

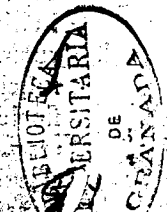
DE... IONES

decem et septem, pro

Aduentu Domini nostri Iesu Christi, &
vsq; ad Septuagesimam.

Authore Fratre Alfonso ab Horozco, Predi-
catore Regio, Ordinis Heremita-
rum S. Augustini.

et alia declamatio, in festo Beati Ildefonsi
episcopi Toletani eiusdem Authoris.

144

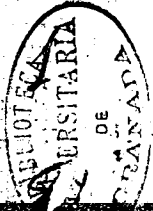
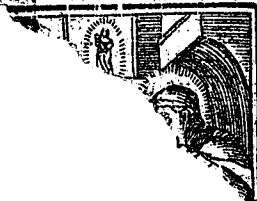
DE CLAVISIONES

decem et septem, pro

Aduentu Domini nostri Iesu Christi, &
vsq; ad Septuagesimam.

Authore Fratre Alfonso ab Horozgo, Predi-
catore Regio, Ordinis Heremita-
rum S. Augustini.

et alia declamatio, in festo Beati Ildefonsi
Episcopi Toletani eiusdem Authoris.

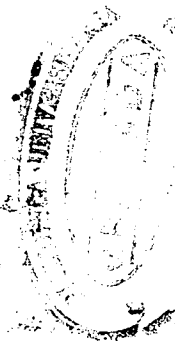
*Censura admodum Reuerendi Ministri
sanctæ Trinitatis.*

Summo studio, atq; accuratissima vigi-
lãtia declamaciones istas à doctissimo
F. Alfonso de Orozco ordinis Hæremita-
rum. S. August. æditas, & mihi ad exami-
nandũ cõmissas per cõsultores Regiæ Ma-
iestatis vidi. Et ipsas semel atque iterum
legens, nihil quod non sit catholice
fidei nostræ consonum, & sacrosanctæ
manæ Ecclciæ, in ipsis profus ap-
Quapropter meo iudicio tam e-
& religiose traduntur omni-
in his quæ tractatur mater-
tutum candore polli-
tui, citra flagitiũ
floridas loque-
res calculos
ri artificii
Egeci
disce
m

YO Iuan Fernandez de Herrera Secreta-
rio del Consejo de su Magestad, doy fe,
que auendose visto por los Señores de su con-
sejo vn libro intitulado treze Declamacio-
nes del Aduento en Latin, compuesto por
Fray Alonso de Herorçco, de la Orden de
Sant Augustin, que con licẽcia de los dichos
Señores hizo imprimir, le dieron licencia pa-
ra que pudieffe vender cada volumen del di-
cho libro en papel a cinco reales y medio, con
que antes y primero que lo veda, imprima al
principio del este testimonio de tassa. Y para
que dello conste, di la presente fe, que es fecha
en Madrid a quatro dias del mes de Junio,
de mil y quinientos y sesenta y nueue años.

Iuan Fernandez
de Herrera.

Biblioteca Universitaria	
GRANADA	
Sala	10
Estanto	117
Tabla	
Número	117

Don Phelippe por la gracia de Dios, Rey de Castilla, de León, de Aragón, de las dos Cecilias, de Hierusalem, de Nauarra, de granada, de Toledo, de Valencia, de Galizia de Mallorca, de Seuilla, de Cerdeña, de Cordoua, de Corcega, de Murcia, de Iaen, de los Algarues, de Algezira, de Gibraltar, Duque de Milan, Conde de fládes y de Tyrol, &c. Por quanto por parte de vos fray Alonso de Horozco de la ordē de S. Augustin, nos fue hecha relacion, diziendo, que vos auia des compuesto vn libro de treze declamaciones del Aduiento en Latin, el qual era vtil y prouechofo, y nos pedistes y suplicastes le mandassemos ver, y daros licencia para lo poder imprimir y vender o como la nuestra merced fuesse, Lo qual visto por los del nuestro consejo, por quanto en el dicho libro se hizo la diligencia que la Prematica por nos agora nueuamente fecha dispone, fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra carta en la dicha razon, y nos tuuimos lo por bien. Por la qual vos damos licencia y facultad, para que por esta vez podays hazer y imprimir el dicho libro, que de suso se haze mencion, sin que por ello caygays ni incurrays en pena alguna. Y mandamos que la tal impresiō se haga por el dicho libro original que

que van rubricadas todas las hojas y formas al fin del, de Iuan fernandez de Herrera escriuano de camara de los que residen en el nuestro consejo, y que despues de impresso no se pueda vender, ni venda, sin que primero se trayga al nuestro consejo, juntamente con el dicho original, para que se vea si la dicha impresiō esta conforme a el, y se os de licencia para le poder vender, tassando el precio a que se huuiere de veder cada volumen. So pena de caer, e incurrir en las penas contenidas por leyes y prematicas de estos nuestros reynos que sobre ello hablan, y mas de la nuestra merced, y de diez mil marauedis para la nuestra camara. Dada en Madrid a. 29. dias del mes de Diziembre, de 1568. años.

D. Cardin. Seguntin.	El Doctor Diego
El Doctor Durango.	Gasca.
El Doctor Gaspar	El Licenciado.
de Quiroga.	Iuan Capata.
El Doctor don Antonio de Padilla.	

Yo Iuan Fernandez de Herrera, escriuano de camara de su Magestad la fize escreuir por su mandado, con acuerdo de los del su consejo.

EL REY.

DOr quanto por parte de Vos Fray Alonso de Horozco, dela Orden de sanct Augustin, nos fue hecha relacion diziendo, q̄ vos auia des compuesto vn libro de treze Declamaciones del Aduiento en Latin, el qual era vtil y prouechofo, y nos pedistes, y suplicastes vos diessemos licencia para le poder hazer imprimir y vender, o como la n̄ra merced fuesse, lo qual visto por los del n̄ro consejo, y como en el dicho libro se hizo la diligencia q̄ la premitica por nos agora nueuamēte fecha dispone, fue acordado que deuamos mādardar esta n̄ra cedula en la dicha razón, e nos tuuimos lo por bien. Por la qual damos licēcia y facultad a vos el dicho fray Alōso de Horozco, para q̄ vos, o la persona q̄ v̄ro poder especial para ello ouiere, y no otra alguna, podays hazer imprimir y v̄der el dicho libro q̄ de suso se haze mēciō en estos nuestros reynos y señorios, por tiempo y espacio de diez años cūplidos primeros siguiētes, que se cuenten desde el día de la fecha desta nuestra cedula en adelante, so pena que qualquier persona, o personas q̄ sin tener para ello vuestro poder

poder lo imprimieren, o vendieren, o hizieren imprimir, o vender, pierdan toda la impresion que hizieren y vendieren, y los moldes y aparejos della, y mas incurran en pena de cincuenta mil maravedis por cada vez que lo contrario hizieren: la qual dicha pena sea la tercia parte para la persona que lo accusare, y la otra tercia parte para el juez que lo sentenciare, y la otra tercia parte para nuestra camara y fisco. Y mandamos a los del nuestro consejo, y a otras qualesquier justicias destos nuestros reynos y señorios, que guarden a cumplan, y executen, y hagan guardar cumplir, y executar esta nuestra cedula, y lo en ella contenido. Fecha en Camarena a dos días del mes de Junio, de mil y quientos, y sesenta y nueue años.

YO EL REY.

Por mandado de su Magestad

Antonio de Erasso.

PROLOGVS RD

lectorem pium. ⁶

Tot sunt plane munera promissa in sacra pagina cādide lector & pollicitationes á Deo Optimo cōscriptę, ijs qui arcana Dei verba pro sua virili conantur explicare, & toto nisu orthodoxos docere student, eosq; erudire vehementer incumbunt, vt me dormientē, ad hoc graue onus obeū dum excitarent, quod nissallor exiles vires meas valde exuperat. Equidē tam sumus fragiles, tamq; ad malum propēsi, vt nedum quod rectum, quod sanctū & summo numini gratum operari, sed nec loqui, aut cogitare illud possimus. Huc attinet illud

Prologus

lud sancti Pauli dogma, tāto verius, quanto experimēto notius. Non quod simus sufficientes cogitare aliquid á nobis quasi ex nobis, sed omnis sufficientia nostra ex Deo est. Etenim si talis est genius noster, vt a cogitatione quoduis opus bonum alienum habetur, tantum abest, vt illud patrare nostra apte virtute valeamus. Sufficientia nostra sane ex Deo est, & ab ipso, ceu á fonte peremni, quodcūque bonum ac piū est, dimanat. Id summo numine, alto suo cōsilio disponente, ne glorietur omnis caro in conspectu eius. Quin potius se se dejiciat, & penitūs demittat, procliuique genu inexthaustas

2. Cor. 2.

1. Cor. 1.

Prologus.

haustas gratias, bonorum omnium largitori, & dispensatori agat. Quippe qui ut est beneficentissimus, & indulgentissimus parens allicere magnopere cupiens eorum animos, qui in sancta Romana ecclesia Dei populo sponte propinant, Christo lis nectareum manna, de utroque testamento, domino opitulante conficiunt, per Danielem Prophetam clamat. Qui docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti. Et qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellæ erunt in perpetuas æternitates. Mirares. Ad iustitiã sectandã, & summi Dei ad implendã legem erudiendus est populus Dei, iuxta

Dan. 12.

illud

Prologus.

illud. Ego dominus docens te *Esai. 48.*
utilia. Signanter ait utilia, non subtilia, ut philosophi superciliosi in palestris suis sublimia loquentes docebant. At contra euangelicus doctor, qui gloriosam momentaneam venari haud vult, nec hominum assentationem capessere conatur, sed Christum Iesum prædicat, eum frugifera & utilia ore suo proferat oportet. Talis ut nunc per vatem suum dominus pollicitus est, veluti sidus fulgurans in cælo perpetim splendet.

Quid plura? Dominus ipse, ut *Eccl. 24.*
pote munificentissimus rex sic ait. Qui me ellucidant vitam æternam habebunt. O stupendã
Dei

Prologus.

Dei summi erga nos indulgentissimam charitatem, vitam nō quamlibet, sed æternam, suis cōcionatoribus lubens repromissit, qui illū illucidare voluerint. Perinde dicat. Quisquis candido corde, ac mundo suo ore, potentiam, sapientiam, & bonitatem meam fidelibus prædicant, qui mirabilia opera mea fideliter narrant, qui denique inuolucra, & abdita sacrae scripturae mysteria referāt, ijs proculdubio mercedem commeritam lubenter tribuam. Nō quidem argentū aurumue, ex humi visceribus extractum, non gemmas vernātes, quæ nimirum rore cæli in cōchis generātur accipiēt,

eo

Prologus.

eo quod omnia isthæc temporaria, & futilia sunt, sed vitā æternam habebunt. Ijs profecto & plerisque alijs pollicitationibus excitatus prorsus & allectus, nō valui calamū cōtinere, quo minus hæc declamationes dictarem, de Aduētū domini nostri Iesu Christi, & vsque ad septuagesimam. In quibus vt palā omnibus est, tum de sacrarū literarum pœnu, tum etiam ex docto

Hæretici improbi.

rum sanctorum doctrinis, quā multa decerpimus. Volētes hæreticorū ora obstruere, qui heu, hac nostra tempestate, sanctorū dogmata spernunt, & pœnitus explodunt. Colibuit insuper nō nulla quæ ante annos triginta,

& eo

Prologus.

& eo amplius in nostris cōcionibus tractauimus hic inferre. Ceterū si in hoc libro votis & expectationi tuæ lector amice, vt ratio ipsa exoptulat minus fecero satie, animum meū à pietate non alienū inspice. Et si quid annotatu dignū fuerit repertū, Christū Iesum, copiosius lauda & sanctius reueri stude. Ego aut̄ satis supraq; me fecisse arbitror si lucubratiōes meas, quales quales ipse sunt, saluator mūdi grātiter inspiciat. Faxit ipse vt desiderio hūc librū legētū saltim aliq̄ respōdeat vtilitas. Et quam optime vale lector catholicæ.

Finis Prologi.

Omnia S. S. R. Ecclesiæ cēsura lubens submitto.

Errata huius libri.

- Folio. lio. 3. pagi. 2. li. 21. Soli, pro, folio.
Fo. 9. pag. 1. lin. 13. viti, pro, vitia.
Fo. 30. pag. 2. lin. 7. sincitia, pro, inscitia.
Fo. 9. pag. 1. lin. 12. viti, pro, vitia.
Fo. 17. pag. 2. lin. 14. via, superfluit.
Fo. 18. pa. 2. lin. 19. potentia, pro, potencia.
Ibidem sapientia, pro, sapientia.
Fo. 19. pag. 2. lin. 15. reges, pro, regis.
Fo. 21. pa. 2. li. 23. d̄ supradicte, p, d̄sumpte.
Fo. 23. pag. 1. line. 12. sathanam, pro, satā.
Fo. 22. pag. 2. lin. 7. huic, pro, hinc.
Fo. 24. 4. pag. 1. lin. 16. instabilia, pro, inuestigabilia.
Fo. 33. pag. 2. lin. 7. minima, pro, nimia.
Fo. 42. pag. 1. lin. 17. p̄dulseique, pro, p̄dulcique.
Fo. 43. pag. 2. lin. 23. non me, pro, nonne.
Fo. 46. pag. 2. lin. 10. si, pro, sic.
Fo. 48. pag. 1. lin. 13. homini, pro, hominū.
Fo. 54. pag. 2. li. 13. plurias, pro, pluuias.
Fo. 62. pagin. 1. lin. 8. discipit, pro, desipit.
Fo. 63. pag. 1. 8. discerens, pro, diferens.
Fol. 71. pag. 2. lin. 20. genus, pro, genius.
Fo. 76. pagin. 2. lin. 18. huiusmundi, pro, huiusmodi.
fol. 109. pag. 2. lin. 2. quæ, pro, quem.

ERRATA.

Fol. 127. pag. 2. lin. 8. in hes aultus, pro, in-
exhaustas:

Fol. 130. pag. 2. lin. 21. aut, pro, autem.

Fo. 133. pag. 2. lin. 1. bisimis, pro, visimis.

Fo. 133. pa. 2. lin. 1. præcisiss, pro, præciosiss.

Fo. 133. pag. 2. li. 8. conspiceret, pro, com-
pesceret.

Fo. 134. pa. 1. li. 17. mirificū, pro, mirificū.

Fo. 138. pag. 1. lin. 8. inuisere, pro, inuisere.

Fo. 153. pag. 1. lin. 3. gari, pro, ignari.

Fo. 181. pag. 2. lin. 6. pedagogorum, pro, pe-
dagogorum.

Fol. 278. pag. 2. lin. 16. quod, pro, quasi.

Fo. 282. pag. 1. lin. 20. fidens, pro, findens.

Fo. 299. pag. 2. lin. 8. in, pro, ni.

Fo. 301. pag. 2. lin. 6. sequebatur, pro, seque-
bantur.

Fo. 302. pag. 2. lin. 9. fœlices, pro, infœlices

Fo. 317. pag. 2. lin. 8. omnia, pro, anima.

Fol. 346. pag. 2. lin. 22. imo, pro, imma.

Fol. 37c. pag. 1. lin. 18. Heridi, pro, Herode.

Fol. 467. pag. 1. linea. 19. eam, pro, etiam.

Fo. 474. pa. 1. lin. 16. auro, pro, auaro.

Fo. 477. pag. 2. lin. 14. concisio, pro, cōsilio

Fo. 494. pa. 1. lin. 15. videmus, pro, videbi-
mus.

DECLAMATIO PRIMÆ DOMINICÆ PRI- mæ Aduentus domini nostri Iesu Christi.

*Ecce filia Sion, ecce
rex tuus venit tibi Mat. 21.
mansuetus. Mathei,
21. Audistis fratres
charissimi dominum
imperatorem suis præ-
conibus, & obnixè præcipientem; qua-
tenus ne sileant sed clamitent, non taceat
sed vociferentur, clamantes ad filiam
Sion, & seruatoris nostri Iesu Christi
aduentum decantantes. Sed heu domine
rex regum, & cunctorum dominantium
princeps, quis ego aut quantus, ut tan-
tum ac tale arcanum reserare queam? Ver-
mis utique, & non homo, vermiculus in-
quam humi reptans, caput suum ad æthe-
ra attollere non valens, quemadmodum
ille egregius Psaltes de se ipso cōtestatur. Psal. 21.*

DOMINIC. I. ADVEN. D.

Tu autem rex noster idem ipse es, qui se-
des super Cherubin, quem omnes celi ci-
vies diu noctuq; collaudant: cui angelorum
militia incessanter deseruiunt, & exer-
citus spirituum omnium, gratanter assi-
stunt. Nunc verò pater misericordiarum
& Deus totius consolationis, qui affectu
paterno nos filiolos semper consolari sug-
gere mihi licet indigno seruulo quid de te
cogit: doce quibus te sermonibus inuocè,
4. Re. 2. elargire quibus tibi operibus placeat. Fiat
deniq; humiliter obsecro duplex in me spi-
ritus tuus. quo nectorea verba tua deliba-
re mēs mea primo suppetens, deinde seruus
tuus. queat degustada conducibiliter pro-
pinare. Sed quia insultat regi qui culpa ob-
noxius donari flagitat in debito braui: et
dulcē patris affectum. Stultus exacerbatur
filius qui post illatas contumelias ante pœ-
nitudinem debitam hereditatis arripit di-
gnitatē: hoc nēpe mitissimè deus non meis
sed intacta, gloriose virginis Mariæ meri-
tis, et omnium sanctorum fieri efflagito amē.

Mat. 21. Mirabile quoddam spectaculum audisti
fratres

DECLAMACIO I. 2

fratres charissimi, dum sacrosancta euange- Mar. 11.
li lectio nuper legeretur. Christus Iesus ser. Ioan. 12.
uator noster passionis suae prestitutum tempus
aduentum intuens, Hierosolymam adiit: asi-
nae insides, humilitatem suam nobis ostendens,
quo iam ciuitati appropinquate: conglomerata
civium caterua obuia ei confestim egredia-
tur. Pleriq; indumenta sua prosternentes in
via, nonnulli ramis ex arboribus resectis hu-
mum regentes, oēs uno ore pariter declama-
tes illud vaticinium psalmi: Osanna filio Dauid. Psa. 117
uid, benedictus qui venit in nomine Domini.
& iterum benedictum quod venit regnum pa-
tris nostri David. Quid plura dilectissimi? Ioan. 124.
mi fratres, Pharisaei inuidiae liuore accensi
haec laudum praeconia nullatenus audire va-
lebant, idcirco ora laudantium Christum ob-
struere totis viribus conabatur, quibus rex
mansuetus, & benignus. Iesus hilari vultu
respondit, nunquam legistis ex ore infantium
& lactentium perfecisti laudem? Amen di-
co vobis si hi tacuerint lapides clamabunt.
Sacramenta ingentia haec sunt fratres
mei magna siquidem hic latent arcana:

I. DOMINIC. ADVEN. D.

Sed quia hodiernum euangelium peculia-
rem sibi diem quadragesimali tēpore ven-
dicat, nam dominica in ramis palmarum
iterum decantandum fore nemo est qui
ambigat, proinde declamatio nostra nunc
verba præassumpta Zacharia vaticinan-
tis duntaxat perlustrans, de aduentu Re-
gis nostri Christi Iesu tractabit eoque
disertans.

Diuisio de
clamatio-
nis.
Duo igitur tractanda in præsentiarum
se se potissimum offerunt. Primum de po-
testate Regis nostri venientis, nec non
de illius mirabili regno aliqua differimus.
Ceterum mansuetudinem eius qua ad nos
venire dignatus est, pro nostro modulo
pensitabimus.

Agite obsecro iam filia Syon, inclinate
aurem vestram, attendite, & videte re-
gem vestrum venientem, mirabili mā sue-
tudine præcinctum. Egredimini, & con-
templamini regem vestrum Salomonem
in diademate suo quo coronauit eum ma-
ter sua in die solemnitatis, & lætitiæ cor-
dis eius. Egredimini inquam, quia nisi te-
nebrosa

DECLAMATIO I. 3

nebrosa Aegypto relicta, huc Chaldeorum in paruis
terraque spreta, sensum etiam vestrorum ser-
abiectis oblectamentis, principem vestrum sermo, 6:
lucem inaccessibilem habitantem nequa-
quam intueri poteritis. Sed nunc qualiter
vaticinium hoc se habeat audite. Exul-
ta satis filia Syon, iubila filia Hierusalem Zach. 9.
ecce rex tuus venit tibi saluator, ipse pau-
per sedens super asinam & super pullum
filium asinae. Exulta satis foelix anima,
qua Syon filia nuncupari promeruisti, iu-
bula abunde, qua Hierusalem filia nomen
induisti, quatenus cum Psalmographo cla P sal. 83.
mes spiritali gaudio perfusa, dicens: cor
meum & caro mea exultauerunt in Deum
vium. Mira res & stupēda fratres cha-
rissimi, in hoc exilio tale nos elogium con-
cinere, in hoc ergastulo carnis spiritum præ-
grauatis: scintillulas supernæ ciuitatis Hie-
rusalem aucupari posse. Cor meum & ca-
ro mea ait exultauerunt simul in Deum vi-
uum. Itaque is qui foris est noster homo
corruptioni obnoxius: & qui intus renoua-
tur de die in diem, iubilare coeperunt in re

DOMINIC. I. ADVEN. D.

gem Christum sum: pacem sibi mirabilem nunc conciliantes, olim bellum domesticum alternatim gerentes. Verū ipse rex mansuetus adueniens, pax nostra est qui fecit utraq; unum. Nonne fratres dilectissimi (velut experimēto satis perspicuū est) hactenus caro concupiscebat aduersus spiritum; spiritus autē aduersus carnē? ita ut se penumero hęc sibi iniucē aduersari, & infidari nō desisterent, in cuius typogemelli fratres Iacob; & Esau, adhuc verō matris inclusi acerrimum inter se bellum gerebant. Mediatore igitur aduentante omnia pacata, subitoq; sedata mittescunt: Iohan. I. Iam verbum caro factum est, iam utiq; Luc. I. habitat in nobis, iam multitudo illa celestis exercitus nato domino gloriam in altissimis Deo, & in terrā pacem hominibus canere coepit, quo possemus intelligere in effabilem fructum nostri Regis nascentis, & in praesepio, ceu in regali soli sedentis. Exulta satis filia Syon, filia speculi (nā Syon speculum seu speculatio interpretatur) speculi enim es filia, de quo Sapiens in

DECLAMACIO I. 4

quit, cādor est lucis æternæ speculum sine macula, & imago bonitatis illius, in quo clarescunt omnia, cuncta uicētia uiuūt & nunquā senescunt: Iubila filia Hierusalē pacis supernæ ingenua soboles. Ecce rex tuus venit tibi, rex magnificus princeps pacis, pater futuri sæculi, merito te iubilare oportet nam sicut rex simul et pater tuus est, qui etenim fecit, & creauit te, sic princeps, & spōsus animarū pariter vocitatur. Ecce rex tuus venit: ecce adest, qui uaticinante Esaiā se venturū promisit dices: Ecce ego qui loquebar (videlicet olim Esa. 52. per prophetas) ecce adsum. Adest rex noster fratres uisibilis oculis nostris: in caligine peccati non cecutiamus, uidimus gloriā eius, gloriā quasi unigeniti a patre ait, qui eū linceis luminibus aspiciebat. Adest auribus audibilis. Siquidem olim Deus loquens patribus in prophetis nouissimē diebus istis loquutus est nobis in filio: adest manibus tractabilis uidescriptū est. Manus nostræ cōrectauerunt de verbo uitæ: adest utiq; rex noster cū hominibus cōuersatione

DOMINIC. I. ADVEN. D.

amicabilis, nam in terris visus est, & cū
Baru. 3. hominibus conuersatus est.

Exe. 37. Rex vnus erit omnibus imperans: & non
erunt ultra duæ gentes: nec diuidetur am-
plius in duo regna. Ipse est lapis angularis,
quo vterque paries Iudeorum scilicet, &
gentium, bitumine insolubili charitatis cō-
pactus est. Ipse est rex pacificus qui pa-
cem omnem sensum exuperantem ijs qui
longe, & ijs qui prope affatim impertitus
est. Ipse denique est rex noster cuius thro-

Pro. 20. nus Salomone teste clementia roboratur,
nobilitatem cuius insignem silentio præte-
rire nullatenus decet, sed verbis saltē pau-
cis illam ostendamus. Paucis inquam, quia

Esaï. 33. scriptum est generationem eius quis enar-
rabit? quod nimirum tā de humana quam
diuina generatione intelligit diuus Augu-
stinus. Quare in re tā difficili nobis ipsis
diffidentes, fidelem, & occulatum testem

Apoc. 19 beatum Iohannē in medium adducamus.
Ait enim ipse reget gentes in virga fer-
rea, & habet in vestimento, & in foemo
re suo

DECLAMATIO I. 5

re suo scriptum, rex regum & dominus Ibi. 17.
dominantium. Et rursus, Agnus vincet
illos quoniam dominus dominorum est, &
rex regum. Quid aliud fratres femur no-
stri regis Christi Iesu insinuat, nisi diuini-
tatem: nam filius Dei, verbum patris splē-
dor gloria, & virtus ipsius est, quam vir-
tutem Paulus perpendens de patre loquēs Hebre. 2.
sic inquit. Portans omnia verbo virtutis
sua. Itaque cūcta tam caelestia quam ter-
restria super hoc foemur tanquam super
basem validissimam firmantur. O foemur
potentissimum per quod omnia facta sunt
in quo mouentur & viuunt, & cui inixa
non labefactantur sed persistunt. Accin-
gere gladio tuo super foemur tuum poten-
tissime, Orabat propheta, quatenus huma- P. sal. 44.
nitate a sūpta, quasi romphea ancipiti fi-
lius Dei accinctus, harum tenebrarū prin-
cipes debellans, & in compedibus alligans
mirabili eos triumpho prosternat.

Atqui in foemore hoc fratris mei scri-
ptum est rex regum & dominus domi-
nantium: quo titulo insigniri nemo domi-

DOMINIC. I. ADVEN. D.

nantium: quod titulo insigniri nemo dominantium aut regum totius orbis unquam promeruit: nisi rex noster sceptrum regno-

Judith. 9. rum omnium gerens, in cuius ditione cuncta sunt posita, nec est qui voluntati eius possit resistere. Eo quippe disponete, reges omnes regnant, principes imperant, & iudices decernunt iusticiam. Sed quid nam hoc fratres

charissimi, quod hoc potentissimum scemur

Iohan. i. vestimeto indutum apparuit, quia quod verbum caro factum est, veluti idem Iohannes testatur. Nimirum humanitas nostra verbo unita similitudinem maximam vestimenti gerit: unde merito beatus Apostolus clamat: qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se equalem deo sed se in seipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus ut homo. Hac verba

Phi. 2. beatus Augustinus luculenter pertractans habituum genera coplurima descripsit, quia quedam eorum que accidunt, vel accedunt, ut habitum faciant non mutantur sed ipsa mutant in se integra, in concussa manentia velut sapientia

DECLAMATIO I. 6

sapientia accedens homini: non ipsa mutatur, sed hominem mutat, quem de stulto sapientem reddit. Quedam vero sic accedunt ut mutant & mutantur, ut cibus qui amittens speciem suam in corpus vertitur, & nos cibo refecti ab exilitate atque languore in robur mutamur: quedam autem nec mutant ea quibus accidunt nec ipsa mutantur: sicut annulus in digito, quedam denique mutantur non a sua natura sed aliam speciem, & formam accipiunt ut est vestis, Magi. li. que deiecta atque deposita non habet eam formam quam sumit induta, quod genus a primae congruit huic comparationi, Deus, non filius, se in seipsum exinanivit non formam suam. s. diuinitatem suam mutat, neque conuersus aut transmutatus in hominem amissa incommutabili de stabilitate, sed in similitudinem hominum factus, est ipse susceptor verae humanitatis suscipiendo, habitu inuentus est Hila. lib: ut homo, non in transfiguratione hominis sed. 10. de tri: habitu factus est, cum indutus est humanitate quam sibi uniens, quodammodo atque conformans, immortalitati aternitatique sociaret;

Huius

DOMINIC. I. ADVEN. D.

Huius mirabilis vestimenti typum gerebat tunica illa patriarchæ sanctissimi Ioseph talaris. Et merito ad tallos usque per-tingens, quia omnes nos et si paruuli de
 Iohan. i. *Christi plenitudine accepimus gratiã pro gratia. Hanc igitur vestem nostri Ioseph hedi tinctam cruore intuens pater: intrinsecus cordis dolere tactus exclamauit, tunica filij mei est fera pessima deuorauit eum. Verum dilectissimi fratres super cælestis & semper laudandus pater diu notuq; gratanter vestem humanitatis filij sui aspiciens, similiter clamitat dicens: fera pessima, id est Phariseorum & Scribarum seu rabies inuida, tunicam unigeniti mei cruenter dilacerauit: affigens illum cruci. A cuius planta usque ad verticem non fuit sanitas in eo. Sed mirabilis res dilectissimi, Iudeorum namque inuidia seuiete, vestis sanctissimi nostri Ioseph concissa apparuit in cruce, nihil tamen prohibuit quo minus eo resurgente ad immortalitatis fastigium exaltatus currui gloriæ insidens dominaretur omni Aegypto, præco-*
 Esai. i. *ne ac-*

DECLAMATIO I. 7

ne acclamante in nomine Iesu omne genu flectatur caelestium terrestrium, & in-Phili. 10. fernorum. De hac tamen figura nunc sit satis, videbimus Deo aspirante nonnulla quæ hic latitant in declamatione iocundissime resurrectionis, quam obrem vnde digressi sumus redeamus. Hæc denique est tunica inconsutilis desuper contexta per totum quam utique carnifices immanissimi, rescindere non audentes super eam sortiti sunt. eo nempe inconsutilis Christi humanitas asseritur, quo in alio intemeratè virginis mirabiliter concepta est, spiritu sancto cooperante quouis consortio viri sublati. O vestem deauratam, tum mira varietate depictam, tum omni fragrantia perfusam, tum denique omni lapide pretioso decoratam. qua nimirum nos terrigene ob sceleris protoplastorum noxam denudati, tamquam nuptiali veste superinduti: paterne benedictionis consortes efficimur. Vidistis hæcenus dilectissimi quid fœmur nostri regis, & quibus titulis insignitum fuerit, intellexistis. vestimentum illius mirabili
 varietate

varietate decoratum, modo refert scriptum huiusmodi vestimenti non oculis noctuis sed acie aquilina intrueri.

Habens in scemore, & in vestimēto scriptum, Apoc. 19 p̄t̄ rex regū, & dñs dominantium: Beatus Iohannes ait. Hic fratres. ni fallor habes est omnis intellectus nostri acies. Hic nimirum ut verū fatear caligat noster aspectus non ait habentes in scemore, & in vestimēto scriptum, sed habens, quo dilucide appareat, incarnationis opus totam trinitatem operatā esse. nam cum sit opus ad extra, solummodo filius humanitatem induit, non utiq; pater, non paracletus, homo factus est, sed verbū caro factū est, & habitavit in nobis; hoc rationis ordo fratres potissimē deposcebat, hoc alto Dei consilio decretum est, ut plenitudine temporis adveniēte, omnipotēs pater filiū suū mitteret factū de muliere, factū sub lege ut eos qui sub lege erāt redimeret, & ad optionē filiorū reciperemus. Non pater venit sed filius, quia congruentius mitti debebat qui est ab alio quā qui a nullo est:

filius

filius autē a patre est, pater verò a nullo est. Spiritus verò sanctus non missus est. Aug. 1. de in carnē, sed filius, ut qui erat in diuinitate. te Dei filius in humanitate fieret hominis filius, ideò cautē prouisum est, teste beato Augustino, ne filij nomen ad vltērū tran. In conci. filiret, qui non esset aeterna natiuitate filius. prater eo tamē quod filius Dei sapientia patris est, de quo regius ille propheta inquit, omnia in sapientia fecisti, qua hominē perditum recuperari oportebat. Non ergo Mag. li. 3 duos filios sed deū & hominē unū filium d. i. manentē in duabus substātis confitemur. Propterea non habētes, sed habēs in scemore. & in vestimēto scriptum dictū est. Scriptū quippe fratres quod rex noster Nota. sculptū in vestimēto humanitatis sue gerebat id ipsum quod & in scemore portabat proculdubio est, rex regū, & dominus dominantū, intēdite iā obsecro mirabilem dignitatē humanitatis nostrae fratres cui iam rectē ascribitur, quod Deo in aeternitate peculiare est, rex regū & dominus dominantū, de verbo patris paulo superius expo-

DOMINIC. I. ADVEN. D.

exposuimus. Cui hereditario iure conueni-
re tale Schema decebat. Nunc verò vni-
onis gratia exigente, ambæ naturæ dignita-
tis priuilegia sibi mutuo communicant :
ideoq; rex noster Christus Iesus, tanto me-
lior angelis effectus est, quanto differen-
tius præ illis nomen hereditauit. Cui ange-
lorum aliquando dixit Deus: filius meus
es tu. Ego hodiè genui te? filius in quâ æter-
ni patris Christus est, non adoptiuus velu-
ti nos, qui filij iræ nascimur, & extranei
peccati molè cõstituti, filiali adoptione
indigebamus. Rex utiq; noster Christus
Iesus, qui peccatum non fecit nec inuen-
tus est dolus in ore eius, vni genitus patris
& naturalis filius est. Hoc nomen diffe-
rentius præ angelis hereditauit, rex regnũ,
& dominus dominantium, quibus titulis
tam præclaris homo Christus insigniri
meruit, factus obediens vsquẽ ad mortem
mortem autem crucis, propter quod &
Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen
quod est super omne nomen. vt in nomine
Iesu, omne genu flectatur, celestium,
terre-

DECLAMACIO I.

terrestrium & infernorum.

Ecce dilectissimi triplex regnum Apo-
stolus hiscè verbis pandit. Quibus Rex
noster dominatur. Primum est celestium
ciuium, vbi post finitam conflictationem
post inimicos profligatos, diabolium, mun-
dum, & carnem athletæ Christi, triũphi
diademata suscipiunt. Scriptum est enim,
non coronabitur nisi qui legitime certauerit. Aliud verò regnum est, quod terre-
strium vocatur, vbi inimici thartarei,
milites orthodoxè fidei sæpenumerò in-
stant, vbi viti christicolæ inuadunt, ac
quæ lacescunt, dicente beato Iob: Militia
est vita hominis super terram. Et rursus
Paulus exclamat. Non est nobis collucta-
tio aduersus carnem & sanguinem, sed
aduersus principes & potestates tenebra-
rum harum. Tertium deniq; regnum est
infernorum occumbentium, de quibus scri-
ptum est. Filij effreni intendentes & mit-
tentes arcum conuersi sunt in die belli. O-
miserandam impudentiam diris, & ple-
tendam supplicijs, in die belli conuersi

2.Thi. 5.

Iob. 7.

Ephe. 6.

Notæ.

B sunt.

sunt, praelio terga dantes, tentationis tempore recordes facti, qui ad tempus credunt & in tempore colluctationis, & calamitatis recedunt. At hi omnes siue caelestes, siue terrigenae, siue tetro baratro detrusi, genu flexi, Regi nostro triumphatori, confestim obediunt, voluntatiq; eius velint nolint parent. Eo quod in foemore & in vestimento illius scriptum est Rex regum, & Dominus dominantium. Data est mihi omnis potestas, in caelo & in terra, victoria palma suscepta, triumphator noster protulit, ut mirabile scriptum vestimenti sui, omnibus patefaceret, & regiam dignitatem ob passionis suae triumphum sibi datam lucidius ostenderet.

Perpendite obsecro fratres regum omnium Israel sapientiam, potentatum, & gloriam, qui si bene numerentur viginti tres regali throno sedisse apparebit. *ij* sunt excepti. *Ricar. l. 4* Saul. David: Salomon: Roboan: Abia: *par. i.* Asa: Iosaphat: Ioram: Azarias: Athalia: Ioas: Amasias: Ozias. Ioathas: Achaz: Ezechias: Manasses: Amon. Iosias. Ioachab:

chab: Ioachim: Ioachin: Sedechias: quorum dignitas si Regis nostri sublimitati conferatur, foenum & pulvis minutissimus aestimabitur. Quinimo non in foemore aut in vestimento suo Rex regum & Dominus dominantium exaratum habebant, sed potius impressum illud Esaiæ Omnis caro foenum, & omnis gloria eius quasi flos foeni. Nemo utiq; illorum dominus dominantium velut noster Rex, omnipotens nuncupabatur, sed homo, putredo, & filius hominis vermis: quod utiq; elogium, cunctis terrarum principibus iure adaptari potest, utpote primorum parentum ob peccati corruptelam, venenosus afflatibus infectis. Sed ut tanti mysterij sacramentum lucidius appareat: non erit abs re exemplar aliquod adducere, licet in re tam mirabili, tamq; difficili, ne exemplis quidem uti copia est. Tamē absque detrimento dicamus, ferri metallum caloris capax est, quod si semper in igne sit post-

Esai. 40.

Orig. Thotum omnibus suis poris suisq; venis ignem 4. l. 2. de recipiens, totumq; ignis efficitur: cōsimili prin. c. 6.

Collatio. modo humanitas illa benedicta regis no-
stri Iesu, quasi ferrum in igne sic semper
in verbo, semper in sapientia, semper in
Deo posita est: unde scaturit: ut omne
quod agit, omne quod intelligit, quid diui-
num, & numen sit. Ideoq; nec conuertibi-
lis & mutabilis dici potest, quæ incon-
uertibilitatem, & verbi Dei unitatem,
indefinenter ignita possedit. Ad omnes de-
niq; sanctos calor aliquis ex verbo Dei pu-
tandus est peruenisse, sicut scriptura testa-
tur, non est qui se abscondat a calore eius,
in hac autem humanitate Christi benedi-
cti, ipse ignis diuinus substantialiter re-
quieuisse credendus est, ex quo ad ceteros
calor aliquis dimanauerit. Unde eundem ti-
tulum sacrosancta illa humanitas sortita
est, quem foemur, scilicet, verbum patris
hereditario iure perenniter possidebat,
rex regum & dominus dominantium.

Psal. 18. Sopho. 3. Unde letare ait propheta & exulta in
omni corde filia Hierusalem, abstulit domi-
nus iudicium tuum, auertit inimicos tuos,
rex Israel, dominus in medio tui, non ti-
mebis

mebis malum ultra. Existimo fratres di-
lectissimi dignitatem regiam, necnon &
potentatum Regis nostri Iesu: vtrunque
vos intellexisse, postquam indagare cœpi-
mus pro exiguo captu nostro, verba illa
tot mysterijs referta, quot literis descri-
pta, Rex regum, & dominus dominantium
Nunc vero libet iuxta Sophonia vaticini-
um, pauca de Regis nostri aduentus vti-
litate delibare. Consulto dilectissimi spon-
sus, & animarum nostrarum paranim-
phus Christus Iesus hisce verbis talia de-
promit, ne obliuioni tradamus eius nobis
quam conducibilem aduentum. E quo in-
star riuiulorum fontis lucidissimi cuncta
bona permanant. Ipse namq; dilectissimi
sua potenti virtute infestatores nostros
prostravit, & eos qui totis nisibus nos in-
cessanter impugnabant pœnitus deuicit.
Qua de re in omni corde exultare per
prophetam nobis præcepit. Ipse vtiq; qua-
si vir puginator iudicium nostrum abstu-
lit, quando per viscera misericordie sue
visitauit nos oriens ex alto, & teste Pau-

Luc. i.

lo deleuit cruore roseo , chirographū quod
 contra nos erat, prothoparentis manu &
 nomine proprio subscriptum, affigens illud
 cruci. Ipse deniq; rex noster è sursum nos
 inuisere dignatus, in medio nostrum degēs
 miracula quàm plurima patravit, sacro-
 sanctum euangeliū: ceu luminare magnū
 nobis cecutientibus peccatorum nostrorū
 caligine reliquit. Suis lāgoribus nostrospe-
 stilentes morbos effugavit, & morte sua
 mortē nostrā prorſus exterminavit. Gau-
 dete igitur fratres in domino: iterū dico
 gaudete (vt admonet beatus Apostolus)
 modestia vestra nota sit omnibus homini-
 bus, dominus. n. propè est: longè vtiq; à no-
 bis erat, priusquàm humanitatis nostræ te-
 gumentū assumeret. Nunc verò propè est
 postquā inter homines tot curriculis anno-
 rum vitam egit. Tamdiu præcordiali affe-
 ctu erga nos perseuerans, quandiū longa

Mat. 28.

ta sæculi huius consummatio fuerit. Vo-
 bis cum inquit enim, sum vsquè ad con-
 summationem sæculi. O fœlicem popu-
 lum, cui sic rex charitatis glutine unitus

Nota.

inhe-

inhæret. O mirandā dignationē, qua cum
 filius hominū conuersari in terris libuit,
 delicias suas existimarās dñs, & rex no-
 ster: fratres charissimi nobiscū in hoc exi-
 lio, in hac lachrymarū & gemituum val-
 la habitare, peregrinari & exulare.

Ecce rex tuus venit, filia Syon, idcirco Psa. 149.
 lætetur Israel, in eo qui fecit eum: & fi-
 lia Syon exultent in rege suo, vt prophe-
 ta canit. Lætetur Israel, id est, videns
 Deum, qui spiculo radiantis fidei nunc in
 enigmate diuinum numen intuetur: læte-
 tur inquam Israel, peculiaris populus no-
 stri Regis venientis, quoniam sydere orto
 noctis tenebris effugatis, vt bellator acer-
 rimus, de concertatore improbo, præcla-
 rum obtinuit triumphum. Et filia Syon
 simul exultent in Rege suo, adolescentu-
 læ gaudeant, quarum Salomon in canti-
 cis meminit, quæ nimis diligunt Christum
 quæ totis visceribus diu noctuque inge-
 mifcunt dicentes: osculutetur me oscu- Canti. I.
 lo oris sui. Exultent filia Syon deniq; in
 rege Christo sponso suo, quæ præcordiali
 B 4 affectu

Canti. 2. *affectu, dulciq; iaculo charitatis vulnera*
te, vociferantur ad angelos. Adiuro vos
 & .s. *filie Syon, quæ acie irreuerberata ipsum*
lumen diuinum contemplamini, vt annun-
cietis ei quia amore langueo. O foelicẽ lan-
guorem fratres quo carnis tyrannidẽ ex-
tincta, & illecebris exhaustis, homo no-
ster interior, qui secundum Deum creatus
est liberior, & fortior euadit. O nos bea-
tos dilectissimi si tali, tam preciosoq; mor-
bo quam primum langueamus. O inexti-
mabilem & gritudinem, quæ perennem in-
columitatem & inuincibilem fortitudi-
nem prouehit. Latetur ergo meritò Israel
non in poculis aureis, nec in cibarijs, quæ
ex templo pereunt, non in indumentis bis-
sinis, aut tegumentis sericis, sed in eo late-
tur & exultet, qui fecit eum. Cuius gau-
diũ tanto differentius, & eminentius qua-
uis exultatione, est, quanto creator crea-
turis est potentior, quanto artifex opere
suo præstantior. Petite nunc obsecro dile-
ctissimi, pulsate instanter, orate indeficiẽ
ter, quatenus gaudium hoc vestrum sit
 plenu,

plenum, in rege vestro Christo exultate,
 vt vinum lætitiæ vestræ non mixtũ sit *Esa. i.*
 aqua absinthioq; respersum. Vos fratres
 mei Israel estis, populus peculiaris omni-
 potentis regis nostri. Vos ipsi etiam filie
 Syon, lætamini in eo qui vos ad imaginem
 suam fecit, & plasmanit. Exultate in re-
 ge vestro, qui vestimenta pabulaq; affa-
 tim vobis indies elargitur, qui vos veluti
 regnum acquisitionis defendit, & custo-
 dia peruigili tuetur: nec non & animas ve-
 stras è faucibus draconis funesti, velut al- *i. Reg. 17*
 ter David suas oues extrahit, & potenter
 eripit. Sed quia hanc caelestem lætitiã fra-
 tres, ad liquidum verbis scribere nequi-
 mus: tanti gaudij saltem stillicidio contẽti,
 cætera expertis, sanstitateq; præclaris vi-
 ris relinquamus, & nonnulla de hoc præ-
 cellenti regno rimari incipiamus: quibus
 vnusquisq; vtcunq; dignoscere possit, an
 fortè huius regni præclara secum insignia
 deferat.

Regnum meum ait rex noster Christus Ioan. 19.
 Iesus non est de hoc mundo. Audite ergo

Regnum Christi quale. Iudæi & gentes, auscultate omnia mundi regna, non impedio dominationem vestram in hoc mundo, nam regnum meum non est de hoc mundo. Nolite metuere innani metu, quo Herodes ille funestus, cum Christus natus nunciaretur expavit, & tot infantes, ut mors ad eum perueniret occidit, timendo magis quam irascendo crudelior. Regnum inquit meum non est de hoc mundo. Quid vultis amplius? aut quid labilem gloriolam huius mundi anhelanter affectatis? Venite ad regnum quod non est de hoc mundo, venite dilectissimi credendo, & nolite seuire metuedo. Ego ait rex vester constitutus sum rex ab eo, id est à patre, super Syon montem sanctum eius. Sed Syon ciuitas illa magna dauitico ingenio constructa, mons ille cuius cacumen calum usquè pertingens, non est de hoc mundo. De mundo non estis inquit rex noster, suos electos admodum volens, sicut & ego non sum de mundo. Et rursus spiritu feruido patrem orans, ait: Non rogo ut tollas eos de mundo,

sed ut serues eos à malo. Planè fratres dilectissimi, regnum & principatus nostri regis credentes in eum sunt, iuxta quod dictum est. De mundo non estis, sed ego vos elegi de mundo. Proculdubio de mundo erant, quando regnum eius non erant, sed ad mundi principem pertinebant. De mundo nimirum est, quicquid hominum à vero quidem Deo creatum, sed ex Adam vitiatum atquè damnatum stirpe generatum est. Factum est autem regnum non iam de hoc mundo: Quicquid inde in Christo regeneratum est. Sic enim nos Deus omnipotens eruit de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filij charitatis sue: de quo nunc asserit dicens: Regnum meum non est de hoc mundo. Adnotatione dignum est, quia non dixit, regnum meum non est in hoc mundo, sed de hoc mundo non est. Non dixit, non est hic, sed contestatus est regnum eius non esse hinc.

Quorsum hæc dilectissimi? nempe regnum Christi in hoc mundo est, et propterea hic

Mat. 17.

Mat. 15.

Nota:

Aug. su -

per Io. tra

cta. 115.

hic

DOMINIC. I. ADVEN. D.

hic est, usque in finem sæculi, habens inter se commixta zizania usque ad messem: quando messores id est angeli cæliter venient, & colligent de regno eius omnia scandala. Quod utique non fieret, si regnum eius non esset hic, sed tamen non est hinc, quia peregrinatur in mundo.

Mat. 19.

Ad Ro. 14.

Sed quanta sit huius regni iustitia, quam etiam pax, & tranquillitas, quantumque illius gaudium beatus Apostolus nobis palam faciat. Regnum Dei (inquit) non est esca, & potus, sed iustitia, & pax: & gaudium in spiritu sancto. Animadvertite dilectissimi, qualiter beatus Paulus, se penitenter brevis sit in verbis sed in sententijs copiosus: qui sic in universa luculenter depromit: sic spiritu, & virtute incerta, & occulta nobis pandit: quatenus teste Ber-

Bernard. nardo in serie ordinem, in sensu plenitudinifer. 1. & nem, in utroque connexionem mirabilem 2. de ver. ostendat. Regnum Dei utique iusticia est quam literis candidati virtutem præclaram dixerunt, qua micuique redditur quod suum est. Cuius nimirum exercitatio, potissimum

DECLAMACIO I. 15

tissimè è duobis mandatis pendet, ut potè quod sibi quis fieri non vult, alteri non faciat. Cæterum: quod vultis ut faciant vobis Matt. 7. bis homines hoc & facite illis. Is enim fratres mei iustus est, qui Deum ex toto corde, & proximum sicut seipsum diligit, qui inexhaustas gratias, Deo creanti, redimenti, & vocanti ovanter reddit. Verum charissimi ad imaginem, & similitudinè suam psalmator noster fecit nos: ut memores illius incessanter essemus. Animam verò nostram velut auculam de laqueo mirabiliter eripuit, captivam nostram captivitatem secum ducens, necnon & sanguine proprio, scelerum nostrorum vincula profusè deripuit. Atqui, vocavit nos in spem vivam, quibus impudenter dormitantes servator noster ad hostium stat & pulsat, clamitare non desinens: aperi mihi soror mea, columba mea. Hisce mellifluis Vera iusticiæ verbis fortius animam nostram allicere tia quæ affectat. Prima ergo pars huius regni: ut sit, nostis fratres iusticia est, quam exactè operamur, dum pro tantis talibusque beneficijs

ficijs, ingentes regi nostro Christo laudes,
gratiasq; rependimus.

Pacem tamen contemnere non oportet, ut Deus pacis nobiscum sit, non utique qualem mundus mendax exhibere consuevit, quæ inanis, & inconstans est, in
Ioan. 14. *ictu oculi evanescens, & iuge bellum animabus exhibet, sed pacem veram dilectissimi omni ocio somnoque excusso, diligenter inquiramus, quam Apostolus exuperantem, omnem nostrum sensum asseruit. Pacem inquam fratres mei toto pectore, totis conatibus perquiramus, quam velut fructum è celo allatum esse per angelos rege nostro Augusto præsepio incluso, nemo est qui ambigat. Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis, modulatione consona, eadem voce, eodemq; conatu, omnis illa angelorum acies nato instauratore nostro concinnebat. Si ergo fratres mei pacis thesaurus sic nobis oblatus est, oportet cunctis opibus contemptis, hanc præciosam margaritam vendi-*

care:

care, ne fortè pacis dono turpiter spreto, inimico nostro subrependi tribuamus facultatem.

Demum fratres mei sicut regnum Dei iustitia & pax est, teste Apostolo, ita & principatus formatoris nostri Iesu, gaudium est. Sed quod gaudium, aut quale tripudium? Nunquid cuius extrema luctus occupat, ubi parum est mellis, magna verò viget quantitas fellis, Draco nis & venenati serpentis? Erit ne gaudium, Pro. 2. quo gaudent qui malè fecerint exultantes in rebus pessimis? Absit fratres desideratissimi: tale mortiferum gaudium a regno nostri æterni regis. Regnum Dei gaudium est, & lætitia non quæcunq; sed in spiritu sancto defixa ex fonte limpidissimo oborta, cuius impetus lætificat civitatè Dei. Spiritus. n. sanctus fratres, lætitia nostra est, Psal. 45. quæ omne cordis nostri mestitiã effugare poterit valebit: eamq; vice versa, in maximã lætitiã convertere poterit; Hoc nãq; gaudio repleti apostoli vultu alacri, mète robusta gaudentes, ibãt à conspectu cõcilij Act. 5.

quo-

quoniam digni habiti sunt, pro nomine Iesu contumeliam pati. Hoc deniq; oleo lætitiæ delibuti, Dei athlete pestilentissimi draconis agonem spernentes, tyrannorum omnium minas superauere. Miratus est confestim architriclinus, ut vinū ex aqua factum delibauit in nuptijs, quibus adesse dignatus est seruator noster. Christus Iesus: nec abs re cum aspectus nostri regis tam magnæ virtutis sit, ut solo intuitu omnis tristitiæ nostræ calliginem veluti solaris radius possit dispergere. En charissimi aquam amarissimam marath, quam noster Moyses, mirabiliter dulcorauit & quotidie in vinum suauē cōuertit. Sed proh dolor, quia velut architriclinus non admiramur, eo quod pro nomine Iesu probra reportare nolumus. Regnum igitur Dei, gaudium in spiritu sancto est, nō esca non potus: vbi apostolus taxat vinolentos omnes, & voraces, proinde erubescite iam luxui dediti, cuius Deus venter est. Nonne legistis illud Pauli esca ventri, & ventor escis, Deus autē hunc & has destruet?

Audite

Audite obsecro qui laxatis habenis. sensibus nimium indulgetis. Attendite funestum ellogium quod propheta vaticinatus est, ve vobis qui dormitis in lectis & burneis, & lasciuitis in stratis vestris, qui comeditis vitulum de armento. & bibitis vinum defecatum & primis virginum vnguentis. Quam optime dictum est, fratres ve vobis qui velut oves in inferno locabimini, quos mors depascet, semper morientes ad vitam, & ad mortem eternam viuentes. O vos miseros qui delitijs & diuitijs affluentes confusionem expectatis ad mortem, turpitudine vestra, sicut diploide superinduti. Non est regnum Dei esca & potus: insolentes filij adami, non vestis purpurea aut bissus: non opulentus victus, quibus diues ille dementia captus, quotidie vti solebat, vnde in puncto animam agens in tetrum chaos miserabiliter descendit. Vsq; quequo graui corde filij hominū? vsquequo diligitis vanitatem, & toto conatu mendacium queritis? Veritatem que-

C rite

Ioan. 2.

Exo. 15.

Corin. 6:

Amos. 6.

Psal,

Lucæ. 16.

Psal. 4.

rite, nō fallaces diuitias, gaudiū verū cōcu-
piscite, quod in Spiritu sctō tantūmodo est
inuenire. Quod vtiq̄ in fine ponitur, post
iustitiā et pacē: sed sine fine, vt inquit Ber-
nar. Vos igitur gaudere cupitis iustitia &
pace reiecta, sincitia propria decepti, præ-
cipiti saltu transilire conātes. Profecto ne-
mo est sceleratorū, qui gaudere cōtēnat, sed
heu quod nō est pax ipsi, proinde nec erit

Scorus. 2. gaudiū filijs sceleratis. Verum enim, si cœ-
d. 4. tus angelicos rectē intueamur, primō ius-
titiā fecisse in veritate persistētes inue-
niemus, veritatis sathanam de sortorem de-
ferentes. Ceteri in pace summa firmati in
veritate via permanferunt, ideō perennē
gaudiū adipiscentes, letitiā sempiternam
possederunt. Gradatim ergo vos conscēde-
re oportet, tū pace, tum iustitia prius ade-
pta, quatenus spiritali gaudio huiuscemo-
di regni, promereamini perfrui. Aduertē
dū tamen dilectissimi fratres, hoc gaudiū
S. Tho. 22 regni dei, haud ipsum essentiale præmium
q. 28. ar. I fore, sed quid consequens beatitudinis bra-
miū, ē quo letitia illa sēpiterna! super sctō

Nota. rum

vū capita emanat. Agite iā obsecro fratres
instāter hoc regnū concupiscite, hūc obte-
stor principatū obnixē deposcite. Veniet o-
ptatus ille dies, qñ perēmbus gaudijs in ipso
diuinitatis oceano profūdus immergamur
ubi vnde vndā sine intercapedine cōtinuet
Sed qñ veniemus, o rex regū, salutis nostræ
iustaurator? Qñ apparebimus huius luteæ do-
mus sarcina deposita, qua grauati quoti-
diē incedimus? qñ deniq; mitissime rex an-
geli coequales effecti, hoc voluptatis torrē-
te inebriati occuaremus tibi in virū perfe-
ctū? Nūc verō fratres tāti iubili stillicidia
pro modulo nostro delibantes, supernā illā
Hierusalē quæ est mater nostra cōtemple
mura longē vt B. Aug. placuit, cōcines no-
stros humiliter salutātes, hoc in exilio in-
gemiscentes, huc et illuc quodāmodo vagā-
tes ob parentū nostrorū facinus exules effe-
cti. Iustitiā faciamus, pacē totis viribus in-
quiramus, ut gaudere in spiritu et letari po-
simus, velut filiæ Syō letari consueuerūt
in rege suo Christo Iesu seruatori nostro.

Ecce dilectissimi Rex noster Christus

Iesus ad nos venit sanctitate insignis, maiestate præcellens. Sed unde obsecro venit, aut quo venit? Nimirum à patre exiit ipso asserente, sicut Iohannes enarrat. Nō venit qui aberat, sed apparuit qui latebat, in seipso inuisibilis erat, in humanitate autem nostra nobis visibilem se præbuit. Prodiit itaque rex noster, mortalitatis nostræ trophæo præcinctus, à regalibus sedibus ad nos usq; peruenit. Nouit

August. ait beatus Augustinus, ubique totus esse, ad Volusi. qui tamen nullo termino vel loco clauditur vel finitur. Nouit venire non recedendo ubi erat, nouit abire, non recedendo quoinerat. Vere rex noster magnus, attinigit à fine usque ad finem fortiter, disponens omnia suaviter. Cælum & terram

Esa. 40. adimplens, & cuncta tribus digitis apprehendens, videlicet, Potentiæ, Sapientiæ, et bonitate sua. Digito namque potentiæ suæ omnia creauit, & in lucem edidit. Digito verò sapientiæ, vniuersam mundi machinam gubernat: & ordine miro orbem disponit. Digito denique suæ bonitatis ea

qua

quæ semel patrauit, cum sint valde bona tuetur & conseruat. Vnde liquide comprehenditur, ubiq; esse secundum diuinitatem princeps noster, qui nusquam inclusus est, venire igitur ad nos dicitur, perinde ac si clarius diceretur filius Dei, qui in sua diuinitate videri nō poterat, in mortalitate nostra visibilis apparuit. De cuius aduentu tot ante secula Esaias præcinerat dicens. Videbit omnis caro salutarem Dei. Esa. 40.

Vidistis hæctenus dilectissimi, qualiter insuperabilis imperij noster rex, à sedibus regalibus venerit è patris sinu prodiens, patre minimè relicto. Nunc opere præteritum est indigare, quo dignatus est venire. Siquidem fratres mei, ad nos in hoc exilio oberrantes deuenit, per abrupta montium, & coucaua vallium ouiculam perditam sedulo queritans, scriptum namq; est. Venit filius hominis saluare quod perierat. Nec draco pestilentissimus obstare potuit quo minus triumphator Israel, & pastor egregius, ouem suam inuentam

Luc. 15. Ietabūdus amplexaretur, suis quē humeris
 impositā, in ouīū suarū caulam re dureret.
 Attendite obsecro fratres, principis nostri
 eximiam virtutē, qua fecit nos regnū deo
 et patri, ut qui olim regnū eramus diaboli
 modo imperium electū dei efficiamur. Et
 in quibus versutus serpens hæctenus, pro li
 bito regitabat, nūc ipse deus charitatis lege
 mirabiliter dñatur. Fecit nos regnū deo et
 Ricardue patri dilectissimi, quatenus è corde nostro
 de Sancto scelera radicitus euellamus, & omnium
 Victo. su virtutū plantaria confestim inserere inci
 per Apo- piamus, pellicetes nos voluptates in desyde
 calip. c. 2. ria carnis, prorsus atteramus. O nos fratres
 ter quaterq; beatos, si tanti reges regnum
 quā primū efficiamur, si illius decreta o
 pere adimplentes, cū regali propheta totis
 precordijs cōcinere possimus. Dominus re
 git me, & nihil mihi deerit. Verū prin
 ceps noster tūc regit nos, cū obnubilatum
 P sal. 22. peccati calligine intellētū nostrū supernis
 splendoribus illuminat, cū fides incerta &
 occulta sapiētīe dei nobis luculēter expla
 nat. Charitas verò ceu ignis celestis volū
 tatem

tatē vestrā inflammat & liquafacit. Talis Nota.
 namq; fratres mei anima nostræ governa
 tor strenuus: non modo tranquillo tēpore,
 cordis nostri nauiculā in portū deducit tu
 tissimum, sed etiā spumate & quore, huius
 mūdi seuitia inundate, tēpestate aduersa
 ingrauescente omne præcipitiū effugans,
 cursu peccatissimo itinere recto, in littus
 superne ciuitatis Hierusalē perducit. Fo
 ris dilectissimi eramus sicut qui extra re- Chri. hoc
 gales aulas vinculis sunt alligati. Nā qui 3. adpopu.
 apud regē pro noxis aliquibus offēsant ha
 bēt huiuscemodi quippe à regali aula fo
 ris exclusi sunt. Qui verò voluerit eis ve
 niā impetrare, minimè eos in aulā regiam Collatio.
 primū introducit. Sed ipse foras egreditur
 ubiq; cōmiscet sermōnem ad negotiū, vsq;
 dū eos correctos et dignos efficiat. Qui me
 ritò regis vultui presentari mereatur Ad
 hæc similitudinē Christus rex noster māsue
 tus effecit, & gressus quippe adios dū carnē
 mortalitatis nostræ assūpsit, alloquutus de
 creta diuinanobis innotuit. Et sic nos à pec
 catis emūdas in regalē aulā velut media
 tor optimus introduxit. C 4 Ani-

- Iob. 41. Animabus nostris dominari incipiens tyranni regis scepro difracto, quo miserabiliter peccatorum corda, rex super omnes filios superbix infestabat, ferreoq; iugo, diu noctuque premebat. Dominus itaque regit me, & nihil mihi deerit, Non mundus fallax, non serpens iniquitatis adinuentor, non caro tenax, que anime nostre inopiam subleuare nequit, sed dominus omnipotens reget me, ut nihil mihi desit. Nonne rex iste fratres, de puluere elegit inopem, & de sterquillino crexit pauperem. Quid plura? charitate nimia vulneratus sic ait. Propter miseriam inopum & gemitum pauperum nunc exurgam. Et rursus vidi afflictionem populi mei, et descendi ut liberarem eum. Si igitur inopix vestre dilectissimi, subuenire desideratis, huic principi syncerum & verum obsequium sine intermissione exhibete, scriptum est. Inquirentes autem dominum non minuentur omni bono. Quid boni obsecro fratres mei deesse poterit, anime inharenti summo bono? in rege vtiq; nostro Chri-

sto

sto veluti in Oceano & profunda abissu, conglomeratione sunt omnia, quibus mens nostra duntaxat satiari, & conquescere potest. Ipse valetudo nostra est firmissima, ipse bonitas, ipse sapientia & salus nostra. O fratres mei si hanc saturitatem obtinere possemus, diuitiarum huius mundi statim obliuisceremur, dicente Apostolo. Que retro sum obliuiscens, ad ea que anteriora sunt me extendens. Verum, nihil nobis deerit, si toto nisu regem nostrum diligamus. Nihil omnino deficiet, si illius mandatis parere non negligamus. Si autem tedio affecti, & recordia quadam implicati hanc exuberantem misericordiam spernamus, Nonne sceleris arguemur, & merito vapulauiamus? Absit dilectissimi a nobis tantum ac tale flagitium. Dominus regat nos & nihil nobis deerit. Ipse est merces nostra, & oblectatio magna nimis, quem videbimus euacuato quod ex parte est. Non iam in enigmate, aut fidei umbraculo, sed lucide & in meridiano splendore, omni calligine fatigante eum

C 5

sicuti

sicuti est intruēbimur. O foelicem animam
cui dictum est. Tunc videbis & afflues
& mirabitur & dilatabitur cor tuum.
Quando mirabilia hæc erunt fratres. Quā
do optatus ille dies adueniet nisi cum rex
noster Christus Iesus, vita nostra appa-
ruerit? Tunc videbimus schamis peccato-
rum nostroanm penitus dilapsis, quòd ty-
pice de paulo in virum alterum mutatum
gestum legimus. Tunc affluere incipiemus
miro iubilo, ingentiq; gaudio repleti, tunc
deniq; filia Syon stupebit super dignitatē,
mirabitur regalem potestatem regis sui.
En fratres desideratissimi requiem opulen-
tam, pacem præclaram, quam noster rex
nobis attulit è cœlo veniens, quatenus pec-
cati regno debellato, regeq; iniquo profliga-
to, regnū efficiamur dignū deo et patri qui
nos benigne gubernet, paterno affectu cor-
ripiat, bona cuncta ipertiat, ita vt nihil boni
nihil sc̄ti, nihil deniq; beati nobis deficiat.

Annotationes quædam ex Euāgelio de
su prædicta: quibus quisq; agnoscer filius
sit Syon necne, agnoscer inquan conie-

Etura

Etura quadam.

Dicite filia Syō. Ecce rex tuus venit ti-
bi mansuetus, ait sanctus Mattheus, ratē
præstantissimum Zachariā recensens vbi
aduertendū magnopere est quòd hoc tam
excellens ac latissimū nunciū non cui libet
factum est sed ijs dumtaxat qui hierosoly-
mā inhabitant, quippe quæ visio pacis in-
terpretatur, velut sanctus August. testis
est. Veh tamen peccatoibus quibus dictū
est. Nunc vastaberis filia latronis, nepe la-
tro pessimus sathanā est, qui superbia infla-
tus dixit ascendā in cœlum, & ponam se
dem meā in lateribus aquilonis, & ero si-
milis altissimo. En latro fraudulentus glo-
riam dei, mollitur arripere nolens sese deo
submittere. Non æquidē talem eum Deus
optimus cōdidit, quin etiam quicquid fecit
vt optimus artifex bonum fecit. Dicente
Mose. Vidit Deus cuncta quæ fecerat &
erāt valdē bona. Verum qui summē bonus
est, quomodo aliquid malum efficere pote-
rat, sanē Angelos potenti sui virtute dñs
creauit & e vestigio gratiam suam eis

Michē. 5.

Esa. 14.

imperti

2.d.4.

impertiuuit, Nec sunt demones natura im-
probi & fallaces sicut porfirius autumat
insolenter, quam benemerito Sanctus Au-
gustinus, li. 12. de ciuitate Dei confutat.
Imo vt sanctus Doctor ait, omnes tan an-
geli quam demones in gratia creati sunt.

S, Thom.

1.p.q.62.ar. 1. huic sanctus Augustinus
clamat, Deus erat in eis condens naturam
& dans gratiam. li. 12. de ciuitate Dei.
Huc pertinet quod Saluator noster asse-
runt. Ille in veritate non stetit, vides qua-
liter malitia sua infectus corruiit suapte
nequitia fedatus, in veritate & rectitu-
dine qua conditus erat permanere noleus.
Hic latro primos parentes in amenissima

Genes. 3:

paradiso expoliavit, stollam innocentie et
sanctitatis qua mirum in modum radiabat
surripies, & deuorare animas nostras sem-
per molitur, & instar leonis rugietis nos
diu noctuque circumuens. Nunc vasta-

Mich. 2.

ueris filia latronis. Infelix anima que ta-
pessimi patris vestigia sectaris, morte in-
stante visitantem hostilem passa in ba-
tratum cum diabolo perebis & descendes

tunc

tunc diuitias quas toto affectu diligebas,
honores quos vehementer affectabas, vo-
luptates omnes quibus immersa eras, ma-
gno cum gemitu amittes. Veh, veh, tibi qua-
do ingemiscens clamabis circundederunt
me dolores mortis, & pericula inferni in-
uenerunt me, & iterum. Circundederunt
me caes multi, innumera daemonum exa-
mina me obsederunt, Quid plura? que
nunc latronis filia appellata est, Babilonis
etiam filiam regalis propheta vocat: filia
Babilonis misera beaus qui retribuet ti-
bi retributionem tuam, quam retribuisti
nobis. Sion & Babilon inuicem aduersan-
tur & alterutrum incessanter pugnant.
Babilon quidem confusionem signat, cui
Hierusalem toto conatu resistit, filia con-
fusionis misera est, quamuis orbem uni-
uersum possideat, quid refert creatore reli-
cto cunctis creaturis dominari? Satius est
gratiam Dei summi habere, quam mun-
di totius monarchiam obtinere. Audite
prophetam post adulterium & homici-
dium patratum quid dicat: Miser factus

Psal. 136

Psal. 37.

sum

sum, & curuatus sum vsq; in finē. Enim vero rex potentissimus erat satellicio stipatus incedebat, mensam opiparā habebat. Vniuerso regno dominabatur, & cuncti maximo honore eum prosequabantur, nihil minus conscientia improbe dolore cruciatus, inter tot & tanta famulorum obsequia, sese miserum toto corde, & ore profitebatur. Timeat filia latronis quæ nunc vastabitur, formidet filia Babilonis misera, & si tot diuitijs, & delicijs affluat, quoniam ad eam clamāt verba Zachariae quæ nūc audiuimus, nisi relictis sceleribus latronem pessimum diabolum abhorreat, & Hierosolimam sanctā intret, veram poenitentiam agens.

Annot. 2. Exultet satis, & iubilet filia sion cui tale nuncium decantatur. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. Huc sane spectat quod in psalmo legimus. Audiuit, & leta est Sion, & exultauerūt filie Iudæ propter iudicia tua domine. Quoniam tu deus altissimus Rex magnus super omnes deos. Quæ

Psal. 99. doquidem mens sancta ubi talia verba audie

audierit exhilaratur, & vehementer letatur cū sponsa dicens. En ipse stat post parietem nostrum. Paries quidem mundissima celo ipso lucidior, Christi Iesu humanitas est, post hanc parietem verbum dei stat, sub velamine carnis nostre delitescēs, quo fidei nostræ meritum accrescat. Gaudet sponsa sponsum pulcherrimum contemplās eius mellita verba audiens. Quāobre sese continere non valens vociferatur dicens. Anima mea liquefacta est, ut dilectus loquutus est. Ad hæc filie Iudæ exultauerunt, quippe quæ Christum Iesum Deum et hominem confitentur. Sed vnde exultant? Propter iudicia tua domine hæc inestabilia atque incomprehensibilia, sunt, apostolo teste. Quod Deus factus sit homo, ut homo fieret Deus. Nonne iudicium Dei est, quo nihil sacratius, aut mirabilius? Parvulus nascitur in Bethleem, octauo die cultro lapideo circumciditur, in templo deinde preseatatur & Simeonis vlnisportatur. Tyranni Herodis vesaniam fugiens

Canti. 2.

Canti. 5.

fugiens Aegyptum adiit, ieiunavit esuriit, lassatur itinerans, comprehenditur ab inimicis, flagellatur, spinea corona cruciatur. Denique crucem baiulat, & inter sceleratos agnus innocens obijt, & de mausoleo tercia die surrexit spolians principatus & potestates. O mira & vehementer miranda Dei iudicia, quæ filia iudea talia audientes merito exultant.

Caterum quod peccatorum contritio tam sit efficax ut in quacunque hora ingenuerit peccator, Deus delictorum omnium sit immemor. Et quod confessione recte facta, sanctaque absolutione a confessore accepta homo quamlibet peccator iustificetur, ita ut sacrosanctam Eucharistiam dignè accipiat, nonne iudicia Dei stupenda hæc sunt? quoniam tu Deus altissimus, rex magnus super omnem terram, merito dicebat Dauid.

Denique, quisquis in Iesu gaudet, mundi huius gaudijs post habitis, is planè vestimetis se expoliat, & ob regis sui amorem immodicum, omnia relinquit. Cum

Apostolis

apostolis toto pectore clamans. Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te. In Math. 19
via sternit vestimenta coram domino, cui se deuotum in sacro baptismo, in corde suo conferens salutare & admodum frugiferum illud saluatoris dogma: Si vis perfectus esse, vade & vende omnia quæ habes, & sequere me & habebis thesaurum magnum in caelo. Animaduertendum, quod nõ dixit, da cognatis amicisque, ut ditiores fiant. Sed contra: da pauperibus, inopes subleua; ne in flumio aquam effundere videaris, secus faciens. Quando quidem qui diuiti bona sua largitur, is aquam in flumine fundit, nil utilitatis habens. Mirabile dictu expoliantes corpus, & ea quæ fugatia sunt relinquentes, animam imagine Dei insignitam pretiosis induimus ornamentis. Quo pertinet il- Col. 3.
luc Pauli. Expoliantes veterem hominẽ, cum actibus suis, & induentes nouum, qui secundum Deum creatus est, in sanctitate, & iustitia veritatis. Veterem hominem ut assolet apostolus, appellat

D con

concupiscentiam pravam, quippeque nostris membris hæret, & ex peccato primi parentis orta est. Exuamus ergo nos charissimi, saluatore nostro aduentante, ita ut superbia, auaritia, ira, & alia id genus scelera minime in nobis appareant, & sic cum pueris hierosolymitis corde. & ore clamare poterimus:

Osanna filio David, benedictus qui venit in nomine domini.

PARS SECVNDA
primæ declamationis.

Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. Vidistis dilectissimi nuperime ut coniecto, regis nostri Iesu Christi venientis gratuitam largitatem, regniq; illius inestimabilem nobilitatem, qui non animaduertit in nos, quemadmodum eramus commeriti. Sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens in similitudine hominum factus, & habitu inuictus ut homo, qui virginis aluum non abhorres, cum abula præsepj angustii letatè est amplexatus, quatenus cælorum aulam amplissimam, nobis impertirer. Intellexistis mirabilem propinquitatem illius, qua non modo rex, verum noster magnificus princeps est. Non extraneus aut alienigena veluti Herodes tunc temporis regis partes gerebat. Gaudete igitur dilectissimi exultate, gaudium meum et corona mea ut Paulinis verbis utar. Quos gratuita misericordia Dei in tantam prouexit dignitatem.

Zacha. 9

tatē, ut meritō Adami elogiū concinere possitis. Hoc nunc os de ossibus nostris, et caro de carne nostra. Planē amoris dulcedine sponsa inflamescens, hoc ipsum efflagitabat, & obnixē deposcebat, dicens. *Quis det te mihi fratrem meum sug gentem vbera matris meae, & me iā nemo despiciet? Quae vtrique verba tot ac tantis sacramentis scatent, ut rectē natiuitatis nostri regis festo seruāda ducamus: Nēpē dilectissimi ut paucis agā. Rex noster Christus Iesus, eo noster est ut in matris semper virginis vtero paracletō cooperante fuerit conceptus. Illiusquē integritatis claustro obseruato, mirabiliter & natus, illius vbera sug gēs alitus, atq; nutritus. Vnde iure optimo mater in tacta eximiā illā benedictionē indui promeruit. Beatus vter qui te portauit, et vbera quae suxisti. Profecto in lege veteri sanctum erat dño precipiente. Non poteris alterius gentis hominem facere regem, qui non sit frater tuus, sed de his satis.*

Deut. 17. Nunc verò secundam nostrae declamationis

mationis partem, in qua thematis verba, de modo seruatoris nostri veniendi differant, rimari incipiamus. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, videte obsecro fratres non carnis oculis dumtaxat, sed limpidissimo visu, spiritaliquē intellectu virtutumque regis nostri opera: filiae Syon introspiciant, si enim externa eius tantummodo aspexeritis, natura humana decipiēdi estis. Si autem mirabilia in hoc exilio ab ipso gesta attenditis, virtute diuina saluandi estis. Augu. contestante. Christus Iesus informator noster, Deus absconditus & homo manifestus est. Ecce inquam rex tuus venit, non austerus, non insigniter seuerus: ecce venit iustus & saluator, mansuetus patiens, & multa misericordiae & pius. Verum lenitate conciliantur & fere, & qui austeritate commoueri non solent, committate aliquando videmus & conuinei. Non enim fratres vastam solitudinem in colore caepit, aut locustis, mellequē siluestri rex noster mansuetus usus est, aut cibarijs agrestibus vi-

August:

Nota.

S. Thom.

3. p. q.

40. ar. 1.

DOMIN. I. ADVENT.

Et ita uenit, sicut de præcurfore sacra pagina manifestè asseruit. Venit autem filius hominis manducans & bibens, omnibus cõmitatem suã affatim impertiens: quatenus omnia omnibus factus, omnes lucrifaceret, dicente propheta. In terris uisus est & cum hominibus conuersatus est. Et iterum beatus Ioannes intonat, eodẽ quasi ore. Verbum caro (inquiens) factum est, & habitauit in nobis. Sed ne sermonis protractio legentium auribus tedium ingerat, audite fratres de mira mansuetudine nostri regis illud Esaiæ uaticinium. Sicut agnus coram tondeute se obmutescet, & non aperiet os suum. Quod uero de mansuetudine acerrime mortis, nostri mansuetissimi regis uerba thematis loquantur, luculenter apparet ex subsequẽtib. E quibus authore Augustino, uide de doctrina Zacharias. Tu quoque in sanguine testamenti tui, eduuxisti uinctos tuos, de lacu in quo non erat aqua. Noli ergo time-
re filia Syon ubi non est timor, non ue-

Baru. 3.

Esai. 53.

Aug. lib. na Chri- stiana.

DECLAMACIO. I. 28

nit filius hominis ut iudicet mundum, sed ut saluetur mundus per ipsum. Apis nostra argumentosa Iesus, corda hominum diu noctuq; amore cœlesti alliciens, dulcedinem misericordiæ suæ in ore suo nobis attulit, aculeum seuere iustitiæ ad iudiciũ usq; diem misericorditer differens.

Sed ut similitudinem mansuetissimi agni immaculati nobis per Esaiam nuper allatam insequamur, audite obsecro dilectissimi, quid beatus Ioannes de mansuetudine nostri regis asserat. Agnus inquit) vincet illos. Quid per agnum fratres: nisi mansuetudo nimia designatur, qui utique quantumuis a lupo persequutus, quantumuis ore cruento dilaniatus nec dentibus seipsum tuetur, nec cornibus, aut acutis ungibus hostem inuadentem dilacerat. Sed fere uocem gemibundam aliquando emittens, tantummodo iacturam quam patitur gemitibus præostendit. In periculo mortis loco bellicorum armorum, uoce quodammodo lachrimabili utitur.

Apo. 17

Collatio.

nem dilectissimi, agnus noster benignus Iesus neminem in se statutorum, nullū persecutorum vsquam offendit, aut iniuria quæpiam, nec verbo quidem affecit. Nulli redens malum pro malo. Sed è diverso, quemadmodū ipse per psalmographum clamat. Cum his qui oderunt pacem eram pacificus, cum superbis humilis cum inuidis charitate feruidus. Rectè igitur fratres dictum est, agnus vincet illos. Quos nempe fratres charissimi mansuetus noster agnus deuincet, ni superbos, alatos, & igne inuidiæ accensos Pharisæos, Sacerdotes, & Scribas, sanctimoniam insignia dūtaxat præ se ferentes? hos nāque non sicut Dathan & Abiron terra hiatu deglutitos deuincere decreuit, aut veluti Sodomā & Gomorrā Sulphureo igne in fauillam redigere destinauit.

Psal. 119

Num. 16

Gene. 19.

Nec velut reges illos barbaros cruento gladio trucidare, atq; interimere statuit Sed nobiliori genere deuincendi adiuuente, mansuetudine commite, probra, collaphos, vincula, & sputamina æquanimiter

ter sustinens, præclare de inimicis triumphauit. Ecce verus dilectissimi mitis, & mansuetus David, qui Saul persecutorem intentorio suo dormientem, nullatenus Abisai armigero cedem eius efflagitate interire permisit. Sed hasta in terra defixa, cyphoque aqua sublati, statim voce pregrandi dormientem, infestatorem excitauit, quo expegefacto exclamauit dicens. Nequaquam amplius contrate aliquid mali faciam, eo quod preciosa fuerit hodie anima mea, coram oculis tuis. Aui maduertite fratres obsecro, ingentem mansuetudinis fructum, vt in præsentia figura perspicuum est. Vbi ex persecutore & perfido inimico, sola mansuetudo potuit reddere fidelem amicum. Itaq; dum inimico nō repedit vicem charissimum Lucretus est fratrem. Vnde clamat regius psaltes. Quoniam superuenit mansuetudo & corripiemur. O bone iesu animarum nostrarum solatium, & refugium, vnde delictorum nostrorum correctio, facinorum omnium antidotum, & medella di-

1. Re. 56.

Nota.

Psal. 89.

DOMIN. I. ADVENT.

manavit, nisi quia superuenit tua benignitas & ineffabilis mansuetudo? Tu nimirum seruator noster, in tentorio nostre praeue consuetudinis, in profunda abissi iniquitatum nostrarum antiquarum dormitantes, somnoque graui consopitos, uelut Ionam in nauis profundo iacentē, aut

Ione. 1.

sicuti Saulem humi prostratum, quotidie tam beneficijs, quam flagellis excitare non desinis. Imo ad ostium incessanter pulsas, quatenus peccati graui somno derelicto, te lumen indeficiens, mentis oculis intueamur. Tu mansuetissime plasmatore noster lanceam terrae infixam, id est uires nostras, & fortitudinem terrenis rebus deditam, misericorditer sepenumero auferre dignaris. Ut multiplicatis infirmitatibus & languoribus continuo,

Psal. 15.

(ut psalmista canit) ad te salutis nostrae subsidium acceleremus venire. Tu mittissime creator noster, in super & aquae Cyphum charitate mirabili commotus, a nobis tollere sepiissime non desistis

DECLAMACIO. I. 30

sistis, quando diuitias labiles, uelut aqua rapido impetu decurrentes, & ad momentum flumi instar euascentes, miro ordine altoque consilio deperire permittis. Quo uerum thesaurum in caelo situm desideremus.

Agite nunc dilectissimi fratres, ut correctionem delictorum mereamini suscipere, vos ipsos obsecro excitate, expergicimini qui soporati hactenus in delictis iacebatis; superuenit enim mansuetudo nostri regis Christi Iesu: ut corripiamur. Et cum Saul dolore cordis intrinsecus tacti clamemus ad uocem David principis nostri respondentes. Nequaquam amplius quicquam mali coram te faciam; eo quod praeciosa fuerit anima mea hodie, coram oculis tuis. Verba utique haec sunt penitentis ueri, quibus liquido ostendit praeterita scelera se plangere; & plangenda rursus decernit non committere.

1.Re.26.

Utinam

DOMINIC. I. AVEN.

Vtinā & nos fratres, sic toto corde quā-
 primum conuerteremur ad dominum, ut
 prætorum scelerum lamenta non re-
 spuentes de futuris caute, atque circum-
 specte prouideremus. Ne reciduanes, ia-
 cula aduersus nos metipso serpenti calli-
 do, inscitia quadam, præberemus. Cuius
 potestas & imperium nullius momenti
 erit, si contra eum diuina ope adiuuante,
 ipsi roborati, forti animo insurgere veli-
 mus. Hunc debellauit noster rex mansue-
 tudine mira tentationes quibus in deserto
 tentabatur quotidie, ad nihilum redigens.
 Hunc & ecclesia eodem pacto debellat,
 seuitias tyrannorum & carnificum mi-
 nas hilari vultu, spirituq; exultate parui-
 pendens, seuiebat (ait beatus Augusti-
 nus) ille perfidus hostis, sed ecclesia ut co-
 lumba mansuetissima, non egre ferebat,
 sed viriliter sustinebat. Vnde victus est
 qui seuiebat, vicit autem & coronam
 victorie obtinuit, orthodoxorū cæterua.
 Quæ non suis viribus fidens, sed tota ab
 illius patrocínio pendeat;

Aug. su-
 per psal.
 131.

Ne

DECLAMACIO I. 31

Ne autem dilectissimi, virtutem mā-
 suetudinis quam rex noster honorificare,
 animisque nostris infigere quam maxi-
 mē cupit silentio obnubilare videamur,
 philosophorum antiquorum sententiam
 in medium adducamus, fortitudo vera Ethic. 3.
 ea nēpe est, quæ aduersis impulsæ nequit
 succumbere rebus, sed immobilis manens
 nullis subiacet aduersis, cuius partes præ-
 cipue agredi & sustinere sunt. Primum
 pertinet ad fortitudinem, secundum quod
 moderatur audacias, alterum attinet ad
 ipsam fortitudinem, circa timores reprim-
 endos. Vnde optime sequitur, principa-
 liorem actum fortitudinis esse, sustinere.
 immobiliter pericula mortis, vel quorū-
 nis aliorum damnorum, quā agredi diffi-
 cilia, & ardua. Primo quidem, quia susti- Thom. 2.
 nere videtur aliquis ab aliquo fortiore in q. 123. ar.
 uadente, qui autem agreditur inuadit per 6.
 modum fortioris. Difficilius autem est pu-
 gnare cum fortiore quā cum debiliore.
 Secundo autem quia ille qui sustinet, iam Nota de
 sentit pericula imminētia, is autem qui fortitudi-
 agre- ne.

DOMIN. I. ADVEN.

agreditur habet illa. ut futura, difficilius enim est non moueri a presentibus quam a futuris. Tertio demque quia sustinere, præ se fert diuturnitatem tēporis, sed agredi potest quispiam ex subito motu. Difficilius quidem est diu manere immobilem, quam subito motu moueri ad id quod arduū est. Unde philosophus astruit, quod quidam sunt præuolantes ante pericula, in ipsa autem facile discedunt, fortes autem è contrario. Unde perspicue apparet, excellentiorem fortitudinis partem esse, sustinere terribilia, quam motu cœleri aggredi inimicos. Erubescāt dilectissimi fratres mundi sectatores, confundantur qui cecutientes vāstigia præua seculi huius euanescentis gratanter insequuntur, audiant ethnicum, a vera fide extraneū, qui mansuetudinē, Patientiam ue, fortitudinis præcipuā partē esse asserit. Itaque non vulnera in fligere inimico, non probra aunibus proximi inferre, non denique alterius sanguinē effundere, partem maximā fortitudinis, ethnicus ille solo naturali

DECLAMATIO. I. 32

turali lumine illustratus contestatus est, quemadmodum. Christi baptisate renati, hac in nostra tempestate (proh dolor quia flens dico) impudentia quadam decepti astruere ausi sunt. Sed quid dogmatibus fratres horum infidelium quasi implicatus immoror, hanc eximia virtutem mansuetudinis superstolere quæam? Prophetarū dictis nunc utar, quibus enarratis sole lucidior hæc miranda virtus, semperq; laudanda statim apparebit.

Memento ait regalis propheta, serui tui David & omnis mansuetudinis eius. Magnū quidem dilectissimi & insigne munus hic regi nostro omnipotenti Deo existimat se offerre sanctus propheta ut par est. Quis obsecro regi præcellenti aliquid exiguum paruique momenti dare ausit? Si regina austri munera quamplurima Salomoni regi obtulit, non aliquid commune ac vile, sed prætiosa dona, ut pote aurū & gemas prætiosas & aromata illi exhibuit. Rursus si magi ab oriēte veniētes regemq; natū inquiretes,

Mansuetudo virtus præclara.

3. Re. 10.

& si

Et fide duce ante cubacula procumbunt
 in Bethleem puerum Iesum adorantes ni-
 hil magnificentum præ se ferentem, apertis
 thesauris suis (ait Beatus Mathæus) obtu-
 lerunt ei munera, aurum, thus, & mir-
 rham. Quocirca planè consequitur: ut
 quisquis regi magno aliquid offerre in-
 stituerit, is non aliquid exiguum offerat,
 sed thesauris suis apertis munera non qua-
 nis sed prætiosa offerat. Ad hanc imagi-
 nem regalis propheta, thesauros omnium
 virtutum undique circumspiciens, non
 quodlibet prælegit estimabile munus, sed
 quod dignius, & gratius cognouit esse re-
 gi regum & domino dominantium. Un-
 de (ait) memento domine David, &
 omnis mansuetudinis eius. Non efflagitat
 ut memoretur castitatis, iustitiæ, tempe-
 rantia, aut cuiusvis alterius virtutis, sed
 quod optimum est. præassumens clamat,
 memento dñe mansuetudinis mee. Perin-
 de ac si diceret. Accipe, mittissime Deus
 præciosam margaritam, præ omnibus alijs
 fulgentem, respice vultu placido, & se-

reno

humile obsequium mansuetudinis
 mee, oblationem, quam è thesauris mei
 cordis tibi offerre iam diu concupiui. Ad-
 uertat deniq; obsecro clementiæ tuæ im-
 mensa benignitas sacrificium conspectui
 tuo gratissimum, ubi non aliena caro fer-
 reo gladio trucidatur, aut igne concrema-
 tur, sed ubi sensus & caro propria, man-
 suetudinis romphea, patientiæque iaculo,
 prorsus transfiguntur, penitus & mor-
 tem oppetentes cœlesti igne in cordis arâ
 consummuntur. Longe igitur melior hæc
 oblatio in conspectu altissimi est, quam
 omnium taurorum aut hircorum sacrifi-
 cia, aut holocausta. Nempe dilectissimi
 tanto præciosius hoc mansuetudinis donum
 existimatur, quanto ex intimis præcor-
 diorum medullis, istud holocaustum crea-
 tori nostro offertur. Sed ut tante virtu-
 tis pulchritudine & decore animus no-
 ster alliciatur, mensque nostra in illius
 amorem flâmescat, mansuetudines huius
 prophetæ percurrere, seu enarrare inci-
 piamus.

E

Memen

DOMIN. I. ADVENT.

1.Re.26. Memento ait domine David, & omnis mansuetudinis eius, quam non modo erga regem Saul infestissimum inimicum exercuerim, verum etiam, circa Absalonis fratricide superbiam & ambitionem detestabilem custodierim. Mansuetudo minima dilectissimi illa fuit, quando rex Saul spiritu iniquo praeualescente maxime vexabatur, ita ut medicorum omnium peritia ac sapientia nullum medicamen, pro incollumitate illius, vel subleuanda infirmitate adiuuare potuerint. Nam ubi Deus vindex est, mortalium ars atque solertia prorsus deficit; atque euanescit. Vnum tamen supererat suffugium, ut David citharam suam percutiens coram rege a demone infestato. Quo accersito, aulam regis ingreditur, & ut fas erat regi suo licet gratitudine destituto, famulatum & obsequium offerre incepit. Mira res fratres David citharam suam percutiens, languidum regem statim subleuauit, ita ut sacra pagina affirmauerit,

1.Re.16. Saul ex cruciatu, propheta citharizante lenius

DECLAMATIO I. 34

lenius se habere, id est demonem tunc temporis cruciandi vim, protinus amittere. Sed quonia vir ingratus ad omnem occasionem fit deterior, pro tali ac tanto beneficio accepto, mercedem rependere volens, lancea iracundus arrepta, David corpus transigere conabatur. Quo tamen in alia parte declinate, hasta permansit parieti confixa. Quod eger non tulit mansuetus David, sed equanimiter ferens persecutionem hanc, regis domum egreditur datus locum, ire, velut beatus Paulus hortatur. Haec de prima mansuetudine sit satis.

Secunda autem mansuetudo non minus laudibus extollenda quam prima, paulo superius descripta est, Fratres, quoniam haec verba sancti David disserere cepimus in ipso persecutionis seruire rex Saul, David occidere percipiens diligenter eum requirebat, quatenus illius cruorem immanissimum effunderet. De se autem nihil fides sed ope diuina pre-

David
mansuetudo.

1.Re.26.

DOMIN. I. ADVEN.

cum tuum hodie in manus tuas, nunc ergo perfodiam eum lancea in terra semel, & secundo opus non erit. Cui David mitissimo animo respondit. Ne interficias eum, quis enim extendet manus suas in Christum domini & innocens erit? Proptius sit mihi dominus, ne extendam manum meam in Christum domini. Nunc igitur tolle hastam quæ est ad caput eius, & cyphum aquæ & abeamus. Quid mansuetius dilectissimi, aut quid benignius hac responsione? Toto corde pepercit inimico ut sibi charum conciliaret amicum. Miranda res satisque laudanda: voce propria aduersarium dormientem excitauit, ut à somno exiliens, mansuetudinis decorem intueri præualens eadem correctus exclamaret amicabilia verba que tunc protulit dicens. Peccaui, reuertere fili mi David, nequaquam enim tibi ultra malefaciam, eo quod prætiosa fuerit anima mea in conspectu tuo hodie, Apparet enim quod stulte egerim. Intellexistis ut arbitror charissimi fratres, quã-

tum

DECLAMACIO I. 35

tum profuerit David mittitas inimico Sauli, qui compulsus fuit hisce verbis peruicaciam suam fateri, & deinde respiscere ab inuidia statuit.

Ne diu tamen vos fratres longa sermone pro tractione lassatos teneam, prætere libet mansuetudinem regalis prophetæ, qua patientissime sustinuit, per fenestram fugam arripere, domo illius, militibus persecutoris Saulis circumuallata, qui **1. Re. 19.**
præcepto regis constructi innocẽtem David comprehendere cupiebant & comprehensum conspectui illius præsentare conabantur. Prætereo insuper mansuetudinem & longanimitatem illius, quando **1. Re. 22.**
in antro crani clamidis persecutoris ingredientis abscidit, nullo vulnere aut vim dicta inflicta, Cui par erat quasi insidiatori vicem retribuere, Sileo præterea lachrymas, quas largissimè effudit, tanti persecutoris vocem miserabilem, homine Amalechita enarrante exaudiens. Qui non usque adeo per semetipsum, deflere infelicem mortem contentus est, sed om-

E 3

nem

DOMIN. I. ADVENT.

nem populi cateruam, cunctumq; cætum
 Israel, omnes in super & filias Hierusa-
 lem lachrymabili voce excitauit ad la-
 mentum, & gemitibus suspirijsque plu-
 rimis, cunctos vocauit ad planctum. Ta-
 ceo charissimi Semei conuicia quibus, re-
 gi insultabat impudenter, cum Absalon
 cœlestissimus, nefanda ambitione obceca-
 tus, patrem suum in manifestè perseque-
 retur. Quæ nimirum patientissime ferens,
 militi Abisai ad vindictam eum exci-
 tatem mansuetudine victus talibus di-
 ctis restitit. Dimite eum vt maledicat
 iuxta præceptum domini, si fortè respi-
 ciat dominus afflictionem meam, &
 reddat mihi dominus bonum pro male-
 dictione hac hodierna. Has igitur man-
 suetudines omnes in vnum coadunatas,
 velut gemmas, omni fulgore venu-
 statas, sanctus propheta David omni-
 potenti regi nostro dicare volebat, dum
 memore sue mititatis ac patientiæ Dei
 ipsum esse, obnixè efflagitabat. spiritu fer-
 uido verba præassumpta, audacia qua-
 dam

2. Re. 16.

DECLAMACIO. I. 36

dam ante faciem supremi numinis pro-
 ferens, sæpe sepius dicebat. Memento do-
 mine David & omnis mansuetudinis
 eius.

Verum enimvero dilectissimi, vt pau-
 cis agam, huius virtutis venustas, ac ma-
 xima conducibilitas, eximium prophe-
 tam Esaiam non latebat, dum instan-
 ter totius generis humani, vice, cuncti
 potentem exorabat dicens. Emitte a-
 gnium domine dominatorem terræ. Quid
 nam hoc fratres charissimi? Vnde hæc
 controuersia exorta est? Si dominato-
 rem totius orbis, si insuperabilem impe-
 rij principem aduenire propheta depo-
 scit, quoniam modo, agnum imbecillum
 & fragilem, ac pœne roboris nullius in-
 signia (natura ipsa indicante) præ se ferē-
 tem, in mundo apparere instanter depræ-
 catur? Eo utiq; charissimi propheta sic ora-
 bat, quo dilucidè intelligeremus hoc mira-
 bili paradoxo, vtrūq; necessū esse, messiā
 ac saluatorem totius generis humani, non

Esa. 16.

Questio
 gravis.

E 4 modo

ADVENT. I. DOMIN.

modo Deum verum, sed etiam hominem
 mitem mansuetum ac pium, aduenire op-
 portere, dominator quidem mitissimè pa-
 ter sit, quem immensa benignitas tua ad
 nos mittere dignetur, quatenus tot debita
 ac peccata persolvere, ac penitus diluere
 sit potens. Quod nec angelus, nec princi-
 patus, nec totus cheribicus ordo vllatenus
 valet. Sed duntaxat, is qui vniuersa mū-
 di machina dominator ac iure optimo, et
 hereditario princeps est. Verum dilectis-
 simi si ille qui creator noster est, simul
 & redemptor noster non esset, sed alia
 quavis creatura, potius donatio quadam
 existimanda esset quam æqua satisfactio.
 Nimirum creatura duntaxat, quantum-
 vis perfecta cunque virtute insignita,
 quo creatura est, eo nempe totum quod
 est, totum quod potest, erga creatoris sui
 famulatum, creationis ratione totum de-
 bitum est ei, qui gratis creatura vnicui-
 que creationis donum impertiuit. Vnde
 perspicue comprehenditur, creaturam a-
 liquam ad liquidum creatori suo pro hu-
 mani

Nota.

DECLAMATIO I. 37

mani generis debito minimè satisfacere S. Tho. 3.
 posse, nisi ipse Deus optimus dono quodā, d. 20. ar. 1
 sui ipsius charitatis urgente, obsequium
 huiusmodi creatura suscipere dignaretur.
 At verò noster agnus dilectissimi
 cæli & terræ dominator Christus Iesus,
 quando verus filius Dei est, & Deus de
 Deo ineffabiliter natus, ideo reddem
 nos à flagitijs nostris vt non ex dono sed
 ex iustitia condigna, se ipsum patri in cru-
 cis patibulo lubēs pro nobis offerens à pec-
 cati iugo ferreo, necnon à diaboli seruitu-
 te, qua infelicissime captiui tenebamur
 nos liberauit. Vnde beatus apostolus hoc
 ipsum præsciens ait. Qui factus est nobis
 iustitia, sanctificatio, & redemptio. Vn-
 de iustitia dilectissimi nobis factus est
 rex noster, nisi quia nihil æternus pater
 ei donauit aut pepercit, quādo redemptio-
 nis mirabile opus in hanc lachrymarum
 & gemituum vallem deueniens effecit?
 Imò exacte cuncta nostra debita per-
 soluit, vt vaticinium adimpleretur di-
 gens. Copiosa apud Deum redemptio. Agi-

I. Cor. c. 1

Psal. 129

DOMINIC. I. AVEN.

te nunc fratres charissimi, & parumper gradum figite, copiosam nostram redemptionem intentissime contemplantes. Rex vtiq; noster qui labore minimo totius mundi potuisset delicta delere, noluit quavis anxietate, aut erumna, nos pristina libertati restituere, sed tot millia millia laborum vndiq; sibi coaceruans, a præsepj lachrymis fletuq; exordium summens, vt gigas magnificus exultauit, ad passionis currendam viam, minime terga vertēs donec crucis mortem stupendā, hominibusq; ignominiosam, pro salute nostra oppeteret. Percurrite vos dilectissimi & sigillatim, hæc omnia interno cordis affectu expendite, & omni librata ratione, singula corde voluentes, & pallato sano ruminantes, vt spiritali suauitate merea mini prægustare quam dulcis ac suavis, agnus mansuetus sit Christus Iesus. Qui nos charitate sua sic toto pectore dilexit, vt nōmodo lachrymis, fame, & siti, quibus pro salute nostra grauissime cruciatur, reddimere dignatus sit, sed sanguine proprio

Dilectio
Christi in
nos.

DECLAMACIO I. 38

proprio effusio, corpore flagellato, spinis capite dilacerato, atq; cōpucto manibus ac pedibus diris clauis perforatis, latere deniq; crudeli læcea aperto, pro redēptione nostra ad mortē vsq; peruenit. Quam anxie sitiebat, qui sic vitā nostrā concupiuit aternā, vt suā in manibus inimicorū ponere non dubitauit. Sāctus igitur Paulus dilectissimi pertimescens, ne ingratitude præcipitiū insolenter incurramus, tātorum donorū immemores effecti, meritō nos hortari conatur dicens. Empti enim

I. Cor. 6.

estis præcio magno: glorificate & portate Deū in corpore vestro. Ac si apertius diceret. De emptione vestra tā mirabili iugis sit memoria, assiduæque meditatio. Mementote mirabiliū suorū quæ fecit in mari rubro, vt admonet moyses, vbi passio Christi figurabatur. Cuius virtute inextimabili Egyptios oēs perfidos inferni, omniaq; scelera nostra destruxit, necnō & cruoris vnda, cuncta delicta nostra submersit, ex quibus nec vnū remāsit, quod hoc salutis medicamento, nō possit deleri.

Exo. 14.

Hæc

Hæc mirabilia charissimi recolite, hæc prodigia inuicem per dies enarrate. Vos ipsos ad dilectionem tanti redemptoris commouentes, laudibus inhesastis Deum glorificantes, qui dilexit nos, teste beato

Apoc. 1.

Iohanne, & lauit ulcera nostra, ac cicatrices delictorum, putredine scatentes, nõ cuiusuis fontis vnda, aut cuiusuis riuuli aqua, sed pretioso sanguine suo, omne aurum & argentum gemmasque fulgètes, exuperante. Idcirco fratres glorificate Deum in corpore vestro, vices rependite ei grates debitas indesinenter reddentes & spiritu feruētissimo, Christum Iesum collaudantes.

Nota.

Quis obsecro dilectissimi Christiano nomine insignitus omni die saltim ad horam, agni immaculati accerbesimam passionem, & vitam, tot erumnis refertam, seorsum clauso hostio cubiculi sui non cõtemplatur? Humanum dico fratres propter infirmitatem carnis vestræ, non impero quod opere adimplere est impossibile. Non præcipio, quod duntaxat virorum per

Rom. 6.

perfectorum est, qui dulcedine quadam ducti, indefesse tanti mysterij contemplationi vaccare non desistunt. Per horam dixi non per diem ac noctem. Quare vos omnes obsecro, vt nullo die prætermisso, libertatem ac redemptionem vestram, animo intentissimo, toto cordis affectu pēsate. Quod si nõ gratitudinis ratio, si non pietas ipsa nos mouet, vt tam admirabilis beneficij semper memores simus, saltẽ Chrestiani nominis honos, concitare nos ac prorsus compellere debet. Si enim com

Rom. 8.

patimur & conregnabimus ait beatus Paulus, ergo compati Christo passo in carne oportet, quos regni diademata, & gloria corona decorari instituit rex noster Christus Iesus. Videtis ne dilectissimi quare propheta dominatorem terræ venire exposulabat, cui potestas immensa, fortitudoque insuperabilis adesset. Vt nostra vti par erat persolueret debita, portas e-reas barathri confringens, ac vectes ferreos, idest, prauas mortalium consuetudines penitus procindens, ab affectibus no

stris

stris radicibus euelleret. At vero, agnum Esaias deposcit, quatenus humanitate indutum, quoddammodo mansuescat, equanimiter inimicorum conflictationes sustinens, pernicitiam, ac superbiam emulorum mirabiliter deuincat.

Aduertendū tamē est dilectissimi, hoc idē Esaias plurimis ante seculis precinuisse, quod deprecatione assidua adimpleri mirū in modū gestiebat, ait. n. Vitulus & vrsus pascentur, simul requiescet catuli eorū, & leo quasi bos comedet palleas, habitabit lupus cū agno, & pardus cū hedo accubabit, vitulus & leo, & ovis simul morabuntur. Iā fratres diuina incipiūt mysteria, iā utiq; archana, tametsi à logē apparent. Quæ obsecro fortietas rapacis lupi cū agno miri? quod fœdus pardi cū hedo? quæ deniq; insolita amicitia, vel cōciliatio pacis inusitate, vt obseruato fœdere, atq; indissoluto vinculo amicitia aduersaria hæc simul habitare queāt? Verū enim charissimi incarnationis verbi Dei sacramētū hic præfiguratur. Nūc vero de mū

suetu-

suetudine bonis palleas comedētis solum modo differendū censuimus cæteris impresentiar nū relictis mysterijs. Bos nempe animal mūdum sacrificijsq; aptū ex lege ipsa dilucidē cōprobatur, qui nō modo vt camellus ruminat, verum etiam vngulā findit. Hic collū vltro submittit iugo, hic minime obsequium aut obedientiā detrahit domino suo, dicente domino per eundē Prophetā. Bos cognouit possessorem suū & asina præsepe domini sui, Israel autem me nō cognouit. Hic demū laboribus insudare per diem nūquā refistit. Hæc omnia Regi nostro māsuētissimo maximē congruūt, ipse nimirū pulcher & mūdus est, omni decore & pulchritudine præditū, de quo sapiens. Candor est lucis æternæ, speculū sine macula, imago bonitatis illius. Ipse namque ruminare nunquam destitit, cuius anima beatissima à creationis suæ exordio perspicuē, nullo velamine fidei interposito essentiam diuinam contemplantabatur, qua suauitate mirabili incessanter fruebatur. Demū & vngulam findebat,

Esai. II.

Nota.

Esai. I.

Scotus. 3.
d. 12.

but, cuncta præordinans ac sapientissimè gubernans, tam in doctrina quàm in gestis & miraculis patrandis. Cæterum patri in omnibus & per omnia paruit humiliter, etiam in aduersis ei obediens. Vnde

Iohã. 4.

illud Iohannis, hic est meus cibus & potus, vt faciam volutatem patris mei qui in cælis est. Et rursus sicut mādatum dedit mihi pater sic facio. Proinde non abs re, illa vox patris intonuit. Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene cōplacui.

Gen. 30.

De laboribus nostri regis quid dicam dilectissimi, quibus velut alter Iacob diu noctuque insudabat, & gelu vehemēter addustus, dulcedine amoris, nostrarū animarum, collum humiliter humanitatis nostræ ingo submitens, quatenus in opulentam requiem regni cælorū nos prouheret. Hic igitur leo de tribu Iuda sicut bos comedit palleas, bobis instar mansuescens, & præsepio sese admouens, bobis pabulo vtī cœpit. Sed quas leo noster veluti bos mansuetissimus palleas comederit, intueri nunc oportet. Quis

Nota.

vnquam

vnquam mortalium dilectissimi, quantumvis rudis aut intellectu habes, leonis cibaria, animalium carnem, & cruorem fore dubitauit? Quo enim animal quoduis huius vel alterius naturæ est eo vtīq; hic aut ille cibus ei aprè conuenit. Itaq; neque leoni scœnum, nec bobī, aut vitulo, caro cōgruit in cibū. At noster leo Christus Iesus miro modo sicut bos comedit, palleas Mirabile dictu fratres, quod leonis fortitudo aut ferocitas, deitatis maiestas, scilicet, et æternitatis stupenda virtus, nihil obstiterit, quo minus palleas nostræ mortalitatis comederit, eisque velut cibarijs omnī suauitate refertis delectaretur. Quid humanitas obsecro dilectissimi, quam sibi æternus Dei filius vnire dignatus est, quā pallearum manipulus vt ita loquar per prophetam Esaiam nūcupatur? Ait enim omnis caro scœnū, & omnis gloria eius quasi flos scœni, verbū autem dñi manet in æternum. Hoc sacrū scœnū quasi manibus suis tenet omnipotens filius, postquā verbum caro factū est, & habitauit in nobis. In-

Esai. 40.

F tendite

tendite iā, obsecro fratres mei gratuitam
dignationē, ac supremi numinis inestimabi
lē benignitatē. Leo fortissimus qui ad nul
Prou. 30. lius pauet occursum, sacra testate scriptu
ra, & experimēto id ipsum suadete, patris
verbū videlicet, cū primū virginis aluum
sua dignatione inhabitauit, confestim ve
agnus māsuētus mitescit, et carnē nostrā
induens quasi foenū, seu palleas, eā mādere
non exhorruit. Sed ea vescitur lubēs, &
delectabiliter vnione hypostatica nūquā
amplius separanda; sibi cōglutinauit. Quae
quidem vnio cunctis alijs perfectior ac
diuturnior est.

Superioribus enim audistis fratres qua
liter noster leo in gremio christifere vir
ginis māsuēfactus humanitatis nostrae pal
Christi Ie leis libēter vesci inceperit. Nūc libet pal
sulabores: learū aliarū genus alterū pertractare. Leo
sicut dictū est velut bos comedit palleas,
quod vtiq; satis adimpletum est, qñ vitae
E sai. II. nostrae erummas & calamitates redēptor
noster Christus Iesus primo experiri cœ
pit. Quid obsecro dilectissimi fratres in di

uersorio

uersorio bethlemitico natus, arctog; in pra
seprio positus, affluentissime lachrymas pro
nobis effundēs, quā palleas amaras praesen
tis exily seruator noster mādit? Dū octa
uo die atati suae teneerrime non parcēs, cul
tro lapideo aliorū infantū more circūcidi
tur, dū Egyptū adiit adhuc pānis inuolutus
fasciaq; stricta accinctus feritatē pestilē
tis Herodis, prouidētia sua declinās, dum
opprobria inuidorū hominū paccato animo
sepiissime sustinuit, dū deniq; hodierna die
hierosolyuā petens corda sauciata, vene
no pestilentis inuidie corrupta phariseorū
benigne intuetur, malens vindictam diu
differre, quā ex templo peruicaciam eo
rum diris supplicijs plectere. Immo dū il
lorū rabiē nectarijs verbis, praeduleiq; ser
mone, necnō & aspectu placido, erradica
& penitus euellere exoptat, quid inquā
nisi foenum rex noster māsuētus ore pleno
ruminare comprobatur? Ne autē haec om
nia à persona verbi humanam naturam
vniente effecta dubitaremus perspicatius
ipse propheta alibi, de māsuētudine Christi

Pharisaica inuidia

Esa. 65.

Iesu loquens, ait. Leo & bos comedēt pal-
leas. Leo vt dictum est fratres verbum
patris designat: bos verò filium intemera-
te virginis significat. Leo igitur & bos
hæc omnia, simul pati meritò asseritur,
quia vtraq; natura diuina, vt pote & hu-
mana integra remanēte non duplicē per-
sonam, sed vnica in Christo, orthodoxa fi-
des profitetur. Actiones ait philosophus
suppositorū sunt. Cū ergo in Christo vnū
sit suppositū & illud diuinū licet huma-
nitati duntaxat peculiare sit lachrymari,
esurire, sanguinem effundere, crucis pati-
bulum subire & mortem sustinere, verò
eloquio cū propheta astruere audemus di-
centes, leo & bos verbum patris vnige-
nitusque Dei filius, homo Christus Ie-
sus labores & calamitates labentis vite,
inseparabiliter tanquam vno iugo coniu-
cti, eidemq; præsepio admoti comedūt pal-
leas laborum. Proinde Christo nato, deum
pari & mori non negamus.

Nota.

Ceterum fratres adnotatione dignum
est palleas igni escam aptam esse, quibus
ipse

ipse ignis accenditur, & accensus eis ad-
iectus inualefcit. Nō aliter mansuetus rex *Collatio*
noster, in star ignis, passionis suæ palleis vi-
sus est magis ac magis flammescere. Ne
obsecro dilectissimi fratres vobis tedio sit
Christi Iesu accerbissimam passionem &
anxietates, iterum, atq; iterum audire, ma-
gnopere quidem anima mea semper concu-
piuit eam animis vestris inserere, tanquā *Collatio.*
arborescens amensissimam, fructum nimium
asserentem si quo aduixerimus præcordijs
infectam ac transfixam gestare omni so-
lertia studuerimus. Vt iam fratres susti-
neretis in hac parte equanimiter modicū
quid insipientiæ meæ. Sed nunc rogo, &
obtestor supportate me, sepe numero sa-
cro sanctam mortē regis nostri hæctenus
enarrantē. Nec in præsentiarum silentem
nec in futurū obticere profitentem. Præ-
sertim cū omnis nostra valetudo, ac vir-
tus ex ea tāquam riuuli e fonte dimanāt,
beato Petro, his verbis admonente. Reco-
gitate cum qui tātam ac talem ab inimi-
cis sustinuit cōtradictionem, ne fatigemi-

DOMIN. I. ADVENT.

ni animis vestris deficientes. Recogitate fratres aut apostolus, toto corde summoque conatu Christum passum evoluite, cruciatus illius immanissimos, ante oculos vestros velut quaedam monimenta redemptionis vestrae sint vobis, quatenus eius mirabili virtute roborati praesentis vite erunas, ac imminetia pericula superare possitis. Recogitate inquam regem vestrum crucis patibulo affixum, ne lassati animi vestris, praeter tot calamitatum tibus deficiatis. Sed contra fortes imbelli facti tam inimicorum tetrum profundum cohabitatum, quam domesticorum & claudium bellum intra vos assidue gerentium triumphum optinere mereamini. Sed ut ad rem fratres nunc redeamus. Rex noster mansuetus Christus Iesus, qui ignem venit accendere in terra, ut corda nostra omni gelu ac pruina constricta, amoris sui igne accederet, atque dissolueret, ad modum ignis flagrantissimi palleis aut ferociter tormetorum suorum, visus est magis ac magis flarescere. Non me dilectissimi velut alter Isaac dominus noster super crucis lignis

DECLAMATIO I. 44

quae sacris humeris suis ipse portavit, clavibus affixus, acutissimis etiam spinis crucifatus, a planta pedis usque ad verticem immanissime vulneratus, dum in Calvaria locum deventum est, flammam conscendere inspicimus, ad caelum usque pertingentes, imo caelos omnes penetrantes? Quod nimirum palam facit oratio illa, tum humilitate, tum inimicorum miseratione mansuetudineque referta. Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt. Nec frustra dilectissimi, haec oratio facta est, cum ex templo pectora sua percutientes, totius populi caterua, & crucifixo. reuersi sunt hierosolymam redeuntes. Latro clamauit ex patibulo quod pendebat. Domine memento mei dum ueneris in regnum tuum. Centurio, & qui sub illius vexillo erant ore profitebantur, dicentes. Verè filius Dei erat ista. Unde merito beatus Paulus ait, de huiusmodi orationis flamma ad caelos ascendente. Qui cum lachrymis orasset exauditus est pro sua reuerentia intellexistis dilectissimi, qualiter palleis adiectis,

DOMIN. I. ADVENT.

in passionis Christi fornace: charitatis flamma leonis simul & agni Christi Iesu inualefcente, quo nam pacto scintille... tanto tamque mirabili incendio resilientes, corda inimicorum lumine fidei illuminabant & præcordia crucifigentium charitatis ardore inurebant. Idcirco tacere nequibāt, sed suspiria et gemitus inenarrabiles emittentes, pectora sua corde compuncto percutiebant.

Nota.

Tyrannorum tormenta fratres, omnes & persecutorum ecclesie minæ, palleæ quedam sunt, quemadmodum ex superioribus didicistis, quibus corda dilectorum Dei inardescunt, persecutione seuiente magis ac magis, in agone Deum & proximum dilectionis ardore diligentes. Si enim ex nube vorida, appositione contrariorum ordine naturali ignis generatur: & fulgur flammeum omnia cōburens, tonitruo præeunte ægreditur: in corde enim sanctorū cœlesti rore perfuso: quare obsecro calamitate quavis imminente: quæ potissime nobis amara & aduersa est: nō charitatis

ignis

DECLAMACIO. I. 45

ignis grandescet, & mirum in modum conualefcerit hinc beatus Iacobus clamat, Iacobi. i. ne tribulationis frugem magnam amittamus, sed alacri vultu sicut coloni letantur in me se tentationis tempore iubilemus. Omne (inquit) gaudium fratres charissimi existimate, cum in varias tentationes incideritis, scientes quod probatio fidei vestræ patientiā operatur. Perinde est ac si diceret, nolite ægreferre, aut contristari quasi suis erumnas, & conuitia quæq; aut mortalium comminationes metuentes palteas hasce & ligna diligite, lubentes & alacres quasi ad epulas inuitati, & ad labores perferendos percurrite, eis quidem creatoris nostri dilectio augetur, illis virtutes omnes quasi aurum in fornace commprobantur, & miro radio noue claritatis lucefcunt. Eis denique scelera & delicta nostra eliminantur. Tantam igitur ac talem conducibilitatem toto animo considerantes omne gaudium existimate: vos oportet, cum in labentes variasque mundi anxietates incideritis. Sagitte paruulorum

Tribulatio. v. d. vtilis.

Psal. 63.

F s factæ

facta sunt plagæ eorum aut propheta, nō
 timorem trepidimus ubi non est timor.
 Animadvertite obsecro fratres infesta-
 tores vestros contra quos, tum occul-
 tam, tum manifestam geritis pugnam,
 non de genere quidem Giganteo, sed mu-
 scarum aut cinificum iustar ictus, &
 vulnera eorum sunt. Non pluri ergo fa-
 ciamus fratres, inimicorum infestatio-
 nes quam muscas aut culices qui nemi-
 nem occidunt, sagittæ parvulorum fa-
 ctæ sunt plagæ eorum. Parvi & vecor-
 des quidem sunt, non viri robusti, quot-
 quot invidia concitati, mala reddunt
 pro bonis. Viris sanctitate præditis di-
 cente beato Iob, parvulos occidit inui-
 dia. Ob id & vulnera quæ nobis in-
 fligere possunt non mortifera, sed pue-
 rorum & parvulorum talia eorum sunt
 iacula. Sed heu nobis fratres charissimi,
 quia tanta est mortalium inertia, in-
 scitia; & intellectus hebetudo, ut non
 labores & imminentes anxietates, nobis
 ligna aut stipulæ sint, quibus amor

Iob. 5.

Nota.

Dei

Dei & proximi concresecat magnopere
 & flamescat, sed contra, aqua aut
 nix, quibus charitas nostra fere extin-
 guitur, vel saltim tepescit. Quæ quidem
 obrata, disidia quam plurima: emula-
 tiones & murmura, inimicitia, nec non
 & cædes, quas crebescere quotidie cer-
 nimus, consurgunt. Agite iam fratres
 mei, Regem nostrum mansuetum in-
 spicite, leonem veluti bos palleis nostra-
 rum calamitatem vescentem, tota in-
 dagine intellectus contemplamini, quate-
 nus eorū vestigia sectari promereamini.
 Quamplurima vero sunt charissi-
 mi, quæ nos ad mansuetudinem com-
 parandam hortantur, tria verò potissi-
 mum nobis hoc suadet, utpote Patriar-
 charum gesta. Vtriusque testamen-
 ti huius virtutis mira præconia, & ser-
 vatoris nostri Christi verba simul &
 exempla. Si bene meministis fratres, hu-
 cusq; David propheta dicitur, & Esaiæ
 testimonia coram oculis vestris statu-
 mus, extollendæ mansuetudinis gratia.

Mansue-
 tudo egre-
 gia virtus
 est.

Nunc

Nunc vestra magnopere refert Patriarcharum victorias audire, quas non ferocitate aut iracundia commoti, sed mititate mirabili obtinere potuerunt. In venimus Prophetas & iustos, omnes qui Christi principis nostri imaginem portabant, nil magis obseruasse in virtutum laudem, quam quod patientiam, ac mansuetudinem, forti & stabili equanimitate pestiterunt.

Genes. 4. Si Abel martirij agonem inicitias, primus se dedicans Deo, aduersus fratricidam non restitit aut reluctatus est. Abraham Deo

Gene. 22. fidens & radicem ac fundamentum nostrae fidei primus instituens, temptatus in filio, non dubitauit nec cunctatur, sed ex templo praeepto Dei, tota mansuetudine

Gene. 28. obsequitur. Iacob fugiens fratris iram de domo patienter descendit, & rediens, eundem donis oblati ad mansuetudinem reuocauit.

Gene. 42 Ioseph vendatus a fratribus, & in Aegyptum relegatus, nedum illis ignoscit, sed & gratuito frumenta eis venientibus largiter, & clementer impartit. Moyses ab ingrato & perfido populo frequenter

quenter contemnitur & poene lapidatur, tamen lenis ac mansuetus, pro eisdem licet indignis praecatur. Proinde (Dionysio auctore) quoniam hic vates mitissimus erat super omnes, dominus illi tanquam amico loquebatur ore ad os. Ad idem Chrysostomus, mosem vero quia humanus extiterat, & mittit super omnes homines, ita Deus complectebatur & diligebat, ut praesenti praesens suam patefaceret voluntatem, & facie ad faciem loqueretur, tanquam amicus ad amicum suum. In David ex quo secundum carnem Christi natiuitas oboritur, quam magna & mira, ac Christiana fuit patientia, erga regis Saulis insidias, & Absalonis dolo sitatem, & versutias? Tot ergo Patriarcharum gestis a mundi exordio clarescentibus, vos dilectissimi admoniti, tot & exemplis excitati, oportet mansuetos & mites esse omni ferocitate & ira depositis, quatenus perfectionis fastigium quod illi obtinere meruerunt, nos ipsi saltem quouismodo attingere possimus.

Dionysio
ad Demo
philum.

Nota. Secundū verò quod maximè: ad māsu-
tudinē nos hortatur & allelūat, totius sa-
cræ paginæ exortatio; & huius virtutis
multiplex præconiū est. Hæc mira virtus
fratres mei tanquā itineris nostri dux seu
Psal. 44. nauclerus strenuus, in portū peccati simū
deducit, iuxta illud psalmi. Propter veri-
tatem & mansuetudinem & iustitiam
deducet te merabiliter dextera tua. Hæc
Eccle. 1. potissimè Deo placet, vnde illud Ecclesia
iustici beneplacitū est ei fides, & mansue-
tudo. Hæc opera nostra ab omni macula
Eccle. 3. eliminat. Quare scriptū est, in māsueta-
dine opera tua perfice. Videtis fratris
claritatē opera nostra quæcūq; sunt veni-
ri quæāt. Hæc nimirū māsueta-
Galat. 5. electionis fructū spūs prædixit omni ne-
S. Antō. etare dulciore: quo veluti cœlesti condi-
par. 4. ti. mento tristia quæuis hilariter manduca-
5. cap. 21. mus. Hæc deniq; virtus nō accipit perso-
§. 1. nā hominū ideo ad oēs mansuetū & mi-
1. Tim. 6. tē. Apostolus fore admonet Timotheū. Nō
itaq; ad magnates modo & diuitis dig-
tatisq; elatos mansuetos decet, Christi
sectato

sectatores esse ad oēs, nemine spreto, siue
inops, siue diues, sit ille. Vultis enim fra-
tres mei thronus Dei fieri, mansueti esto-
te, nam mansuetudine sedes illius decorat-
tur, & venustatur. Dicente Esaiā super
quem requiescet spiritus meus, nisi super
hulem & quietum, & trementem ver-
ba mea? Humilitas namque, & quies ad
mansuetudinem pertinet, per quam ma-
ximè homo fit compassus, est enim mode-
ratiua irarum sicut & clementia mo-
deratiua pœnarum, cum ergo ira, præci-
pue impediatur, animum ne possit cernere
verum, constat mansuetudinem condu-
cere ad cognitionem Dei qui summa ve-
ritas est. Quo enim pacto cernere aut
intueri possumus eum, qui omnia iudi-
cat in tranquillitate nisi tranquilo intui-
tu, sedatoq; animo cuncta ardua & ad-
uersa sustineamus: nō fratres mei tan li-
ceter ferocitati, aut ira indulgētes, feris et
leonibus similes effecti mansuetudinem
exorescamus: quinimo eā summa vi, suau-
moque nisu perquiramus.

Esai. 66.

S. Th. 22.

q. 157. ar-
ticu. 4.

Sap. 12.

Tertio

Christi Textio fratris mei post Patriarcharum
Iesu mira oracula, post sacra scripturæ quam mul-
mansuetu- ta præconia de mansuetudine nuper enar-
do. rata, huic virtuti operam dare nos alli-

ciunt, gesta nostræ Regis mansuetissimi
& verba. O Domine Iesu, quis valeat
sagaci sensu, tuos mirabiles resonare trū-
phos, quos non velut Alexander Mace-
do, qui Monarchiam ad Græcorum re-
gnum transtulit tyrannide violenta: sed
mititate & mansuetudine eos obtinuit!

I. Mac. I. tot homini sanguine effuso adepta diuidi-
tur in quatuor regna, scilicet Asiæ, A-
gypti, & Macedonia, & Syriæ: & re-
gnum tuū coadunatur & roboratur post
amaram crucis passionem & mortem. nō

Apoca. 5 dignus est agnus qui occisus est accipere
regnum & diuinitatem. A. a. a. Domini
nescio loqui, victorias sublimes mansue-
tudine acquisitas nō veluti septem reges
Romanorum: videlicet Romulus: Num-
ma: Tullus: Ancus Martius: Tarquinius
priscus: Seruius: Tullius. Tarquinius super-
bus:

bus, qui bellicis armis muniti, cuneis &
ordinatis aciebus constipati, patriam au-
xerunt, sed sanguine proprio effuso, pro no-
bis mortem oppetēs eas reportasti, tamen si
è linguis & balbutiens, laudes tuas tace-
re non quæo bone Iesu saluator meus, non
meis viribus fidens sed ope tua fretus fa-
ri incipiā, trophea vniuerso orbi stupēda.

Ecce dilectissimi rex noster venit mā-
suetus de quo Gabriel ad Mariam virgi-
nem, ait. Et regnabit in domo Iacob in æ-
ternum. Quare non in domo Esau sed in
in domo Iacob, nisi quia ille hispidus &
iracundus, hic verò lenis & mansuetus,
qui tot seruiens annis, pulchram Rachel Gene. 33.
sponsam sibi accepit. Qui donarijs quā-
plurimis ferocitatem fratris sui leniuit pe-
nitus & placauit. Quorsum hæc dilectis-
simi? Verum noster Iacob fratres eccle-
siam sibi copulauit pro cuius amore sudo-
re sanguineo, in agonia positus cooperitur,
seruiens annis nō septē, sed triginta tribus
pro ea elaborauit. O fratres mei si labores
omnes, si ærumnas quaslibet nostri serua-
toris,

DOMIN. I. ADVENT.

toris, mundatis oculis intueamini, nimirū
velut puluerē minutissimū, calamitates
peculiares momētaneas existimaretis. Vi
Actuū. 1 dete magistrū qui primo coepit facere, de
inde docuit, et māsuētudinis dogmata or
thodoxis dedit, qui ob id descēdisse asserit
vt patris volūtate adimpleret. Qui deniq;
inter cetera mirabilia suarū virtutū, qui
bus inditia magestatis suæ expressit pater
nā quoq; patientiā, tolerātiæ tenore serua
uit. Oēs deniq; actus eius māsuētudine du
ce signātur, ipse de illa sublimitate coele
sti ad terrena descēdēs, nō aspernatur (vt
iā diximus) quū in forma dei esset, hominis
carnē assumere, et cū peccator ipse nō es
set nec peccati labes eū tāgere potuisset, a
Gabrie. 3 d. 12. lienafacina portauit, et sanguine suo de
lenit. Ipse baptizatur à seruo, remissā om
niū flagitiorū nostrorū daturus, sine mo
do ait, quia sic decet nos adimplere oēm in
stitiā. Ecce omnē iustitiā, humilitatē &
māsuētudinē vocauit. Vel (vt ait beatus
Cyprianus) oīs iustitia est id opere adim
plere, quod ore alijs docēdo loquimur. Ipse
diebū: quadraginta ieiunauit, per quē an-

DECLAMACIO. I. 50

geli et oēs caeliciues cūctaq; orbis vniuersa
saginātur. Ipse cū Zabulo rētante cōgre
ditur & inimicū blasphemū dūtaxat vt
Christi mansuetu
cisse cōtētus, nil ultra verba conatur, sed do mirabi
litis.
citra oēm vindictā patiēter in pugna pro
lis.
greditur, i cuius fine ait. Vade satana, scri
Deut. 6.
ptum est dñm deū tuū adorabis, et illi soli
seruies. Ipse discipulis suis nō vt, seruis,
dnica potestate praefuit, imō benignus &
humilis fraterna charitate dilexit. Ipse mi
tis ac humilis dignatus est apostolorū pe
des abluere, quatenus exēplo suo doceret
qualē erga cōpares et fratres suos oporteat
esse cōseruū. Nec mirū dilectissimi, si cir
ca filios obediētes talis extiterit, qui iudā
trāquillo aīo potuit vsq; ad extremū lon
ga māsuētudine sustinere, cibum cū tradi
ctore summere, hostē domesticum agnitū
haud palā ostēdere, deniq; traditoris oscu
lū nō horrescere. O fratres charissimi, nō
ne oī melle dulcius est hęc oīa diuērare?
Nōne oī nectare suauius christi Iesu acta
describere, et mente pura recollere? Quis
obsecro tā ferrei pētoris, adamātinūq; cor
dis, cuius praecordia māsuētudo christi nō

DOMIN. I. ADVEN.

Aug. su- per Ioan. moueat, & emoliat? Sed quorsum nos sic aduersos rapuit per exigua deuotio? Ad rē reddeamus. Cum Iudæis æquanimitas quanta & mirabilis mititas? Quam bene ait Augustinus incredulos ad fidem suadendo flectere, studuit obsequio ingratos fouere, contradicentibus nõ seuerè, sed leniter respondere, superbos & contumaces clementer sustinere. Quid plura fratres? Prophetarum interfectores & aduersus Deum semper rebelles, vsque ad crucis & passionis horam voluit diligere, Et sicut galina cõgregat pulos suos sub alas, sic spandit manus ac brachia in cruce & latere apperto in corde voluit eos coadunatos suscipere. Demiq; charissimi, rex noster mansuetus Christus Iesus, inter facinorosos deputatur, iudicatur iudicaturus, et Dei verbu tacens ducitur ad mortē. O uerè mitem, & mansuetu regem, qui ecclesiam suam nemini clausit quantumuis facinoroso & iniquo. Quique illos inimicos sui nominis, illos blasphemos, si poenitentiam delicti agant, si admissum facinus

Christi Iesu patientia.

agno

DECLAMACIO. I. 51

agnoscant dolentes, non solum ad remissionem criminis, sed ad brauium æterni regni admitit. Quod dilucide intueri quispiam poterit in beato Paulo, quem si tanta Christi longanimitas & patientia ad poenitentiam non expectaret, ecclesia sancta illu non haberet. Quare ergo fratres mei, tot laqueis alligati immoramur? Quid obsecro nos sic implicat, & quasi ferreis cõpedibus retinet? Curramus fratres cum sponsa, curramus protinus velut Sanson, cuncta, dirupentes vincula, unguentorum Christi Iesu odore & fragrantia cõmoti. Qui peccatores non exhorret: paupe Bernard. res minime spernit, qui nemini poenitentia super cat. ostiu præcludit. Non abhorruit Cananea clamantem, non peccatricem mulierem la chrymantem, nõ in teloneo sedentem, nec discipulum negantem, non ipsos crucifixores. Vnde clamat Bernardus propter mansuetudinem quæ in te prædicatur domine Iesu currimus omnes post te. Currite Iã fratres, sed ita currite vt comprehēdatis, dicente paulo omnes quidem currunt sed

Acto. 9.

Bernard. super cat. ser. 22.

G 3 vnus

Unus accipit brauium. In unitate charitatis
currite, quia verè, nisi unus cum Deo,
unus cum proximo quis fuerit, regni æ-
terni brauium accipere non valebit.

Verū dilectissimi hæctenus, etsi succin-
cto sermone breuiq; eloquio iā nostri regis
gesta audistis. Nunc verò mansuetudi-
nis eius insigne unico verbo audite, quò
māsueros nos reddere maximè conatur, et

Mat. II. sua mititatis sectatores efficere. Discite
à me ait, quia mitis sum et humilis corde.

Hic fratres oportet Paululū immorari,
vbi nobis sese magistrū exhibet seruator

S. Aug. noster. S. Aug. super hoc verbo ait. Disci-
te à me nō mortuos suscitare, non miracu-
la facere, nō super tumētis pōti vndas si-
cis pedibus deambulare. Sed quid ait?

Quia mitis sum & humilis corde. Nepe
fratres mei magnū exemplar nobis corā
oculis proponitur, solerter intueri necesse
est si mititatem à tāto magistro accipere
cupimus. Sed iā ad vos fratres qui nobiscū
idē Cenobiū cohibitatis sese nostra veritat
oratio, vobis inquā ò religiosi loquor, qui
voco prægrādi quotidie cātare nouistis il-

lud regalis prophetæ. propter te mortifica-
mur tota die, existimati sumus quasi oues
occisionis. Vobis dico qui gladio verbi dei
accincti aduersus mundi rectores et princi-
pales tenebrarū harū, diu noctuq; orationi

vacātes, viriliter pugnat. Qui verè cū
Petro clamare potestis, ecce nos reliqui-
mus omnia et sequuti sumus te. Qui de-
niq; vltro, apostolorū normā accipientes
castitatem perpetuā, paupertatē spiritus,
obedientiā perfectā Christo. Iesu regi no-
stro deuouistis, prorsus & seruastis. Vo-
bis animo discite mititatē, et māsuēdinē
ab eo qui solus in terra magisterij partes
exercere potuit. Nō à Socrate nec Platone

sed à Christo hæc eximiā virtutē discere
oportet. Quā si philosophi sectari profite-
batur, nimirū teste Cypriano, tā illis mā-
suetudo falsa est, quam et sapiētia dolosa.

Vñ obsecro, quis sapiēs, aut patēs esse pōt,
qui nec sapiētiā, nec māsuēdinē regis no-
stri nouit? Perdā ait per prophetā, sapiētiā
sapiētiū et prudentiā prudentiū reproba-
bo. Sapiētia huius mundi fratres mei, stulti

Psal. 43.

Ad reli-
giosos vi-
ros.

Nota.

S. Cypria-
nus.

Esai. 26

tia est apud Deum, ut optime prædicator gētium admonet. Quocirca plane sequitur, si sapientia vera illic non est, esse minime potest vera mansuetudo. Rursus si mitis ille est, & patiens, qui à Christo Iesu non didicit, cur tantopere mundi gloriam cupiebat? Quædoquidem philosophos nec mansuetos nec humiles agnouimus, quinimo sibi multum placētes, & alta sapientes, scientiæ supercilio, & fastu quodam superbientes. Quàmobrem & euauerunt in cogitationibus suis, unde quo

Rom. I.

sibi magis placere voluerūt, hoc plus Deo creatori nostro displicere compulsi sunt.

Philosophorã iactantia.

Apparet planè fratres mei, non esse illic mansuetudinem veram, ubi fuerit insolens & affectata libertatis audacia. & exerti ac seminudi pectoris impudentia & iactantia. Nos verò charissimi philosophi non verbis sed opere facti sumus, qui mundialibus pro Christi nomine spreteis, nudis, cunctis mundi delitijs renuntiantis nostri regis vestigia sectamur. Qui virtutum magis conscientiam nouimus quam

quàm iactantiam, qui denique non loquimur magna, sed quasi Dei cultores nimis, proinde mititatem quàm magisterijs cœlestibus discimus, obsequijs spiritualibus præbeamus. Nonne mānsuetudo (authore Basilio) tolleratiæ malorum mater est? Basilius, Maxima enim virtus fratres mititas est, super psal. 33. qua propter inter beatitudines cōnumeratur. Beati inquit mites quoniam ipsi possidebunt terram. Illa nempe terra fratres, Math. 5. ipsa Ierusalem, non fit pugnātium ferro gladio spoliū, sed loganimatorum & mansuetorum hereditas proposita est. Discite à me quia mitis sum, quia mansuetus valde, nimium & longanimis, id est mansueti stote, ait dñs quia māsuēti hereditabūt terrã, et delectabūt in multitudine pacis, ex me discite, quæ res sola vereque animū tranquiet & letificet, nã scriptū est, Audiāt māsuēti et letētur, discite ex me quod mitis sum, & corde minime alato. Quid possim, miraculis patefeci, tamē nec opes nec honorem affecto, nec quicquam omnino ambio, quod erga mundū labentō

DOMIN. I. ADVEN.

præclarū videtur, neminem quantumuis
 flagitiosum fastidio, non conuitia regero,
 Humili- non malepræcantibus repræcor, non feriē
 tas Chri- tem referio. Patri cœlesti cædo totā glo-
 sti Iesu. riam, et illi omnem sollicitudinem cōmit-
 to, totus ex illius nutu pendens. Cōtendite
 Luca. 13 fratres mei, per angustā hęc portā intrare
 quā per pauci inuenire meruerunt. Man-
 suetudo porta est, sed angusta nimis, stri-
 cta valde. Hęc porta non capit homines
 huius caduci mundi gloria turgidos, hęc
 non suscipit fastu elatos, non luxu disten-
 tos. Nō suscipit fratres mei nisi nudos, &
 ab omnibus mūdi fallacis cupiditatibus ex-
 peditos, ac velut exuti corporibus in spiritu
 extenuatos. Subinde fit charissimi vt mā-
 suetudo, & mititas, à paucis inueniatur,
 quæ nō nisi purgatis oculis. cernitur: qui-
 bus solis, perspicua sunt bona spiritualia.
 Quibus decantare expedit cum Petro.
 Ecce nos reliquimus omnia, & sequuti
 sumus te. O fratres mei laudes debitas
 deo, indefesse agite: quia omnia reliquistis
 quatenus eū qui omnia continet assequa-
 mini:

DECLAMACIO I. 54

mini: gratuitum donum agnoscite et fer-
 uido spiritu seruatorcm nostrum magni-
 ficate, qui vos in manu forti de ægypti te
 uebris eduxit: & in terra. Fluente lacte
 doctrina: & male deuotionis. id est in re-
 ligione locauit. Vbi mansuetudo maximè
 vtilis est imò pernecessaria: qua alter al-
 terius onus portare valeatis & vinculum
 charitatis seruare possitis. Idcirco miti-
 tatem regis vestri inspiciate & eā sum-
 mo labore sectari studete.

Cæterum fratres: quorsum opus est tot
 exemplis & suasionibus immorari: in re
 nostro altius exemplar intueamur, &
 mansuetudinem Dei contemplantes qua-
 liter hęc virtus nobis communis sit cum
 Deo agnoscamus. Qualis namque dile-
 ctissimi in Deo & quanta mansuetu-
 do quod in contumeliam suæ maiesta-
 tis: & honoris: instituta ab homini-
 bus templa prophana & terrana: fig-
 menta idolorum sacrilega: patientissi-
 me sustinens: super bonos & malos æqua-
 liter solem suum oriri facit: & quando-

Exod. 33.

Galat. 6.

Dei opti-
 mi man-
 suetudo.

Math. 5.

imbri

DOMIN. I. ADVEN.

imbribus terram rigat, nemo à beneficijs
excluditur, quominus iustis & iniustus,
indiscretas largiatur plurias. Videmus in-
super inseparabili æquitate patientiæ, no-
centibus & innoxys religiosis & impijs,
gratias agentibus & ingratis Dei nutu
tempora & elementa obsequi, cœlos fa-
mulari spirare ventos, fontes fluere, gran-
descere messium copias, vinearũ fructus
mitescere, arbusta pomis exuberare, ne
mora amena frondescere, & prata flo-
rere, quatenus illud David verum sint.
Suavis est dominus vniuersis. Vnde sua-
uis fratres mei creator noster omnibus, ni-
si quia longanimis patiens & multum
misericors? Saluberrima nobis ac satis cõ-
ducibilis res fratres ea est, qua Deo assi-
milamur. Ideo mansuetudinem illius imi-
tantes perfecti estote, sicut & pater ve-
ster patientia, & mititate perfectus est.

Sanctorũ
mirapatie
tia. Mansuetudo dilectissimi omnes Dei
electos, tanquam aurum igne probatum,
in æthera prouexit, & ad summum fasti-
gium tolleratiæ et laudis perduxit. Quæ,
vt

DECLAMATIO. I. 55

vt bonum Christi instauratoris est, sic
contra ira diaboli malum. Videte obsecro
disidia & mala, ex ira & ferocitate ob-
orta. Zabulus impatienter tulit, brauium
regni cœlestis a deo creatore optimò susci-
pere, nolens ei parere, ac inferuire. Vnde
perijt & præcipitiũ sui damna, sustinere
compulsus fuit. Adam in paradiso man-
suetudine & tolleratiã orbat, lethalem
cibum gustauit, & mortem æternam,
ne non & temporalem protinus incurrit.
Caim inuidus vt fratrem occideret sacri-
ficij eius & muneris impatiens fuit. Esau
primatũ suum per impatientiam lentis e-
dulio amissit, populus ille ingratus, dum
Moysi moras cum Deo loquentis ferre
non potuit prophanos Deos cõflauit. Saul
& traditor ille Iudas seipfos sustinere mi-
nime valentes, ira cõmoti miseranda, sese
interfecerunt. Quid plura? Iudæi & sa-
cerdotes Christi miracula & benignita-
tem erga flagitiosos, et peccatis abnoxios
videre, ob ferocitatem non valentes cla-
mabãt. Quid facimus, quia hic homo mul-

Esai. 14.

Gene. 3.

Gene. 4.

Ioan. 11.

DOMIN. I. ADVENT.

ta signa facit. Non disidia plurima, nõ se-
ditiones in populo aiunt, sed signa portēta
et miracula facit. Infirmis solo verbo pri-
stinā sanitatē largitur, mortuis vitā red-
dit, & lumimbus orbatos, etiā à cunabulis
illuminat. Quid ergo facimus? mitamus li-
gnum in panem eius, et eradamus eum de
terra viuentium.

Iere.

S. Th. 22
q. 157.
ar. 4.

Si ergo fratres mei ex mititate & mā-
suetudine tot scaturiunt bona, ex ferocita-
te & ira, tot oriuntur innumera mala, et
mortalium tumultus omnes, plena obser-
uatione, nostri regis mititatem teneamus.
Nimirum elatus ac ferox animus sibi fi-
dit, deo autē parum fidit, hinc scatent am-
bitio pestilens, pecuniæ studium nimium,
vindictæ libido, liuor, seditiones, & in pie-
tates in deum quamplurimē. Quibus quid
esse potest scelestius, tumultuosius, ac tur-
bulentius? Audite fratres Beatum Pau-
lum quid collocensibus suadere cupiat.
Nunc ait deponite vos omnia. Quæ sunt
hec omnia? deponite iram, indignationem
malitiam, blasphemiam. Animaduertite ob

secro

DECLAMACIO I. 56

secro, vnde Apostolus initium arripit
deponite iram inquit, & indignationem
est quibus tanquam ex venenatis fon-
tibus, pestilentissimi effluunt riuuli ut-
potē, malitia, blasphemia cumētaque fla-
gitia. Atqui est diuerso hoc luteo, turbi-
doque fonte obtruso, cetera quam occis-
simē exicantur scelera, & delictorum
flumina. Longe igitur sit hæc pestis, lues
& intestina pernitēs fratres, mansue-
tus venit rex noster non ferox, qua-
re mansuetudinem, sequimini ferocita-
tem deponite, ne tanti patris degeneres
filij sitis, & seuerum iudicem aliquando
videatis. Horrēdum est enim incidere in
manus dei viuentis ait scriptura.

Cōtra irā.

Quid ergo fratres mei filia Babilonis
dicā? ecce rex tuus venit tibi mansuetus?
absit, nempe dilectissimi ei vaticiniū pro-
phetæ sanctissimi David proferam. Filia
Babilonis misera benedictus qui retribuet
tibi retributionē tuam. O filia confusio-
nis, soboles iniqua, semen nequam non tibi
Rex noster mansuetus venit & mitis
sed

Psa. 126.

sed filia Sion. Non exultes sed luge, facti
 bi planctum amarum quasi vniuenti.
 Vlula, ingemisce, quæ ore reprobo regem
 tuum verum negasti, & alium regem
 neminem nisi Cesarem habere asseruisti.
 O infelicem Babilonis filiam omni bono
 destitutam, quam mercedē tibi retribuet
 dominus, nisi hereditatem patris tui dia-
 boli? Nō creationis ratione (veluti Mani-
 chæus versutus asseruit) sed imitationis
 gratia. Vos ex patre diabolo Estis ait do-
 minus, & unde pater eorum diabolus sit,
 confestim ostendit. Volūtatē inquit eius
 vultis adimplere, illius vestigia sectātes,
 me occidere cupitis, similitudinem eius
 induentes, odio habentis me gratis. Mer-
 ces itaque & hereditas tua non in terra
 vincētium sed potius in terra moriētium.
 Baratrium erit prædium tuū & chaoste-
 trum, vbi regio Babilonia, & totius con-
 fusionis vnda nō quiescit. Vbi vermis cō-
 scientiæ nunquam moritur, & ignis vo-
 rax, quo cruciantur iniqui, non extingui-
 tur. Miror si non miraris, & ex paucis

Psal. 141

hec

hec audiens. Filia Babilonis misera &
 miserabilis pauper, nuda, & cæca, o filia Apoc. 3.
 Edō quæ habitas in terra hus, ad te quoq;
 perueniet calix, & inebriaberis atq; nu-
 daberis, vt sacra testatur scriptura. Filia Breno. 4.
 Edon, id est, sanguinis, meretrix obliuio-
 ni tradita, quæ sanguinibus tuorum flagi-
 tiorum infecta infeliciter corruisti, nisi re-
 gis veri Christi Iesu fimbriam tetigeris
 saltim, cuius virtute infirmitas, scatēsque
 morbus tuus te derelinquat, ad te perue-
 niet calix. Non vtique ille de quo rex no-
 ster ait calix meus inebrians quā pre-
 clarus est, sed calix ille, cuius fex non est
 exinanita. Calix inquam, non quem duo-
 bus apostolis promissit saluator noster di-
 cens. Calicem quidem meum bibetis. Qui Math. 10.
 nimo calix ad te perueniet de quo bibent
 omnes peccatores gehennam, inhabitantes.
 O calicem absinthio plenum, fellis amari-
 tudine q; respersum, quo vtique indigna-
 tionis, et vindictæ poculo inebriaberis. Fi-
 lia Edō quoniā sceleris tui musto inebria-
 ta regē mansuetum negasti, & superbo;

H imō

Vide . S. imo superbia principi paruisti per oia. Ipse
 Tho. 1. p. utiq; taquam fulgur de caelo cadēs , proie-
 q. 63. art. Et us est in lacu miserie. Ideo ad eundē modū
 4. quotquot illius dogmata, et uestigia aplectū
 tur, velint nolint, pari plectētur in cēdio.

Veh igitur genti peccatrici, populo gra-
 Esaiæ. I. ui iniquitate, semini nequam: filijs scælera-
 tis, qui a sidue toto corde tam infelici re-
 gi exhibet familiatū. Videte obsecro iugū
 Regnum illius ferreū, inspicite tyrānidem, qua suos
 diaboli gubernat, ut exactore se uero cognito,
 quale sit. quā primū delitijs mundialibus abrenun-
 tiātes, diuitias fallaces regis vestri coele-
 stissimi contēnatis. Regnū itaq; Zabuli
 munitur vitis, ambitur flagitijs, turres
 eius sunt crimina, arma vero, quarūcunq;
 turpidinū molimina. Huius regis vestri

Nota. thelonearij, pauperū sunt oppressores, cu-
 bicularij eius quæstui aduatores, tribuni
 seductores, præfecti iudiciorū peruersores
 mercimoniarij traiectores, linguæ subdo-
 læ cōsiliatores. In aula huius iniqui regis

Cyprian. (ut Cypriano placuit, sunt qui paludamē
 ser. de ieiunio. tis talaribus panimēta verentes, dignita-
 tem

tem virilē, nō sine magna natura iniuria
 dehonestāt. Hic planē, auaras manus cu-
 pidi muneribus cōplicāt, hic genu flexo
 cōcupiscētia suæ quisq; idoli colit, et pro-
 priæ libidinis adorat simulachrū. O regē
 infelicē, o tirānū celestissimum, huius in-
 ferioris mūdi tua est scabies, tua languētis
 sunt vlcera, hæc scalpis, hæc impurus ab-
 linguis, quasi serpens venenosus terrā co-
 medēs omnibus diebus vitæ tuæ. Vides ne
 filia Babilonis infœlicitatē regni de quo
 gaudes? Intrēdis quomodo nulla societas sit
 Christi ad belial, nullaq; participatio, nec
 aliqua iustitiæ potest esse cum iniquitate
 cōmunio. Tua nimirū iā refert filia Edon,
 Casarē seuerū relinquere, et illico masue-
 ritū Christū saluatorē orbis, toto pectore di-
 gum. ligere, eiusq; dogmata humiliter accipe-
 re, vestigiaq; illius per omnia sectari. Cui-
 us regnū nō est de hoc mūdo, quāuis prin-
 ceptis cœli et terræ, sit cui omnia seruiūt et
 obtēperant. Cuius clemētia et masuetudo,
 erga nos mirabilis, affatūq; difficilis, mel-
 lac sub lingua eius, ait spōsa in cāticis.

Gene. 3.

Transitio
per epilo-
gum.

Cāti. 4.

Claritatē & dulcedine doctrinæ Christi
Iesu degustās, mitatē & lōganimitatē,
quibus peccatores reuocat, suscipit, & am-
plectitur prælibans quodammodo. Sol-
ue vincula colli tui captiua filia Edon,
iugum ferreum à te proyce, laqueos pra-
uitatis tuæ disrumpere, quatenus filia

Zacha. 9.

Sion, meritò efficiaris, & gaudio nimio
iubilans audire merearis verba illa, ad fi-
liam Sion destinata. Ecce rex tuus venit
tibi mansuetus.

Nos ergo fratres mei gratuita Dei mi-
seratione nō Babilonis filij aut Edon pro-
genies, sed filia Sion effecti, iubilemus sa-
tis, gaudeamus abundē, aduentum serua-
toris nostri contemplantes. Egre diamur
obuiam ei, nam ecce sponsus venit, en di-
lectissimi rex noster post parietem no-
strum, humanitate nostra velatus, Deus
absconditus & homo manifestus cuius re-
gnum non est esca & potus, sed iustitia,
pax, & gaudium in spiritu sancto, sicuti
beatus asseruit Paulus. Cuius principatus
non est de hoc labili & fallaci mundo,
quia

Augusti-
nus.

quia cordibus credentium dominatur dum
taxat, & animabus orthodoxorū solum-
modo asidet. Cuius gloria in excelsis non
senescit aut deficit, & cuius sceptrum in
æternum stat. Nam rex regum est, &
dominus dominantium, ideoque seuerita-
tem eius fratres pertimescentes, qua vin-
dictam ex inimicis in tremendo iudicio
accipiet, fugiamus, & ne Babilonis calix
ad nos perueniat, eius faciem in confes-
sione præueniamus. Sponte pedibus tan-
ti regis procumbentes, saluatorem, ac in-
stauratorem nostrum suscipiamus, mitem
regem & humilem, totis medulis cordis
amplectamur illi obsequia, quamplurima
exhibeamus, illi (ut pars est) laudes quan-
diu super erit nobis halitus reddamus,
cui est honor & gloria per
æterna secula.

Amen.

Finis declamacionis

primæ.

Apoca. 3

DOMIN. I. ADVENT.
DECLAMATIO
secunda dñicæ primæ ad-
uentus domini nostri
Iesu Christi.

S.Tho.22
q.107.ar.
4.

Canti.7:

Ponsa sacrosancta
Romana ecclesia,
unicè à spōso Chri-
sto Iesu dilecta fra-
tres charissimi, ne
fortè ingrati-
tudinis
noxam incurreret, qua nihil periculosius,
nihilque horribilius, in canticis cantico-
rum, scite aiebat. Omnia poma vetera,
& noua seruaui tibi dilecte mi. Hac peri-
frasi verborum ni fallor, poma pulcherrima,
fragrantia, & quauis mellita dulce-
dine suauiora, opera summi numinis, &
beneficia sibi impensa appellat. Enimue-
rò, pomum sua pulchritudine natiuisque
coloribus vehementer visum oblectat,
necnon olfactum sua fragrantia, gustum
insuper innata suauitate, delectat. Vnde

in

DECLAMATIO II. 60

in Genesi legimus. Erat pomum pulchrum Gene.3.
visu, & suauè ad vescendum. Ad eun-
dem modum profectò, si attentius egre-
gia Dei optimi opera inspiciamus, peni-
tiusque ea indagare vellimus, externè mi-
rabilem venustatem habent, internè ve-
rò ingentem dulcedinem possident, modo
mens nostra palatum non habeat, rudi ac
pestilenti cibo Aegypti infectum, velu-
ti olim in deserto scaltenti filijs Israel de-
gustato manna caelesti contigit. Quippe
qui tanquã mirabili illo pabulo indigni di-
cebant. Nauseat anima nostra supra ci-
bo isto leuissimo. Quid obsecro fratres,
quoduis prodigium à Deo patratum erga
populum suum quondam fuit, nisi pomum
decorum valde, mira pulchritudine depi-
ctum? Mitto lubens decem illa signa per
Mosen facta contra rebellem regem Pha-
raonem, cuius cor adedò obduratum erat,
vt populum domini exire nullatenus si-
neret, donec primogenita cuncta, ab an-
gelo interempta sunt. Quae omnia, magis
ipsis testatibus digitus dei, hoc est, virtus

Collatio.

Nume.22

Exo.10.

H 4

om

omnipotentis Dei operata est, Ea quidem recensere volo, quæ vel maximè stuporem, & admirationem cunctis gentibus afferunt. Sanè quod mari rubro exsicato, atque in diuisiones aquarum desciso, populus domini regis versuti, tyrānidem euasit, ipso necnon exercitu suo submerso. Quod quadraginta annis cibo cœlico in deserto Deus optimus filios Israel paviit, ita vt demiratus psalter regius clamaret. Panem angelorum māducauit homo. Quod lapis bis percussus iubente domino Mosi, loquere ad petrā et dabit tibi aquā, subinde fluenta aquarum præbuit. Quod tandem ne in immensum procedam, tot rebus debellatis, & Iordane retrorsum conuerso, terram tandiu promissam, lacte & melle manantem peculiaris Dei populus possideret, quid est nisi poma vetera numerare, quæ sua gratuita dignatione totius mundi creator populo suo largitus est? Quandoquidem poma vetera sunt, veruntamen non marcescunt, nec veteruscent inquam. Caterum sunt & alia

poma

poma noua veteribus præstātiora ac pulchriora, quæ nimirum, tanquam lux umbram, veritas ipsa figuram, vetera illa miracula excellunt. Mirabile dictu fratres, quis tam demens, aut rudis, qui nō obstupescat, si tota indagine intellectus inspiciat, Deum homo factum, ex illibata virgine Maria natum, vagientem in præsepio, octauo die circumcisum, in Aegyptū pergentem quo Herodis cruenti iram euadat? Rursus si fidei oculis contemplemur eūdem Christum Iesum in deserto famescentem, inedia quadraginta dierum lassatum, tentatum à Diabolo, ac multifarie afflictum, à Iudæis omnimoda persecutione affectum. Si Christum Iesum inspiciamus in horto comprehensum, a lapidibus percussum, vlcerebus saucium, spinis acutissimis coronatum, cruce affixum, inter iniquos reputatum, in cruce mortem obuentem, tertia die è tumulo suscitatum, cum magna sanctorum caterua, necnon angelorum cuneis super athera eleuatum, & in dextera patris sedentem, quis inquam

Nota.

Ioan. I.

non demiretur & extasim patiatur? Vni obsecro charissimi iam sponsæ vestigia sectamini: vetera poma & noua dilecto Christo Iesu seruate, mirabilia quæ in veteri testamento Deus optimus fecit, ne memoria defluant. Quin gratias Deo inexhaustas, diu noctuque largienti agite. Potissimè noua poma mirabili odore fragrantia ob oculos habete, in corde sedula contemplatione versantes beneficia egregia, quæ saluator noster nobis etsi immeritis exhibuit, vbi homo factus nos sua morte redemit, & cruore suo roseo nos abluit.

Figura.
Leui. 26. Mementote precor nullum animal mundum fore, aut sacrificio Dei accommodatum nisi ruminans. Quo tropo nos Deus monuit, vt beneficia, tum vniuersalia, tum etiam peculiaria, nequaquam obliuiscamur. Imò, vt par est, grati simus & iugiter ea recolamus, utrosusque totis medullis cordis illa conferamus. Exemplo nobis sit alma Dei genitrix, de qua sanctus Lucas dixit. Maria autem conseruabat omnia verba hæc conferens

Lucæ. 2.

in corde suo. Non oretenus opera Dei narrantes simus oportet, sed meditatione profunda, ea conferamus, meditemur, & degustemus. Sunt planè dulciora super mel, & fauum. Hoc testante & dicente domino. Spiritus enim meus super mel dulcis. Qua dulcedine vel delibata, extemplo descipit omnis caro vt pulchrè asserit sanctus Gregorius.

Quas ob res sponsa prudentissima ecclesia, seruans poma noua Christo Iesu, incarnationis mysterium mirabile quod ante .i. s. 6. o. Annos & eo amplius gestum est, hodie recolit & celebrat, aduentum domini orthodoxis coram offerens, & annuatim celebrabit ad finem mundi vsque. Mira res alias solennitates vigiliam breuem secum adferunt, diem vnum duntaxat, hæc magna festiuitas in qua Deus homo factus nascitur, fere quatuor hebdomadarum tempus pro vigilia habet. Ratio, quia tam est ingens mysterium, vt magna vigilia indigeat, nosq; ipsos tot dierum curriculo ad

Aduetus
domini.

Nota.

festæ

festa v̄tura sollicitius pr̄paremus. Hinc
 omnium sanctorum exortatio inoleuit,
 quique in suis contionibus fideles exorta-
 bantur, & obnixè eos rogabant, vt sacro
 tempore hoc, frequentius in ecclesiã con-
 uenirent, sanctis Ieiunijs instaret, sacram
 exomologesim, & confessionem pecca-
 torum suorum facerent, absolutionem à
 confessore accipientes. Necnon sacrosan-
 ctam eucharistiam sumentes, puro corde
 candidoque pectore pascha admodum so-
 lenne, incūdum, nedum hominibus, sed etiã
 angelis letabundum expectarent. Idque
 fratres vos ipsi pro vestra virili agatis
 obsecro. Eo namque aduentus domini tē-
 dit, vt qui puer paruulus semel natus est
 de virgine sancta, is gratia eius aduentū
 te quotidie oriatur in cordibus vestris.
 Natus, sanctis desiderijs & pijs operibus
 crescat, necnon & regni sui solium in mi-
 tibus nostris collocet. Ipso acclamante re-
 gnum Dei intra vos est: O nos foelices di-
 lectissimi si nobis tam ingens donum cō-
 tingat, vt non nisi rex regum Christus

Luca. 2.

Luca. 17

Iesus

Iesus in corde nostro regnet, mundi fallaci-
 cis potentatu, & serpentis versuti damo-
 nis regno deuicto, & effugato.

Huc planè pertinet, quod nuperrimè in
 lectiōne euangelica lectum est, quemad-
 modum vos fratres charissimi nunc au-
 distis, luculenter de tremendo iudicio san-
 ctus Lucas discerens. Vbi tam mirabili
 artificio saluator noster vsus est, vt ne-
 dum peccatores scelera adhuc patrantes
 vehementer deterreat, sed etiam pijs ho-
 minibus maximū solacium adferat. En
 totius euangelij scopus, principio, rebelles
 ac improbos cōfutat, signa Solis et Lunæ,
 necnon stellarum ob oculos ponens. Subin-
 de viros probos solatur, quibus ait. Inci-
 pientibus his fieri, respicite & leuate ca-
 pita vestra, ecce appropinquat redemptio
 vestra. Non parest perdere iustum cum
 impio, vt optimè Abraham vir factus
 cum Deo loquens aiebat. Quin & Pha-
 raone reluctante, & verbo Dei minime
 obediēte, in Aegypto tenebræ horrendæ
 factæ sunt, veruntamen hebræis vbicūq;

Summa euā-
gelij.

essent;

Exo. 10.

essent, lux erat. Quo pertinet illud sapientis. Sanctis tuis maxima erat lux. Itaque dum impius merito crasis tenebris obvolvens. Deus optimus plectebat, Israelitas placida, & mirabili luce perlustrabat. Perinde rex noster Christus Iesus, in hac sacra evangelij lectione, a deo sceleratus hominibus comminatur, & strorum signa graphice depingens, ut apostolis vixit dilectis, necnon & cum electis amicis suis ingentem alacritatem exhibeat, eorum redemptionem appropinquare asserens, mundo iam labente, & paulominus deficiente. Iis iactis nunc summo numine opitulante, sacrum evangelium indagare incipiamus.

Euāgelium.

Erūt signa in Sole & Luna & stellis. Tam est beneficis parēs, tamq; misericors Deus noster fratres, ut ante quā vindictā de iniquis sumat, simbola, quædā vel signa mittat, quibus cōmoti peccatores a vita pessima respiciant, & poenitentiam veram agentes Deum in se ipsum pacare queant. Hinc regalis propheta clamat.

Nisi

Psal. 7.

Nisi conuersi fueritis gladium suum vibravit, arcum suum tetendit & parauit illum. Et in eo parauit vasa mortis. Mirares satisq; mirāda, saluator noster nostriq; amantissimus, nolles aliquos perire sed omnes ad poenitentiam reuerti, quemadmodum sanctus Petrus testatur, gladium suum vibrat, veluti in aere, hac & illac cōmouens ut saltim dum rōpream bis acutam fulgurantem homo impius intuetur, timore correptus: ante actam malam vitam respuat, nouam & laudabilem sponte incipiat. Verum si vita anteacta eum poeniteat, ut fas est, & mandata Dei adimpleat, gladium & iram Dei, modis omnibus expauescendam, proculdubio effugiet. Expergiscimini obsecro qui estis ebrij & non a vino, surgite quā primum qui somno delictorum soporati, in utramque aurem dormitis. Ecce gladius astat, iudicium extremum vobis imminet, arcum suum iudex æquissimus tetendit, parans in eo vasa mortis, sagittas suas acuens, quibus, tum

Ioc. I.

corpus

Mat. 28. corpus, tum animam morte perēni percussat. Dicente domino nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere. Illum autē timete, qui postquam occiderit, potest mittere animam & corpus in gehenam ignis. En bifariam mortem, quæ impios expectat. Eodem attingit quod alio loco idem propheta dixit. Dediisti metuentibus te significationem, ut fugiant à facie arcus. Ecce signa dat Deus, non modo improbis ut à peccato resurgant, sed viris bonis ut timore extremi iudicij quotidie, nō nihil meliores fiant.

Nota. Quippe qui dum orationibus assiduis instant, & media quotidiana carnis lenocinia frenant, dum denique, corpus summille modis castigant, & cum apostolo in seruitutem spiritus redigunt. Non tantum gehenales flammās euadant, sed maiorem gloriæ cumulum in æthereis mansionibus percipiunt. Unde liquidò comprehenditur, quanta sit in nos indulgentissima Dei charitas, ubi non tanquam iudex severus, imò ut benignus pater ante flagellat

la, signa iudicij sui indicat. Quod palam **Gene. 3.** videre est, ubi primum parentem punire volens, non furtim, non clam, sed vociferans venit dicens. Adam Adam ubi es? O ineffabilis summi Dei dignatio, quis patientiam eius exprimere valeat. Nomen delinquentis non horruit, quin proprio nomine eum compellat, quasi nihil indignationis contra eum indicans. Quid plura? qui offensa magna adortus fuerat, offendentem vocat. Quem non impium, rebellem, aut procacem, ut commertus ille fuerat, sed bis & nō semel, Adam, Adā, illum vocitat. Quod quidem magni affectus, ingentisque dilectionis indicium esse solet. Alludit ad hoc illud. **Martha, Martha, sollicita es. Dubio procul nominis pie hospitæ repetitio, symbolum fuit, latentis in Christo Iesu amoris. Nec alio expectat mira arce Noe olim cōstructio, quippeq; annis circiter centum præcepto Dei facta est. Viro sancto noe ultionem prædicante, & cathaclisimum futurum annunciante, quem Deus optimus mittere volebat,**

lebat, quo peccatores nephandis delictis irretitos perimeret. At ipsi increduli, & cecucientes misere perierunt. Quibus spiritu veniens quando saluator ad inferos descendit, teste beato Petro prædicauit, eosque redarguit. Vos charissimi, nolite illis assimilari, ne cum illis poenas communitas accipiatis. Quin dum articulum fidei nostræ profiteamini, de iudicio extremo cogitantes, & conciones de eo audientes, quid facti opus sit expendite, peccata respuentes & per sacram confessionem peccata vestra eliminantes, corda vestra præparate. Veh miseris qui ut tempore Loth, vindictam Dei agnoscentes, nihilo meliores fiunt. Videbatur eis, ait scriptura sanctus vir Loth, quasi ludens loqui. Quique sic pius, & misericors est dominus noster, ut quodam signa dedit ante ultionem, is sui non oblitus, ante quam iudicare orbem terrarum veniat, multa indicia aduentus sui dabit, quibus inspectis, homines ad poenitentiam conuolare valeant. Quæ

1. Petr. 3.

Gene. 19.

quidem signa in caelis apparebunt, quo perspicuum sit caelorum dominum aduentare, atque, dum superne talia iudicia fiunt, cunctis terrigenis sint conspicua. At ergo saluator noster. Erunt signa in sole & luna & stellis. Quæ rat iam quis & merito, quænam signa hæc erunt: cui sanctus Mathæus. 24. ca. Latius respondet. Scicitantibus apostolis & dicentibus, quando hæc erunt domine, & quod signum aduentus tui? Rex noster Christus, primò de miserando hierosolymæ excidio respondit, & confestim totius mundi consumptionem innuit. Statim erit consumatio, nam sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de caelo. Aduertendū vel maximè hic est charissimi, quod tribulatio hæc, cuius meminit dñs, qua finita statim erit consumatio, non ea est, quam ipse narrauit, surget gens contra gentem, & seditiones obueniet. Est plane hæc afflicto qua peracta, mundi finis instat, antichristi improbi deuastatio, quippe quæ, usq; adeò magna

Nota

Collatio.

Tex.

Mat 24.

erit, vt similis nunquam fuerit nec erit, veluti saluator ipse testis est. Nec obstat quod statim dixerit consumationem mundi adesse, nam scriptura mos talis est, vt paululum temporis dicat fore, quod temperarium est. Exemplo nobis sit Malachia vaticinium de primo messie aduentu enarratis. Statim veniet ad vos desideratus, quem vos queritis, & angelus testamenti, quem vos vultis. Veritamen, post hoc oraculum non pauci anni defluerunt, quibus expletis Deus homo factus est. Huc item attinet, vox illa animabus sanctis clamantibus, caelitus facta. Expectate modicum, donec impletur numerus fratrum vestrorum. Quod quidem modicum ante annos. 1560. Dictum est. Ad eadem imaginem dominus Iesus hanc prophetiam protulit. Post tribulationem hanc, hoc est, antichristi furibunda & cruenta persecutione completa, statim erit consumatio. Non quod breuitatem temporis tam significare velit, quam rei gerendae seriem & ordinem. Cu

iis

ius consumationis signa, exactè iam deponit, nam sol obscurabitur. Quo verbo nos docet. Ioelis testimonium intueri. Magni enim dies domini, & terribilis valde, & Ioelis. 2. quis sustinebit eum? A facie eius contremuit terra. Moti sunt caeli sol & luna obtenebrati sunt. Et stellae retraxerunt lumen suum. Videtis (ni fallor) fratres quam concinè loquatur vtrūque testamentum de tremendo iudicij die. Enimvero sol non stabit vt tempore Iosue legimus, non per lineas decem retrocedet, velut regnante Ezechia, sed sol ipse obscurabitur. Ratio Esa. 38. quia ius est, vt delicto respondeat, commerita poena. Dillexerunt quidem homines magis tenebras quam lucem, sectati sunt haec vana & mundi fallacia bona, Christo Iesu relicto, qui lux vera est, illuminans omnem hominem venientem in Exod. 10. hunc mundum. Eam ob rem, vt olim tenebris pharaonis duritia commollita fuit, sic veniente iudice supremo Christo, tenebra sceleratos homines inuoluet. Ceterum, par erat, vt sol, qui saluatore obeun-

Nota

te in cruce obscuratus fuit, creatorem suum recognoscens & honorificans, ita eo veniente vniuersum orbem iudicaturus, lumen suum adimat habitantibus in terram. Erubescet luna & confundetur

Esa. 24. sol, ait *Esaías*. Et addidit extemplo. Cum regnauerit dominus in Sion. Hoc est, in ecclesia, quæ ritè specula dicitur, tãquam in enigmate & in speculo fidei, nunc arcana Dei cõtemplans. Tunc verò cum apparuerit sponsus Christus, videbit omnia facie ad faciem, vt apostolus perbellè docet. Erubescet luna & sol confundetur, vt astra rationis expertia doceant homines procaces & inuerecundos erubescere, dum redarguente illorum conscientia, impudica & nefanda sua opera viderint. Erubescet & pudefiet luna, tanquã redarguens orthodoxos impudicos, qui ferarum more carnis suæ oblectamentis habenas laxarunt. Utinam vel tunc erubesceret luna & sole, impij erubescant et pudefiant conuersi ad dominum. Confundantur et erubescant valde velociter, orabat

Psal. 69.

regalis

regalis Propheta. Quam precationè vos fratres sepe sepius toto pectore dicite. Nec siluit beatus Ioannes hoc solis stupendum signum, vbi in sua apocalypsi dixit. Sol factus est niger quasi saccus silicinus. Nempe vt hominis perturbatio potissimè apparet in facie, sic in pulchriori vniuersi parte, id est in cœlo, signa hæc vram summi numinis indicantia apparebunt. Ad hæc sanctus Chrysostomus obuiuationem tã solis, quàm lunæ et stellarum, ad mirabilem iudicis venientis splendorem refert. Ita vt quotidie experimento compertum est, quòd orto sole, cætera cœli astra obfuscantur, sic gloriosa saluatoris nostri apparitione sol non dabit suum inbar, luna et stellæ obtenebrescent. Quandoquidem hoc verum est, tamen nihil officit, quominus signa hæc præsagia sint aduentus domini, vt Ioelis Propheta et euāgelistæ verba ad literã fore testantur. Neminè planè clam est, quòd in illo iudicio rex noster vt inbar fulgentissimum, quasi in nouo seculo fulge-

Apoc. 6.

Collatio.

S. Chryf.

DOMIN. I. ADVENT.

bit, cuius tanta erit numinis virtus, ac gloria, ut sol qui nunc longè lateque radiat, luna & omnes stellæ, aduentu maioris luminis occultentur.

Tex.

Sequitur in euangelio, & in terris præfura gentium, præ confusione sonitus maris & fluctuum. Post signa illa ætherea, non vulgaria sed inusitata, & miraculosa, verbis ipsius saluator subindicat hominum angorem, & mœstitiam ingenti. Equidem non modica eos vexabit tristitia, ita ut pallore nimio perfusi vicissim sese aspectâtes, nec fari quicquam possint. Quin potius exanimés facti, atque lassati humi prostrati decumbant. O fratres, quanti existimanda est tunc, candida & pura conscientia, siquidem cor mundum in extremo iudicio, quibusvis sceptris & regnis, præstantius & preciosius erit. Imò quoduis argentum aurum siue vernantes gemmæ ut arena exigua, in die illo apparebunt. Tunc profecto recors, & inermis erit omnis peccator, iustus vero infracto animo ingenti fiducia fre-

Nota.

tus

DECLAMATIO. II. 69

tus persistet. Dicente Salomone fugiet impius nemine persequente, iustus autem ut leo confidit, Nonne imperterritæ mentis vox illa est? Si ambulauero in medio vmbrae mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es. Ecce secundum signum aduenientis iudicis Christi Iesu, præfura hominum est. Quin & quotidie peccanti cuilibet, confestim hoc signum contigit. Indignatio, ira, tribulatio, & angustia, in omnem animam hominis operantis malum. Non vacat cuncta expendere, quanuis, singula, singularem ac in signem Emphasim habeant. Vos fratres aqua lance, & omni librata ratione perpendite saltem quam miseram phalangem pœnarum, quamque infelicem cuneum erummarum, apostolus nobis indicet oriri ex peccato. Vos pro vestra virili cauete malum, à quo velut à pestilentissimo fonte, tot mala dimanant. At contra qui Christo Iesu duce, pie viuunt, is ouanter aduersa quæque perferens, exhilaratur, iubilat & lætitia magna affectus incre-

Prou. 28.

Psal. 22,

Rom. 2.

I 5 dit.

dit. Idque apostolus non tacuit, sed ap-
 primè probum virum nobis depinxit.
 Rom. 2. Gloria, honor, & pax omni homini ope-
 ranti bonum. Sigillatim hæc tria in cor-
 de vestro conferte charissimi, ut hono-
 rem mundi labentis, eiusque gloriam, nec
 non & pacem subdolam, subinde spernē-
 tes, quæ vera sunt bona candido pectore
 diligatis. Operanti bonum duntaxat, ve-
 ra gloria, verus honos, veraque pax à
 Deo optimo promissa est, angustia, &
 tribulatio mala patranti exhibebitur. A-
 rescent itaque homines, & instar ar-
 boris, quæ instante hyeme virorem a-
 mittit, propemodum emortui adhuc vi-
 uentes videbuntur. In cuius typo, rex
 impius Balthasar, vasis quæ eius pa-
 ter de templo domini abstulerat, temere
 abutens, confestim ut tres digitos in
 parete scribentes, mane, thecel, Pha-
 res inspexit, conturbatus est vehemen-
 ter. Mirabile dictu, in conuiuio illo,
 astantibus principibus cunctis, & in ea-
 dem hora, quando temulentus. Deos suos
 laudabat,

laudabat, bibens in vasis sanctis, tunc
 facies regis commutata est, & cogitationes
 eius conturbabant eum, compages renum
 eius soluebantur, & genua illius se inui-
 cem collidebantur. Planè hæc historia
 maximè ad ea quæ de iudicio tractanda
 sunt attinet, quam fusius in secūda parte
 huius declamationis, Deo suffragante ex-
 ponemus. Eam ob rem transeamus. Sat sit
 præsuram impiorum agnoscere, quam ne-
 dum in morte tantum, aut in iudicio ex-
 perientur, sed in hac vita ubi delicijs af-
 fluunt, alto Dei iudicio auspicari & deli-
 bare incipiunt. Timor & expectatio futu-
 rorū vel maxime eos cruciabit, certo cer-
 tius sciētes cælorū signa, et maris rugitus,
 præsagia esse dolorū. Vñ S. Greg. scite cla-
 mat. Quia in cunctis deliquimus in cunctis
 ferimur, ut impleamur sermo qui scriptus
 est. Pugnabit orbis terrarū cōtra insensa-
 tos. Quid æquius, aut quid iustius fratres?
 qui plus nimio creaturas diligimus con-
 tempto creatore, par est, ut creaturæ
 ipsa dilectores suos crucient immaniter,
 saucient;

saucient, & infestent. Quandoquidem omnia pius Deus sub pedibus hominū posuit, ut ea spernant, conculcent, & nihili pendāt. At eo demētia heu homines deueniunt, ut praposterè agentes seruiant creaturæ potius quàm creatori, qui est benedictus in secula. Aduertendum hic est, contra quos pugnat orbis, nempe contra insensatos: sensati viri creaturas nullatenus odiunt, sed diligunt, sapienter tamen in creatoris gloriam omnia referentes, pro eis diu noctuque gratias ei agentes. Insensati verò & stulti corda sua in ijs externis figentes, ut pueri presentia bona amplectentes, inuisibilia & quæ serua sunt bona floccipendunt, in quos inuehitur Sapiens. Usquoquo paruuli diligitis infantia & stulti quæ sunt noxia cupiunt, & imprudentes odibunt scientiam. Videtis ne quibus titulis peccatores taxat, paruulos, stultos, imprudentes eos appellans. Parua cupientes parui efficiuntur, stulti sunt qui gladio peccati se ipsos vulnerant, minime sibi parcentes. Imprudentes comprobantur

Nota.

Pro. 22.

tur, eo quod doctrinam, & scientiã Dei abijciunt, tanquam frenatici salutis suæ medicamina abhorrentes. Ecce in quos elementa, cælorum astra, & vniuersus orbis insurget: quique ore suo in inferno stultè egisse fatentur. Quid profuit nobis superbia, & diuitiarum iactantia quid contulit nobis? transierunt omnia illa sicut umbra. Et post pauca. Nos insensati vitæ sanctorum extimabamus insaniam, et finem illorum sine honore. En insensatos, in quos orbis vniuersus animaduertet, summimum inis nutu. quorum timor tamen erit in gens, ut sese abdere enitentur: non tamen ab ira tanti iudicis fugere valebunt. Plane, beato Ioanne teste, partim magno timore turbati, partim verò horribili maris sono commoti, ad montium prærupta, et vallium concana turmatim fugient. De quibus vates sacer Esaias vaticinatus ait. Introibunt in speluncas petrarum & voragines terræ a formidine domini, & à gloria maiestatis eius, cum surrexerit percutere terram. Et Agæus clamat: Ad

Collatio.

Sapi. 5.

Apo. 16.

Esa. 2.

huc

huc modicum & ego mouebo cælum
 Age. 2. & terram, & mare, & aridam, &
 commouebo omnes gentes. Hæc & ple-
 raque oracula prophetarum, satis su-
 praque de hac præfura hominum scripta
 sunt. Nempe quia spiritus tristis exsiccat
 ossa, seu Salomon inquit, & experimen-
 to quotidie exploratum est, ob id tristi-
 tia affecti non vulgari, arescent, & ma-
 gnopere contabescunt. Vlulate ait prophe-
 ta, quia prope est dies domini, quasi va-
 stitas à domino veniet. Propter hoc om-
 nes manus dissoluentur, & omne cor ho-
 minis contabescet, & conteretur. Torsio-
 nes & dolores tenebunt, quasi parturien-
 tes dolebunt. Vnusquisque ad proximum
 suum stupebit, facies combuste vultus eo-
 rum. Verè tanta erit hominum mestitia,
 vt nusquã leue solamen inuenire queant.
 Talis est peccatoris genus, talis innata an-
 gustia, vt dum sibi male est conscius, ad
 omnem conspectum pauet. In cuius ty-
 pum versutus Cain dicebat. Omnis qui
 inuenerit me occidet me. En quo timore
 impius

impius conficitur.

Hic adnotare operæpretium erit, quod
 timor quanquam seruilis sit, non vsque-
 quaque in frugiferus est. Quin & philo-
 sopho teste, homini naturale est timere, in
 sani hominis est nihil timere. Atqui cum
 peccatum sit contra naturam agere, vt
 sanctus Damascenus testatur. lib. 2. Sole
 lucidius apparet, timorem non esse malũ.
 Ratio ipsa dictat vt quæ timēda sunt ti-
 meamus. Quando autem appetitus timet
 quæ sunt fugienda, tunc ordinatus est, ac
 proinde laudabilis. Alioqui saluator non
 tam seriose admoneret omnes, vt Deum
 timeant. Illum timete qui postquam
 occiderit, potest corpus & animam,
 mittere in gehennam ignis. Eas ob res
 in concilio Tridentino, sancta Syno-
 dus anathema vocat, eum qui ausu
 temerario seruilem timorem malum fo-
 ve dixerit. Satius quidem esset &
 salubrius peccatoribus filialem, &
 sanctum illum timorem habere de quo
 psalmographus. Timor domini sanctus
 per

Ethi. 3.

S. Tho. 22

q. 125. ar.

primo.

Concilio.

Psal. 118.

permanet in seculum seculi. Veruntamen
 ut eo perfectionis attingere possint, inte-
 rim timorem serulem non parui faciant.
 Dicente propheta initium sapientie timor
 domini. Enim vero bonum sit oportet,
 quod homines etiam perperam agen-
 tes a peccato separat, & ad thesaurum
 sapientie domini capeffendum transmit-
 tit. Caterum quod hæc omnia ubique ter-
 rarum contingat, saluator statim aperit.

Tex.

Hæc superueniet uniuerso orbi. Quod
 perinde est, ac si dicat. In uniuersum, sic
 cælorum signa quam maris fragor con-
 tinget, ut nullatenus quis in toto orbe
 hunc valeat effugere metum. Quod au-
 tem Matthæus addidit. Stellæ cadent de
 cælo. Non eas quos nunc intuemur deci-
 dere intelligamus, est quidem unūquod
 que astrum terra ipsa loge maius, si astro-
 logis credimus. Ratio quia stella pars cæ-
 li est, ideo cadere non potest. Oportet ergo
 asserere quod stellæ a suo lumine cadent,
 nã ut nuperrimè diximus, tenebra terrige-
 nas omnes inuoluet. Vel stellæ cadentes e-

cælo

cælo conflagrationes quasdam dicemus,
 seu cometas, ut tempore estatis noctu cer-
 nimus, scintillarum more, per aerem cur-
 rere. Quippeque hoc pacto efficiuntur,
 Sol sua virtute vapores calidos ac siccos
 sursum eleuat, qui subinde ut spherã ignis
 attingunt, inardescunt, & à parte superio-
 ri ad inferiorem usque accensi, volitan-
 tes deficiunt, intuentibus aut cadere videtur.
 Quæ omnia nõ paruum hominibus exhi-
 bēt terrorē. Nec mirū si homunculi, ver-
 miculi humi reptantes, terribilē domini ad-
 uentum paucaant, quando saluator noster
 ore suo benedicto quod nunc sequitur in
 euangelio deprompserit.

Nam virtutes cælorum mouebuntur. Tex.

Has virtutes nõ abs respūs cœlestes Chry-
 sostomus intelligit, quos in secunda hie- S. Chryf:
 rarchia sanctus Dionysius collocat. Ob id
 virtutes nuncupati, quia Deus per illos
 mirabilia operatur. Mira res valde, com-
 mouebuntur, & concutientur, videntes
 talia tamque insolita fieri. Quo pertinet
 illud Iob. Colūne cæli contremiscunt & Iob. 26.
 læ pauēt

Alphra-
ganuus.

paret ad nutū eius. Itaq; cōmotio illa ad-
 miratio quædam est, consurgens ex signi-
 rū & iudicandorū nouitate. Nō quod in
 angelis cadat ignorantia, quam ex pec-
 cato originali nos contraximus. Est autē
 in eis nesciētia eo quod possunt aliquid no-
 ui scire ut Theologi in secundo sententia-
 rūt abundē tractant. Nec desunt qui as-
 serant, hæc virtutes omnes angelos esse,
 qui videntes tot demonia, totque homi-
 nes damnari vehementer mirabūtur, nec
 de peculiari illo choro virtutum hoc tan-
 tum intelligi. Sic in psalmo legimus. Bene-
 dicite domino omnes virtutes eius, mini-
 stri eius qui faciis voluntatem eius. De-
 nique, alij virtutes cœlorum appellant an-
 gelos mouentes cœlos ipsos. Ii mouebūtur
 quidem in aduentu summi regis Christi,
 ita ut sol & luna & astra cuncta qui
 escant, iuxta illud. Sol & luna steterunt
 in habitaculo suo. Hoc est quieuerunt à
 quouis motu cessantes. Vnde sanctus Iob
 stupefactus dixit. Concentum cœli, quis
 dormire fecit? Perinde dicat, quis nisi cœ-
 lorum

S. Greg.

Psal. 102.

Abacuh.

3.

Iob. 38.

torum autor, cœlorum motus conquiesce-
 re valebit? Quis horum germanior & li-
 teræ cōcinnior sensus sit, sapiens lector diu-
 dicet. Hæc sit satis obiter narraſſe, quo-
 quisque pro captu suo eligat.

Quandoquidem signorum horum tro- Tropolo-
 pologia explodenda non est, eam ob rem gra.
 vel cursim eam recenseamus. Sane trucu-
 lento antichristo adueniente, et die extre-
 mi iudicij appropinquante, in sole et luna
 signa erunt, in prælatiſ ecclesiæ & prin-
 cipibus ac regibus christianis noua deli-
 cta videbuntur. Nōne saluator prælatos
 suos lucem mundi bene merito nuncupa-
 uit? Vos inquit estis lux mundi. Non hu- Math. 5.
 ius vel illius ciuitatis regni ve, sed totius
 orbis velut sol in cœlo estis. Vbique lucis
 functionem exerceatis oportet, tum ra-
 dijs candidæ vitæ, tum etiam fulgoribus
 salubris doctrinæ irradiantes. Alioquin
 nisi hoc gemina luce fulgeatis, sol conuer-
 tetur in tenebras viciorum. In medio
 nationis præuè, ait Paulus, inter quos Philip. 2.
 lucetis tanquam luminaria in mundo.

Nota. Agite fratres obsecro prælatis obedi-
 te, luminaria sunt Christi Iesu, nos ad cæli
 Prælati. aulam ducentia. In quibus si forte no-
 xâ aliquâ videritis, pro eis obnuce orate,
 & consilia bona, sanamque eorum doctri-
 nam altius cordibus vestris infigite, mor-
 dicus & eam tenete. Ne forsân, sicut ser-
 2. Cor. II. pens seduxit euam astutia sua, sensus ve-
 stri corrumpantur, & excidant à chari-
 tate quæ est in Christo Iesu. Videte in-
 quam quomodo caute ambuletis ne hære-
 ticorum sermo, qui vt cancer serpit, men-
 tes vestras occidat. Quorum finis inte-
 ritus, quorum Deus venter est, qui terre-
 na sapiunt. Vt graphice apostolus eos de-
 limiauit. Quod si prælati recta doceant
 dogmata, non autem ita viuant, saluato-
 ris nostri voci attentissime auscultate.
 Matthæ. 23. Quæ dicunt vobis facite, secundum ope-
 ra eorum nolite facere. Atqui luna reges
 & principes indicat, quæ ab alio lucem
 suam habet. Verum summus pontifex in
 ecclesia Romana vt sol fulget, cui impe-
 ratores & reges parere tenentur. Hæc lu-

na in sanguinẽ vertitur, dũ pauperes ex-
 pillat, et innocentium sanguinem effundit,
 & quietatem iustitiæ minime seruâtes. Talis
 erat impius Nero, talis Dionysius tyrannus
 Saul & Achab, & complures alij, quos
 iudicabit saluator, per quem reges regnât
 & principes imperât. Imò vt sacra testa-
 tur pagina. Potentes potëter tormëta su-
 stinebunt. Caterum sole obfuscatò, luna Sapien. 6.
 obnubilata, quid superest nisi stellæ ca-
 dât de cælo? Astris quidẽ ab similes non
 sunt ecclesiastici & religiosi. Ii profectò
 vt stellæ in firmamento, lucent ministe-
 rio suæ functionis vt ètes, quorum digni-
 tas angelis ipsis est mirabilis. Nunquid re-
 ligiosi quidã, dum habitu professionis re-
 lictò, rursus mundũ sequuntur & quæ mû Religiosi.
 di sunt amplexantur, nõ vt stellæ de cælo
 decidunt? Siquidem cella quasi cælum est,
 Bernardo teste. Veh vxoris Loth vesti-
 gia sequentibus, qui retro aspicientes, velu-
 ti canes reuersi ad vomitum suũ, quæq;
 semel ob Christi amorem spreuerunt, ite-
 rum deuorant, Aegypti pabula pessima

Vulgus. degustātes. Tūc pressura hominibus in terra oboritur, dum agricolis terram nauantibus, & mercatoribus, alijsque orthodoxis scandalū exhibetur. Clamāt & merito suspiria iactantes dicunt. Signa nostra non vidimus, iam non est propheta et nos non cognoscer amplius. Signa charitatis & patientie, indicia castitatis et sanctitatis in paucis inspicimus, aiunt fideles vt olim splēdebant prelati iusti, viri sancti in ecclesia, quā ob rem nos propedum uemo agnoscit. Obscuratū est aurum, mutatus est color eius optimus. Denique maris fluctus insonat vulgi superbia tumet, murmura & blasphemie resonant, auaritie ignis flarescit, et carnis foetida luxuria exundat. Computruerunt iumenta, inquit propheta, in stercore suo. O verē iumenta qui iumentorum instar carni inseruiūt, Dalide inique manus suas præbētes

Psal. 37. & velut alter Sāson pœnas luentes, ceci effecti, diu noctuq; grauē mollā trahētes et in circuitu ambulāte. Quid plura? virtutes cœlorum commouentur, vbi prædicā

dicatores ob pusillanimitatem trepidātes vbi nō est timor vt canes muti sunt non valentes latrare, quēadmodū Esaias deplorat. Enimvero cuiq; cōcionatori præceptū est. Clama ne cesses, sicut tuba exalta vocem tuā. Annūtia populo meo peccata eorum, & domui Israel scelera eorum. Veh tamē qui consuūt puluillos sub omni cubitu, & loquūtur placentia populo rudi & vano. Il sanē non Christū sed seipfos prædicant. Quamobrē in extremo iudicio, saluator eos nō agnoscer. Amē dico vobis nescio vos. Prophetastis in nomine meo, miracula patrastis, agnosco miracula, vos nō agnosco, eo quod mala opera fecistis. Discedite à me operarij iniquitatis. O tremēda valdeq; expauescēda sentētia. Et de signis cœlorū marisque satis.

Caterū si cui arriserit allegoria, quam S. Aug. scribit ad Esichū, nō nihil vtilitatis haurire poterit. At enim tūc sol obscurabitur, et luna nō dabit lumē suū, quia ecclesia nō apparebit, impijs persecutoribus vltimodū sanietibus. Tunc stellæ cadēt

Esa. 56.

Prædicator.

Tex.

de caelo & virtutes caelorum movebuntur, quoniam multi gratia fulgere videbuntur, persequentibus cedent & cadent. Dicente domino. Nisi breuitati essent dies illi, non esset salua omnis caro, & quidem fideles quidam turbabuntur. Hoc autem post tribulationem dierum illorum, dicitur esse futurum, non quod transacta persecutione accidant ista, sed quia praecedet tribulatio, ut sequatur quorundam defectio. Nunc sequitur in Luca.

Tex.

Tunc videbunt filium hominis venientem in nube, cum potestate magna, et maiestate. Genuinus, & literalis sensus est. Apparebo conspicuus omnibus longe aliter quam prius, non infirmitate circumdatus, sed cum potentatu, & gloria magna. Huius mundi poteratus et gloria, in signe erit, tum angelorum & sanctorum caeterua, tum nubes illa lucida: quippe quae veluti regalis tronus erit. Sed quia de hoc mirabili aduentu in secunda parte statim nonnulla differemus, euangelium nostrum prosequamur.

Hu.

His autem fieri incipientibus respicite Tex.
& leuate capita vestra. Optimus ac beneficus magister Christus, postquam signa sui aduentus apprime depinxit, nunc per apostrophem, apostolos vnicuique dilectos alloquitur solacium ingens eis praebens. Nondum taxat eos consolari conatur, sed nos omnes fideles, quos cruore suo benedicto redemptos e faucibus Zabuli asseruit, commonefacit, ne tribulatione quauis seniente, animum despondeamus. Quin & virtute et ope tanti regis freti, timorem omnem a nobis depellamus abdicemusque. Dubioprocul alio non expectat quod beatus Petrus scribit: Deus autem omnis gratia, qui vocauit nos in aeternam suam gloriam, in Christo Iesu modicum passus. Ipse confirmabit, perficiet, sola dabitque. Fas erat cuncta haec verba sigillatim indagare, habent plane magnam energiam. Veruntamen vos fratres ea in corde vestro vehementer expendite. Considerates penitus, quanta cura sit Deo optimo perficere, ac roborare suos athletas, quos in a-

1, Petr. 2.

lx 5 gone

gone equaminiter, ac infracto animo certare agnoscit. Ipse ut dux strenuus, & imperator fidelis, nos modicum passos, **2. Cor. 4.** eo quod momentanea & leuis sit, quævis pressura in hac vita admodum breui, ipse inquam confirmabit nos in fide, perficiet in charitate, solidabitque in spe. Quibus fortissimis armis roborati, non modo patienter, sed quod plus ponderis habet, gaudenter, aduersa pro Christo Iesu obeunt, cum toto pectore laudemus. Respicite & leuate capita vestra, inquit benignus & piensissimus dominus, nostrisq; amatissimus. Ne mæstitia vos obruat, ne tristitia vos adornat, quemadmodum homines angustia, mæstitudine. ve affectu capite demisso ambulare consueverunt. Quin potius letabundi, facie exhilarata, leuate capita vestra, animæ partes superiores sursum erigite, intellectu fide illustrati, voluntate ardenti charitate roborati, memoriâ spe sancta fultâ, in ea quæ æterna sunt bona eleuâtes. Nihil triste vobis signa quæuis, suapte natura horribilia,

labentis

labentis mundi afferre poterunt. Extat pareneticus ille sermo, cui nulla controuersia obsistere quibit unquam. Qui confidunt in domino, sicut mons sion, non commouebitur in æternum, qui habitat in Hierusalem. Appositissima quidem comparatio, quàm rhetores sapientes collationem appellarunt. Haud dubio tanta est virtus animi in domino prorsus confidentis, ut instar montis peculiari pondere, molleque sua immobilis, vir iustus spiritus sancti gratia roboratus permaneat. Nonne vox illa Pauli, hoc palam nobis facit? Scio quia nec mors nec vita poterunt nos separare à charitate Christi. En fratrem ontis immobilis mira fortitudo. Equidem vir, quem nec terror mortis, nec vitæ presentis affectus, à Christo non auellit, mons est, cuius acumen cælum tangit. Vel ut verius dicam, cælos omnes penetrat, & visibilium oblitus, ad ea quæ anteriora, & sublimia sunt se extendit. Huic sententiæ apostolicæ, concina est illa Davidis regis.

Psal. 124

Collatio.

Psal. 17.

in

Iosue. 6. in Deo meo transgrediar murum. Equidem aduersitas quæque, ut murus inexpugnabilis animæ nostræ se offert, calicæ viæ, & paradisi aditū, prohibere nititur. At strenuus miles Christi Iesu, nihil trepidat, nihil pauet, quominus ultra procedens, saluatoris ope, murum hunc transgrediatur, eumque penitus destruat. Mirabile dictū, ut quondā muri Iericho etsi validissimi, sacerdotibus tubis clangentibus, & populo vociferante, subinde corruerunt, sic quæuis præssura, quālibet magna appareat, nobis candido corde orantibus, euanescet & extemplo corruet. Videtis ne charissimi quam sit vera, nec non & magna alacritate plena regis nostri sententia piaque exortatio. His fieri incipientibus respicite & leuate capita vestra. Perinde dicat faciem exhilarate, oculos tum corporis tum mentis sursum eleuate, & nullatenus mestitudo vos inuoluat. Denique huius letitiæ iustorum, rationem subindicans adnectit.

Tex. Ecce appropinquat redemptio. *vestra*

hoc verbo bifariam redemptionem esse insinuat, quarum altera transit, & consummata est, Christo Iesu in cruce mortem oppetente, quiq̄ animam exhalare volens dixit. Consummatum est. Quod est dictū, opus redemptionis ad finem usque peruenit, ubi morte mea mortem, & totius mundi peccata peremi. Quo circa beatus Ioannis ait. Redemisti nos domine in sanguine tuo, ex omni tribu & lingua, & populo & natione, & fecisti nos de nostro regnum. O nimium felices nos fratres qui tali, tantoque pretio redempti sumus, si fide & charitate Christum diligamus, eiusque mandata opere perficiamus. Ecce duplex nobis impensum beneficium, primo nos de Pharaonis diro potentatu eripuit moriens in cruce. Deinde nos regnum patri cælesti effecit, ut ipse in nobis, nosq̄ in ipso, in cælis regnemus. Eodem expectat quod apostolus mirificis illis verbis, tam egregia beneficia nobis immeritis exhibita, velut ob oculos ponens

Apoc. 5

1. Cor. 6. nens inquit. Non estis vestri, empti
 nim estis pretio magno. Glorificate &
 portate Deum in corpore vestro. Hec
 fratres, orthodoxi quidam quantum sui
 non sint sed Christi serui, & eius sangui-
 ne empti, sic se carnis illecebris tradunt,
 sic mundi & diaboli mancipia lubentes
 fiunt, perinde liberi essent. Pretio magno
 empti, nullatenus vestri estis, eam ob rem
 glorificate Deum toto cordis affectu, por-
 tate eum in corpore, mortificatione Chri-
 sti Iesu circumferentes, ut vita eius can-
 dida appareat, fulgeat que in vobis. Ecce
 prima redemptio animarum, quam sus-
 dignatione saluator noster, mundo im-
 pertiuit.

Altera redemptio ea est, quam a futu-
 ram speramus, quando mortui surgent, &
 sepulchra patefent, quippeque in die nomi-
 mo fiet, quando canet tuba illa horrifona,
 & in voce archangeli, quotquot obierunt
 resurgent. De qua sanctus Paulus ait.
 Saluatorem expectamus dominum no-

Philip. 3. strum Iesum Christum, qui reformabit
 corpus

corpus humilitatis nostrae, configuratum
 corpori claritatis suae, & rursus. Expe-
 ctantes beatam spem, & aduentum ma-
 gni Dei, & saluatoris domini nostri Ie-
 su Christi. O diem latum, diem votis
 ardentissimis desideratum, in quo reposita
 est iustis corona iustitiae, ita ut non sin-
 gulis stolis gloriae fruantur, sed duplici
 ornamento gloriae ornentur, corporis vi-
 delicet & animae beatitudine fruuntur
 in caelo. At contra. Vehementer desiderantibus
 diem domini, ad quid eam vobis? Dies
 ille profecto improbis tenebrae & non
 lux, ut Amos clamat. Resurgent qui-
 dem impij ita est, sed suo malo magno,
 nam qui antea in anima torquebantur,
 tunc induentur diploide confusionis suae
 atrociter excruciat. Dominus Iesus
 innata sua pietate apostolos, necnon
 & posteros suos fideles omnes consola-
 ri cupiens, hanc redemptionem corporum
 ob oculos ponit: Sanè perfecta libertas
 & felicitas corporis & animae, iure opti-
 mo redemptio nuncupatur. Mirabile dictum,
 sicut

Tit. 2.

1. The. 2.

Theophi.

sicut aduentus primus saluatoris fuit ad redemptionem animarum, sic & secundus erit ad reformationem corporum. O stupida et nimium præcellens hominis dignitas pro cuius amore bis rex regum Christus aduenire dignatur in hunc mundum. Nec absque charissimi dignitatem hominis altius contemplans, Aegyptius sacerdos ille trimegistus loquutus est dicens. Homo magnum miraculum in mundo. Verum sapiens hic absque Christo nõdum audierat axioma illud. Faciamus hominẽ ad imaginem & similitudinem nostram. Non utique legerat fecit hominem rectum, et reliquit eum in manu consilij sui. Verum tamen audacter, atque sapienter asserit hominem in hoc mundo ingens portentiũ, quasi simulacrum Dei aspiciens in eo. Haud dubio magnum miraculum in hoc orbe homo est, pro quo redimendo, & in aethera prouehendo tanta, tamque insolita mirabilia Deus operatus est. Quid obsecro mirabilius, aut quid sacratius fratres, quam quod Deus homo factus est? necdum

Gen. 2.

Ecclesi. 7

Nota.

homo

homo sed inter iniquos reputatus, patibulo crucis affixus Saluator obiit. Surrexit tertia die ut pollicitus erat, in cœlum est eleuatus, angelorum, & sanctorum magno satellicio stipatus, sedetque ad dexteram patris. Quæ omnia pro nostra duplici redemptione, animæ & corporis facta cernimus. Sed iam parabolam de arbore poma sua producente intueamur.

Videte ficulneam & omnes arbores, Tex. quum producant iam ex se fructum, scitis quoniam prope est aestas. Ita & vos cum videritis hæc omnia fieri, scitote quoniam De parabola. prope est regnum Dei. Ut sapientissimus rector methaphora utitur, quo lucidius suadeat, quæ nuper dixit decorat ac venustat orationem maxime, hæc figurata loquutio, necnon altius auditorum mentibus veritatem figere solet. Quæ ob rem sanctus Marcus asserit Christum sine parabolis nusquam docuisse. Sic nimirum accommodat rudioribus sublimia, & saluberrima dogmata sua concionatoribus vel maxime normam præbens, quam obnixè ser

Marc. 4.

L uare

S. Greg. uare debent, imperitum vulgus alloquen-
 tes. Vnde sanctus Gregorius exactè ver-
 ba Christi explicans ait . Sicut ex fru-
 ctu arboris vicina estas agnoscitur, ita
 ex ruina mundi, prope cognoscitur re-
 gnium Dei . Hinc palam est quod fru-
 ctus mundi, eius ruina est . Ad hoc
 enim germinat, ut quæ germinauerit
 cladibus consumat . Itaque hac simili-
 tudine qua dominus vititur, potissimè cõ-
 monefcit fideles, ut quæ mundi sunt cõ-
 culcent, & prorsus contemnant, quibus
 deficientibus optatum regnũ cœleste in-
 cipit. Quæ admodũ arborum gẽmæ pro-
 pinquitatẽ estatũs indicant, sic signa per-
 euntis seculi gloriosum Christi Iesu ad-
 uentum adumbrant . Nec abs re estatũs re-
 gnium Dei aßimilatur respectu electõ-
 rum, ratione lucis nouæ, & quietis ma-
 guoperæ desiderate, ut meritò omnia de-
 sideria eleuare tunc debeant ad cœlestia
 regna ab eis tandiu concupita . In sacra
 pagina, nemo tam est rudis qui ambigat,
 hyemẽ ærumnas vitæ præsentis, estatẽ
 vero

Collatio.

verò pacem & felicitatem cœlestẽ præ-
 signare. Experimento notũ est, hyeme re-
 cedente ac sole succedente, dũ radios suos *Simile.*
 mittit, humi condita semina pullulant,
 variumque virorem induunt . Perinde,
 fabula vitæ huius peracta, solæ iustitiæ,
 Christo aduētante, corpora in puluere ter-
 ræ dormiētia, & velut semina quæ iam
 terræ mandata, mirabili Dei virtute vi-
 uificabuntur, morte iam expuncta, ac
 omnino absorta. Dicente apostolo . Tunc
 fiet sermo qui scriptus est, absorta est
 mors in victoria . Quid multa? Sponsus
 sponsam vehementer dilectã excitat, ut
 surgat, eo quod iam hyems transiret, & *Cãtic. 2.*
 imber laborũ recesserit, turturis vox in-
 sonaret, & flores pulcherrime apparue-
 rint. Quæ omnia ad regnũ cœleste attinēt
 & illius pulcherrima sunt simbola . De *Nota.*
 quo regno pauca hic dicemus, eo quod in
 declamatione sancti Lucæ fusiũs tracta-
 uimus, explicare volentes illud euangeliij. *Vide de-*
 Dicite, appropinquabit in vos regnum *clamatio*
 Dei. Vbi contra commenta neochristia- *Virginis*
L 2 norum *Marie.*

DOMIN. I. ADVENT.

norum, nonnulla adduximus hereticorum pestilentissima dogmata confutantes. Nunc sequitur.

Tex.

Amen dico vobis quoniam non preteribit generatio hæc donec omnia fiant. Quod perinde est ac si dicat. Verum vobis dico, quia veritas sum, via & vita. Quasi iusurandum inserit, quo firmius pectori nostro quæ ante, hæc dixit inscribat. Quæ nam est hæc generatio, nõ æque omnes senserunt. Alij Iudeorum generationem intelligunt, quæ non deficiet quandiu mundus steterit, ut testes sint Iudæi passionis emortis Christi, quem patres eorum perperam agentes crucifixerunt, inuidiæ liuore accensi. Alij de toto humano genere exposuerunt. Alij denique electorum generationem, aut ecclesiam Romanam asseruerunt, quippe quæ nunquam deficiet, domino testante. Parte inferi non preualebunt aduersus eam. Et iterum. Ego oravi pro te ne deficiat fides tua. Nempe fides sancti Petri in sacro sancta ecclesia illæsa manet, stabitque,

Mat. 16.

DECLAMATIO. II. 83

bitque, donec seculum hoc deficiat. Et hic sensus germanior videtur literæ, et si cæteri nihil erroris habeant. Itaque, hoc loco duo se nobis annotatu digna innotescunt. Primum est quod electorum numero consummato, reproborum cæcrua exterminanda est. Alterum quod finita hac generatione terminanda in mundi conflagratione, non succedet alia media, usque ad saluatoris nostri aduentum. Profecto non parui estimare debemus charissimi, stabilitatem ecclesiæ, quæ non nisi fundamento inimitur, quod Christus est. Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, hoc est Christus Iesus. Ait Paulus, ergo labefactari non potest. Ecce lapis angularis, pretiosus, probatus, quem pater cælestis pollicitus est mittere in fundamentis sion, sicuti Esaias asserit. Unde volens saluator velut sigillum appendere ijs quæ dixerat subdidit.

Nota.

Esa. 18.

Cælum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt. Sensus est. Tam sunt seria, & veritate plena omnia quæ

Tex.

ab ore meo profecta sunt, ut facilius cœ-
 lum & terrā in nihilum redigantur,
 quam quod verba hæc frustranea sint.
 Non quod cœli transire contingat, quos
 aneos appellat Iob. Nec quod terra ali-
 quando desit, quam in æternum stare Sa-
 lomon asseruit. Sed quod motus calorū
 & infuentia illorum, mundo hoc finito
 deficiet, ex qua philosopho teste, pendent
 omnes generationes & corruptiones in
 terra. Hinc dominus per Esaiam cla-
 mat. Leuate in cœlum oculos vestros,
 & videte sub terra deorsum, quia cœli
 sicut fumus liquescunt, & terra si-
 cut vestimentum atteretur. Et habi-
 tatores eius sicut hæc interibunt. Salus
 autem mea in æternum erit & iustitia
 mea non deficiet. Quia verbum domini
 manet in æternum. Sunt & alia mul-
 ta id genus testimonia in sacra scriptu-
 ra, quæ vltro reliquimus ne fastidio si-
 mus prudenti lectori. Fidelis Deus in om-
 nibus verbis suis (ait David) & san-
 ctus in omnibus operibus suis. Agite
 obsecro

Eccles. i.

Esai. 51.

Psa. 144

obsecro fratres, pro nostro capti sum-
 mi numinis imaginem imitemur. Fi-
 deles simus oportet in verbis nostris, quæ
 in sacro baptismatis fonte protulimus.
 Vbi satanæ renunciauimus, & pom-
 pis eius, & sub vexillo nostri regis
 militare promissimus. Nec fas est
 cum populo illo rebelli clamare, om-
 nia quæcunq̃ precepit Deus nobis fa-
 ciemus, si confestim ad idola celen-
 da currimus. Avaritia, idolorum ser-
 uitus est, ingluuius & effrenata gu-
 la, alterum simulachrum semper fuit,
 cui proh dolor quam multi inseruunt.
 Idque paulo asserente. Quorum Deus
 venter est. Quæ procedunt de labijs
 meis non faciam irrita inquit dominus.
 Nos hoc ipsum opere compleamus & ore
 personemus. Cum rege ac saluatore nostro
 Christo Iesu dicentes. Cœlum & terrā
 transibunt, nostra verba autem, nequa-
 quam transibunt. Non quasi in aera ia-
 ctata erūt, sed operibus sancti us indeffesse in
 stātes, ut milites ducis fortissimi Gedeō, *Figura.*
 L 4 manum

EXO. 14.

Psal. 88.

Iudi. 7. manum ori iungamus, & quaecunque ore protulimus, nos Deo saciantes, manibus legem Dei operando adimpleamus. Et de sancto euangelio sufficiant hæc.

PARS SECVNDA
declamationis.

Tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate magna & maiestate.

Vide S. Bern. ser. 15. in psal. qui habitat. De iudicio extremo loquuturus fratres mei quid dicam, aut unde auspicari incipiam ignoro. Quis adeo demens, aut hebes est, qui de tremendo illo die toto corde considerans, non mentis excessum patiatur, & ingenti tremore correptus, non se fatiscat? Planè si quis mediocri attentione rem tam arduam, tam ex omni parte expauescendâ meditari voluerit, intelliget quam horrendû sit incidere in manus Dei viventis. Leo rugiet ait propheta & quis non timebit? Verum leonis fortissimi de tribu Iuda Christi Iesu vox, vel mortuos ipsos, ab origine mundi in mansoleis dormit

dormientes excitabit, & audiet vocem filij Dei. Quid ni peccatis innumeris vulnerati, & in sepulchro inique conscientia consepulti, leone rugiente, saluatore extremum iudicium prædicante, non ad poenitentiam statim conuolantes resurgent? Enimvero, ubi hæc horribilissima verba mecum altius expendo, videbunt filium hominis venientem in nube, cum potestate magna & maiestate, stupe factus & elinguis effectus cû regali Propheta clamo. Domine non intres in iudicio cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Obseruate mihi nunc charissimi austerrimam poenitentiam, arctissimamque vitam huius vatis, quo plus admirationis habere possitis. Is idem est qui ait. Induebar cilicio, humiliabam in ieiunio animam meam, & oratio mea in sinu meo conuertetur, En quibus delicijs indulgebat sanctus vir in edia, assidue carnem domabat, non bisso, sed cilicio induebatur, iocis & verbis frustaneis neuti quam vacabat, qui orationibus

Psa. 142.

Psal. 34.

nibus vacans hominū commercium fugiebat. Et nihilominus velut exhorrens & pauens suplex deprecatur. Domine nō intres in iudiciū cū seruo tuo. Plus iam vobis dicā, & maiora narrabo, Sic vehementer peccatū patratū horrebat & examē extremū timebat, vt per singulos dies lectū suum lachrymis ablueret, & strātū rigaret. Non semel in anno, aut mense, vel in hebdomada, sed diebus singulis ingemiscebat & piacula sua, vnda lachrymarum diluebat. Et alibi exitus aquarū deduxerūt oculi mei, quia nō custodierūt legē tuā. Ecce nō gutatim lachrymæ fluebant, sed dolore nimio cor eius sauciātū, instar, riuulorum largiter decurrebant. Deduxerūt inquit oculi mei. Eo quod nō passione vrgente, sed ratione ipsa dictate affatim dimanabant. Quid multis immoror? In lege naturæ vir ille specimen virtutis, & sanctitatis in signe Iob, ore Dei summi collaudatus. Vir quidem rectus ac timens Deum, post egregia tot pietatis opera, postq; tot sacrificia oblata aiebat.

Vere-

Verebar omnia opera mea sciēs, quod nō parceres delinquenti. Ad hæc pœnitius detremēdo hoc iudicio excogitans dicebat. Quis mihi det vt in inferno protegas me, donec pertransseat furor tuus, & cōstituas mihi tempus in quo recorderis mei. Ecce vir sanctus omni ex parte perfectus, non suis operibus, tametsi bonis fudit, sed totus à misericordia summi numinis pēdet: nec solū verebat oia opera sua, certo sciēs quod Deus peccati non parcat, id est qui sponte volutatur in volutabro delicti, sed obnixè deprecatur, vt dñs eum abscondat in purgatorio, donec furor et ira pertrāseat, qua iudicabit vniuersum orbē. Mira res & vehementer mirāda, David post illud bonū nunciū, quod ex ore natā Prophetæ audiuit. Dñs trāstulit à te peccatū tuū, nō morieris, austerā pœnitentiā agēs, vt iam dudum ostendimus, contremiscit ad vocē leonis fortissimi Christi iudicātis. Iob qui non peccauit labijs suis vnquam, nec aliquid stultum locutus est, trepidat, nos: vero molle peccatorum oppressi, & velu-

Iob. 14.

S. Grego.
lib. 2. 1. cor.

12. cap. 7.

Iob. 1.

Et veluti herminius, mille delictorum spinis obsiti, in utramque aurem dormientes, Iocus & emnigenis oblectam. Etis indulgemus? En iudex instat fratres, velut in valuis est, vigilate itaque, quia nec scitis diem neque horam. Hinc in maiestate, & potestate venientem aspiciet velint nollint, qui mansuetum & piū in hac vita suscipere, & toto pectore diligere reuenerunt.

Roma. 2. Tunc inquam magno suo malo, & in perniciem suam Christum videbunt, qui nunc passionibus ignominia desperantes se ipsos tradiderunt. Itaque qui eo dementia venientes saluatoris misericordiam abiecerunt, tunc finali iudicio adueniente, illius seueram sententiam, relictantes experientur. Obseruandum quo titulo se ipsum vocauerit, non plane regem prepotentem, non filium Dei, quæ omnia peculiariora sibi sunt. Sed filium hominis se appellauit. Quidam rationem indagantes, aiunt solum Christum esse filium hominis, nam ex virgine intemerata fuit conceptus,

ceptus, spiritu sancto cooperante, Gabriele ad Ioseph dicente. Quod in ea natū est, de spiritu sancto est. Nos vero filij hominum sumus quoniam ex utroque parēte propagati. Egregiē, satisque verum hoc dictum, sed quid quod ad Ezechielem dictū est. Fili hominis sta supra pedes tuos. Ergo humilitatis causa sic, se vocare conuenit. Quem dicunt homines esse filium hominis dixit ad discipulos, & iterū filius hominis tradetur. Quin & Capphas crilego interrogate, an esset Messias necne, pius dominus ait. Verumtamen videbitis filium hominis venientem in nubibus. Sanè charissimi hic totum me stupor cōplectitur, vbi ipse comprehensus ac vincētus extremum iudicium predicauit, etiā improbis & crucifixoribus suis. O quam testatissimam voluit esse hanc veritatem, quam de diæ iudicij futuri credimus, quando sic afflictus, in medio luporum confistes, tam audacter loquebatur. Confestim iudicandus erat, & se iudicem affuturū indicauit. Vnde nō tam miseris illis astātibus,

Ezech. 2.

Mat. 26.

DOMIN. I. ADVENT.

tibus, quam nobis locutus est. Vt in exhan-
 scas ei gratias agemus charissimi Tandem
 sese filium hominis nuncupat, quo in for-
 ma in qua apparebit ostendat. Profecto
 rationi consentaneum est, ut qui in forma
 serui venit nos redimere, cum Deus esset,
 in forma hominis gloriosa tunc appareat
 iudicaturus. Itaque qui in primo aduen-
 tu ad hoc venit, ut pro nobis immeri-
 tis satisfaciatur patri, & hoc in infirmitate
 nostrae carnis, ius est, ut in secun-
 do aduentu veniens iustitiam patris exe-
 qui, praeseruat speciem gloriae & maie-
 statis. S. Tho. 3. p. q. 900. ar. 2. Sub hac, fi-
 lium hominis collibuit ei se appellare, ut
 hac nomenclatura utens latenter nostram
 superbiam recudat. Nempe ut filij Ada
 superbe agentis, maxime gloriamur, &
 vanè efferimur, de sanguine illustri pa-
 rentum. Sic inanimè eleuatur Hebr. ei di-
 centes. Nos filij Abraham sumus, & ne-
 mini inquam seruiuimus. Quasi non sit
 inferior seruitus peccati, quam tyranno
 infideli seruire. Quibus piissimus dominus
 inquit.

S. Thom.

DECLAMATIO II. 88

inquit. Si filij Abraham estis opera Abra-
 hae facite. Alioqui degeneres filij sitis
 oportet, & diaboli soboles facti peribitis.
 Sed de hac materia in declamatione Dei-
 parae virginis abundè diximus super il-
 lo verbo. Liber generationis Iesu Chri-
 sti filij David, filij Abraham. Caterum
 filium hominis videbunt venientem in
 nube, nam pater non iudicat quemquam,
 sed omne iudicium dedit filio, quia fi-
 lius hominis est. Nec mysterium hoc
 latuit sancto viro Iob, qui sic ait.
 Causa tua quasi impij iudicata est, cau-
 sam iudiciumque recipies. Quid ob-
 secro perspicatius? Quid ve lucidius
 dici potuit? Causa tua Iesu bone qua-
 si impij, à Pilato improbo iudicata est,
 quando te adegit cruci, & inter duos
 sceleratos occidit, eam ob rem par e-
 rit, ut iudicium omnium accipias,
 & causam eorum edisseras. Quid quod
 eius est iudicare, cuius est legem conde-
 re? Filius Dei mundo legem sacri E-
 uangelij condidit, oreque suo benedicto
 pradi-

Ioann. 8.

Ioann. 5.

Iob. 36.

prædicauit, igitur, sicut in forma huma-
 na legem sanctam sanciuit, in eadem for-
 ma, & secundum illam iudicabit. Hinc san-
 Rom. 1. 4. ctus Paulus Romanos hortatur. In hoc
 Christus mortuus est, & resurrexit, ut
 mortuorum dominetur. Maxime aduer-
 tendum hic est, ut pulchre sanctus Gre-
 S. Grego. gorius notat, quod Apostolus de Christi
 lib. 14. obitu scribens, mortem dicit non somnum,
 Mor. c. 6 quia eum resurrexisse à mortuis fideles
 credebant. Quum autem de nece nostra lo-
 quitur, non mortem appellat sed somnum. Pri-
 mo ne timeamus, nam suapte natura mors
 timenda est, imò Christus Iesus eam hor-
 ruit orans in horto, & angore magno la-
 cesit, sudore sanguineo perfusus, in apo-
 nia fuit anxius. Secundo, dormientes fi-
 deles asserit quamuis moriantur, ut spiritus
 excitet in nobis resurgendi. Nempe sicut
 homo dormiens, citius à somno vigilat, ita
 concite ad conditoris nutum, à morte cor-
 poris resurget. Nolo vos ignorare de dor-
 mientibus, ait Thessalonicensibus Paulus,
 I. The. 4. ne contristemini, sicut & ceteri qui
 spem

spem non habent. Unde palam est quod
 Christus secundum quod homo ob passio-
 nem suam meruit ut omnia subdita sint
 pedibus eius. Ideo duplex potestas iudican-
 di in illo est, alia in quantum est Deus
 coequalis patri, & hæc naturalis voca-
 tur. Alia verò acquisita, quam recen-
 sivit apostolus. Factus obediens usque ad Phil. 2.
 mortem, mortem autem crucis, propter
 quod & Deus exaltauit illum & dedit
 illi uomen super omne nomen, ut in no-
 mine Iesu omne genu flectatur. Quo-
 nam modo ueniet, ne quis ignoret subne-
 dit. In nube inquit.

Olim in veteri testamento, in nube
 Deus apparere solebat, & gloria eius in
 nube fulgebat operiens tabernaculum. Po-
 tissime quando populus lapidare vole-
 bat Moysen & Aaron. Qui confugien- Exod. 16.
 tes ad tabernaculum, à domino protecti
 fuere. Ad eundem modum ubi legem
 daturus descendit, nubes montem operuit.
 Quo typo sese dominum celorum significa Exod. 20.
 uit, huc pertinet quod in psalmo legimus.

DOMIN. I. ADVENT.

Psal. 96. Nubes & caligo in circuitu eius. Caliginem appellat fulgētissimā lucē, & inaccessibile, quā ipse habitat. Mirabile dictū ascēdere Christo Iesu in cœlū, nubes su-

Actu. 1. Sccepit eū ab oculis apostolorū. Non curru igneo euectus est, atq; eleuatus, quēadmodū Helias propheta, qui homo tantū erat: Currus quidē humū tāgit deorsum gradies, at nubes sursum volitātes cœlo sunt cōiuncte. Caterū, angeli discipulis dixerunt. Quid hic statis aspiciētes in cœlum?

Hic Iesus qui assumptus est à vobis in cœlū, sic veniet quemadmodū vidistis eū ascēdentē in cœlū. Procul dubio par erat, vt qui nubi velut regali trono insidens ascēderat, perinde nube mirabili circūn-

Apoc. 1. latus ad iudicādum veniat. Astipulari huic sententiæ perpulchre sancti Ioannis oraculum. Veniet Iesus cum nubibus cœli, & videbit eum omnis oculus. Vide fratres exuberantem saluatoris charitatem, in dextera patris iam sedens, alios suos angelos misit, & spondit iterum venturum. Quo verbo non tanti apostolos

DECLAMATIO II. 90

apostolos vehementer consolatur, verū & nos maximopere in fide confirmat. Quo cum dilecto discipulo totis medullis cordis indefesse oremus. Veni domine Iesu. *Apoc. 22*

Veniet non tantum in nubibus cœli tāquam cœlorum mollitor, & dominus, sed cum potestate magna & maiestate. Equidem morte iam deuicta, & Zabulo triumphato, mundoque conculcato per mysterium crucis, rex noster ore suo sacro hanc potestatem palam fecit. Data

est mihi ait, omnis potestas, in cœlo *Mat. 28.* & in terra. Perinde dicat. Adeo potens sum vt humiles ac pie sancteque viuentes, ad cœlos vsque exaltare queam, & beare illos valeam, superbos ac perperam agentes, in gehennam proijcere possim igne perpetim puniendos.

O quanta quamque ingens potestas adsit oportet, in eo qui pauperes & abiectos fideles, imò iustos per tyrannos oppressos, dilaniatos, & omnimodis tormentis afflictos inter angelos collocabit. Adhæc, quis nisi potentia infinita fultus, tot

DOMIN. I. ADVENT.

iniquos reges, Neronem, Vespasianū, Herodem peſſimum, aliosque complures superbos, devinctet, & manibus ac pedibus eorum ligatis, in baratrum teterrimum demittet? Potestatem magnā rex noster habebit, quoniam si agnus māſuetus, etiam dominator omnium est, ibi habitat plenitudo divinitatis. Rex quidem regū est, &

Apoc. 3. dominus dominantium, qui que ut misericors est pauperes subleuādo, ita iustus in dex cōprobat ut, superciliosos & turgide homines deprimēdo. Vultis clarissimi v. cursim audire potestatis magnitudinem hanc? Obsecro interēſſimo corde quid de hoc precellenti iudice vaticinatus sit. David audite. Deus Deorū loquutus est, vocavit caelum de sursum & terrā. A solū ortu vsq; ad occasum, ex sion species decoris eius. Deus manifeste veniet, Deus noster & non ſilebit. Ignis in conspectu eius exardescet, & in circuitu eius tepestas valida. Advocavit celum de sursum & terram discernere populū suū. Congregate illi sanctos eius, qui ordināt testamē-

Psal. 49.

cauit caelum de sursum & terrā. A solū ortu vsq; ad occasum, ex sion species decoris eius. Deus manifeste veniet, Deus noster & non ſilebit. Ignis in conspectu eius exardescet, & in circuitu eius tepestas valida. Advocavit celum de sursum & terram discernere populū suū. Congregate illi sanctos eius, qui ordināt testamē-

DECLAMATIO. II. 91

tum eius super sacrificia. Et annūciabūt celi iustitiā eius, quia deus iudex est. Ecce imago vivida extremi iudicij ob oculos nostros sita est, & peculiaribus, & natis coloribus depicta. Animus nō est omnia recensere quae diuus Chrysostomus, et sanctus Augustinus exacte hūc psalmū explicātes dicūt. Ne prolixo sermone cādidum lectorem detineamus, cui fastidio esse nullatenus esse cupimus. Ob id vel paraphrasim huius psalmi videamus, concernit nisi fallor vel maxime huic iudicio vniuersali. Ait enim. Deus Deorū dominus loquutus est. Deos hic appellat iudices qui partes dei gerūt alios iudicātes. Hinc scriptum est Deus stetit in sinagoga deorū. Vel de dijs qui demonia sunt hic loquitur spiritus sanctus. Nō quod dij sint, sed sola appellatione tantum, quā eis vanitas, & hominum inscitia dedit. Vel dij homines sancti sunt de quibus propheta. Ego dixi dij estis & filij excelsi omnes. Deus ergo deorū dñs loquutus est. Nepe vbi rex loquitur omnes attentionē magnā prestāt,

S. Chriſo.

Psal. 81.

Et hac in presentiarum nos opus habemus. Audite voragine & fundamenta terræ ait Micheas, quoniam iudicium est Deo cum populo suo. Vocavit terram, à solis ortu usque ad occasum. Non vocavit Affricam tantum, non Asiam, europæne, sed uniuersum orbem comparere faciet. Vbi S. Aug. Qui vocat terram à solis ortu usque ad occasum, dominus non ster Iesus Christus est, nam uerbum caro factum est et habitauit in nobis. Is deus ac dominus deorum esse comprobatur, eo quod omnia per ipsum facta sunt. Quod autem sit deus euangelium in dicat. In principio erat uerbum, &c. Et illud ego & pater unum sumus. In hoc unigena filio dei tanta splenduit charitas, ut coheredes filios dei, non natura sed adoptione uoluit habere. Quæ quidem hereditas non minuitur copia possessorum, sed tanta est multis, quanta paucis, tanta singulis quanta omnibus. Quod de temporarijs diuitijs minime fieri potest. Itaque, quoniam dominus uniuersus est, omnes uocat, ut iudicet illos. Sed unde cepit uocare? Ex suo species decoris eius. Habet hoc uerbum aliquid historicum, habet a-

Mich. 4.

Ioan. 1.

Nota.

liquid propheticum. Plane repletum et sanctum sanctorum, omnis cultus et legis forma, sacerdotes et sacrificia omnia illinc proficiscebatur, & typus futurorum illic descriptus erat. Postquam autem Christus qui ueritas est adfuit, arcana et sacramenta noua ex suo initium habuerunt. Iuxta illud, ex suo exiit lex et uerbum domini de Hierusalem. Et iudicabit in medio gentium. Hierusalem iudeorum metropolis erat. Ex qua sacrum euangelium splendere cepit, & pulchritudo eius mirabilis conspicua fuit omnibus. Hinc ut equi ueloces ac pernices apostoli missi sunt in orbem terrarum. Inibi ceperunt signa stupenda innumera. Quid plura? in suo repleti sunt omnes spiritu sancto, et ut leones flammam spirantes, exierunt magnalia Christi Iesu predicantes. Quæ omnia et alia multa id genus David contempsit clamat. Ex suo species decoris eius. Decus Dei est, eius propensa in nos bonitas, benignitas, ac beneficentia. Speciosos forma præ filijs hominum Christus ex suo agnoscitur, ac predicari cepit. Is itaque deus deorum ac dominus qui sua dignatione sese dimisit, & sub

Esa. 2.

Joan. 4.

Gene. 27

carnis nostre velamine latens venit quem perditam querere, & in caulas angelorum quasi postliminio reuocare, is inquam manifeste veniet, & non silebit. Mira res charissimi, sic latebat maiestas Dei, sub fragilitate carnis nostre, ut inter homines conuersatus, esuriret, sitiret, fatigatus, ac nimium lassatus ex itinere supra fonte Samarie sederet. Ut homo comprehenditur ab inimicis, flagellatur, cruci inter sceleros affigitur. Mirares sic latuit Iacob sub pellibus Esau fratris sui similitudine pre se ferens, ut ne ab apostolis iam suscitatus agnosceretur, putabant se spiritum videre. Vnde aiebat ipse. Palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut videtis me habere. Qui iudicandus oculus venit, in infirmitate carnis apparens, par est, ut indicaturus in nube corrusca cum potestate veniens, manifestus atque conspicuus sit cunctis. Sequitur in psalmo. Non silebit. Hercle, qui ut agnus coram tondente obmutuit, & sic tacuit, ut miraretur preses, ipse

non

non silebit Tacui, silui, aut per prophetas. Esai. 42. nunquid semper tacebo? Ut parturiens loquar. Hinc beatus Augustinus. Silet & S. Augu. non silet nunc dominus. Silet non iudicando, non silet admonendo, non silet precepto, silet iudicio. Patitur quotidie peccatores mala facientes. Non cum latent hae omnia, & in vniuersum omnes admonet quando aliquos flagellat in terra, admonitio est nondum damnatio. Oculus in caelo est interpellans pro nobis, non exercens iram expectat poenitentiam. Tempore autem praestituto manifeste veniet Deus non silet, saluator noster non tamen tacebit. Quos rugitus erit leo de tribu Iuda, quando illam terribilem sententiam vehementer expauescendam protulerit, infra patebit. Ignis ante ipsam precedet, & in flamabit omnia. Olim purgata est terra Theol. 4. aquarum undis, ratio quia luxuria concupiscentia regnabat, circa finem mundi d. 47. seculo iam senescente, regnabit tepiditatis malum. Dicente domino. Vbi abundauit iniquitas, refrigescet charitas multo-

Mat. 24.

rum. Vnde accommoda purgatio per ignem fiet. Ad hæc ignis nobilissimus elemetorum est, & suapte natura proprietates habet similiores proprietatibus gloria.

Quod videre est in eius luce, & sphaera eius remota a nostra habitatione, nec ita communis est nobis vsus ignis sicut terra, aqua, & aeris, ideo nõ ita inficitur piaculis nostris. Denique magnam habet efficaciam ad purificandum. S. Thom. 3. par. q. 7. art. 2. Mira res, vt aqua diluuij, quindecim cubitis ascendit, super cacumina montium, sic ignis iste tantundem

2. Pet. 3. ascendet, beato Petro teste. Et quamquã varij varie sentiant de specie huius ignis, cõmunior opinio cum Augustino assentit, quod erit eiusdẽ speciei cum isto. lib. 20. de ciuitate Dei. Hinc arguit beatus Petrus & parenesim nobis facit, tota animi attentione audiendã. Cœli ardentis soluentur & elementa ignis ardore tabescent. Cum igitur hæc omnia dissoluenda sint, quales vos oportet esse in sanctis conuersationibus, & pietatibus, expectantes & properãtes in aduentu diei domini. Nouos

Nouos cœlos et nouã terrã expectamus in quibus iustitia habitat. Propter quod charissimi hæc expectantes, satagite per bona opera immaculati, et inuolati inueniri in pace. Et dñi nostri Iesu Christi largimitatẽ salutẽ arbitremini. En fratres mei pastoris nostri seriã exortationẽ, veh qui vt aspidis surde aures suas occludentes delicijs se dedũt, diuitijs huiãt, honores fallaces affectãt. Saltẽ verbũ illud ob oculos habeatis oportet hæc omnia ignis calore soluentur, & in fumiã reuertetur, ne impẽsius ea diligatis precor. Ceterũ tẽpestias valida in circuitu iudicis æquisimi erit, in cuius manu vtilabrũ est, & purgabit areã suã, triticũ congregans in horren suũ, palleas autẽ comburet igni in extingubili. Nũc sequitur iudiciũ valde tremendum.

Vocauit cœlũ sursum, et terrã discernere populũ suũ. Chrysost. cœlos hosce quos videmus intelligit, quorũ mira pulchritudo et ordo, allicit nos, ac deducit, vt agnoscamus, atq; deũ opificẽ glorificemus dicite Paulo. Inuisibilia dei per ea quæ facta sũt
a crea-

2. Petri.
vltim.

S. Ch

Rom. I. à creatura mundi intellecta conspicitur. Hos celos vocavit contra populum suum. Nec mirandum, quia ira, indignatio, tribulatio & angustia, in omnem animam hominis operantis malum, Iudei primum & Greci. Et iterum. Quicumque in lege peccauerunt, per legem peribunt. At qui sanctus Augustinus, celos vocat sanctos virtute candidatos, cum quibus saluator iudicabit populum suum. Vnde in psalmo scriptum est. Celi enarrant gloria dei. Et subinde in omnem terram exiit sonus eorum, & in fines orbis terre verba eorum. *II* sunt senatores de quibus Salomon. Nobilis in portis vir eius, cum sederit cum senatoribus terre. Hoc est ad indicandum. Discernit populum Christus bonus dicens. Venite benedicti patris mei, & improbi ite maledicti, in ignem eternum. Congregate illi sanctos eius. Vox ad angelos fiet ut tollant omnia scandala eradicentque zizania cuncta, alligent & in manipulos ea, ad comburendum. *At* quam longe Chrysostomus ab Augustino

fentiat in hoc loco. Sanctos hos nomine tenus iustos esse asserit, & ad ironiam verba hec refert. Congregate iudici sanctos qui quamvis multa patrarint peccata, satis existimant si oves, arietes ve offerant, sacrificijs suis tantum fidentes. At sacrificium deo spiritus contribulatus, omnia holocaustomata excellit. Beatus vero Augustinus de iustis intelligit, qui veram iustitiam operati sunt, non ut hypocrite hominum gloriam appetentes, sed dei gloriam in suis operibus vendicantes. Congregate illi iustos eius, eos coadunate qui compassi sunt inopi, qui intellexerunt super egenum & pauperem. *II* sane ordinant testamentum eius super sacrificia, id est cogitant de promissis dei super illa quæ operatur, quæ utique opera sacrificia sunt. Dicente deo Misericordiam volo & non sacrificium. Annuntiabunt celi iustitiam eius. Usque adeo conspicua erit, ut celi ipsi clamitent & eam predicent. Quoniam deus iudex est. De quo alibi, deus iudex iustus fortis & patiens. Profecto iustus, nam redet

Nota.

Psal. 50.

Osee, 6,

Psalum, 7

viii.

unicuique iuxta opera sua. Non accipiet personam hominum unquam, sed in tranquillitate iudicabit, et iustitias. Ecce potestas magna, quia manifestabit se omnibus. Et non silebit amplius. Ignis praecedet faciem tanti regis, qui omnia consumat, ac purificet. Terebintus valida comes eius quae nescit abire a rege suo. Congregabit sanctos suos qui misericordiae operibus instantes, mandata Dei implerunt. Scientes quoniam Deus Christus Iesus equissimus iudex est. Nihil mali relinquens impunitum, nihil boni irremuneratum.

Text.

Veniet tandem cum magna maiestate. Haec maiestatem Regis nostri fratres, quam multa nobis subindicant. Verum praeter nobem illam candidam, quae obsequium mirabile praestabit creatori, gloriam et augustum honorem, cum iam adveniens apparebit dominus, sanctorum caterua quodammodo augetur. Unde Esaias ait. Dominus ad iudicium veniet cum senibus populi sui, et Principibus eius. Vbi senes ac Principes vocat viros iustos non puerilibus mundo huius rebus de-

ditos,

ditos, sed pro sua virili fallacia seculi bona spreverunt. Idque non latuit Zachariam dicentem veniet dominus Deus meus, oesque sancti eius, cum eo. Cui sententiae astipulatur pulchre S. Iudas in sua Epistola. Ecce veniet dominus in sanctis millibus suis, facere iudicium contra omnes impios. O nos felices charissimi, si cum Christo Iesu gaudeatis, nobis contingat tunc venire. Oremus Et obnixè precemur proque operibus vacemus, lucernas ardentes in manibus tenentes, et expectantes dominum nostrum, Regem nostrum quando reuertatur a nuptiis, sicuti ipse dominus nos quotidie hortatur. Veniet itaque in maiestate, hoc est tota curia angelorum comitatus, toto sanctorum sanctorumque virginum agmine stipatus, veniet luce stupenda vallatus, turbarum clamore insonante. Sic impij omnes, heretici, infideles, orthodoxi etiam peccatores Christum regem gloria intuentur magna tristitia affecti.

Hinc Chrysostomus in Paulum. Veremagna vox tube terribilis, cui omnia obediunt elementa, quae Petras scindit, inferos aperit

Zach. 14

Iud. vii.

1. Cor. 15.

portas

portas aereas conterit, vincula mortis dirumpit. Dicente apostolo, canet enim tuba & mortui resurgent incorrupti. Alibi tubam dei vocat, quæ plane vox Christi Iesu est, quæ corpora mortuorum omnium reuiuifcent. Quod prestare, ut angelicam excedit virtutem, ita solus potest qui deus est. In cuius typum, adolescentulum iuxta ciuitatem Naim, puellam in domo Archisynagogi, Lazarium in monumento quadriduano, admirabili sua voce, ac virtute saluator noster suscitauit. Quo dominum vite & mortis sese indicaret.

Haftenus si meministis fratres, de magna virtute & maiestate iudicis potentissimi, pro modulo nostro disseruimus, nunc operepretium duxi, de indicandis deque sententia equissimi iudicis nonnulla tractare. Non hic multum discruciamur de tempore indagantes, quando vniuersale iudicium erit. Dicente domino, non esse nostrum scire tempora, et momenta quæ pater posuit in sua potestate. Nostra tan

tum refert, nos ipsos parare ad iudicium, pie, sanctæque legem domini contemplantes, eam & opere perficientes, ne subito veniat ille dies. De quo Apostolus inquit. Dies dñi sicut fur ita veniet. Vbi peruigiles nos admonet fore, ne forsitan peccati mors mēti nostræ irrepar. Sat sit illud scire, quod sicut tempore Noe erant homines comedentes & bibentes, & nuptui tradentes, sic erit aduentus filij hominis. Vos charissimi cū Diuo Hieronymo vbicumq; fueritis, terribilis iudicij diem ob oculos habete, sedulaque cogitatione in corde vestro diem illum versate. Siue comedam siue bibam siue aliquid aliud faciam. Semper videtur mihi in auribus meis resonare, vox illa terribilis surgite mortui & venite ad iudicium. Mirares sanctus vir, qui in illa vasta solitudine, quæ horridum prestat monachis habitaculum, qui in eremo scamenti, ieiunijs & orationibus assiduis vacabat, qui tandē senio confectus, sacco indutus humi mēbra fatiscencia collidebat, is iudicij tremendi

1. Thes. 5.

Mat. 25.

S. Hiero.

simulachrum coram semper habebat.
Nos vero ferè mortis aut extremi exa-
minis semel quouis mense ne dicam quo-
tannis memores sumus. Sanct. Thom. 3.
par. quæstio. 88. articu. 3.

Tēpus iu-
dicij oc-
cultum.

Ad eundem modum quo in loco iudi-
cium hoc fiet parui refert, credendum ta-
men est, in valle Iosaphat fore, veluti

Ioelis . 3.

Ioelis vaticinium ostendit. Congregabo
omnes gentes, & ducam eas in vallē Io-
saphat, & disceptabo cum eis. Erit tamē
thronus eius in vertice montis Oliveti,
qui præminet valli huic. Nā ex hoc san-
cto mōte, in cœlū ascēdisse testis est Lu-
cas. Elenabūtur omnes electi in aera, ut
ibi cū Christo Iesu sint, uti refert Apo-
stolus. Impij vero humi prostrati iacebūt,
pōdere sui infelicissimi corporis gravati.
S. Tho. 3. p. q. 89. ar. 4. nec deerūt affesso-
res iudices cū Christo iudicātes, nam iudi-
cabūt sancti nationes, et dominabūtur, et

Sapiē. 8.

regnabit dñs illorū in perpetuū. Verū fru-
stra nō dictū est. Sedebitis & vos super
duodecim sedes iudicātes. 12. tribus Israel.

Sed

Sed de hoc Theologi latius. 4. d. 47. du-
bio procul omnes sancti tunc alta voce to-
nabunt, vbi lata fuerit sententia. Iustus
es domine, & rectum iudicium tuum. Et
iterum alleluia, laus, & gloria, & virtus
Deo nostro est, quia vera, & iusta sunt
iudicia eius. Sed iam ad formā iudicij ex-
plicandā deueniamus. Quam nobis gra-
phicè depingit Diuus Matth. Ait enim.

Mat. 19.

Apoc. 19

Cum venerit filius hominis in maiesta-
te sua, & omnes angeli cum eo. Tunc se-
debit super sedem maiestatis sue. Et con-
gregabuntur ante eum omnes gentes. Et
separabit eos abinuicem, sicut pastor se-
gregat oves ab hedis. Et statuet oves qui-
dem à dextris, hedos autem à sinistris.
Tunc dicet rex ijs qui à dextris sunt, ve-
nite benedicti patris mei percipite regnū,
quod paratum est vobis ab origine mun-
di. Esuriui & dedistis mihi manducare.
Sitivi & dedistis mihi bibere, &c. Ni-
fallor quæ velut dispendio de hoc extre-
mo iudicio in sacra pagina dicta sunt,
hic compendio, & percogeriem saluator

Forma iu-
dicij.

Mat. 25.

noſter ob oculos poſuit, & propemodum cuncta prophetarum oracula accumulavit. Speciatim ſingula explicemus oportet, ſunt ſanè magni momenti ſi omni liberata ratione expedantur. Cum venerit filius hominis in maiestate ſua. Nuper indicauimus, quam ſit humilis corde Chriſtus Ieſus, qui cum Deus ſit verus filium hominis appellare non erubeſcit. Honorat planè quod à nobis accepit, humanitatem ſuam exaltans, vt nos quod accepimus ab illo, adoptionem videlicet filiorum Dei non parui exiſtimemus. Filij Dei ſumus ſed nondum apparuit quid erimus, ait beatus Ioannes. Mirabile dictu, talem charitatem dedit nobis Deus, vt filij Dei nominemur, & ſimus. Ad hæc, in ſede maiestatis ſuæ veniet. Non vt prius in ignominia & probro, vbi nos redimere inſtituit. Oportebat Chriſtum pati & ſic intrare in gloriam ſuam. Vt fideles commoneſceret haud aliter, quam per crucem patere aditum ad cælum. Qui non tollit crucem

ſuam

ſuam & ſequitur me, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Eam ob rem ſignum filij hominis in cælo apparebit, iubare ipſo ſplendidius. Velut ſaluator recenſet. Quo inimici ſanctæ crucis pudeſcant, electi autem cruce inſpecta magnopere gaudeant. Quam quidem vt ſponſam dilexerunt, à iuuentute ſua, cum Apoſtolo dicentes. Abſit mihi gloriari niſi in cruce domini noſtri Ieſu Chriſti. Cruce igitur præeunte, igne cuncta depopulante elementa, etiã homines adhuc viuètes cõburante, & in eis ſiquid peccati fuerit purgante, electi vero ac omni ex parte perfecti nil purgandũ habentes, dolorè non ſentient, vt tres pueri in camino ignis nil doloris ſenſerunt. Teſte beato Thom. 3. par. quæſt. 84. arti. 8. morientur tamen omnes, vt verum ſit illud. Omnes quidem reſurgemus. Tunc viſendum ſe exhibet iudex iuſtus Chriſtus, omnes angeli cum illo venient, nec vllus deerit huic mirabili ſpectaculo. Quin vt Paulo ſuperius indicauimus, ſancti omnes cum Chriſto iudice

Galat. 6.

N 3 deſcen

descendent. At qui tres angeli qui tempore Abrahamæ descenderunt Pentapollim in dicare ac subvertere, trinitatem adumbrabant cui peculiare erit iudicium facere. Nec nõ tres articuli in aula Regis Babylonix scribentes, eadem sacram triadẽ præsignabant. Dei summi erit appendere in statera singulorum merita, & eiusdem numinis diuidere probos ab improbis, & utrisque stipendia impertiri. Itaque iudicare principaliter Christo cõuenit quia Deus est. Scotus. 4. dist. 48.

Scot. 4.
dist. 48.

Quod sedere in sede maiestatis dicitur, eo quod nullam adferat absurditatẽ, ad literam intelligendum est. Strenuus Doctor Augustinus talem regulam tradidit in exponenda, quæ sacra pagina nobis narrat. Fiet sane thronus Regius & splendidissimus rubibus constipatus cui maiestas inclyta insidet tunc, resurrectione omnium patrata.

Text.

Congregabuntur ante eum omnes gẽtes. Quandoquidem omnes nos oportet presentari ante tribunal Christi, ait Paulus,

2. Cor. 5.

ut re-

ut referat unusquisque pro ut gessit in corpore, siue bonum, siue malum. Libet hic referre quod sanctus Basilius narrat Homelia. II. in exameron. Explicans illud. Die autem septimo quieuit Deus ab omni opere quod patrarat. Verum inquit dies ille septimus typus fuit diei iudicij. Die illo imminente, eorum quæ in mundo fiunt consumationem accipient. Nullæ celebrabuntur deinceps nuptiæ, nullæ commutandarum mercium nundationes, non item exercebitur agriculturalio. Angore corripietur omnis creatura. Ipsi etiam iusti trepidi erunt pro sententia quæ tandem profertur. Veniente è cœlis domino disrumpentur cœli, quis non trepidabit? Creatura omnis intremiscet. Vnde Esaias clamat. Si aperueris cœlum descendente te, tremor apprehendet montes. Sui obliuiscetur aurum marsupij, insuper suæ gloriæ erit immemor. Hæc sanctus Basilius. Et Psalm.

S. Basil.

Esaias.

S. Basil.

33

Si quando te senseris ad unũ aliquod

N 4

cieri.

cieri, ac profilire peccatum, in mente reuoca formidabile illud, nec ulli mortaliū tolerabile Christi iudicium, In qua quidem præsidet iudex in alto, & sublimi throno. Ceterum quod omnes com parebunt ante Christum iudicem indicat non tantum scriptura, sed opus ipsum.

Aequidem ex omni natione quod sub celo est, erāt hierosolymæ in paschate quādo rex noster patibulum crucis ascendit.

Quā ob rem Pilato iubente titulus crucis scriptus erat. Hebraicè, Græcè, & Latine. Hac triplici lingua totius orbis indigene loquebantur. Si ergo omnes nationes probra crucis Christi viderunt, consentaneum est rationi, & satis æquum, ut omnes videant eundem in gloria maiestatis suæ. Sub hæc, Christus Iesus sua morte benedicta omnes redemit, quoad sufficientiam, quamuis sanguinis eius efficacia in paucis locum habeat. Fas igitur erit omnes exaltationem Christi videāt in humana natura, secundū quam constitutus est à Deo, iudex viuorū & mortuorū.

rum. S. Tho. 4. d. 43. questio. 1.

Et separabit eos ab inuicem; sicut pastor segregat oves ab hedis. Pulchra valde collatio hæc, in qua iusti oves vocantur, impij hedi dicuntur. Pastor bonus saluator qui erraticam ouem querere venit, qui ad nos descendit ut vitam habeamus, & abundantius eam possideamus, is tāquam optimus pastor non amplius patietur sceleratos homines inter electos viuere. Hinc sanctus Augustinus. Peccator ideo viuit ut conuertatur, aut ideo viuit ut per eum bonus exerceatur. Sed quia die illo instante nec conuertendi, nec exercendi tempus erit colliget dominus triticia, hoc est impios separabit, quos seminator ille pessimus demon inter bonum triticum seminarat. O quantus dolor, quam ingens tristitia inuadet improbos, in illa separatione diuinitus facta. Potissime videntes electos omnes sole ipso fulgentiores eleuatos, ad dexteram iudicis potentissimi. Se vero humi prostratos, abiectos & super carbones denigratos. Statim id.

Sapient. 5. intuentes, turbabuntur timore horribili in sperate salutis, gementes & præ angustia spiritus dicentes. Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum, & in similitudinem improperij? Nos insensai vitam illorum estimabamus insaniam, & finem illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos fors illorum est. Ergo errauimus à via veritatis & iustitiæ & sol intelligentiæ nõ est ortus nobis. Quid profuit nobis superbia? Et diuitiarum iactantia quid cõtulit nobis? Transierunt omnia illa sicut umbra. Et tanquam nuntius præcurrentis. Aut auis quæ transuolat in aere verberans leuem ventum. Ecce fratres quam mirifica & egregia reprobi dicent, pœnitentiam agentes, sed seram & infrugiferam. Videbit pater infidelis filium suum baptismi lauacro ablutum sole pulchriorem. Mater gehenne tradita filiam inter angelos collocatam. Et pastor optimus agnoscens oves suas separabit illas ab hedis. Mitto nunc multa an-

Nota.

notati

notatu digna quæ reprobi nunc profitentur se insensatos appellantes, & merito quidem, quia iumentorum more viuentes quæ aterna sunt bona posthabuerunt, & fugacia mundi, & fucata bona plus æquo dilexerunt, veritatem à se abdicantes umbram sectanti sunt. Eam ob rem bedi appellantur, qui steriles, imbelles & foetidi sunt. Rupium acumina ascendant, unde aliquando præcipitantur, & hoc est de quo causantur sed frustra. Ambulauimus vias difficiles viam autem domini Florigeram, planam, & sine labore ignorauimus. Hæc scripta sunt propter nos charissimi in quos fines seculorum deuenerunt, omni solertia caute eorum vestigia sequamini. At probi, & iusti viri ouibus recte assimilantur. Quippe quæ mæ Sancti o-
suetæ sunt, frugiferae, & valde viles. A- ues sunt.
deo vt lanis suis nos inopes filios Adæ induant, operiãtq; & suis fetibus nos alãt.
Hinc spõsus in cãticis, capilli tui sicut gre Cãti. 4.
ges quæ ascẽderũt de lauacro, oēs gemellis fetibus & sterilis non est in eis. Nempe
orthodoxi

orthodoxi qui de lauacro sancto ascenderunt in Christo Iesu baptizati, geminos habent fetus, Deum & proximum amantes. Nec sterilis est inter illos, sed pauperibus pietatis opera impendunt, velut ex templo saluator noster palam faciet. Obseruandum hic est, quod impios hedus, id est imperfectis animantibus exequat dominus, eo quod perfectionis meta nunquam attigerunt, & ob id paruuli in sacra scriptura vocantur. Electos ouibus similes dixit, nam gratia Dei tam est efficax, ut animam euestigio perfecta efficiat. Atque parere valeat fructus paenitentiae. Quod videre est in Dauide, Mattheo & Magdalena, Catherina, & plerisque aliis sanctis. Est itaque impius semper hedus paruulus, iustus vero perfecta ouis. Huc pertinet quod hebraice hedus, seyr vocatur.

Gene. 27 Seyr autem regnum est Esau. Cuius manus ut hedi erant pilose. Quare Iacob manus & collum pelle hedina tegit, quo benedictionem a patre acciperet. Iam ergo in regno Esau vel domo nil Christus habet

bet, sed in domo Iacob regnat Gabriele teste. Regnat in bonis qui oues sunt, diabolus qui est rex super filios superbiae regnat in hedus, id est in peccatoribus. Ad haec oues bene merito iusti vocantur, quoniam agnum immaculatum genuerunt voluntatem patris adimplentes. Qui fecerit voluntatem patris mei qui in coelis est, ipse meus frater soror & mater est. An non magnus ille honos? Quid quod ouis proprium lac alijs largitur abunde, hedus alieno lacte nutritur? Sic sancti sua impertiunt inopi, auari aliena rapiunt immunitate. Quo honore oues suas prosequatur bonus pastor audiamus, omni animi attentione.

Statuet oues ad dexteram, hedos autem ad sinistram. Mira res valdeque miranda, quia iusti honorem Christo exhibuerunt in hac vita, eum toto pectore amando, mandatisque eius obediendo, eam ob rem in dextera sua eos statuet. Quia ut pater ait filio sede a dextris meis, sic filius dicit electis, sedete ad dexteram meam

Matt. 12

Psal. 109

Gene. 48 *meam. Sane perbelle Iacob moriens manus commutat. Ita redemptor in morte mundi, manus suas commutat, iustos facit dextros, quamlibet pauperes & vulgares fuerint. Impios et si magnates, reges & imperatores steterint, statuet ad laevam, quique mundo dextri erant. Ceterum scelerati qui gloriam Christo non exhibuerunt, mercedem quam meruerant recipiunt in sinistra statuti. Iuxta illud honorificas me honorificabo, qui continent me e-*
 1. Reg. 2. *runt ignobiles. Quid plura? quam dispar utrisque datur locus in iudicio, tam diuersa erit vox iudicantis.*

Tunc dicet rex, his qui a dextris sunt. Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. Animaduertendum quod dum loquitur electis suis regem se appellat. Eo quod in cordibus eorum regnavit in hac vita. Dicente Paulo. Vivo iam non ego vivit vero in me Christus. At cum loquitur impijs non hoc titulo regali utitur. Ipsi ut rebelles dixerunt nolumus hunc re-

gnare

gnare super nos. Et iterum non habemus regem nisi Casarem. Benedictos vocat, quos pater in suam tutelam suscipit per unigenam filium suum Iesum. Deus erat in Christo reconcilians sibi peccatores, inquit apostolus. Benedicti sunt iusti in omni benedictione spiritali in caelestibus in Christo Iesu. Benedicti inquam iure dicuntur qui cum regali propheta aiunt. Benedicam dominum in omni tempore, & semper laus eius in ore meo. Male dicimur, & nos benedicimus dicunt sancti. Hos accersit rex beneficus, hos venire ad se precipit, ut paratum regnum obtineat. Nec ait accipite ut Theophilatus notat, sed possidete vobis regnum. Verum reges terrae, sceptrum et coronas regni accipiunt brevi admodum cuncta relicturi. Eo quod omnis caro fenum, et omnis gloria eius quasi flos feni. O heredes Dei, coheredes Christi, Efa. 40. o vos benedicti possidete vobis regnum. Quis obsecro fratres tria haec verba ex ore Christi Iesu profecta pro dignitate valeat euarrare? Verum enimvero, haec gloria

Esai. 64. gloria est de qua Esaias. Nec oculus vidit, nec auris audiuit Deus absque te, que preparasti diligentibus te. Ius adidit apostolus nec in cor hominis ascendit. Si ergo cogitari non potes, quomodo fari poterit regnum quod preparavit Deus ijs qui se diligunt? O regnum ditissimum, divitijs omnibus exuberans, oblectamentis civitatis plenum, pace pulchra roboratum, ubi civis omnes inebriantur ubertate domus

Esai. 51. Dei. Gaudium & letitia erit in te. Gratiarum actio & vox laudis. Sed quare non **Questio.** dixit paratum est vobis ab eterno. Nam pater elegit nos in Christo ante mundi constitutionem, ut pulchre asserit apostolus. Nempe fratres electio nostra ab eterno est, at preparatio regni sanctorum ab origine mundi coepit, quoniam mors Christi previsa in parentibus primis coepit operari.

Apoc. 12 ri. Hinc Ioannes in Apocalypsi, Christum Iesum agnum vocat occisum ab origine mundi. Extat omnium sanctorum concursus sententia, quod Christus neutquam mortem oppetret, Adam non pe-

cavit

cante. Rationem tanti tamque immensi beneficii indicans redemptor subnectit.

Esuriui & dedistis mihi manducare, sitivi & dedistis mihi bibere, &c. Multa sunt que hic se offerebant sed timeo ne lectorem detineam, & illi tedium inferam, quam ob rem paucis que desunt dicam. Quorsum fratres mei, opera misericordie adnumerantur, nisi ut nos rex nosler commonesciat, illis pro

captu nostro vacare? Beatus qui intelligit super egenum & pauperem, & unde beatus? Nempe quia in due mala, in morte, & in iudicio ultimo, liberabit eum dominus. Fratribus Christi Iesu elemosynas affatim erogate, scientes quoniam Christo Iesu impenditis, quicquid amore illius cuius minimo largimini. Posthac obsecro peccata vestra elemosynis redimentes, regnum caeleste comparate vobis. Quod quidem cum impij non fecissent iudicem iratum audierunt dicentem. Discedite a me maledicti in ignem eternum qui paratus est diabolo & angelis

Tex.

Psal. 40.

O

eius.

eius. Maledictos nūcupat eos, quia dilexerunt maledictionē & veniet eis, noluerunt benedictionē & elongabitur ab eis, ut in psalmo legimus. Maledicti sunt qui steriles & aridi in hac vita fuerunt, nec verbo tenus fratres afflictos cōsolantes. Hos bene sancta scriptura nominat fontem sine aqua, arbores autumnales sine fructu. Sed quo illos mittit? Sane in ignem aeternum cruciandos cum satana. & cōplicibus eius. Vbi maximē cruciabuntur de amissione gloriae, quam poenam damni theologi dicunt. Vermis eorum non morietur & ignis non extinguetur inquit propheta. Redarguet illos conscientia eorū, & hic vermis corrodet viscera illorū in aeternum & ultra. Ignis autē vere nō cessabit eos, ut par est deuorās, nō tamen consumens. Quin mors perpetua depascet eos, ut viuētes moriantur, & semper morientes viuāt. Proh dolor tāta enim reprobōrū infelicitas ut appetāt non esse. Quod est rationi contrarium. Huc attinet illud Ioannis in diebus illis homines

querent mortē & nō inueniēt, desiderabūt mori & fugiet mors ab illis. Hic obseruādū est, quod nō pro hominibus sed pro daemōnis infernus factus est. Quia paratus est diabolo & angelus eius, ait dñs. Illis inquam gehenna parata est, qui poenitere nequibāt post primū delictū patratū. Homines vero qui post lapsum resipiscere queunt, privilegio singulari poenitentiae sunt insigniti. At qui si quis peccare non desinat in hac vita, talis diabolus efficitur, ideo cū diabolo cruciandus mittetur. Nonne duodecim vos elegi, & vnus ex vobis diabolus est ait dñs? Vnde Iudas diabolus efficitur, nisi quia diabolo consensit, & peccata peccatis addidit. poenitentia desperatus spernens? At contra Petrus ter abnegans Christum Iesum, egressus foras fleuit amare, ad Asylū, & arcē poenitentiae confugit. Itaque ut homo peccat ut succumbēs, sed gratia Dei roboratus, se ipso fortior factus, de hoste triumphauit & peccatū vicit. Quid multis immoror? De miserabili vita reprobōrū, prophete

DOMIN. I. ADVEN.

Psal. 10. ta ait. Ignis, sulphur, spiritus procellarum, pars calicis eorum. Ecce tot genera tormentorum, partem calicis damnatorum dicit, nam quod magis, ac magis, illos dilaniat poena damni est, & primum diuine visionis, quam suapte natura omnis homo desiderat, quamlibet sceleratus, & vehementer iniquus sit. Vos iam fratres expendite & penitius considerate, qualis sit vita illa, ubi summum malorum & immortalitas, ubi magna cruciatus pars est demonum horrenda visio & impiorum hominum societas. Vbi ignis inextinguibilis adest, ad quem noster collatus, mera glaries est. Adde quod incendium est illic minima dolorum portio, qui tamen tanti sunt, ut ab hominis intellectu comprehendi non possint, sicut nec sanctorum magna felicitas. In malis licet grauissimis, licet diuini aliquid tamen leuamenti adfert spes, veluti stellula quaedam procul allucens in densissima caligine sed gehenna, cum tot innumeris ac summis malis, summam habet

Nota.

bet

DECLAMATIO. II. 107

bet desperationem. Ecce barathrum desperationis, & ut Ioannes loquitur mors secunda, quam sit tremenda, ac modis omnibus fugienda. Nempe ubi saluator ait. Ite in ignem eternum, omnem spem illis adimit exeundi unquam. Quo tello vel maxime corda eorum sauciat.

Animaduertendum est insuper, quod si sanctus Mattheus duo tantum iudicandorum genera recenset, in ijs alia duo intelligi oportet, ut optime, S. Greg. indicat. li. 26. mora. c. 24. alij iudicantur & pereunt, alij non iudicantur, & pereunt, alij iudicantur, & regnant, alij non iudicantur & regnant. Iudicantur & pereunt, quibus dominica voce in damnatione dicitur, esuriui & non dedistis mihi manducare. Eam ob rem, ite maledicti in igne eternum. Alij non iudicantur & pereunt ut demon de quo dominus. Princeps mundi huius iam iudicatus est. Idque de inferdelibus astringendum. Dicente domino, qui non credit, iam iudicatus est. Rursus in psalmo. Non resurgunt impij in iudicio,

Apoc. 20

Nota.

S. Gre in mora.

Ioan. 10.

Ioan. 3

Rom. 2.

dicio neq; peccatores in consilio iustorum. Verum omnes infideles resurgēt ad pœnā, nō ad iudicium. Non eorum causa discutitur, imo cum dānatione suæ infidelitatis accedunt. Qui sine lege peccauerūt, nūq; sine lege peribunt. Alij iudicabuntur & regnabunt, & ij sunt qui pœnitētiam agentes delicta sua in sacra exomologesi- perientes, lachrymis peccata sua diluerūt. Beati quorum remisse sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata. Inquit regalis propheta. Vultis fratres vt delicta vestra cooperta sint, in die iudicij, vos reserate ea nunc confessori. Alioqui cunctis gentibus conspicua erunt. Ius saluator ait, Esurivi & dedistis mihi māduca re. Ob id venite benedicti patris mei, & possidete regnum cœlorum. Alij tandem non iudicantur & regnant. Vt ibidem asserit sanctus Gregorius. c. 25. Quia precepta legis virtute transcendunt, consilia adimplentes diuina. De quibus dominus dicit. Vos qui secuti estis ræ, in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis

iestatis suæ, sedebitis & vos iudicantes Matt. 19
duodecim tribus Israel. Et in Esaiā, do- Esai. 3.
minus ad iudicium veniet, cum senioribus populi sui. Et in Iob. Non saluat impios, Iob. 36.
pauperibus iudicium tribuit. Ecce paupertatis spontaneæ insigne. O mirabilem summi numinis erga electos suos beneficentiam. Non modo de dānatione peccatorū, quamuis fratres aut parētes amici ve sint, non tristabuntur, sed videntes illos cruciari gaudebunt, & ingentes gratias Deo reddent. Quo pertinet illud psalmi. Letabitur iustus cum viderit vindictam. Ratio, beati vident pœnam damnatorum, Scotus. 4
quæ à Deo non simpliciter est volita, sed d. 50.
secundum quid, hoc est propter iustitiā, in quantum natura existens sub culpa ordinatur per pœnam. Quia Deus cui proprium est misereri, haud letatur in perditione hominum. Hinc quasi dolendo in Genesi volens perimere peccatores dixit, dolore tactus intrinsecus. De Gene. 7.
lebo omnem hominem quem creavi. Et per Esaiam iterum. Heu consolabor de

Esai. i. hostibus meis. Et quoniam quisque sanctorum vult ea qua Deus optimus vult, gaudet summe de vindicta reproborum. Sed quis nostrum adeo adamantini pectoris est fratres cuius cor non emoliat verba haec Dei, quibus sese dolere asserit, quum immensa angelorum letitia sit, quando peccatores poenis commeritis plectitur? Ingemiscit iudex omnipotens clamans. Heu, ut nos ingemiscamus poenitentiam agentes, & dicentes. Heu quia peccauimus tibi pater celestis, ne rationem habeas delictorum nostrorum unquam. Quin etiam parce, parce populo tuo, quem roseo sanguine redemisti.

Summa. Plura de iudicio finali narrauimus charissimi, nec mirum, cum latissimum vastumque mare transfretare contendimus. Fas erit iam finem nostrae declamationi imponere. Quam ob rem vos omnes obsecro, ut effusissimam summi numinis in nos benevolentiam tota animi intentione expendatis. Ex qua scaturit ut signa in sole, & luna, & stellis, apparere faciat, maris fluctus vult resonent, antequam

iudex

iudex appareat. Quo homines surgant a peccatis suis & respiciant saltem, praesentia futurorum horrifera intuentes. Post haec videbunt filium hominis venientem in nube perlucida, non ut olim in fragilitate carnis quando latuit, & inops factus est, ut eius inopia nos diuites ejiceret, eius morte mortem nostram destrueret, vitam aeternam lubens praestaret. Conspicius apparebit, cum potestate magna, potentes huius seculi prosternens, humiles spiritu exaltans. Illo attestante. Omnis qui se exultat humiliabitur, & omnis qui se humiliat exaltabitur. Ad haec cum maiestate veniet, tum angelorum cuneis, tum etiam sanctorum omnium caterua, stipatus. Quid erit tribunal iudicantis, cum superbos reges cuna terreat Infantis Iesu, clamat beatus Augustinus, Tyranni Herodis versutiam taxans. Aequidem vagientem in praesepio Regem nostrum vergebatur versutus Rex, quanto plus expauescet, vides illum in sede maiestatis suae sedentem? Ceterum sanctis magna aderit

LUCÆ, 14

O S

volup

Voluptas, ingens quæ letitia domini glorie aspicientes, quæ tantopere dilexerunt & vehemēter intueri concupierūt. Tūc oues ad dexteram suam statuet, honore magno eos afficiens. Nam ore suo pollicitus est. Honorificantes me honorificabo. Et rursus. Vias quæ à dextris sunt nouit dominus. Hædos vero ad sinistram ponet, quasi alter Iacob manus commutans, ita ut superbos deiciat, subleuetq; egenos ac pauperes. Et benè ad sinistram

I. Re. 2.

Prou. 4. locabuntur impij, quia sapiens. Peruersæ sunt viæ quæ à sinistris. Tunc vox illa omni mellita dulcedine suauior personabit. Venite benedicti patris mei possidete regnum, quod paratum est vobis à constitutione mundi. Subinde infelices reprobi disparem vocē audient. Discedite à me maledicti in ignē aternū. Agitiam dilectissimi, & quam primum demus operam ac toto nisu operibus sanctū instemus misericordiæ actibus ineffese

Psal. 32. vacemus. Scientes quoniam dominus diligit misericordiam, & iudicium. Primo mis-

misericordiam vult nobiscum operari, eo quod non venit ut iudicet mundum sed ut saluetur mundus per ipsum. Verumtamen tēpore deſtinato iudicium ac vindictam exercet. Ut ergo non audiamus horribilē illā ſententiā ite maledicti in ignē aternū, non hedi paruuli ſumus, quæ vere parua ſunt mundi delectamenta amantes, quin potius oues Chriſti eſſe contēdamus, quo iubilātes ſponſi noſtri amantiſſimi vocē audiamus. Venite benedicti patris mei percipite regnum. Quod nobis impertire dignetur rex gloriæ Chriſtus Ieſus. Qui cum patre, & ſpiritu ſancto, regnat in ſecula. Amen.

ANNOTATIONES
appendices.

INter multa quæ dei iudicio extremo ſacra pagina nos docet, præcipuū oraculū eſt illud Danielis. 7. quod ſic habet. Aſpiciebā donec throni poſiti ſunt, et antiquus dierū ſedit. Veſtimentum eius candidum quaſi

1. Annotatio.

quasi nix, et capilli capitis eius quasi lana alba. Thronus eius flammæ ignis, & rota eius ignis accensus, fluuius igneus rapidus egrediebatur à facie eius, millia millium ministrabant ei, & decies centena millia assistebant ei. Et iudicium sedit, & libri aperti sunt. Et vidi quomam interfecta esset bestia. Singula adnotatione sunt digna lector prudens singulatim ea expendat, deliniant ad amussim iudicium hoc. Antiquus dierum saluator noster est, qui de seipso loquens dixit. Amen dico vobis antequam Abraham fieret ego sum. Nā in principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & verbum caro factum est. Vestis alba sacrosancta humanitas illius.

Cantic. 5.

De sponso in canticis legimus. Dilectus meus candidus & rubicundus. Candidus in conceptione & natiuitate, rubicundus in passione. Throni sedes sunt ad iudicandum quibus insident Apostoli iuxta illud. Sedebitis supra duodecim sedes iudicantes, hoc est assessoria, duodecim tribus Israel. Vbi sanctus Augustinus. Omnes qui in

toto

toto orbe indicandi sunt. Fluuius ignis procedens à facie eius. Verbum illud contra reprobos est. Ite maledicti in ignem eternum. Libri aperti reueratio cordium iuxta illud Pauli. Nolite ante tempus iudicare donec veniat dominus. Qui illuminabit abscondita tenebrarum, & consilia cordium. Mirabile dictum dominus virtute sua, quæ admodum solaris radius fenestram ingrediens atomos, & si plures, & exiguos nobis ostendit, sic in illa die reuerabuntur abdita quæque cordium impiorum. Sæc. Collatio. August. lib. 20. de Ciuitate. cap. 26. nepe si noctu in antro sedeas. Vbi serpentes & vipere adsunt, face accensa adhibita statim vides quæ in antro sunt. Ceterum bestia occisa Antichristus est quem interficiet dominus spiritu oris sui. De apertione librorum & alterius qui est vitæ. Beatus Ioannes loquitur. Apocalip. 5. Atqui non solum in genere vno intuitu omnia videbunt, sed singula considerabunt. S. Thom. 3. par. quest. 87. arti. 3. Tandem Daniel lucidius iudicium depingens subnectit.

Aspicio

aspiciebam ergo in visione noctis & ecce in nubibus caeli quasi filius hominis veniebat, usque ad antiquum dierunt. Et dedit illi potestatem & honorem & regnū. *En potestas humanitatis Christi dimanat a verbo Dei, ut supra tetigimus.*

2. Secūdo adnotare lubet, quo tēpore in dicitū erit diu, aut noctu. Nēpe Daniel in visione noctis nūc dixit se vidisse quae de iudicio retexuit. Et apostolus, ait dies dñi sicut fur in nocte ita veniet. Et iterū dñs. Si sciret paterfamilias quā hora fur veniret vigilaret. Vtiq; vbi se noctu returum insinuat, Luc. 12. Sanè hora temporis quā fiet resurrectio & iudiciū sciri non potest, ut magister inquit. 4. d. 48. & S. I. ho. 3. p. q. 77. ar. 3. nihilominus probabiliter a quibusdā dicitur, fore in crepusculo sole Oriēte, & luna in Occidente posita. Ut sic circulatio cōpletur per reditū ad idē punctū. Vnde saluatore tali hora surrexit. Vt pigritantibus qui in stratis lasciuant, fere in meridie surgētes, & templū Dei adēntes, ut rē sacrā cele-

celebrare audiant. Planè non ita faciunt, quando venationi indulgent, sed summo mane lectum relinquunt.

3. Quisquis iudiciū euadere cupit is seipsū iudicet, nā extat Pauli apostoli sentētia.

Si nos ipsos iudicemus nō vtiq; iudicemur. Suā discutiat conscientia fidelis, frequēter ad confessionem sacrā accedat confessori scelera omnia detegat, sacrosanctam Eucharistiam accipiat, deniq; antequam veniat cubitū, cogitatus verba ac opera sua quotidie meditetur, dolens de cōmissis malis, cauens in futurū ne succubat. Hic cū Davide acclamare poterit. Scopebā spiritū meū. Ps. 76. & iterum fidenter orabit. Dñe feci iudiciū & iustitiā non tradas me calūniantibus me. Supplex quidem oratio hęc, benedictus qui corde contrito & humili eam protulerit.

4. Quis nisi stupeat, nocē terribilē illā audit, ite in ignē aeternū qui preparatus est diabolo, et angelis eius, qui non cōtremiscat, ante actam vitā malā non deponat et nouā inchoet, peracta pœnitētia? Sanè

Nota.

4

ut glo.

ut gloria sanctorum in caelis perpetua erit
 S. Tho. 3. sic reproborum cruciatus aeternus & non te
 p. q. 99. porarius erit. Faceſſat hinc originis error.
 1. et. ar. 2. Nō erit ſuppliciorum finis inquam, ſed
 peccatores puniendi ſunt in Tartaro ſive
 ſine. Idque nobis pandit ſaluator, aeterni
 ignem illum appellans. Quod ſi aeternum
 eſt ſupplicium ergo nūquam difciet. Ut
 lepide aſſerit Theophilatus. Ibiq; omni-
 nam poenam ſuſtinebunt cum ſumma de-
 ſperatione, uti iam pridem diximus.

Neminem fallat ſua opinio poſthac, in
 iudicij die morari excogitantē, imō beatū
 Petrum audiāt, & eius verba mordicus
 memoria teneat. Non tardat dominus ſi-
 cut quidem veſtrum exiſtimant, ſed pa-
 tienter agit propter, vos nolles aliquos pe-
 rire ſed omnes ad poenitentia reuerti. 2. pe-
 tri. 2. Proh dolor fratres quā ſit vetus hoc
 malū, quod noſtra hac in tempeſtate, tot
 ignauios ac ſomnolentos peccatores per-
 mit. Dominus meus tardat aiebat ſeruus
 improbus, & ideo cepit percutere conſer-
 uos ſuos. Tardante autem ſpōſo, virgines
 ſtulta

ſtulte dormierunt, & plus demiror etiā
 prudentes. Sic populo graui iniquitate ſe-
 mini nequam contigit, falſo viſum eſt et
 quod moras faceret Moſes in monte Sy-
 nai, quā ob rem ad idola vana conuolauit,
 magno tamē ſuo malo. Vos fratres nō ita,
 ecce iudex in ianuis eſt, ad valuas pulſat,
 ſurgite obuiam ei orantes ſuppliciter, mā-
 data eius adimplentes. Aequidem iudi-
 cis iuſti ea vox eſt. Ecce venio cito, &
 merces mea mecum eſt, dare vniciuiq; iux-
 ta opera ſua. Saluator noſter, ipſe eſt me-
 ritum, ipſe merces noſtra, & premium.
 Sua merita nobis exhibuit ut opera no-
 ſtra magni meriti ſint. Ipſe quotidie cla-
 mat noli timere ego protector tuus, &
 merces magna nimis. Bonae Ieſu rex no-
 ſter, veni cito ut polliceris, educ de car-
 cere corporis animam meam ut confitea-
 tur nomini ſancto tuo. Amen, amen.

Sexto annotare collibuit quorſum ſan-
 cta eccleſia Romana in hac prima dnica
 Aduentus, vniuerſale iudiciū ob oculos
 noſtros ponat. Nil de morte in qua iudiciū

Apo. 22.

Gene. 15.

6

Quest.

P

particu-

particulare fit nobis narrat, sed ad unum-
 sim extremum iudicium in euangelica lectio-
 ne depinxit? Nisi fallor ob id hoc fecit, quia
 mortem quotidie inspicimus, dum parentes
 fratres et amicos mori videmus, corpori-
 busque eorum sepulchra probemus. Nil tam
 visitatum in hac mortali vita quam mori, et
 nasci. Hinc veram philosophiam vocavit
 Plato, iugem meditationem mortis. Quin
 et nos ipsi mortem ipsam circumferetes,
 quotidie morimur et quasi aqua delabi-
 mur in terra, quae non reuertetur. Vbi pne-
 ritia quam amisimus? Vbi iuuetus? Pro-
 fecto mors omnia consumpsit. Qui ergo
 tot insignia et simulacra mortis gesta-
 mus, mortis memoria recenti non indige-
 bamus. Iudicium vniuersale nunquam vi-
 dimus, sed sola fide illud profitemur, eam
 ob rem eius praedicatione vel maxime
 opus habemus. Alia ratio meo videri non
 aspernanda. In morte anima impij seor-
 sum punitur, corpus utpote cadaver in
 mansoleo iacet. Itaque manus raptoris nil
 sentiunt, oculi impudici hominis, nil do-

loris patiuntur, lingua et labia maledice-
 ris, blasphemantis, ve minimè cruciatur.
 Fas ergo erit ut corpora iniquorum eade-
 dem resurgant, quorum animae ubi eas
 assumpserint poenas dent perpetim si-
 mulque animae et corpora crucientur,
 nam simul mala opera patrarunt. Idque
 de sanctis, suo modo asserendum quis am-
 bigit? Præterea sapientissimè Ecclesia
 sponsa Christi, ad fabre hodie iudicium ul-
 timum nobis depingit, ut qui dimidiam mor-
 tem non timemus, adeo ut peniteamus, sal-
 tem veram et ex omni parte absolutam morte
 timere incipiamus. Nonne prope dimidiam
 mortem impiorum dicam, quorum fama,
 et nomen in hoc seculo apud homines,
 ipsis decedentibus adhuc vivit? Iulij Cæ-
 saris triumphus quinq; . Alexandri trophea,
 tot laboribus parata, aliorumque tyrannorum
 facinora, nonne in hominum memoria ex-
 tant? Pater quamuis obeat in filio et po-
 steris quodammodo vitam possidet. Vnde per
 pulchre scriptum est. Ecclesiasti. 30. Mor-
 tuus est pater, et quasi non est mortuus.

Eccle. 30

reliquit enim filiam post se. Quid plura
 quando mundus non finitur vniuersum
 in stematibus suis, in edificijs quæ ma-
 gnis impensis construxerunt. At in die
 iudicij igne ardenti, cuncta de populato,
 nihil horum remanebit. Mors illa integra
 omnia in quibus homines nomen suum
 celebrare conabantur, deuastabit. Homo
 ipse, qui ut orbi dominiaretur factus, tunc
 interebit, tantum abest ut opera externa
 quæ ipse fecit permancant. S. Thom. 3. p.
 quæst. 74. arti. 2. & 3. Nos ergo fratres
 ignem illum cuncta exurentem iugi me-
 ditatione contemplemur, sancti Petri va-
 ticinium memorie commendantes. Cæli
 ardentes soluentur, & elementa ignis ca-
 lore tabescet. Ne plus iusto ijs temporarijs
 rebus adhareamus. Nã quo impensius ali-
 quid temporale amamus, eo grauatius ab il-
 lo diuellimur. Eodem attinet illud Apo-
 stoli. 1. Corin. 7. Tempus breue est, reliquum
 est, ut qui habent uxores tanquam non ha-
 bentes sint. Qui fleret tanquam non flentes et
 qui gauderet tanquam non gaudentes, & qui
 vruntur

2. Petri
 vltim.

vruntur hoc mudo tanquam non vruntur.
 Præterit figura huius mudi. O mirabile
 ac cœlicâ philosophiâ, beatû dixerim qui
 eâ pro virili sua seruauerit. En methodus
 totius perfectionis, ne à dño iudicemur.

Quâ sit modis omnibus fugienda gehe-
 nalis poena, quippeq; in æternu peccatores
 cruciabit, fufius docet S. Bernardus ser-
 mone. 8. in Psalm. Qui habitat. Explicâs
 illud Matthæi. 13. ibi erit fletus & stri-
 dor dentiû. Fletus quidem ob ignem qui
 non exstinguetur, stridor ob vermen con-
 scientiæ qui nõ morietur; ut Esaias asse-
 rit. At cõtra. Letabitur iustus cû vide-
 rit vindictâ & manus lauabit in san-
 guine peccatoris. Nõ planè inquinabit, sed la-
 uabit, nã vnde ille cruceris, magis inde ni-
 tidior iustus apparebit. Vnde ille plus for-
 det, inde iste pulchrius elucescet. Atqui,
 quam sit timendus aduërus iudicis latius
 edferit. Ser. 55. super cantica. Exponens
 illud. Similis est d. lectus capræ hynuloq;
 ceruicû. Caprea nõ modo cursus perniti-
 tate, sed acumine visus eminet. Ad eam tẽ

Psal. 57.

S. Bern.

DOMIN. I. ADVENT.

imaginē Saluator adeo acutius cūcta cordis arcana in iudicio videbit. Vt teste Iob, nudus sit infernus corā eo. Cui allucit Apostolus. Omnia nuda & aperta sunt oculis eius, ad quem nobis sermo. Nota,

Psal. 7

nuda, id est absq; omni fūco malitiæ patefcent. Nam scrutās corda & renes Christi

Sopho. 1.

scutus est. Quin & tūc scrutabitur Hierusalē in lucernis. Hoc est, abscondita orthodoxorū patebūt, & religiosorū cogitatus videbūtur. Proh dolor, quid erit tutū in Babylone, quādo iudex qui iustitias iudicabit, Hierusalē in lucernis scrutabitur? Eū ob rē ait S. Bern. inibi, prorsus horreo, incidere in manus Dei viuetis. Iudicabo, proinde mala mea, iudicabo & bona, scrutabor ego vias meas & studia mea, quo

Sopho. 1.

is qui scrutatur usest Hierusalē in lucernis nihil in scrutatu in me inueniat. Vtūq; & nos sancti viri vestigia sectaremur, ne Christus Iesus iudicem ageret apud nos, sed pater beneficus nobis apparet, transferēs nos in regnum suum coeleste.

Finis Declamationis secundæ.

Domi-

DECLAMATIO III. 116

DOMINICAE
secundæ Aduentus, De-
clamatio tertia.

RES nimirum omni admiratione digna charissimi, hodie ob oculos nostros posita est.

Præcursor domini Diuus Ioānes discipulos suos internuncios ad Christum Iesum ablegat, qui interrogent, an ipse Messias sit, tot oraculis decantatus, nec ne. Quē virgineis clausis visceribus, ipse agnouit & toto cordis affectu iubilans in vtero Elisabeth clausus adorauit, quo nā pacto nūc ignorare poterat? Nōne hic est qui à lōge Christū Iesum venientem intuitus, magna voce clamauit.

Luca. 1.

Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi? Planè hic homo missus est, à Deo, nō alio, nisi vt testimoniu perhiberet de lumine, hoc est, de Messia Christo Iesu, quiq; optimè ministerij sui officio fūctus est. Vide nisi fallor, sic in carcere positus

Ioan. 1.

P 4

duos

duos discipulos destinare, quo Christum interroget an ipse Messias sit, misterio nullo latens vacat. Sanè Ioannes Baptista nihil minus fecit quam in re tam nota, & ab eo agnita dubitare, ut subinde Euangelium sacrum indagantes Christo Iesu opitulante aperiemus. In quo potissimè S. Mattha. duo nobis narrat. Primum est Ioannis interrogatio vehementer ardua. Secundum, saluatoris nostri mirabilis responsio. Necnon & S. Ioannes mira præconia. in fine recenset. Scitã ergo euangelij lectio sic habet. *Qui Ioannes audisset in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis suis ait illi. Tu es qui venturus es, an alium expectamus?*

Euangelium.

Lucæ. i.

Obiter tractanda non sunt verba hæc, Ioannes in vinculis. *Qui* obsecro vir hic sanctificatus antequam natus, nisi ille est, de quo paranimphus Gabriel, Zachariæ dixit. *Hic erit magnus coram domino, vinum & siceram non bibet, & replebitur spiritu sancto adhuc ex utero matris sue, enegregia encomia huius viri præcellentis, quæ velut imago angelica manu depicta, sanctita-*

sanctitatè et cædore S: Ioan. subindicat. *Mira res, magnus fuit coram eo qui adeo excelsus est ut regalis propheta dicat. Magnus dominus & laudabilis nimis et magnitudinis eius; sapientie quæ non est finis. Nempe ut eius essentia infinita est, ita gloria, potentia, & sapientia, infinita sit oportet. Et iterum magnus dominus Deus noster & magna virtus eius, & sapientie eius non est numerus. Imo sic Deus noster magnus est, veluti propheta astipulatur; ut omnes quamlibet regalibus fulgeant coronis, sceptris quæ aureis polleant, in conspectu eius quasi non sint. Verum si duces & comites ceterique principes dum astant coram rege suo parui æstimantur, tamen si, sapte natura, omnes homines sint; quanto magis quævis creatura ante suum opificem, erit quasi non sit? Ecce magnitudo sancti Ioannis eximia, magnus fuit coram illo cuius maiestas infinita est. Magnus inquam sanctus vir fuit coram Deo, non natura sed gratia, ac privilegijs multis, meritis quibus*

Psal. 144

Psal. 146

Ioannis divinitas.

opimis. Non sane magnus habitus est coram rege iniquo Herodes antipa, qui eum unxit & in ergastulum misit. Non denique magnus fuit, ante Herodiam procacem & impudicam, cuius astu cruciatus rex virum sanctum infectatus est. Profecto non castitas magna fuit unquam coram impudicis, & more porcorum in volutabro luti volutatibus. Neque humilitas aut sanctitas apud improbos & rurgidos praeiosa esse potest. Dicente David, *Psal. 36.* *vide, considerat, peccator iustum & querit mortificare eum. Perinde dicat, ex templo ut sceleratus, virum probum inspererit, virtutes eius odio habens, nullis non mouet lapidem, ut eum perimat quae occisime. Grauis est etiam nobis ad videndum, quia contrarius vis nostris. En mala quae fecit Ioannes ut in carcerem mitteretur, erat totius virtutis exemplar, & sanctitatis specimen, castitatis speculum & iustitiae vehemens zelator. Eas ob res, Herodia pessima senectus, quippeque Philipum maritum suum reliquerat*

querat, & tyranno regi Herodi adhaeserat Ioannes comprehenditur et vinculis ferreis vinctus in carcere clauditur. Hic iam cum Chrysostomo exclamare lubet. *Vbi fas? Vbi lex? Vbi homo? Vbi Deus? Fumus rex dominatur, iniqua Herodias libertate utitur, uterque voluptatibus dat operam, vir iustus prophetarum eximius, gratia dei summi sanctificatus antequam natus, retro carceri mancipatur. Male tractauerunt eum, qui a ventre matris consecratus est propheta. Quod non modo de Hieremia dici potest, sed excellentius de sancto Ioanne locum habet. Sed de his in decollatione eius fusius dicemus, domino suffragante. Nunc sat sit causam ob quam comprehensus est beatus Ioannes indicare. Nempe suo ministerio potitus veritatem non tacuit, quominus coram populo concionem faciens quadaucter regi diceret. Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Felix et nimirum felix predicator, qui non contempsit puluiculus sub omni cubitu, nec rude vulgus audit, aut hominibus placere*

S. Chryso.

Eccle. 49

Mar. 6.

Mat. 14.

Nota.

studer

studet, quique stulte clamant. Loquimini nobis placentia. *Quin ut dominus precepit Esai. 40.* annuntiat populo Dei peccata eorum. Hoc absq; delectu, nō accipiens personam hominū, sed vulneribus animarum mederi studens, increpat arguit, obsecrat, in omni patientia, & doctrina, quemadmodum prædicator veritatis admonet. Nec ab re dominus electos suos pati quā multa in hac vita permittit. *Vult teste lib. de civ. sancto Augustino,* tam pios, quam impios homines erudire. Iustos docet bona mundi fallacis esse meram umbram, & ob id penitus contemptenda. Improbos erudit ut diem iudicij maxime timeant, nam si viros sanctos sic Deus flagellat, degeneres & rebelles, quibus afficiet tormentis in tetro baratro? *Multa flagella peccatoris,* sperantes autem in domino misericordia circūdabit. *Hinc beatus maximus ait.* Illos viros sanctos examinat, ut nos erudiat, & eorum cruciatus nostros vult esse profectus. Timeant & vehementer paueant peccatores ubi sanctos viros tot

erummas

erummas pati viderint, nam electorum labor præsagium est venturi iudicij. *Huc pertinet illud saluatoris nostri Iesu crucem suam baiulantis.* Si in viridi ligno, hæc faciunt, in arido quid fiet? *Ac si diceret, si ego expers cuiusvis peccati, qui tot egregia opera feci, candidissimamque vitam duxi, sic flagellis sauciatus, spinis oblitus, patibulum crucis humeris meis fero, delicta totius mundi persoluens, peccator ipse mille delictis oneratus, nisi ut par est poeniteat, quibus cruciatibus erit obnoxius? Ecce Ioannes in vinculis afflictus nobis terrorem diuine iustitiæ annuntiat, nec non & iudicij extremi diem prædicat. In quo ipse resurgens regnabit cum Christo, prophanus hostis Herodis immensissimis cruciabitur doloribus cum Zabelo, in æternum.*

Ceterum in ergastulo sic alligatus *Tex.* Ioannes baptista, audiuit opera Christi. A quibus hæc audiuit? Sane à discipulis suis, ut sanctus Ioannes refert. c. 3. libro inuidie accensū sic aiebant. Magister qui

qui

qui erat tecum trans Iordanem cui testi-
monium perhibuisti. Ecce hic baptizat
& omnes veniunt ad eum. O pessima &
cruēta bellua, o inuidia satanæ soboles &
Sapient. 2. heres. Inuidia diaboli mors introiit in
orbem terrarum. Tu es inferni scala,
baratri horreni latissima porta. Nonne
charissimi, hæc est de qua ingemiscens
Gene. 37 Iacob dicebat? Fera pessima deuorauit fi-
lium meum. Sane inuidia fratrum, Io-
seph iustus triginta argenteis venditus
in Aegyptū deducitur. Quid plura? Hæc
fera pessima occidit filium sacrosanctæ
Mariæ virginis & cruce adegit. Scie-
bat enim Pilatus (inquit Ioannes) quod
per inuidiam tradidissent eum. Tam erat
conspicua Iudeorum inuidia, ut e-
tiam Aethnicum iudicē nequaquam la-
teret. Vos fratres ab hoc serpente vel
Iob. 5. maxime cauete, nam teste Iob. Paruulos
occidit inuidia. En quam sit pestilēs quo-
li. 10. mo- niam occidit animam. Et ideo capitale
c. 34. vitium nuncupatur. S. Gre. lib. 10. mora-
li. Imo inuidia charitati contrariatur po-
tissime.

tiissime. S. Thom. 2. 2. quæst. 36. art. 3. Est S. Th. 2. 2.
quidem tristitia de bonis alienis. Ut Da-
masceus ait. lib. 2. Paruulos occidere so-
let, nam paruulorum est alteri inuidere.
Tales erant discipuli Ioannis Christo ie-
su mirabilia operanti inuidentes, emula-
tionem quidem habentes sed non secun-
dum scientiam. Narrant itaque egregia
Christi opera magistro suo inuidia tacti,
dolentes quos saluatoris longe latæque fa-
ma peruolabat, populus pene omnis ad
eum veniebat, salubria eius dogmata affe-
ctu mirabili audiens. Talis quidem est no-
stre genius carnis.

Tūc opera Christi auscultās & gaudē-
ter audiēs amicus spōsi, duos discipulos mi-
sit. Obseruandū quā sit utilis verbi Dei
prædicatio, potissimū ijs qui humili corde
eloquia Dei audiunt. Nemo etsi vinculis
peccatorum irretitus, varijs quæ delictō-
rum catenis sit alligatus sermonē audire
spernat. Audiens doctrinam sancti Am-
brosij pater Augustinus, gratia summi
vnumis illuminatus est, & à plerisque
Manē

Nota.

Manichæorum erroribus liberatus, necnō
 strenuus sanctę ecclesię doctōr esse.
 Etus, Verbum Christi audiens Matthæus
 thelonæarius apostolus & euāgelista pra-
 cipuus efficitur. Quid multa? Ecclesia
 persecutor & infestator, vno duntaxat
 verbo Christi, electionis vas admirabile
 conflatur ex Saulo. Quam pulchrę into-
 nuit ipse apostolus, quasi experimēto ver-
 bi Dei energiam agnoscens. Viuus est ser-
 mo Dei & efficax, & penetrabilior om-
 ni gladio ancipiti. Viuus planē & sermo
 Dei, vitam aternam pollicens fidelibus.
 Efficax utique est corda etsi lapidea, et-
 iam adamantina, praua consuetudine ob-
 durata emolliens, iustorum vero pectora
 oblectans mirum in modum. Vnde statim
 baptista intrulit, audiens totius populi p̄
 affectum in Christum. Hoc ergo gau-
 dium meum impletum est. Illum oportet
 crescere, me autem minui. O verba fide-
 litate plena, uerba omni annotatione digna,
 altius nostris pectoribus inscribenda. Vir-
 nam videntes fratres nostros accrescent

eandem

eandem sententiam corde & ore dicere-
 mus. Hoc impletum est gaudium meū,
 fratrem meum oportet crescere, me autē
 minui. Sed proh nefas, alios prostrare co-
 namur, eosq; deicere pro virili nostra stu-
 demus, vt ipsi ad culmen maioris glorię
 prouehamur, & populi aurā capessere pos-
 simus. Equidē oblitri saluatoris nostri sen-
 tentię. Omnis qui se exultat humiliabi-
 tur, et omnis qui se humiliat exaltabitur.

Luc. 14.

Sub hęc quanta sit afflictionis vtili-
 tas, vel ex hoc intelligi potest, in vincu-
 lis Ioannes discipulos ad Christum mittit.
 Quasi cum propheta dices. Ad dñm cum
 tribularer clamaui, & exaudivit me. Ergo
 tribulatio instar stimuli, dormientem
 excitat, vt oret, atque orando opē a Deo
 accipiat orans, vnde sequitur. Et exaudi-
 nit me. Vt pote beneficis parēs, qui suapte
 natura benignus est, & filijs suis humili-
 ter precantibus suppetias elargiri digna-
 tur. Cogitatione duntaxat Moses ora-
 bat & dominus ad eum. Quid clamas
 ad me? In ventre ceti Ionas orauit, &

Psal. 119.

Orationis
virtus.

Q exaudivit

Acto. 9.

Ioan. 3.

Danic. 6. exauditus est . Daniel in lacu leonum precabatur Deum , & confortatus est . Nonne quasi in vinculis erat qui orabat . Domine educ de carcere animam meam , ut confiteatur nomini tuo ? Eodem attinget illud apostoli . Desiderium habens dissolui & esse cum Christo . Mittite obsecro discipulos ad Christum quamvis pressura urgente fratres . Nam eatenus tribulatio mittitur , ut tentatione cruciante ad asylum orationis fugiatur . Quam si fide & charitate fultam miseritis , fieri non potest , quin saluator exaudiat , vos impertiatque suam misericordiam . Atqui , quod diuus Iohannes discipulos suos ad Christum mittat , legem antiquam adumbrat , quippe quæ ad euangelium venit . Lex per Moysen data est , gratia & veritas per Iesum Christum facta est . Nempe illa umbram habebat futurorum , ut apostolus contestatur . Eam ob rem in sancta ecclesia noua facta sunt omnia . *Novus*

3. Augu. homo venit in mundum , & noua præcepta

cepta dedit mundo , inquit Sanctus Augustinus . Hinc dominus præcepit olim . *Leui. 26* *Novis aduenientibus vetera proijcietis .* Faceffant iam agnorum & taurorum , sacrificia , nam Christiani optimum habemus holocaustum , quod omnia illa persignabant . Agnum Dei Christum Iesum in sancto altari quotidie patri offerimus , qui quidem tollit peccata mundi , exuberantemque præstat gratiam dignisumentibus se . Imò omnium charismatis dona largiens suis conuiuus . Abeat circuncisio vbi , sacrum baptisma saluator nobis dedit . Equidem si circuncidamini nihil Christus profuit vobis . Denique ceremoniæ cunctæ abscedant , quibus synagoga gloriabatur . Videtis obsecro quid mysterium habeat , quod Iohannes mittit legatos ad Christum Iesum . Finis legis Christus in salutem omni credenti . Hoc est , perfectio legis Christus , quippe qui legem venit adimplere , eo quod ipsa neminem ad perfectum ducere quinit . Absque Christo , sane beatus Iohannes suos discipulos

*Galat. 3**Nota.*

minime potuit perficere, nec veram de Christo fidem cordibus eorum inserere, do nec illos delegavit ad magistrum veritatis Iesum. Ut statim suo loco differemus. At quid Ioannes in ergastulo positus & vinculis astrictus discere enititur, à Christo, nunc auscultemus.

Tex.

Tu es qui venturus es, an alium expectamus? Sane tam gravis tamque salubris questio in uniuerso orbi posita non est, in qua totius mundi salus ac libertas, tanquam in cardine versatur. Quid sibi vult in hac questione baptista vendicare, nisi ut dominus palam faciat, nedum verbis, sed miris operibus, an sit saluator mundi necne. Insignis quidem res, & magni momenti negotium hic agitur. Sed quoniam in secunda parte declamationis, ubi rursus rem hanc explicabimus, lubens nunc paucis aperiam, quorsum hæc tam noua

S. Hyla.

questio tendat. Equidem ut sancti Hylarij sententia utar, non sibi sed discipulis consulere conabatur diuus Ioannes. Qui adeo rudes erant, ut magistro suo

mira

mira de Christo prædicanti, haud crederent. Putabant planè, ob insignem humilitatem Ioannis, quod plus iusto se ipsum demitteret, quando excelsa de saluatore nunciabat. Quod vero ad literalem sensum attinet animaduertendum est, quod illa dictio, venturus, anceps est, ad tempus presens & futurum, apud Græcos. Perinde dicant, tu veniens, es tam expectatus à prophetis, & magnopere decantatus? Nec magni refert, si utroque modo exponamus, nam vbique significatur messias. Saluator quidem utpote suapte natura misericors discipulos venientes ad se, non respuit, quantum in fide cunctantes. Iuxta vaticinium Esaia de messia loquentis. Arundinem cassatam non confringet, & linum fumigans non extinguet. Hoc est, infirmos & in fide fragiles homines neutiquam abhorret messias, quoniam pius & beneficis vehementer erit. Quod signum præcipuum fore, in messia nemo est qui ambigat. Vnde Zacharias

Esa. 42.

Zach. 9

dixit. Ecce rex tuus venit tibi man-

Q 3 sue

suetus. De qua mansuetudine in secunda parte declamationis primæ, abundè diximus. Hac innata sibi virtute commotus non tacere potuit, audita quæstione, sed Lucas ait.

Tex.

Et respondens Iesus ait illis. Euntes renunciate Ioanni, quæ audistis & vidistis. Cōsiderate fratres theatrū illud, cateruæque magnam hominū, quibus tunc redemptor noster dogmata salubria prædicabat. Adeuntibus tamē discipulis Ioannis, ad eos vertit orationē & colloquium. Stupēt interim auditores, expectantes responsum à Christo. Res dictu mirabilis, in ipsa hora inquit. S. Lucas, multos curauit, a languoribus suis, & plagis & spiritibus malis, & cecis multis donauit visum. Et vt ego reor aliquos mortuos tunc suscitauit. Alioqui nō diceret, diuinas miracula quæ fecit. Mortui resurgūt, non ait surrexerunt, vt recordētur filij viduæ, in porta naim suscitati, aut puellæ duodecim annos nactæ, quæ in domo parentum suorum de lecto leuauit dicēs. Puella tibi di-

eo surge. Sed resurgunt ait, vt mirabilia corā discipulis patrata recenseat. Nec officit quod Lucas hoc tacuerit. Nam beatus Ioannes nostræ assertioni vel maximè fauet dicens. Non sunt scripta omnia signa in libro hoc quæ fecit dominus Iesus. Ecce saluator latenter eos admonet, vt prophetiæ Esaiæ sin memores. Quippe qui signa & portēta mesiæ retexens ait. Tunc aperientur oculi cecorum, & aures surdorum patebūt. Tunc saliet claudus sicut ceruus, & aperta erit lingua mutorū. Sane sufficiens Christi Iesu testimoniū hoc fuit, quo suapte potestate, tot ac tāta miracula edidit. Quæ quidem velut digito, eū mesiā regem Israel indicabant, nisi homines suis sceleribus, obcecati forent. Quas ob res velut stomachatus suis emulis dixit. Opera quæ ego facio, ipsa testimonium perhibent de me. Et rursus, si mihi non creditis operibus credite. Quasi dicat. Si verbis candidissimis, celestique philosophiæ fidem dare haud vultis, saltem vitam candidatā, & miracula

Ioā. vlti.

Esa. 35.

Ioan. 5.

inaudita inspiciat. Ea planè factorem suum insinuant esse verum Deum, verumque mesiam. Vbi obseruandum est quod triplex ratio erat in miraculis Christi, quæ maximè eum Deum esse indicabat. Prima ratio erat, quoniam mira quæ operabatur transcendebant omnem potestatem creaturæ. Vnde scite, homo ille clamabat, *A seculo non est auditum, ut quis aperiret oculos cæci nati.* Secunda ratio, ob modum miracula patrandsi, præcipiendo & non orando, demonia expellebat, & obsessos sanabat. Hinc oborta est illa admiratio. Quis est hic, qui etiam in potestate demonijs imperat & obediunt ei? Et *Lucæ. 6.* Omnis turba volebat eum tangere quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes. Ecce instar fontis, aquarum fluentia emittentis, ab eo salutis flumina, tum corporum: tum animarum emanabant. Tertia ratio. Nam ipsa doctrina cœlestis erat, & ipsum Deum esse ostendebat. Quippe quæ nisi diuina esset, nullatenus miraculis

Ioan. 9.

Collatio.

miraculis diuina virtute confirmaretur. Huc pertinet, quod in *Matthæo* legimus, quæ nam doctrina hæc noua. Quia in potestare spiritibus immundis imperat & obediunt ei. Quid plura? Vbi paraliticum curare voluit dixit. Ut sciatis quoniam filius hominis habet potestatem dimittendi peccata, ait paralitico. Surge & ambula, & extemplo incolumis surrexit. Cui ergo dimittere peccata peculiare sit Deo, iuxta illud, ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me, Christus talem potestatem habuit, ut miraculum illud cõtestatur, ergo Christus Deus est. *S. Thom. 3. p. q. 43. arti. 4.* Caterum ob duo miracula fuit. Primo ut doctrina sancta, quæ omnem captum humanum excellit, miraculis confirmetur. Quæ ut sigillum regalibus literis fidem faciunt. Secundo, ut præsentia Dei appareat, in homine per gratiã sancti spiritus, dum homo opera Dei facit. Vnde *Apostolus* inquit qui tribuit nobis spiritum sanctum, operatur virtutes in nobis. Ecce quam cõueniebat, ut Christi

Matt. 1.

Esai. 41.

Gala. 3.

S. Tho. 3. *stus mira opera patraret, ut in eo Deum
p. qu. 43.* esse per unionem hypostaticam, & eius
ar. 1. doctrinam diuinam fore, opera illius m-
dicarent.

Nota. *Aduertendum hic magnopere est, ut
ad mores doctrinam accommodantes nu-
nihil frugis haurire possimus. Quod Sal-
uator non statim asseruit, quod verissi-
mum erat dicens. Ego sum Messias qui
veturus est, ne forsitan eius amuli diceret.
Tu de te ipso testimonium perhibes, testi-
monium tuum non est verum. Quod qui-
dem discipuli intra se excogitare potuis-
sent. Eam ob rem mirificis operibus docuit
eos, mirabilem suam doctrinam lucidio-
re esse. Sane testimonium quod est a rebus
credibilibus ac excellētius est, eo quod est
a verbis. Ut pulchre astruit S. Chrysost.*

Ioan. 8. *Vnde quidam sapiens, quamuis Aethi-
cus, scite dixit. Via ad virtutes per verba
nimis longa est; per exempla verò, satis
compēdiaria ac breuis. Atqui opera qua
tunc fecit, ut Lucas nobis narravit, a mi-
sterio aliena non sunt. Erat quidem lux
mundi,*

*mundi, & ideo fas erat ut cæcos illumi-
naret, ego inquit sum lux mundi, qui se-
quitur me, non ambulat in tenebris. Hoc
est, errores quosuis et peccata, gratia mea
illuminatus euadet. Ambulantibus in te-
nebris & in umbra mortis lux orta est
eis, de Messia prophetatum erat mul-
tis retro seculis. Hinc discipulis Ioannis
inquit. Cæci vident. Nepe saluator noster
neminem sanauit corpore, quin simul eius
illuminaret mentem. Nam scriptum est,
Dei perfecta sunt opera. Hinc ipse ait. **Esaï. 9.**
Totum hominem sanum feci sabbato. Probat **Deu. 32.**
hoc. **Ioan. 7.** S. Th. 3. p. qu. 44. articu. 3. Vnde sole
ipso lucidius apparet, incolumitates quas
Christus languidis præstabat, symbola es-
se sanitatis spiritualis, quam ægotantium
mētibus, sua gratuita dignatione affatim
largiebatur. Caterum claudis rectum
gressum exhibebat. Sunt qui in duas par-
tes, heu claudicant, in quos inuehitur
Helias zelo magno accensus. Usque **3. Re. 18.**
*quo claudicatis in duas partes? His
similes sunt Fideles, qui huic Mundo,
& Chri-**

& Christo placere incassum conantur.
 Scientes quia scriptum est. Nemo potest
 duobus dominis seruire. Clamat Aposto-
 lus claudos hosce taxans. Quæ societa
 lucis ad tenebras, Christi ad Belial? Nul-
 lum foedus, nullum ve commercium esse
 potest, sapientiæ Dei cum stultitia mudi.
 Oportet ergo mundum, & ea quæ mun-
 di sunt à nobis abdicare, vt hæreamus
 Christo Iesu, qui claudicantes sua virtu-
 te sanat. Sed proh dolor, nos sumus Miphi
 boseth filius Ionatæ, qui decedentes è ma-
 nibus nutricis nostræ Eux, vtroque pede
 claudi facti sumus. Ignorantia intelle-
 ctus, & prauitate affectus laborantes,
 quasi claudi vtroque pede incedimus. Ve-
 nit autē sapientissimus medicus, ex alto,
 volens & potens cunctis infirmitatibus
 nostris mederi. Et vt alter Rex David,
 ad mensam suam inuitat nos dicens, mi-
 cuique nostro, quod rex ille dixit Miphi
 boseth. Tu comedes panē in mensa mea.
 O indulgentissimam, ò stupendam Christi
 Iesu in nos charitatem, quotidie panem
 cœlicum,

2. Reg. 9.
 Figura.

cœlicum, qui dat vitam mudi, sacrosan- Eucharis-
 Etum eius corpus in altari edimus. Cuius stia.
 virtute & mirabili gratia roborati, ve-
 stigia nostra & gressus rectos faciamus.
 Mira res quamuis claudi nati sumus, gra-
 tia sumi numinis fultri, cū Dauide accla-
 mare valeamus. Qui posuit pedes meos
 quasi ceruorum, & super excelsa statuit
 me. Fœlix qui velut ceruus, rupes omnes
 honoris mundi & quæstus, nec non &
 carnis agili saltu transiliens, ea quæ excel-
 sa sunt queritat, vbi Christus est in dex-
 tera Dei sedēs, quæ sursum sunt sapit, nō
 quæ super terram.

Quid multa? leprosi mundātur. Salua-
 tore Christo aduentante, ò lepra horrenda
 quæ oēs filios Adæ Deo creatori inuisos
 reddis. Omnes in Adam peccauerunt &
 egēt gloria Dei ait Apostolus. Et gemi-
 bundus multis retro diebus idem regius
 psaltes aiebat. In peccatis cōcepit me ma- Psal. 50.
 ter mea. En ab vtero matris quam foedi
 quamque lepra peccati infecti sumus. Ie-
 su bone, & nostri amantiissime. Quis
 potest

Sap. 7.

potest facere mundū de immūdo conce-
 ptū semine. Nōne tu qui solus es. Solus po-
 tens, solus tuapte natura mūdus, cādor lu-
 cis aeternae, speculū sine macula, imago bo-
 nitatis illius. Qui solus spiritu sancto co-
 operante ex alma virgine matre prodisti,
 tu solus nos ablueres & roseo sanguine de
 albare poteris. Et ob id in exhaustus gra-
 tias tibi habemus, quod factus quasi lepro-
 sus, sauciatus in cruce pendens, nos à le-
 pra peccati mundaſti. Qui dilexit nos &
 lauit nos à peccatis nostris in sanguine
 suo, ait dilectus tuus Ioannes. Sequitur,
 mortui resurgunt. De qua morte Paulus
 ait. Qui cum essemus mortui peccatis, vi-
 uificauit nos in filio suo. En Helias, qui ut
 suscitaret puerum, mensus est cum illo.
 Filius Dei nostram induens humanitatē,
 sese sic incuruauit, ut exinaniret semeti-
 ipsum formam serui accipiens. Plus dicam
 inter iniquos tanquam eis similis habitus
 est, patibulum crucis ascendens, quo nos
 expuncta ac deuicta morte, in aetherei
 aulis viuamus.

Apoc. 1.

Eph. 2.

Deniq;

Denique quintum signum sui aduentus
 subnectens ait. Pauperes euangelizantur.
 Hoc praedictis non minus est, ut testatur
 diuus Hieronymus. Vbi pauperes euange-
 lizatos intelligamus oportet, vel pauperes
 spiritu, vel certe opibus pauperes, diuites
 autem in fide. Probat se Messiam fore, eo
 quod nulla inter nobiles & ignobiles, in-
 ter diuites & egenos in praedicatione di-
 stantia sit. Hac planè magistri rigorem,
 haec praep̄toris veritatem comprobant,
 quando omnis qui apud Deum saluari po-
 test, aequalis est. Quin & Saluator volu-
 men petens in synagoga, sedens legit illud
 Esaiæ. Spiritus domini super me, eo quod
 unxit me, euangelizare pauperibus misit
 me, & subinde intulit. Hodie cōpleta est
 prophetia hæc. Admirari nequeo fratres
 quam dilucidè rex noster se mundo inno-
 tuit. Quid lucidius manifestius ue, in re
 tam seria dici potuit? Pauperibus euan-
 gelizare misit me caelestis pater. Ait, eis
 pertinet, bonū hoc nūtiū audire, arcana

Tēx.

Nota.

qu

Theophi.

quæ Dei adiscere, ac degustare. Theophila-
tus hoc loco Apostolos intelligit, quippe
qui pauperes piscatores erant, quibus hoc
munus Euangelizandi creditum est, quâ-
uis audientes Euangelium Christi, exper-
tes non sint thesauri huius cœlestis. Eam
ob rem nato domino, nõ ab angelo dictum
est, regi Herodi, aut principibus sacerdo-
tum, nõ Cæsari Romanorum Monarchæ,
Euangelizo vobis gaudium magnum,

Luca. I.

quod erit omni populo, quia natus est vo-
bis hodie Saluator, qui est Christus domi-
nus. Cur ita? Nempe quia vt in suo canti-
co deipara Maria cecinit. Saluator no-
ster, deposuit potentes, & exaltauit humi-

Iacobi. 4

les. Cui alludit illud sancti Iacobi. Deus
superbis resistit, humilibus autem dat gra-
tiam. Hinc benemerito sanctus Augu-
stinus exclamat. Magnum miraculum
fratres charissimi, erigis te Deus fugit à

S. Augu.

te, humilias te Deus venit ad te. Quare
hoc? Quia excelsus dominus & humilia
respicit & alta à longè cognoscit. Ad-
uertendū, quod nõ miraculū, sed magnū

hoc o.

hoc opus Dei appellauit, humilitatem ve-
hementer commendans. Hæc eximia virtus
est, eo quod magnum gratiæ obstaculum
tollit, id est superbiam penitus destruit. Vt
sanctus Thomas asserit. 22. quæstio. 161. S. Thom.
art. 5. Itaque magna virtus est, quoniam
expellit superbiam à nobis, cui maximè resi-
stit Deus. Ecce quomodo pauperes euāgeli-
zantur. Notandū, quod græci dicunt euā-
gelizo te, perinde dicant. Bonum nūcium
affero tibi, vel bonum nuncium tibi an-
nunciatur. Similiter tu euangelizaris. Ti-
bi affertur bonum nuntium. Ergo paupe-
res euangelizantur, id est, pauperes bonum
accipiunt nūcium. Vt nuper dictū est de
pastoribus pānosus, ad quos angelus Christi
Iesu natale nuntiauit. Nec nõ & apostoli
piscatores asciti sunt, vt euāgelium accipe-
rent, & ubique terrarum illud prædica-
rent. In seculo hoc annuntiatio incipit à
magnatibus, & subinde descendit ad popu-
lum. At regni cœlorū prædicatio præpo-
stere se habet, à pauperibus qui nõ affecti
sunt diuitijs, auspicari oportebat, vt dein

Nota.

de veniret ad diuites & principes. Qui nisi obsurdescant, tam excellentis munij participes erunt.

Tex.

Et beatus qui non fuerit scandalizatus in me, hoc verbo retudit tã populi, quam discipulorũ Ioãnis arrogantia, & diffidentia, sciebat sane Christus mortẽ suã, offendiculum fore, etiã discipulis suis. Quiq; eo relicto fugerunt. Redargutionem eorũ latenter induxit, dubitationẽ illorũ conscientie relinquẽs, ne erubescãt coram populo. Est pius parens Christus Iesus honoris nostri maxime cupidus. Vtinã hodie fratres nõ quidã fideles scandalũ patiãtur in morte Christi, humilitatẽ & patientiã eius minimẽ imitantes. Qui inimicis ob Christi amore non parcat, sed vindictam sumere studet, nõne scãdalizatur in Christo? Felix qui infracto animo aduersa sustinet, orans pro persecutibus se, bene mereri stitens de omnibus. Miser qui cũ Iudæis scãdalum patitur in nece humili saluatoris. Predicamus Christũ crucifixum, Iudæis quidem scandalum gentibus aut̃ stultitia.

Nota.

Hac

Hæc sunt quæ dñs præcepit discipulis duobus nutiare Ioãni, vt eos acriori suasionẽ erudiat, visis tot miraculis. Beatus etiam nuncupandus est, qui tot hereses pululantes, quemadmodũ nostra tẽpestas videmus, fidẽ Christi mordicus tenuerit operibus sanctis vacãs. Illi adulterãtes verbũ Dei ad carnis suæ libertatẽ, nõ ad pietatẽ detorquet. Ceci quidẽ sunt & duces cecorũ se esse iactitat. Obnixẽ oremus Christũ Iesum, vt eorũ misertus, uti Saulo quodã, è cælo eis lumẽ infũdat, cõmeritã poenitentia agãt vnica spõsa Romanæ adherẽtes.

2. Pe. 2.

Iude vni.

Tex.

Illis aut̃ abeuntibus coepit dicere ad turbas de Ioãne. Quid existis in desertũ videre? Arundinẽ vëro agitatã? Satis actũ erat quantũ ad discipulos Ioannis, ne amplius dubitarẽt, Christũ Iesum verũ esse mesia. Sed oportebat corda populi sedare, ne minus bene de Ioãne sentiret, audita interrogatione illa. Eã ob rem apostrophẽ facies ad turbã se vertit, elogia baptiste enarrãs. discipulis discedẽtibus hoc fecit, ne videatur homini adulari, vt optime Chryso.

Chryso.

R 2 notat

notat. Nec durius scule loquitur populo, ve-
lut Indæis alibi lequebatur. Quid cogita-
tis mala in cordibus vestris? Non sic po-
pulus ex malitia, sed ex ignorantia male
de Ioanne præsumebat. Quare de medio
suspicionem de illo tollere nititur, ne in
carcere vincitum aliter sensisse putet, quæ
quod in Iordane prædicauit de messia, quæ
digito demonstrans dixit. Ecce agnus Dei
ecce qui tollit peccata mundi. Inchoat
laudes Ioannis a concursu populorum, qui
relictis laribus proprijs & ciuitatibus ad
eum confluebant, vt in Iordane dogma-
ta eius audirent & ab eo baptizarentur.
Ne ergo velut delusos se existiment, &
aliquid fragilitatis, aut inconstantia in
viro sancto ponant, illos interrogat. Num
existis in desertum videre, quem nunc vos
pœnitet vidisse? Non æquidẽ arundo ven-
to agitata erat, quæ leui aura affiãte, hac
& illac flectitur. Quin vt Gabriel patri
eius vaticinatus est. Spiritu sancto reple-
tus fuit ex utero matris sue. Nempe vas
aureum, ornatum, omni lapide pretioso,
solidum

Ioan. I.

Lucæ. I.

solidum & non cauum baptista fuit. So-
lidatum fuit in sanctificatione, & spiri-
tus sancti gratia plenum hoc pretiosum
vas. Itaque quod apostolis post Christi
Iesu resurrectionem, & in caelos ascen-
sionem susceperunt, spiritu sancto venien-
te quo repleti sunt, hoc puerulus Ioannes
intra viscera matris sue accepit. O priui-
legium magnum, nulli prophetarum vn-
quam exhibitum. Ieremias sanctificatus
fuit antequam natus, sacra scriptura di-
cente. Antequam exires de vulua san-
ctificauit te. At de repletionem spiritus san-
cti, nulla ibi fit mentio. Quid dicam fra-
tres de hoc sacerrimo viro? Verum præ-
uenit eum amicus eius Christus in bene-
dictionibus dulcedinis, ante cunabula gi-
gantem magnificum illum effecit, vbi
insonante Deiparæ virginis salutatione
in utero gliscens ac iubilans, saluatorem
quem oris sui verbis salutare nequirit,
propheticum gaudio recognouit. Vidistis
firmitatem præcellentem baptistæ, qui ve-
luti vas aurum solidum fuit, idem sentiens

Iere. I.

de Christo mesia in eremo, & in carcere.
Sed qualiter ornatum fuit hoc admirabile vas quouis lapide pretioso, hoc est omni virtute dechoratum in tertia dominica differemus, domino opitulante. Nunc sat sit intellexisse, arundinem vento agitatam nullatenus fuisse. Arundinem vero significare instabilitatem regum, nos docet historia. Abias cōtra Ieroboam impium dixit percutiet Deus domum Ieroboam, sicut moueri solet arundo in aqua.

3. Re. 14.

Laudat igitur Christus amicum à persona constāti, quod est attingere scopum.

Prou. 12.

Nec absimile est illud Salomonis. Labiū veritatis firmū est, in perpetuum. Qui autem testis est repentinus concinat linguā mendacem. Sanè precipuum veritatis preconium firmitas est. Qui vero circumferuntur omni vento doctrinæ pusillanimes,

Ephē. 4.

& in voraginem errorū dilabuntur. Nos velut arundo sumus qui quouis vento tētationis tacti, in diuersa mutamur, nodis obfisi, medula vacui, nulla validioris naturæ radice fundati. Vnde si leuis aspirauit

rit

rit prosperitas, vago motu proximos verberamus, in potentes ad suffragandum, sicut baculus Aegypti, faciles ad nocendum. In huiusmodi calamo offerimus vinum myrrhatum domino. Et hac arundine superbiæ, caput eius percutimus impie. Hanc arundinem quæ nos sumus, Christus in manu sua tenuit cassatam, & firmam fecit rore suæ gratiæ. Ideo Petro dixit. Ego oravi pro te ne deficiat fides tua. Et hæc de prima laude Ioannis.

Luc. 22.

Sed quid existis videre? Hominem molibus vestitum? Qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Secunda commendatio corporalis vitæ austeritas est, de qua rectè laudatur Ioannes. Is sane eremum scalentem habitans, camelinis pilis indutus, locustis victivans, hostis deliciarum erat, tam veste, quam loco, & cibo. Sic pandit se non inconstantia præconem, nec ambitionis cupidum. Quandoquidem, qui aliter viuunt hi magnatibus adulari solent, quo voluptatem magnificè alant, & honoris blan-

R 4 dimenta

dimenta pro virili capeſſent. Iure ergo dominus laudat in Ioanne veſtimētorum vilitatem, tanquam veritatis præcone. Et è regione oſtendit nequiquam decere, verbum pœnitentiæ, in carne, mundiali voluptate nuntiare. Verùm à mundi amatore, mundi contemptum prædicari, nedum ridicula res eſt, ſed admodum turpis. Huc pertinet quod gentium doctor, quaſi prædicatores omnes ſui officij admonens dixit. Caſtigo corpus meum & in ſervitutem redigo, ne cum alijs prædicauerim ipſe reprobus efficiar. O ſatis adnotanda, ſtupendaque ſententia, cunctis orthodoxis valde frugifera, maxime cõcionatoribus. Non quaſi aerem verberans loquor, paulo ſuperius dixerat. Qui verbis tantummodo pœnitentiam peccatoribus ſuadere conatur, is aerem frangit, non corda audientium, ventum verberat, non præcordia delinquentium ſtimulat vt reſipiſcant. Qui vero ore & opere euangelium prædicat, is corpus caſtigat, carnis effrenes motus pœnitentia

I. Corin. 9

Nota.

freno

freno compeſcit, in ſervitutem ſpiritus ſenſus omnes ſubiungans. Quid plura? In heremo mellis dulcedinem hirsuta veſte amictus, Ioannes ad inuenit. Quo diſcimus in auſterrima pœnitentia ſuauiſſimam coelicam eſſe ſitam, qua deguſtata ſubinde deſipit annij caro, & qua carnis ſunt euaneſcunt. Sanè inter voluptatem prauã & honeſtã hoc intereſt, quod illa in dies amareſcit atq; marceſcit, eo quod plus habeat aloes quã mellis. Hæc ſpiritualis dulcedo, in dies magis ac magis dulceſcit, & ipſa exercitatione omni mellita dulcedine ſuauior fit. Ecce oleum de petra, & mel de ſaxo duriffimo ſemper ſcaturit, longè foelicius quam tempore Moſi & Aarõ. Enimvero, ſi prædicator ſæculi negocia fugiat, & hominum confortia reſpuat, ſi ſolitudinem monaſterij, & cordis ſui vehementer diligit, carnẽ ſuam ieiunijs & orationibus, necnon veſtimento rudi caſtigare nitatur, talis ſancti Ionn̄is veſtigia Paulique exemplũ imitatur. Vos fratres iam attendite obſecro, en laudat Chri

Nota

Deut. 31.

Prædicator.

R 5 ſtus

stus Ioannē quod non bisimis aut præcijs
 utebatur vestibus, ne quis cogitet, vi s.

S. Grego. Gregorius asserit, quod in luxu atque stu-
 dio præciosarum vestium peccatū desit.

Alioqui nō sic laudasset Saluator Ioānē
 de asperitate vestimenti, neq; tam seriō se

1. Petri, s. princeps Apostolorū Petrus, à præciosi-
 rū vestīū appetitū conspiceret dices. Non

in veste præciosa, aut margaritis, aut tor-
 tis criminibus. Exemplo vobis sit dives ille

miser, qui induebatur quotidie bisso &
 purpura, & tandem in baratrū descendēs

flāmis horrendis cruciabatur, guttū aque
 p̄stulans. Neque ausim sententiam præci-

pitare in hac re, cum libido, nō vsus in cul-
 pa sit vt quā benē sanctus Augustinus,

lib. 4. de doctrina Christiana refert. Idē
 fusius tractat. S. Thom. 22. quæst. 169. ar.

Ethi. 7. 1. & 2. Miror Aethnicū Philosophū ta-
 xantē eos qui vestimēta nimīū longa ha-

Plini. lib. bēt, ita vt terrā & puluerē moueāt, quod
 ad molliciē pertinet. Apostolū audiamus

11. ca. 23. charissimi dicētē. Habētēs alimēta et qui-
 bus tegamur ijs cōcētī sumus. Vt in a. or. in
 doxi

doxi omnes dogma hoc mordicus tenerēt,
 & seruarent, pro sua virili.

[Quid existis videre prophetā? Amē di-
 co vobis et plusquā prophetā. Tertio maio-
 ra encomia de Ioanne dominus depromit,

nedum prophetam, sed prophetarum prin-
 cipem illum appellans. Quid obsecro hono-
 ratius, aut magnificentius de Baptista di-

ci potuit? Arundo vento agitata nequa-
 quā fuit, sed semper sibi constās. Nō mol-
 lia gestabat indumenta, sed hirsuta ex ca-

mellorum pilis contexta. Neque assentato-
 ris officio functus, sed Herodem Regem

non veritus est, quo minus scelera eius pu-
 denda taxaret. Alioqui non in ergastulo

vinculis alligatus, sed in regia præcipuus
 esset. Nunc verō aliū tonat elogium mu-

rificum depromens, plusquam Prophe-
 tam esse subindicans. Quid ita? Aequi-

dem sancti Doctores plera que hic dicūt.
 S. Gregorius, Ioannes plusquam Prophe-

ta fuit inquit, eo quod Christum Iesum,
 nō vt alij Prophetæ futurū, sed quod plus

excellentiæ habet præsentē demonstrauit.

Beatus

1. Thimo.
 vltim.

S. Hiero. *Beatus Hieronymus ait. Vates quosque superauit, nam dominum suum baptizauit. Diuus Chrysostomus, ait. Eatenus prophetas pristinos Ioannes excelluit, quatenus angelus, id est, nuncius propinquus Christo fuit. Vnde statim saluator addidit. Hic est de quo scriptum est. Ecce mitto angelum meum, ante faciem tuam, qui preparabit viam tuam ante te. Ac si dicat. Pater meus per Malachiam de hoc sancto vate loquutus est, multis retro seculis. Vbi animaduertendum est ad literam hęc dixisse de Ioanne, alioqui, Saluator testimonium non adduxisset. Nec officit quicquam, quod de Helia itidem dicatur, quique ante diem extremi iudicij veniet. Extat verissima illa sententia sancti Augustini, quod aliquando sacra scriptura, duplicem literalem sensum patitur. Quāuis vnus principalior sit. Huc pertinet illud os non comminuetis ex eo. Quod ad literam sic gestum est de agno, qui tyrum gerebat Christi Iesu pendentis in cruce. cuius nec vnium os fractū est. Vnde quia*

Nota.

Ioan. 19.

literalis sensus est, quem autor intendit, autor scripturę sacrę Deus est, quippe qui simul omnia videt & suo intellectu cuncta comprehendit, nihil obstat si etiã secundum literalem sensum in vna litera scripturę, plures sint sensus. **S. Augusti. lib. 12. confessio. Et. S. Thom. 1. par. quęst. 1. arti. 10. ad hęc meritò Ioannes Angelus uocatur, tum ob virginalē puritatē, nã angelis est cognata virginitas, teste diuo Hieronymo, tũc propter candidã illius vitam. Aequidem venit non manducãs nec bibens. Vt testis est Christus, quãuis parcissimis vtebatur pabulis. Tum deniq; angelus vocatur, quoniam nuncius fuit alumnus Messie, quem adesse indicauit. Imo parauit viam ante Iesum, predicãs baptismũ pœnitentię. Et conuertens quã multos, verbo suo, & stupeda vita. Hinc Saluator dixit. Inter natos mulierum nõ surrexit maior Ioanne Baptista. Lucas apertius scripsit ne digladiari fas sit, inter quosdam contentiosos, qui magis suo sensui fauent, quam deuotioni sancti Ioannis Baptistę.**

S. Thom.

DOMIN. II. ADVEN.

Lucæ. 7. Baptistæ. Ait ergo S. Lucas. Dico enim maior inter natos mulierū Prophetæ, surrexit Ioanne Baptista nemo. Non Moses non Helias, non David Rex, aut Hieremias maiores fuere Ioanne. Coæquales sibi habere potuit, maiore vero prophetâ Ioanne Christus fuisse negat. Parauit itaque viam antefaciem Christi, in deserto prædicando, ut pectora arentia Iudæorum, & spiritu sancto vacua, aratro verbi Dei excoleret proscinderet, atque sæcundaret, quo fructus dignos pœnitentiæ proferrent. Et de lectione Evangelica hæctenus.

SECUNDA PARS
declamationis.

Tves qui vêturus es, Analiū expectamus? In explanatione sancti Evangelij fusius vidimus quomodo beatus Iohn. nihil minus fecit, quam dubitare an Christus Redemptor noster, esset Messias in lege promissus. Enimvero qui inter angustias materni uteri iubilans eum agnouit,

DECLAMATIO. III. 136

& gaudio mirabili atque prophetico saluatorem recognouit adorauit que, tantum abest ut postquam in Iordanè eum baptizauit, vocemque paternam audierit, hic est filius meus dilectus, nunc in carcere dubitarit. Vnde sole lucidius apparet, quod vehementer incredulitati discipulorum condolens, & volens eorum animabus mederi, illos ad Christum Regem nostrum ablegauit. A quo edocti incunctanter verum esse Messiam agnoscerent. Ceterum quia hæc est sacræ nostræ fidei prora, hæc etiam puppis, ut Christum Iesum tanquam Messiam vnicè diligamus, eique toto corde credamus, imò hæc est vita æterna ut cognoscamus patrem cælestem, & quem misit Iesum Christum, ideo nonnulla Prophetarum oracula de Messia adducemus, quibus inspectis fides nostra oblectetur, ut deinde quibus testimonijs nos Christianos esse profiteamur tractemus faxit Christus Iesus ut impleamus, ei fidei qui solus potens est, quæ rimari instituimus. Iesu optimè nostrique amanti sibi
me, tu

Nota.

me, tu es qui venturus es? Sanè tu ille
 & non alius es, cui omnes Prophetæ te-
 Acto. 10 stimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere in nomine tuo. Quin ab exordio mundi Mose autore, te venturum mundus expectat. Primo parente lapsa, et versutia satanæ profligato, te venturum spondisti. Inimicitias ponam inter te, & mulierem, inter semen tuum &
 Genes. 3. semen illius, ipsum conteret caput tuum. Hebraicè sic habetur. Et septuaginta, affectos, transtulerunt, nil de Gramatices regu-
 la curantes, et si semè generis sit neutrum. Quin ergo semè sanctum Virginis almae filius, tu solus diaboli caput conterere poteras, quippe solus dominus, solus Deus omni potès es. Sanè tāta erat potestas demonis
 Iob. 41. contra homines, ut teste Iob, non esset super terram qui Leviathan comparari potuisset. Eam ob rem nemo iustorum, celorum aditum inueniebat. Nō Abel iustus, non Noe, aut Abraham, neque David secundum cor Dei. Non est potestas qua comparetur ei. En Pharaō cruentus, populum

populum domini iniqua ac laboriosa seruitute oprimens. Cui missus est Moses, ut ab eius tyrannide populum captiuum liberet. Ad eundem modum tu domine missus à patre, venisti ex alto visitare miseros Adæ filios, omni solatio orbatos, ingenti mestitudine affectos. Nec solum dignatus es captiuos inuiscere, sed vincula nostra accipiens comprehensus es in horto, eo quod in amenissima paradiso captiuitas nostra cœpit, versuto serpente id operante. Quid plura? tam fuit ingens tua erga nos mira dilectio, ineffabilisque charitas, ut non sanguine alieno sed proprio, morte q; tua sancta, mortem nostram superares. Mirabile dictu, subdole hostis noster in ligno triumphauit, partamque victoriam obrinuit, & tu rex regum & dominantium dominus, in sacro crucis ligno Zabulum superasti. Iuxta illud benedictura lignu per quod fit iustitia. Non potentia tantum inimicum nostrum triumphasti domine, eiusque caput fregisti, sed iustitia illum vicisti, tot labores, & an-
 S gores,

S. Tho. 3.
 p. q. 46.
 art. 4.

DOMIN. II. ADVENT.

gores, tot flagella, clauos & lanceam in-
fracto animo, ardentissimaque charitate
obire. Volens uicisti domine malignū spō-
taneæ moriens, nā teste diuo Augustino.

S. Aug.

Nō moritur amaritudo nisi in dulcedine,
non moritur frigus nisi in calore, non est
mortua mors nisi in uita. Quis est uita?

Ioan. II.

Christus Deus noster qui de se loquens
Marthe dixit. Ego sum resurrectio &
uita. Hanc præcellentem uictoriam ui-
su prophetico intuens regius psalter ait. Tu
confregisti capita drachonis in aquis. Nō-
ne aquarum fluctibus in mari rubro ty-
rannus rex Aegypti & exercitus eius
submersi sunt populo Dei liberato? Ad

eandem imaginem, satanas cuius typum
rex ille gerebat, in sacri baptismatis uidi-
dis, mirabiliter uictus ocubuit. Diceret
apostolo. Quot baptizati estis, Chris-
tum induistis. Idest ueteri homine ex-
poliato, quem ex Adamo terreno heredi-
tastis, mirabilem Christi Iesu innocen-
tiam, candidaque eius merita indui-
stis. Mirabile dictū in laua chro illo se-

cro

DECLAMATIO III. 128

cro, qui eramus natura filij ire, ado-
ptionem filiorum Dei uendicamus, con-
culcato sathana. Confregisti capita
drachonis bone Iesu, quando ex uero
intemerata tuæ matris prodiens, wa-
giens ac flens lachrymatus es. Iuxta Sap. 7.
illud, primam uocem emisisti plorans si-
milem filij hominum. Iterum uidens
Mariam Magdalenam, & sororem eius
Martham, necem fratris sui plorantes,
misericordia motus habenas lachrymis
dedisti. Rursus inter insignia honoris
inter tot latantes choros, asine insidens,
Hebræis dulcisona concinentibus canti-
ca, ciuitatem uidens, affatim fleuisti,
risisti autem nunquam, ut pulchrè
sanctus Basilius testatur. Quorsum bo-
ue Iesu tot lachrymarum fuenta, ni-
si ut capita drachonis conteras? Huc
quidem pertinet illud Esaiæ prophe-
te. Iugum oneris eius, & uir-
gam humeris eius, & sceptrum exa-
ctoris superasti, sicut in die Ma-
diam. En quibus calamitatibus eramus

Sap. 7.

Esai. 9.

obnoxij antequam venires ad nos saluator noster. Iugo ferreo nos præmebat satanas, virga seu iaculo nos vulnerabat, & tyranico potentatu nos infestabat, diu noctuque. Atqui instar Gedeonis ducis fortissimi, qui lagenis fractis & tubis crepantibus madianitas deuicit, tu domine flagellis diutissime sauciatus, spinis coronatus, clauis cruci affixus, lagena corporis tui fracta, tuba quæ insonante. Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt, te orante madianam ocubuit. Nec alio attinet quod ore tuo sacro dixisti. Nunc princeps mundi huius eijcietur foras. Et iterum princeps mundi huius iam iudicatus est. Quod profecto gestum scimus, ubi in crucis patibulo lubens, pro nobis immeritis oppetisti mortem. O propensam summi numinis in nos charitatem, o mirabilem dilectionis vim. Quid retribuemus domino charissimi, pro tam innumeris donis, quæ nobis ipse retribuit? Nedum nostris, sed nos ipsos dare, dicareque summo studio, summoque conatu contendamus.

Cum

Cum apostolo acclamantes gratias Deo, I. Cor. 15. qui dedit nobis victoriã per Iesum Christum dominum nostrum. Quam victoriam præbuit? Sane de iniqua Iezabel carne nostra, de fallaci mundo, & de serpente lethali, trophea obtinuit, eaque ut est magnificus rex, orthodoxis suis impertuit. Ecce quam pulchræ confestim, post prothoplastorum piaculum messias fuit promissus, & totius mundi medicamen apparuit, ne homines desponderent animum. Sed pollicitatione illa roborati, & Christo redemptori fidentes, gemitibus, lachrymis & orationibus, illius aduentum deprecarentur.

Est & alia pollicitatio non vulgaris, quam Deus optimus viro sancto Abrahæ olim fecit, de messia venturo. Hic plañe primus fuit qui promissionẽ benedictionis accepit. Nam cum eximia fretus fide iussis Dei obtẽperare haud dubitarit, dño præcipiente, ut Isaac unigenam filium suum, quem è Sarra habuerat, & eius nomine promissa sibi fuerat posteritas, decre-

Gene. 23.

uit in monte cum factori suo immolare.
 Gene. 22. At dñs, vt pote pater misericordiarũ, &
 Deus totius consolationis, qui potius affe-
 ctũ pensat quam opus, ait illi. Per memet-
 ipsum iuravi quia fecisti hanc rem, &
 nõ pepercisti filio tuo vnigenito propter
 me. Benedicam tibi, et multiplicabo semẽ
 tuũ sicut stellas cœli, et velut arenã que
 est in litore maris. Possidebit semẽ tuum
 portas inimicorũ suorũ, & benedicentur
 in semine tuo omnes gentes terræ, quia o-
 bedisti voci mee. Quis præcor non admi-
 ratione rapiatur, nisi amens sit, si tota
 sui intellectus indagine, schema hoc stu-
 pendum inspiciat? Voluntate duntaxat
 Abraham, vnigenitũ Deo dicitur, à quo
 in senectute sua illum recepit, & non vo-
 luntate tantum, sed opere simul æternus
 ac cœlestis pater, se daturum filium suum
 qui rotius mundi delictã persoluat, vltro
 promittit. Sub hæc inimicorum suorum
 infestantium triumphum pollicetur, &
 tandem benedictionem omnium gentium
 ex semine eius nascituram asserit. De quo
 semine

semine doctor gentium ad Galatas scri- Gala. 3.
 bens ait. In semine tuo benedicentur om-
 nes gentes terræ. Non inquit, in semini-
 bus quasi in multis, sed in semine tuo,
 quod est Christus. Quandoquidẽ Isaac ty-
 pum habebat Christi Iesu, ille præter natu-
 ræ ordinẽ quidẽ natus fuit. Eo quod ma-
 ter illius, tu sterilis tu etiam senectute cõ-
 fecta, adeo vt muliebricia ei deficeret. Vnde
 nisi ope summi Dei frera nullatenus cõci-
 pere quibat. Imò vt sacra testatur scri-
 ptura, ipsa diffidens, angeli nuntium faustũ,
 irrisit. Quod planè admirabilẽ Christi cõ-
 ceptionẽ, spũ sc̃to operatẽ, et eius natiuita-
 tẽ ex virgine Maria futurã presagiebat.
 Cæterũ Isaac mirã ac proptã obedientiã,
 quid aliud quã saluatoris obeditionem, ac
 mortẽ crucis presignabat? Dicẽte aposto- Phili. 2.
 lo, factus obediens vsque ad mortẽ mor-
 tem autẽ crucis. Nec silentio ipse id præ-
 terijt sed ait. Vt cognoscat mundus quia
 diligo patrem sicut m̃datum dedit mihi Iocn. 14.
 pater, sic facio. Omirabilem prophetiæ ad-
 impletionẽ, Isaac euadit vita donatus, &

aries cornibus inter vepres herens sacrificium Deo gratum offertur . Quid aries paratus ad immolandum nisi corpus Christi sacrosanctum insinuabat? Sacrificium & oblationem noluisti , aures autē perfecisti mihi , ait filius ad patrem cœlestem . Vbi apostolus , corpus autem adaptasti mihi . Iuxta quod pati & mori poterat . Vepres & sentes mundi huius calamitosi afflictiones , fames , sitis , lassitudo , dolor , angor et pleraquē id genus nostræ naturæ incommoda sunt . Cornua sentibus herentia , constantiam , patientiam , longanimitatem & tolerantiam , cæterasque præclaras virtutes , quibus aduersa quæque excipiebat , adumbrabant . Ignis quo aries combustus est , quid nisi summam eius erga nos charitatem indicabat? Hac amoris nimis flamma in ligno crucis adustus obiit . Mira satis , & miranda res , aries occisus fuit , & Isaac vixit . Quo inuolucro agnoscamus arcanum magnum , nam corpus Christi mortuum est , diuina eius natura nihil tamen patiebatur . Quod si Iudæi cœ-

cucientes

cucientes & adhuc velatam faciem , instar Moysi habentes , in Isaac referant hanc promissionem . In semine tuo benedicentur omnes gentes terræ , videant obsecro quam nihil benedictionis contigerit gentibus per Isaac . At per Christum Iesum qui ex semine Abrahamæ prodijt , apostolorum officio , ubique terrarum , gentes , muta idola sponte abiecerunt , quæ summo studio parique religione colebant , diabolo suggerente . Imò Christi Iesu crucem amplectentes , & sacrum euangelium petori suo scribentes , maiorum suorum inaniana dogmata horrentes , superbiam , auaritiam , cæteraque vitia , quæ in eis regnabant spreuerunt . Annon fuit hæc summa benedictio Dei , super gentes? Verum maiorem nec expectare nec recipere unquam poterant . Iesus haud dubio vas benedictionis Dei fuit cunctis gentibus , cui si fide & charitate homines insiti fuerint , participes erunt benedictionis summi Dei , hæredesque non illius Palestinæ terræ , lactæ & melle manantis , quippe quæ

S 5 carnales

Psal. 39.

Nota.

DOMINIC. II. ADVEN.

carnales Israelite possederūt, sed cœlestis patria, ubi angelorum caterua, sanctorumque omnium cuneus ac veri Israelitæ, cum Christo Iesu regnant.

Gene. 42 Nec absimile oraculum, Iacob suis filiis benedictionem impertiens, ore suo deproppsit. Non auferetur sceptrum de tribu Iuda, nec dux de femore eius, donec veniat qui mittendus est. Ipse erit expectatio gentium.

Nota. Observandum, quod non Iudeorum tantum, sed gentium expectationem Christum vocavit. Nam ut nuper diximus, in ipso benedictio omnium gentium sita erat. Adhæc proprio nomine messiam appellat, nam ipse mittendus erat a patre, ut genus humanum redimeret. Et tempus præstitutum insinuās. At

Gene. 49 non auferetur sceptrum de Iuda, nec dux de femore eius, donec veniat qui mittendus est. Quod proculdubio gestum legimus, nam Harodes idumeus regnabat, & Hebræi Romanæ dictioni obediebāt, cui tributū nolentes persolvebāt. Extant quā multa prophetarū vaticinia, quæ te
domine

DECLAMATIO. III. 142

domine Iesu verū messia ostendunt. Supplex nunc obsecropala facias, an spōsus ille sis, quē maximopere videre spōsa in canticis affectabat dicens. Veniat dilectus meus in hortū suum, & comedat fructus pomorū suorū. Nēpe dilectus meus es dñe per quē vino, sum, & sapio. Ideo dignus est morte, qui tibi recusat vivere, & qui tibi nō sapit desipit. Ut pulchrè sanctus Bernardus narrat. sermo. 20. in cantica. Verū scriptum est, Deum time & mandata eius serua, hoc est omnis homo. Ergo si hoc est omnis homo, absque hoc nihil homo. Dilectus meus es, qui me tot beneficis affecisti, sed quod me plus irget, plus accendit, illud est, quod in hunc mundum venisti, & calicem amarum bibisti in cruce obiens. Hæc passio tua, nostram devotionem auget, blandius allicit, iustius exigit, arctius astringit, afficit vehementius. Iesu sancte, Iesu bone dilexisti me plusquam te, qui mori dignatus es pro me. Equidem dilexisti me dulciter, sapienter, & fortiter.
dulcedo

Cantic. 5.

Eccle. 12.

Nota.

dulcedo amoris tui effecit, ut carnem meam indueres, sapientia operata est, ubi culpa non assumpsisti. Fortitudo amoris illuxit quando pro me immerito mori dignatus es. Veniat ergo dilectus meus qui me erudiat verbo, & opere doceat, eum vnicum amare dulciter, sapienter, & fortriter. Venisti, o Saluator mundi in hortum tuum, Ecclesiam tuam sanctam, in qua ut hortulanus, diuersa virtutum semina, & omnigena arborum plantaria manu tua regia possuisti, ut de horto regis magni assueri, memoria, proditum est. Fructus pomorum tuorum comedisti, sponsa dilecta precationi satisfaciens, ubi carnis nostra trabem induere dignatus es. Siquidem pomifera ligna inter arbores paradisi voluptatis, plantaisti, ad imaginem & similitudinem tuam primos parentes creans. Quia prope qui fidei, charitatis, & spei sanctae fructus nimios proferrent, tibi obsequia, gratiarumque, actiones indeffesse persoluerent. At peccato cuncta depopulante aruerunt & arumnis plurimis obnoxij extorres facti

Et sunt. Veniat & con cito gradu, veniat dilectus & frater meus Christus, & horum pomorum fructus edat, esuriat, sitiatur & itineris labore defatigatus supra fontem sedeat. Flagella, repres, & clauos sustineat, sitiens in cruce acetum felle mixtum bibat, & sic edendo totius mundi debita persoluat. Ut enim sua egestate diuites facti sumus, qui antea inopes eramus, veluti Apostolus docet, sic esuriendo & sitiendo ipse, nostram esuriam & sitim satiauit, sedauitque. Vel si mauultis fratres, sponsa dilectum suum aut fratrem veni re exoptat, ut veniens fructus pomorum suorum edat, gētesque ut oleaster erāt, sua gratia irrigando oliuas frugiferas efficiat. Sponsi ea vox est. Meus cibus & meus potus est, ut faciam voluntatē patris mei qui in caelis est. Quenā iste ch voluntas sit, pandit optimē Apostolus. Voluntas Dei inquit sanctificatio vestra. Et iterū. Deus vult omnes homines saluos fieri & ad agnitionem veritatis peruenire. Id autem non voluntate absoluta vult.

Nota.

S. Thom.

Alioqui

S. Thom.

Alioqui semper fieret, sed voluntate qui
 theologi vocāt atcedēte. Quæ distinctio
 non ex parte volūtatis diuinæ accipitur,
 sed ex parte volitorum. S. Tho. i. p. q. 19.
 artic. 6. vel vt beatus Augustinus ait.
 Deus vult oēs homines saluos fieri, quia
 nullus saluus fit nisi Deo volēte. Cibum
 suū vocat saluator, vt quamplurimos ad
 se cōuertat, suosque discipulos, & ami-
 cos reddat. Quorū bona opera, cādidas co-
 gitationes, et verba sctā, tanquā fructus
 suauissimus sponus edit. Mirabile dictū,
 ad ficū folia tantum habentem curres,
 & esuriens venit, cui maledixit, & cō-
 festim, ad radicem vsque aruit. Quæ res
 maximum discipulis attulit stuporem.
 Ad hæc dilectus quotidie in hortum
 suum descendit & fructū comedit, cum
 mētes nostras inuisere dignatur, & iusto-
 rum operum delectatione satiatur. Eas ob-
 res, sepæ sepius vos fratres suppliciter orā-
 tes cum sponsa dicite. Descendat dilectus
 meus in hortum suum, & comedat fru-
 ctus pomorum suorum. Nempè opera no-

stra,

stra, & sua sunt, quia sine illo nihil possu-
 mus facere. Mitto nunc breuitatis causa
 voces omnium prophetarum, quibus iustā
 ter mesiā aduētare cupiebāt. Moses apud
 ardentē rubum aiebat. Obsecro dñe, mitte
 quem missurus es. Regius psaltes itidem.
 Emitte manū tuā de alto. Quasi diceret.
 Legem quidē sanctā habemus, nihilomi-
 nus manus deest, quæ eā sua gratia liniat,
 & opere illam perficiat. Esaias non tace-
 bat. Emitte agnum domine dominatorem
 terræ de petra deserti ad mōtem filie Siō.
 Si ergo tu dñe spōsus es, & frater noster,
 in quem gentes sperant, si agnus totius ter-
 ræ dominator & rex, teipsum ostende,
 & quamprimum sub humanitate diui-
 nitatem letantem resera.

Exod. 3.]

Esa. 16.]

Ad ortus tot clamoribus, tot & pre-
 cationibus saluator excitatus egregijs o-
 peribus se pandit verum esse mesiā,
 tam diu desideratum. Vnde respondit &
 quidē rectē, renūtiare Ioāni, quæ audistis
 & vidistis. Auditus ad doctrinā, visus

Nota.

ad

ad opera refertur. En fratres uorma, quam
 obseruare nos oportet, ut omnes scient an
 Christiani simus. Christus Iesus nedū ver
 bis, sed mirificis operibus astruxit se fore
 Christum, erudiens nos, tum verbis tum
 operibus sanctis, fidem nostram confirma
 re. Quandoquidem sat non est, fidem inte
 gram habere, nisi mandata Dei pro capto
 suo quis opere ad impleat. Frustra Deus
 optimus digito suo mandata scripsisset, si
 ea tantum in tabulis lapideis exarata ex
 tararent. Hinc Mose populū alloquēte, atq;
 dicente. Hæc sunt quæ mandauit ad vos
 dominus. Subinde unanimes, unoque ore
 dixerunt. Omnia quæcunque præcepit no
 bis faciemus. En obedire per omnia manda
 tis spontè pollicentur. Et iterum Moses
 exortans populum inquit. Facies sicut pro
 misisti domino. Sub hæc irrisor est seruus
 qui credit regem suum dominari in uer
 so regno suo, rebellis tamen sit regis man
 data. Is sanè tanquam demens & inobe
 diens vulgares non dabit pœnas. Hinc si
 milis est fidelis quæ in Christum credens,
 temerè

temere mandata eius transgreditur. Quid
 pluribus immoror fratres? Nihil est quod
 magis nobis inculcet saluator, quam quod
 fidem nostram operibus sanctis astrua
 mus. Hinc profecto in monte dogmata sa
 lubria apostolis exhibēs inquit. Sic luceat
 lux vestra coram hominibus, ut videāt
 opera vestra, & glorificent patrem ve
 strum qui in cœlis est. Quid obsecro lu
 cidius, de operibus bonis, contra infelices
 Lutheranos dici potuit? Si ore reprobo fi
 dem quam sanè non habent magnifican
 tes, bona opera parui pendunt, adulteran
 tes Dei verbum, in suam ipsorum perniciē
 sacram scripturam retorquent. Talis qui
 dem est carnis nostræ genius ad malum
 propensus, ut suo quæstui, suæque volu
 ptati operam dare cōtendat. In quos eue
 hitur apostolus. Si secundum carnem vi
 xeritis moriemini, si autem spiritu facta
 carnis mortificaueritis uiuetis. Oportet
 ergo charissimi ut lux vestra coram ho
 minibus fulgeat, & opera vestra bona
 conspicua sint hominibus. Confessio pecca
 torum

Matt. 5.

Exo. 24.

Deu. 23.

Rom. 8.

DOMIN. II. ADVEN.

torū vestrorū corā Sacerdote clā factis sacramentalis cōmunio, saltem festiuis diebus, orationes, ieiunia, et eleemosinæ, testes sint vestre sacræ fidei. Nā qui dixit iustificari ex fide, sine operibus legis, id est, antiquæ, ceremonijs & umbraticis sacrificijs vacantis, ipsemet mentē suam aperuit ad

Ad Gal. Galatas. 5. Fides quæ per dilectionem operatur. Hac sententia, cunctis locis Pauli de fide loquentis accommodari debet. A-

Hebr. 10. quidē sine fide impossibile est placere Deo Quoniam Apostolo teste, fides substantia est sperandarum rerum, argumentum non apparentium. Substantia autem rationem habet primi, vt perbellè. S. Tho . 22. q. 4. articu. 7. eam ob rem ordine generationis fides prima est, quā perficit charitas, quæ per dilectionem operatur. Huc pertinet

Iacobi. 2. illud Iacobi. Ostende mihi fidem tuam ex operibus. Alioqui fides sine operibus mortua est. Nōne Gedæon & cunei cuius, lagenas igne plenas portabāt manibus & sic madianitas vincetes, victoriā obtinuerūt? Ita & nos fratres lucernas ardētes in manibus

DECLAMATIO. III. 146

nibus habentes, opera sancta patrantes, satanam, mundum, & carnem animæ nostræ hostes superabimus. Animaduentendum est, quod sponsa quæ est Ecclesia Romana, aut quelibet anima fidelis, non flores aut folia sponso Christo vehemēter dilecto offert, sed fructus qui opera bona præsignant. Omnia poma vetera & noua seruauit tibi dilecte mi. Cum beato Ioanne iam finem dare volo, quique vt erat dilectus Iesu, ideo fidelibus operari suadebat. Non diligamus Deum verbo neque lingua, sed opere & veritate. Non vt populus illæ improbus labijs tantum honoremus Deum, nam hypochritarum hoc est, quos odio Deus habet. Opere diligamus, cui totum quod habemus & sumus debemus. Nec veritas absit in operibus bonis, nihil gloriæ nobis vendicantes, sed cuncta in Dei laudem dirigentes cum Psalmographo cantemus. Non nobis domine non nobis sed nomini tuo da gloriam. Serui inutiles sumus & quæ debuimus

Canti. 7.

I. Ioan. 3.

DOMIN. II. ADVENT.

facere fecimus . Obmutescant post hac
neochristiani , fidei plus iusto meritum
dantes, fidei opera respuentes. Et erubesci-
tes fateantur oportet suam cecitatem, di-
cant que illud Esaiæ. Palpauimus sicut ce-
ci parietem, & quasi absque oculis attri-
tæuimus. Impegimus meridie quasi in te-
nebris , & in caliginosis, quasi mortui.
Nos foelices Christiani , saluatoris nostri
sacra dogmata habentes, satagamus oportet per bona opera certam facere nostram
vocationem.

Summa. Summa, fas erit fratres exemplo Iohan-
nis baptistæ, opera Christi egregia audia-
mus, etiam delictorum nostrorum cathe-
nis astricti . Tam est efficax sermo Dei
ut sua virtute soluti onantes cum propheta
concinamus. Dirupisti domine vincula
mea, tibi sacrificabo hostiam laudis. Di-
scipulos ad Christum oblegantes, cum de-
siderijs ardentissimis , tum etiam orationibus
assiduis illum supplices præcemos,
ut partes magistri gerat erga nos , à quo
edocti in eum tanquam verum mesiam
credamus

DECLAMATIO. III. 147

credamus, credentes autem illum , ut par-
est candido diligamus pectore. Tandem re-
gem nostrum, ut exemplar viuidū ubiq;
in corde versemus . Ille verbis & operi-
bus sese mesiam & verum Christum esse
pandit, nos item perfectos Christianos ad
eandem imaginem subindicemus , fide no-
stra operante per dilectionem, dicente do-
mino. Ecce venio citò, et merces mea me-
cum est, dare unicuique iusta opera sua.
Quippeque si sancta fuerint suos opera-
tores non deserent, donec eos in caelum e-
uectos deducant ad eternam gloriã. Præ-
stante domino nostro Iesu Christo, qui cū
patre & spiritu sancto regnat in secula.
Amen.

Apoc. 22

ANNOTATIONES
appendices.

Primò magnoperè obseruandum est, Annato-
quam sit verum dogma illud aposto- tio. I.
li, nequis ignoret vitam hanc calamito-
sam, laboribus fore plenam. Omnes qui pie

DOMIN. II. ADVEN.

uiuere uolunt in Christo Iesu, persecutio-
nes patientur. 2. Thim. 3. Non quosdam di-
cit, sed in uniuersum loquitur, ne aliquis
obdormiat, securitatem falso sibi promit-
tens. Dicente domino si me persecuti sunt
& vos persequentur. Non est seruus ma-
ior domino suo. Nempe uerba hac em-
phasim habent & pectoribus nostris
sunt figenda. De ihsufus loquitur san-
ctus Basilius lib. Morali regula. 62. Qui
uero beatum Ioannem, adeo sanctum,
imò ab utero matris sanctificatum, in
uinculis esse audit non scandescat, nec
stupefcat, nam quisquis piè ac sanctè ui-
tam ducere cupit, is necessum est, ut uar-
ias patiatur persecutiones. Cum à Sata-
na, tum à mundo, tum denique à carne
subdola.

2. Secundo pastores Sanctæ Ecclesiæ, ubi
Ioannis curam uident in medendis disci-
pulorum suorum animabus, quiq; in Chri-
stum Iesum minimè credebant, donec in-
terrogatione facta tot miracula uide-
runt, huic uel maximè discant, ouibus
suis

DECLAMATIO III. 148

suis mederi, certo certius scientes, pro il-
lus strictam rationem, breui admodum
reddendam. Necnon & illud Ezechie-
lis ob oculos semper habeant. Ipse peribit,
animam autem eius de manu tua requirã.
Tremebundi scubias agant, ne quod do-
minus auertat, uocem illam audire eis cõ-
tingat. Veh pastoribus qui seipfos pascũt-
Ezechie. 34. Sed contra, uocem illam
faustissimam, & mellita dulcedine sua-
uiorem, omnium animarum bonus pa-
stor Christus emittat. Euge serue bonæ
& fidelis, quia super pauca fuisti fidelis,
intra in gaudium domini tui. Mira res,
quam paruipendat Ioannes libertatem,
& uincula, & quod pluris faciendum est
uitæ propriæ periculum spernat, modo di-
scipulos suos fide & charitate Christi in-
columes ac roboratos relinquat. Sancto-
rum omnium planè uox illa est, superabun-
do gaudio in tribulationibus meis. Hec
nos tristamur, ingemiscimus, causamur,
imò aduersitate imminente ut pusillan-

Exe. 3.

Exe. 34.

DOMIN. II. ADVEN.

mes succumbimus . Ea propter orandum
ubique est. Domine ne nos inducas in ten-
tationem, sed libera nos à malo.

Tertio saluator nō verbis tantum, sed o-
peribus, se mesā fore astruxit, quo nos eru-
diat, mandatorum eius obedientia nomen
excelsum Christianitatis, quo insigniti su-
mus asserere. Nā qui fidem exigit dixit.
Qui crediderit & baptizatus fuerit sal-
uus erit. Is ipse addidit. Ite baptizātes eos
in nomine patris & filij & spiritus san-
cti, docentes eos seruare quæ præcepi vobis.
Et iterum, vos amici mei estis, si fece-
ritis quæ ego precipio vobis . En amicitia
& necessitudo, sita est non in fide tantū,
sed in operibus, vt pernicatia hæreticorum
pereat. Miror autem fideles quosdam qui
integram fidem habentes, opera praua o-
perantur. Ii similes sunt effraetis qui non
valentes exprimere Seboleth. Id est spica,
quadraginta duo millia vna die ex tribus
Effraim occisa sunt. Iudi. 12. Spica qui-
dem fructus salubres præsignat, quos qui
non fecerint cum diabolo in gehennam

Ioan.

Nota.

mitentur

DECLAMATIO. III. 149

mitentur perpetim cruciandi.

Quarto, quo honore Christus suos ele-
ctos prosequatur, adhuc in hoc mortali
corpore viuentes, palam est, vbi tot en-
comia ore suo benedicto protulit de Ioan-
ne, constantiam mirabilem eius accerrimam
penitentiam, & dignitatem, stylo
subtili explicans. Nos hoc exemplo exor-
tans, quanti facere nos oporteat Dei ele-
ctos. Huc attinet illud David hæreticos
omnes prosternens. Nimis autem mihi ho-
norati sunt amici tui Deus. Psal. 138. Ve-
rū sanctos orare & præcari nostra ma-
xime refert, vt apud Deum intercedere
dignentur pro nobis. Verum si adhuc pe-
grini, et extorres in hac vita, sua cha-
ritate commoti pro populo Dei orabant,
vt de Mose in monte, & de Hieremia
legimus, quanto magis post coronas acce-
ptas, postque triumphos & victorias a-
deptas pro nobis orationibus instabunt?
S. Tho. 22. q. 83. art. 11. de hoc latius.

Quinto adnotandum, quomodo Deus
optimus electos suos in hac vita aduersa

T 5 pati

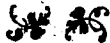
Sancti ho-
norandi
sunt.

DOMIN. II. ADVENT.

pati velit. Hinc crebre ille prophetarum
 querele. Quare via impiorum prospera-
 tur? Iere. 12. Item, usquequo clamabo
 & non exaudies conculcante impio in-
 stiozem se? Abac. 1. Rursus David, zela-
 ui super iniquos pacem peccatorum vi-
 dens. Psal. 7. Nempe hic opus, hic labor
 non vulgaris est. Nam singulari divi-
 nae sapientiae consilio id contingit, ut pii
 vel aduersis purgentur, vel plus meriti
 habeant, & impij magis ac magis ob-
 scecati poenis maioribus cum satana cru-
 cientur. Quod quidem sancti viri persua-
 sum sibi habent, spiritu Dei afflati. Ru-
 des vero non aequè intelligunt. Vnde

Tob. 3.

sanctus vir Tobias clamat. Do-
 mine in tribulatione pec-
 cata dimittis.

*

DECLAMATIO III. 150
 DOMINICAE
 tertiae Declamatio
 quarta.

*

Magna quidem sunt elogia fra-
 tres, quae de sacerdote magno
 Simone filio onie, in sacra scri-
 ptura legimus. Quippe qui qua-
 si ignis effulgens, & quasi thus ardēs in
 igne erat. Iusuper sicut vas auri ornatum
 omni lapide pretioso, ecclesiastico te stan-
 te, in mundo apparuit. Quae omnia accu-
 mulatius, in beato Ioanne baptista adin-
 uenimus, si penitus illius sanctimoniam,
 & omnium virtutum insignè contem-
 plari velimus. Quando quidem, sicut stel-
 la matutina in medio nebulae, longè late
 quae effulset, quando adhuc intentorio vte
 ri suae matris Christum regem agnouit,
 ac prouirili sua redemptorem mundi gli-
 cens, aduentasse proclamauit, ut latius
 in declamatione visitationis Deipare
 Virginis

Eccle. 50.

DOMI

virginis ostēdimus. Sub hęc in medio nebulae stella hęc fulsit, in æremo scalentis, tot annis, vbi inedia stupēda, orationi & cōtemplationi ardentissimē vacauit. Mira res, puerulus tenerimus parentam delicias & diuitias conteneus, hominum confortia abhorrens, desertum petijt, cum Dauidē clamans. Ecce elongauit fugiens, & mansi in solitudine. Fulsit præterea vt sidus resplendentissimum in ripa Iordanis, solem iustitiæ Christum Iesum, digito suo ostendens. Quippe quem, scitē agnum Dei appellauit. Quasi luna plena in diebus suis luxit baptizando, & poenitentiam populo Hebræorum suadendo. Poenitentia agite, ait, & appropinquabit regnū cœlorum. Deniq; vt sol refulsit in templo Dei, miro sanctitatis radio sic fulgēs, vt populus expectaret, verum esse Messiam, vt sanctus Lucas testis est. O vas admirabile, opus excelsi, solidum, decoratum omni lapide præcioso, fide, charitate, & spe roboratum. Ita vt Pharisæi literarum calentissimi, mitterent Sacerdotes & Leuitas, ad eum,

ad eum, vt interrogarent, an esset Messias. Sicut nunc Evangelica patefecit historia.

Miserunt Iudæi ad hierosolymis Sacerdotes & Leuitas ad Ioannem vt interrogarent eum. Tu quis es? Duo potissimē fratres in hoc Evangelio sese consideranda offerunt. Primum subdola & omni dolo plena Phariseorum interrogatio. Secundū quod magni momenti, est stupenda Ioannis humilitas adfabre nunc describitur, qua excimia virtute roboratus, gloriose triumphauit infestissimos hostes, & temptatores. Ob id sacrum Evangelium domino aspirante rimantes, in secunda parte declamationis de victoria mirabili quam Ioannes hodie obtinuit, nonnulla dicemus. Præcedenti dominica ex ore Saluatoris nostri audiuiimus, quam fuerit beatus Ioannes laudibus euehendus. Quem planē veritatis magister Christus arundinem vento agitatum non esse aseruit, nedum Prophetam, sed plusquam Prophetam, illū appellauit. Imò angelū à malachia prophetatū fore

Euāgeliū
Ioann. 1.
Marc. 2.
Matthæ.
Lucæ. 3.

fore astruxit. Hunc Iudæi videntes, tum
vita candida, tum ardenti doctrina, tum
deniq; baptizandi ministerio fulgentem,
ac remissionem peccatorum per pœniten-
tiam pollicentem, magno consilio, delectū
agentes ministros mittunt, vt interrogēt
esset Christus nec ne. Ecce quid Iudæos
adegit hoc tentare. Nempe conuersatio
eius inaudita, austeritas singularis, flam-
mea doctrina, & seriosissima pœnitentia
annunciatrix, commouerunt illos vt le-
gatos mitterent ad Ioannem. Ad hæc for-
tissima erat suspitio in populo, ne forte ip-
se messias esset. Aduertādum hic est, quā
sit insignis hæc legatio vbi mittentes ap-
prime sunt eruditi, nā teste Origene, quos
Ioannes Iudæos vocat pharisei erant. Sub
hæc qui missi fuere sacerdotes & leuite,
legisperiti erant, non ex quauis villa aut
pago, sed ab hierosolymis veniētes, vbi pro
fecto, tēplum & sacrificia, necnō magna
scientiarū peritia vigeat. Itaque religio
phariseorum, sapientia sacerdotum &
Leuitarum interrogantium, ciuitatis san-

Origenes.

ctū

Et æ maiestas, legationem hanc mirum in
modum nobilitabant, & plus ponderis
habebant Ioannem precipitandi, ni spiri-
tu sancto esset plenus, cuius virtute &
opera victor euasit, vt sacra recenset
historia.

Ceterū, admirari nequeo, quorsum Iu-
dæi literis sanctis cādidi, Ioannē Chri-
stū fore existimarēt, de vulgo rudi et im-
perito, nō æque miror, prophetarū oracu-
la minimè calebat. At scribæ, sacerdotes,
& pharisei sacrā scripturā perscrutātes
quotidie, quonā pacto hoc quod interro-
gāt ignorabāt? Sane Ioannē nō esse messia
ex tribu, ex matre, ex ciuitate, ex nomi-
ne, ex miraculis fatis nosse poterant. E-
quidem Christus ex tribu Iuda erat na-
sciturus. Vnde Iacob benedicens filijs
suis ait. Non auferetur sceptrum de tri-
bu Iuda, neque dux de femore eius do-
nec veniat qui mittendus est. Et rur-
sus. Iuda te laudabunt fratres tui. Huc
pertinet il'nd psalms. Iurauit dominus
Dauid veritatem, & non frustrabitur

Gene. 49

cum

- Psal. 131.* eum, de fructu ventris tui, ponam super sedem tuam. Ex matre sterili & annosa Ioannes filius erat. Christus verò oriundus erat ex virgine sancta. Esaiā clamante. Ecce virgo concipiet, et pariet filium.
- Esa. 7.* Ex ciuitate, quandoquidem Ioannes in montanis Iudæ ortus est, Christum vero in ciuitate Bethleem secundum Michea vaticinium. Ex nomine, quoniam baptista Ioannes vocabatur, messias autem celebrius nomen est, Emanuel, hoc est nobiscum Deus, vti Matthæus interpretatur. Imo ipse erat, magni consilij angelus, Deus fortis, princeps pacis. Ex signis & portentis, Ioannes messias non admodum agnosci poterat. Dicente beato Ioanne euangelista. Ioānes nullum signum fecit. At contra, messias miracula stupenda erat factururus, vti Esaias vaticinatus est.
- Esa. 35.* Quam prophetiam saluator opere impleuit, discipulis Ioannis respondens. Ceci vident, claudi ambulant, leprosi mudantur, &c. Cum ergo res ita se habeat, quorsum nuntios sciscitatueros ablegant pharisa

ad Ioannē, sit ipse Christus tantopere desideratus an nō? Profecto versuti Iudæi nō hoc interrogant vt igari, sciebant nimirū prophetias quas adduximus, & alias id genus, sed subdole interrogant vt precipitare eum possint, & tanquam blasphemū lapidare valeant, quasi nomen & officiū Messias falso usurpant. Suadet mihi hoc, primo quod sacrificia & oblationes paulatim labefactabantur, eo quod omnis Iudæa & maritima, confluebant ad Ioannem, vt coelestem eius doctrinam audirent, baptizarenturque ab ipso. Vt in Euangelio legimus. Ecce quæstus Sacerdotum penè deficiebat, quem vel maxime ipsi affectabant. Præterea, Ioannes genimina viperarum eos vocabat, duriuscule illis loquens, quod sanè illi egreferebant, vt pote superbi. Vera est sapientis illa sententia, & controuersiam non patitur. Argue insipientem, & adijciet vt odiat te. Vehementer oderant Ioannem ob hanc causam, idem modis omnibus eum insectabantur, vt occiderent. Denique populo

Nota.

Pro. 9.

DOMIN. III. ADVENT.

applaudere, in omnibus cupiebant, cum laudem & gloriam venari studebant.

Lucæ. 3. Qui sanè (vt Lucas nobis retulit) expe-
ctabant quod Ioannes esset Messias. O
mundum fallacem, & omni dolo plenum,
talis est genius tuus, talisque peculiaris co-
ditio. Exaltas tuos vt de primas, magnifi-
cas, vt statim in gehenam illos proyicias.

Hest. 16. Quod videre est in Amam Regis affueri
Principe, què omnes adorabant, iussui eius
cuncti parebāt. Nihilominus in cruce af-
fixus, misere perijt. Antiochus tyrannus,
Herodes cruentus, qui Baptistam decolla-
uit, percussus ab angelo vermibus deuora-
tus, angore ingenti afflictus obiit. O

Acto. 12 vos charissimi nolite diligere mundum
neque ea quæ in mundo sunt. Totus in
maligno positus decipere vos nititur, nul-
lum non mouens lapidem quo vos in ba-
ratarum mittat. Is est, qui Ioannem ex-
altare vult, vt confestim interficere
queat. Quandoquidem, versuti infesta-
tores, haud ignorabant periculum capi-
tis quod contigit, Indæ Galileo & theo-
de,

DECLAMATIO IIII. 154

de, Messia nomen vsurpantibus. Ipsi Acto. 5.
& omnes qui eos sequebantur, quam
ocysimè interfecti sunt. Idque contigif-
set Ioanni, subinde, vt rapinam arbitra-
tus, Christi nomen sibi vendicaret. Proh
nefas verum Christum Iesum, cui om-
nes Prophetæ testimonium perhibuerunt,
quique signis & portentis, se verum
Messiam probauit, coram Pilato abne-
garunt, dicentes non habemus Regem
nisi Casarem. Imò eum cruci affigen-
tes interfecerunt, tantum abest vt Ioan-
nem tanquam Messiam haberent & ho-
norarent. En quo tendebat eorum machi-
na & fictio, nolebant talem Messiam
qui malefacta eorum obiurgaret, & sau-
ciatis consciētys illorū mederetur, sed peri-
mere cõtendebat Ioānem sanctū et iustū.
Ipse aut afflatus diuino numine, agnosces
corda sauciata ipsorum, non tam aduerba
quam ad iniquam intentionem respondit.

Non sum ego Christus. Sic confessus est
& nō negauit. Nepe talis respōsio humili-
tati Ioāni minime cōueniebat, nisi cœlica

Nota.

Text.

lucē illuminatus, corda eorum praua penetraret. Nam si quis prætor nocte in excubiis agens, super ciuitatem suam euigilās, quempiam interrogaret. Quis es tu ille uero dicat. Nō sum rex, aut princeps, superciliosa uideretur responsio. Eodē pacto nisi agnita nequitia, Phariseorum & Sacerdotum, humilis Baptista hoc modo, neutiquam responderet sciscitantibus. Ceterū sententiæ Chrysostrōmi temerē contradicere non audeo. Fieri potest, ut Iudei contentēnes Christum quem filiū fabri uocabānt, quique uitam communem, uictum & uictum accipiebat, iuxta illud. In terris uisus est & cum hominibus conuersatus est, quod quidem effectui incarnationis expediebat. Sanct. Tho. 3. p. 3. part. quæstio. 40. articu. 1. Eam ob rem Ioanne hoc honore prosequi uolebant, tum quia nobilis & ex prosapia Sacerdotali natus, tum etiam ob eius austerā, & propemodū cœlicam uitam. Sed ut erant ipsi superbi & imprecbi, tam humilem Christum, & omni ex parte perfectum uirum, nequaquam

quaquā dominari sustinebant. Quod uero Euangelista inquit. Confessus est & non negauit, Ioannem indicat ueritatem dixisse, & eam non negasse. Vel sic. Confessus est, quod non esset Christus, & postea non negauit se uocem domini fore. Nempe, si se Christum diceret ueritatem negaret & non membrum Christi, sed tanquam Antichristus nequam haberetur. Vidistis ut reor diaboli astutiam, suorum que filiorum horrendam cautellam; nunc audite illorum pertinacem furorem.

Quid ergo? Helias es tu? Et dixit non sum. Hic liquido comprehenditur, quod interrogatio, an esset Christū fuit. Nā statim aliter interrogare ceperunt. Deprehensos nunc se agnoscunt, quare non rursus de Messia percontātes alio se uertunt, & an sit Helias scire uolunt. Iamdiu legerant in Malachia Deum promittentē ac dicentem. Ecce ego mittam uobis Heliam, antequam ueniat dies domini magnus, & horribilis, & conuertet cor patrum ad filios, & cor filiorum ad pa-

tres eorum. Id est unā & eadē patrū & filiorū fidem in cordibus omnium restituet. En cecitas Iudæorū sperantium Mesia, qui iam venit, duos adventus in unū conflant, præpostere intelligentes scripturas.

Nēpe ut nos redimeret mansuetus et pius venit, dicēte Zacharia. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. Hinc mansuetudinem sicut palā faciens Saluator dixit. Nō venit filius hominis, ut iudicet mundū, sed ut saluetur mundus per ipsum. Horribilis vero dies domini de quo loquutus est Malachias dies extremus est, quando venit in

Mat. 25. maiestate sua & omnes angeli cum eo, ut fufusus in secūda declamatione ostendimus. Sanē si hūc duplicē aduentū Christi, Iudæi intelligerēt, subinde ad Christū currerent. credētes. Quærūt ergo de Helia qui cur-

4. reg. 2. ru igneo euectus raptusq; fuit, Eliseo aspectate, quiq; aduentū Christi ad indicandū præuenturus est, inscitia sua decepti, & a toto cælo errantes. Ioannes scopū, & eorū finē considerās, optimē respondit non sum Helias. Nec obstat quicquā Christum dixisse

xisse

xisse de Ioāne, si vultis eū recipere, ipse est Helias. Gabriel angelus hāc quæstionem uno verbo soluit dicēs. Ipse Veniet in spū & virtute Helia. Nēpe spiritu Dei roboratus Helias pseudopphetas Baal occidit & zelo accēsus regē Achab reprehēdēs, nihil veritus est. Nihilo secius Iezabel fragili muliere seniēte, Helias fugit, & in desertū cōvolavit, ut sacra testatur historia. Ecce mortē timuit ut homo, qui virtute summi numinis fretus tot egregia opera patrauit. At qui Ioānes, spiritu sancto plenus, in virtute & spiritu Helia venit, regem Herodem & inquam herodiam taxans. Veruntamē, persecutione imminēte non trepidat, nō deserta petit, sed infracto animo, imò gaudenter sustinet vincula, & carcerem, & quod plus est, colla submittit gladio. Nō adhuc quiescūt tēptatores infestissimi, sed ultra procedēs instāt.

Propheta es tu? Tertio iam interrogant, nec deficiunt inquirentes. Utinam & nos sic in bono opere stabiles essemus, ut iniqui in malo perseverantes esse solent.

Mat. II.

3. re. 17.

Text.

Luc. 2. 16

Nota.

sed heu, quā vera est sentētia illa Christi. Iesu. Prudētiores sunt filij huius seculi filij lucis, in generatiōe sua. Sanē erubescēs hęc loquor, videns quotidie auarum pro quęstū exiguo Maria transfretare, climata in accessa inuisere, & pretextu cuius inuis honoris, itineris longuissimi intercapedine, varia regna perlustrare. Nos vero diuitias cęlestes, regnumque aternū nihili pendentes, stertimus, torpemus & ferē pedem mouere volumus. Tenaces ergo Sacerdotes ac. Leuitę, post tot respōsa à Ioanne data nō desistunt. Quo minus eum quęstionibus propemodum innumeris adorantur. Nū Prophetā es tu, autē? Gręc nō sine articulo habetur. To prophitis. Ille Prophetā. Stupor me cōplectitur, cecitate horū vidēs. Quandoquidē legētes vātū oracula, nō intelligebāt. Nec mirū, quoniā cęcauit eos malitia corū, praua voluntas obnubilare solet intellectu. Huc attinet quod de ijs saluator asseruit. Simite illos ceci sunt, & duces cecorū, Sanē Messias non aliud ad hoc, Prophtā est, de quo Moses.

Moses. Prophetā suscitabit vobis dñs. Text. Deut. 18. tus sic habet, prophetā suscito bo eis, de medio fratru suoru simile tui. Et ponā verba mea in ore eius. Loqueturq; ad eos in nomine meo, quę pręcepero illi. Qui aut verba eius audire noluerit, ego vltor existam. Planē Christus similis fuit Mosi, nam vterque legifer. Ille legem operum fert, Christus legem gratię dedit. Lex per Mosē data est, gratia & veritas per Iesum. Ioan. 1. Christus facta est, ait Ioannes. Moses pręfuit sinagoge, Christus caput est sanctę ecclesię, dux doctor ac rex. Adhęc quicquid docuit patris cęlestis fuit. Mea doctrina non est mea sed eius qui misit me, ait filius. Hunc prophetam se esse reete baptista negat, vt negauit se fore Christum, paulo superius. Eo quod non alter Christus promissus, & alter ille propheta erat, de quo Moses vaticinatus est. Quod autem Zacharias pater eius spiritu Dei afflatus dixit. Tu puer propheta altissimi vocaberis, et dominus inter elogia Ioannis asseruit, Amen dico vobis pro-

pheta

Luc. 2.

DOMIN. III. ADVENT.

phetam & plusquam prophetam, imo inter natos mulierum non surrexit maior propheta, statim saluator intulit, nihil officit sententiæ Ioannis. Saluator quidem alijs prophetis illum exequauit, baptista vero de illo magno propheta Christo venturo respondit. Quandoquidem propheta ad cognitionem pertinet, iuxta illud. Qui hodie propheta dicitur, olim vocabatur videns. Vbi sanctus Isidorus. lib. Ethimo. Ob id olim vocabantur prophete, seu videntes, quoniam videbāt que in mysterio abscondita erant. Ideo ethnici eos appellabant vates. A vi mentis, primitus propheta consistit in cognitione, secundario in eloquutione. Et in hoc ministerio Ioannes singulari privilegio ditatus primas habuit, adhuc in aluo sue matris agnoscens saluatorem, gaudio prophético illi iam iam aduentasse proclamavit. Mirabile dictu, oēs filij Adæ exules, à lachrymis vitæ hæc, mille erūnis refertā au spicamur, baptista autem cōtra, in vtero existens miro iubilo exultavit.

1. Reg. 9.

Ceterum

DECLAMATIO. III. 158

Ceterum charissimi altius rem indagantes, tota animi attentione inspicite, quam sit verum, quod angelus nuntiauit Zachariæ. Replebitur spiritu sancto ad huc ex vtero matris sue, vinum & siceram non bibet. Sane quia anima eius benedicta gratia summi numinis erat plena, mundialis honoris, haud capax erat. Sed quid magnum laudatur in Ioanne, vino & siceram non vrente? Primo eum Nazareum hoc indicat, & Nazareorū legem quoaduixit seruauit. Secundo, vinum in sacra scriptura magnum honorem siue laudem præsignare solet. Vnde scriptum est. O lamuel, noli vinum dare regibus, ne fortè inebrientur, & obliuiscantur iudiciorum. Obseruandum quod non semel, sed iterato hoc sapiens comendat. Noli vinum dare regibus, noli vinum dare regibus. Perinde dicat, Vt vinum bibentem inebriare potest, si plus nimio bibat, sic nimius honos, nimiaque laus, nocet regibus, & magnatibus,

Nota.

Luca. I.

Prou. 31.

Nota.

hoc

hoc sanè mero inebriatus rex Balthasar,
 Herodes, & plerique alij, velut inebriati
 perierunt. Date siceram merentibus, &
 Vinum ijs qui amaro sunt animo. Quid
 ita? Ut bibant & obliuiscantur egejtatis
 suæ, & doloris sui non recordentur am-
 plius. Afflictis & angore conturbatis,
 honor & laus largienda est, ne forte ani-
 mum despondeant, & prorsus succum-
 bant. Nazareus noster Deo optimo sacra-
 tus Ioannes, hodie Vinum & siceram bi-
 bere noluit, eo quod Nazareus erat. Sanè
 Vinum satis forte honor messie est, quod
 nimirum vel degustare veniit dicēs. Nō
 sum ego Christus. Rursum dant ei Hebraei
 sideram Helix præstātissimi vatis digni-
 tatem offerentes, horret itidem illam re-
 spondens, non sum. O nos beatos fratres si
 præcursoris vestigia post hac sequamur,
 Vinum, aut siceram nec delibantes, Glo-
 riam mundi magnam siue paruum, toto
 nisu fugientes, laudes hominum nullate-
 nus aucupari volentes. Nonne omnis ca-
 ro fenum fragile est, & omnis gloria eius
 quasi

Esa. 40.

quasi flos feni? Floris instar profecto cha-
 rissimi, regales corona, sceptrâ principum
 in dies arescunt, dilabuntur ac labefactâ-
 tur. Nazarei sumus baptismatis vnda
 Christo Iesu sacrati, candidam agamus vi-
 tam oportet, mundi honores spernentes, cū
 apostolo clamantes. Absit mihi gloriari,
 nisi in cruce domini vestri Iesu Christi.
 En vbi gloria nostra, honor & gaudium
 situm sit. Nēpe in cruce, & probro Chri-
 sti Iesu. Nec abs re de huiusmodi fide- Tre. 4.
 bus scriptum est. Candidiores niue Naza-
 rei eius. Cuius eius? Sane Christi saluatoris
 nostri, cui nos totos deuouimus obrulimus
 que, sacri baptismi latice ablutos. O Vinū
 lethale, mundi honor, o sidera veneno ple
 na ac pestilentissima, tu primos parentes Hono-
 sic inebriasti, ut verborum Dei oblitū mudi.
 infeliciter occumberent. Tu fallax & in-
 anis gloria luciferum & complices eius,
 in gehennam ignis detractos præcipitasti,
 & nunc Ioannem vincere vehementer
 laborasti. Non autem, ope summi Dei ad-
 iuuante, illum tuæ diticni tyranicæ sub-
 iugare

DOMIN. III. ADVEN.

Psal. 35.

ingare quiviisti. Oremus. fratres, & instanter oremus, regalis propheta verbis utentes. Domine Deus, non veniat mihi pes superbia, nec me conculcet iniqua. Non precor pientissime, ac potentissime Deus meus, sinas me in hanc abyssum, profundamque voraginem ruere. Nunc sanctum euangelium prosequamur.

Tex.

Dixerunt ergo ei, quis es, ut responsum demus ijs qui nos miserunt? Quid dicis de te ipso? Satis supraq; Ioanes legatis satisfecerat, negando se non esse Christum, neque Heliam, nec prophetam. Nihilominus ipsi adhuc urgent instantius. Siccine quiescere nequit luor iniquorum, donec vel capiat, vel capiatur suo laqueo. Verum quo benignius eis respondebat Ioannes, eo grauius semper ipsillum adoriebantur varijs quaestionibus, extorquere cupientes ab eo, ut aliquid de se sublimius predicaret. Aduertendum hic est, plus laborasse in hoc agone, quam in carcere vinculis ferreis astrictum. Nempe viri sancti & athlete strenui Christi,

DECLAMATIO IIII. 160

Christi, nihil minus trepidant quam corporis mortem, anima autem necem maxime horrent. Imo enixè orant cum Helia. 3. Re. 19.
tolle quaeso domine animam meam, non melior sum quam patres mei. Rursus cum Dauide clamât. Domine educ de carcere animam meam, ut cõfiteatur nomini tuo. Potissimè post quam Christus Iesus venit in mundum, ut mortem morièdo destrueret, etiam antequam patibulum crucis ascenderet, ut nos prouheret in caelum. Simeon iustus igneo amoris affectu saluatorem precabatur. Nunc dimittis seruum tuum Psal. 141
domine, secundum verbum tuum in pace. Ioannes vero non Iesum puerum, sed virum triginta annos nactum vidit, suisque manibus baptizauit in Iordane, quanto ergo maiori, ac feruentiori affectu cupiebat mori, ut priscis patribus in limbo nutiaret agnum Dei Christum aduentasse, quem hominibus iam nuntiarat? Atqui legatis hisce interrogantibus, an Christus esset nitentantur sumopere eum separare a Christo. Quae res ut erat ardua maximum Luc. 2.
angorem,

angorem, magnam & anxietatem attulit dilecto sponsi. Dolebat sane, & supra modum dolebat, videns Iudeos cecucientes, & verum Christum spernentes, aliisque tanto studio queritare. Vnde discipulus non sine lachrymis dixit. Illum oportet crescere me autem minui. Perinde dicat. Tanto amore Iesu Nazareno sum alligatus, ut votis ardentissimis cupiam deiectionem meam, ut ipse magis ac magis sit agnitus, à cunctis dilectus, & honoratus. Itaque fratres quodammodo confiteamur hunc, durius appellarem martyr, eo quod ab Herode iniquo passus fuit.

Nota.

Proh dolor quam præpostere nos ipsi agimus, mortem corporis que iam transitus ad perennem vitam facta est, toto nisu fugimus, eamque vehementer horremus, separari autem à Christo, parvipendimus quotidie delinquentes, mandata eius sancta, pro nihilo ducentes, imò scelera sceleribus passim accumulantes, iuxta illud. Sanguis sanguinem tetigit. Sed quam humiliter, quamque modestè præcursor do-

mini

mini respondeat videamus.

Ego ait, vox clamantis in deserto, para te viam domini, sicut dixit Esaias propheta. Ecce vbi confessus fuit se non esse Christum, nunc non negat suum ministerium. Confessus est & non negavit. Prius euellere radicatus conabatur è cordibus eorum fallacem opinionem quam habebant, subinde veritatem figere nititur illorum pectoribus. Primo sentes erradicande sunt de agro, & deinde optimū seminandum triticum, alioqui, incassum ac frustra esset semi iare. Ad eundem modum vos charissimi delicta antea acta per sacræ exomologesim euellite, ut verbum Dei è caelo allatum altas radices mittere possit. Iuxta illud, nouate vobis nouale, & nolite serere super spinas. Et iterum quiescite peruersè agere & discite benefacere. Non quod satis sit à peccato cessare, ut neochristiani falso dicunt, contritione opus habemus, confessione & satisfactione indigemus, que quidem partes sunt integræ poenitentiam nostram. Magister. 4. d. 14. sed causa sub

Collatio.

Iere. 4.

Ose. 4.

X

est,

est, nō exigua quare principio hoc nō dixit Iōānes, sed negādo ter respōdit. Verū talis est sctōrū genius, talis est & cōsuetudo, vt si quid dignitatis habent pro virili abscondāt, fallacē mundū, hominū que laudes, nihili pendētes. Haud dubitātes sicuti iā diximus, omnē carnē fenim vilissimū esse, omnē & gloriā eius, feni floribus fore persimilem. Huc pertinet quod Paulus quatuordecim annos tacuit, mirabilem illū raptū, quē passus fuit, quādo audiuit arcana Dei, quæ nō licet homini loqui. Oblata vero occasione, spū Dei tactus recēsuit mysterium, scribēs Corinthis, vt eius doctrinā cœlitus datā agnoscerent. Ad eundemodum beatus Iōānes ministerium suū non reuelauit, nisi velut coactus, internuntijs interrogātibus. Hec quā sunt longe ab hac perfectione, hypocrite, qui fūco, & mendatio prae se ferre indicant sanctitatem & virtute, quam nullatenus habent. In quos inuehitur apostolus. Speciem pietatis habentes, pietatem autem abnegantes. Et iterum, qui la-

2. Cor. II.

2. Tim. 3.

Etis

Etis est particeps, expers est sermonis iustitiae. Lac puerorum est honor, siue humana laus, quam tantopere superbi suggerere contendunt. Omnia opera sua non ob aliam causam facientes, quā vt videantur ab hominibus, ab eisque laudem extorqueant. Quo nihil inanius, nihilque stultius esse potest vnquā. Notandum, qua perfrasi verborum vsus est, vocem clamantis in deserto se vocans. No sese iactat de illustri prosapia, quamuis heres sacerdotis sancti Zachariae esset. Quo exemplo superbiam eorum taxat, qui de nobili genealogia frustra efferuntur. Nobilitas Christiana in sanguine regis nostri Christi Iesu, in fide & charitate & spe sita est. Non in stematibus parentum, aut Tropheis, triumphis vel illorum. Honorantes me honorificabo, qui contemnunt me erunt ignobiles, ait dominus. Mancipium diaboli se fateatur oportet, quisquis peccato obnoxius est, quamlibet imperator, rex, vel vulgaris sit. Sed de hoc latius tracta-

Hebr. 5.

1. Reg. 2.

X 2

nimus

uimus in presentatione, & annuntiatione
 Deiparæ virginis Mariæ. Caterū, vocē
 se appellauit, nō quācūque, sed illius qui
 clamat in deserto. Phrasis Hebraica est,
 & alludit ad illud. Filius iniquitatis, non
 apponat nocere ei. Hoc est filius iniquus.
 Sic vox clamātis, id est vox clamans in
 deserto. Quomodo vox et verbū res sunt
 admodum affines, & se mutuo respiciunt,
 ut de Cherubin super arcā dñi positus le-
 gimus, adeo ut nec verbum planē sit ope-
 ratoriū sine voce, nec vox sine verbo, ut
 in quarta dominica aduentus differemus.
 Quod autem vox hæc celica personat, di-
 rigite viā domini. Sicut dixit Esaias pro-
 pheta alij euāgelistæ aiunt, parate viam
 domini, quod idem est. Hic palā Ioannes
 docet se non solum vocem esse, quæ in au-
 ribus sistere solet, sed præcursorē, qui
 humanas mentes ingreditur, corda præpa-
 rans, ut aula regalis Christi sint. Sic oportebat
 ut lucifer ante solis ortum, vox ante
 verbum præiret.

Et qui missi fuerant erant ex phariseis.
 Pharisei

Pharisei quidem religionis & sanctimo-
 niæ symbolis, alijs sanctiores habebantur,
 & vitæ aueritate eminebant. Necnon
 & in sacra scriptura versabantur. Vnde
 dominus dixit. Super cathedram Moysi,
 sederunt scribe & pharisei. Moses in tē-
 plo non fuit unquam, sed quia eius legem
 docebant, dicit eos sedisse super cathedrā
 Moysi. Ostēdit euāgelista verbis ihs, quā-
 te autoritatis sit legatio hæc, ubi viri li-
 teris cādidi, & religiosi, sacerdotes &
 Leuitas miserunt ad Ioannem. Pharisei
 quidē, immortalitatē animarū, vitam æter-
 nā, necnon & resurrectionē credebant.
 Saducei autem non ita. Nihilominus, eo-
 rum ambitio praua, auaritia pessima, inui-
 dia dira, iā fecerat sui iuris. Hos nō semel
 sed sepe saluator noster nō nihil duriuscule
 reprehendit, hypocritas illos appellans.

Quid ergo baptizas, si tu non es Chri-
 stus neq; Helias nec propheta? Videte stul-
 tos ut lunā mutari, verū bonorū oferes,
 qui paulo ante honorem detulerāt Ioanni,
 in calumniam vertuntur. Quid ergo præ-

Eccl. 27.

DOMINIC. III. ADVEN.

ripis tibi hunc honorē nō vocatus adeo, baptizās populū in remissionē peccatorum? Vbi
 S. Cyrilus Cirilus, in terrorē hoc dixerunt, qui antea
 scicitabātur eū, invidentes gloriæ Christi,
 nunc in irā versi deterrēt illum. Perinde
 dicāt. Qua fultus potestate id præsumis,
 quod nullus prophetarum, cum ex ore tuo
 asseras, quod unus eorū nō sis. Temerita-
 tis & audaciæ eum arguere contendunt,
 mysterium absconditum nesciētes. Eam ob-
 rem aperit secretum, illis in frugiferum no-
 bis orthodoxis satis vtile, & accommodū.

Tex.

Ego baptizo vos in aqua, medius au-
 tem vestrum stetit quē vos nescitis. Ba-
 ptisma suū, typum dicit baptismi Christi,
 sic in figura olim mundata est lepra Na-
 aman lauantis se in Iordane, Eliseo præci-
 piente. Longe melior figura erat bap-
 tismus Ioannis, eo quod in nomine venturi
 messie baptizabat. Præstat etiam bap-
 tismo illo, de quo Paulus. Omnes baptizati
 sunt in rubre & in mari. Nempe aqua
 maris Hebræos transeuntes non tetigit,
 quod de necessitate baptismi esse, nemo est
 adeo

Nota.

DECLAMATIO IIII. 164

adeo rudis qui ambigat. Huc attinet il-
 lud Pauli, accedamus cum vero corde, in
 plenitudine fidei, aspersi corda à conscien-
 tia mala, abluti corpus aqua munda. Trima
 autem immersione opus non est, nisi ex
 quadam pia consuetudine. S. Thom. 3. p.
 quæst. 65. artic. 8. Lubens mitto nunc de
 baptismo flāminis, qui fit per affectum
 contritionis, & de baptismo sanguinis,
 qui alijs excellentior est. Iuxta illud, ma-
 iorem hac dilectionem nemo habet, ut a-
 nimam suam ponat quis, pro amicis suis
 sanctus Thom. vbi supra. arti. 12. In præ-
 sentiarum sat sit scire, baptisma Ioannis
 umbraticum fore, & non verum bap-
 tisma. Alioqui baptizati ab illo non ite-
 rum à Paulo baptizarentur, sicut in A-
 ctis apostolorum memoriæ proditum est.
 Capit. 19. Sacramentum baptismi itera-
 ri nequit, eo quod characterem imprimit,
 & quia est quedam regeneratio spiri-
 tualis. Character militaris non repetitur,
 ut optime probat. S. Agustinus contra
 epistolam parmeniani. Ad hæc baptismus

Hebr. 10.

Ioan. 15.

Acto. 19

S. Aug.

principaliter datur contra originale, & quia peccatum originale non iteratur, ita nec baptismus. Medius vestrum sicut quem vos nescitis. Messias verus Christus Iesus inter vos ambulat, qui verum baptismum vobis dabit. Et hunc ob humilitatem suam magnam nescistis, ut pote superbi, & turgidi, quique non nisi quae mundi sunt excelsa cupitis.

Tex.

Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est. Cuius non sum dignus corrigiam calciamenti solvere. Aduertendum, quod alij tres euangelistae addiderunt, ipse vos baptizabit in spiritu sancto. Ioannes ostendit hic baptismi sui imperfectionem & superabundantem gratiam baptismatis Christi. Post me venturus est, ait, baptizans, praedicans, & a languoribus suis plurimos sanans. Ante me factus est, quia praecellens me, & dignior ab omnibus habeatur oportet. Ego praecursor, ipse rex, ego creatura, ipse totius mundi creator est. Et ob id non sum dignus, ut solam corrigiam calciamenti eius. Quod alij euangelistae di-

xerunt,

xerunt, non sum dignus portare calciamenta eius, idem est. Nec magna vis facienda est, in verbis, ubi constat de intentione loquentis, ut sapientes aiunt. Vtraque sententia eo tendit, ut humilitatem Baptistae intelligamus, & maiestatem Christi Iesu non ignoremus. O altitudo diuitiarum sapientiae, & scientiae Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius. Nabuchodonosor rex Babylonis super astra ascendere volens, e regno eicitur & cum bestiis septennio herbas carpit. Ioannes vero se indignum dicens ut minimum obsequium praestet Saluatori, eum baptizauit, & verticem eius tetigit, imo quia se ad pedes Christi dimittebat, pedum obsequio puellae saltatricis, martyrii palmam meruit obtinere. Cur ita? Quoniam Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Nec explodenda est beati Gregorii sententia qua-

Dani. 4.

S. Grego.

Psal. 59.

uis a literalis sensu remota. Venit ad nos diuinitas calciata, quando verbum caro factum est. Iuxta illud. In idumaea extendi calciamentum meum. Atqui cum vni-

X 5

ill

illa hypostatica, sit ineffabilis, quippeq; seu corrigia vtrâq; naturâ, humanam & divinâ cōnectit, & perpetim permanebit, nunquã dissoluenda, eã ob rem Ioannes se indignũ dicit. Quis verbis valeat explicare, quod affatu impossibile est? Hinc sanctus Augustinus, quis poterit sua intelligentia attingere super naturale, & ante hac inauditũ miraculum Dei, vbi Deus homo factus est, & homo Deus? Sed hæc ad spiritalem sensum expectant.

S. Aug.

Tex.

Hæc in Bethania facta sunt trans Iordanem, vbi erat Ioannes baptizans. Postquam euangelista narrauit testimonia egregia quæ Ioannes protulit de Christo, se indignũ profitens, vt minimũ obsequium illi exhibeat, nec corrigiã calciamenti soluat, nunc locum indicat vbi hæc omnia gesta sunt. Nõ in Bethania Lazari, de qua legimus Christũ Iesum in domo Simonis leprosi māducasse, sed in ea quæ trãs Iordanẽ sita est. Nã ibidẽ baptista baptizabat, suum ministerium exercens. Et quoniã in lege sancitũ erat, quod propinquus vxo

rem

rem fratris sui acciperet, quãdo absq; liberis decederet, alioqui accederet mulier corã omnibus, tolleretq; calciamenta nollẽtis eam ducere, & in faciem eius spueret, essetq; sibi in opprobriũ sempiternum. Ideo Mose sine liberis mortuo quia lex sterilis erat, & neminẽ ad perfectũ duxit. Successit Christus verus sponsus vt per gratiã suscitaret semen ex sinagoga. Quod Ioãnes admissim intelligẽs, spũ dei illuminatus, indignũ se iudicat, vt soluat calciamenta spõsi Christi, sponso vero detrahẽs honore iure ei debitũ. Vnde se amicũ spõsi alibi vocauit, spõsum ecclesiæ indicãs esse Christũ. Hoc mysterij Ioannes occultius, per calceamentorũ solutionem voluit significare. Eodem tendit quod in rubo loquente domino Mosi, de libertate populi sui, iussit illi calciamenta deponere. Nam sponsus sinagoge Deus erat.

Nota.

Rom. 3.

Secunda pars declamationis.

NVper charissimi audistis, quõ Ioãnes vehementi tẽtatione tactus, fortiter in agone laborãs, suffragante dño legatos tentatores

DOMIN. III. ADVEN.

tentatores prostravit. Nempe ut diabolus semel in caelo tentavit dicens. Ascendam in caelum & ero similis altissimo, & sicut per serpentem tentata est Eva in Paradiso, ut sese compararet Deo, ita hic in deserto Ioannes tentatur, ut similem se faciat Deo, Messie honorem & dignitatem affectas. Ipse vero elegit solide subsistere in se, ne humana opinione raperetur super se. Sicuti sanctus Gregorius narrat. Vbi miram constantiam tanti viri admirari nos oportet, eo quod tot ardentibus concussus, tot tellis acutissimis circumlatus, tot denique machinis diaboli cruciatus obsitus, a veritate abduci non potuit. Quam pulchre Saluator post partam hanc victoriam, dum esset in vinculis, eum tot encomijs euexit, ut praeterita dominica explanauimus. Vbi nos omni librata ratione expendere, an non iure optimo iam datus est locus, Ioanni in caelo, ex quo superbus lucifer deiectus, ac precipitatus fuit? Sanè qui in summa tentatione fortissimo pugnauit, ac gloriose vicit, par est

ut eo

DECLAMATIO IIII. 167

ut eo sit euectus, unde lucifer ob insignem arrogantiam suam succubuit. Mirares fratres, & satis miranda, Ioannes sanctificatus antequam natus, qui ut iam meminimus, vas auri solidum erat & omni lapide pretioso ornatum, is qui omnia reliquit, parètum consortium, pueriles delicias, diuitias omnes quae hereditario iure sibi debebatur, qui aeremum & vastam solitudinem impense dilexit, hominum contubernia horrens, & belluarum nemo ra inhabitans, nec in deserto tutus fuit, quominus, mundus illum infestaret, honorem illi offerens fallacem. Pro nefas in solitudine baptista austerrimam vitam agens, a tentatione liber non est, & nos in meditulo degentes, inter turbas commorantes, immunes ab omni perturbatione esse volumus? Nusquam vera & perfecta tranquillitas, quandiu in hoc mortali corpusculo habitamus, nusquam omnibus numeris absoluta pax adiuuenitur. Dicente Iob militia est vita hominis super terram. Observandum, quod si desit diabolus,

Nota.

Iob. 7.

si

DOMIN. III. ADVENT.

si mundus absit, vita ipsa militia est, & quemadmodum septuaginta transtulerunt. Vita tentatio est. O nos infelices Adæ filios, qui post parentum nostrorum lapsum, bellum intestinum habemus, disidia varia nobiscum portamus, nam caro concupiscit aduersus spiritum, spiritus aduersus carnem. Quod quidem apostolus quatuor ad tertium caelum usque raptus, ultimis suspirijs ingemiscebat. En Rebeca in alio geminos adhuc portat, qui in duello iungi versantur. Caro Esau homo ferus est, Iacob lenis & pacificus domi perseverans, tranquillus spiritus. Veruntamen seuiat demò, vultet mundus, scandeſcat caro, trepidare autem quoquo modo, animum despondere neutiquam oportet. Non in multitudine exercitus, sed de caelo victoria. Vicit saluator mundi, satanam in cruce moriens, domino clamante. Nunc princeps mundi huius eijcietur foras. Vicit ac peritus mundi huius prostravit mundum, nam vox huius triumphi ea est, Tyrones suos confortans dux robustissimus. Nolite timere, ego vici

Galat. 5.

Ioan. 12.

DECLAMATIO IIII. 168

ei mundum. Vicit tandem carnis nostrae tyrannidem, eam pro nobis immeritis cruci affigens, quo & nos hoc ipsum faciamus quotidie crucem nostram, pro captu nostro baiulantes. Virtute Christi Iesu fratres Ioannes terribilem hanc tentationem expugnauit, & eadem gratia freti nos palmam victoriae captare poterimus. Ita ut toto pectore clamare possimus cum apostolo. Omnia possum in eo qui me confortat.

Veruntamen, ne in hoc bello succumbamus, opere praeſtium erit, ut unusquisque nostrum se interroget, non semel sed sepe sepius, tu quis es? Sane sapientissime respondebimus. Ego vermis sum & non homo, opprobrium hominum & abiectio plebis. Vermis homo est humi reptans, imò esca vermium, nec habet vnde sibi blandiatur, aut efferratur. Huc conuenit illud, homo putredo & filius hominis vermis. Quin ut testatur Dauid. Homo vanitati similibus factus est, & dies eius sicut umbra

Moraliter.

Psal. 21.

Psal. 101.

prate

Psal. 38. pr.tereunt. Et rursus vniuersa ^{vanitas} ^{omnis homo viuens.} Cum ergo homo ^{ver-} ^{mis sit,} mundo fallaci honorem offerenti, statim respondeat, non sum ego Christus, Saluatoris mei gloriam, mihi aregare nullo fideliter ei seruiã, spõsam dñi mei tãge re nõ audeo, ne in eternu pudefiam, & pe ream. Omnia subiecit meis pedibus, cui-

Nota.

Gene. 39 Etã mihi contulit quã fecit, utpote magnificus rex. Veruntamen gloriam suam, & honorem, nequaquam in manus mea

Esai. 48. posuit. Ipso contestante, ac dicente. Gloriam meam alteri non dabo Et in euange lio, cũ feceritis omnia quã præcepta sunt vobis dicite. Serui inutiles sumus. En quã humiles nos esse cupit saluator, adeo ut seruos nos infrugiferos profiteamur. Nec alio expectat illud apostoli. Regi seculari immortalis & inuisibili, soli Deo honor

Nota.

& gloria, in secula seculorum. Qui ergo sunt Christi, honorem eius non appetunt sibi, sed probra & ignominiam vehementer desiderant pati ob illius amorem. Imo ut membra Christi, capiti suo con-

nem gloriam & honorem deferre conantur, interne, & externe. Sane qui dixerit ego sum Christus, rapinam arbitratur, & antichristus est.

Adhuc, dicat fidelis quod sequitur. Non sum Helias, honorem tanti vatis temerè vsurpare nolens. Helias amore Dei flagrabat ita ut diceret. Zelo zelatus sum pro domo Dei. Is planè ascendit sicut ignis, & verba eius sicut facula ardebãt. Videre est quosdam emulatione habentes, sed non secundum scientiam, ceu apostolus inquit, nec regibus, nec prælatis, neque religiosi parentes, quominus regulam viuendi omnibus conscribere audeant. Aliorum piacula horrent, & omni solertia inquirunt, seuereque reprehendunt. Peculiaris scœlera non ita, sed tuentur, totoque nisu defensare conantur. Quã omnia fucoco zeli, cooperire, vehementer laborant. O stultitiam stupendam, o cœcitatem modis omnibus execrandam. Alios virtute & sanctitate candidatos efficere frustrè student, & se ipsos peccatis irretitos va-

Y lunt.

lunt. Hoccine est Helix vestigia sequit
Absit, quicumque zelo Dei flagrat, cum
propheta quotidie clamat, tot delictis ple-
num mundum hunc cernens. Zelus do-
mus tuæ comedit me. Opprobria expo-
brantium tibi ceciderunt super me. En
zelus verus qualis fuit Helix, et in qui-
busuis iustis, instar ignis est. Qui quidem
benent illum prius vrit, purgat, ac infla-
mat, subinde proximos illuminat & in-
cendit. Alioqui zelus non est, sed passio,
et ira execrabilis. O Iesu bone, quã pauca
sancta ecclesia tua habet vt Helix, quã
vero sunt multi qui emulationem habet
tes, non secundum verum zelum emu-
lantur. Imò festucam in aliorum oculis
linceo oculo prospectantes, magnam tra-
bem, in oculo suo haud vident.

Psal. 68.

Zelus ve-
rus.

Nota.

Tandem Ioannes dixit, non sum pro-
pheta, peccator quisque contra respondet,
propheta sum. Nempe qui sibi plurimos
annos promittit, qui sibi mortem quietam
& pacatam depingit, is propheta mini-
sterium temere vsurpat. O quot homi-

nes decepti, hoc pseudopropheta, qui lon-
gam vitam inaniter expectantes, repen-
te mortui sunt. Diues ille fratres vobis
exemplo sit, qui aiebat. Anima mea ha-
bes multa bona, in dies congrata, comede,
epulare, bibe, requiesce. Mirabile dictu
angore magno anxius, destruere horrea
excogitabat, maioraque construere insti-
tuerat, ad recondendos fructus, in an-
nos plurimos, reconditiosq; cogitabat. At
vox de cælo intonat. Stulte hac nocte
repetent animam tuam à te. Quæ congre-
gasti cuius erunt? Vnde perpulchrè san-
ctus Basilius inquit. Bene stultus, qui si-
bi in annos plurimos vitam promittebat,
cũ breues dies hominis sint, & numerus
mensium eius apud Deum maneat. Stul-
tus quidem rectè appellatur, qui tempo-
raria tantũ amas, eterna bona post habet.
Quin et teste Iacobo. Vita hominis nõ a-
liud est, quã vapor ad modicũ parcs. Sanè
qui propheta nõ est, de crastino nil curat,
iuxta consiliũ Christi, sed omnẽ sollicitu-
dinẽ iactat in Deũ, cui cura est de oibus
vobis.

Luc. 12.

S. Basil.

nobis. Prophetam hic appello, eum qui fa-
 so sibi usque ad senectam temporarijs re-
 bus frui instituit, quibus velut in transi-
 tu, oportuit uti, quemadmodum admonet
 apostolus. Reliquum est, ut qui habent
 uxores tanquam non habentes sint. Et qui
 flent tanquam non flentes, et qui gaudent tan-
 quam non gaudentes, qui emunt tanquam
 non possidentes, & qui utuntur hoc mun-
 do tanquam non utantur. Tempus enim
 breue est, Paulo ante dixerat. Profecto
 magna pars philosophiæ Christianæ hæc
 est, quæ nos, tum omnia contemnere fa-
 cit, tum etiam facilius morti aduenienti
 preparat, ut contemplatione rerum æter-
 narum, discamus terrenarum contemptum.
 Age nunc homo peccator, ne tardes con-
 uerti ad dominum, nec differas de die in
 diem. Subitò veniet repentina calamitas,
 & in die vindictæ disperdet te. Ecce cõ-
 minatio terribilis, ideo iram summi De-
 timeamus, confestim. Ne obsecro post hæc
 fratres, in pernitentiam animæ nostræ propheta-
 tare velimus. Vita nostra stadium, aut
 cursus

I. Cor. 4.

Eccl. 5.

cursus est ad mortem, isq; admodum bre-
 uis. Imo qui in stadio currunt, vident
 quantum spatium à tergo reliquerint, quan-
 tum super sit ad metam. Et olim qui iubi-
 leum expectabant, sciebant ex legis præ-
 scripto quantum frui licebat rebus em-
 ptis. At nemo mortalium est qui certo
 norit se postridie victurum. Itaque curri-
 mus, sed mortem in pedibus habentes, imò
 toto corpore eam nobiscum circumferi-
 mus, velimus nolimus.

Collatio.

Nota.

Quas ob res cum Ioanne baptista vltro
 fateamur, nec Christi gloriam vllatenus
 querere, nec temere Heliæ zelum habe-
 re, nec prophetas esse frustra, plurimos vi-
 te annos nobis ipsis promittentes, ut im-
 piij temerè, & magno suo malo facere cõ-
 sueuerunt. Quid ergo sumus? Equidem
 vox clamans in deserto. Etenim creatu-
 ræ omnes cœlestes, siue terrestres, voces
 sunt creatoris sui, tum potentiam, tum sa-
 piētiam, tum denique bonitatem eius cla-
 mantes. Nōne cœli enarrat gloriam Dei?
 Peccator homo solus inter electos Dei, ceu.

DOMIN. III. ADVENT.

mutus est, in cuius ore massam plumbeam
diabulus ponit, quemadmodum, quondam

Zacha. 5. Zacharias vidit. Vel ut coruus inter
Philomenas & Auiculas bene cātantes,
arboribusque virentibus insidentes, sic in
pius coruinam vocem malè sonantem e-

Collatio. mittit dicens. Cras, cras, & tamen nun-
quam illud cras venit, in quo respiciat,
& fructus dignos poenitentiae faciat, quis
ipse non vult. Columbinam vocem mi-
rum in modum, Deus optimus cupit au-
dire, coruinam vero abhorret. Unde in

Cātic. 2. canticis clamat. Veni sponsa mea colum-
ba mea, ostende mihi faciem tuam, sonat
vox tua in auribus. Nam vox tua dul-
cis & facies decora est. Talis erat vox
Ioannis baptistae, melos suave dans, ubi
opere, & ore, poenitentiam omnibus pre-
dicabat. Sed iam tempus adest, ut expli-
cemus quibus armis insuperabilibus, iuste
statores subdolos potenter vicerit, forte
hic Christi Iesu athleta.

Quando quidem armatura Dei robo-
tus, diaboli cuneos, spiritualibus armis con-

munitus

DECLAMATIO IIII. 172

munitus triumphauit. Arma militiae no-
strae non carnalia sed spiritualia sunt,
quibus suis ferreis, aut aereis armis potenti-
tiora. Veluti apostolus ait. Quin ut in
canonica Ioānis legimus. Hæc est victo-
ria quæ vincit mundum fides nostra. Fi-
des hæc non alia est, quam illa quæ per
charitatem operatur. Cui adest spes fir-
ma, quam beatus Petrus viuam, & in
contaminatam, ac immarcesibilem iure
vocitat. Huius fidei scuto quāuis nostra
apte natura fragiles sumus, omnia tella
ignea nequissimi extinguere valemus. Va-
riæ quidem tentationes, quas satanas,
mundus & caro excitant aduersus nos,
quid aliud quā iacula sunt, ea quæ ignea,
concupiscentiæ nequam igne accensa? Ve-
runtamen sagittæ paruulorum efficiun-
tur, modo hoc scutu ubique manibus por-
temus. Vidimus monstra de genere gi-
ganteo, quibus comparati quasi locustæ
videbamur. Hoc exploratores iner-
mes populo Dei narrabant, at qui, Iosue
& Caleph milites robustissimi, populum

1. Ioan. 5.

Num. 13.

& 14.

roborantes aiebant . Nolite timere neque
 rebelles sitis contra dominum , quia sicut
 panem , ita possumus eos deuorare . Sane gi-
 gantes sunt , & fortissimi hostes nostri ,
 sed ope diuina adiuti , illos deuorare va-
 lebimus , si armati incedamus hisce armis ,
 quibus baptista roboratus , sacerdotes &
 Leuitas verbo tenus prostrauit . Adhuc ,
 vas hoc auri , omni lapide pretioso orna-
 tum , quamuis cunctis virtutibus emi-
 cuit , vna tamen purissime effulsit , quam
 summoperè nos oportet imitari . Ea est hu-
 militas ingens , qua sese adeo deiecit , vt nec
 dignum se agnosceret , qui corrigiam cal-
 ceamenti saluatoris solueret . Ecce prope-
 modum omnis lapis pretiosus , quo decora-
 tus fuit sacerrimus hic vir . O mira , vehe-
 menter & miranda humilitas Iohannis ,
 sanctificatus precursor , tangere verticem
 Christi non audet , nec corrigiam calcea-
 mentorum soluere presumit . Vos fratres
 discite quo timore accedere ad altare o-
 portet , vt sacrosanctam Eucharistiam
 accipiat is , labijs & lingua tangentes , eum
 qui

Humili-
 tas,

Euchari-
 stia.

qui ad dexteram patris sedes , ab angelis diu
 noctuque laudatur ? O nos beatos sacerdo-
 tes , si vt par est , quotidie sacra mysteria
 coelebrantes manus nostræ contrectauer-
 rint verbum vitæ , Christum Iesum . Pla-
 nè si olim tangentes carnes animalium Deo
 oblatas , sanctificabantur , quanto magis
 qui corpus Christi benedictum dignè pe-
 ctore suo exceperit , sanctitatem & om-
 nigenam virtutem , imò omnium charis-
 matum dona recipiet ? Quandoquidem hu-
 militate vel maximè opus habemus , de
 qua sanctus Hieronymus , ad celantiam .
 Nihil habeas humilitate prestantius , ni-
 hil amabilius . Hæc præcipua est conser-
 uatrix , & quasi quidam omnium virtu-
 tum custos . Propter quod scriptura dicit .
 quanto magnus es , humiliare in omnibus ,
 & coram Deo inuenies gratiam . Verba
 sunt omni adnotatione digna , vos illa cor-
 dibus vestris insigite . Quid plura charis-
 simi sanctus Basilius , humilitatem vocat ,
 veram imitationem Christi . At si quis
 insolentius segerat , is diabolo similem se
 Y 5 facit .

Figura.

Exod. 30.

S. Hiero.
 ad celan-
 tiam.

S. Basil. facit. Et rursus de vita monastica ait. Humilitas omnium virtutum thesaurus est tutissimus. Hanc insignem virtutem toto corde appetentes, vicissim, ut Apostolus **Philip. 2.** suadet, nos deijceamus. In humilitate superiores inuicem arbitrantes, agnoscetes in proximo aliquid boni esse, quod nos non habemus, vel aliquid mali nobis adesse, quod in alio non est. Ut sanctus Doctor diserte tractat. 22. quest. 161. art. 3.

Summa. Summa. Vidistis fratres Phariseorum lethalem inuidiam, & subdolam, malitiam contra beatum Ioannem. Legatos ab hierosolymis ad eum mittunt, non vulgares, sed Sacerdotes & Leuitas. Qui interrogantes eum, esset Christus an non, confessus est nequaquam se esse Messiam. Rursus rogant sit Helias nec ne? Afferit non esse Heliam, quamuis in spiritu & virtute Helic ipse venerit. Denique Prophetam se non fore testatur, quem Moses prophetarat venturum, non alium intelligens nisi Christum. Instant adhuc palam faciat, quis sit, quo re-

spon-

sponsum dare valeant illis, qui eos miserunt. At vir sanctus, velut coactus vocem clamantis in deserto se appellauit, Ut dirigat viam domini aduentantis. Sic confessus est & non negauit. Confessus est non sum ego Christus, & non negauit se vocem ac praecursorem Christi. Admonens nos, Christi honorem zelare, non nobis quicquam gloriae eius arrogare. Alioqui ut satanas, & pariter primi arrogantes peribimus, gloria Dei sponsa est, vnicè ab illo dilecta, ita ut fas non sit vel eam tangere. Quod vir sanctus Ioseph, olim in Aegypto praesagebat, nolens tangere sponsam domini sui. Ceterum quorsum audeat baptizare in Iordane Iordanes legati rogant, cum nec Christus neque Elias, nec Propheta sit. Ille vero aqua dumtaxat baptizare proficetur, nam Saluator Christus Iesus, quem non agnouerunt, eos baptizabit, in spiritu sancto, & lauacro vitae, Quam ob rem in actis Apostolorum legimus, quod Paulus baptizabat illos, qui baptismo

Gene. 39

Ioannis

Ioannis abluti erant. Denique ut fortis athleta domini, honorem mundi fallacem spernens, Christum miris praconijs exaltat, sese demittens tantoperè, ut nec dignus sit corrigiam calciamenti, tanti, tantaeque potentissimi regis solvere. Nos ergo fratres fidem firmam, charitatemque flammigeram beati Ioannis sedula meditatione considerantes, mundialem honorem, qui instar feni floris est, spontè abdicemus, toto affectu Christum Iesum magnificantes, totisque medullis cordis diligamus. Diligentes & spiritu feruentes seruiamus. Cui sit gloria & imperium. Cum patre, & spiritu sancto, per secula. Amen.

ANNOTATIONES
appendices.

Annotatione.
1.1.

Primo notandum, quam ingens argumentum Hebraei aduersus suum errorem habeant, adhuc expectantes suum mesiam in lege promissum. Sane vel maxime fides nostra sancta hac legatione roboratur,

boratur, eo quod pharisæi alioqui doctissimi, sacerdotes & Levitas, apprimè eruditos miserunt ad Ioannem, ciscitaturos, an esset Christus. Nempe ut erant in scripturis versati, tum ex prophetia Iacob, tum ex Daniele, qui hebdomadas septuaginta numerant, ut consumeretur peccatum, & adderetur iustitia sempiterna super populum, palam agnoscebant mesiam venisse. Veruntamen egregios viros intuentes, Christum & Ioannem, legatos mittere decreuerunt, ut de mesia interrogent. Et quoniam austeritate vitæ, in qua Iudæi maxime sanctitatem locabāt, plus Ioannes fulgoris habebat, non ad Iesum verum mesiam, sed ad Ioannem internuntios suos miserunt. Quippe qui, cum mira de Christo praconia protulerit, ob eorum superbiam non crediderunt, imò verum mesiam cruci addixerunt, cecutientes. Vnde causatur, & quidem rectè dominus. Ego veni in nomine patris mei, & non suscepistis me, alius veniet in nomine suo, & illum suscipietis.

Gen. 49.

Danie. 9.

Secundo

2. Secundo, Ioannes noluit alienos titulos usurpare, sed humilitate magna, seruum regis regum Christi Iesu, se profiteri, minime erubescit. Certo certius scies quod seruire Christo Iesu, regnare est. Vbi docet principes & prelatos, non alienis titulis gaudere. Quin potius peculiare parui pendere, ne forsitan contra illos scriptum sit. Vocauerunt nomina sua in terris suis. Et iterum perijt memoria eorum cum somnitu. Hoc est, morte instate. Quia ob rem ob oculos habeant oportet, omnis qui se exultat humiliabitur, qui vero se humiliat exaltabitur. Idque, in beato Ioanne humilitate insignito gestum, non ambigimus.
3. Tertio, videre est, quam mundus fallax extimet, venereturq; , eos tantum qui externe nitent, profapia illustri, austeritate vitæ, hominum favore, etiam si re ipsa, adeo sint digni. Sic ad honores ascensurunt, non qui virtute, sed qui nobilitate, potentia, aut diuitijs pollent, quamuis stupidi sint, pauper autē, ubiq; iacet contentibilis.
- Psal. 48. sit. Vocauerunt nomina sua in terris suis. Et iterum perijt memoria eorum cum somnitu. Hoc est, morte instate. Quia ob rem ob oculos habeant oportet, omnis qui se exultat humiliabitur, qui vero se humiliat exaltabitur. Idque, in beato Ioanne humilitate insignito gestum, non ambigimus.

bilis. O mirandam cecitatem, o dementia execrandam, quæ interna sunt non prospiciunt impij, in quibus potissimè probitas & virtus sedem habent. Veh qui edificatis Syon in sanguinibus, velut iratus ait dominus. Abac. 2. Non ab similes erant Pharisæi abijciantes Christum dominum, eo quod comune vitam tam in vestitu, quam in victu, sequebatur. Ioannē vero camelorum pilis vestitum, cuius esca mel et locuste, maluissent pro Messia. In quo vel maxime decipiebatur, oportuit Christum per omnia fratribus assimilari. Nec decebat eum, ut austeram vitam duceret, quin, omnibus omnia factus est, ut omnes lucrifaceret. S. Thom. 3. p. q. 40. arti. 2. 1. Cor. 9.

4. Quarto mirum est, quam excædescat, cum per oblatam gloriam nihil extorquere à Ioanne potuissent. Ob id iam non blandicijs alliciunt, sed aggrediuntur nimis, ut saltim minando eum exterreant, & ab officio abducant. Ideo de baptismo interrogant, quare sine autoritate baptizare audeat, sciebant sanè, preclara testimonia de baptismo Messie.

Nam Ezechiel scripsit, effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus iniquitatibus vestris. Cap. 36. Nec ignorabant, in exordio mundi spiritum super aquas fouentem, ut eas vivificaret. Gen. 1. Item in Esaia pollicitus est Deus hoc ipsum. Abluet dominus sordes filiarum Sion, & sanguinem Hierusalem, in spiritu iudicij & spiritu ardoris.

S. Hiero. Cap. 4. Vbi sanctus Hieronymus. Quod leue est lauatur, quod graue exurit. Alludit ad illud, ipse baptizabit vos spiritu sancto & igni, ut Ioannes dixit. Matthe. 3.

Quinto notandum, quomodo Iudei tunc, imaginem habeant hereticorum omnium. Ii tot signa messiae habentes Christum ipsum contemnunt, nouum constituere conantes, tanquam filij eorum qui Deum deserto adorauerunt, vero Deo spreto. Et ob rem ad Ioannem accedunt, qui vocerant non verbum Dei, seruus non rex, proco sicuti ipse profitetur, non messias in lege promissus. Tales sunt Lutherani, &

liqua fex neochristianorum, qui doctrina sancta, & vera abiecta, Christo saluatore neglecto, aliam doctrinam lethalem, aliumque Christum sibi impudētissime, ausi sunt cōmisci. Contra quos dominus ait. Populus enim ad iracundiam prouocās est. Esai. 30. Et alibi, domus exasperans est. Esai. 30. Haud absimiles orthodoxi sunt, qui interdum suis delitijs vacātes, re vera Christū, & eius dogmata sancta contemnunt. De quibus apostolus, confitentur se nosce Deū, factis autem negant.

Sexto quāquam, fide, charitate, & spe, alijsque virtutibus, utpote armis insuperabilibus, gigas strenuus Ioannes in hoc acerrimo agone pugnarit, & hostiles incursum inimicorū superauit, vna est potissime virtus, qua omni gemma vernanti candidior effulsit. Nempe humilitate superbos infestatores debellans, os eorum obrudens erubescens abierunt. Est sane humilitas, tam ex omni parte pulchra, atq; grata Deo, ut sponsa in canticis dicat. Cum esset rex in accubitu suo, nardus mea dedit odore suū.

DOMIN. III. ADVEN.

Cantic. 1.

ubi sanctus Bernardus, perbelle inquit, humilitas nardus est amore candens, deuotione rigens, opinione redolens. Quia & ipsa virtus magna est, ea quae rara super. cantica. sermo. 43. Satis ergo nobis erit, cum Ioanne humiliari, ut prouehamur in aethera, quam cum demone exaltari, ut deiciamur in tartarum, flammis perpetuo puniendi. Caterum, si quis roget, quid sit humilitas? Respondet sanctus doctor.

S. Tho. 22

q. 161. ar.

2.

Est proprie directiua, & moderatiua motus appetitus. Itaque, vestis pannoſa, aliisque id genus externa, simbola tactum sunt humilitatis; quippeque non penitus contemnienda sanctus Thom. 22. questio. 161. articul. 2.

7

Septimo, non abs re baptista dixit de Christo loquens fortior me est. Matth. 3. Non sanctior, cum utrumque verum sit. Profecto accommodauit se, opinioni Hebraeorum, qui plus nimio externis dabant reuerentiam. Et quoniam saluator austeram vitam non elegit, eo quod non decebat, ut iam tetigimus, de potentia Iesu tractans, sanctitas

DECLAMATIO III. 178

eius non meminit. Et hoc ipsum est dicere ante me factus est, potior, excellentior, & longè maiori honore dignus. Fuit sane Christus potens opere & sermone, usque adeo fortis, in patrandis miraculis, in verbis vitæ. Quo ibimus, quoniam verba vitæ a te nã habes? Dicebat sanctus Petrus. Fortis erat in sustinendis iniurijs. Iesus autem tacebat, ita ut miraretur præses. Fortis denique in diligendis inimicis, ita ut cum lachrymis obiens in cruce, pro suis crucifixoribus orauerit, exauditusque est, pro sua reuerentia, veluti sanctus Paulus contestatur.

Quam violentus & improbus sit hic mundus, norunt qui serio conantur pie vivere in Christo Iesu. Nosq; id intelligimus altius considerantes, quam hostiliter sacerdotes & Leuite, cum Ioanne pugnarunt. Quid obsecro non fecerunt ut funditus, eius charitatem erga Christum extingueret? At ipse, ope dei roboratus, cen cū paulo clamās, quis nos separabit à charitate Christi? techas & anfractus eorum frustrauit, ac

DOMIN. III. ADVENT.

Eccl. 2.

prorsus delusit, magis ac magis sese dimittēs. Extat mirabile documētum, ne forsuā dormiamus et aliquādo nos tutos fore existimemus. Fili accedēs ad seruitutem Dei, stā in iustitia & timore, & preparā animā tuā ad tentationem. Is armis iustitia, & timore Dei, brauium arripuit Ioannes, & ysdem nos orthodoxi triumphalem regni cœlestis coronam vendicabimus.

DECLAMATIO. V. 175

DOMINICAE
quartæ declamatio quinta.

REgalis propheta fratres charissimi, ante annos mille, & eo amplius, sacra nostræ religionis Christianæ mysteria prospiciēs, utpote, cui Deus optimus sua gratuita dignatione, incerta & occulta sapientibus huius seculi, reuelauit, veluti coram habēs futura, sic clamauit. Vox domini super aquas multas. Vox domini in virtute, vox domini in magnificentia. Vox domini cōfringentis cedros, & cōfringet dominus cedros Libani. Et commouebit dominus desertum cades. Vox domini reuelabit condensa, ac preparabit ceruos. Et in templo eius omnes dicent gloriam. Quenā vox domini hæc tam dulcis, tamque sonora nisi ea est, de qua sacerrimus vates Esaias scripsit. Vox clamantis in deserto pa-

Psal. 28.

Esai. 40.

DOMIN. IIII. ADVENT.

rate viam domini? Quādoquidem, Iōānes de se ipso prophetiam illā explanauit, cū praterita dominica latius vidimus. Hac vox mirabilis super aquas intonuit, veniens in omnem regionem Iordanis, predicans baptisimū pœnitentiæ. Dñs super aquas multas, nam aque populi sunt & gentes, quarum in morem decurrentes, & in mare amarum mortis intrātes. Vox dñi in virtute. O quanta virtus, quātaque efficacia erat in verbis baptistæ, opere & verbo Christū Iesum venisse nūtiabat, non quasi aerē verberās, sed corpus suū castigabat, pœnitentia redimitus, tū etiam inedia stupēda. Adeo vt saluator abstinentiam illius velle comedans dicat. Venit Iōānes nō māducaū neq; bibēs. Idq; dictū esse per hyperbole, nōmo non scit, nā vulgaris in sacra scriptura est, edebat sane Iōānes mel Syluestre, & locustas. Tū ita parçē, vt quodāmodo effi nō comedere. Cū ergo verbo, et exemplo predicaret mirū in modū suadebat, & ad pœnitentiā quā multos alliciebat. Vox dñi in virtute. Nā pœnitentiæ virtutē docebat.

Apo. 17.

Pœniter:

DECLAMATIO. V. 188

quæ in cōtritione & satisfactione potissimè posita est. Nostra vero pœnitentiā, quæ sacramentalis appellatur, confessionē omnium peccatorū & absolutionē a confessore factā amplectitur. Sequitur vox domini in magnificentiā. Sanctus Augustinus. Hoc est magna facies. Quid obsecro magnificentius, quā filius ire peracta pœnitentiā a thera regna largiri? Hoc magnificentissimum opus Dei, Iōānes pro sua virili predicabat dicēs. Pœnitentiā agite & appropinquabit regnum cœlorū. Vox hæc cœlica cōstringebat Cedros, vbi phariseis & saduceis ad Iordanem venientibus, vt baptizarentur dicebat. Genimina viperarum, quis docuit vos fugere à ventura ira? Ecce vehemēter eos deterrēs, minis hisce illos redarguebat. Quid plura vox hæc domini preparabat ceruos, vt iam desides, & otiosi gliscētes, conuolarent ad pœnitentiā ob eundā. Ita vt milites & publicani acclamaret. Quid faciemus? Denique, vox hæc cœlestis reuelauit cōdēsā, et opaca, digito suo agnū dei Christū Iesum ostendēs, quo nil occultius

S. Aug.

Matt. 3.

Luc. 3.

fuit in mundo. Deus absconditus & homo manifestus ait Divus August. Eā ob rem in templo Dei, hoc est in ecclesia Romana omnes dicunt gloriam. Non iam idololignea, aurea, seu lapidea collentes, sed Christum Iesum totius orbis conditorem, & dominatorem, ut ius est, toto corde adorantes: En charissimi tota euangelij hodierni summa. In quo sanctus Lucas, primo de tempore, in quo beatus Ioannes cœpit prædicare & baptizare narrat. Subinde, de fructu eius prædicationis diserit. Nunc de laetitate summi Dei confisi euangelium indagare incipiamus.

Euāgelij
Luc. 3.

Anno quinto decimo imperij Tyberij Cesaris. Procurante Pilato Iudeam. Thetrarchā autem Galileæ Herodæ, Philippo autem fratre eius Thetrarcha Ituræ, et Triconitidis regionis. Et Elisania Abilina, Thetrarcha, sub principibus sacerdotum, Anna & Caypha, factū est verbum dominij per Ioannem Zachariæ filium in deserto.

Mira res quam seriose, quam & luculenter sanctus Lucas retexere enitatur, tempus

pus prædicationis Ioannis baptistæ. Idque ut lucidius subindicet, auspiciatus est, ab utriusque principatu, videlicet civilis & ecclesiastici proceribus, è quibus authoritatem desumit. Primo ab imperatore Romano, qui tunc temporis dominabatur Iudææ. Enimvero ut Iosephus est autor. Tyberius successor fuit Octavianus Augusti, sub quo natus est Christus, totius mundi salus, anno eius imperij. 42. Mortuus idem fuit anno sue ditionis. 57. Vnde successoris Tyberij annus fuit. 15. Quando Christus & Ioannes, annum trigesimum agebant. Quod quidem à mysterio alienum nõ est. Noluit in retam graui saluator mundi legem abrogare, & euangelium prædicare ante perfectam ac virilem ætatem, ne forte, infantie suspecta conditio, aliqua ex parte derogaret veritati. Siquidem lex illa vetus paruulorum erat, nõstra autem virorum ac robustorum, eo quod lex amoris & gratiæ, ex ore Christi Iesu perfecta est. Dicente apostolo, cum essem paruulus, loquebar ut paruulus, sentiebam ut paruulus. Id est

DOMIN. IIII. ADVENT.

quandiu in Iudaismo versatus sum, pueri
 1. Cor. 13. partes gerebam; ceremonijs & sacrificijs
 umbraticis obnoxius. Nunc vero Christi
 apostolus effectus factus sum vir, & sub-
 inde euacuauit ea quæ sunt paruuli. Imò
 Gala. 4. lex pedagogorum elementa continebat, e-
 uangelium verò perfectam doctrinam Di
 habet, vt maxime viros decet. Adhæc bea-
 ti Ioannis ætas, hic ostenditur, perfecta,
 quique vt Gabriel sacerrimè virgini nuntia-
 uit, sextum mensem nactus fuerat, quã-
 do angelorum rex Christus conceptus est,
 spiritu sancto cooperante. Nempe iuueni-
 lis ætas, non æque ad prædicationem con-
 2. Timo. 2. ducit. Hunc Paulus ad discipulum suum scri-
 bens. Vide nemo contemnat adolescentiam
 tuam. Vnde liquet, illam suapte natura co-
 tentibilem fore.

Tex.

Procurante Põtio Pilato Iudæa, hoc est
 præfidente Pilato in Iudæa, quæ misit Ty-
 berius Cæsar. Sublato Archelao & in exi-
 lium misso ad Vienam Gallie ciuitatè, Iu-
 dæa tributaria facta est, & iuncta dispo-
 sitioni Siritæ. Nec amplius per principem

DECLAMATIO. V. 182

sed per procuratorem ceu præsidem guber-
 nata. Hinc Pilatus missus fuit à Tyberio,
 ad gubernandam Iudæam. Quod autè tres
 filios Herodis Afcalonitæ qui infantes oc-
 cidit, hic refert Lucas, qui in tribus tetrar-
 chijs regnabant, eo tendit vt diuisum re-
 gum Israel intelligamus, & prope interi-
 tum. Nam omne regnum in se ipsum diui-
 sum desolabitur & domus supra domum
 cadet. vt saluator noster testatur. Atqui
 tetrachia nomè est principatus, vnde tetrar-
 cha nomen principis est, sicut rex, quãuis
 regali titulo non gaudeat. Plinio lib. 5. ca.
 18. Nec mirum si aliquando appellantur re-
 ges. Tetrarchia dicitur quarta pars princi-
 patus. Nam Romani vt regnũ Iudæorum
 minus validum esset, in quatuor tetrar-
 chias illud diuiserunt, rebellionem timen-
 tes Hebræorum.

Sub principibus sacerdotum Anna & Tex.
 Caypha. Anas sedè tenebat quãdo Ioannes
 prædicare cepit, Cayphas autè sacerdotiũ su-
 mum gubernabat, quando saluator noster
 passus est. Itaque annuatim, ac vicissim
 sacerdotio

DOMIN. IIII. ADVEN.

sacerdotio fungebantur, quod emerant ab imperatore. Quamuis sacerdotium ex lege

Exod. 28 vni datur, nihilominus ambitione, &

Deut. 7. uaritia dominante, venale ac diuisum est.

Quod presagium in signe erat imminentis exitij. Vtinam in sancta ecclesia Romana,

nihil horum hodie inuentum sit. Nempe saluatorem nostrum nusquam legimus flagellum fecisse, eoque optimo zelo, accenso

videntes columbas in domo domini foras misisse, nisi in templo Salomonis. Ecce quod

ingens scelus sit, quod agnus mansuetus Christus, ceu iratus e domo Dei auferre voluit. O mores Christianos, vtinam Anas et

Cayphas vsque nunc, heredes non habeant, posterisque non reliquerint. Sub ijs principibus, quos melius dixerim idolos, aut abominations in templo domini. Danie. 9. Vel

Acto. 8. Simones, qui oblata pecunia spiritus sancti dona emere ausi sunt, dum ministerium sacerum, sanctumque sacerdotium venale fecerunt. Sub ijs inquam, factum est verbum domini super Ioannem. Obseruandum ut

Origenes. Origenes ait, quod in prophetico sermone

DECLAMATIO V. 183

lis Hebraeis predicato, tantum Iudeorum regnum describitur. Dicente Esaia, visio

Esaie in diebus Ozia, Ioathae, & Achaz regum Iuda. At in euangelio, quod loquelateque

erat predicandum vniuerso orbi, imperium describitur Tyberij Caesaris, quippe qui totius orbis dominus videbatur. O ineffabilem summi Dei charitatem, quoniam euangelium cunctis nationibus in salutem nuntiandum erat, ob id gentium & Hebreorum regna receduntur a beato Luca. Quid plura? Regnum Romanorum veniente Christo describitur, quod in pedibus ferreis statue, quam vidit Nabuchodonosor figurabatur. Nam iam caput aureum pedes argenteum, venter eueus transierant, atque perierant Romanorum imperio remanente. Tamen lapis paruus absque manibus precipuus e monte, Christo Iesu nato ex virgine alma Maria, statuam deleuit, creuitque in montem magnum, ita ut in omnem terram exiret predicatio apostolorum, & Roma ubi tot idola colebantur, beati Petri sedes maneat. Sub hac, gentium vnus prim

Danie. 2.

Nota.

ceps

DOMINIC. III. ADVEN.

ceps adnumeratur, Iudæorum vero duo sacerdotes, nam unitas fidei, potissime in populo gentili erat futura.

Tex.

Hoc ergo tempore, factum est verbum domini super Ioannem in deserto. Compendio usus est Lucas, & vno verbo multa indicat. Super quem verbum Dei factum fuerit, sui iudicio non eget. Verbum Dei

Chrysof.

mandatum eius est, ut Chrysofomo placet, quia non a se venit sed a Deo ipsum mouente. Sunt multi qui non asciti, sed vltro se ministerio prædicationis ingerunt, prætextu honoris, quæstus ve, quæ pestis late vagari solet, Contra quos velut iratus dominus ait. Ipsi currebant, & ego non mittebam eos. Et iterum ecce ego ad prophetas, qui serabantur verba mea, & dicit. Hæc dicit dominus, qui sonantes mendatium seduxerunt populum meum. Ecce graphice depictos nostra tempestatis hereticos. Eius sunt & verba Dei rapietes antichristi prædicant. Somniantes mendatium seferunt populum Christi Iesu, eosque ad infernum pertrahunt, per dulces sermones

Iere. 23.

ait. Ipsi currebant, & ego non mittebam eos. Et iterum ecce ego ad prophetas, qui serabantur verba mea, & dicit. Hæc dicit dominus, qui sonantes mendatium seduxerunt populum meum. Ecce graphice depictos nostra tempestatis hereticos. Eius sunt & verba Dei rapietes antichristi prædicant. Somniantes mendatium seferunt populum Christi Iesu, eosque ad infernum pertrahunt, per dulces sermones

Heretici,

runt populum meum. Ecce graphice depictos nostra tempestatis hereticos. Eius sunt & verba Dei rapietes antichristi prædicant. Somniantes mendatium seferunt populum Christi Iesu, eosque ad infernum pertrahunt, per dulces sermones

& falsa

DECLAMATIO V. 184

salutationes, veluti apostolus contestatur. At sanctus Ieremias, etsi à domino ascitus, clamabat. a. a. a. domine nescio loqui. Ad quæ deus optimus, noli dicere quia puer sum, ego ero tecum. Felix prædicator, qui à domino mittitur, fieri nõ potest quin exuberantem fructum faciat. Nã quomodo prædicabunt nisi mittantur? Talis fuit sanctus Ioãnes, missus fuit a deo, vt testimonium perhiberet de lumine Christo Iesu. Cæterum à Deo missi sunt, qui legitima ecclesiæ cõstitutione, verbum Dei populo prædicant, ad candidã vitã, et honestos mores alliciunt audientes. In quibus autem nihil horum inuenitur nullatenus fides habenda est. Si autem roget quis, vbi iussio est hæc facta est Ioanni? Euangelista aperit vbi, in deserto quidem viginti quinque annis æreum scalentem habitans, cõuersatio eius non in terra sed in cœlis erat. Ibidem vsque ad sui ostensionem occultus mansit, hominibus incognitus, angelicis spiritibus notus. Idq; Deo optimo authore actum est, vt nulla suspitio hominibus innaferetur, quod affinitatis

Iere. 1.

Rom. 10.

gratia

grata vel conuersationis causa, de Christo Iesu magna testaretur. Vnde ipse Hebræus dicebat. Ego nesciebam illum, sed qui misit me baptizare, ipse mihi dixit. Super quem videris spiritum descendentem & manentem super eum, hic est qui baptizat in spiritu sancto. Quam ob rem ad tantum diuinarum gratiarum eleuatus est apicem, ut plusquam prophetis sibi gratia infunderetur. Nec abs re, cum suum desiderium a principio vitæ suæ usque ad finem, diuinis aspectibus obtulit. Felix charissimi qui solitudinem amat, mundi consortia fugiens, ut soli Deo vacet, is cum sponsa decantare poterit iure optimo. Dilectus meus mihi & ego illi, inter vbera mea commorabitur. O quoties verba hæc omni mellita dulcedine fecunda, Ioannes in illa vasta solitudine, tum corde, tum etiam ore repetebat. Dilectus meus Iesus, qui me in utero matris meæ sanctificauit, & oleo suæ gratiæ unxit, præcursoremque suum instruit, is mihi amabilis, & vehementer desiderabilis. Inter vbera mea commorabitur,

in corde meo, sed ei dabo, toto pectore eum diligam, qui tantopere dilexit me, & tot charismatum donis ditauit. Ij nimirum fratres qui teste Iob, edificant sibi solitudines, ijs inquam cœlestis rex Christus loquitur, eisque arcana sua reuelat. Hoc spiritu afflatus desertum unum reliquit, & in aliud desertum se recepit.

Venit in omnem regionem Iordanis prædicans baptismum pœnitentiæ, in remissionem peccatorum. In hac regione Iordanis sacrum euangelium habuit initium, nam dogma salubre Ioannis, & Christi Iesu hic cœpit, iuxta Esaiæ vaticinium, quod non tacuit sanctus Matthæus. Ut impleretur ait quod dictum est per prophetam Esaiam. Terra Zabulon, & terra Neptalim, via maris trans Iordanem Galilææ gentium. Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam. Siquidem aptus locus hic erat, ad ministerium eius, ut qui de peccatis suis doleret, statim baptizatus in Iordane, abiret ablutus. Notandum quare baptismus pœnitentiæ appellatur baptismus Ioannis, sane ille tantis

At bapti

Ioan. I.

Catic. I.

Tex.

Matt. 4.

Esa. 9.

baptizabat in aqua, ut in tertia dominica diximus. At si ergo in illo baptismo remissio peccatorum non dabatur, quorsum baptismus poenitentiae in remissionem peccatorum vocatur? Profecto sancti doctores varij sunt in hoc loco. Sanctus Gregorius de baptismo Christi Iesu hoc exponit. Praedicabat utique Ioannes baptismum verum, quod Saluator erat daturus mundo. Ipse vos baptizabit in spiritu sancto, aiebat, de Christo Iesu loquens. Atqui alij non de baptismo Christi sed de baptismo Ioannis, id intelligunt. Itaque ibi qualitas baptismi significatur, eo quod baptismus Ioannis erat baptismus poenitentiae. Hoc est, quodam initium poenitentiae, ut magna sit disparilitas, inter baptismum Christi & Ioannis. Nempe in baptismo Christi absque poenitentiali satisfactione praevia delicta omnia merito Christi delentur & haec maxima dignitas, & excellencia baptismi est. Quod autem subditur, in remissionem peccatorum, non ad baptismum refertur, sed ad poenitentiam. Perinde dicat, praedicans baptismum poenitentiae, propter

S. Greg.

Nota.

quam remissio peccatorum datur. Poenitentia autem quae vocatur virtus non à Ioanne coepit, sed à primo parente exordium habet. Et hic sensus plus arridet, & litera germanior apparet. Potuissimus quodammodo baptismum Ioannis, vocare baptismum in remissionem, non effectivae sed inchoativae, sine dispositivae. Disponebat namque ad poenitentiam obcundam. S. Tho. 3. part. q. 38. art. 4. valde conveniebat, ut Ioannes predicaret Christum baptizandum. Primo quia Christus veteris erat ad baptismum, ut consecraret aquas. Secundo, ut turbis ad baptismum convolantibus, predicaret Christum Iesum adesse. Tertio ut assuescigaret homines ad Christi baptismum. Haec & alia pleraque comoda, ex hoc baptismo Ioannis dimanarunt. Vnde perspicuum est nisi quis stupeat, illum esse a Deo, & instinctu familiaris spiritus sancti, Ioannes sic baptizabat. Quod pharisei confiteri noluerunt, Christo Iesu eos interrogante, sed erubescerent tacuerunt, ne proprio gladio se interimerent, veritatem profitendo. Erant quidem baptizandi baptismum Christi, quot quot baptismum Ioannis

S. Tho. 4.
d. 2. q. 2.

susceperunt, eo quod ex aqua & spiritu sancto renati non erant, sed aqua tantum diluti. Dicente domino nisi quis renatus fuerit ex aqua, & spiritu sancto, non potest videre regnum Dei. Hæc sententia sancti doctoris est. 3. part. q. 38. ar. 6. Quævis magister. 4. d. 2. Aliter sentiat, sed hæc ad scolæ, maxime attinet.

Matt. 3. **Tex.** Predicans baptismum poenitentiae. Verba eius ea sunt, ut Matthæus narrat. Poenitentiam agite & appropinquabit regnum cælorum. Ecce sacrum euangelium rectè à poenitentia facienda exorditur. Lex namque peccatum indicabat, nõ debebat nec poterat, imo occasionem præstabat, ut fortius libito accresceret. Teste apostolo, euangelium, id est bonum nuntium, in firmitatem ostendit, peccata palam facit, & medellam præbet simul. Eo quod Christus factus est nobis à Deo sapientia, iustitia, sanctificatio & redemptio.

Rom. 5. Res dictu mirabilis, Saluator noster factus est nobis iustitia, & nos iustitia Dei effici-mur in illo. O nos beatos fratres, si ut ius est, mandata Dei seruemus, cumque fide, &

spe, ac charitate veneremur. Nèpe regnum cælorum appropinquabit, & regnabimus cum Christo perpetim. En præ foribus est Dei regnum cælorum, adest quem pater promissit. Veruntamen intra vos esse non poterit, nisi antea etiam malam vitam defleatis, bonaque posthac agere velitis. Agite vos charissimi obsecro poenitentiam, alioqui uec Christi aduersus, nec baptismum, crux aut sanguis Christi aliquid proderit, nisi quis voluntate, ac sponte sua poeniteat. Nemo sibi blandiatur, aut felicitatem sibi promittat in delicto perseuerans, nec confidat in verbis mendacij dicens. Templum domini, templum domini, templum domini est. Sic Iudæi olim cecutientes dicebant, Frustra sperantes veniam, ob id quod in templo, tot sacrificia & holocausta offerebant, nihilominus sponte peccabant, & in peccatis perseuerabant. Caterum corroborat suam prædicationem testimonio Esaiæ, beatus Ioannes dicens.

Vox clamantis in deserto, parate viam domini, rectas facite semitas eius. Ioannes re-

Hier. 7

Tex.

Ete appellatur vox, eo quod nō scriptura sua prophetiā cōmendabat, ceu alij prophetae, sed missus erat, ut viua voce tātū predicaret. Clamat itaq; hęc vox solum magnitudine affectus, quod præcipuū est in cōcionatore, sed publica declamatione, nil priuatim docens. At contra, heretici latebras quarētis sua dogmata venenata explicāt. Dicēte domino, qui male agit odit lucē, ne arguantur opera eius. Vnde suā doctrinā laudās saluator, præsi di funesto dixit, Ego palā loquutus sum mundo. Ego semper docui in tēplo, & in sinagoga, et in occulto loquutus sum nihil. Quid me interrogas? Ecce euāgelij primatus, iurare ipso lucidius est verbū Christi Iesu, cam ob rē lucem amat, omne tenebrōsum vehementer horret. In deserto clamat, quia derelictē, ac destitute Iudæa, solatium redemptionis annuntiat, ut pulchrē sanctus Gregorius ait. En vox domini super aquas resouans, ut iam diximus, & quidem super aquas Iordanis intonuit. Vox domini in virtute & magnificentia, pollicens delictorū veni. im. adesse que messiam subindicās. Sed

Ioan. 19.

S. Greg.

quid

quid clamet? Nimirum parare viā domini admonet, & semitas eius rectas facere hortatur. Ecce quam male Hebræi prophetiam hanc Esaiæ, de reditu à captiuitate Babilonica exponunt. Euangelistæ ad literam illā de aduentu messie allegant. Sed de via paranda Christo veniēti in secūda parte huius declamationis tractabimus. Iamque de effectu, ac fructu saluberrimo aduentus messie diserens adnectit.

Omnis vallis implebitur, & omnis mons Tex. et collis humiliabitur. Et erūt praua in dire eta, & aspera in vias planas. En quatuor deformitates, quæ vic cōtingere solent. Vel Nota. vallis est, in quam oportet descendere non sine labore, vel mons, ad quem non ascendimus absque insudatione. Aut obliqua est via, aut aspera. Vaticinatur ergo Ioannes tantam esse virtutem Christi adueniētis ad nos, ut potens sit sua gratia omnes hæc deformitates ab animabus tollere. Significatur igitur ijs quatuor metaphoricis, tollenda quæuis deformitas morum. Auferenda quidem erat Christo nato

omnis pusillanimitas, iuxta illud Esaiæ. *Dicite, pusillanimes, confortamini, & nolite timere. Deus ipse veniet & saluabit nos. Quod quidem de messia venturo ad litteram dictum est, nam statim sequitur. Tunc aperientur oculi cecorum, & aures surdorum patebunt. Montes superbos præsignant, super quos, ros nec pluuia diuinæ gratiæ cadit.*

2. Reg. Dicente propheta regali. *Montes Gelbos, nec vos, nec pluuia descendat supernos, vbi ceciderunt fortes Israel. Iniustitia via obliqua est, tendens ad baratrum. Nam in circuitu impij ambulat, quorum typus Sanson obcecatus fuit, grauem molam trahens. Denique via improborum aspera satis est, ipsi magno cum gemitu acclamantibus.*

Figura. *bulauimus vias difficiles, viam autem domini ignorauimus. Aut si quis mauult, cum beato Gregorio dicat, valles gentes humiles, montes superbos designari. Et quia saluator noster, de se suis potentes de sede, & exaltauit humiles, Hebræos prostrauit, & gentiles in sublime euexit, cœu alma virgo*

Lucæ. 1. *Maria cecinit, ideo omnis mōs humiliatur,*

& vallis gratia Christi Iesu impletur.

Text. *Et videbit omnis caro salutare Dei nostri. Ac si dicat, Deus homo factus, adeo conspicuus veniet, vt in terris cum hominibus conuersatus, omnis homo, siue Hebræus, siue gentilis, aut barbarus, cum intueri possit, nisi suapte malitia in tenebris delictorum, delitescere quis voluerit. Plurisque facere tenebras, quam lucem celi maluerit. Hanc sententiam sanctus Gregorius, de vltimo aduentu explanat, vbi à cunctis rex noster Christus in gloria sua videbitur, eo dicente. Tunc videbunt filium hominis venientem in nube, cum poteste magna & maiestate. Cæterum, Lucas Iesum appellauit salutare Dei nostri, veluti exponens, quod propheta dixit. Et videbit omnis oculus, quod os domini locutum est. Sane saluator noster salutare Dei iure vocatur, eo quod venit nobis egrotantibus salutem spiritalem afferre. De euangelio sit satis.*

Lucæ. 22

SECUNDA PARS
declamationis.

Ad 5

Vox

1. Pars.

Vox clamatis in deserto parate viam dñi, audistis nř fallor fratres, in prima parte huius declamationis, Ioānē clamātē in deserto iuxta fluēta Iordanis, vbi b.aptismū pōnitētiae in remissionē pēctorum, turbis ad se cōfluētibus, seruidospū prędicabat. Ascēdit sane vt alter Helias sicut ignis, & verba eius sicut facula ardebāt. Imō Gabriele teste, Ioannes venit in spū et virtute Helia. Hūc eximus prophetarū Esaias ante annos 750. Vidit in spū & vocē clamātis in deserto appellauit. Et quidē rectē, nam suapte natura vox pręcedit verbū. Idq; ex nostra locutione agnoscimus, nam prius vox sonat, vt verbū post modū audiri possit. Ioannes

S. Grego.

ergo vox est, quia verbū pręcedit, vt beatus Gregorius testis est. Sicut enim vox pōetoris nūtius, angelus mētis, & intellectus nostri dicitur interpret, ita Ioānes nūtius et angelus fuit Christi, verbi aeterni patris. Quippe qui, ex substantia sua ineffabiliter ructat hoc verbū bonū, quod est Oceanum mare, seu fons ex quo omnia bona, scaturiūt. Mira res, vt in mēte mea prius fuit cogita-

Collatio.

tio seu verbū, vox autem prius ad aures venit, sic verbū patris, in aeternitate est, nihilominus per Ioannem, tanquā per vocē hominibus patefecit. Pręuenit Christū, prędicādo & baptizādo, et eū digito demonstrādo, dicēs. Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Adhęc, vox cito transit, verbum remanet in pectore, & sic, quam totius Ioannes transiuit obiens, Christo Iesu crescente, totum orbem adimpleuit, veluti Daniel de lapillo, absque manibus de monte pręciso, multis retro seculis prophetarat. Hinc Ioannes discipulis suis luore inuidiæ tactis dixit. Illum oportet crescere me autem minui. Idque factum est, vt sanctus Augustinus contestatur, quando Ioannes minutus est in capite, Iesus salus nostra, creuit in cruce. Quanquam de fama illustri, & estimatione magna, quam omnes de Christo habebant, ob insonem eius doctrinam, & stupenda prodigia, quę operabatur, ad literam intelligenda sit Ioannis sententia. Denique sicut vox sine verbo nil prodest, ita nihil sine Christo

S. Aug.

DOMIN. IIII. ADVENT.

Christo Iesu Ioannes. *Quin & baptisime
Ioannis nihil valeret, nisi accedente verbo
velamine carnis nostræ velato. Videtis quâ
merito propheta, & ipsemet Ioannes se vo-
cem appellavit.*

*Vox hæc non tacet, ideo vox clamantis
nuncupatur. Quis ille est qui clamat per
Ioanem? Sane Christus Iesus, qui in quocumque
prædicatore clamare solet. An experimen-
tum queritis (aut apostolus) eius qui in me
loquitur Christus? Hinc ipse dominus ait.*

Iere. 15.

*Si separaueris mundum à vili, quasi os meum
eris. O quam candidum, quam mundum, &
sanctum oportet esse os concionatoris, quo
ad loquendum populo, Deus optimus viritur.
Vox clamantis erat Ioannes, vox Christi
Iesu in templo clamantis. Si quis sitit veniat
ad me & bibat. Rursus saluator clamat.*

Joan. 7.

Omnes qui laboratis, & onerati estis

Matt. 11

*venite ad me, & ego reficiam vos. Obseruandum, quod Christus clamat voce sonora
tonans, quia euangelium veritatis prædicat.
In lege veteri velut submisisse, & humiliter
omnes loquebantur, utpote qui nondum*

uenerant,

DECLAMATIO V. 191

*venerant, ad seculum aureum, id est, ad tem-
pus euangelicæ veritatis. Quod quidem ad* *Nota.*

*umbrabat vox illa Mosi, rudis & exillis.
Sane quia lex umbratica erat & obscura,
non per orbem uniuersum resonabat, ut sacrum
euangelium, sed intra lares Hebræorum au-
diebatur tantum. At Christus rex noster in
deserto vastissimo, in toto mundo per apo-
stolos & prædicatores suos clamare non ces-
sat. Quorum vox in omnem terram exiit.*

Psal. 75.

*Vos charissimi hinc elicite, quanti estimare
de beatis conciones quas auditis. Non præ-
dicator vobis loquitur, sed Christus Iesus in
ore eius clamat, & quæ spiritus sanctus ei
suggerit propinat auribus vestris. Extat
saluatoris egregia admonitio. Qui vos au-
dit me audit, & qui vos spernit me spernit.
Votis sanctis, affectu pio, verba Dei audi-
te, & ea mordicus tenete, pectoribus quæ
vestris illa figite. Quo cum propheta conci-
nere valeatis. In corde meo abscondi eloquia
tua, ut non peccem tibi. Clamavit igitur vox
Christi, prædicauit in deserto adesse tanto-
pere desideratum mesiam, clamauit in alio
deserto,*

Psa. 118.

Iosephus. deserto, hoc est in Iudæa sterili, & omni di-
no & favore Dei iam destituta. Legite Iose-
phum lib. 7. de bello Iudæ. ca. 26. & vide-
bitis quam desolatum erat templum Salomo-
nis. Imo post tot devastationes, per ipsos per-
sas & Babilonios reges, quæ præciosa erant
in templo, Titus & Vespasianus, Romæ detru-
lerunt. Mensa aurea, candelabrum, vasa ar-
gentea, & cuncta utensilia per Romanos
sublata sunt, vinctio regalis defecerat, ut in
psalmo quodam extremis suspiriis regis psal-
Psal. 73. tes deplorat. O desertum omni cultura scilicet
omni fructu destitutum. Iudeorum pectora
arida erant, omni gratia dei arentia, ideo Io-
annes clamat velut aratro verbi dei, terram
incultam profcindens, quo in Christum Iesum
credentes, eumque candido corde amantes, pro-
prietus uberrimos, operaque sancta facere que-
runt.

Clamat etiam Ioannes ad nos fratres, qui
somnia gravi obdormientes ac supini, in lectu-
lo peccati iacemus, ut surgentes Christum Ie-
sum honore debito suscipiamus, in cordibus
nostris hospitium ei prestemus, fide, spe, chari-
tate

ritateque, omnigenis & virtutibus orna-
tum. Rege ipso Christo Iesu pulsante & di-
cente. Aperi mihi soror mea columba mea,
speciosa mea. O stupendam & indulgentissi-
mam filij Dei erga nos charitatem, quis pro
dignitate eximiam ac præcellentem dilectio-
nem hanc valeat enarrare? Stupent Ange-
li, mirantur Seraphin, ubi tota sui intelle-
ctus indagine summi numinis ingentem amo-
rem in filios Adæ patefactum contemplan-
tur. Sororem vocat ecclesiam hanc Roma-
nam, cuius pars quilibet fidelis anima est. Et
perbellè hac nomenclatura eam honorat, po-
stquam angelos non apprehendit, sed semen
Abrahæ apprehendit. Frater utique noster
est filius dei Christus Iesus, caro de carne no-
stra, os de ossibus nostris, ne interficiamus Io-
seph, aiebat Rubem, quia frater & caro no-
stra est. O fratres mei, ne obsecro fratrem no-
strum Iesum in corde nostro occidamus, legem
eius contemnendo, deus noster est, qui nos ex
nihilò creavit, & ad imaginem suam animam
nostram insigniuit. Hic vivit in corde nostro
per fidem & charitatem, iuxta illud. Vivite

vero in me Christus. Non obsecro adeo im-
manes & feri simus occidentes eum, qui in
ra nostra est. Alioqui illum interficentes,
nos ipsos leonibus crudeliores interficimus. Si
ergo ita est, quod frater noster vocatur, a-
nima nostra soror eius, re ipsa, sponsa que
appellatur, unde tanta ingratitude, quod
ostia cordis ipso pulsante non ei referantur.
Ego inquit, sto ad ostium & pulso. O mi-
abilem hominis dignitatem, o inenarrabilem
liberi arbitrij potestatem. Creator ipse crea-
turam suam rogat, blandis verbis demulcet,
& suadet nobis, ut ei aperiamus, versuto
leoni diabolo, & serpenti lethali mundo, con-
dis nostri portas claudamus. O fratres sal-
tim ut nostri misereamur, vltro Christum
Iesum suscipiamus. Nam ut corpus sine a-
nima, vitam habere non potest, sic anima
absque Christo vivere minime valet. Sicut
Eto Augustino testante. Alioquin ipse de-
minus de se ipso non diceret. Ego sum vita
veritas & vita. Et iterum, ego sum veritas
rectio & vita, qui credit in me etiam
mortuus fuerit viuet.

Apoca. 3

Nota.

Joan. II.

Sed nunc, quid dicat vox hæc in deserto, Tex.
intētissimo audiamus animo, nostra vel ma-
ximè refert, nedū audire, sed obaudire. Ait
enim, parate viam domini. Quæ nam via
hæc sit, quam præparare nos admonet vox
domini, vita nostra est, quæ sentibus pecca-
torum exuberat. Hinc beatus Basilius, in
psalmum primum, egregie explanans illud.
Beatus vir qui non abiit in consilio impio-
rum, & in via peccatorum non stetit. Via
enim ait, vita dicitur, per quam quilibet na-
tus properat ad finem. Quemadmodum qui
transfretantes in nauigijs dormiunt, à ven-
to in portum deducuntur, & siue sentiant,
siue non, perurgente cursu, ad finem optati
portus applicunt, sic & nos vitæ nostræ tē-
pore properante, veluti quodam motu irre-
quieto ad proprium terminum, occulto vi-
tæ nostræ cursu properamus. Itaque, omnes
in via sumus neque habemus ciuitatem ma-
nentem, sed futuram inquirimus, sancto Pau-
lo teste. Atqui, quoniam via hæc nostra
non est, eo quod in voluntate Dei sita, me-
rito via domini appellata est. Rectè quidem

S. Basil.

Hebr. 13

Nota.

vita nostra via dicitur, nam modo hunc modo illum fortitur statum. Sane via peccatorum ut sapiens inquit, tam est senticos, & prava, ut complant tanta sit lapidibus. Quin & hæc lata est, quæ ad perditionem deducit, mortem que perpetuam in ea ambulatibus adigit. Felix ergo vir, qui in illa non stat. Hic nimirum arctam viam amplectens, Christum ducem sequitur, & fidelis athleta, crucem suam sponte batiat. Ad hæc, sanctus Augustinus inquit. Beatus vir qui in via peccatorum non stetit. Ille non stetit in hac via mala, qui quibus natus sit in peccato, eum illecebra secularis non tenuit. Eodem plane pertinet quod Origenes loquitur. In corde nostro paranda est via domino. Magnum est cor hominis & spaciosum, si tamen fuerit mundum, nec in magnitudine quantitatis, sed sensuum intelligamus oportet. Alludit hoc, ad illud Templum Dei estis, & spiritus sanctus habitabit in vobis. Nempe ubi tanta mansuetas habitat, toto mundo maius sit necessitas est.

S. Aug.

Origenes.

1. Cor. 3.

Alij & non abs re, viam hanc intelligunt mandata dei esse, hæc viam plane paramus, ut quotidie veniat ad nos, suam gratiam imperiens, dum legem vltro seruamus. Dauide dicente, viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum. Currit orthodoxus viam hanc, cum Hilari corde, quæque Deus optimus præcepit implet opere. Sed quidni currat? Imo & volet? Qui sperant in domino mutabunt fortitudinem, assumment penas ut aquile, current & non laborabunt, ambulant & non deficient. O mirabile summi Dei gratiam, qui antea, nec pedem mouere quibant ad bona paranda, ope Dei fulsi, mutant fortitudinem, bella hostilia destruunt, & satanam, mundum, & carnem subiungunt spiritui. Nedum ambulant, quod ad incipientes attinet, sed currunt, quod proficientium est. Et tandem, Aquilinis alis super omnia volitant, quod perfectis peculiare est. Mira res currentes non deficient, volantes minime lassantur, aut fatiscunt. Hos faustissimos dixerim viros, qui ut filij Dei, spiritu eius

Psal. 118.

Nota.

Ezec. I. aguntur. Et instar sanctorum animalium, quæ propheta in spiritu vidit, ubi est spiritus impetus, illuc gradiuntur, nec reuertuntur, retrorsum aspicientes nunquam. **Catenæ Lutherus** Lutherus & eius complices, obmutescant mendax. hic, oportet, quique hoc verbo Ioannis exploduntur, tanquam noui Arriani liberum arbitrium abnegantes. Parate viam domini & rectas facite semitas eius. Quandoquidem, si iubemur præparare viam domini liberis. Dicente Salomone, hominis est præparare animum. Hoc Ariete omnium dogmata pessima hereticorum dilabuntur. Sane, gratia Dei præueniente, naturalibus nostris bene uti possumus. De qua David misericordia eius præueniet me. Quod autem Ieremias inquit. Scio domine quod non est hominis via eius, nec viri, ut ambulet & dirigat gressus eius, sine auxilio diuino intelligi oportet, quod profecto non destituit nos. **Manus Christi Iesu** ut in canticis optime depictæ sunt, tornatiles, auæe, plene Iacynthi dicuntur. Quam occissime mouentur, ut petentibus, diuitias suas largiantur. **Ph.**

ne Iacynthi semper extant, quo virtutes omnes pœnitentibus impendant. Quin & ipse bonorum omnium largitor, ad ostium stat & pulsat, corda nostra habitare maxime cupiens. Audiamus vocantem fratres, pulsantem regem nostrum aperiamus statim. Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra. Clamat Christus extra, per ea quæ visibilia sunt, clamat intra loquens pacem in plebem suam, & in eos qui conuertuntur ad cor. Ne obsecro quis ut aspidis surde, obturet aures suas, & pereat. Rex Solamō rex pacificus Christus venit, sedeat in trono patris sui & firmetur, ut de Salomone legimus. Anima iusti sedes est sapientiæ, & thronus regalis cor nostrum est. Non obsecro regnet peccatum in mortali corpore vestro, alioqui rex regum Christus, ad vos non veniet. vox eius ea est, Fili præbe mihi cor tuum. En aula regia, & sedes regis altissimi. Da cor tuum & cuncta ei dedisti. Da omnia quæ habes & hoc donum tolle, nihil regi tuo obtulisti. Fili præbe mihi cor tuum, hoc tibi dedi, ut reddas

Apoca. 3
Psal. 114
3. Reg. 2.
Prou. 25.

Bb 3 **spontes**

DOMIN. IIII. ADVEN.

sponte, quod gratis accepisti. Quādoquidem
 vt homini satis non est, si deus omnia qua
 fecit illi exhibeat, nisi seipsum prabeat ei,
 ita si cuncta dederit homo Deo, sat non est,
 nisi seipsum hostiam viuam, sanctam Deo
 placentem, impendat. Vnde sanctus Au-
 gustinus. Domine si dederis seruo tuo om-
 nia quæ fecisti, non sufficiunt, nisi te ipsum
 dederis.

Collatio.

1. Reg. 7.

Præparate ergo fratres corda vestra do-
 mino, & seruite illi soli, ait scriptura. Ser-
 uientes illi, mundo & omnibus quæ mundi
 sunt renunciate. Nemo potest duobus do-
 minis seruire. Ne sanctis prophana admi-
 sceatis, mundo, & Christo Iesu place-
 re volentes. Nonne scriptum est, qui ti-

Eccle. 2.

ment Deum, præparabunt corda sua? En-
 rursus liberi arbitrii insigne. Et iterum He-

Iere. 7.

remias. Bonas facite vias vestras, & stu-
 dia vestra, & habitabo vobiscum. O vere
 magnam & vehementer appetendam, Dei
 nostri pollicitationem. Habitabo in vobis,
 modo bonas vias vestras faciatis ait. Pro-
 bemus igitur nos ipsos charissimi, expendam

1118

DECLAMATIO. V. 196

mus solerter cōsciētiās nostras, exomologe-
 sim integrā faciamus, absolutionē pētorū no-
 strorū a sacerdote saluberrimā accipientes.
 Ieiunijs & orationibus nos exhibeamus, vt
 sacro aduētante paschate, Christū Iesum in
 benedicta hostia altaris, pētori nostro re-
 cōdamus. Sic ipse habitabit in nobis, vt rex
 præpotens in suo regno, nosque regnabimus
 in illo perpetim.

Summa.

Audistis nisi fallor fratres, quādo Ioannis
 baptistæ cœpit prædicatio, regnāte Tyberio
 Cæsare, Pilato procurāte Iudæā, Anna &
 Caypha sacerdotij partes gerētibus. Nā ius
 erat, vt gētes & Iudæi adnumerarentur,
 quādo euāgelii illuscere cœpit, quia nō mo-
 do Saluator Hebræos venit docere, sed om-
 nes gentes. Factum est verbum Dei super
 Ioānē, cui spiritus sctus præcepit ad obediē-
 tiā laborē sui ministerij, in desertū Iordanis cō-
 uolare. Vbi vox dñi super aquas, miro mo-
 do resonabat. Pœnitentiam agite & ap-
 propinquabit regnum cœlorum. Parare
 viam domini hortabatur omnes, & se-
 mitas oblicas, ac tortuosas, rectas facere

Bb 4 doca

docebat. Per illas coluber tortuosus ambulabat olim, ideo rex omnipotens Christus eas horret vehemēter. Detestatur humilis princeps, omnem arrogantiam, innocens puer Iesus execratur omnem versutiam, & medietatē. Par erit ut præparemus corda nostra, desiderijs sanctis, operibus bonis, ac precationibus pijs, pro virili studeamus. Sic sane præparatis cordibus nostris, rex noster Iesus in nobis habitabit, dono suæ gratiæ mentes nostras ditando. Cui sit gloria per secula. Amen.

ANNOTATIONES
appendices.

Annotation. I. **P**rimo adnotandum, quam sit magnum prædicationis munus, quamque fugiendum, donec Deus optimus ad functionem tanti ministerij selegat quos vult. Mirabile dictu Ioannes in utero matris sanctificatus, in eremo. 20. annis, & eo amplius austerrimam pœnitentiam agens, nõ est ausus sumere sibi hunc honorem. Quid ni Ioue

nes

nes homo tantum, alioqui sanctus, & virtute omnigena decoratus id expauescat? Saluator noster prædicationem suam auspiciatus non est, antequam spiritus sanctus duceret eum in desertum, ubi ieiunio vacans, tentatus est à satana. Spiritus domini super me ait humilitatis doctor, eo quod vixit me: euangelizare pauperibus misit me. Ecce ad eundem modum amicus sponsi Ioannes, quã diu super eum non factum verbũ Dei fuit, tacuit, & eremum incoluit. Utinam & nos eius gestus sequeremur. Nam quomodo prædicabunt (inquit Paulus nisi mittantur? Et itidem, nemo sibi sumat honorem, sed qui vocatur tanquam Aaron.

Luc. 3.

Secundo obseruandum est, quam paratũ, & morigerum se præbuit hic sanctus, qui ppequi subinde, ut facta fuit iussio illa cœlica, ad Iordanem venit tranquillitatem suã deserens, qua in eremo fruebatur. Non responsit aut reluctatur, ut Moses dicens. Obsecro domine mitte quem missurus es. Neque ait non sum eloquens, sed confestim vocationi paruit, cum Esaiã dicens. Domi-

DOMINIC. IIII. ADVEN.

nus aperuit mihi aure, & ego non contradico. Nō utiq; velut Hieremias dixit. *A. a. a.* Domine, nescio loqui quoniā puer ego sum. Vbi suo exēplo nos docuit, vt mandatis Dei nos morigeros præbeamus. Iuxta illud diuini cytharedi. Vt iumentum apud te factus sum, *Psal. 72.* & ego semper tecum. Appositiſſima collatio, strenuum & optimum virum obedientem indicans. Vt iumentum onus à domino suo lubens suscipit, perinde ego non reluctabor voluntati tuæ, domine Deus meus.

3 Tertio, vtrumque populum Euangelisſta Lucas non frustra connumeravit, de prædicatione Ioannis fusius diſerens. Nam lapsus ille probatus, præciosus, quem pater celestis promiserat mittere in fundamentis Syon, *Eſai. 28.* Eſaia testante, iam aderat. Christum illum dico, quem reprobauerunt edificantes, ceu ipse de se ipso contestatus est. Is profecto, ob suam insignem humilitatem, factus est in caput anguli, ad glutinans; vtrumq; parientem, vocans ad se, tum gentiles, tum Iudæos, pacem faciens ijs qui prope, hoc est, Hebræis, & pacem ijs qui longè, id est genti-

DECLAMATIO V. 198

est gentibus. Ii prope erant vnum Deum cæli & terræ molitorem adorantes, illi longè qui idola colentes, diabolo seruibant. At contra, Eſaia Prophetante, Reges Israel dumtaxat computantur. Nam prophetia data est Hebræis, sacrum Euangelium cum ceteris nationibus erat nunciandum. Huc pertinet illud. Euntes in vniuersum mundum, prædicate Euangelium omni creaturæ. Marci vltim.

4 Quarto, animaduertendum est, quā mirabilis facultas liberi arbitrii sit, quod à nullo de lege potest cogi. Vnde pulchre scriptum est. Fecit Deus hominem rectum, & reliquit eum in manu consilij sui. Quod quidem cum ita sit, hominem oportet cooperari Deo, ad sui conuersionem. Iuxta illud conuertimini ad me in toto corde vestro. *Ioelis. 2.* Et multa id genus sunt oracula, in sacra pagina conscripta. Nō tamē se potest disponere ad gratiā gratum facientem, sine auxilio Dei. Dicente Paulo. Deus operatur in nobis velle et perficere, pro bona voluntate. *Phili. 2.* & iterū nō quod simus suffici-

Eſai. 1.

Eccle. 15.

DOMIN. IIII. ADVENT.

sufficientes, cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis, cunctis sufficientia nostra ex Deo est. Sed de his Scotus. 2. d. 28. q. 1. Huc pertinet, quod Ioannes admonet. Parate viam domini. Eam ob rem, funesta hæreticorum dogmata explodantur, oportet.

5 Considerandum magnopere est, quod christianum sobrium oportet esse, & ad studia, perque Dei gratiam possit mereri semper paratum. Agnoscat planè opere præparatum erit, quantum imminet periculi, si longastaxerit moras. Vnde saluator nos omnes hortatur nolens aliquos perire, sed omnes ad poenitentiam reuerti. Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris luce. 12. Perinde dicat, ad pugnam vos ipsos accingite, nam cruenti hostes adsunt, excubias agentes, ut vos perimant. Quam ob rem armalucis arripite, sancta opera patrantes. Sic fiet,

Judic. 7.

ut fractis lagenis, corporibus ieiunij & orationibus afflictis, spiritus triumphare possit inimicos, ut in die mediæ olim contigit. Ecce quo pacto nos præparare oportet, ut spõsum

S. Basi.

Christum digne excipiamus. De hac præpar

ratione

DECLAMATIO V. 199

ratione latius sanct. Basi. in Mora. reg. 13.

Sexto demque, adnotatione dignum est, quod non semel, sed bis regalis propheta se paratum profitetur. Paratum cor meum Deus (ait) paratum cor meum. Psalm. 56. Vbi sanctus Bernardus in paruis sermonibus sermone. 43. inuenire est hominem semel paratum, non tamen secundo. Est qui vltro iubente Deo abijciat omnem corpoream voluptatè, egrediens de terra sua, et de cognatione sua, Verumtamen spiritali iocunditate equanimiter fraudari, dilectum Isaac interficere, quando aut obedientia cogit, aut fraterne charitatis ratio postulat, hoc plane maximopere gratum Deo sacrificium est. Memoret tamè fratres nõ tamen in hoc sacrificio, Isaac, sed arietem contumatiæ iugulari. Bis paratum cor habeamus, declinantes à malo & facientes bonum, bona externa, & internam iocunditatem ob Dei amorem abdicantes, ubi proximi nostri necessitas deposcit. Cum Paulo dicentes Omnibus omnia factus sum, ut omnes lucrifacerem.

S. Bern.

Gene. 22.

Annus

DOMIN. IIII. ADVENT.
ANNOTATIONES
appendices.

7 **S**eptimo annotandū est, quod baptisma Ioannis peccatorū remissionem non dabat absque poenitentia. Quam ob rem, rite appellatur

S. Hiero. baptisumus poenitentia. Hinc **S. Hieronymus** contra luciferanos. Ioannis baptisumus, non tū peccata dimisit, quam baptisma poenitentia fuit, in remissionem peccatorū, id est in futuram remissionem peccatorū, quæ esset postea per sanctificationē Christi, futura. Itidē

Origines. Origenes, in Epistola ad Roma. lib. 5. cap. 6. Baptisumus Christi alius fuit à baptismo Ioannis, nam baptizabat Ioannes baptisumate quod erat in lege, quare Christus dixit. Sine modo, sic decet nos adimplere omnem iustitiā. In quo ostendit quod baptisma Ioannis, expletio erat veterum, nō inchoactio nouorum. Tandem beatus **Augustinus** contra Petilianum. lib. 2. cap. 34. Petilianus temere dixit Non alium esse baptisum Ioannis quam Christi, sed vnum baptisum tri-

DECLAMATIO V. 200

tribus gradibus consecratum. Quorum triū graduum, aquam Ioannes, spiritū Christus, ignem paracletus dedit.

Octauro, baptisumus Christi Iesu adeo efficaax est, vt tam adultis quam paruulis, regni cœlorum aditum præbeat. Vnde concilium Carthaginense, occisorem paruulorum pellagiū vocat, qui paruulos absque baptismo saluari, pernicioso doctrina asseruit. Quo pertinet illud sancti Augustini, epistola. 105. Sicut paruulos renasci per ministerium baptizantium, ita & eos etiam credere per corda & ora gestantium confitemur. Sic plane hæc pertinent ad sententiam dñi dicētis. Qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit. At baptisumus Ioannis suapte natura nec adultis, nec paruulis salutem dabat. Et hæc potissima ratio est, inter vtrunque baptisum, Ioannis, & Christi saluatoris nostri. Ille vmbra erat, hic autem lux & veritas.

IN VIGIL. NATIV. CHRISTI
DECLAMATIO
 sexta in vigilia nati-
 uitatis Chri-
 sti.

Quam sint vera ver-
 ba summi Dei fra-
 tres, nemo non videt, nisi
 lubens cecutiat, & velu-
 ti in luce meridiana ocu-
 los suos claudere malue-
 rit, quam tanta luminis
 fulgorem intueri. Quandoquidem Dei ma-
 ximi verba extant, quique per os sacerdotum
 datus Esaiæ sic ait. Sicut exalrantur caeli à
 terra sic exaltate sunt vie meæ à vijs re-
 stris, & cogitationes meæ à cogitationibus
 vestris. Sane omnipotens Deus, utpote qui
 sapientia infinita est; dicente propheta re-
 gali. Magnus dominus & laudabilis nimis,
 & sapientiæ eius non est finis. Nos vero
 vermiculi humi reptantes, ignari, & vete-
 menter rudes sumus. Quid ni cogitationes

Esai. 55.

Di

DECLAMATIO VI. 201

Dei plusquam cœli à terra distent? Nos ut
 parui parua cogitamus, parua & humilia
 atque vulgaria diligimus, eisque heverentes
 plus nimio amamus. Deus optimus, ut ut
 magnus est, magna cogitat, & magna ope-
 ratur. Iuxta illud tu es Deus solus qui facis
 mirabilia. Quam ob rem necessarium est, ut co-
 gitationes eius longe separate sint, à cogita-
 tionibus nostris, vie illius absimiles per om-
 nia appareant vijs nostris. Nonne demira-
 tus apostolus sese continere non valens ex-
 clamavit? O altitudo diuitiarum sapientiæ
 & scientiæ Dei, quam incomprehensibilia
 sunt iudicia eius, & inuestabiles vie eius.
 O rem dictu mirabilem, quis unquam ex-
 cogitare poterat, nisi, Deus ipse sua digna-
 tione, prophetis reuelaret, Deum nasciturum
 ex muliere, ut hominem perditum liberaret?
 Quis obsecro virginem fetam opere spiri-
 tu sancto à seculo audiuit? Ioseph iustus à
 Deo electus quasi stupefactus tanti myste-
 rij nescius, volebat dimittere Mariam Deipa-
 ram videns eam fetam. Idque fecisset, nisi
 angelus in somnis arcanum hoc ei patefecis-
 set.

Psal. 76.

Rom. II.

Cc

set.

set. Sed iam vias Dei inexcutabiles rimari incipiamus, aggredientes expositionem euangelij cuius sacra lectio sic habet.

Euāgelij

Cum desponsata esset mater Iesu Maria Ioseph, antequam conuenirent inuenta est in vtero habens de spiritu sancto. Mirabile sane hoc est charissimi, quod Maria virgo nubat, cum ex virgine nasciturum nuntiaret Esaias messiam, tot retro seculis. Ecce virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel. Quid ergo virgini & coniugio? Quenam societas, lucis ad tenebras? Sane si rem hanc penitus inspicimus, alto Dei consilio id actum est. Non modo decebat Christum Iesum, sed matrem eius sacram, necnon ad fidei nostrae firmitatem, sic fieri oportebat. Profecto nisi ex muliere virata nasceretur Saluator infideles vehementer insultarent, dicentes quod ex nefando concubitu natus esset Christus.

S. Amb.

Huc pertinet illud Ambrosij. Quid Iudeis, quid Herodi possit ascribi, si natum viderentur ex adulterio persequi? Quasi nihil sceleris eis esset irrogandum. Adhuc

moris erat apud Hebraeos genealogias scribere, non nisi per viros, quod Matthaeus adamusum seruauit, retinens profapia Christi Iesu. Tandem ad tutelam pueri nati vel maxime conueniebat, vt desponsaretur alma virgo Maria. Secundo decebat, ita fieri ex parte virginis. Nam alioqui, vt bene refert sanctus Hieronymus, à Iudeis iuxta legis edictum lapidata esset, ceu adultera. Quid quod filius Dei qui honorare precepit parentes, non venit, quicquam infamiae sacerrimae suae matri dare. Imo magno honore eam persecutus est semper, vt par erat. Mirabile dictu, maluit de ortu suo, quam de matris sanctissimae puritate dubitari. Sciebat sane, & optime

S. Hiero.

S. Amb.

norat, quam fuerit tenera virginis vrecundia. Ne ergo intemeratae virginis aduretur infamia quando alius eius videretur corruptionis insigne praeserre, eam ob rem summus Deus qui potenter attingit à fine vsque in finem, & nihilominus dissonit omnia suauiter, sub hac vmbra

honorabilis connubij, abscondit arcanum hoc sacrum. Denique sic oportebat ut sacra virgo nuberet, ut medela similis esset morbo lethali. Ex viro & vxore, ex Adamo & Eva corruptio, & infirmitas oborta est cunctis mortalibus, eo quod omnes in Adam peccauerunt, & egret gloria Dei, fas est ut ex virgine vxorata, prodeat salus totius mundi Christus Iesus. Quippeque spiritu sancto operante concepit, ut statim ex euangelio audiemus. Ioseph autem, ut nutritus accersitus est, unde pater à virgine sacra vocatur, legalis tamen non naturalis. Decebat insuper nostræ fidei firmitatem, nam Ioseph vir sanctus ut testis adhibetur virginitatis Deiparæ Mariæ, sancto Ambrosio contestante. Sub hæc ex virgine desponsata Christus nasci elegit, ut virginem sanctam ecclesiam Romanam subindiceret, de qua quotidie nascitur, ubi per gratiam in corde fidelium generatur. Virgo quidem est, ob fidei integritatem mirandam, & simul desponsata, cuius vir rex regum Christus. Dicente Paulo, despondi enim vos uni viro virgini

Noti.

Ecclesia
Christi
sponsa.

nem

nem castam, exhibere Christo. De quo testimonium reddens baptista ait. Qui habet spōsam sponsus est. Quid quod versutus demōdolo prothoplastos in paradiso decœpit, & ideo decipiendus erat, ne tam abditum tãque sacrum mysterium agnosceret. Delusus itaque est, sub velamine connubij, & veluti desperatus abiit, intelligens, virginem gravidam viro autem desponsatam, quam ipse cecutiens corruptam existimabat, & à Ioseph cognitam. S. Tho. 3. p. q. 29. arti. 2. plurima annotatu digna super hoc tractat.

Ioan. 3.

S. Tho. 3.

Hic velim charissimi iam altius inspiciamus tum sanctitatem eximiam, tum etiam dignitatem præclaram sanctissimi Ioseph. Hic sponsus sacratissimæ matris Dei efficitur, & Christi Iesu filij Dei nutritus constituitur. Quid obsecro præcellentius, aut quid altius excogitari potest? Stupent angeli, mirantur Seraphin, intuentes celsitudinem tanti muneris in hoc benedicto viro. Nempe elegit eum ex omni carne, selectus est ante mundi exordium, ut tam mirifico ministerio fungeretur. Heret intellectus

perfecto, obmutescit lingua, huius præclarissimi sancti volens aliquid affari. Vt Balbutiens non nihil dicam. Sane de illo Ioseph castitatis speculo, qui sponsam domini sui in Aegypto tangere non fuit ausus, memorie proditum est, quod fidelis fuerit servus regi suo, quin & dominus eius constituit illi possessionem domus suæ. O principem magnis Ioseph, cui pater cœlestis dedit, atq; confidit possessionem totius domus suæ. Filius Dei & mater eius in manu & gubernatione Ioseph positi sunt. Ei paret rex regum, cui angeli omnes gratanter obediunt, imo pauet ad nutum eius, veluti testatur Iob. Idque non ex nostro sensu sed testimonio euangelistæ asserimus. Descendit cum eis puer Iesus duodecim annos nactus, & venit Nazareth & erat subditus illis. O detestabilem superbiam nostram, insuperabilis imperij rex Christus, subditus Ioseph nutritio, & nos creatoris nostri mandatis obedire nolumus? Quid superbis terra & cinis, hominibus putredo & vermis? Nondum puer sanctissimus in tenera sua ætate obediuit Ioseph, sed regna cœlorum, et dñi angelorum

Gene. 39

Iob. 26.

Luce.

angelorum utpote vera sponsa, subdebaturationi ac mandatis sponsi. Nec abs re, veram sponsam Ioseph vocarim Mariam sacram, cum perfectio matrimonij in forma eius sita sit, hoc est in consensu utriusque. S. Tho. 3. p. q. 29. art. 2. Quas ob res Lucas & Matthæus virum Mariæ beatum Ioseph appellarunt. Hoc enim ex eplo magnifice insinuat fidelibus coniugatis, etiam seruata, pari consensu continentia, posse permanere, vocariq; coniugium non permixto corporis sexu. Hæc. S. Aug. li. de consensu euangelistarum. Quid plura fratres? Verbis exprimi nullatenus potest, quam debitores simus omnes, potissime orthodoxi, viro sanctissimo Ioseph. Næpe Aegyptij patrem & redemptorem Ioseph illum qui nostri Ioseph typum gerebat vocitabant. Eo quod fame ingruente triticum eis sapienter seruauit septennio. Quod nomen longe melius sponso Christiferae conuenit, quippe qui in Aegypto, seuiente bellua illa immansissima Herode, Christum Iesum panem viuum qui de cœlo descendit, vigili ac solerti cura nobis custodimur. Huic sancto omnes, honorem defer-

S. Tho. et
Scotus. 4
d. 30. q. 2.

Gene. 12.

S. Ioseph.

Nota.

ramus oportet, & quem tanti fecit Deus optimus, votis ardentissimis honoremus, quo precibus eius dignissimis Saluator noster, maxima dona nobis impertire dignetur. Verum si sanctus Ioseph princeps magnus fuit in terra, & in corpore mortali domus Dei possessionem obtinuit, quanto præcellentius regnabit in cælo honore & gloria laureatus? Sed nunc miram sanctitatem illius pauper gradū figentes, opus est contēplamur.

Tex.

Antequam conuenirent, inuenta est in utero, habēs de spiritu sancto. Vidimus quomodo consultū fuerit famæ Christifere virginis, necnon & pueri Iesu honori, ne forte putarent eum spurium, si natus esset ex muliere non virata. Et tandem consulebatur educationi infantis, quando virgo sancta desponsata fuit Ioseph, quæ triplex ratio literalis est. Vbi magnopere vellim, ut mirandam almæ virginis humilitatem animal-

Caictanus

uertatis, sponsa spiritus sancti, filia summi patris cælestis, mater unigeniti Dei, & nihilominus sponsum fabri sponte accipit. Quid plura? Ex regia Dauidica profapia orta, non

fena

senatorem, aut principem potentatu præcellentem querit, ut nonnullæ virgines hodie querere solent, ultra statum suum & infamam conditionem, virum illustriorem se, cupientes ducere. At contra humilima Maria nihil insolentiæ, nihilque seculi huius arrogantiæ præseferens, sponte summo numine disponente, & parentibus eius sic ordinantibus, subinde nupsit fabri lignario. Quod quidē haud mysterio vacat, quoniam in ligno crucis saluator mundi pro nobis mori instituerat. Quo in ligno demō vinceretur, Quippe qui in ligno scientiæ boni & mali, primos parentes deuicerat, potenterque triumpharat. Sequitur nunc. Antequam conuenirent, inuenta est in utero, habens de spiritu sancto. Verba hæc antequam conuenirent, omnes pene doctores explicant de congressu. At quia in virgine pudica etiam hoc nominare horrorem quendam habet, nullatenus concionem faciēs orthodoxis, nisi de cohabitatione virginis & Ioseph in domo una explanare volui. Eloquia domini ait propheta, eloquia casta. Et rursus apostolus,

humilitas
Mariæ.

Tex.

Psal. II.

periculi imminentis nos admonens ait. Omnis fornicatio aut immūditia nec nominetur in vobis. Eam ob rem malui cū beato Augustino lib. de concordia euāgelistarū, et cū viro apprime docto Remigio dicere. Antequā ventū esset ad solēnia nuptiarū. Sed à quo obsecro inuēta? Sane à Ioseph qui licetia maritali omnia nouerat, non aut ab alio vt refert. S. Hiero. Mira res, quam deserēt euāgelista, valentinū confutat, cum ait in vtero. Falso ille afferebat Christum è caelo adduxisse corpus suum. O vehementer execrandam blasphemiam, alma virgo mater Dei est, in vtero concepit Iesum filium Dei, & hoc spiritu sancto cooperāte, velut pulchrē euāgelista recēsit. Cui alludit illud Pauli. Misit Deus filiū suū, factū ex muliere, factū sub lege, vt eos qui sub lege erāt redimeret. Inuēta est in vtero habēs de spū sc̄to exacta quidē locutio. Inuenire dicimus gemā in via, de qua nihil cogitabamus. Sic Ioseph quod minime cogitabat inuenit. O scilicet hominē qui thesaurū in agro absconditum inuenit, verbū patris carne indutū, in agro

fertili

fertili Maria virgine adinuenit. Sane in Christo omnes thesauri sapientiæ & sciētiae Dei absconditi sunt. Caterū ne euāgelistā, quis quæstionibus adoriri velit, cōpedio mirabili, opus ineffabile expeduit, habēs de spiritu sancto. Perinde dicat, de hoc mirabili arcano nemo mihi molestus sit post hac, sat fuerit scire Mariā cōcepisse opere spūs sancti alludit ad illud Gabrielis, spiritus sc̄tus superueniet inte, & virtus altissimi obūbra bit tibi. Nemo tamen adeo rudis sit, vt de substantia spūs sancti Christū cōceptū putet. Neutiquā spiritus sanctus pater Christi est. Sed quia opus incarnationis ex ineffabili dei amore ortum fuit, amor patris & filij, spiritus sanctus est, ideo spiritus sancti opus appellatur. S. Tho. 3. p. q. 32. ar. 1. Atqui sc̄tus vir tāti sacramēti ignarus, vehementer stupefactus timuit. Vnde sequitur.

Ioseph autem cū esset iustus & nollet eā traducere, voluit occultē dimittere eam. En maxima laus qua effertur sanctitas beati Ioseph. Iustus quidē erat, legem dñi pro sua virili seruabat. Alioqui si peccaret in vno, factus

Nota.

Lucæ. I.

Scotus. I.

d. II.

Tex.

S. Aug. ser. I4. na

Galat. 4.

Iacobi. 2. factus esset omnium reus, ut rectè sanctus Iacobus asserit. Equidem si iustum quempià dixeris, omnia dixeris, & nihil supra. Iustitia proprium est, unicuique pro merito reddere quod suū est, teste beato Basilio. Hinc Deus optimus iustus dicitur passim, in sacra pagina, quoniam reddit unicuique iuxta opera sua, Benemeritis regnum caeleste donat, malemeritis gehenam ignis tribuit. Si ergo **Ioseph vir Mariae iustus erat,** necesse est, ut **Abac. 2,** omni virtute decoratus incederet. Iustus meus ex fide vivit, ait dominus. Talis erat beatus Ioseph, qui Fide, Spe, & Charitate fretus, per omnia deo placebat, proximis vero offendenticulo minime erat, sed adminiculo. Hac plane iustitia instigāte, videns sponsam sacrā fetam, stupet vehementer, intuens suam humilitatem, patientiam, orationem ferventissimam, assidua ieiunia, audiensq; sancta illius verba plus admiratione raptus scandescit.

Iob 7. Bone Deus visitaſti facerrimam tuam me. Vide Sā. trem diluculo, & subito probas illam? **Ex Ber. ho. 2** turbatur Ioseph, merore conficitur, in gemis super mis cit, suspiria plurima iactat, in agone hoc catus est.

lamitop

lamitoso positus. Quem alma virgo aspiciens sic mesticia affectū, nonne vehementer ipsa tristabatur? Nonne lachrymis habenas laxabat? **Psal. 30.** At ipsa ut reor, orationi instabat, se penumero illud Dauidicum dicens. In te domine speravi, non confundar in aeternum. Semel tibi dicaui me, ubi respondi par. **Luce. 1.** animpho Gabrieli. Ecce ancilla domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Iesu bone, fili Dei altissimi tibi fido, tibiq; totam me cōmitto dedoque. Ob id non timeo, nec paulescere fas est, et **Nota.** si sponsum meum turbatum, suspicionemq; laborantem videā. Domine Iesu, vim patior respōde obsecro pro me. Nempe, ut quōdam **Danic. 13** Susana mulier sancta, elevatis oculis in caelū cor eius fiduciam magnā habens in domino, virgo sacerrima deum precabatur. Eius oratio ut erat humilis, instar incensi suave olētis, omnes penetravit caelos. Quin & caelorum rex puer Iesus, qui in utero eius delitescit, matrem benedictā exaudiit, & sancti Ioseph piaseprecationes non spreuit.

Anceps erat vir iustus, & suspitione laborabat nō vulgari, nec inani coniectura mo-

tus, ut iam diximus. Hinc sanctimoniam scrae virginis considerabat, illinc insignia pregnantis cernebat, & uterus eius magis ac magis intumescibat, puero Iesu in dies crescente. Quisq; sua dignatione fastidia infantium propter nos lubes sustinuit. Ea ob rem intra se dicebat, haud absque ingenti angore.

Pro. 18.

Quid faciam? Quo me vertam? Prodo sponsam meam Mariam aut taceo? Scio scriptum esse, qui tenet adulteram stultus est, & insipiens. Si prodiero adulterio non consentio, sed vicium crudelitatis incurro, nam secundum legem Mosi lapidandam esse agnosco. Si tacuero, malo consentio & cum adulteris portionem meam pono. Quonia ergo tacere malum est, adulterium prodere peius est, dimittam eam occulte. Hac

S. Augu.

S. Augustinus, sermone de Natiuitate dicit. Ecce quid iustus vir instituerit. Nominem iustitiam maxime vitatur scriptura, quia vniuersalis virtus iustitia est, ut pulchre notat De-

S. Hiero.

us Hieronymus. Cum esset iustus. Hoc est benignus, & pius, ac mitis, noluit precipitare sententiam aduersus innocentem virginem, tantam non remittens summo Deo. Idq; fecit

quasi

quasi supra legem viuens, quae breui admodum per Christum abolenda erat. Ut enim sol ceu quotidie videmus antequam oriatur, radijs suis mundum illuminat, sic & Christus sol iustitiae de quo Propheta ait, oriatur vobis timentibus nomen meum sol iustitiae, & sanitas in pennis eius, antequam in Bethleem nasceretur multa signa apparere fecit, suisque fulgoribus, mentes hominum illustrabat. Quod in Elisabeth prophetante, & in Zacharia, necnon in puero Ioanne iubilate palam est. Videant hic omnes viri, ne crudeles sint in uxores suas, mala cogitantes, zelotypo amore concitati, prudentia magna hic opus est, ne scandala orientur. Sanè cauendum summe est, ne diabolo locum dederint uxorati, nam inimicus ille homo super seminare zizaniam adhuc molitur, veluti Saluator in parabola illa hortatus est. Vosque omnes charissimi iusti Iosephi sanctissimi gestus sequimini, cauentes summo opere, temere alios iudicetis, quamuis nonnulla appareant peccati insignia. Dicente Apostolo. Nolite ante tempus iudicare, donec veniat

Nota.]

veniat

I. Cor. 4. *veniat dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarum. Et iterum, quis es tu qui iudicas servum alienum? Huc expectat sententia saluatoris orthodoxos omnes admonentis. Nolite iudicare & non iudicabimini. In quo iudicio iudicaveritis, iudicabimini. Que nisi amens fuerit, non terrent hęc verba? Vos ipsos iudicate, cogitatus & verba, operaque vestra & aqua lance appendite, aliena vero facta minime iudicetis oportet. Ioseph iustus est uabat adulterij suspicionem afflictus, veruntamen quia ipse duntaxat sciebat, ut famare sponsam suam noluit, sed clam dimittere illam decreuit. Ecce magnum testimonium puritatis Marię, Ioseph nesciens mysterium, silentio rem usque adeo abditam celat. Videbat gravidam, quam nouerat castam, ob id in meliorem partem declinare sapienter instituit. Non erat plane virginem fore mensuraturam. Dicente Esaia, egredietur virgo de radice Iesse, unde Maria duxit originem. Legerat, sitidem. Ecce virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel. Nihil profecto tam frequenter raba*

Luc. 6. *indicio iudicaueritis, iudicabimini. Que nisi amens fuerit, non terrent hęc verba? Vos ipsos iudicate, cogitatus & verba, operaque vestra & aqua lance appendite, aliena vero facta minime iudicetis oportet. Ioseph iustus est uabat adulterij suspicionem afflictus, veruntamen quia ipse duntaxat sciebat, ut famare sponsam suam noluit, sed clam dimittere illam decreuit. Ecce magnum testimonium puritatis Marię, Ioseph nesciens mysterium, silentio rem usque adeo abditam celat. Videbat gravidam, quam nouerat castam, ob id in meliorem partem declinare sapienter instituit. Non erat plane virginem fore mensuraturam. Dicente Esaia, egredietur virgo de radice Iesse, unde Maria duxit originem. Legerat, sitidem. Ecce virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel. Nihil profecto tam frequenter raba*

Esaï. II. *de radice Iesse, unde Maria duxit originem. Legerat, sitidem. Ecce virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel. Nihil profecto tam frequenter raba*

in templo, & synagogis diserebant, quam hasce prophetias & alias complures, id genus. Quam ob rem nemo erat, tam rudis, aut stupidus qui hoc ignoraret, inter Hebræos.

Sed nunc obsecro fratres mihi obseruate, Virgo sancta. quantum doloris res hęc, attulerit cordi tenebrarum sacrosanctę virginis. Vix cogitari potest, quam ingenti merore alma virgo fuerit confecta, tantum abest, ut verbis dici possit. Equidem grauissimi martyrij genus hoc fuit Christiferę Marię. O super omnes ignara delicti, o angelorum imperatrix, cui comparabo te, aut cui assimilabo te, & consolabor te? Nempe magna est velut mare mestitia tua. Exequabo te nisi fallor sponse dicenti. Manus meę plene sunt myrrha, et digiti mei stillauerunt myrrham probatissimam. Quando in presepio arcto pannis inuolutum Iesum filium tuum vnicę dilectum, reclinasti vagientemque vidisti, nonne manus tuę benedictę myrrham præcellentem distillarunt? Fugiens in Aegyptum, tyranni regis iram deludens, quem dolorem patiebatur peccatus tuum? Denique octauo die la-

Cantic. 5.

pideo gladio carnem illam, quam ope spiritus sancti genueras laceratam prospectam, vulnus illud tuis manibus alligans, nunquid viscera tua sauciata non erant, & eodem cultro vulnerata? Agite vos fratres, agite inquam viriliter & confortetur cor vestrum, en tenerrima virgo à Christo redempta, per arma iustitiæ transit, à dextris, & à sinistris, per infamiam & bonam famam, vos suo exemplo armamini, ne in stadio huius vitæ despondeatis animum. Videtis sane quonammodo, magnæ dignitatis, magnum onus, & ingens crux sit coniuncta. Mater Dei est, & nihilominus infamiam non minimam patitur. Adeo sponsus eius eam desolatam ac delectatam esse cere non timeat. Mitto nunc lubens Origenem virum doctissimum, qui asserit, Ioseph ob id sponsam dimittere voluisse, quoniam indignum se putabat cum illa cohabitare. Sane verbum, traducere, exemplificare, seu alijs eam exemplum facere, illam accusando adulterijs significat. Ceterum pientissimus Deus in se confidit

2. Cor. 6.

Origenes.

nunquam

nunquam deserens, quique ut propheta canit a liutor in oportunitatibus in tribulatione. Is ipse qui per angelum tres pueros in fornace Babilonica ad se clamantes liberauit, qui Susanam innociam per Danieleme lapidibus obruta perviret defendit, non defuit suæ matri patienti, nec Ioseph fluctuanti. Ideo sequitur.

Psal. 9.

Hæc autem eo cogitante, ecce angelus domini apparuit in somnis Ioseph dicēs. Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam. Quod in ea natum est de spiritu sancto estis. Tex.

Mira res quantam curam habeat Deus, de ijs qui ab illo pendent, totamque fiduciam in Christo collocauerunt. Dominus sollicitus est mei, aiebat regius psalter, & quidem recte. Ioseph rem hanc cogitante, angelus affuit, ut e caelo doctus, rem iniustam non faceret, quævis proposito iusto. Vbi advertendum quod hæc angeli apparitio præstantior fuit, cunctis apparitionibus patrum antiquorum, nã dum Abraham Iosue, & Zachariæ angelus domini locutus est, non nihil

Nota.

D d 2

dubij

dubij remansit. Quare signa promissionis sibi facta & poscebant, ut indubitata p̄de daret. At angelo loquente ad Ioseph, nec signum patitur nec vestigium aliquod dubij remansit. Si vero

Quaestio. quis roget, quā ob causam angelus haec non dixit Ioseph, ante Christi Iesu cōceptionem mirabilem? Sane sic decebat, ne forsitam dubitaret, de re tam insolita ut Zacharias de Gabrielis oraculo cūctatus est. Quādoquidem sterilem concipere satis v̄tā fuerat, ut de Sarra uxore Abrahae, de Rebeca, & Anna uxore Phanaelis memoria proditum fuerat. At virgo absque viri cōsortio concipere, & parere, à seculo auditū non fuerat, nisi ubi alma Dei genitrix Maria saluatorem mundi genuit. Adhuc in somnis angelus apparuit Ioseph, eo quod sensus vel maxime obstant, ne mens nostra & que perfectè sacramenta diuina percipiat.

2. Cor. 12, Vnde apostolus de raptu suo scribens, scilicet se nescire, an in corpore, an extra fuerit, dominus inquit scit. Eo plane ferri potest mens nostra sensibus sopitis, ut essentiam diuinam videat, per modum v̄tā

sentia

ris tantum. Quod de Paulo, & Mose sanctus Th. 22. Etus Augustinus incunetanter profitetur. q. 175. art. Hinc dominus ait, si quis propheta fuerit

inter vos, in somnis apparebo ei. Ecce quare in somnis angelus apparuit Ioseph. Et sius hanc explicat sanctus Augustinus. li. de videndo Deum ad Paulinā. Et sanctus Tho.

22. q. 175. arti. 3. Ceterum ut sanctitatem & puritatem iacrae virginis intelligamus, in qua plane, nec nodus originalis, nec correx venialis culpae fuit, non in somnis ei Gabriel apparuit, & incarnationis filij Dei arcum locutus est. Non quicquā sensus eius obstabant, quominus diuina sacramenta agnoscere posset. Imo plurimum inuabant, in nobis non ita, nam in peccatis concepti sumus. Et ob id sensus et cogitatio nostra prona sunt ad malum ab adolescentia nostra.

Notandum quidem est, quam fuerit prudens Ioseph, intra se duntaxat rem hanc cœlicam versabat, nil cognatis, aut vicinis, amicis ve loquens. Hac eo cogitante ait Lucas. Veh qui detrahunt fratribus suis, cogitationes suas iniquas narrantes. Hos graphi-

S. Th. 22. q. 175. art. 3.

Num. 12

Gene. 8.

Eccl. 29.

ce depinxit sapiens, quo ab illis caueamus. Si
 gitta infixæ in fomerè canis, verba in corda
 iulit. Vt canis vulneratus murmurator ob-
 ganit, delicta proximi et si occulta prodēs
 quid de humilitate & patientia Christi ser-
 dicam, quippeque sacramentum optimè scit
 nihil reseravit sponso suo? Equidem cum
 Esaia clamabat. Secretum meum mihi, se-
 cretum meum mihi. Nempe vultu, oculis,
 incessu, gestu, sermone, nihil aliud spirabat
 nisi conuersationem cœlestem. Eam ob rem,
 si ipsa Ioseph mysterium patefaceret, haud
 dubie ille crederet. Sed non est garrula ve-
 ra humilitas fratres, tacere sicut vsque ad
 tempus. Sacramentum regis abscondere bo-
 num est. Et illud Salomonis salubre docu-
 mentum ob oculos habere. Laudet te aliena
 & non os tuum. Rursum Paulus, non enim
 qui seipsum commendat ille probatus est
 sed quem Deus commendat. Res dictum in-
 rabilis, regina cœlorum & domina ange-
 rum tacente, angelus domini ad maiorem
 rixæ illius cumulū, pro ea loquitur spon-
 Discite vos fratres, discite præcor tacere.

Esa. 24.

Tobie. 12

in silentio & spe erit fortitudo vestra, cla-
 mat dominus. Sit omnis homo velox ad au-
 diendum, tardus ad loquendum, inquit san-
 ctus Iacobus. Nunc autem quid angelus di-
 cat attentius auscultemus. Ioseph fili David
 noli timere accipere Mariā. En patet quod
 nondum acceperat eam, alioqui angelus non
 sic locutus esset. Blandientis affectu loqui-
 tur, proprio nomine eum compellans. Cogita-
 tionibus eius perpulchrè respōdet, vt agno-
 scat missum esse à Deo, quippe qui solus no-
 uit abscondita cordium, iuxta illud. Ego dñs
 scrutans corda. Timorē eius primo explodere
 nititur, nā trepidabat timere, vbi nō erat ti-
 mor, volens relinquere innocentem Mariā
 Deiferā. Filiū David appellat ipsum, cōmo-
 nere eū promissionis Dei David factæ olim
 volēs. De fructu ventris tui ponā super se-
 dē tuā. Ecce pollicitatio messiæ. Vel quia Da-
 uid vir erat secundum Deū, audax, & for-
 tis, tum gigātem mōstricum, tū cuneos Phi-
 listim, summi numinis patrocinio proster-
 nens. Cuius egregia facinora Ioseph vt po-
 te filius tanti regis tenebatur imitari,

Esa. 30

Iacobi. 1.

Hier. 17

Psal. 137

IN VIGIL. NATIV. CHRISTI

noli timere, sed valde exulta, æquidem Maria sponsa tua sancta immunis est à peccato, imo mater Dei facta, tantum abest ut traducenda, aut lapidanda sit. Haud more iudiciali digna est, quæ mundo genuit salutem & vitam. Quod in ea natum est de spiritu sancto est.

Nota. S. Tho. 2. p. q. 15. ar. 10. Natum dicit puerum Iesum conceptum, eo quod iam vir erat, & anima eius benedicta visione Dei fruebatur, subinde ut creata est.

Iere. 31. Alludens ad illud rati-
cinium Ieremiæ. Nouum creauit Deus super terram. Quod nouum hoc? Mulier circumdabit virum. Hunc virum Maria circumdedit, utero gremij sui, confestim ut protulit mellita illa verba. Ecce ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum. De spiritu sancto est. Paulo ante explanauimus quomodo opera Trinitatis ad extra indiuisibilia sunt. Veruntamen, quia opus amoris, fuit opus incarnationis, & amor spiritui sancti tribuitur, nam ipse est patris & filij amor, eatenus de spiritu sancto conceptus dicitur Christus. Aduertendum tamen quod non qualiter, sed à quo incarnatio operata sit indicat

DECLAMATIO. VI. 213

dicat angelus. Nequis curiosius modum ineffabilem rimari audeat. Taceant curiosi in ecclesia Dei, superuacanea inuestigare desistant, laudentur quæ nobis cõcredita sunt, ut bene admonet sanctus Basilius. serm. de natali domini. Opus diuinum hoc est, ope spiritus sancti beata virgo Iesum concepit, satis sit hoc scire. Nequi scrutator fuerit magistratus, malo suo magno, oprimatur à gloria. prosequitur angelus suum faustissimum nuntium, & ait.

S. Basil.

Pariet autem filium & vocabis nomen eius Iesum. En Ioseph reuelat Lucidius alumnus cœlestis messiam esse, quem virgo sancta gestabat in utero. Non ait pariet tibi filium, ut Gabriel Zachariæ dixit, tanquam parenti Ioannis loquens. Nec ut angelus Abrahæ promisit, Sarra vxor tua pariet tibi filium. Sed tanquam nutritio inquit, pariet filium, non tibi qui nihil in eo habes, ut pater, sed vniuerso orbi datur, quo illum eripiat è faucibus draconis, Fungeris autem patris officio in nominis appellatione. Nomen eius aliud non erit nisi Iesus. De quo saluti-

Tex.

Gene. 17

Chrysoft.

fero nomine in circumcissione, domino opitulante tractabimus. Iesus sermone Hebræico, saluator dicitur. Vnde veluti hoc sacro sanctum nomen exponens addidit.

Tex: Ipse saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Latenter Christi Iesu diuinitatem insinuat, nam Dei peculiare est dimittere peccata. Vnde per Esaiam ait. Ego sum, ego sum, qui deleo iniquitates tuas propter me. Et iterum, Deus posuit in eo iniquitates omnium nostrum. Verum caper emissarius peccata totius populi portans Christum Iesum adumbrabat, qui nostra delicta portulit super lignum. 1. Petri. 2. Imò eius lumine sanati simus, quos virulentus serpens immaniter sauciauit. Hinc admiratio illa apud Iudeos oborta est, dicente Iesu Magdalenæ, remittuntur tibi peccata tua. Quis est hic qui etiam peccata dimittit? Saluum faciet populum suum inquit non à iugo Casæris, vt nonnulli cecutientes seminauerunt, sed à iugo peccatorum, omnium grauissimo. Nihil tantum ait populum suum. Hoc est eus qui cum crediderint, eiusque legem penitus

Esai. 43.

Ieni. 16.

Luce. 7.

seruarii.

seruarii. Non saluat Christus ne peccent fideles, nam liberum arbitrium gratia nequaquam tollit, saluat à peccatis redimendo, & quotidie per pœnitentiam liberat eos qui conuertuntur ad eum. Saluat itaque, salutis nostræ author, non à visibilibus hostibus, sed ab inuisibilibus. Saluat non armis ferreis pugnando, sed peccata relaxando, quod loge illustrius vincendi genus est. Quo quidem expectat raticinium regalis citharedi dicentis. Ex

Nota.

Psal. 71.

usuris & iniquitatibus redimet animas eorum, & honorabile nomen eorum coram illo. Miror Iudeos expectantes mesiam, qui libertati temporali eos reddat, cum de spiritali redemptione tam David, quam alij propheta perspicacius loquantur, adeo vt nec expositione opus sit. Et hæc de sacra euangelij lectione dixisse sit satis. Nunc vero opere prætium erit aliquid de preparatio-
ne, qua nos pro nostra virili disponere oporteat dicere. quo regem regum Christum Iesum nasciturum, vt parest, omnigenis virtutibus ornatū suscipiamus.

SECUNDA PARS
declamationis.

2. Pars.

Priet autem filium, & vocabis nome-
n eius Iesum. Verba hæc charissimi in
paulo superius audistis, ex ore angeli, Deia-
lumni, profecta sunt, & beato Iosepho ab-
mæ virginis spõso dicta. Nedam viro hinc
Iusto nuntium hoc è cælo allatum est, sed
cunctis fidelibus, quo omni solertia, & vi-
gilantia, sese preparantes dominum domini-
tium brevi nasciturum excipiant. Enim vi-
ro, ut magno rege aduentante, nuntij ac con-
sules præcedere illum solent, ne forsitam ci-
ues somno, & desidiæ indulgeant, scilicet
coram principe suo appareant. Ita impera-
tore nostro in hunc mundum veniente, pro-
phetas suos ablegavit, quippe qui vociferan-
tes, homines obdormientes excitarent, & ex-
citati obuiâ regi Christo Iesu exirent. Quo-
rum unus voce magna clamavit. Prepara-
re in occursum Dei tui Israel. Mira res in-
tres, non omnibus hæc mellita vox in-
nat, nec cunctis tam faustissimum, tamque
mirabile

mirabile, ac iocundissimum nuntium missum
est. Israel sit oportet quisquis hoc oraculum
audit. Dicitur Augustinus in psalmum. 49.
Explicâs illud. Audi Israel et cõestabor te. Psal. 49.
Sic ait, Israel, hoc est, videns Deum. Nam
ibidem Iacob dixit, lucta illa mirabili cum
Deo peracta. Vidi Deum facie ad faciem
& salua facta est anima mea. Tunc da-
tum est ei hoc nomen Israel. Nos inquit a-
postolus Israel sumus. Et ad Romanos in-
quit. Non omnes qui ex Israel, sunt Israeli-
te. Sane orthodoxi qui fide integra Deum
optimum videmus, eumque vnicè ama-
mus, veri Israelitæ sumus, non carne, nam
id parui refert, sed spiritu. Nonne credere
videre quoddam est? Alioqui apostolus non
diceret. Videmus nunc per speculum in egni-
mate, postea autem facie ad faciem. Ecce 1. Cor. 13
quomodo viso quæ erit in patria, quando
videbimus Deum sicuti est, succedet fidei
nostræ, quippeque, egnimatica visio in hoc
exilio est. Nec aliorum theologorum hanc vir-
tutem per necessariam, in intellectu collo-
cant, nisi quia suapte natura mens nostra
per

Collatio.

Amos. 4

per intellectum videt. 3. d. 23. & sanctum Thom. 2. 2. q. 4. arti. 2. Ad hæc beatus Hieronymus longè aliam interpretationè dat. Israel inquit, id est fortis in Deum. Ratio quia angelus cum quo luctabatur Iacob dixit. Si contra Deum fortis fuisti, quæto magis contra homines præualebis. Perinde dicat.

Nota.

Quando victoriam de omnipotenti Deo vèdicasti, quorsum fratrem tuum Esau times? Attendite Charissimi quid Iacob egerit, antequam hoc celebre nomen acciperet. Non frustra Israel appellatus est, nec gratis nomen coelicum hoc obtinuit. Oravit plane ad dominum in via, dum rediret in patriam suam, armentis plurimis, vxoribus, & filiis

Gen. 32.

multaq; familia ditatus. Obsecro dñe, libera me de fratre meo Esau, timeo eum valde. Quorsum hæc dicta sunt fratres, nisi vos timeatis feritatem mundi huius, & diaboli immanitatem? Sanè quotidie bella hostilia excitant contra nos, quibus nisi sumus Dei suffragio frati, nullatenus obsistere possumus. Nec non & cruentum Esau, quem nobiscum gestamus, valde timeamus opo

ter. Corpus hoc terreum dico, aut carneum ergastulum, in quo anima, creatoris insignita imagine, veluti in carcere retro habitat.

Hæc caro inimica aduersus spiritum techniques parat innumeras, rethia plurima pandit,

Caro inimica qua.

& modis omnibus illaqueare eum contendit. Quas ob res, cum viro probo Iacob indeffesse oremus. Domine libera me de fratre meo Esau, timeo eum valde. Verum

nisi Apostolus suum Esau timeret, non corpus suum castigaret, ieiunijs, & orationibus,

1. Cor. 9.

& alijs id genus exercitijs, petulantiam illius retunderet, in seruitutem illud redigens, nedum alijs verba Dei propinabat ipse reprobis efficeretur. Non quod

ipse tam pro seipso timeret, qui iam iam audire meruerat, sufficit tibi gratia mea.

Vnde se amore dignum certo certius agnouit, sed nos docere voluit ut timeamus

superbum hunc hostem, quique prohdolor ne scimus an odio vel amore digni sumus.

Quid plura? Ingemiscens vox ea est, & in agone prestantis. Infelix homo, quis liberabit me de corpore mortis

Rom. 7

huius

huius? Vehementer expauescamus fratres, in
 gi oratione clamantes ad Deum nostrum, ne
 nos deserat, & in hac quotidiana militi-
 Pro. 28. *cumbamus.* *Beatus homo qui semper est pau-*
idus, clamat sapiens. Nō quod Deus recordis
homines diligat, cum Gedeoni Duci Israel
præceperit, vt omnes timidos è suo exercitu
expelleret, quasi indigni essent Amalechi-
tarum victoria. Ille pauidus est, ac perim-
beatus, qui suis viribus nihil fedit, fedit autē
gratiæ Dei omnipotentis, qui cum Propheta
incessanter clamat. In te domine speraui,
 confundar in eternū. Et rursus. In Deo me
 Philip. 4. *transgrediar murum.* Atqui cum Aposto-
 lo ait. *Omnia possum in eo, qui me cōfortat.*
Vos charissimi, o viri religiosi, hūc Esau ve-
hementer timentes, vbi iam mundū spū-
stis, Aegyptum deserentes, terram hāc im-
missam, lacte & melle manantem, Deo a-
ctore intrastis, spiritu Dei acti, in sancta
religionem conuolastis, vos inquam velu-
ter obsecro, hunc fratrem Esau valde time-
tis, non vita comite quicquam carni fidet.
 Quandoquidem sua versutia propheta
 Prostrat

prostravit, sanctum vatem David, Sanson
 fortem, leones lacerantem, Salomonem sapiē-
 tia cādidatum, miserè deiecit, infelicitervq;
 superauit. Deinde Iacob vir iustus, postquā
 orauit, & valde fratrem suum pertimuit,
 cum domino luctatur. Ecce vir luctabatur *Gene. 32*
 cum eo vsque mane. Seriem verborum fas
 est vt inspiciamus, post timorem sanctum,
 lucta cum Deo subsequitur. Sed iam obse-
 cro quis roget, & recte. Si vox præpoten-
 tis Dei sic exterruit parentes primos in pa-
 radiso illa amenissima, quod vmbra quæ-
 ritantes, se abscondere nitebantur, dicente
 Adamo, audiui vocem tuam in medio pa-
 radisi & timui, quonam pacto cum ipsa *Gene. 3.*
 maiestate luctari poterimus? Iterum, si eo
 descendente in montem Synai tonitrua per-
 sonabant, & buccine crepabant, fulgura
 corruscabant, adeo vt populus perterritus
 Mosi diceret. Loquere tu nobis, non loqua-
 tur nobis Deus, ne fortè moriamur, qua te-
 meritate audebimus cum omnipotente ma-
 nus conserere, qui inermes, & vermiculi hu-
 mi reptantes sumus? O Charissimi parumper
 Ee hic

IN VIGIL.N.ATIV. CHRISTI

hic sistamus, & summi numinis dignationem
vel cursim tota animi intentione contem-
plemur. Non corporis brachijs, nervis &
ossibus, carneque compactis lucta hac ge-
ritur, nec lacertorum robore fretus, huius vi-
ctoriæ coronam quis capessere poterit. Deus
spiritus est, & ideo spiritalibus brachijs pa-
gnemus oportet. Quenam ea sunt? Sane E-
saias nobis indicat. In silētio & spe erit fir-
tudo vestra. Perinde dicat, vultus palmam
victoriæ vendicare vobis, & de rege om-
nipotente gloriose triumphare, silētium ob-
servate, et spē infractam habete. Animadver-
tite fratres. O quam forte brachium, taciturnitas,
si orthodoxus illam habuerit. Fieri non
potest ut quis hominibus multum loquatur,
& Deo. Quin ut pulchre sanctus Basilius
testatur. Silētes audit optimus Deus libet.
Homel. 17. Sanè Moyses feruido orabat spi-
ritu etsi tacens, cui dominus. Quid clamatis ad
me? Anna Samuelis parens tacita loque-
batur, cuius labia duntaxat movebantur,
vox penitus non audiebatur. At benefi-
centissimus Deus precationem eius exau-

E sai. 30.

S. Basil.

Exod. 14

1. Reg. 1.

DECLAMATIO. VI. 218

to prospectans, benedictionis fructum ei
contulit. Quid plura? Lingua ignis est,
& ut sperimento agnoscamus, parva ignis
scintilla, magnam silvam comburit. Quor-
sum ignem sanctus Iacobus linguam vo-
cavit, nisi ut sollicitius eam custodire stu-
deamus? Siquidem nisi sit magna custo-
dia adhibita, ignis totam domum accendit,
& cuncta in favillam redigit. Ad eandem
imaginem qui multiloquio indulgent, sique
bona habuerint linguæ vitio commaculant.
Ex lingua effreni, simultantes innumere sca-
turiant, periuria oboriuntur quam mul-
ta, probra, maledicta, & plurima id ge-
nus consurgunt mala. Hinc scriptum est. Prou. 18.
Mors & vita in manibus linguæ sunt.
Mira res, si quis pictor linguam allatam
depingeret, omnes irriderent, & tanquam
stultum eum indicarent. At sapiens Salo-
mon, imo spiritus sanctus, hominis linguam
ad fabre delinians ei dedit manus. Cur ita?
Nempe quia lingua accutissimis ungui-
bus proximorum famam dilacerat, absen-
tium opera ut tinea corrodit, & leoniam o-

Collatio.

Prou. 18.

IN VIGIL.N.ATIV.CHRISTI

dente presentium vitam sanciare contēdit,
 Quid multa? Subdola ac maledica lingua,
 nedum viuis, sed nec mortuis parcit. Manu
 solea euoluit, scelera antiqua innoat, et de-
 functorum spurcicias attrectās, eorum ossa
 corrodere non erubescit. Ceterum vt mori
 animæ in manibus linguæ est, sic & vita
 eius in ea sita consistit. Quandoquidem a-
 mantissimi fratres, dum laudes inexhausta
 Deo optimo offertis, tum corde, tum ore en-
 comia eius personantes, dum proximis affi-
 etis, verbis sanctis solatium exhibetis, dum
 denique agitis exomologesim, omnium pec-
 catorum, coram sacerdote, absolutionem sa-
 cram accipientes, tunc vita in manibus lin-

5. Basil. guæ vestræ posita est. Huc pertinet quod
 Basilus, monachis suis suadet. Silentij deco-
 rum, ex temporis oportunitate & persona
 spectatur, quemadmodum ex sacris literis
 docemur. Prudens in tempore illo tacebit,

Amos. 3. quia tempus malum est. Ait Amos, & ve-
 galis propheta, posui ori meo custodia dum
 consisteret peccator aduersum me. Psal. 38.

1. Cor. 14 Ex persona vero, vt illud Pauli. Mulieris

DECLAMATIO VI. 219

in ecclesia taceant. Et iterum. Omnis sermo
 malus ex ore vestro non procedat. Ephe. 4.
 Hæc Basilus interrogatione. 208. Sed nunc
 ad vos fratres mei sese vertat oratio. Pro-
 culdubio, in religione silere pars magna per-
 fectionis quam quis nostrum præterdere te-
 netur est. Nam si monachus ex omni parte
 absolutus & perfectus non fuerit, saltem
 tendere ad perfectionem pro sua virili te-
 netur. S. Thom. 2. 2. quæstio. 184. articul. 7.
 Secus de episcopis asserendum, quippe qui,
 perfecti sint oportet, dum tante dignitatis
 apicem accipiunt. Verum quoties illud san-
 cti Iacobi dogma considero, vehementer

Iacobi. 1.

contremisco. Religiosus non refrenans lin-
 guam suam, huius vana est religio. Ani-
 maduertite charissimi, hoc ad omnes fideles
 dictū est, qui sacro baptismatis fonte abluti,
 Christum Iesum verum Deū & hominem
 profitentur. Quiq; nisi petulantia nō coher-
 cerint, linguam sancti Silentij freno non co-
 hibuerint, eorum vita & opera frustranea
 erunt. Quanto ergo melius de quouis mona-
 cho asserendum est, quod vigilia ieiunia, præ-

Ee 3 cationes,

Collatio.

Thre. 3.

Esa. 62.

cationes, atq; discipline, cæteraque alia bona in Cenobio patrata evanescent, nisi sanctum silentium religiosus servavit? Enimvero vedolium optimo mero plenum, si parvum foramen habeat, euacuatur quam totius, sic religiosus non refrenans linguam suam, manus relinquatur & vacuus. Quãpulchrè Ieremias ait. Bonũ est cum silentio præstolari salutare Dei. Vbi sanctus Bernardus. ser. de natiuitate virginis. Bonũ silentium a iactantia, bonũ a blasphemia, bonum a murmurant & detractiõne. Sileat ergo lingua magniloqua & maledica, quoniã bonum est cum silentio præstolari salutare Dei. At qui omnino non est tacendum quin Esaias ait. Qui reminiscimini domini ne taceatis, nec detis silentium ei, donec stabiliat, & donec pœnat Hierusalem laudem in terra. Laus Hierusalẽ, iocũda & decora laudatio est. Vos religiosi sancti qui memores estis domini, & beneficiorum eius indefesse recordamini, vinquam, ne taceatis unquam, nec Deo silentium detis. Laudate dominum de caelis, laudate eum in excelsis, laudate nomen eius

quoniam

quoniam suavis est dominus, gratias inexhaustas ei agite vbique & semper. Quippe qui sic vestris oblectatur colloquijs, vt clamet. Sicut vita cocinea labia tua eloquium tuũ dulce. Verba nimirũ igne charitatis fiamantiã, ceu vita cocinea sunt, quæ magnopere Deo placet. Et iterũ sonet vox tua in auribus meis, ait sponsus, quia alequũ tuũ dulce. O nos felices charissimi quorũ vocibus delectatur rex altissimus, dũ hymnos, cãtica, et psalmos, cũ corde, tũ ore personamus. dicete diuo Augu. Hoc versetur in corde quod profertur in ore. Ecce quã sit magna res siẽtiũ, quãtiq; illud fecerũt prisca patres eremi cultores. Sciẽtes quod in silẽtio et spe fortudo animæ nostræ posita est. Et de primo brachio animæ hætenus.

Alterum brachiũ quo luctari nos oportet cum Deo, spes ipsa est. Equidem spes firma, fide & charitate fulta, magni momenti sit oportet. Hæc egregiam virtutem Apostolus anchoram animæ nostræ firmam, & tutã vocat, & enim recte. In hoc vastissimo mari corda nostra, velut naues fluctuãt.

Ec 4

vndi-

Canti. 2.

S. Aug.

Hebr. 6.

Undique undis calamitatis circumvallata. Spe autem ut anchora in obsequio diuino firmamur, & mira stabilitate subsistimus. Verum ubi non est spes, adsit desperatio necessum est, quippequam summum malum fore nemo ambigit, qua satanas, & qui cum eo in baratro cruciantur maxime laborant, laborabuntque in aeternum. Spe gaudentes inquit Paulus. Inter pericula & labores ut & huius, spem, ut stellam fulgentissimam aspiciamus, ne in scilam aut carbidem incidamus. Opprimat paupertas, seruiat mundus, rugiat tyrannus, serpens faneustus sibillet, anchoram spei ne amittamus, imo spe gaudeamus. O mirabilem & modis omnibus laudandam virtutem, totisque cordis medullis affectandam & amplectendam. Spem roborati prisca patres mundum & ea quae mundi sunt sponte reliquerunt, in caverna terrae delitescerunt, soli Deo inservierunt. Spe virgines sese propter regnum caelorum castrantes carnis blandimenta, etiam licita contempserunt. Martyres Rogos & Saracines succensas, carceres & vincula vitium spreuerunt.

Rom. 12.

spreuerunt. Quid nisi spe gaudeant fideles, maxime viri religiosi, quando mundi dilectores falsa spe, tot calamitates gaudentes subeunt? Maris pericula varia, belli labores ingentes, hilari fronte nonnulli sustinent, quo diuitias fallaces, volaticos honores, execranda voluptates obtinere valeant. At contra nos scimus cui credidimus thesaurum nostrum, eleemosinas, orationes, ieiunia & alia opera bona, certique sumus quia potens est, Christus Iesus depositum nostrum seruare usque in diem illum, in quo merces exuberans electis Dei dabitur. Spes ut literis candidatis visum fuit, certa expectatio beatitudinis est, ex gratia Dei & operibus coarsurgens. magist. 3. d. 23. et. S. Th. 22. q. 19. ar. 4. Quin et saluatore nostrum expectamus dominum nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostrae, configuratum corpori claritatis suae. En quis Israel sit verus, & quanta insudatione, quatoque labore, hoc nomen Iacob vir sanctus acquisiuit. Timuit fratrem suum Esau valde, deprecatus est Deum caeli, ut eum liberaret. Deinceps lustratus cum Deo usque; mane, benedictionem

2. Tim. 1

Magis. 3
d. 23.

meruit accipere. Ad eandem imaginem, ^{non} qui Israel sumus, valde timeamus corpus nostrum, & orantes dominum precemur, ne quando in tentatione succumbamus. Silentio & spe cum domino luctantes ne deficiamus, vsque mane perseverantes, dabit & ipse benedictionem suam athletic suis legitime certantibus, gratiam magnam eis impertiens.

Israel preparare in occursum domini dei tui. Vidistis fratres qualiter vos preparare oporteat. in silentio & spe, prestolantes salutare Dei. Nunc in occursum eius exire debetis iuxta illud. Ecce sponsus venit exite obviam ei. Sponsus quidem est non iudex, qui ad nos venit, amator hominum, non vltor. Iam iam in via ambulat, in utero sacratissime matris itinerat, ipsa utique pariet suum filium. Sane pariet eoquod vera genitrix, veraque mater Dei est. Quo verbo execrandum dogma Arrianorum statim delabitur, & labefactatur. Non quidem filium Dei phantasticum corpus assumpsit, sed veram carnem ex vera matre sua Maria ^{dei}.

Lucæ. i.

duit. Verbum caro factum est & habitavit ^{Ioan. i.} in nobis. Sed de his in sequenti declamatione fufius. Qui regem suum excipere cupiunt iisdem indumentis se ornare nitantur, quibus rex eorum indutus est. O rex regum, obone Iesu quem in Bethleem video vestitum paupertate, castitate & obedientia. Ecce charissimi quibus ornamentis vos induere decet. En quãtam inopiam patitur Iesus in dinerforia natus, in arcto præsèpio reclinatus? Nunc opere dixit, quod postea ore suo benedicto de prompsit. Vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos, filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet. Diuites huius seculi domos amplas possident, marmore & auro fabrefactas, volucres, utpote superbi, nidulis non carent. At totius mundi faber, & orbis moderator, in stabulo nascitur, qui cum dives esset, inops factus est, ut eius inopia vos diuites essetis. Teste apostolo. Veh vobis diuitibus qui hic habetis consolationem vestram, quibus nihil curæ est de ijs, qui inopia & egestate laborant: ^{castra}

Lucæ. 9

castitate induitur Iesus, ex matre ^{virgini} natus. Ipsa namque peperit filium suum ^{un-}genitum, absque omni dolore & corruptio-
Esai. 53. ne. Germinās germinabit sicut lilium, letā-
 bunda & gaudens, ut de ipsa prophetatur
Esaias. Flos Maria, florem Christum edidit
 gaudio ineffabili exhilarata, Denique veste
 preciosa ornatus apparet, factus obediens pa-
 tri usque ad mortem. Nedum patri celesti
 paruit in omnibus, sed quod maiorem admi-
 rationem facit, matri & Ioseph erat subdi-
Luca. 2. tus, ceu Lucas astipulatur. O in signū mor-
 talium superbiam, en seculorum rex, ange-
 lorum dominus in cuius ditione cuncta sunt
 posita, creaturis suis obediuit, vos autem
Nota. creatori, plasmati, ac redemptori vestro
 colla submittere non vultis, mandata eius
 sancta transgredientes, Maius quid dicam,
 non solum patri celesti & sanctissima
 matri, sed tyranno Imperatori obediens
 fuit Iesus. Exeunte edicto à Cesare ^{Augu-}
Luca. 2. sto, ut describeretur vniuersus orbis, ascen-
 dit Ioseph in Bethleem cum vxore sua pre-
 gnante, & ut impleti sunt dies ut pareret,

peperit filium suum. Ecce triplex vestimen-
 tum, quo rex noster indutus apparuit in ci-
 uitate Dauid. Vos charissimi, ut placere po-
 sitis ei, paupertatem summopere diligite, nā
 beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est
 regnum cœlorū, inopes eleemosynis vestris *Matt. 2.*
 subleuate, posthac castitatem & munditiā
 amantes, corpora vestra quæ spiritus sancti
 templa sunt, ob omni spurcitia custodite.
 Adeo ut nec fornicatio aut immunditia,
 nec verbo tenus in vobis nominetur. Tan-
 dem subditi estote omni humanæ creaturæ
 propter Deum. Potissimè Christo Iesu obe- *1. Pet. 2.*
 dientiam per omnia exhibete, quique ut nos
 rebelles mandatis Dei. obediētes humiles ef-
 ficeret, non tantum patri supercœlesti, &
 sacerrime matri, sed Aethnico Romanorū
 Imperatori vltro paruit.

Nec oportet magestatem venientis timo-
 re, cuius vox per terruit in paradiso primos
 parentes, en Deus noster ut carnis noster
 velamen accepit frater noster est factus.
 Olim Deus omnia verbo suo creans in sua
 maiestate mansit, ita ut totus suus esset.

Esai. 9.

Nunc vero sic suus est, ut noster sit frater & redemptor. Etenim paruulus natus est nobis & filius datus est nobis. Nostra sunt cuncta merita eius, sanguis illius & vita, diuitiæ nostræ quibus ditemur, & liberemur sunt. Nonne nunc audistis? Iesus Christus filius Dei nascitur in Bethleë Iudæ? Vos exultationis & salutis in tabernaculis, non tantum iustorum sed peccatorum. Fidelis sermo fratres & omni acceptione dignus, quis tam lapidei cordis cuius anima non liquefiat? Quid dulcius annuntiaripoterat, aut quid delectabilius, salubrius ve? Ait S. Bernardus, serm. i. Huius festi. O breue verbum de verbo abbreviato, sed cœlesti suauitate referunt. Iesus Christus filius Dei nascitur in Bethleë, non in Hierusalē ciuitate opulenta, sed in parua ciuitate, paruulus nascitur qui suapte natura magnus est, & laudabilis nimis, & sapientiæ eius non est finis. Paruum & humilibus natus est, non ijs qui ambulamus in magnis & in mirabilibus super se. Isplene est qui emittit fontes gratiarum in conciliabus. Is superbis resistit, humilibus autem dat

Psal. 103

gratum.

Iacobi. 4

gratiam. Efficiamur quamprimum ut paruulus iste, alioqui non intrabimus in regnum cœlorum. Non efferamur, ut primus homo de terra terrenus, sed humiliemur imitantes secundum de cœlo cœlestem. Scientes quoniam qualis terrenus, tales & terreni. Qualis autem cœlestis, tales & cœlestes. Sanctificamini rogo hodie fratres & estote parati, die enim crastina videbitis maiestatem Dei in vobis. Parati estote non vestibus purpureis sericisque, non margaritis aut auro capita ornantes, sed ut decet mulieres sanctas, quemadmodum Princeps Apostolorum Petrus admonet. Hæc prophana & mundialia sunt, non expediunt vobis. Fallax gratia & vana est pulchritudo, mulier timens Deum ipsa laudabitur. Et iterum. Gratia super gratiam mulier sancta & pudorata. Agite charissimi sanctificamini magis ac magis, euntes de virtute in virtute donec videatis Deum Deorum in Syon. Qui sanctus est sanctificetur adhuc, ait Apocalipsis. Perinde dicat, scalæ Jacob tangentē cœlum paulatim conscendamus,

Leui. 20.

Pron. 31.

Apo. 22.

mus,

IN VIGI. NATIVI. CHRISTI.
mus, de virtute in virtutem gradietes. Sed videbimus Christum Iesum, non in praesepo vagientem sed in dextera patris regnatem. Idque nobis ipse impertire dignetur. Quia patre & spiritu sc̄to vivit in secula. Amē

ANNOTATIONES
 appendices.

Annota-
 tio. I.

Quam fuerit fide cādidatus sanctus in seph, & ex omni parte absolutus, atque perfectus, vel ex hoc perspicuum est, quod angelo in somnis loquenti fidem praebuit. Zacharias vero Gabrieli nuntianti de filio nascituro, in vigilia haud credidit. Imo signum pollicitationis postulans, in lingua illius accepit. Eris mutus, ait Gabriel, donec haerant. *Lucā. 1.* Hæc Chrysostomus, in sententia.

S. Basil.
 ser. nativ.
 domi.

Secundò notandum quod angelus dicens ipse saluum faciet populum suum à peccatis eorum, non de populo Iudæorum affatur, de quo Daniel prophetavit. Non erit populus qui negaturus est eum. Hoc est mesura

Da

DECLAMATIO VI. VI. 225

Danie. 9. *Qui & saluator comminatus est eis dicens. Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Quod ad litteram de temple destructione intelligendum est. Ergo populus hic fideles sunt. De quo in psalmo, populus qui creabitur laudabit dominum. Psal. 101. Præmiserat patre antea. Scribantur hæc in generatione altera. Perinde dicat, adveniet generatio longe perfectior, & erit populus à Christo Iesu creatus, & ipse vere laudabit eum, in spiritu & veritate, effugatis eorum remonys & sacrificijs, quæ inuolucra, & umbratica erant.*

Tertio advertendum, quam vera sit illa sententia regalis propheta. Dominus sollicitus est mei. Sane suos non deserit inquam Deus. Imo, quo maior in stat necessitas, maius subsidium eis suppeditat. Quod nimirum de tribus pueris in camino ignis ardentis, iussu regis Babylonis missis, de Daniele in lacu leonum, de Iona in ventre Ceti orante, necnon de Susanna muliere sancta conspicuum est. Sic Ioseph iusto providentiâ divini affuit, per angelum eum erudiens de sa-

Psal. 39.

Ff cro

Tobia. 3.

cro mysterio abscondito, vt celitus illumina-
 natus sciat, quid facto opus sit. Vnde in To-
 bia optime scriptum est. Post tempestatem
 tranquillum facis, & post tribulationem
 exultationem inducis. Quae omnia in iustis
 Ioseph adimpleta nouimus abunde.

4 Quarto, rex noster mutauit habitum &
 ingressus bellum, vbi filius Dei homo factus
 est, quae nobis alma virgo Maria mane pa-
 riet. Quam ob rem propheta Iasihel filius
 Zachariae clamat. O Iudaea & Hierusalem
 nolite timere, nec paueatis. Cras egrediemini
 contra eos, & dominus erit vobiscum. No-
 est enim vestra pugna sed Dei. 2. Para. 20.
 vbi sanctus Bernardus. ser. 2. Huius festi.
 Nolite timere, veri confessores qui non soli-
 ore, sed toto corde domino confitemini. Indu-
 mini confessionem sicut vestimentum, in
 quorum omnia interiora domino confiten-

Psal. 85.

tur, & omnia ossa dicunt. Domine quis
 milis tibi? Non sicut hi qui confitentur nisi
 Deum factis autē negant. Multos habere
 hostes, carnē, praesens seculum nequā, prince-
 pes tenebrarū, qui viam vestram obscurant.

Attamen

Attamen nolite timere, quia cras egredie-
 mini & dominus erit vobiscum. Gigas ma-
 gnificus puer Iesus, dux vester erit, & ipse
 coram vobis infestos inimicos vestros pro-
 strabit sua potenti virtute.

Quintò, in silentio & spe erit fortudo
 vestra. Esa. 30. Nam verba vt capilli Sa-
 son sunt, in quibus fortitudo eius sita erat,
 modo sancta & non vana fuerint. Dicen-
 te scriptura. De fructu labiorum suorum
 vnusquisque replebitur bonis. Ecce verba Prou. 12.
 bona fructus sunt mirabiles, quibus mens
 nostra repletur. Atqui, spes nostra fide
 & charitate roborata, vel maxime cor-
 da nostra confirmat. Quae quidem spes, in
 his qui peccato mortali obnoxij sunt inue-
 nitur. Ratio, quoniam non gratiae habi-
 te nititur, sed diuinae omnipotentiae & mi-
 sericordiae. Per quam etiam qui gratiam
 non habet, eam consequi potest, vt sic ad
 vitam aeternam perueniat poenitendo. De
 omnipotentia Dei & misericordia, certus
 est quodammodo qui fidem habet, quam-
 uis illa mortua sit. Haec exacte explicat.

Ff 2

S. Tho.

IN NATIVITATE DOMINI
S. Tho. 22. questio. 18. artic. 4. ad secundum
argumentum. Christus autem eo venit in
mundum, ut regeneraret nos in spem
immarcescibilem, & incontaminatam, con-
servatam in cœlis. 1. Petri. 1. Spes autem in
pij quasi lanugo, quæ à vento tollitur inci-
stans est, ut sapiens bene contestatur.

IN FESTO IOCVN-
disime nativitatís domini
nostri Iesu Christi, de-
clamatio septima.

 Vid dicam, fratres mei, in hac sa-
blimi cœlebritate? aut quo me-
ritam prorsus ignoro. Quam
mês excogitare suppetit, aut que
lingua pro dignitate narrare, tam mirabile
tamq; ex omni parte inestimabile munus
Deo nobis impesum? Sane nova gaudia co-
litus nobis nutiantur, superi gloriam in di-
tissimis cœcina voce cantat. Nox hac facti
partus conscia, novis illustratur fulgoribus
angeli

DECLAMATIO. VII. 227
angeli cum sublimes sint, pastores rudes, &
infirmos non aspernantur, quin letantes ac
iubilantes gratiæ diuinæ præconia, per aera
modulantur. Nos vero charissimi quamuis
pusilli tacere non decet, ne forsitam ingratit-
udinis execranda noxa, corda nostra invol-
uat. Quique, cum leprosis civitatis Sama-
ria, haud temere clamare par erit. Dies ma-
gni nuntij est. Si tacuerimus & nuntiare
nolluerimus, sceleris arguemur. Profecto, si
civitas illa tot inimicis vallata, & fame
afflicta erat, ut matres filios suos occideret,
carnibusque eorum vescerentur, quando op-
timum ac beneficentissimum Deus hostium
victoriam impertiuit, non minorem cala-
mitatem mundus paciiebatur, donec panis
vivi qui de cœlo descendit, Christus Iesus,
in diuersorio Belehmitico aparuit. Ibi que
facerrima Deipara facta est quasi navis in-
stitoris, de longè portans panem suum, quæ
ipsa spiritu sancto cooperante concepit, no-
bis & fame percuntibus dedit. Nec alio ex-
pectabat, qui conceptus fuit in civitate Na-
zareth, nasceretur in alia civitate Bethleë.

4. Reg. 7

Prou. 31.

Ff 3 Quippe

1. Reg. 28

Quippeq; domus panis interpretatur. Nati
itaq; domino, et mutato habitu, ingreffoque
bellū, veluti de rege Israel legimus, in feffiffi
mi Affiry hostes fugā capiut, demones in
mes facti, trepidates fugiunt, & sic populus
Dei summi numinis ope liberatur. Vnde an-
geli ad pastores, annutio vobis gaudii ma-
gnū, quod erit omni populo, quia natus est vo-
bis hodie saluator, qui est Christus. Ecce quā
magnum nūtij dies hęc lxtabunda est. Eas ob-
res si tacuerimus, nō cuiusuis, sed insignis se-
leris arguemur, plagisq; multis, iure optimo
vapulabimus. Nec me clam, est Esaiā vate
egregiū, de messia olim prophetantē dixisse.
Esai. 53. Generationē eius quis enarrabit? Idq; nō dō
re, sc̄tus Leo papa, tā de Christi Iesu aterna
natiuitate, quā de tēporali intellexit. Sane
vtraq; affatu nedū difficilis, sed impossibilis
est, nisi quis auspicio diuino, cœlestiq; virtu-
te fretus sit. Est autē saluator noster Iesus sa-
piētia patris, qui aperit os mutōrū, et linguas
infantium facit desertas, in cuius gloria &
honorē, de hoc mirabili mysterio, retro mul-
tis seculis abscondito, non nihil fari affecta-

mus. Ideo illius misericordiae & gratiae ma-
ximoperæ fidētes, vel balbutientū more lo-
qui incipiamus. In sacra euāgelij lectiōe au-
distis beatū Ioannē de duplici Christi regis
nostri natiuitate deferētē, tā mirabili stit-
lo, vt recte filius tonitruū nūcupetur, ad cu-
ius vocē omnes mūdi philosophi vehemētē
pertimescūt, et stupēt. Sed iā aquilā per me-
dium cœlū volantē, & euāgelīū portantē, Apoc. 9.
cū ipse de seipso in Apocalypsi dixit, intē-
tissimo corde audiamus vociferantē.

In principio erat verbum, & verbum
erat apud Deum & Deus erat verbū, hoc
erat in principio apud Deum. Tex.

Lubet hic fratres exclamare nec imme-
rito. Ioānes piscator qui nō introierat Athe-
niēsiū scolas, nec Aegyptiorū Palestrias cō-
triuerat. Is qui nō cognouerat literaturam,
intrauit potētias dñi, ascendens super penas
ventorum volauit super athera, imo vo-
lauit super Cherubin. Quis obsecro homo
ista est, qui verbis depingere audet, & pi-
nicillo terreo, aeternitatē, Deitātē, sapiētiā,
& potentiā verbi Dei? Apostolū Paulum

videt, et si vas electionis a Christo appellatum, sic gratia Dei effectus, postquam est in effectus, et euacuauerat ea que sunt parum. In teo in qua euacuatur usque ad tertium ca. lū. ubi vidit mirabilia, et audiuit que arcana. Verbaq; minime licet homini loqui. Et in prophetarū maximus, videns dñm sedentem super thronū excelsū & eleuatū, nil nobis pandit, quam quod plena erat domus maiestate eius, & quod Seraphim duo canētia au, dierat. Sanctus, Sanctus, Sanctus dñs Deus, exercituum. Plenaque erat omnis terra gloria eius. Quid plura? Moses cui dominus lo-

Exod. 3. quebatur tanquam amico, balbū se fore, retur, ac sermone tardū se appellat. At noster theologus qui nauiculam & rethia ob Christi Iesu amorem reliquerat, postquam supra pectus domini in coena recubuerat, caeteris altius de ipso sacro domini pectoris fonte bibens, pre excellentius volauit. Et ea que vidit ut aquila prædam pullis suis afferens, verbis ijs nobis patefecit. Suscipiant mentes pacem populo colles iustitiam, ait regius

Psal. 72.

psaltes. Vbi sanctus Augustinus. Tractat. Super

Super Ioannem, montes excelsi sancti sunt, que spiritu Dei afflata, que sunt Dei nos dacent. At colles populi vocantur qui iustitiam suscipere debent, id est, fidem qui iustificat. Sicut scriptum est, credidit Abraham Deo, & reputatum est ei ad iustitiam, & alibi, iustus meus ex fide viuit. Quod quidem quasi inuolucro, Deus significare volens, præcepit olim, ut Leuita utensilia tabernaculi, necnon & sacra vasa, vel laminibus obuoluta portarent, à manu sacerdotum illa suscipientes. Ita & vos qui colles estis, iustitiam suscipite fidem mordicus tenete, usque ad sanguinem & mortem pergnantes, & que summus pontifex Christi Iesu vicarius, prælati, & sancta cōcilia decreuerint, ea è cælo allata nequiquam dubitetis. Dicente domino, ubicumque duo vel tres fuerint congregati in nomine meo, in medio eorum sum. Vasa sancta à sacerdotibus inuoluta spōte accipite, sat sit quod ipsi nostræ fidei arcana intelligant, vos vero captiuantes intellectum vestrum in obsequium Christi, duntaxat ea credite. Suscepit mons

Matt. 18

Ej s hic

IN NATIVITATE DOMINI

hic excelsus Ioannes pacem hanc, generationem verbi aeternam contēplans, ideo se continere non valuit, quominus voci graditōnaret, quod tonitruum totus orbis audiens contremuit. In principio inquit erat verbum, & verbum erat apud Deum.

Scopus Scopus huius euāgelistæ est, quamplurimam hæreticorum sectas pro sua virili fundum euertere, quippeque tunc maxime increbuerant, propemodum totam Asiam degrassantes. Ioannes autem zelo optimo tactus, Asianorum impulsu persuasus, in dicto ieiunio, votis feruentissimis Christum Iesum suppliciter deprecans, aduersus Marchionem, Cherintum, & Ebionem, ac reliquos antichristi huius sodalitiij proceres, diuina hæc scripta edidit. Quibus nimirum inimicorum tela, subtili artificio in eorum capita decorquens, lucem veritatis orthodoxis omnibus detulit, Christum verbum patris ab æterno genitum, eique coequalem, atque consubstantialem manifestans. Octonarius scripsit, triginta decursis annis, post saluatoris ascensionem mirabilem ad caelos. Sedulo-

licium

DECLAMATIO. VII. 130

liorum euangelistarū scripta perlegit, quos cum reperisset, quasi humi repere, in humanitate Christi explicanda subsistere, instituit. primo de eius aeterna natiuitate discere, ne erroris, & perditionis filij, venenata sua dogmata seminarent, dicentes Christum Iesum ante Mariam virginem non fuisse. Atqui de diuina generatione Christi tractas haud intactas, illius incarnatione dereliquit, ceu in hoc euangelio statim videbitur, domino opitulante. Neq; alij tres de saluatoris nostri Deitate dicere neglexerunt, sed illius memoriam partius fecerunt. Vnus erat spiritus qui scribentium animos ciebat, profecto, tñ singulis distribuit, veluti apostolus probe cōtestatur vt vult. Nūc igitur qui habet aures audiēdi audiat. Nā animalis homo nō percipit ea quæ Dei sunt, imò qui statuerunt oculos suos declinare in terra, & tanquā mulier illa à dæmone possessa, in æthera aspicere nō valent, sed deorsum, heu, sicut pecora in curuati incedūt, y velut oculi nocturnæ ad lumen huius solis fulgurantis obcecantur. De verbo æterno nifallor tria

Lucas. 8.

Figura.

Lucæ. 13

potis-

potissimè quis querere potest. Quando erat? Vbi erat? Quid erat? Si ergo roget quis quòdo erat? Responsum est; in principio erat verbum. Perinde dicat à principio erat. Etenim quod à principio est, eius omnino nullum tempus ad inuenitur quando non erat. Sed quod in principio; & à principio esse, idem sit, audiámus eundem Ioannem in Canonica sua se explicantem. Quod fuit ab initio, quod vidimus, & audiuimus, & manus nostræ cōtractauerūt de verbo vitæ. Videtis fratres quam dilucidè se ipsum interpretatur Theologus noster. Sæctus Cyrilus nunc ait. Quid impudenter Christianæ fidei aduersarij dicunt, Christum Iesum à matre benedicta Maria cepisse? Ioannis verba auscultent. In principio erat verbum. Nec non & Saluatoris sententiam audiāt, & audientes obmutescāt. Antequam Abraham fieret genitum. Nèpe in principio filius Dei erat, principio aut nihil antiquius sit oportet. Huc spectat illud sapiētiae. Dominus possedit me in initio viarum suarū, antequam quicquam

S. Cyril.

Ioan. 8.

Sapient. 8.

patre aternitas, & hisce verbis liquido cōprehēdi potest, quod cecucientes pseudo Christi perperam negabant.

Aduertendum tamen quod non absque mirabili sacramento filius Dei verbum appellatur, quod apud angelos, & apud nos mētis conceptum, seu animæ nostræ intrinsicū illud quod exteriori verbo indicamus designat. Vniūgene filio Dei. verbi nomenclaturā aptius congruit, quam rei exterius prolatae, utpote cum illius causa existat. Itaque sermo in ore, & verbum in mente est, verbum autem ratio & similitudo rei intellectæ est, & ob rem, illud in omni natura intellectuali necessum est ponere. Miror Platonem ponentem verbum in Deo, quo omnia sapienter ipse operatur. Nec dubito legisse sanctam scripturam, potissimè Mosi. Genesim, ex qua etsi Aethnicus potuit decerpere quæ de Ideis scripsit. Vt Diuus Augustinus testis est. Ne igitur lectorē detineam in re hac. Verbum quasi proles mētis, & filius cordis est. Caterum verbum in angelo aut in nobis, accidēs quodam est, quod potest addeffe

Nota.

adesse & abesse præter subiecti corruptio-
 nem, quia non de natura intelligentis potest
 esse. In deo autem esse & intelligere idem sunt.
 S. Th. 1. p. q. 13. ar. 5. Unde accidens nequit esse, sed quod ad illius
 naturam pertinet. Dei namque essentia adeo
 simplissima est, indivisibilis & in composi-
 ta, ut quicquid in Deo est, Deus sit. Unde
 rationi consentaneum est, quod verbum Dei,
 Deus ipse sit, de Deo. Cæterum ut mens no-
 stra absque sui iactura verbum habet inter-
 num, sic pater sine sui vlla lesione, verbum
 suum ab æterno generat ac possidet. S. Tho.
 1. par. quest. 27. arti. 2. Nempe altiora sunt
 hæc quam indago nostri intellectus capere
 queat suapte natura, veruntamen ad præ-
 ceptum domini eleuata aquila nostra Iohan-
 nes, & in arduis ponens nidum suum, super
 omnes angelorum choros volitans, mentes
 nostras in altum euexit, ita ut fide duce
 que sunt intima Dei attingere, degustare,
 atque fari possimus, dicente Propheta. Cre-
 didi propter quod locutus sum. Nos ergo
 credimus propter quod & loquimur, dum
 nec adiuvante Deo, post exhalatam an-

mam dicere valeamus. Sicut audiuimus,
 sic vidimus, non in hoc exilio, sed in ci-
 uitate Dei nostri. Ecce pro captu nostro
 diximus quando erat verbum Dei. Sanè
 in principio quod est ab æterno. Vel in prin-
 cipio, id est, in patre a quo procedit, tan-
 quam ab unico principio. Et quia pater
 æternus est, sic & verbum, illi coæternum
 sit oportet. Da solè æternum ait sanctus
 Augustinus & radius eius erit æternus.
 Sed quia æternitas creaturæ minimè conue-
 nit sed Deo, ideo verbum domini æternum
 est. Sanctus Thomas, part. 1. questio. 10. ar-
 ticul. 3. Hinc perspicuum apparet quali-
 ter suam Genesim inceperit Moyses a prin-
 cipio temporis. In principio ait, creauit Deus
 cælum & terram. A tempore auspiciatus
 est, ut creaturarum initium insinuet. No-
 tãter de verbi generatione dicitur erat, quæ
 dictio amplectitur esse & permanisse sem-
 per. De mundi creatione tempus præteritum no-
 minatur significans creaturarum successio-
 nem. Dicente regali Propheta. Ipsi sicut ve-
 stimentum veterascent, tu autem idem es, &

Psal. 47

Collatio

Gene. 1.

Psal. 101.

anni

anni tui non deficient. Et iterum **Diuis** Iacob. 1. **acobus.** Apud quem nō est transmutatio nominis. **Obumbratio.** Ad hæc ipsa **men** diuina nature perfectio exigit, ut sit **discrimē** inter **verbum**, & cuius est **verbum**, inter **intellectum** & **intelligentiam**, & **supientem**. Ideo optime sequitur in **textu**.

Text. Et **verbum** erat apud **Deum**. **Dictio** Græga **articulum** habet. **Illud** **verbum**, nō uenire de **verbo** uideatur loqui, sed de **existenti**, & **in** **signo** **verbo** **eterno** **patris**. Et quamuis **dictio** hæc, **verbum**, **sermonem** & **rationem** apud **Græcos**, significet, **logos** uel **intellectus** conuenit **filio** **Dei** **nomen** **verbi**, **quam** **sermonis**, **significatus** **quidē** **verbum** **in** **sermone** **uari**, **ponitur** & **si** **hoc** **verbum** **plenum** **in** **sermone** **rationibus**, **aut** **est**. Ita **ut** **sit** **verbum** **omnis** **Dei**, & **omnium** **rerum** **uisibilem** & **inuisibilem**, & **intelligibilem**, **at** **que** **possibilem** **esse**. **Et** **illud** **verbum** **erat** **apud** **Deum**. **Ea** **distinctio** **personarum** **patris** & **filij**. **Nam** **nil** **dicitur** **esse** **apud** **seipsum**. **Verbum** **in** **textu** **apud** **dicentem** **illud**, **hoc** **est** **apud** **patrem**.

Apud, distinctionem realem personarum indicat, eoquod alius pater, alius filius, alius spiritus sanctus, inquit. S. Athanasius. At quonia Deus simplicis perfectionis est, uerbum non alter Deus, sed idem Deus qui & pater. Hinc subnectitur, & Deus erat uerbum. Allusio est ad illud. Tres sunt qui testimonium dant in caelo. Pater & uerbum & spiritus sanctus, & ij tres unum sunt. 1. Ioan. 5. Perinde dicat, essentia una est Deitatis, quaquam personae tres sint. Pater a quo filius, & spūs sanctus a patre & filio procedens, ceu ab uno principio. Et Deus erat uerbum. Nō Deus participatiue, ut nos per summi Dei gratiam dij appellamur. Ego dixi dij estis & filij excelsi omnes, sed natura Deus est. Hinc de se cōtestatus est. Ego & pater unum sumus, & rursus. Ego in 1o. an. 10. patre, & pater in me est. Sub hæc, nequis patrem sine filio esse unquam suspicari possit, aut quoquomodo patrem filio antiquiore, addidit. Hoc erat in principio apud Deum. Cōpendio subtili quæ dicta sunt, cūcta fore aeterna, hac collectione significat. Nunquā

perfecto Deus potuit esse, quin se cognosce-
ret, nec se unquam cognovit, nisi se exprime-
ret, ideo nunquam fuit, nisi filium generaret.
Huc pertinet illud psalmi. Dominus dixit
ad me filius meus es tu, ego hodie genui te.
Per pulchrè dictum est hodie. Quoniam in
Deum non cadit mutatio, nec vicissitudinis
obubratio, ut nuperrimè ostendimus, & ite-
rum. Ante luciferum genui te. Psal. 109.
Eam ob rem filius principium est, ut pater,
Iohann. 8. loqui non diceret ego principium, qui & lo-
quor vobis. & in Apocalypsi. Ego sum al-
pha, & Omega principium & finis. Observandum
tamè est, quod intellectus noster lumine na-
turali illustratus, sola essentialia Dei agnos-
cere valet. Puta, quod Deus est actus purus,
intelligens seipsum & omnia alia in seipso.
Quod est volens, summe felix, à nullo pende-
ns. De quibus abundè Aristoteles in sua
metaphysica, & Plato, alijque sapientes locu-
turi sunt. Eo quod invisibilia Dei per ea que
facta sunt à creatura mundi, intellecta conspu-
ciuntur, eius quoque sempiterna virtus atque
divinitas. Ita ut sint inexcusabiles.

Psal. 2.

Iacob. 1.

Iohann. 8.

Apoc. 1.

translatio habet. Ad hoc ut sint inexcusabi-
les, deus enim revelavit illis. Idest docuit eos
ita esse per visibilia hæc. Nam effectus manu
ducit nos in causam à qua procedit. S. Tho.
p. 1. q. 12. artic. 12. Ideo insipiens ille dixit, eo
demeritè veniens, ut in corde suo assereret
non esse Deum. O dementiam execrandam,
ostultitià extremis supplicijs plectendam.
Si Deus non est, quo pacto miser & infe-
lix tu ipse es. Nempe ethnicus ille dixit.
In ipso vivimus. Quibus verbis rectè usus
fuit Paulus quasi ex fonte lumini natura-
lis abortis. Veniam tamen sola fide distin-
ctionem personarum sacrae triadis agnosci-
mus. Ob id beato Petro dicente. Tu es
Christus filius Dei vivi; subinde salua-
tor respondit. Beatus es Simon Bariona,
quia caro, & sanguis non revelavit tibi,
sed pater meus qui in cælis est. Ecce fide,
& revelatione cœlesti duntaxat
notiones in Deo, siue personas ag-
noscere quis poterit. Audistis quan-
do verbum sit quia ab aeterno, ubi erat,
nam apud patrem, quid erat, quoniam

Rom. 1

Psal. 137

Act. 17

Nota:

Matt. 16

IN NATIVITATE DOMINI

Deus, de Deo, lumen de lumine. Hæc tria hæc ut potuimus expediuimus, mirabilem virtutem & operationem verbi Dei intueamur.

Tex.

Omnia per ipsum facta sunt. Et sine ipso factum est nihil.

Ebiom.

Destructis hæreticorum cõmentis, scilicet, Ebionitarũ negãtium filij Dei æternitẽ, nã in principio erat verbũ, id est in æternitate. Et Sabellianorũ cõfitentium æternitãtẽ in Christo, nõ aut diuisionẽ personarum patris & filij, contra quos dixit, & verbũ erat apud Deum. Vbi personarum distinctio ostẽditur.

Sabellius.

Ad hæc Eunonius improbus dissimilẽ asseruit filium patris, cõtra quẽ ait. Et Deus erat verbũ. Arius tãdẽ ore versato, minore patre filium fore dixit. Ideo Ioannes inquit. Hoc erat in principio apud Deum. Nunc virtutẽ magnã verbi delinãs subdidit. Omnia per ipsum facta sunt. Itaq; quatuor primis verbis velut quatuor fortissimis Arietibus, quatuor arces, aut turres magnitas hæreticorum, milles strenuus Ioannis funditus euertit. Cæterum si omnia per

Eunonius

DECLAMATIO VII. 237

bum facta sunt, hoc est, condita, ergo ipsum verbũ non est factũ. Fieri nõ potest, ut sit aliquid causa, aut principium sibi essendi. Quod si verbum non est factum, ergo patri cõsubstantialia est. Hæc S. August. contra Arriũ. Sensus igitur est. Omnia pater per verbum suũ fecit. Idq; in psalmo, lucidius legitur. Omnia in sapiẽtia fecisti. Ecce pater in filio suo, veluti in arte & exemplari cuncta fecit, quæque in cœlo, & in toto orbe sunt. Nec ideo verbũ minoris est potestatis, quia per ipsum pater omnia cõdidit, eadem maiestas, Diætas & Sapiẽtia æqualis est vtriq;. Sed quia à patre filius generatur & habet esse, ideo pater per filium hæc omnia fecisse dicitur. Quæ & tota Trinitas creauit mundum, quia opera eius ad extra indiuisa sunt, ut scõla theologarum, & fides orthodoxa confitetur. Vnde S. Dionys. lib. de diu. nomi. communia totius Trinitatis sunt omnia creabilia. Dicimus patrẽ creare omnia per verbum & spiritum sanctum, ut originẽ ostendamus. Pater à nullo est, filius vero à patre, spiritus sc̃tus ab vtroq;. Itaq;

Psal. 103.

S. Diony.
de diu. no
mi. c. 2.

pater origo seu principium est diuinitatis, s.
 Thom. part .1. q. 45. ar. 6. Hinc regalis pro-
 pheta ait . Verbo domini cœli firmati sunt,
 & spiritu oris eius omnis virtus eorum, &
 de filio apostolus inquit, quem constituit
 redem. vniuersorum per quem fecit, & s-
 cula. Itaque omnia quæ fecit Deus, fecit in
 intellectu, virtute & sapientia, quod ver-
 bum eius est. Quo, omne quod diuinitatis est,
 velut vna naturali que imagine exprimit.
 Quam ob rem, candor lucis eternæ, specul-
 sine macula, imago bonitatis patris, iure ap-
 pellatur . Cui sententiæ apostolus ad stipula-
 tur. Qui est imago Dei, & alibi, qui cum
 sit splendor gloriæ, & figura substantiæ eius.
 Et rursus, qui est imago Dei, inuisibilis, pri-
 mogenitus cœnis creaturæ, quoniam in ipso
 condita sunt vniuersa, in cœlis & in terris,
 visibilia & inuisibilia, siue throni, siue do-
 minationes, siue principatus, siue potestates.
 Ecce Paulus expressus quæ Ioânes idipsum
 confitetur. Nempe pater omnia per verbum
 suum condidit, quæ omnia hæc sint, cõpendio
 indicauit apostolus. Visibilia & inuisibilia

quæ in cœlis & quæ in terra sunt, per ver-
 bum creata fuerunt. Vnde plane Moses, spi-
 ritu sancto afflatus, suam genensim auspica-
 tur, dicens. In principio creauit Deus cœlum &
 terram. Quod tripliciter exponitur ad
 dissipandos errores tres, qui non exiguam ia-
 cturam attulerunt quodam. Alij mundum
 semper fuisse, & tẽpus initium non habere
 autumarunt. Contra quos, sic explicatur
 sententia Mosi. In principio temporis crea-
 uit Deus cœlum & terram. Quidam teme-
 rario ausu dixere, duo esse principia, aliud
 malorum, aliud vero bonorum. Et hic Ma-
 nichæorum fuit pessimus error. Ideo dicen-
 dum in principio, idest in filio creata sunt
 omnia. Sicut principium effectiuum patri
 appropriatur propter potentiam, ita &
 filio principium exemplare propter sapien-
 tiam. Et huc attinet illud. Omnia in
 sapientia fecisti. Quin & ipse Salua-
 tor noster de se loquens ait. Ego princi-
 pium qui & loquor vobis. Alij tandẽ asse-
 ruerunt corporalia creata à Deo, median-
 te spiritali creatura. Et ad hoc explodendũ,

Iann. 8.

est tertia expositio. In principio creatus
Deus omnia. Idest, antequam quicquam esset.
Notandum quidem, quod quatuor ponuntur
creata simul. Caelum impireum, natura
angelica, materia corporalis, quæ nomine
intelligitur, & tempus. S. Tho. par. 1. q. 4.
art. 3. Nihil ergo à creatura creatum est, in
Arrij blasphemia dicebat, Sed ab eo qui

Sapient. 10
bem uniuersum condidit, moderatur, suaque
prouidentia gubernat. Hinc pulchre sequi-
tur? Sine ipso factum est nihil. Grece ha-
betur, extra ipsum factum est nihil. Alia
dicens ad illud. Sine me nihil potestis facere.
Collo. 1. Ex quo omnia, hoc est ex patre, per quem om-
nia, id est, per filium. In quo omnia subsistunt,
videlicet in spiritu sancto. Hac ex mente
Augustini.

Tex. Quod factum est, in ipso vita erat. Be-
tus Augustinus sic legit. Quodcumque per ve-
bum factum est in ipso vitam habet. Vitam
fex antequam domum externam extruatur, in
mente illam habet videntem, nec interna
mus, habens esse per intellectum, esse desine-
quia externa edificatur, sic antequam

das fieret, in mente diuina erat, in qua lapi-
des ligna, & alia creata vitam habebant &
nunc habent. Plane ut sacra Romana canit,
ecclesia, Deo nostro regi potētissimo omnia
vivent. Hinc scriptum est, domino Deo an-
tequam crearetur, omnia sunt agnita. En quo- Eccl. 23.
modo omnia vita sunt in verbo. A quo non
solum esse creaturae habent, sed etiam viuere.
Sicut pater habet vitam in semetipso sic de-
dit & filio vitam habere in semetipso. Hoc
verbo retunditur stultitia Hebræorum, a- Ioā. 5.
dorantes vitulum in ore suo magno malo, et
dicentes. Tu sunt dii tui qui eduxerunt te de
terra Aegypti. Confunditur demerita gentium
lapides, & ligna, caelum, & stellas adoran-
tium. Nam omnes dii gentium demonia, dominus autem
caelos & terram, & quæ in eis sunt fecit. P sal. 113
Quæ toto pectore adorare & laudare, totis
& medullis cordis amare debemus, ut pote
creatorem nostrum, qui nos plasmauit men-
temque nostram ad sui imaginem creauit.
Generatio praua & stulta popule insipiens, Deut. 31
hæcine reddis domino? Nonne ipse est pa-
ter tuus, qui fecit & creauit te? Audiatur
G g s ter

invectivam hanc orthodoxi miseri, qui in
infelicitatis deventerunt, ut quæ mundi
sunt magni facientes, legem domini trans-
grediuntur, creatorem suum nihili facien-
tes. Cæterum Plato, triplicem mundum po-
suit, æternum, idealem, artificialem. De
hoc tertio Ioannes ait. Omnia per ipsum fa-
cta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod
factum est. Chrysostomus, autem & Hy-
larius aliter explicant hunc locum, quod
factum est in ipso vita erat. Verbum æter-
num nõ est expers vitæ, quin & filius vitæ
veritas & vita est. A quo velut à fonte
vitæ, plante, animalia, & homines, atque an-
geli, tanquam rivuli dimanant. Ideo omnia
per ipsum facta, in ipso vivunt, moventur
& subsistunt. Sequitur nunc.

Tex.

Et vita erat lux hominum, & lux in te-
bris lucet, & tenebre eam non comprehen-
derunt. Verbum divinum in quo omnia vivunt
nam in eo sunt rationes omnium, quas idem
theologi appellant. Vita hominum & lux
dicitur, non ut lux sensibilis, aut corporalis,
sed lux hominum secundum quod homines

sunt, & intellectum habent, ex quo homo
est homo. Non ait lux est angelorum, quoniã
nõ angelis sed hominibus scribebat. Nempe
angelos illuminat in cælo, & eos beat. Nec
venit è cælo, angelos redimere, aut eos illu-
minare, sed iuxta prophetam Zachariam, fi-
lius Dei peruscera misericordie sue, in qui-
bus visitavit nos oriens ex alto, illuminare.
venit ys qui tenebris, & in umbra mortis
sedet. Vel ideo angelorum non meminit, sed
hominum, ut Origeni placet, quia in homine
omnem rationalem creaturã ostendit. Ad-
hæc explodere voluit dogma fallax illorum
qui negat, primã lucẽ extẽdi per seipsam ad
intellectũ humanũ falso putãtes. quod ab in-
fimo angelo, vel intelligẽtia homines illumi-
nãtur. Quorũ vox ea est, per cardines cœli

Luc. 1.

Origenes.

Iob. 22.

Psal. 4.

sua

sua gratia alicui, modo seipsum prae-
penitentiam qua agat. Quo sane expecta-

Ioann. 8. illud. Ego sum lux mundi, qui sequitur
non ambulat in tenebris, sed habebit lumen
vitae. En mundum, homines in unum
appellavit, quibus sese lucem suam dignitate
praebuit, ut tenebras viciorum depellens
lucem caelicam sequantur, lumineque
te in caelo potiri perpetuum mereatur. O

Oratio.
Iste Iesu nostri amantissime, illumina oculos
nostros, ne quando obdormiant in morte,
forsitam inimicus noster Satanus effra-
gens dicens. Vici & praevalui, adversus christi-
colas. Lumen ad revelationem gentium Si-
meon iustus te confessus est, reuela precor
oculos nostros, & veluti columna in popu-
lum tuum duxit per desertum, in portam
optatum, & stationem desideratam, non de-
cere pietate tua indulgentissima digneris. O
lux hominum, qui lucem habitas in accessi-
bilem: trahere nos post te. Nonne vel maxime
hac luce egebamus fratres, postquam in
parentes in tenebras delictorum impinge-

Psal. 23. tes, omnes nos declinavimus, & simul

les: an

les facti sumus? Hanc iacturam infelicem
lamentabatur David dicens. Non est, qui fa-
ciat bonum, non est usque ad unum. Quin
& Apostolus homines Deo destitutos, me-
ras vocat tenebras, & quos haec lux sacra
illuminarat, lucem appellavit. Eratis aliquan-
do tenebrae, nunc autem lux in domino. Qua-
doquidem lux haec beatissima, nedum lumi-
ne naturali quod mentibus nostris indidit,
sed per varias mundi huius creaturas, homi-
nes illuminare consuevit. Adeo ut caeli ipsi
enarrent gloriam Dei, & opera manuum
eius annuntiet firmamentum. A magnitu-
dine creaturae, & speciei, poterit creator vi-
deri, ait scriptura. Quid plura? Per sacram
scripturam populum suum illuminavit, ne
in caligine peccatorum periret. Quin & sa-
pientia Dei in animas sanctas se transfert,
& amicos Dei, & Prophetas constituit.
Denique lux aeterna unigena filius Dei ocu-
lis nostris se obtulit, ut tenebras quasuis
depellens, suam in nobis lucem reformet. Unde
vehementer S. Petrus gratulatur. Qui vo-
cavit nos de tenebris, in admirabilem suum
lumen.

Rom. 3.

Sapi. 13.

Sapi. 7.

1. Pet. 2.

IN NATIVIT. DOMINI

lumen. Vbi singula emphasim habent.

Et lux in tenebris lucet, & tenebrae
 nō comprehenderūt. Nō dessum qui literali
 sensum huius sententiæ dicāt fore, si de crea-
 turis præter hominē hoc exponamus. Pen-
 de dicat. Verbum Dei, vita & lux hominis
 est, nihilominus in suis creaturis ratione
 tibus, lucere non dignatur. Lucet quidem
 eis, non autem ipse illuminantur, eo quod ho-
 ius diuinæ lucis capaces nō sunt. Quare
 quitur, & tenebræ eā non comprehendunt.
 Id est, nō intelligēdo, nō attigerūt filiū Dni.
 Sed nos sanctorū doctorū viā, regiumque
 iter sequentes, ceptū iam sensum sequamur,
 potissimē B. Augustin. tracta. i. super Ioi-
 nem non de alijs creaturis, sed de hominibus
 hoc exponit. Tenebræ vt diximus homines
 improbi sunt erga quos beneficis ille pater
 Christus Iesus pietatem suam vel maximam
 ostendit. Ii sanē quamlibet scelerati sint, &
 hac luce illuminantur. Et hoc est lux in tene-
 bris lucere. Incipit ergo Ioannes hic de
 secunda Natiuitate Christi disserere, post
 quam de æterna & prima profundo

Caietan.

S. Aug.

DECLAMATIO. VII. 142

tili sermone narravit. Media nocte nascitur
 salus nostra Iesus, et nox illa faustissima est
 illuminatio nostra in delicijs nostris. Quippe
 qui vt alter Moses Dux populi Dei expol-
 liauit Aegyptum, & locupletauit nos. Nō
 auro, argento ve, aut gemis vernantibus, sed
 suis lachymis, suo sanguine, & vita, mortē
 nostram destruxit. Et nox ait regius psal-
 tes sicut dies illuminabitur. Quin & iuxta
 Esaiam. Habitantibus in tenebris, & in
 vmbra mortis lux orta est eis, populus qui
 ambulat in tenebris vidit lucem magnam.
 Lucet itaque in tenebris, scintilla illa quæ
 sinderesis dicitur viuente. Lucet in ma-
 gnitudine, & pulchritudine huius mun-
 di, quem ipse filius Dei fecit. Lucet in sacra
 doctrina se ostendēs. Quid plura? Miracu-
 lis innumeris fulsit, ita vt demonia per
 æra clamarent, quid nobis & tibi fili Dei
 benedictæ, venisti ante tēpus torquere nos?
 Nec ideo eum cognouerūt, alioqui in corde
 Iudæ, & Phariseorum non intrarent, vt
 eum crucifigerēt. Si dominū gloriæ cogno-
 uissent nō vtiq; crucifigisset, ait apostolus.
 Quod

Psal. 126.

Psa. 138.

Esai. 9.

Quod de demonijs & sacerdotibus, atq; phariseis dictum est. Et tenebrae, tam non comprehenderunt, tanta fuit cecitas Hebræorum, tam ingens superbia, ut Christum Iesum non agnoscerent, utpote, pauperem, & humiliter

Psal. 35. corde. Neq; cum Davide præcabatur. Dominus meus illumina tenebras meas. Imo ut testis

Iob. est Iob, ore improbo dicebant. Recedite a nobis scientiam viarum tuarum scire non volumus. Certè vides fili hominis que seniores domus Israel faciunt in tenebris. Unusquisque

Exe. 23. in abscondito cubilis sui. Dicunt enim non videt dominus. Ecce vorago tenebrarum in qua debebant sacerdotes, qui saluatorem à se auerterunt. Non videt dominus, aunt. Quasi

Hier. 23 ipse non impleat cælum & terram. Etenim nequit, ut quis lucem hæc mirabilem videret, nisi adfectus impios relinquens, ad pietatem se converteret. Atqui lux veniens in mundum, homines eo stultitiæ deuenierunt, ut magis diligant tenebras, quam lucem, quod saluator noster, ultimis suspirijs lamentatur.

Nec abolenda omnino est tropologica illa expositio, vita erat lux hominum. Vita

si Iesu lux nostra est, & exemplar, ita ut scopus totius vitæ Christianæ sit, quicquid ipse pro nobis instruendus operatus est. Alioquin non cunctis Christicolis diceret, postquam discipulorum pedes proclini genu lauit. Exemplum dedi vobis ut quemadmodum feci vobis, ita & vos faciatis. Et iterum

mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem sicut dilexi vos. Eodem attinet illud. Discite à me quia mitis sum, & humilis corde. Fœlix & nimis fœlix, qui tale ræque limpidissimum speculum, ob oculos indefinenter habuerit. Ut pro virili sua, charitatem, mansuetudinem, & humilitatem

Christi cæterasque virtutes id genus, imitari contenderit. Enim verò saluatoris nostri vita adeo ex omni parte fuit absoluta, & prorsus perfecta, ut nihil supra. Hinc sanctus Gregorius ait. Omnis Christi actio, nostra est instructio. Cæterum vita cuiusvis

pastoris, prædicatorisue, lux est hominum, qua Deum agnoscant, eique per omnia obediant. Mânus pondus habet vita dicentis. Et cuius vita despicitur, restat ut eius prædicatio

Ioann. 12

S. Greg.

contemnatur. Inquit diuus Gregorius, parum refert si quis loquatur magna, delictus autem varijs sit obnoxius. Vnde perpulchre dominus noster, tum praelatis, tum etiam contionatoribus ait. Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona & glorificent patrem vestrum qui in caelis est. Ecce vitam nostram luci comparauit; nam vt sol suis radijs indicat iter, sic splendor candide vite optimi pastoris & praedicatoris, caeli viam palam facit. Extat sententia Christi Iesu toto pectore amplectenda. Qui fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno caelorum. Tullius sane Baptista in mundo apparuit, quippe qui, instar magistri sui ac nostri Iesu, coepit facere, & deinde docere. De quo nunc euangelista subnectit.

Tex. Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Ioannes. Hic venit in testimonium, vt testimonium perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum.

Singula verba tanquam in statera posita vigilanter attendamus & pensemus

eum de sapientiae thesauris prodeat. Nempe aquila grandis magnarum alarum, venit ad libanum & tulit medullam cedri, & asportauit eam in ciuitatem negotiatorum. *Exec. 27*
Ioannes euangelista, vt aquila super acumina montium eleuatus, medullam cedri, hoc est verbum patris, generationem quae eius aeternam indicans, in hunc mundum detulit contemplandam atque credendam, vbi orthodoxi vt negotiatores feduli quaerunt bonas Margaritas, virtutes omnes capessere affectantes. At velut aquila quae in sublimi eleuata diu volitauit, quiescere solet in rupi vel monte eminenti, sic euangelista postquam de Christi Iesu diuinitate, & aeterna natiuitate retexuit, de Baptista viro sanctissimo narrare incipit. Vbi dignitas baptistae vel maxime apparet, nempe mons eleuatus est, cuius vertex caelum tangit. Adhuc, Ioannes euangelista, vt vt humilis erat ac prouidus, de re tam sublimi pertractans alium testem accersens, baptistam verbis ijs depingit.

Exo. 17. Sciebat nāque sancitum fore in lege, in ore duorum vel trium erit omne verū. Eam ob rem alterius à se testimonium citat. Quem nec Iudæi improbi reprobare potuerunt. Digna siquidem sanctorum dualitas, tum ob authoritatem legis, tum ob claritatem utriusque sanctorum testimoniam mirabilem. Nōne duo Cherubin ex auro fabrefacti iuxta arcam domini erant, propitiatorum aspicientes, sese ex aduerso intuentes? En profecto duo viri sanctissimi hi, qui auro charitatis fulgentes, ambo propitiatorum Christi Iesum contuentur. Alter in ripa Iordanis testimonium de Christo protulit beneficium, ac propitium nobis eum indicās. Ecce agnus Dei ecce qui tollit peccata mundi. En sacrificium unicum quod totius orbis peccata delebit. Agnus est, qui parcere venit, & nō ut leo peccatores interficere. Sed iam alter

1. Ioan. 2. Cherubin euangelista loquatur de Christo Iesu. Siquis peccauerit aduocatum habemus apud patrem Iesum Christum iustum, ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non tantum nostris, sed totius mundi. Mirabile de

ctu. Euāgelista proprias laudes silētio præterijt, sciens scriptum esse. Laudet te alienus & non os tuum. Sic obstruit os superborum mira de se loquentiū, veruntamen Baptistæ encomia, non prætermisit, quo validius eius testimonio de messia roboretur. Hic homo par angelis, non vi intrusit se, non vltro ad testandum de messia venit, sed à summo Deo mittitur. De qua missione latius Lucas locutus est, quod anno quintodecimo Tyberij Cæsaris, factum fuit verbum domini super Ioannem. Et venit in omnem regionē Iordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ.

Tria notatu digna euangelista narrat de baptista, dignitatem eius mirabilem, quoniā à Deo missus est. Vtilitatem stupendam, nam eo venit ut testimonium præbeat de Christo vero messia. Tertiō distinctionem eius à verbo indicat. Dicēs nō erat ille lux, arque ob eius insignem dignitatem, à Malachia angelus vocatur. Ecce ego mitto angelum meum, qui præparabit viam ante faciem meam. Quod vaticinium magister veritatis Christus, de beato Ioanne ad literam

Malac. 2

exposuit. Hic est de quo scriptum est. Ecce ego mitto angelum meum. Suate natura homo erat, legatione vero angelus, id est nuntius. Vel ob id homo vocatur, ne quis ob nimium vitæ illius candorem angelum putaret. Notandum quod ubi de eternitate verbi evangelista loquebatur dixit, in principio erat, quod semper erat & est. Quando autem de creatura loquitur ait, fuit. Nam more fluitis aque, quæ temporaria sunt prætereunt. Iuxta illud omnes morimur, & quasi aqua delabimur in terra, quæ non reuertetur. Nempe appositissima comparatio hæc est, nisi homines cecutientes, magna sibi promississent, fragilitatem suam ignorantes. Hinc rex quidam dixit. Præcisâ est velut à texente vita mea, & dum adhuc ordire succidit me. O quot hominibus in hac vita hoc contingit, sane dum adhuc ordiuntur succiduntur, breui admodum mors furibunda illos rapit, dum longam sibi promittebant vitam. Verbum domini manet in æternum. Ob eam rem dictum est. In principio erat verbum. De viro sancto Baptista qui iam obierat appo-

Nota.

Esa. 38.

site dicitur, fuit homo. Profecto non oportebat ut angelus è caelo veniret, qui testimonium de lumine Christo daret, sed homo, quia iam Deus homo factus, per hominem sanctum & pium hominibus ostenderetur. At quoniam omnis homo mendax est, à Deo missus dicitur, qui est verax, imo ipsa met veritas. Nec ideo missus dicitur quasi antea anima eius fuerit, quam esset conceptus, simul creatur & corpori organizato infunditur. Probat hoc apostolus disertè ubi ait. Cùm adhuc non aliquid boni aut mali egresset, & nondum nati fuisset, Iacob elegit, Esau aut odio habuit. Ecce anima paruulorum nunquam fuere, ante conceptionem eorum, quoniam demerita aut merita non habuerunt. Missio Ioannis vel ex eo quod in mente diuina electus fuit dicitur, aut quia in deserto reuelatio facta est illi, ut veniret in Iordanem, suoque ministerio fungeretur. Fidelis testis & omni acceptione dignus, qui non ab hominibus sed à summo Deo doctus, & selectus fuit. Quiq; cum Paulo dicere potuit. Non ab hominibus euangelium accepi, sed à domino.

Rom. 9.

2. Cor. 11.

- Meth. 4** Cui nomen erat Ioannes. Idest in quo est gratia. Nomen secundum philosophum diffinitio rei est. Non ergo a cognatione hoc nomen accepit Baptista, imo mater eius forti animo cognatis resistens aiebat. Non sed vocabitur Ioannes. Non quidem ab euentu, sicut Ioseph vocauit primogenitum suum manasse dicens. Oblivisci fecit me Deus omnium laborum meorum. Sed diuinitus ab angelo
- Gene. 25.** Gabriele hoc nomen delatum est. Nomina autem diuinitus collata, semper significant aliquod donum gratuitum in eis quibus data sunt. S. Tho. p. 3. q. 37. art. 2. Id quod palam est, in Abraham, & in Petro. Ioannes sic vocatus est ob abundantem gratiam quam habuit. Repletus est spiritu sancto adhuc ex utero matris sue, secundum Gabrielis pollicitationem. Vel quia illum indicare venerat, qui fons & plenitudo gratiae est. De cuius plenitudine omnes accepimus gratiam pro gratia. Vel tandem, Ioannes appellatur, quia in eo coepit lex gratiae in mundo illucescere. Regnum caelorum a diebus Iohannis baptistae vim patitur, & violenti-
- Matt. 5.**

piunt illud. Et iterum Saluator noster ait. Lex & propheta usque ad Ioannem. Per spicatus intueamur virtutem huius nominis, postquam Zacharias quamuis mutus, statim vt scripsit. Ioannes est nomen eius, nedum vinculum linguae eius solum fuit, sed plenus spiritu sancto, mira prophetauit, tan de Christo, quam de praecursore eius Iohanne. Quid obsecro maius, aut sanctius, de Baptista dici potest? Non ergo ex illius meritis selectus fuit, ad obeundum hoc insigne munus, sed ex gratia. Dicente apostolo, gratia Dei sum id quod sum. Recte igitur nomen eius est Ioannes. 1. Cor. 15.

Hic venit in testimonium, vt testimonium perhiberet de lumine. Et vt omnes crederent per illum.

Nuper dixit lucem, nunc lumen vocauit filium Dei. Nam lux in suo fonte esse solet, lumen in alieno corpore. Est verbum Dei lux aeterna in se, lumen autem in humanitate assumpta. Miserat sane Deus optimus hunc testem insignem in mundum, pietate & gratia decoratum, vt praecursoris

Hh 5 officio

officio fungeretur. Et testimonium praeberet de lumine quod in humanitate nostra propalandum erat. In eam illud, parva lucernam Christo meo. Quae nam lucerna haec est, nisi illa de qua dominus dixit, ille erat lucerna ardens & lucens? Vbi paucis verbis, Ioannis flamigeram charitatem, & praedicationem depinxit. Ardebat nimirum ut facula, & ut rogos magnus flammis emittens loquebatur. Nihil tamē ex hoc testimonio accreuerat Christo, nec ipse eo indigebat. Ego inquit ab hominibus testimonium non accipio. Sed infirmitati nostrae consultum fuit, ut Ioānes qui lucerna erat ostenderet solem iustitiae Christum. Vide Sanctus Augustinus. Qualis est iste, qui testimonium perhibet de lumine? Magnum aliquid iste Ioannes, ingens merito, magna gratia, magna celsitudo. Verum quia oculos lipos mundus habebat, & tam in partem lucem intueri non poterat, venit Lucifer ante solem, praecursor ante regem gloriae. Non ergo Christus indigebat Ioanne, sed nos quorum oculi caligarent ante solem

Psal. 131.

S. Aug.
tracta. 2.
super Ioā.

Christum, nisi lucerna ardens esset mediator. Verum enim vero, ut oculi noctuae ad lumen solis, sic mens nostra se habet, ad ea quae sunt natūra manifestissima, Philosopho teste. Sequitur. Ut omnes crederet per illum. Vbi notandum est, quod non omnes crediderunt, Ioanne praedicante, & indicante Messiam Christum, quāvis voluntate antecederet Deus optimus, qui vult omnes saluos fieri, & ad agnitionē veritatis peruenire, id voluit, & ad hoc misit Ioānem. Quoniam homo liber est suapte natura, nisi velit non credit. Antecedenter aliquid velle est, quantum in se est velle. Et sic Deus & Ioānes, oēs volebant credere in Christum. Nihilominus non sic euenit. Ea ob rem angelus sapiēter locutus est Zachariae dicens. Multos couertet ad Deum ipsorum. Non dixit oēs, vox non creditur ea est. Palpauimus sicut ceci parietem. Omnes qui bus occiderat sol in meridie, ut ait Amos. 8. Notanter dicit, per illum crederet, non in illum, quia fides nostra sancta, primae veritati tantum innititur. Eam ob rem dicimus in Symbolo. Credo in unum Deum. Et iterum credo in spiri-

Nota.

Esa. 59.

Nota.

in spiri-

in Spiritum sanctum. Et statim credo vna
sanctam catholicam Ecclesiam. Non credo
in eam, quia creatura est, sed eam fore vna
columbam dilectam, sanctam, vniuersa-
lem, vt est sancta Romana Ecclesia. Quare
non in Baptistâ credendū est sed in Christū
per Ioannē, quod Euangelista non tacuit.

Text.

Nō erat ille lux, sed vt testimoniū perhibe-
ret de lumine. Græce. Nō erat ille illa lux.
Hoc est nō erat lux illa æterna filius Dei,
sed eo tantū venit vt testimoniū daret de lu-
mine Christo Iesu. Sed si ita res habet, quor-
sum Saluator Apostolis dixit, vos estis lux
mūdi? Sanè lux illuminans et nō illuminata
Deus est, sancti lux sunt sed à Deo. illumi-
nati. Hinc luna comparatur Ecclesia, que
à se lumen nō habet, sed à sole eam mutat.

Matt. 5.

Canti. 5.

Pulchra vt luna, in canticis appellatur, &
rectè. Sol autem Christus est illuminans, in
angelos, tum etiam suos electos. Valde time-
bat Euangelista ne seruum suscipere pro
domino, nunciū pro rege magno. Eam ob rē
notāter ait. Nō erat ille lux illa suprema fi-
lius Dei. De quo rursus apertius addidit.

Erat

Erat lux vera que illuminat omnem ho-
minem uementem in hunc mundum. Stul-
titiā phariseorum retundens, qui ablega-
runt sacerdotes, & Leuitas, vt interroga-
rent Ioannem tu quis es. Hæc dicit etiam
populi demētiā taxat, qui existimabat
quod præcurfor messias esset, vt Lucas nar-
rat. Ideo vbi asseruit Ioannem non esse lu-
cem illā æternā, nunc excellentiā huius lu-
cis apertius indicat. Erat lux vera, Græce
habetur, erat illa lux, illa vera. Et nequis
mysterium putet vbi verè non est, quod a-
liquando euangelista dicit, lux, aliquando
lumen, nihil refert. Græce ipse scripsit, &
apud Græcos, phos, lumen. & lucem signi-
ficat. Aduertēdum quod est lux falsa qua-
lis fuit scientia philosophorum, qui cum
Deum cognouissent, non vt Deum glorifi-
cauerunt. Quin obscuratum est inspiēs cor
eorum, dicentes que se sapientes stulti facti
sunt. Est lux figuralis, & hæc in lege, &
prophetis inuenta est. Lex per Moysen da-
ta est, gratia & veritas per Iesum Chri-
stum facta est. Et apostolus. Lex umbram
habens

Ioan. 1.

Lucæ. 3.

Rom. 1.

Nota.

Hebr. 5.

IN NATIVT. DOMINI

habens futurorum. Lux vera Christus est non figuralis, unde ait ego sum lux mundi. Hæc lux vera, falsam sapientiam perdidit. Iuxta illud. Perdam sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium reprobo. Umbraticam lucem euacuat, ideo ait non veni soluere legem sed adimplere. Adimplendo legem, umbraticam eam effugavit. Huius lucis vere factio est, illuminare omnes, tum lumine naturali, quam omnibus etiam Barbaris non denegat, tum etiam lumine fidei, qua salui fiunt. Non sic illuminat omnes, ut iam tetigimus, quin plerique non maneant hebetes, et amentes persistant. Proh dolor alij permanet Deum nescientes, & sacramentorum ignari ob suam duritiam. Alij autem in vacuum gratiam Dei recipientes peccatores sunt, & secundum pertinaciam suam, thesaurizant sibi iram in die iræ. Veruntamen perditio sua ex se oritur, ex hac autem luce quæ nulli deest, omnium auxilium & solus. Sanè nativa suapte clementia, Deus omnes vult salvos fieri. Aequidem si sole illuminante quis oculos claudat suapte malitia in tenebris erit, nec de sole poterit causari.

Deus

DECLAMATIO VII. 250

Deus huius seculi, ait Apostolus, excecavit mentes eorum. Itaque lux hæc vera verbum Dei est, splendorem suum passim diffundens ad omnes, qui ambulantes ut ceci, nesciunt quo vadant. 2. Cor. 4.

In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognovit. In propria venit & sui eum non receperunt. Text.

Nempe verbum in hoc uniuerso erat non tantum inclusum, sed tanquam exemplar in exemplato. Intra omnia, ait Augustinus, Deus est et non inclusus, extra omnia non exclusus. Huc pertinet illud. Ego caelum & terram impleo. Hic erat & huc venit, erat ut dominus, venit formam serui accipiens. Non poterat antea videri, quia Deus spiritus est, factus est homo ut homines eum videntes, illum sequatur, & toto corde diligat eum, qui tantopere eos dilexit, ut inuisere eos dignatus est. Aduertendum quæ sit abditum trinitatis sacramentum, quod naturali ratione, nec homines, nec angeli agnoscere poterant. Unde saluator. Nemo nouit filium nisi pater, & patrem quis nouit nisi filius, & cui voluerit filius reuelat. Iere. 23. Mat. 11.

Roma. 1.

Roma. 2.

Osee. 13.

IN NATIVITATE DOMINI

reuelare? *Mundus per ipsum factus est. De*
uniuerso orbe intelligendum erat, nā vtro-
que tam homines quam angelos latuit, hoc
mysterium Trinitatis, donec filius Dei illud
reuelaret. Et hoc sibi vult quod sequitur.
Mundus eum non cognouit. Dicendum erat
vt integra reddatur grāmatica, mundus ip-
sum verbum non cognouit. Vel cum primo,
& secundo mundus dicitur, in mundo erat
& mundus per ipsum factus est, de hac mi-
di machina intelligamus, cum vero tertio,
mundus eum non cognouit addidit euange-
lista, ibi mundus dilectores mundi prae-
gnantur. Hinc dominus ait, quia ego elegi
vos de mundo, ideo mundus odit vos. Per-
de dicat. Eatenus superbi auari, & mundi
amatores vos insecutantur, quatenus mei di-
scipuli facti, pauperes spiritu, humiles, &
omni virtute candidati estis. Nam si de mū-
do essetis mūdus quod suum esset diligeret.
Nempe ait sanctus Augustinus. Angeli
Christum cognouerunt, astra & caeli crea-
torem suum agnouerūt, imo demonia ipsum
laudauerunt, & filium Dei benedicti illum

Ioan. 19.

DECLAMATIO VII. 251

vocauerunt, omnia vndique testimonium
 de Christo dederunt. Illi tamen non cognoue
 runt saluatorem, qui amādo mūdum, dicti
 sunt mundus. Tracta. 2. super Ioannē. Nēpe
 qui mūdū diligunt, corde in mundo sunt.
 Qui vero eum non amant, et si corpore ver-
 sentur in mūdo, corde tamē in caelo sunt. Si
 cut dicit apostolus. Nostra cōuersatio in cae-
 lis est. O felices viros, quibus hoc munus cōe
 leste contigerit, qui que cum Dauid accla-
 mare poterunt. Stantes erant pedes nostri in
 atrijs tuis Hierusalem. Pedes animæ affe-
 ctus sunt, quibus mouemur quocunque in-
 cedimus. Sit corpus terreum, in terra, animi
 affectus hereat caelo, sic hic erit requies &
 pax, si ibi fixa sint corda nostra. Mundus
 itaque eum nō cognouit, nā mundus & re-
 nebre, quæ lucē hanc comprehendere non po-
 tuerunt idē sunt. Mundus odit me quia ego
 testimonium perhibeo de illo, quia opera eius
 mala sunt, ait dominus. Ve mundo qui spiri-
 tum sanctum accipere nō valet. Vos nolite
 diligere mūdum nec ea quæ in illo sunt. Sa-
 ne totus in maligno positus est, Ioāne teste.

S. Aug.

Phili. 3.

Ioann. 7.

Ioan. 14.

Vulgo dicitur domus mala, etsi pulchra & bene fabricata, eo quod viri scelerati eam inhabitant. Sic malum, subdolum, & iniquum mundum vocamus, quoniam improbi in eo degunt, eaque mundalia sunt vehementer amantes. O execranda cecitas, o vehementer in grata dementia. Mare, caelum, terra, demones, mors ipsa obedivit auctori suo, eumque cognovit, tot mortuos, suo verbo suscitando, homines autem propter quos Deus homo factus est, eum non cognoscere voluerunt. Quid plura, iumenta muta, & crassa Deum laudant, homines iumenta peiores facti, illum non cognoverunt. Cognovit bos possessorem suum, & asina praesepem domini sui, Israel autem non cognovit me. En quanta sit brutorum gratitudo, quaeque insignis hominum erga Deum inscitia. Unde alibi pater beneficentissimus clamat. Filios enutriui & exaltaui, ipsi autem spreverunt me. Quomodo venientem solem iustitiae agnoscerent, qui dorsum ad sanctuarium verterant? Contra quos dominus velut iratus multa Ezechielii locutus est. Nedum cum

Nota.

Esaï. I.

Exec. 8.

mundus

mundus non agnovit, sed quod execratus est iam sequitur.

In propria venit & sui eum non receperunt. Suos hic homines vel maxime appellat, quos sic nobilitavit, sic propemodum innumeris donis ornavit, & super cuncta visibilia evexit, ut sua imagine & similitudine magnifice insigniret, ratione & intellectu mirum in modum decoravit. Ea ob rem sanctus Iob stupefactus ait. Quid est homo quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum? Quis verbis enarrare valeat, quam magnificaret Deus primos parentes, in amenissima paradiso illos collocans, & principatum animalium, avium, & piscium illis praebens? Insuper & cor suum erga hominem posuit, ubi amore eius sic allectus fuit, ut carnem indueret factus homo. Ceterum, propria Christi populum Hebraeorum vocat Iohannes, de quo dominus. Primogenitus meus Israel. Et recte quidem, nam hunc populum tot potentis patris de Pharaonis iniquo liberavit imperio. Trophea plurima de regibus barbaris exhibuit, pene caelito quadraginta.

Iob. 7.

annis illum pavit . Insuper & legem san-
 Etam, ac prophetas ei præbuit . Nihilominus
 in propria veniens, de hoc populo profapiam
 ducens, sui eum non receperunt . In quos in-
 uehitur ipse dominus dicens . Filios enutriti
 & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me . Sa-
 ne nisi quispectora ferrea habeat lachrymet
 necesse est, verba paterna hæc audiens, igne
 amoris erga nos flammantia . Nec contra
 Hebræos ingratisimos verba illa militant
 tantum, sed etiam aduersus Christicolos, iur-
 sus in semetipsis Christum crucifigentes . Sa-
 ne ubi augentur dona , rationes donorum
 acrescunt , nos qui maiora dona suscepimus
 maius iudicium expectant . Atqui parum
 est, vt Christum non susceperint , in super,
 & eiecerunt extra vineam & occiderunt .
 Duxerunt illum ad supercilium montis vt
 præcipitarent, barabam facinosum homi-
 nem elegerunt, & mesiam verum cruci affixe-
 runt . Ipsi spreuerunt me . Ecce vinea electa
 cõuersa est in amaritudinẽ, vt Esaias vlti-
 mis suspirijs deplorat . Vehementi peccatrici
 graui populo iniquitate, semini nequam, filij
 scelt

Esai. 1.

Matt. 21

Lucæ. 4.

Esai. 5.

sceleratis, blasphemauerunt sanctum Israel,
 dereliquerunt dominum, ab alienati sunt re-
 trorsum . Pater cœlestis filium suum Io-
 seph misit, cuius Typum quondam ille gere-
 bat . Qui veniens vt videret recte agere-
 tur, circa fratres eius, necne , at ipsi tunica
 polimita eum spoliantes, id est , debitum sibi
 ab hominibus honorem , et promerita gloriã
 auferentes, probris affecerunt . Denique in
 cisternã mortis projicitur , qui de mortis
 imperio venerat nos liberare . O stulte &
 insipiẽs popule, heccine reddis domino tuo, re-
 demptori tuo? Popule meus quid feci tibi,
 aut in quo molestus fui? Responde mihi . En
 Hebræorum scelus & ingratitude magna:
 Utinam cõtra orthodoxos quosdã hæc qua-
 rimoniam non sit . Nos utiq; genus electũ, gẽs
 sancta populus acquisitionis iure à beato Pe-
 tro appellamur . Verum enimvero, non vnde
 quaque à cõtẽtis Indæis seu gentilibus, Chri-
 stus dñs noster ignoratur, & abijcitur . Imo
 omni tẽpore asseruauit sibi aliquot millia vi-
 rorũ, quippe qui genua sua nõ curuarunt ante
 Baal, sed memores sunt mädatorum Dei ad

Esai. 1.

Mich. 6.

I. Petri.

3. Re. 19.

IN NATIVT. DOMINI

Pfal. 102. faciendum ea. Multi fidei fervore accensi, eum susceperunt, quamvis extra sinagoga fierent. De quibus sequitur nunc.

Quotquot autem receperunt eum, potestatem dedit eis filios Dei fieri, ijs qui credunt in nomine eius.

Nunc exuberantem fidei fructu ostendit sacerimus euangelista. Sane omnis qui illibata fide Iesum excipit in corde suo, & sacri baptismatis latice abluitur, is adoptionis filiationem recipit, & hæc est potestas magna, quam filius Dei præbet sponte fidelibus suis.

Gene. 15. Is in qua de numero stellarum est, de quibus dñs ad Abraham. Respice caelum & numera stellas si potes, sic erit semē tuū. Vni sancti ut stelle radijs virtutum fulget, & in alto caelo versantur, quæ sursum sunt queretes, non quæ super terram, quippeq; futilia

1. Joā. 1. & vana sunt. Videte qualem dedit nobis Deus charitatē, ut filij Dei nominemur & simus. Quod si filij, & heredes quidē Dei coheredes aut Christi, ut optime arguit san-

Rom. 8. ctus paulus. Quid hac potestate præclarior? Aut quid obsecro præcellētius & vtilius?

DECLAMATIO. VII. 254

Ex filijs ire filij altissimi efficiamur, et perinde atque soboles regis Christi Iesu, hæredes regni cœlestis sumus. Mira res, spiritus sanctus reddit testimonium spiritui nostro quod filij Dei sumus, & ipse est pignus & arrabon hereditatis nostræ. Veh qui hæc potestatem spernunt, & dura ceruite spū sancto resistunt. Ii sane non ut filij Adæ ex carnali generatione pronascuntur, sed ex spiritali renasci dicuntur. Vnde dñs ad Nichodemum. Amen dico tibi, quia nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, non introbit in regnum cœlorum. Ad hæc, quodammodo quotidie renascimur, quoties de carnis nativitate triumphum obtinemus. Agendum itaque ut facta carnis oratione, et operibus sanctis vincamus. Alioqui mors imminet. Exhorta. Ecce post natiuitatē eternā verbi, nostrā spiritalē natiuitatem Ioannes recensuit, nā incarnationis opus eo tendit, ut homines filij Dei per adoptionem effecti, regni cœlorum sint hæredes. O quam immensa, nec satis cōmendanda Christi in nos benivolentia. Vnicus patris natus est, sed nec vnus

Acto. 7.

Ioan. 3.

manere statuit sed coheredes accersuit, quod in hac vita non contingit, imo qui vnicus est, totam hereditatem sibi vult soli. O nimium infelices qui tam inclitam generationem contemnunt, & malunt filios fatina, quam Dei fieri. De quibus saluator. Vos ex patre diabolo estis, & voluntatem eius vultis adimplere. Nos vero fratres ex Deo nati, & gratia eius regenerati patris nostri coelestis, quae in mandatis eius sanctis conspicua est, voluntatem impleamus, in omnibus suppliciter orantes. Fiat voluntas tua, sicut in caelo, & in terra, Quandoquidem euangelista rem tam eximiam valdeque difficilem volens persuadere fidelibus, quod filij Dei sunt & heredes coelestis regni aliquid maius protulit.

Tex.

Et verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Perinde dicat, neminemini, si nobis optimus Deus quae sua sunt nobis largitus est, & dono gratiae suae adoptionis filios nos fecit, Audite quid mirabilius, & longe maius, ipse filius, verbum patris, ipse inquam, quem constituit heredem vniuersorum per quem

fecit

fecit & secula, sua dignatione sic exinavit se homo factus, vt assumpserit quae nostra sunt, parua & exigua. Magni sane donum nobis impensum est ab eo, vt ex illo nati filij eius nominemur & simus, longe maius, imo maximum, quod ipse homo sit factus. Vnde beatus Augustinus, factus est Deus homo: vt homo fieret Deus. Duobus fere verbis mysterium incarnationis absoluit subtilissime quidem. Caro in sacra pagina passim pro homine ponitur. Omnis caro foenum, dixit Esaias, id est, omnis homo foenum. Videbit omnis caro salutare Dei nostri, hoc est omnis homo. Et iterum saluator ad Petrum dixit. Caro & sanguis non reuelauit tibi. Perinde dicat. Homo non te docuit quod de me confessus es, sed a patre coelesti didicisti. Verbum caro factum est, non carneum sed caro verbum Dei fuit factum. Hoc est

S. Aug.

S. Tho. p.

3. q. 2. ar.

3.

Scotus. 3. d. 5. Quandoquidem fratres tam

Ii s est

est hæc lectio suavis, ut decies vel millies
 repetita fastidio non sit animabus nostris.
 Quin magis ac magis dulcescit. Animal ru-
 minans secundum legem, mundum erat, et ac-
 commodum sacrificio. Sic mens que diu
 noctuque versat hoc mellitum verbum,
 quod Ioannes nobis protulit. Verbum caro
 factum est, & habitavit in nobis. Sed de his
 in sequenti declamatione latius. Sat sit nunc
 considerare, quam venerit filius Dei amo-
 re nostro captus, quippe qui non celeriter,
 non cursim gradu concito, pertransiit, sed
 moras trahens triginta tribus annis, in hoc
 calamitoso mundo vixit. Cum Salomone
 clamans. Deliria mea cum filiis hominum,
 vobiscum sum usque ad consumationem se-
 culi ait. Idque in sancto altari cernimus ad-
 impletum, nam in sacrosancta hostia illa,
 Christum Iesum habemus toto corde ado-
 ramus, nec non & in hospiciolum pector-
 is nostri collocamus. Inibi videmus eum
 quotidie oculis fidei, gloria & honore co-
 ronatum, plenum gratia & veritatis. Vir-
 genitus patris est celestis, in quo erat a prin-

Deu. 14.

Pron. 31.

cipio

cipio apud Deum. Deus de Deo lumē de lumi-
 ne. Virgenitus etiam est sacerrima matris
 Maria, quippeque nobis eum peperit in Beth-
 leem. Vbi pastores iubilantes eum adoraue-
 runt, & reges procubentes dona sua parvulo
 vagienti Iesu, spore obtulerunt. Hunc regem
 nostrum queramus, fide, & spe, & charita-
 te, unice diligentes amplectamur: Ut in ca-
 nabulis nunc recubentem illum considerantes,
 vita hac consummata, adoremus in caelo re-
 gnantem. Cui sit honor & gloria, cum pa-
 tre & spiritu sancto. Amen.

IN FESTO IVCVN-

dissime natiuitatis domi-
 ni nostri Iesu Chri-
 sti declamatio

oetava.

TAm est pacis amor, et largitor
 saluator noster fratres charissi-
 mi, ut princeps pacis, ab Esai-
 a vate sacerrimo sit appellatus. Sane ut sata-
 nas qui rex est super omnes filios superbiae, Ioan. 41.
 seditio

IN NATIVITATE DOMINI

seditionibus, bellis, & disidijs delectatur, sic
 Christus Iesus rex pacificus, quique pax no-
 stra est, qui fecit utraque unum, Apo-
 stolo teste, vehementer unitatem, concor-
 diam, atq; pacem diligit. Siquidem pulchre
 pacis princeps nuncupatur, qui solus potest
 pacem veram cordibus nostris inserere, &
 corda nostra tranquillare. Pacem habete ait
 Apostolus & Deus pacis erit vobiscum.
 Mira res, nihil magis gratiam Dei nobis cõ-
 ciliat, quã si pacẽ vicissim habeamus. Huc
 tendit quod paccatissimo tempore seculi na-
 sci voluit, vt pacem querere nos doceat, &
 pacis sectatores inuisere dignetur. Non est
 Deus dissensionis sed pacis, inquit Paulus.
 Quam mirabilem & insolitam pacem in
 toto orbe, tum Micheas, tum Esaias mul-
 tis retro seculis, prophetarunt, tanquam
 signum ostendens aduentus Messie. Ha-
 bitabit lupus cum agno, & pardus cum
 hedo accubabit. Vitulus & leo, & onis pa-
 scentur simul, & puer paruulus minabit
 eos. De quibus sigilatim in prima declama-
 tione aduentus, fusius tractauimus. Expli-

Mich. 4.

Esai. II.

canto

DECLAMATIO VIII. 255

cantes illud. Ecce rex tuus venit tibi man-
 suetus. Et alibi idem Propheta eandem cõ- Esai. 2.
 cordiam insolitam describens ait. Constabunt
 gladios suos in vomeres, & lanceas suas in
 falces, non leuabit gens contra gentem gla-
 dium, nec exercebuntur ultra ad prælium.
 Idque factum beatus Lucas nobis narrat, in
 præsentì Euangelio, vbi descriptionem hanc
 à Cesare Augusto factã recensuit. In qua
 primo de tempore & loco, deinde de ange-
 lorum cantico & pastorum gaudio ingenti
 nato domino, exacte scribit. Lectio sancti
 Euangelij sic habet.

Exijt edictũ à Cesare Augusto, vt de- Tex.
 scriberetur vniuersus orbis. Hęc descriptio
 prima facta est à Præsìde Syriæ Cirimo.

More prophetarum nec non & aliorum
 scriptorũ, qui tempore insinuare solent, Re-
 gesque indicare, quando aliquid egregium
 contingit, Euangelista Octauiani Imperiũ
 recenset, quo dominãte Christus salus nostra
 natus est. Is Aethnicus superbia ductus ta-
 lem titulum sibi vendicarat, vt dominus
 totius orbis vocaretur. Nihilominus nec
 ipse

ipse nec alius, uniuersus princeps unquam fuit, sed totius mundi Imperium solus habet
 Esai. 45. qui creauit illū. Dicente domino ego dominus & non est alius. Edictum ergo Octauiani, eo tendebat ut describeretur maior pars orbis, nam Romanorum dicio, longē lateq; diuagata erat. Quam quidem descriptionem, Cirinus Syriæ preses antea fecerat. Iam latenter indicat Lucas impletum fore illud. Nō auferetur sceptrū de Iuda nec

Gen. 49. Dux de Femore eius, donec ueniat qui mittendus est. Ipse erit expectatio gentium. Erat tunc Hebræorū populus Imperio Romanorū subactus, & regia dignitate orbatus. Idq; Dāniel nō tacuit, sub certō hebdomadarū numero exponēs tempus, quo peccatum erat auferendū & sanctus sanctorum

Esai. 61. uigendus, qui Christus est. Iuxta illud. Spiritus dñi super me, eo quod unxit me. Enan gelizare pauperibus misit me. Quod saluator de se p̄so palā exposuit. Mirāda res, quoniam non uenerat ministrari sed ministrare, qui formā serui acceperat cū sit dñs omnium, sub ipsa seruitutis uoluit professione nasci. Car

rum quia pacificare ueniebat ea quæ in cœlis, & quæ in terris sunt, mundani Imperij unitate, pacē quā allaturus erat uoluit significari. Orietur in diebus eius iustitia et abundantia pacis, dixerat olim regius psaltes. De aduētū Messie loquēs. Ecce scopus in quem tēdebat exuberās pax Imperij Romani. Obseruandū quod Rex Dauid populū suū enumerās, nō uulgare piaculū comisit. Vñ dñs ualde iratus, stragē magnā fecit in populo. Nam in quo quis peccauerit in eo punietur, teste scriptura sacra. Verū tamen hic Aethenicus enumerādo populū suū, nil passus est. Ratio, quia quos amat dominus arguit, & castigat, ne cum hoc mundo dānentur, ut Apostolus asserit.

Et ibat oēs ut profiteretur, singuli in suā ciuitatē. Ascendit autē Ioseph à Galilea de ciuitate Nazareth, in ciuitatē Dauid quæ uocatur Bethleē. Eo quod esset de domo & familia Dauid ut profiteretur, cum Maria desponsata sibi uxore pregnantē. Professio hæc nō uerbo tenus fiebat, sed unusquisque exhibita obediētia Imperatori denariū soluebat. Vnde annuū tributū mansit in Iudæa,

Psalm.

Nota.
2. re. 24.

Text.

quod dominus noster soluit pro se & Petro.
 Mat. 17. Ascendebat quidē omnes, & ascendit Ioseph cum beata Maria, in nativum locum Ioseph, id est in Bethleem. Nam in quibus legi Dei nō officiunt, principibus parere debemus. Siue regi tanquam præcellenti suæ ducibus tanquam ab eo missis, ad vindictā malefactorum, ad laudem vero bonorum, admonet S. Petrus. Et dominus. Qui vos audit me audit. Mirabile dictū in hac humili obedientia Ioseph natum vidit salvatorem & virgo sancta, quem tantopere videre, lactare, & brachijs amplecti cupiebat, iubare ipso fulgentiorem adoravit parvūque inuoluit. Quam pulchrè dictum est. Vir obediens narrabit victorias. Nos ergo fratres Regi nostro Christo Iesu obediamus, qui edito suo iubent nos ascendere in civitatem nostram Bethleem, nam in hac vita quasi in Nazareth sumus, in florida sacrosancta Ecclesia Romana, peregrinamur. Nec habemus civitatem manentem, sed profecto futuram inquirimus, teste Apostolo. Ascendamus in quā, & sursum corda habeamus

Nota.

sursum sunt vera bona totis medullis cordis amantes. Felix qui cū Maria, & Ioseph ascendit in Bethleem Iuda, ut adoret Christum Iesum videatque, ad dexteram patris regnantem. Vel ut S. Bern. ait, ser. i. Virilia S. Bern. natiuitatis domini, nos ipsi sumus Bethleem Iuda, Bethleem domum panis, Iuda, cōfessionem significat. Erimus domus panis, si omnigena deuotione, & reuerētia panē illum qui de cælo descēdit Christū Iesum in hospitium pectoris nostri excipiamus. Cōfessione tamen peracta omnium peccatorū nostrorum, & absolute sacra suscepta. Dicēte 1. Cor. II. apostolo, probet autē seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat. Sic in libro vite conscripti erimus, de quo Esaias. Sanctus vocabitur omnis qui scriptus fuerit in vita in Hierusalem. Idq; Daniel asserit, ca. 12. gaudete inquit saluator noster, et Esa. 4. exultate quia nomina vestra scripta sunt in cælis. Nec alio expectabat dominū nasci quando descriptio orbis fiebat, nisi quod Matth. 5 iam venerat in carne, qui suos ascriberet in æternitate. Veh autē reprobis de quibus Da
 lx lx uid

uid. Deleantur de libro uiuentium, & cum iustis non scribatur. Qui peccauerit in me delebo eum de libro meo. O charissimi tanquam à facie colubri fugite peccatum, ne forte Deus optimus deleat vos de regali suo libro, in quo nomina electorum suorum conscripta sunt. Ore & opere profiteamini Christum Iesum imperatorem angelorum oportet, nam corde creditur ad iustitiam, oris confessio fit ad salutem. Denarium offerre sponte, cuncta Dei mandata seruantes, quippeque decem sunt. Alioqui si quis deliquerit in vno factus est omnium reus, cum beatus Iacobus hortatur. Adhuc in Bethleem virgo alma ascendit, vt qui de semine David erat venturus homo factus in ciuitate David nasceretur. S. Tho. p. 3. q. 35. art. 7. nec fas erat, vt iota vnum aut vnus apex de sacra scriptura deficeret, dicente domino. Quae procedunt de labijs meis, non faciam irrita. Dixerat ipse per Micheam, Messiam in Bethleem nasciturum, ergo alto Dei consilio gestum est, vt Ioseph, & sponsa sua benedicta, ascenderet in hanc ciuitatem.

DECLAMATIO VIII. 260
 ratem. O Bethleem non parua sed magna, & à Deo magnificata, quia in te paruus natus est, magnus ille, cuius magnitudinis non est finis. Quenam ciuitas vsque adeo magna & opulenta, non posthac inuidebit tibi? Aduertendum fratres quod humilis magister in paruo oppidulo nasci elegit, inibi que ab angelis adorari, & à regibus ac pastoribus voluit venerari. In Hierosolyma vero ciuitate opulentissima, voluit tot ludibria, & crucis ignominiam pati. At superbia nostra coram omnibus honores quaritat, probra ob Christi amorem nec clam obire vult. Sed iam mihi altius rem hanc expendite charissimi, & videte quam sit obedientiae amator, filius Dei, quippe qui, iubente Octauiano Ethnico nascitur in Bethleem. Praecipiente Pilato improbo, mortem, vt agnus in cruce obiuit, & eo volente deponitur de ligno, & in Mausoleo sepellitur. O mirabilem ac modis omnibus, laudibus euehendam, nec non toto conatu sestandam saluatoris nostri humilitatem & obedientiam. Quid obsecro post

Nota.

hac hominatio terra & cinis superbis? Quor-
sum reluctaris, & voluntati summi numi-
nis obfistis? Dominus angelorum parere di-
gnatur hominibus etiam discolis, discere iam
obedire creatori tuo, nec non & praelatis sa-
cro sanctæ ecclesiæ. Imo subiectus esto, om-
ni humanæ creaturæ & propter Deum. Sequitur
in euangelio.

Text. Et factum est dum essent ibi, impleti sunt
dies ut pareret. Et peperit filium suum pri-
mogenitum, & pannis eum inuoluit, & re-
clinavit in præsepio. Quia non erat locus in
diuersorio.

Brevi admodum cõpendio Lucas rem ge-
stam recẽsuit, relinquẽs animæ fideli quam
plurima contemplãda, quæ ipse silẽter præ-
terijt. Cum essent ibi impleti sunt dies ut
pareret. In qua domo, marmoreis columis sa-
brefacta? Vel in qua aula, loquearia haben-
te deaurata? Dum essent ibi, ait, in stabulo
iumentorum, in diuersorio ubi bruta pasce-
tur. Iesu bone, quære quem quæris, dragma
est prætiosa homo, quem tua imagine insi-
gnisti, qui cum in honore esset non intellu-

xit, propterea comparatus iumentis in sapiẽ-
tibus, et similis factus est illis. Eo namque; stul-
titiæ deuenit ut in stabulo iaceat, carnis ob-
lectamenta quærat, & ijs fecibus inhærens
spurcitijs duntaxat vacet. Quod extremis
suspirijs deplorans propheta ait. Computruerunt
iumenta in stercore suo. En ut alter **Ioelis. i.**
Iob, homo pessimis plagis sauciatus, in ster-
quilinio sedet, sana vulnera eius, medere piẽ-
tissime medice nostris langoribus. Accedi-
sti lucernam, humanitatem nostram induẽs,
euerte domum, nec quiescas donec inuenias
dragmã, quã perdidisti. Peperit filium suum
primogenitum. Faceffat pestilens & lethalis
error dicentium virginem sacram alios
edidisse filios post Christum. Verum in lege
pro primogenito, parentes oblationem in tẽ-
plo dabant, quamuis mater eius alium non
genuisset. Primogenitus vocatur, hoc est
vnginitus, tam a patre in æternitate, quã a
matre in tempore genitus. Primogenitus
omnis creaturæ est, ut in omni gente pri-
matum teneat. Imo & primogenitus in **Colo. i.**
multis fratribus dicitur, quibus heredita-

IN NATIV. DOMINI

tem cœlestem nõ denegabit. Peperit filium suum sacra virgo, vt vera mater filij æterni patris, quem expurissimis suis sanguinibus spiritu sancto concepit operante. Erat *S. Cipria.* Mariæ priuilegium, ait, Ciprianus sermone de natiuitate Christi, quod nulla mulierum, nec ante nec deinceps meruit obtinere, nam erat simul mater, & virgo singulis titulis insignita. Vnde & matri plenitudo gratiæ debebatur, & virgini abundantior gloria, quæ carnis & mentis integritate insignis, spiritali & corporali, intus & extra Christi præsentia fruebatur. Ornamenta quæ deerant etsi adessent, non haberent oculos inspectores. Quia præsentia paruuli Iesu, sic eorum qui aderant oculos occuparat, sic illuminauerat animos, sic corda prorsus allegerat, vt in hoc summo bono omnium honorum vniuersa collectio videretur. Nec opus esset vagari, & mendicari per partes, quod simul in se vno fidelibus omnipotens infantia præsentabat. Dubio procul charissimi vbi puerpera sacra enixa est angelo-

YMM

DECLAMATIO. VIII. 262

rum regem, Esaiæ vaticinium impletum cernimus. Egreditur virga de radice gessese, & flos de radice eius ascendet. Gessese *Esai. 7.* Dauid fuit pater, de cuius prosapia alma virgo orta est. Ex hac virga pulcherrima, virga vigilante, quam multis retro seculi vidit Hieremias, vigilat quidem vt vera mater super nos inopes & exules filios Adæ. De hac in quam virga, flos pulcherrimus Christus prodijt, & floris instar matrem sacram nihil lesit, sed mirum in modum honorauit decorauitque. Ego inquit ipse in canticis flos campi, & *Cãti. 2.* liliu conuallium, Et bene flos campi, qui vore cœlesti duntaxat, hoc est spiritus sancti ope, in vtero matris genitus, viri confortij expers fuit. En lapis paruus absque *Danie. 2.* manibus excissus de monte excelso, id est, de virgine sancta. Descendit, vt *Monstrosam* statuam Nabuchodonosor regis Babiloniæ in fauillam conuertat. Omnesque superbos, & turgidos homines sua potenti manu præcipitet, & humiles in sublime prouehat. Veluti Deipara
lxix 4 per

IN NATIVITATE DOMINI

Luc. 1. perbelle in suo cantico personavit. Crescat que parvulus hic in montem magnum, quique longe lateque tum miraculorum fama, tum vita conspicua, cœlestique doctrina, uniuersam terram impleat. Iuxta Danielis interpretationem. En porta clausa quam demiratus Ezechiel contemplabatur olim, virgo sancta est, per quam nullus hominum intrauit unquam. Sed principi Christo Iesu tantum seruabatur, quippe qui sua potenti virtute, eam ille sam reliquit, postquam natus est. Mirabile dictu, ter porta hæc orientalis clausa ibi vocatur, ut intelligamus Mariam ante partum, in partu, et post partum inuiolatam mansisse. Hanc prophetiam latius, & egregie, tum diuis Augustinus, tum etiam sanctus Gregorius, exposuere. Ecce rubus ardens, nec ob id combustus, est virgo sacra quæ filium Dei parit, quique ignis comburens à Mose dicitur, non tamen ex partu viror puritatis & integritatis defluxit. Sed quoniam de hac Mariæ virginitate plura in festo expectationis diximus, sit satis.

PANNIS

DECLAMATIO VIII. 263

Pannis inuoluit & reclinauit in presen-
pio, quia non erat ei locus in diuersorio. Ha-
Etenus audistis quomodo Christus saluator
noster innouauit signa, mutauit que mirabi-
lia iuxta illud. Domine innoua signa, nam
priora, ut creatio & gubernatio mudi a si-
ditate apud homines voluerunt. Imo ut
in Apocalypsi legimus, qui sedebat in thro-
no agnus ille mansuetus dixit. Ecce noua fa-
cio omnia. Dedit nouam legem, noua sacra-
menta, nouum sacerdotium, nouamque insti-
tuit matrem, quæ eum conciperet sine pудо
re, pareret sine dolore, materque simul &
virgo persisteret. O vere noua & inaudi-
ta miracula, noua & quauis nouitate plena
mirabilia. Nunc fratres obsecro audite de
puero Iesu, quomodo diuitias omneis, et de-
littias paruifecerit. Ad literam hic ostendi-
tur nullum obsequium obstetricis, aut alte-
rius mulieris adfuisse, sed solis maternis ma-
nibus fuit inuolutus puer sacerrimus, & om-
nis sanctitatis fons. Græce habetur, Espar-
ganosem, id est fascijs inuoluit. Ecce liber
inuolutus quem vidit propheta quondam.

Text.

Eccl. 36.

S. Bern.

ser. 4. vi-

gi. natiui.

Apoc. 5.

S. Tho. 3.

p. q. 35. ar

tic. 4.

1225 Liber

IN NATIV. DOMINI

2. Reg. 2.

Ioan. 1.

3. Reg. 10

Liber est in quo sunt omnes thesauri sapientiae & scientiae Dei absconditi. Cuius caput primum illud est. In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. Videte quam defatigata quaeque lassata regina caelorum mansit, post partum benedictum, ubi suis sacris manibus puerum Iesum tenuit, statim & paucis inuoluit. Sane magno iubilo affecta edidit saluatorem, maledictionem Eue euadens, ad quam dictum est. In dolore paris filios tuos. Reclinavit eum in praesepe. Veniat nunc regina Sabba, apprime erudita, et demirata non habeat ultra spiritum. Videat Salomonem regem in throno regni sui sedentem, imo ecce plusquam Salomon hic, creator & magister Salomonis Iesus Dominus filius est. Consideret ordines ministrantium, bos & asina adsunt. Sane virgo mater Dei regina angelorum & hominum hic est asinum passa est, dominum orbis in angusto praesepe collocans. Nos fideles vna miremur cum Deipara gratias in exhaustas dantes Christo, qui tantopere nos dilexit, ut tantum pro nobis

DECLAMATIO. VIII. 264

nobis obiret, quo suas diuitias nobis daret. Ceterum quamuis in praesepe latet, in caelo fulget & cunctis angelorum conuolantibus, praesepeium caelites mentes circumeunt, & laudantes dulcisona carmina concinunt. Quamdoquidem opere tunc dicebat quod Pilato interrogati respondit. Regnum meum non est de hoc mundo. Diuitias omnes spreuit, omne quod mundus gloriosum falso putat, conculcauit noster Emanuel, sciens reprobare malum & eligere bonum. Idque nos docere conatur, in diuersorio natus, & in praesepe collocatus. Veh vobis diuitibus, qui hic habetis vestram consolationem, ait puer Iesus ihs, qui delicias plus aequo diligunt. Et iterum Veh qui in lectis eburneis dormitis, lasciuientes in stratis vestris. Sane teste Iob, sapientia non inuenitur in terra suauiter viuendum. At contra Beati pauperes spiritum quoniam ipsorum est regnum caelorum. Sed iam ratione mirabilem rei huius audite. Non erat ei locus in diuersorio, ait Lucas. Mirabile dictum, non adierant virginis brachia

Ioan. 19.

Luc. 6.

Amos 6.

Iob. 28.

&

IN TIVAN.DOMINI

& sacrum pectus eius, ut in eo quiesceret
 paruulus Iesus? An tam erat ponderosus, ut
 mater benedicta, sustinere illum non posset,
 Plane charissimi dicam hoc ut potero non
 quidem, ut sentio, belbutiens est quavis
 lingua, ut diuina misteria exacte loquatur.
 Ita est quod iumentis diuersorium erat ple-
 num, ut Euangelium recensuit, nec erat ibi
 locus in quo infans sanctissimus poneretur.
 Loquatur autem in praesepe ipso volente
 imo iubente, blandimenta materna contenes,
 ut in praesepe vagitus emittens nobis loqua-
 tur. Pauper sum ego & in laboribus a iuue-
 tute mea: exaltatus autem & humiliatus.
 Verba sunt regalis Prophetæ, cen in Christi
 Iesu persona loquentis. Pauper sum ego ait
 saluator, & paupertatis amator, ita ut ma-
 trem inopem non diuitem delegerim. Pau-
 perem locum quasi in aula regali. Quid plura
 Adeo pauperie dilexi, ut cum diues essem,
 inops factus sim, quo mea inopia electus
 meos ditare possim. Atqui in laboribus enu-
 tritus sum a iuuentute mea. Eam ob rem a
 hoc

Psal. 87.

DECLAMATIO VIII. 265

hoc arcto praesepe procumbere volo, in quo
 moras traham donec pastores pauperes, au-
 dito angeli nuncio vagientem me inueniant
 adorent que. Ad hæc exaltatus sum & hu-
 miliatus. O mirabilem Christi Iesu exalta-
 tionem, & deiectionem. Angeli instar exa-
 minum apum ex alto ad praesepe volitant
 & inibi verbum patris, Deum & creato-
 rem suum trepidentes adorant. Vnde san-
 ctus Ciprianus. Sermo. Natiuitatis domi-
 ni. Gloriantur in caelestibus superi, pax in
 terra hominibus bone voluntatis confirma-
 tur. Assunt angeli, nec dedignantur loqui pa-
 storibus humilibus, cum ipsi sublimes sint,
 charitas quidem infimos non aspernatur.
 Sub hæc humiliatus est Christus fascioliis
 obuolutus virgineo lacte nutritus, qui li-
 lia & flores natiuo colore depingit, auicu-
 las mira varietate vestit, caelos tot astris
 ornauit, is pannis inuoluitur, Et qui dat escam
 omni carni, qui angelos in caelo beat, quique
 pullis cornuorum inuocantibus eum pabula
 non denegat, paruo lacte pastus est, per quem
 nec formice in cavernis terræ, nec pisciculi

Nota.

S. Cipria.

Nota.

in profundo maris, aut passeruli non esuriunt. Bene ergo dictum est, exaltatus autē & humiliatus. Quantum doloris virgo Depara passa est, quando ipso inspirante in praesepio illū collocauit, vos fratres mei, in corde vestro recogitate attentius, & paruiper in hac contemplatione gradum figite, praecatu virginis almæ sentire poteritis, quod verbis ipse loqui non valeo. Feruentissimo eum diligebat amore, ut pote vera patris, omni illū venerabatur affectu, tanquam creatorem & totius mundi opificem adorans. Hic admonendi sunt pauperes, ut si nō gaudent, saltem egestatem suam patienter ferant, ob oculos semper habentes Christi Iesu inopiam, nec non & mente sepius repetentes, dogma illud adeo frugiferum, beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum. Vbi voluntaria paupertas vehementer commendatur & laudatur. Rursus admonendi sunt diuites, ne ciues Bethleem imitentur, qui agnoscetes Mariae virginis & Ioseph iusti paupertatem eis hospitium denegarunt, quam ob rem in diuersorum

venit

uenientes rex caelorum natus est. Facite vobis amicos ait dominus de mammona iniquitatis, ut cum defecerit is, suscipiant vos in aeterna tabernacula. Sane morte aduentante, honor & mundialis fastus euanescent, diuitiae fallaces deficiēt, & auari aurū & argentū affectantes in barathrū descēdet. Quā sit utilis eleemosyna paucis indicauit sanctus vir Thobias filio suo. Eleemosyna a morte liberat, ipsaque exinguit peccata, & facit inuenire vitam aeternā. En triplex commodum quod in eleemosyna sitū est. Caterū Iesus salus nostra qui summopere paupertatē dilexit, primo pauperes ad se vocauit, quibus hoc admirabile mysterium reuelauit.

Thob. 4.

Et pastores erant in regione eadem vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce angelus domini stetit iuxta illos, et claritas Dei circumfulsit illos, & timuerūt timore magno. Singula mysterijs plurimis scateret verum nō vacat omnia prosequi. Timeo ait sanctus Basilius. ho. 16. super illud in principio erat verbum, & non possumus semel vobis omnia docere.

Text.

S. Basil.

Ne forte

Ne forte orationis longitudine, quæ studiose selecta sunt, inutilia reddamus. Observanda utriusque verba, & maxime concionatoribus verbi Dei, adnotanda. Ne prolixitate sermonis infrugifera fiant quæ dicta sunt, & auditoribus fastidio sint verba Dei, quæ suapte natura dulciora sunt, super mel & favum regali propheta teste. Quamvis hoc, in scribendo non æquæ ut prædicando obire possit. Ad rem veniamus. Pastores erant prope Bethleem, eo quod paupertas non longè est à Christo, veluti nuper tetigimus. Exultate pauperes, nam in eadem regione in qua Christus natus est vos estis. Vide

Esai. 31.

Esaias ait, & pauperes homines in sancto Israel exultabunt. Quis obsecro sanctus Israel, sanctificans animas, nisi Christus Iesus? De quo Gabriel ad Christiferam Mariam. Quod enim nascetur ex te sanctum,

Luce. 1.

vocabitur filius Dei. Aequidem non dives auari, non mundi divitijs opulenti, sed pauperes pastores, in sancto Israel Messia exultauerunt, exultant quæ hodie vni religiosi, & omnes qui sponte omnia reliquerunt

quo expeditius, regem Christum Iesum se- S. Hiero.
quantur, quocumque iterit. Sanctus Hieronymus qui in Bethleem habitavit iuxta præseppe dñi, cuius corpus cum præseppe deinceps romam translatum est, is refert mille passibus fere à Bethleem turrim esse. Ador nomine, quæ interpretatur turris gregis, iuxta quam pastores custodiebant gregem suum. Et turris nebulosa Syon; usque ad te veniet, & veniet potestas prima; regnum filie Hierusalem. Quod vaticinium præsci patres de natiuitate saluatoris nostri intellexerunt. Nam ibi Micheas, turrim gregis illam vocat. Sed quid pastores y agebant? Num somno indulgētes, in lectis iheritebant? Absit, erant vigilantes ait Lucas, ne fera pessima, aut lupus rapax aditum inueniret, ouesque ditaceret. Ecce omni solertia excubias agunt, qui animalia bruta duntaxat custodiunt; ut pastores sanctæ ecclesiæ vel ab ijs pastoribus discant, inuigilare super oues sibi creditas; quippe quod princeps pastorum Christus, roseo cruce suo, in cruce mortem appetens redemit. Bea

Micheas

tum dixerim animarum castodem, qui ma-
re Iacob pastoris optimi, noctes ducit in som-
nes, ne leo rugiens satanas, aut improbus ha-
reticus, gregem domini inuadat. Lupus non
dormitat neque dormit, imo circuit qua-
rens quem deuoret, cui resistendum ma-
gnopere est, ne forte oues Christi ingu-
lare possit. Alioqui ut in Exechiele scri-
ptum est. Ouis peribit, & sanguinem eius
de manu pastoris exquiret dominus. Hinc

Exec. 3.

S. Grego. Sanctus Gregorius dogmata egregia in li-
bro pastorali, prelati reliquit. Quippeque
litteris aureis scribenda forent. Ecce ego

Exec. 34

super pastores clamat bonus pastor, qui ani-
mam suam dedit pro ouibus suis. Ipse sane
strictam rationem exiger de singulis et-
iam minimis ouiculis. Quas ob res opus est
vigilia, & labore nimio, in re tam serua.

Gene. 31.

Urgebar gelu & estu aiebat Iacob, quod
longe melius pastor noster Christus in pre-
sepio iacens dicere potest. Veh tamen pa-
storibus ait dominus, qui seipos pascunt.
Qui magno Satellitio stipati incedunt, me-
sam opparam, aureis & argenteis pocu-

lis ornatam possident. Vigilantibus pa-
storibus caelestia reuelantur, ijs angelus
loquitur. & faustissimum nuntium nar-
rat. Bene pastores vigilant, ait diuus Gre-
gorius, quos bonus pastor Christus infor-
mat. Nempe prelati dormientibus, inimicus
homo super seminauit Cizania, ut saluator
noster recenset, demon tot haereses excita-
uit, potissime in hac nostra tepestata. Erra
dicet illa pientissimus, ac potentissimus a-
gricola Christus Iesus, ut optimum triticu
euangelij sacri iactum accrescat, rore gra-
tia irrigatum. Agite vos fratres mei vigi-
late & vos super gregem vestrum, fami-
liam vestram custodite, filios & seruos in-
rimore Dei educate, ne truculentus lupus
demon, quem leonem rugientem iure opti-
mo Petrus appellat, iactura inferat Christi-
colis sub tutela vestra degentibus. Sobrij
estote & vigilate, sobrietati oratione addē-
tes iugem, dicete domino. Vigilate & ora-

S. Grego.

1. Petr. 5.

IN NATIVITATE DOMINI

Psal. 120. scriptum est, ecce non dormitabit neq; dormiet qui custodit Israel. Sane vox nostri pastoris vehementer suavis ea est. **Qui mane vigilat ad me, inuenient me.** At quid pastoribus vigilatibus euenerit nunc videamus.

Sap. 8. Et ecce angelus domini stetit iuxta illos, & claritas Dei circumfulsit illos, & timuerunt timore magno.

Text. Observandum maxime hic est, quod saluatore nato, non principibus terra, non sapientibus seculi, non denique sacerdotibus legis antiquae, aut inter pocula coniuatibus, sed agrestibus & rudibus pastoribus, simplicitatem sectantibus, mysterium, a seculis absconditum, angelicis nuntiatur praconijs. Hinc apostolus ad Corinthos clamat.

1. Corin. 1. Videre vocationem vestram, quia non multum nobiles, non multum sapientes. Sed quae infirma sunt mundi elegit dominus, ut confundat fortia. Et ea quae non sunt, ut ea quae sunt, destrueret, ut non gloriatur omnis caro in conspectu eius. Hinc saluator in spiritu sancto exultans gratias egit patri, quod absconderit arcana sua a sapientibus & prudentibus,

DECLAMATIO VIII. 269

dentibus, & reuelavit ea paruulis. Et statim rationem indicans ait. Quoniam sic placitum est ante te. Ne quis scrutator sit maiestatis, & profundi consilij eius. Sed quid causa subest, ut non propheta aut patriarcha iustus, id muneris acciperet, natiuitate domini nuntians? Equidem Dei perfecta sunt opera, & quoniam angelorum rex natus erat, par fuit ut angelus hoc sacramentum hominibus referret. Potissime quia legem acceperat populus ille in dispositione angelorum. **Acto. 7.** Ad haec sanctus Augustinus. **serm. Epipha.** caelos angeli habitant & sidera ornant, utriusque caeli enarrant gloriam Dei. Ut regalis psalter prophetarat. **S. Thom. 3. p. q. 36. art. 5.** Quid quod scala Iacob terram & caelum tangens in Bethleem sita erat, nam saluator homo & Deus in praesepe recumbebat. Ut homo humilis terram tangerebat, ut verbum patris caelos omnes penetrabat. Descendat & ascendat angeli oportet, alij ut hominibus euangelizent regem suum natum, alij ascendentes nouem choris spirituum, reuelent prodigium prodigiosum

giosum nunquam auditum, quoniam verbum caro factum est. Ceterum non modo angelus stetit iuxta illos vel ut græce habetur, eminent super illos, sed claritas Dei eos circumfulsit. En singulare privilegium natiuitati Christi reseruatum. Sepe angeli apparuerunt patribus antiquis, nō aut luce fulgurantes, nepe nato mesia, qui erat lux vera, quæ illuminat omnem hominē venturam in hūc mundum, par erat ut angelus fulgurans natale eius reseraret. Sic sane nimio splendore irradiās visus est, saluatore suscitato, & etiam in carcere Petri. Vt in actis legimus. Vel claritas Dei, non solis lumen ve, pastores circumfulsit, quoniam legis vmbre iam declinabant, sole iustitiæ radiante in diuersorio illo. Lex per Moysen data est, quæ vmbra habebat futurorum non imaginem rerū, gratia & veritas per Iesum Christū facta est. Vbi veritas lucē euāgelij præsignat, vnde nouā lucem intuetur illi, & noctem illam sanctam in star diebus luminatam, ut propheta iam vaticinatus fuerat contēplantur. Timuerunt valde, Nepe

Nota.

Ioan. 1.

Psal. 138.

horror

horror hic ex humana insurgit fragilitate, quæ peccatum insequitur. Id profecto miserabile est, ut posteri. Ade, plerunque timemus ea quæ spiritalem consolationem nobis adferūt. Proh dolor humana infirmitas suæ beatitudinis, quam expectat, nō sustinet claritatem. Hinc apostoli in mōre faciē domini resplendentem ut sol videntes, & patris de nube vocem audientes, in facies suas ceci-
 derunt. Necnon & Saulus, in apparitione lucis cælestis, excecatur & extemplo corruit. Daniel in uisione mirabili cōcidit. Idq;
 de Ezechiele, memoria literis proditum est.
 c. 2, Oremus supplices charissimi ut Christus Iesus, lucis suæ radiū nobis mittat, quocum pastoribus ineffabile mysteriū hoc, pro modulo nostro indagare possimus. Iesu bone, lux vera lucē habitans inaccessibilem, emitte nobis lucem tuā & veritatem tuā. Reuela obsecro oculos mentis nostræ, ut cōsiderare valeamus mirabilia, quæ pro nobis immeritis patraasti. Nec angelus domini sustinuit quominus corda eorum sedaret. Idcirco sequitur.

Matt. 16.

Acto. 9.

Danie. 10.

IN NATIVIT. DOMINI

Text.

Ait angelus illis, nolite timere, ecce euangeli-
 gelizo vobis gaudium magnum, quod erit
 omni populo. Quia natus est vobis hodie
 saluator, qui est Christus dominus, in ciuitate
 David.

Danie. 10.

Blandientis affectu eos alloquitur, relati-
 ti infirmitati eorum ex peccato aborte con-
 dolens, sic angelus ad Danielē affatur blan-
 de, prostratum illum videns. Noli metuere
 vir desideriorū pax tibi, cōfortare, & esto
 robustus. Utinā hanc claritatē saluator no-
 stris impertiat pastoribus, quatenus inui-
 lent super gregē suū, nec non fulgore gratia
 illustrati, oves suas ad caulas cœlestes ducāt.
 Ecce euangeliizo vobis gaudium magnum.
 Serpens ille versutus in paradiso Eue appa-
 rens, non gaudium sed ingētem mestitiam,
 non letitiam sed lethalem tristitiam prae-
 tulit, nuntiauitque, ideo in serpentis figura
 horrenda loquebatur, quia mortem affer-
 bat inuerso orbi. At contra angelus domi-
 ni letum nuntium profert. Nam sicut aqua
 frigida scienti, sic bonus nuntius de ter-
 ra longinqua. Exacta quidem comparatio,

Prou. 25.

DECLAMATIO VIII. 271

& nimium decora retulit sapiens. Nūcius
 de terra propinqua mundus, diabolus, caro
 inimica, vos ab ijs cauete, equidem nar-
 rant confabulationes, & non vt lex Dei docēt.
 Narrauerunt mihi fabulationes sed non vt
 lex tua. Tales sunt pessimi haeretici, ore im-
 proba. Venena sua auribus hominum effun-
 dentes. Verumtamen nuntius bonus de cœlo
 veniat oportet, non de terra, terrena docēs
 & venenata dogmata seminans. Ecce Euā-
 gelizo vobis gaudium magnum. O mirabilē
 sacri Euangeliij dignitatem, angeli primi
 praedicatores eius extiterūt. Ecce quod mi-
 nus vobis commissum est, qui in populo, si-
 delibus verba Dei propinatis. Quandoquidē
 angelica dignitas, angelicā vitam exposcit,
 candidaque opera extorquet. Nec dedigna-
 tur angelus pannosis & agrestibus pasto-
 ribus tam sublime mysterium praedicare. Ve-
 re superbiam eorum retūdīt, taxatque ve-
 hementer, qui nisi magnatibus & princi-
 pibus, nisi in curijs & ciuitatibus, de Chri-
 sto Iesu loqui nec volunt nec valent. Au-
 diant ij quod sapientia Dei, ore suo in syna-

Psal. 118.

Prædica-
 tores.

Nota.

Esā. 61.

IN NATIV. DOMINI

Esai. 61.

goga deprompsit, oraculum Esaiæ legenti. Spiritus domini super me, eo quod vixit me, euangelizare pauperibus misit me. Hodie completa est prophetia hæc in oculis vestris. O charitatē stupēdam, o humilitatem Christi Iesu nō satis laudandam. Non regibus purpuratis, nec magnatibus huius seculi euangelizare se dicit, sed pauperibus, humilibus, quales erāt pastores quos alloquebatur angelus. Gaudiū quidē nō vulgare, sed magnū annuntio vobis, quod omni populo erit, quod cælos & angelorū choros, & viros iustos in terra, nec nō & priscos patres in limbo letificat. Si quidē angeli gaudent in cælo super vno peccatore pœnitentiā agēte. En

Luca. 2.

quātū gaudiū habebūt superi, vbi nato dño oēs pœtōres ad pœnitentiā accersuntur? Nō sic mūdi gaudiū magnū est sed parū, et exigū, quod parū habet mellis multū vero aloes et fellis. Gaudiū hypochrite, ait Iob, ad instar pūcti. Christus Iesus gaudiū fuit Iohāni et si intētorio vteri matris suæ clauso. Simeō in vlnas suas eū tenēs, mirū in modū fuit letatus. Discipuli gauisi sunt viso dño. Qui

Luca. 15.

quātū gaudiū habebūt superi, vbi nato dño oēs pœtōres ad pœnitentiā accersuntur? Nō sic mūdi gaudiū magnū est sed parū, et exigū, quod parū habet mellis multū vero aloes et fellis. Gaudiū hypochrite, ait Iob, ad instar pūcti. Christus Iesus gaudiū fuit Iohāni et si intētorio vteri matris suæ clauso. Simeō in vlnas suas eū tenēs, mirū in modū fuit letatus. Discipuli gauisi sunt viso dño. Qui

Iob. 20.

DECLAMATIO VIII. 272

& sacrilegus Herodes gauisus est valde, Nota. postquam cum vidit ligatum. Desiderabat eum videre. Iesu bone, nostri cupidissime, qui etiam facinorosos homines tua presentia letificas, supplices precamur, tua exuberante beneficentia, corda nostra letifica. Ut in letitia & exultatione tibi seruiamus, teque exultantes vniice amemus, aduersa quæq; ob tui amorē ouanter obeuntes. Sed quid est hoc, erit gaudium hoc omni populo? Nonne in propria venit & sui eum non receperunt, ceu in præcedenti declamatione adnotauimus? Verum omni populo tam Hebræo quam Gentili Christus natus est. Nunquid Iudeorum Deus tantum? Nonne & gentium ait apostolus? Non est distinctio Greci & Hebræi, sed idem dñs diues in omnes qui inuocāt illum. Rom. 10. Hæc quippe dies est quam fecit dñs exultemus & letemur in ea. Nō fas est locus esse tristitiæ, vbi natalis est dñi, ait Leo papa, ne inustus quia vocatur ad palmam gloriæ, letetur peccator qui accersitur ad veniam. Filistim

Questio

Rom. 10.

Psal. 119.

Figura.

flissim tantummodo iugemiscunt dicentes,
Heu quia non fuit heri & nudius tertius,
 tanta letitia in Israel. Hoc de arca domini
 aduentante, & introeunte in Castra He-
 braeorum dicebatur illi. Plane arca domini
 iam venit in Castra, saluator mundi iam is
 apparuit, qui in festissimos inimicos pro-
 sternat, & sua potenti virtute victoriam
 nobis præbeat. Non quidem tanta letitia
 fuit in lege naturæ, nõ heri, id est in lege for-
 pta, sed hodie in lege gratiæ, arca fœderis do-
 mini in qua est plenitudo diuinitatis nos in-
 usere dignata est, gaudeamus. Vnde tam
 ingens gaudiũ emanarit nunc apertius ostē-
 dit angelus.

Text.

Quia natus est vobis hodie saluator. Ni-
 fallor rerum dicendarum obruimur copia,
 cuncta hæc verba magnam Euphasim tra-
 bent. Obiter dicam, natus est Christus, qui
 vere carnem nostram assumpsit, & non ap-
 paruit, sed nascitur ex Maria virgine. Ideo
 pulchrè in symbolo profitemur quotidie di-
 centes. Qui conceptus est de spiritu sancto,
 natus est de Maria virgine. Vbi catho-

mus Romanus, per belle sic ait. Sicut ab E-
 Cathecif-
 ua nascimur filij ire, sic à Maria Christum mus.
 Iesum accepimus, per quem filij gratiæ ge-
 neramur. Eue dictum est, in dolore paries fi-
 lios tuos, Maria vero hac lege soluta est, vt
 quæ saluatorem mundi Deum & hominẽ
 peperit. Caterum vobis natus est, non nobis
 angelis, quia nusquam angelus apprehendit
 sed semen Abrahæ apprehendit. Non est
 redemptor angelorum sed hominum. Ho-
 die natus est vobis, nobis vero ab aeterno
 ex patre nascitur, quãuis in euo nos crea-
 uit & eius essentia fruimur. Saluator est,
 non vt Moses aut Iosua, caterique populi
 saluatores, qui corpora tantum à seruitute
 tyrannica liberabant. Hic saluator est ani-
 marum, nam ipse saluũ faciet populum suũ
 à peccatis eorum. Saluabit & corpora in re
 surrectione, quando mortale hoc induerit
 mortalitatem. Qui est Christus dominus.
 Verus messias promissus, & multis retro
 diebus desideratus ipse est, vnctus rex &
 sacerdos in aeternum secundum ordinẽ Mel-
 chisedech. Qui etsi paruulus oculis carnis
 videatur,

Matth. 2

IN NATIV. DOMINI

Figura. videatur, dominus est omnium, quiq; cel-
 lum & terram implet sua essentia, atque
 sua praesentia. In ciuitate Dauid est in Be-
 theem natus aparuit. Ibi velut sanctissimū
 rorē in aream siccam efudit, Maria suum
Iosue. 6. edit filiū, vt corda nostra rora gratia mi-
 defacta, exuberantem fructum proferant.
 Inibi concha illa diuina, deipara virgo pro-
 tulit margaritum preciosum Iesum, omnium
 electorū brauium. Non in ciuitate Dauid
 que sion vocatur, quā ipse construxit, sed in
 bethleem, in qua dominus rex ille, nascidig-
 natus est, noster Dauid manu fortis, Et vt
 Saluatorē hūc facilius inuenire valerēt an-
Tex. Hoc erit vobis signum, inuenietis infan-
 tem pannis inuolutū, & positū in praesepio.
 O signum omni admiratione dignissimū,
 pannis inuolutur aeterni Dei filius, in pra-
 sepio iacet qui orbem implet. Sane oculos
 carneos claudamus oportet, & aures pra-
 beamus oraculo angeli, Christus dominus
 est hic paruulus gigas magnificus, qui exul-
 trauit vt potenter currat viā hanc sentien-
 sam, & tribulis plenam. Quam ob rem cō
 ecclē

DECLAMATIO. VIII. 274
 ecclesiastico ait Primam vocem emisi plo-
 rans simlē filijs hominum. En Moses in sis Sapi. 7.
 cella iuncea iacet, pauper ille quondam fuit
 et pauper Iesus in praesepio, nihilominus dux
 ille fortissimus, populum domini de Egipto
 liberauit, portentis multis patrat. Ad eū-
 dem modum noster Moses assumptus ex a- Exod. 5.
 quis laboriosis, ex vsuris & iniquitate re-
 demit animas nostras. Non in sanguine ag-
 ni occisi, sed sanguine proprio suum populū
 vltro redemit, e faucibus Zabuli. Hoc erit
 vobis signum. Vbi sanctus Bernardus, ser. S. Bern.
 4. Natalis domini. In signum positi sunt
 panni tui domine Iesu, sed in signum cui
 contradicitur a multis vsque hodie. Mul-
 ti vocati sed non multi electi, & ideo
 nec signati. Agnosco certe Iesum magnū
 sacerdotem sordidis opertum vestibus, dum
 altercaretur cum diabolo, vt Zacharias re-
 fert. Exemplum dedit nobis, vt & nos
 ita faciamus, ecce symbolū certum quo in Zacha. 3.
 se et seruis suis agnoscitur Christus, vexilli
 sui hoc vnicuique signū est humilitas. Quot-
 quot elati sunt & tumēt, y verum Christi
 habitum

habitum & vestitum haud circumferunt,
subiecti potius diaboli vexillo, rade &
contradiciunt, humilitati Christi. O quanta
hodie exercetur insolentia, etiam cum in-
fantibus, & pueris. Humiles autem signum
illud agnoscunt Christi, & placide susci-
piunt, atque cum gaudio dicunt. Fac mecum
domine signum bonum, ut videant me qui
me oderunt & confundantur. Ex pleto iam
suo ministerio angelus canere coepit, non
seorsum sed cum magno angelorum exercitu.

[Text. Et subito facta est cum angelo multitu-
do militie caelestis laudantium Deum &
dicentium. Gloria in altissimis Deo & in
terra pax hominibus bone voluntatis.

Vnus locutus est, sed multi laudat Deum,
quos non rabs re milites vocat. Nam dice-
runt malignum, dum factum est. praelium
in caelo, & Michael praeliabatür cu dracone.
Apoc. 12 Multitudo angelorum affuit, eo quod res
ille natus erat, cui ministrant millia millium
& decies centena millia, assisunt, ut bene
refert Daniel. Sed vos ordines mirum ho-
ius cantici attendite. Primum gloriam Deo

cantat, nã verba summi Dei ea sunt, gloria Easi. 42.
meam altari non dabo. Et Apostolus. Soli

Deo honor & gloria, in secula seculorum.
Ob hãc Dei gloria cuncta operatus est Chri-
stus potissimè. Ego honorifico patre meum

ait. Et iterum. Si ego glorifico me ipsum, glo-
ria mea nihil est. Tametsi pro nostra utilita-
te laboravit & passus est. Omnia ergo fra-

tres in gloria Dei faciamus, siue parua, siue
magna sint. Pax hominibus datur, non omni-
bus, sed ijs qui bona desideria habet. Dicere

Esaiã, erit opus iustitiae pax. En fons pacis
nostra, utiq; opus iustitiae. Alioqui non est
pax impijs, dicit dñs. Neotericis legunt. Ho-

minibus bona voluntas. Quod in idem redit,
iisdem est pax per Christum, quibus & bo-
na voluntas. Si autem perspicaciter ange-

lorum canticum tam praeclens considera-
mus, tria beneficia magna ex incarnationis
mirabili opere exorta intelligere poterimus.

In altissimis, hoc est in caelo gloria datur
Deo optimo, cui soli gloria de quibusuis bo-
nis patrat is exhibenda est. In terra pax homi-
nibus, & bona voluntas. Quibus maxime

IN NATIV. DOMINI

S. Augu. indigebant. Pax ut ait sanctus Augustinus, est tranquillitas ordinis. lib. 19. de Civitate Dei. cap. 13. Vel est ordinata concordia. Vnde impij concordiam habere possunt, non autem pacem, quippeque concordiam includit & aliquid addit. Sanct. Tho. 22. questio. 19. articu. 1. Nec mirum si salu-

Matt. 10. tor dixit. Non veni pacem mittere super terram. Erat pax subdola inter iniquos, ut illa quam Ioab ostendit amaſa, fratrem eum appellans, & statim gladio illum interfecit. Pax quam saluator nobis attulit vera est, quae exuperat omnem sensum & omnem

Psal. 118. intellectum. De qua in Psalm. Pax multa diligentibus legem tua. Vbi, multa, emphasim habet magna. Pulchre ergo angeli, hoc dulcissimum cantum concinunt, compeditis siccantes trium bonorum, quae ex incarnatione filij Dei consurgunt. Olim demoni versuto in idolis gloriam dabant homines cecutientes, nunc honorificant Deum verum

Nota. Antea belligeri erant, ut de Caim occidente fratrem suum iustum Abel legimus. Nunc uno corde & ore fraternitate, cha-

ritatem

DECLAMATIO VIII. 276
 ritatemque observant, in Ecclesia sancta. Pravam voluntatem & ad malum propensam sequebantur, delicijs frena laxantes, Iuxta illud. Sensus & cogitatio humani cordis, prona sunt ad malum ab adolescentia sua. Nato autem domino & eius gratia fulti, sibi vim inferunt, ita ut cum paulo dicant. Castigo corpus meum, & inseruitutem redigo. Agite obsecro fratres cum angelis & nos melos demus gloriae Deo nostro, gratias agentes Christo Iesu Saluatore nostro, qui tantopere nos amavit, ut trabe carnis nostrae indutus nos inuisere dignatus est. Quamobrem, diu noctuque, corde & ore personemus. Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonae voluntatis. Et haec de lectione Evangelij sint dicta,

SECVNDA PARS declamationis.

Luca. 2.

TRANSEAMUS vsque Bethleem, & videamus verbum quod factū est. Quod fecit dominus, & ostendit nobis. Confestim vt ab angelo edocti fuere pastores, de re ista seria, & insolita, pertractare ceperunt, & ijs verbis inuicem loquebatur. Transeamus vsque Bethleem. Transeamus cuncta obliuiscentes, diuitias, honores, & quae oblectamenta carnis sunt post habentes, vt in domū panis, quod Bethleem interpretatur nos recipere possimus. Domus panis sancta Ecclesia est, vbi in sacra & regali mensa altaris, quotidie panem illum caelicum māducamus, qui ore suo benedicto ait. Ego

Ioan. 6.

sum panis viuus qui de caelo descēdi. Viuus est panis, non vt ille quo vescimur, sed alio viuus panis Christus Iesus est, vt det vitam

S. Ber. in

vig. nati.

domini.

Imo ipse est, resurrectio & vita. Transeamus aut pastores, sed vsque Bethleem. S. Bernardus. Non Bethleem per

scamus. Quin & ibi vita comite immoremur oportet. Acquā multi veniunt ad Bethleem fratres, & extēplo vt vident paupertatem Christi & matris eius, dum vagitus audiūt pueri Iesu, transcuntes continent. Venire credere est, iuxta illud. Nemo venit ad me nisi pater meus traxerit eum. Vnde sanctus Augustinus, nihil aliud est venire ad Christum, quam credere in Christum. Videre est quam plurimos Christicolae, heu sic inhiare diuicijs, sic honores volaticos seculi huius queritare, quasi Christū Iesum non viderint inopia afflictū in praeseptio, & lachrymas eius ignorent. Ii non ab similes sunt illis qui praeteribant, & vidētes Christū Iesum in cruce pendentem, iludebant ei dicentes. Vah qui destruis templum Dei & postriduum reedificas illud. Si filius Dei est, descendat nunc de cruce & credemus ei. Ecce illi fores improbi se ipsos decipientes, paupertatē domini & labores spernentes. Vos charissimi animaduertite obsecro. Non modo filius Dei carnis nostrae velamen induit, vt nos eriperet ex

S. Aug.

Mat. 27.

Isai. 53. tyrannide diaboli, iuxta illud. Langores nostros ipse tulit & infirmitates nostras ipse portavit, cuius liuore sanati sumus. Sed etiā vt nos erudiat, & suo exemplo, ad virtutis fastigia prouocet, & accendat. Hinc

1. Petri. 2. Diuus Petrus clamat. Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius. En. scopus aduentus domini, & quo tendit eius candida vita & passio. Nempe vt eius vestigia sequamur & heroicās illius virtutes pro modulo nostro imitemur. Ipso dicente, qui non baiulat crucem suam & sequitur me, non est me dignus. Hæc fusius. Sanctus Augustinus, sermon. 4. Natiuitatis Domini. Si ergo charissimi cum pastoribus luce dei circumfulsi in Bethleem deuenistis, & Aegyptum relinquentes Christum Iesum terram lacte & melle fluentem adorastis, hanc ciuitatem Dei Bethleem nullatenus pertransistis. Nam teste regio Propheta. Gloriosa dicta sunt de illa.

Ceterum videamus hoc verbum quod factum est, dicunt pastores sancti. Vbi

bum

bum, rem gestam significat, vt ibi. Quod est verbum quod factū est? Nuncia mihi. Perinde dicat Rex Dauid. Amalechita. *2. Reg. 1.* Redeunti de bollo. Quod nuncium affers? Aut quid euenit in pralio, enarra mihi. Hæc ad literam, nihilominus rem magnam, & sapienter viri hi loquuntur, & si rudes & agrestes. Videamus verbum quod factum est caro. Dei filium videamus, qui pro hominibus factus est homo. O mirabile commercium. O stupendam commutationem, & versam vicem mortalium. Ecce qui hominem fecit ad imaginem suā, in initio mundi nascentis, in hac die Deus ipse omnipotens, in imagine & similitudine nostra apparuit. Sanè hæc mutatio aliunde non prodijt, nisi ex dextera Dei excelsi. Hinc Sanctus Augustinus. Sermo. 5. Natiuitatis Christi. In primis, Deus de suis meliora contulit hominibus. In secundis, de nostris inferiora suscepit. Tunc homo sollicitate diabolo, Deus esse voluit per superbiam, & nunc Deus homo factus est, propter misericordiam. Adam ex terra virgine formatur

tunc, nunc vero filius aeterni patris ex
 ma virgine Maria nascitur. Nec mirum
 quod sine corruptione nascitur, qui opus
 spiritus sancti concipitur. Non enim de-
 bat, ut qui nobis afferebat salutem, & ho-
 mores nostros aufererebat, soli matri pre-
 ret dignitatem virginitatem. O dies dicitur
 omnium noua, dispendium cecitatis, in
 aeternus de summa altitudine patris de-
 cendens, uteri Mariæ aditum reseruauit, & in-
 tuis mundi caliginem fulgida corrupcio-
 ne repressit. Videamus fratres, & lucis
 oculus sacrae fidei, intueamur, verbum qui
 factum est caro. Quid obsecro fratres ca-
 ipsa est? dicat propheta. Omnis caro fenum,
 & omnis gloria eius quod flos feni? En-
 gilitas nostra gratifice depicta. In star-
 nascimur, infirmi, fragiles, & nullius vni-
 ris. Ut fenum morte imminente marce-
 mus, & arescimus. Quoniam fallax gloria
 & vana est omnis pulchritudo. Imo non
 sicut fenum, dies eius tanquam flos agri
 efflorescit. Quemadmodum testatus est
 psaltes. Quid ergo fragilius feno? Cae-

rum quid verbum patris? Planè in princi-
 pio erat verbum, & verbum erat apud
 Deum, & Deus erat verbum. Omnia per
 ipsum facta sunt. Maiestas aeterna Deus
 verus, factus est fenum, verbum quod ma-
 net in aeternum, nostram, & si infirmam
 sponte induit naturam. Vnde S. Agustinus
 serm. 23. de Natiuitati domini. Filius Dei
 de patre sine matre, filius hominis de matre
 sine patre, magnus Deus angelorum, par-
 uus in die hominum. Verbum Dei ante tē-
 pora, verbum caro oportuno tempore. Con-
 ditor solis, conditus sub sole, effector, cœli
 & terra, sub cœlo exortus in terra. Sic qui
 attingit à fine vsq; in finem fortiter dispo-
 nit cuncta suauiter. Magna & satis mirabi-
 lis mutatio, filius Dei factus est homo, &
 gentiles qui lapides erant & lapidum cul-
 tores, facti sunt filij Dei. Sed iam Christus
 Iesus loquatur ut Deus. Ego et pater vni-
 sumus. Vbi vnitatem essentiae, & diuisionē
 personarum patris & filij, subtili sermone
 indicauit, & rursus antequam Abraham
 fieret ego sum. Loquatur etiam ut homo.

S. Tho. 3. par. q. 16. arti. 6. Pater maior me est. Obmutescat nunc. Arianorum pestilens dogma, nos vero Deum profitemur. Qui vero aliter temere affirmatum anathema sit. Nam ut verus homo in deserto esuriens ieiunans, ut verus Deus qui que panibus, saturavit quinque millia hominum. Ut homo in cruce penderet inter iniquos, ut Deus latroni facinoroso clamanti responderet. Hodie mecum eris in paradiso. Quasi homo suscepit mortem, & quasi Deus superat ipsam mortem. Hæc sanctus Augustinus. serm. 2. Nativit. domini.

Luca. 2. Caterum pastores venerunt festinantes, & viderunt de verbo, quod dictum erat illi de puero hoc. Festinare nos oportet christifideli, ut Iesum adorare mereamur, non in rose, non cum tedio in via Dei ambulemus.

Ezech. 1. Nempe sancta animalia, Ezechiele, regis ubi erat impetus spiritus illuc gradiebatur nec revertantur cum ambularent. Adnotandum quod non impetus iræ, non carnis improbe, sed impetus & virtus spiritus sancti est, qui ducit electos Dei. Hinc Apostolus

Qui spiritu Dei aguntur, & filij Dei sunt. O felices homines qui afflatu divino alle-
Et in omne opus bonum ducuntur. Agunt sponte operantes, & quasi aguntur amore Dei summi rapti. At contra, avari & superbi, & quotquot spiritu malo moventur, & filij diaboli sunt. In quos invehitur dominus dicens, vos ex patre diabolo estis, & voluntatem eius vultis adimplere. Non natura filij demonis, sed vestraque malitia hæredes misere illius estis. Agite fratres spiritu ferventes domino serviætes, ne dum ambulemus sed festino gradu incedamus oportet. Brauium in hoc stadio ob oculos nostros positum est, sic curramus ut illud comprehendamus, veluti Paulus admonet. Festinemus ingredi in illam civitatem celestem, quoniam non habemus hic civitatem manentem. Interim autem cum pastoribus iter agentes, non gradu testudineo ambulemus, quoniam nescit tarda molimina spiritus sancti gratia. Observandum, quod pastores non ut crederent videre cupiunt Iesum natum, ut Thomas postea contigit, credentes nuntio angelico, iter arripiunt. Imo angelus eis præcepit ut iret in Bethleem, & adoraret Principem

Roman, 8

Ioan. 10.

Nota.

S. Chryf. *pastorum Christum. Nec nõ cen Chryso-*
mus, ait, vt primitiæ forent populi Iudeo-
rum in Christum Iesum credetium, quem-
admodum magi gentium principes in fide
extiterunt. Notandum quam sit res magna
quamque modis omnibus amplectenda pau-
peras sancta. Pastores eo quod inopes, expe-
ditius & agilius ad Iesum currunt, nã hoc
sibi vult verbum hoc. Venerunt festinan-
tes, de magis nil huic simile lego. Erat qui-
dem reges thesauros auri & thuris ac my-
rhæ portarant. O beatum pauperem spiritu,
quoniam ipsius regnum est cælorum. Huc
accedit quod nihil periculi in via inuene-
runt, non Herodem versutum offendit, nõ
superbos scribas & sacerdotes legis, qui ore
tenuis Christum Iesum profitebantur, non
corde. Adhæc pastores ij conuolantes ad Ie-
sum, typum & imaginem gerunt pastorum
animarum, quibus cure sit semper vigilare,
in agro domini, & incessanter vt tuba cla-
mare, dogmata sancta populo propinare.
Quo lupos immanes, demones & heretici
arcere valeant, ne forte oues Christi peni-

**Paupertas
 laus.**

**Theophil.
 Prelati.**

lum paciantur. Sed iam operepretium erit
indagare quid inuenerunt intrantes Bethleë.

Inuenerunt Mariam & Ioseph, & in-
fantem positum in præsepio.

Mivo ordine Lucas recensuit thesauros,
quos reperiunt pastores, post paruum itine-
ris sui laborem. Inueniunt primo Mariam,
& postea infantem. Experto iam credite fra-
tres, fieri nequit, vt quis Christum Iesum
inueniat nisi matre beatissima eius depre-
domina, misericordiæ parens, peccatorum
omnium aduocat a. In quibusuis negotijs,
in erumna & angore Mariam inuocate,
eam totis medulis cordis laudate. Sidus ful-
gentissimum in alto cælo situm est, quisquis
inter tumentes undas huius equoris, &
inter scopulos mundi transfretat, oculos in
Mariam figat. Alioqui naufragium pacia-
tur oportet. Nempe Bersabe Regina, cuius
præcatu Salomon diadema regni accepit
sacra virgo Maria est. Ipsa diu noctuque
precatu Christi Iesum, vt nobis sua gra-
uita dignatione regnum cœleste impertiat,
quod

Maria be

3. Reg. 1.

IN N. ATIVT. DOMINI

Nota.

quod hereditario iure, eo quod filij ira eramus nobis non debebantur. Sanè Salomon maior natu non erat, tamen volente ac iubente Dawid regnavit in Israel. Mirabile dictu, quia non morati sunt sed festinanter venerunt, què et tãtopere videre spectabãt inuenerunt. Felicè dixerim, qui cù Dawida clamare poterit. *Viam mandatorum tuorũ*

Psal. 18.

cucurri, cum dilatasti cor meum. Verũ corpus quod corrumpitur aggrauat animũ, nihilofecius, qui sperant in domino mutabũt fortitudinem, assumẽt poenas vt aquile, cur

Esai. 40.

rent & non laborabunt, ambulabunt & nõ defficiẽt. Singula anuotatu digna sunt. Sat sit scire hoc, qui fidit in Deo mutat fortitudinem corporis in roborem animæ. Vel sic. Mutat humanam vim in fortitudinem Dei, qua roboratus dicebat Apostolus.

Nota

Omnia possum in eo qui me confortat. Attentius considerate fragilem hominem quasi omnipotentem, nõ in se sed in Christo qui omnia potest. Inuenerunt Mariam, & sanctum Ioseph sponsum eius, & infantem

Exo. 25.

Sanè inuenerunt arcam federis de lignis septim

DECLAMATIO. VIII. 282

septim fabrefactam, quæ cariem minimè sentiunt, opertam auro charitatis, intus & foris. Cuius artifex habitator & sanctificator ipse Deus. Ipsa dicente deipara. *Qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo. Inuenerunt thalamum sponsi benedicti Christi Iesu, quippe qui ex ea processit tanquam sponsus de thalamo suo, nam in ea posuit tabernaculum suum filus Dei. Ad hæc Infantem in præsepio iacebat. Ne post hac mugiat esuriens bos. Iuxta illud Iob. Nunquid mugiet bos habens præsepe plenum? O quam exuberat, quamque plenum erat præsepium illud benedictum. Infans Deus & homo est angelos in cœlo faciens, homines fideles in terra esurientes replens bonis, iuxta illud. Qui replet in bonis desiderium tuum. Non amplius ingemiscat animal mundum, ruminans & fidens vngulam. Bos post hac non mugiat, habet iam præsepe plenum, Iesus mihi iacet, tota trinitas adest, nam trium personarum vna est essentia, sapientia, bonitas, & potentia. Ibi est*

Eccl. 24

Iob. 6.

Psal. 102.

Christi

IN NATIVITATE DOMINI

Christi humanitas verbo Dei unita. O thronum regale, ò cœlū impireum, ò sedem veri Regis Salomonis, ò præsepe benedictum, quous eburneo vel aureo throno gemmas vernantibus ornato præcellentius. Iesu san- Et & totius sanctitatis fons, ut iumentum apud te factus sum, non mea post hoc sed tua in omnibus fiat voluntas. Ad te confugi doce me suppliciter obsecro facere voluntatem tuā, quia Deus meus es tu, ni fallor, ut video domine, homines, & iumenta saluabis, quemadmodū multiplicasti misericordiam tuam. Ne ergo despondeat animum qui more iumentorum vixerunt, in præsepio collocari voluisti, in exhaustas tibi pro ijs omnibus rependimus grates.

Text. Et videntes cognoue. ut de verbo, quod dictum erat illis de puero hoc.

Aequidem videtes pulcherrimum infantem, in quem desiderant angeli prospicere, statim cognouerunt ita esse, ut angelus prædixerat. Natus est vobis hodie saluator qui est Christus Dominus. Ipsi propriis accedentes clara luce agnouerunt, post car-

DECLAMATIO VIII. 283

retia spon sus respicientem omnia. Et post parietem nostrum latitatem Deum. Vnde cum sponsa dixeret. En ipse stat post parietem nostrum prospiciens per cancellos, respiciens per fenestras. Et cum Esaia. Vere tu es Deus absconditus, rex noster saluator. Non ut olim Moses, Iosue, Sanson, sed longè aliter saluabis nos iuxta illud. Osee. i. Saluabo eos in domino Deo suo. Gracè habetur. Videntes notum fecerunt, siue diuulgauerunt. Verumtamen quia eorum corda Deus non tetigerat, audientes quæ pastores affabantur, mirati sunt, non tamen conuersi in Christum Iesum crediderunt. Non enim omnium est fides. Ait Apostolus. Pastores vero reuersi sunt glorificantes & laudantes Deum, pro ijs quæ audierāt & viderant. Nos charissimi transeuntes, ea quæ retro sunt obliuisceres, in Bethleem pergamus, ad quæ festinantes Christum Iesum inquiramus, quo inuento humi procumbentes corde candido & ore laudemus. Deiparant & salutantes, gratias agamus, quippe quæ nobis saluatorem edidit. Ut nos de ore leonis satana eripiat, peccata omnia nobis remittat, &

Nota.

Psal. 25.

Text.

Canti. 28

Osee. i.

Luc. 2.

IN NATIVT. DOMINI
sua gratia, aditum regni cœlorum præbeat.
Cui sit in gloria in secula. Amen.

APPENDICES Annotationes.

Annotationes.
I.

QUAM sit admirabilis hæc solennitas, multis retro seculis Propheta, sibi indicavit, veluti stupefactus dicens. Domine audiui auditum tuum & timui, consideravi opera tua, & expani. In medio duorum animalium cognosceris. Abach, tertio. Quis obsecro pueri Iesu vagitus audiat, & non stupeat, lachrymasque non effundat, ni si exum aut ferreum pectus habeat? Vel quis homo tam insolens, qui non pertimescat, videns filium Dei nostra peccata desistentem & in diuersorio natum nimio frigore algentem? Orat beatus Bernardus & quidem rectè. Iesu bone, utinam sicut verbum caro factum est, ita cor meum carneum fiat. sicut pollicitus es per Prophetam, auferam

Exec. II.

DECLAMATIO. VIII. 284
vobis cor lapideum & ponam cor carneum.
O duritia cordis mei, lachrymæ Christi pudorem mihi pariunt & dolorem. Sermone tertio, natiuitatis domini. Caterum consideravi opera tua, & expani. O miranda opera. Deus homo factus est, alma virgo eum peperit singulis titulis insignita, nam mater & virgo permansit. Pastores festinantes ad præsepe veniunt. Magi ab Oriente, ut aquila conuolantes Bethleem ouantes intrant. Consideravi opera tua domine & expani. De hoc. Sanctus Augustinus. Sermone vigiliæ Natiuitatis Domini latius.

NOTANDVM quomodo angelus domini non principes terræ, non diuites, nec sacerdotes legis alloquitur sed homines rudes, agrestes, & pannosos. Sanè Rex Regum saluator noster, humilitatem & paupertatem magnificens, humiles & pauperes ascit. Iam opere docens, quod subinde ore suo benedicto deprompsit. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. *Matt. 5.*
Itidem, Si vis perfectus esse, vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus. *Mat. 19.*

Annotationes.
2.

& sequere me. Hisce verbis Diuus Hieronymus, confundit vigilantij blasphemiam, quam funditus euertere conabatur improbus, voluntariam paupertatem. Miror Aethnicum Philosophum dicentem abundantiam diuitiarum corruptio fuit. Aethi. 4. lib. ca. 1. Quam efficax sit virtus paupertatis, ad perfectionem capefendam ostendit. S. Tho. 2. 2. quæst. 186. ar. 2.

3 Deinde magnopere aduertendum est quam sit mirabilis, & proinde laudabilis, summi nominis prouidentia. Non modo elicere potest bonum ex bono, sed quod plus admirationis habet, sepe sapius elicit bonum ex malo. Aequidem descriptio illa facta, Imperatore Octauiano iubente, vel ad ostentationem fuit, ut olim tempore Dauid Regis gestum legimus, vel quæstus & auaritiæ prætextu. Deus autem rem hanc vertit in sui obsequium & gloriam, & sic Michæ vaticinium impletum est. Nam de Bethleem egressurus erat Dux qui regeret Israhel. Ad eandem imaginem ex lapsu Ade incarnatio verbi Dei, oborta est, et ex inuidia fratrum, Ioseph potentatus super omnem Aegyptum innascitur. Et tunc

ex truculenta Phariseorum & sacerdotum persecutione in Christum Iesum, totius mundi salus & redemptio orta est. Huc attinet quod dictum est, quamuis à seruo nequam. Domine metis quod non seminasti. Vnde perspicuum est, omnia gubernationi diuinæ subiacere. Hinc Sapient. 14. Tu autem pater omnia tua gubernas prouidentia. Idque, tam est consentaneum rationi, ut etiã sapientes absque Christo, Aristoteles Plato, & plerique alij Philosophi, hoc ipsum pro sua virili assererent. Quod nimirum attingere potuerunt, ex miro ordine vniuersi, qui absque directore & gubernatore subsistere minimè possent. De hoc S. Tohm. p. 1. q. 103. art. 1. Non tantum cœlum & terra, angeli & homines, sed nec exigua quæque, nec herbe flosculi, sine gubernatione & prouidentia. Dei sunt. S. Augusti. lib. 5. de Ciuitate. Prouidentia. Dei est ratio ordinis omnium in finem, S. Tho. p. 1. q. 23. ar. 1.

Luc. 19

Prouidentia Dei.

4 Notandum vel maximè est, quam rectè angelus diuisionem in cantico suo fecerit, gloriam exhibens Deo, hominibus vero pacem. Nèpe tria sibi optimus Deus seruauit. Primo glo

IN NATIV. DOMINI

riam, quæ iure optimo illi debetur. Vnde ipsemet illam exposcit dicens. Gloriam meam alteri non dabo. Esaiæ. 42. Secundo vindictam nemini tribuit. Quo attinet illud missi. Mihi vindictam & ego retribuam. Psal. 29. in tempore. Deuteronom. 32. Et ad Roman. 12. Tertio denique iudicium. Cum accepit tempus ego iustitias iudicabo inquit. Et Hier. 29 sus. Ego testis & iudex. Vnde Apostolus admonet. Tu quis es qui iudicas seruum alienum? Roman. 14. Cum ergo soli Deo sit danda gloria & honor, pulchre angeli concinnunt dicentes, gloria in altissimis Deo. Idem pastores angelos imitantes fecerunt, ut Lucas testis est. Veh filijs ade superbis qui postere agunt, gloriam totis visibus in hac calamitosa vita vendicare conantur. De peccate cum proximo, deque tranquillitate conscientia, nihil curæ habent. Vnde alto Dei consilio sæpius contingit, ut verumque amittant, confusionem & ingens bellum inuenientes. At viri probi cum Dauidæ indiget se clamant. Non nobis domine non nobis, nomini tuo da gloriam. Iti instar beatorum

DECLAMATIO VIII. 286

quos Ioannes in Apocalypsi vidit. Si quid boni cogitat, loquuntur & operantur, coronas suas ante pedes agni Iesu mittunt, laudantes & magnificantes regem suum, cuius ope & virtute operati sunt bona. Magnum documentum est hoc.

Animaduertendum est, quod artificio subtili Ioannes vsus est dicens. Verbum caro factum est & habitauit in nobis. Paulo ante verbum lumē & lucem appellauit, quorsum ergo non dixit lumē caro factum est, aut lux caro facta est? Sane lumen & lux nomina sunt quæ toti trinitati conueniunt. Vnde Ioannes in sua canonica. Deus lux & tenebræ in eo non sunt velle. Atqui, verbum filio Dei tantū conuenit. Nā verbum in diuinis proprie importat rationē formæ exemplaris quia ars est. 2. d. 12. S. 10. Imo respectu patris imago Dei est, respectu creaturarū exemplar. Quā obrem ut lucidius appareat quod non pater aut spiritus sanctus, sed solus filius nostrā assumpsit humanitatem, sic loquitur. Verbum caro factum est. Quæ verba exponit quæ optime. Sanctus S. Basil. Basilium. tom. 1. home. 16. & S. Aug. serm. 2. S. Augu.

S. Bernar. natiuita. domi. Et Diuus Bernard. Serm. 2.
natiuitat. domini.

6 Quantum vigilare debeant animarum pa-
stores, vel ex eo discant, quod non dormientibus
sed scubias agentibus super gregem suum
angelus domini apparuit, eosque de tam mira-
bili mysterio instruxit. Vnde pastor Ecclesie
quidam clamat. Attendite vobis & vniuer-

Act. 20, scopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit
Christus sanguine suo. Singula verba empha-
sim habent, & spiritum spirant, quippe qui
in Paulo loquebatur. Haud dubie Prelatos
debet maximè vigilare, vt thesaurum huic
custodiât, non auro vel argento emptum sed
sanguine filij Dei. Alioquin speculatoribus
dormientibus, luporum rabies truculenta, can-
las ouium inuadens, eas deuorabit. Simon dor-
mis? Non potuisti vna hora vigilare mecum?
Tres Apostoli simul dormiebant, & saluator
Petrum taxat tatum, eo quod futurus pastor
Ecclesie erat. Iuxta illud tibi dabo claves re-
gni celorum. Qui habent aures audiendi au-
diant, scientes quia durissimum iudicium fiet

Art. 16.

ijs qui præssunt. Vigilent pastores in ecclesia,
veniant ad Bethleem, Christum Iesum in pau-
peribus suis honorèt, eleemosynis eos subleuet,
nam hoc munus suum est. Auctoritas pasto-
rum cepit ab Abel iusto, & Abraham. Cy-
prius. sermo. natiuitati.

Inuenerunt mariam & Ioseph & infan- 7
tem positum in præsepio. Perinde dicat matrem
sanctam & filium eius in diuersorio, ceu cu-
piebant ad inuenerunt. Aduertendum quod
alma virgo statim vt peperit, flexis genibus
saluatore adorauit, nec dubito, sed mihi per-
suasum semper habuit, quod tunc in raptu lon-
gè melius quam Paulus essentiam diuinam
vidit sub corpuscolo illo latitantem. Quado-
quidem si Moses qui legem attulit Hebræis
essentiam diuinam intuitus est. Beato Augu-
stino teste. Super Genes. ad literam. lib. 12. c.
4. Et ad Orosium. q. 63. & Paulus vt ad
Corinthios ipse scripsit, raptus fuit ad tertium
caelum. vsque, ignorans an in corpore an ex-
tra corpus fuerit tunc, quid prohibet vt ma-
ter sacerrima, quam peccati noxa non tetigit,
vt nato Christo saltim per modum passionis

transcuntis, essentiam verbi Dei non viderit? Sanè iubilo magno rapta deipara tunc denuo cecinit. Magnificat anima mea dominum. Et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo. Videns tamen filium suum tantam inopia affectum, vagientem, & nostram delicta desilentem, non potuit non tristari & flere cum Iesu vnice dilecto flente. Siquis autem scire cupit quando Saluator noster natus fuit. Secundùm Hebræos. Anno ab initio creationis mundi. 3962. Vt septuaginta volunt. Anno. 5201. A diluio. 2706. Ab Abrahamæ natiuitate. 214. A Moysè 1500. A Davidis vnctione. 1032. Ab vrbe Romæ cõdita. 751. Quãdo pax abudabat Octauiano

Mich. 5. Casare Imperante, tunc natus est Iesus. Dani. 9. ra Micheæ & Danielis vaticinium.

8 Octauo annotare collibuit, non nihil de protomartyre Sancto Stephano cuius natiuitas gloriosa hodie in Ecclesia Romana celebratur. Sanè vt pia parens filios suos Ecclesia, velut parturiens ad Cælum emittit. Ita de natale sanctorum arpellat obitum eorum. Verum si angelũ appellauerim hunc mar-

Cha

Christi, ab scopo minimè errarem. Videbant Iudæi infestissimi, vultum eius tanquam angeli. Erat quippe spiritu sancto plenus, qui beat in cælo omnes angelos. Quid nisi facies eius instar angeli fulguraret? Moses ex cõsortio Dei, descendit de monte adeo splèdens, vt neutrquam populus. faciem eius intueri poterat, nisi velamine posito, quo faciem operiebat. Tamen ille in tabulis lapideis, instrumentum mortis literis deformatũ portabat. Vt optimè apostolus indicat. Stephanus vero Christũ legislatorem, eiusque mãdata, cum corde, tum ore gestabat, ostendens illum fore verum filium Dei, verumque Messiam quem tantopere patres prisce, ac Prophetæ venturum pollicebantur. Aequidem vnus angelus pastoribus vigilantibus gaudiũ magnum euangelizauit, & Messiam pannis inuolutum in præsepioque iacentem subindicauit. Atqui alter angelus Stephanus nobis Christum Iesum non pannis inuolutum, non vbera virginæ lambentem, nec instructo præsepio vagientem, sed ad dexteram patris

stantem

Apo. 7.

stantem indicat. Vidi alterum angelum ascen-
dentem ab ortu solis, habentem signum Dei
vivi, dixit Divus Iohannes. Sane ab ortu solis
ascendit Stephanus, quando sol iustitiae Chris-
tus eum splendore fidei illuminavit. Signum
Dei vivi crux benedicta est, quam nectum in
corde, sed in ore habebat Stephanus forti ani-
mo Christum Iesum crucifixum verum Dei
filiū predicans. Ecce inquit video caelos aper-
tos, & Iesum statē à dextris virtutis Dei.
Aequidem rex noster athletic suis certanti-
bus astat, ut adiuvet, suaq; virtute ruboret.
Nec frustra sese galinæ comparavit, quā-
ter omnes aves sollicitior erga filios est. Eos cir-
cuit tota die, infirmatur cum infirmis, quā
omnia iure optimo salvatori conveniunt, nam
ipse misertus nobis est filioliis suis. Quin & ex
ore suo grana mittit ad nutriendos pullos, ut
pulchre Divus Augustinus notat. Miraris
inter saxorum crepitantium ictus, caelos res-
ratos intuetur, nam regni caelorum clamor in-
bulatio ipsa est. Huc pertinet illud Ezechie-
lis, qui iuxta fluvium cobar caelos apertos
vidisse astringit. Et rursus beatus Iohannes

Nota

Exec. 2

in sala

insula pathmos relegatus, ostium caeli aper-
tum vidit. Denique hic angelus caelitus, tam
fuit mitis, & mansuetudine frater, ut flexis
genuis Christum Iesum oravit dicens. Domi-
ne ne statuas illis hoc peccatum. Sanè ut bel-
luarum, taurorum & leonum est vindictam
sumere de persecutoribus, sic angelorum est
malum pro malo non reddere, sed inimicos cor-
de diligere, pro eis que exorare dominum, &
benemereri de omnibus. Donantes vobismet
ipsis ait Paulus sicut Christus donavit vo-
bis. Parcite vicissim alter alterius onera por-
tantes, & ad implentes legem Christi Iesu, in
quo vir sanctus oratione hac peracta obdor-
miuit. Nos charissimi, huius angelici viri ge-
stus & vestigia per omnia sectantes, morte
adventante cum propheta decantabimus. In
pace in idipsum dormiam & requiescam. Fac
xit Christus Iesus, ut haec omnia opere
impleamus, quo cum Christo in cae-
lis regnate regnemus.

Apo. 4

Palm. 4.

Finiis declamatio, VIII.

DECLA-

DE CLAMATIO

Nona, in festo sancti Ioā-
nis Euangelistæ.

DILECTI Iesu Saluatoris no-
stri, hodie festum celebramus cha-
rissimi, cuius privilegia tam sunt
magna, & innumera, ut huma-
na lingua ea non possit enarrare. Beatus Iu-
nes tantopere à Christo Iesu dilectus, non po-
tuit non titulis egregijs, meritisque optimis
decorari. Quandoquidem ipse est de quo scri-
psit factus sanctus Iob dicebat. Nunquid ad-
ceptum tuum eleuabitur aquila, & in ar-
duis ponit nidum suum? In Perris manet, in
præruptis silicibus commoratur, atque in ac-
cessibus rupibus. Inde contemplatur escam, oculi
suis de longe respiciunt. Non hic aquila
persecutorem significat ut in Hieremia legi-
mus. Persecutores nostri velociores sunt aquila
lis cœli. Nec potestas terrena nunc per aquila
tam ostenditur, ut in Ezechiele rex. Babylonia

nia appellatus est, aquila magnarum alarum.
Sed hoc loco aquile nomine subtilis sancto-
rum intelligentia, & sublimis eorum con-
templatio figuratur. Veluti sanctus Grego-
rius, lib. 31. Moral. cap. 34. Optime exponit.
Cunctarum quippe animi visum acies aquile
superat, ita ut solis radius fixos in se oculos
eius, nulla lucis suæ chorruscatione reuerberandus
claudat. Quod pulchrè Ioanni dilecto Iesu conuenit,
is sanè inter quatuor animalia sancta, quæ Ezechiel,
vidit aquile imaginem sortitus est. Quique sublimius
cæteris tribus Euangelistis volauit, de generatione
verbi subtilius ediserens. Quin & ipse de seipso ait.
Quartum animal simile aquile volanti. Profecto singula ad vnum-
quemq; Euangelistâ rectè conueniunt, dum
alius humane natiuitatis ordinè, alius per mundi
sacrificij oblationè, quasi veluti mortem,
alius potestatis fortitudinè quasi leonis clamorem
insinuat, Ioānes vero natiuitatem verbi æterni
intuens, quasi ortum solis velut aquila aspectat.
Hæc aquila præcepto Christi Iesu tam est hodie eleuata in sublime cælum, ut
angeli-

Apoc. 4.

angeli ipsi meritò in admirationem rapti, videntes filium piscatoris supra pectus Regni sui, dignationem & affectum domini ergo homines miris præconijs collaudēt. Ecce aula celestis in petra manet, & ibidem petra nidum suum. Petra autem erat Christus, in quo solo, pax, gaudium, & felicitas nostris profusa est. De quibus in secunda parte declamationis fusius, domino opitulante dicemus. Nunc primo, nonnulla de sacra Evangelij lectione explicemus.

Euāgelij : Dixit Iesus Petro sequere me. Ioan. 21.
Ioan. 21. Si tempus queramus quando hæc contigerunt, post resurrectionem Christi morte carnis expuncta, Zabuloque superato, & inferno expoliato, omnia gesta sunt. Tunc bonus pastor qui vitam suam exposuit pro animabus nostris, oves suas immense dilectus, inuisere dignatus est, & solita benignitate cum Apostolis rescens, quo certior redderetur mirabilis resurrectio. Tunc sanè Petrum interrogarat an diligeret eum plus ceteris, ipse humiliter respondit. Domine tu scis quod amo te. Eam ob rem tanquam idoneus ad-

storale officium audiuit à Christo. Pasce oves meas. Sane qui Christum non diligit, dignus non est tanto munere. Fieri non potest ut quis gloriam Christi Iesu quærat in omnibus, nec in eius grege fidelis servus sit, qui toto corde saluatorem haud diligit. Tandem, quod ad optimum pastorem attinet dominus Petro reseravit, videlicet mortem qua erat glorificaturus Deum. Cum senueris ait alius cinget te & ibis quo tu non vis. Ostendens plane dominus, quod in unoquoque pastore requiritur, dum opus fuerit, vitam suam pro ouium salute exponat, exemplo boni pastoris Christi Iesu commotus. Equidem pastoris munus eo tendit, ut nedum sua, sed semet offerat, ne forte anima sub dictorum in præcipitium incidat. Ait ergo dominus Petro, sequere me. Idq; non tam de gressibus corporis, quam de simili morte obeunda dixit. Ego crucis patibulum sponte ascendi ne mundus periret, tu quem caput ecclesie mex constitui, eandem mortem sustine amoris mei causa. En quasi via, se esse profiteretur dominus, extra quam errabundus est, omnis qui iter agit. Ego ait alibi sum via, ve-

Ioan. id.

s. Augu. *ritas, & vita. Via quidem est absque practi-*
pitio, veritas sine errore, vita sine morte, &c.
 Ioan. 8. *me non ambulat in tenebris sed habet lucem*
vita. Imo scopus totius vite Christiana ca-
dida saluatoris nostri vita est. Alioqui ipse
non diceret orthodoxos omnes aloquentes. Di-
 Matt. 11 *scire a me quia mitis sum, & humilis corde.*
 Eccle. 23 *Verum ut sapiens asserit gloria magna esse*
qui dominum, longitudo enim dierum asse-
metur ab eo. Quid obsecro honorabilius? quid
ve salubrius, quam dominum ac regem no-
strum Christum, per omnia imitari ac sequi?
 Nota. *Asylum tutissimum, turris inexpugnabilis,*
in quam nos oportet confugere, immaculata
Christi vita est. In hac fortissima arce, tum
apostoli & martyres domini, tum confessores,
omnesque Virgines animae quiores facti, tum
phalem coronam gloriae acceperunt, & salu-
nam mundum, & carnem potenter vicunt.
Quid ergo est, sequere me, quod nobis quocun-
die ait saluator, nisi palam significare, Chri-
stianam vitam absque labore non esse. Quod
vult venire post me abneget semetipsum

tillat crucem suam, & sequatur me. Quotus
quisque nostrum est, qui regnare non appetat
cum Christo? Si ergo compatimur ait apo-
stolis, con glorificabimur, conditionem apos-
tam natare oportet. Siquidem seruus non est
maior domino suo. Dicamus igitur, & nos
cuius Iacob, praecedat dominus meus, & se-
quitur ego, prout videro paruulos meos posse. Gene. 33
E: praecessit frater noster Christus, non est
quod despondeamus animum, ipse belligerans,
vicit principem huius seculi, superauit mun-
difasum, & gloriam, prostravit carnis no-
strae uerbiam, ut nos armis eius vincamus.
Ecc dux robustissimus & verus moyses, cu-
ius ypum olim ille gerebat, Christus pugnat
pro nobis Pharaonem insolentem, & cuneos
illis euertens. Ipse per medium maris mun-
difluuantis, iter ostendit per quod intrare
possimus ac possidere terram uiuentium, vo-
is omnibus optandam, in qua psalmographus
nam hereditatem locauit, dicens. Psal. 118.
Portio mea in terra uiuentium. Non in terra
morientium, aut in hac lachrymarum val-
le. Vbi omnes morimur, & quasi aqua

delabimur in terra, quæ non reuertetur
quam. Audiens ergo Petrus quoniam
tor eum ad martyrium vocaret, cœpit
ne inquirere, quid de illo fieret. Vnde sequitur

Text.

Conuersus Petrus, vidit discipulum
diligebat Iesum sequentem, qui & recubabat
cena super pectus eius, & dixit, Domine
est qui tradet te? Hunc ergo cum
Petrus dixit Iesu. Domine hic autem

Dubio procul, duo apostoli hi se

Acto. 3.

diligebant, eratque magna inter eos
tudo, vt ex sacra scriptura constat. Erant
Ioannes ascendebant in templum ad
orationis nonam, & rursus. Petrus &

Ioan. 20.

Ioannes ad monumentum currentes venerunt
experimento agnoscerent, verum esset factu-
rum mulierum nuntium de resurrectione
sti necne. Ecce quos dilectionis vis conuincit
rat, etiam ambulare simul compellebat. Ha-
diuus Petrus Iesum rogat. Domine hic autem
quid? Hoc est, quid perjurus est? Aut quomodo
tem sustinebit? Hic mihi obseruate

Nota.

risissimi, quanta sit vis & efficacia vere po-
nitentis. Petrus in cena ante casum illum
negationem

negationem triplicem, non audet interrogare
quis sit traditor, nunc vero postquam egressus
foras fleuit amare, lachrymis scelera sua di-
luens, audet de morte Ioannis dilecti, Iesum
interrogare. Non internuntium mittit vti in
cena fecit, sed ipse omni terrore posito, magi-
strum adoriri hac questione non metuit. O
præcellentem, & modis omnibus exoptandam,
& amplectendam pœnitentiam. Facite obse-
cro fratres fructus dignos pœnitentiæ, vt pre-
co Dei baptista sacer clamatur. Certo certius
scientes, quod nisi pœnitentiam egeritis, omnes
simul peribitis. Ecce dominus cominatur ge-
hennam improbis, qui pœnitere contemnunt.
Quod si lapsi estis vt Petrus, surgite, flete,
integram exomologesim coram sacerdote do-
mini facite. Expoliantes veterem hominem,
induentes nouum, qui secundum Deum crea-
tus est. Nunquid plumescit accipiter expan-
dens alas suas ad austrum? Accipiter ortho-
doxus quisque est, quippe qui dum in confes-
sione sacramentali sua delicta confitetur ad
austrum, qui ventus calidus est, & spiri-
tum sanctum significat alus expandit, vt

Pœnitentia

Iob. 39.

Grego. li.

31. mor.

c. 32.

Confessio. pennis veteribus depositis mouentur virtutes omnes in anima. Verū enimvero, homo noster qui foris est quāuis corrumpatur, & orationibus, ieiunijs, & pœnitentia fatiscat, intus tamen est qui renouatur de die in diē. Per sapientiam Dei plumescit accipiter, id est anima, in pœnitentia, vetera delicta abijciens, & virtutibus egregijs nouum hominem aduens. Mitto lubens nomen illud misericors sceptris omnibus præferendum, quo Iohannes ipsum vocat, dilectum Iesu benemerito se appellans. De quo in secunda parte.

Text. Iesus autem solita clementia & mansuetudine, respondit. Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? Tu me sequere.

Theophi. Questionem superuacaneam taxat, & se curam habere de Iohanne dilecto subindicat. Quid tua Petre? Tu munus tuum exerce, vicarium in ecclesia te relinquo, vices meas gere, sequere me, tum officio, tum etiam crucis morte. Aduertendum hic est quod grece habetur. Si volo eum manere, quid ad te? Iohannes autē grece scripsit, & ad grecanica exemplaria, velut ad fontes recurrendum est, ut ambiguitas

ambiguitas adest. Ecce charissimi quā sit infirmitas nostra antiqua, imo vetus insipientia eorū hic ostenditur, qui plus solitudinis habent de vita aliena, quā de candore suæ conscientia. Proh dolor oculos linceos erga dicta, factaque proximorum habentes, cecutientes sumus ut propriam vitam exploremus. Hypochrita, ait saluator noster, eyce primo trabem de oculo tuo, & deinde eicies festucam de oculo fratris tui. En quam ceci sint nonnulli, trabem versantes in oculis, id est magna scelerata habentes, non vident, & leuiuscula peccata fratrum suorum magnificantes super astra exaggerant. Quid ad te? Si reges tyrannice imperant ait Christus? Per me reges regnant & ego illorum iudex iustus ero. Si pastores ecclesiae meae, opyparam habent mensam, seipos pascunt, et nō oues meas, si in curijs vagantur gregē suū dimittentes, quid ad te? Ecce ego super pastores, et requirā oues meas suo tempore. Si clerici, si magnates, si deniq; religiosi, non ut decet ambulant, nihil tua. Tu me sequere, te ipsum respice, aliorū curam dimitte, nisi tuo ministerio incumbat. Dogma salubre

Nota.

Matt. 7.

Exe. 34.

hoc est, vos cordi vestro insigite illud, & vita comite oblivioni ne tradatis regulam, quam magister noster Christus omnibus tradidit. Sunt plerique velut oculi, qui cum omnia videant sese nunquam vident. Ut notat sanctus Cyprianus. Sic plane, qui ut Petrus de alijs solliciti sunt, nullum non movent lapidem, ut eorum vitam inquirent, suæ vitæ ne quam oblit, adeo ut ab alijs facinora sua audire egreferant. Rursus curiosus nemo inquirat, quid subsit causæ, quod optimus deus, tres

Danie. 3. pueros in camino ardenti illesos seruarit, Machabeos autem diris cum matre sancta cruciatibus obire reliquerit. Iacobum gladio ferire consensit, Ioannem in feruentis olei dolio non permisit mori. In his & similibus nulla homini querenda est ratio, sed iudicio Dei relinquenda, sunt omnia. Nam inuestigabiles viæ eius. Cunctis ergo curiosis maiestatis scrutatoribus una est responsio. Quid ad te? Tu me sequere, mirabilis historia illa

Esdre. 4. cap. 3. & 4. Huc pertinet cui dixit angelus Vriël. Si ea quæ tecum sunt ab adolescentia tua agnoscere non potes, quomodo poterit

terit vas tuum capere viam altissimi? Ex hac Christi responsione perperam tamen intellectam. Rumor exoritur inter fratres.

Exiit sermo inter fratres quod discipulus Text. hic non moritur. Et non dixit Iesus non morietur. Sed sic eum volo manere donec veniã. Quid ad te?

Discipulorum errorem Ioannes ipse correxit, quia non dixit Iesus non morietur, cum pheta clamet. Quis est homo qui viuit, & non videbit mortem. Quin & inter philosophos nota est hæc sententia. Omne generabile est corruptibile. Atqui diuus Hieronymus, lib. 1. contra Iovinianum sic ait. Si eum sic volo esse quid ad te? Vnde sequitur non mori, sed *S. Hiero.* manere cum Christo, et dormitionem eius tractatum esse non mortem. Alioqui si virgo non fuit, cur præ cæteris amatur à Christo? Imo nisi Petrus senior foret, Ioanni commendata esset ecclesia. Denique ut breui sermone multa comprehendam, doceamque cuius præiulgi sit in Ioanne virginitas, à domino virgo mater virginis commendatur. Hæc ille, nec solus beatus Ieronimus ita legit, sed Cyrillus

Oo 5 etiam

Collatio.

Danie. 3.

Esdre. 4.

etiam nō sic, sed si eum volo manere donec veniam, scripsit. Vnde constat librarij inertia, magis quā interpretis factum esse. Quod autem de morte Ioannis dubiū non sit, quam multis rationibus suadet diuus Aug, tracta. vlt. in Ioannē. Nā si quis asserere voluerit eū adhuc viuere donec antichristus veniat. Verum in Apocal. Apocalypsi sua, Helix & Enoch tantū meminit, quos duo cādelabra & duas olivas nūcupauit, tū ob doctrinā suam præclaram, tum etiam ob ingentē fructū, quē ex predicatione colligēt. Quorū alter de lege natura, alter de tempore legis scripte consurget contra belluā immaniſsimam antichristum. De lege gratia tunc viri egregij persistēt, & ideo Ioānes ob hoc viuus nō seruatur, quia opus nō est. Adhæc, si ob id quis dicat, quod Ioannes nō obiit adhuc, eo quod sacrū eius corpus nō reperitur, eadē ratione dicēdū, quod Moses nō mortuus est, cuius corpus nusquā inuenitur. Verū tamē ex sacra pagina perspicuū est, Moſen obiisse, in monte Nebo. Quid pluribus in moror? Equidē non esset magnum dare dilecto Ioanni non mori, cum (apostolo teste) longe melius sit

S. Aug.

Apocal.

Gene. 5.

4. Reg. 2.

Deu. 34.

sit mori & esse cum Christo. Vt egregie sanctus Augustinus probat. Persuasum mihi semper habui dilectū Iesu ē corpore migrasse. Imo vt nonnulli sensere, subinde vt nonagenarius obdormiunt in domino, cū esset Ephesi, corpus eius benedictum suscitauit. Vnde diuus Hieronymus nihil addubitat de morte eius, quippe sicut vita ita & mors Ioānis sine corruptione fuit. Nec obstat quicquam verbum illud. Donec veniam, nam hoc de aduētū mortis cuiusuis apostoli doctores explicant. Iuxta illud, iterum veniam ad vos, & assumam vos ad me ipsum, vt vbi ego sum & vos sitis. Atqui citra omnem dolorem exhalasse animam, argumento est, quod non lecto decubuit, sed lubēs mausoleū intrauit, populo aspectante, & ibidē hilariter emisit spiritū. Nec mirum si in morte vexatus nō est, qui iuxta crucem domini sic doluit, vt plusquam martyr euaserit, vidēs Christum Iesum pendente in cruce mori, quem maximopere diligebat. Nēpe dura est velut infernus emulatio, vt in cāticis legimus. Sane quicquid in corpore saluator noster est passus, id in corde patiebatur dilectus

Philip. 1.

S. Hiero.

Ioan.

Cāti. 8.

Luc. 2. dilectus eius Ioannes. Et quod facerime virgini prophetavit iuxta Symeon, dici potest de Ioanne, tuam ipsius animam per transibit gladius. Denique nisi post exhalatam animam statim corpus eius surrexisset, quom ob causam, non ossa sanctissima eius in terra honorem à christicolis accipiant, ut corpus Petri & Pauli, aliorumque sanctorum, quarum reliquiis tanti facimus? Quandoquidem corpus Moysi, iure optimo non ad inuentum est, nam populus Hebræorum alias proclivis ad idolatriam, idolatrando ansam acciperet. Nèpe qui vitulum aureum, & serpentem eneu, quem Moses fecit adorauerat, nihil minus faceret, si ducis sui corpus ob oculos haberet. Quod periculum profecto non imminet, apud orthodoxos, qui Deum solum adorant in spiritu & veritate, quamuis Ioannis corpus possiderent. Mansit hic Apostolus in Iudæa usque ad excidium Hierosolymitanum, per Titum & Vespasianum, & venit in Asiã, ubi post Traiani persecutionẽ, in senectute bona dormiuit in pace. *Summa.* His verbis, si eum volo manere quid ad te? Voluit dominus sanctum

sanctum Ioannem non per tormenta, aut agones viros, non manibus carnificum dilaniari, aut per sanguinis effusione ad ethera premia transire, sed in spiritus tranquillitate, & in utriusq; hominis dulcedine, in diuina suæ bonitatis contemplatione, quã de pectore suo sacro hauserat instituit manere, donec de hac Valle calamitosa multarum erummarum referta translatus, consummate redderetur fruitioni. Quod quidem per somnum mortis usq; adeo placidum ac suauem, nonaginta expletis annis gestum est. De quo longè melius quam de Gedæo asserere possumus. Mortuus est in senectute bona. Ille Dux erat populi Dei et madianitarum cuneos, domino adiuuante prostravit, hic autem spiritu domini Christi Iesu fractus, Ebionitarum Cherintorum, aliorumq; hereticorum saluatoris diuinitatem negantium, gladio ancipiti, exercitus iniquos denicit, sacrum Euangelium scribens. Quo planè perlecto, omnes hereticorum phalanges ex templo succumbunt. Deniq; sequitur in Euãgelio.

Hic est discipulus ille qui testimonium perhibet de ihs. Et scimus quia verum est, testimo

Iudi. 8.]

Text.

Lucæ. 10. *1. Ioan. 1.* *testimo*
 nium eius. Non ut Lucas & Marcus que
 audierunt ab aliis, qui cum Christo fuerunt
 ab initio Ioannes scripsit, sed ut testis ocula-
 tus euangelium & epistolas suas dictauit.
 Alludit hoc ad illud quod in canonica suscip-
 se dixit. Quod fuit ab initio, quod audimus,
 quod vidimus, & manus nostræ contracta-
 uerunt de verbo vite. Et vita manifestata
 est, & vidimus & testamur, & annuntia-
 mus vitam æternam, que erat apud patrem,
 & apparuit nobis. Ecce se vidisse que nobis
 narrauit de vita æterna Christo Iesu, imo &
 manibus se contractasse dicit, quod verbis cõ-
 testatur, quod plus certitudinis afferre solet.
 Nihilominus minoris autoritatis non sunt,
 que spiritu sancto afflante Lucas, & Mar-
 cus scripsere. Credimus euangelij quatuor, eo
 quod sancta ecclesia Romana sponsa Christi
 Iesu spiritu spõsi sui afflata, ea nobis tradidit
 credenda. Aduertendum autẽ est, quod Ioan-
 nes loco totius ecclesiæ hic loquitur dicẽs. Sci-
 mus quia verum est testimonium eius, unde spi-
 ritu sancto agere, procul dubio sic locutus est.
 Alioqui sat erat dicere. Scio quia verum est

testimonium meum. Et hæcenus de lectione
 sacri euangelij.

Secunda pars declamationis.

Vidit Petrus discipulum quem diligebat Ie-
 sus uenientem, qui & supra pectus in ce-
 na recubuit. Ecce charissimi duo eximia priui
 legia sancti Ioannis, è quibus quæ plurima alia
 scaturiunt dona. Dilectum Iesu sese nominauit,
 & ita dilectum à Christo se asserit, ut insigne
 amoris illi ostenderet pectus suum ei præbens, su-
 per quo in cena vehementer dilectus discipu-
 lus requiescat. Res sane dictu mirabilis, quam
 multos, & præcellentes titulos euangelista no-
 ster habeat. Nèpe se prophetam appellare recte
 poterat, quo nomine mirum in modum sacra scri-
 ptura Moysen, Heliã, aliosq; uates dñi hono-
 rare solet. Huc pertinet illud. Surrexit Helias
 propheta, sicut ignis, et uerba eius sicut facula
 ardebant. Quod in fallor de Ioanne multo melius
 dicere oportet. Vti ignis ipse arsit, amo-
 re Christi Iesu accensus, adeo, ut ipse solus
 inter apostolos inuentus sit cum rege no-
 stro, in monte caluario, quando moriens in
 cruce, qui est uia, ueritas & uita, absorpta
 est

2. Pars.

Eccl. 48.

Canti.8.

est mors in victoria. En quantum veritatis habeat, quod sponsa in canticis loquitur. Fortis est ut mors dilectio, dura velut infernus emulatio. Lampades eius lampades ignis atque flammarum. Aque multe non potuerunt extinguere charitatem. O fortissimum regum Christi militem, qui nec Phariseorum aut sacerdotum Rabiem Truculentam, nec Pylati cuneos timens, ad crucem usque saluatoris devenit, cupiens mori cum domino suo, magis quam vivere sine illo. Fortis quidem ut mors, est vera dilectio Christi. Imo morte ipsa fortior, ita ut aque multe inundantes in Iesum, nec charitatem apostoli quinissent extinguere, quominus constanter, in fractoque animo, iuxta crucem sanctam staret. Ascendit Ionathas manibus et pedibus reptans, et armiger eius secutus est eum. Contra Phili-
 1. Re. 14. stum Christus Iesus ascendit, affixus cruci, quasi manibus et pedibus reptans, ut expoliaret principes tenebrarum, eosque triumpharet in carne sua. Quem sane non deseruit armiger eius beatus Ioannes, sed secutus est eum, nedum usque ad crucem, sed usque ad sepulchrum.

id

in quo suis manibus corpus magistri collocavit. Vidistis quomodo in star Helix propheta surrexerit noster propheta Ioannes. Nunc verba eius ardentia inspicite. Quid obsecro evangelium et epistole eius spirant, nisi charitatem, nisi Dei summi, et proximi amorem? Diligamus Deum ait, quoniam ipse prior dilexit nos. Sermonem Christi Iesu in cena factum solus ipse exaravit, eius verba, ut rogos ingens ardent, in nostra pectora adamante duriora sint, et quovis gelu frigidiora. Qui non diligit manet in morte, inquit. Mortuum se existimet necessum est, qui charitatem non habuerit. Sed roget quis, ubi se prophetam ostendit? Legite suam Apocalypsim, et vaticinijs exundantem eam inuenietis. In qua nedum omnia quae ventura sunt aduersa contra ecclesiam militantem insinuat, sed quae post hanc vitam euenient patefacit, describens grafice civitatem sanctam Hierusalem, quae libera est mater nostra. Id est vitam illam beatam sanctorum, subtili stylo depingit, ac si oculis proprijs eam intuitus foret. Vnde non semel, sed sepe Apocalypsim prophetiam vocavit. Beatus qui

1. Ioã. 3.

Apoc. 1.

P p

legit

legit & qui audit verba prophetiæ huius, & seruat ea, quæ in ea scripta sunt. Observandū quā sint vtilia opera nostra, nō ait beatus erit qui legēs, aut audiēs legē dñi sed qui etiā fecerit quæ dñs præcepit nobis. Obmutescā itā improbi hæretici necesse est, quippe qui totum meritum fidei dātes opera bona contēnūt. Caterū in fine Apocalypsis, prophetiam esse dicit, cui qui addiderit vel minuerit, plagis multis vapulabit. Proculdubio prophete, quasi præfactores dici possunt, teste S. Isidoro lib. ethimo. Eo quod a remotis fantur, & de futuris vera prædicunt. Eā ob rē scriptū est qui hodie vocatur propheta, olim vocabatur vidēs. S. Tho. 22. q. 171. ar. 1. Imō ut diuus Hieronymus cōtestatur, prophetia est quodā signū diuinæ præsciētiae. Quā ob rē ei nō potest subesse falsum. S. Tho. ibid. ar. 6. Vñ clarū est, Ioānē sortitū fuisse prophetiā dignitatē, quā in hoc euāgelio hodierno silentio nō præterijt.

Rursus martyr is nomē sibi iure optimo vèdicare poterat. Nō modo quia in feruētis oledolio missus ob fidē Christi Iesu, nec tyrānus defuit, nec voluntas moriendi, sed sola Dei voluntas

luntas. Ideo athleta domini nō victus, sed vinctus euasit. Mira res semper creatura sui creatoris famulatur imperio. Nisi homo improbus qui suapte malitia rebellis est factori suo. Sed Ioannes nobilius martyrij genus quam ceteri apostoli passus est, quādo Christi Iesu obire in patibulo crucis, tot angores pati vidit. Sane si ita est, sancto Augustino testante, quod anima plus est vbi amat quā vbi animat, anima sancta Ioannis plus erat in manibus & pedibus, & corpore Christi Iesu, quem vnice amabat, quam in corpore proprio. Amore captus ait quidam sapiens, in corpore proprio mortuus est, viuit in alieno. Vnde liquet quod lancea, qua miles latus Christi aperuit post mortem, cor discipuli sauciauit quod in peccato re saluatoris latebat. O nimium felix martyrij genus, quod sanctus hic adeptus est. Quandoquidem vox illa Christi etiam Ioannis est. Vulnerasti cor meum soror mea. Verum nisi dilectus Iesu in corde ipsius esset, aquam a sanguine nullatenus distinguere posset. Continuo ait, exiuit sanguis & aqua. O aquilam sagaci visu vigetem, si parū sanguinis

Plato.

Cantic. 4

Ioan. 19.

nis in magna amphora aque quis mittat, amplius aquam non videbit. At beatus Ioannes, sic acumine oculorum rem hanc mysterijs plenam intuebatur, sic absortus in Iesum pendētem in cruce totus erat, ut sui oblitus prosus penderet à Christo. Dubio procul etsi de lege ordinata ad perfectam martyrij rationem, requiratur, quod quis mortem sustineat propter Christum, nihilo secius diuus Hieronymus in. ser. assumptionis Deiparæ Mariæ sic ait. Recte dixerim, quod Dei genitrix, virgo & martyr fuit, quamvis in pace vitam finierit. Idque suo modo de Ioāne dici nihil vetat. Dicente domino beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. S. Tho. 22. q. 124 ar. 4. Cum ergo tot pericula mortis sponte sustinuerit ob Christi amorem, tantum abest ut martyrij corona sit orbatus.

Adhæc apostolica dignitas tā est magna, ut apostolus ad Romanos dixerit. Paulus vocatus apostolus segregatus in euangelium filij Dei. Ecce apostolum se appellat, titulum illum magnificiens. Est quidem apostolorum status ita perfectus, ut nihil supra. Hunc pro

vili

vili sua sancti patres imitari conantes sanctas religiones instituerunt, ubi viri religiosi paupertatis, castitatis, & obedientia vota seruerent, quos beatus Dionysius, de cœlesti. Hier. S. Dion. rar. c. 5. Monachos vel tripentas, idest Deo famulantes vocat. S. Tho. 12. q. 184. artic. 5. Nec abs re apostolis dictum est. Sedebitis & vos super duodecim sedes, iudicantes duodecim tribus Israel. Ecce quantum gloriæ, & honoris datum est, apostolis Christi & eorū Iob. sectatoribus. Dicete Iob. Pauperibus dedit iudicium. Est & alius titulus non cōtemnendus, euangelista, qui que paucis contigit. Quatuor tantum sacrosancta ecclesia delegit, quorum dogmata nobis credenda, & toto pectore amplexanda proposuit. Inter quos aquila nostra Ioānes, ut principio dicere cepimus emiuit. Atque cæteris præcellentior habetur, quod perspicuum est, si quis sacrum euangelium eius penitus expendat.

Quid quod virgo fuit à Christo Iesu electus, & in nuptijs vocatus, ut beatus Hieronymus & diuus Augustinus, in prologo super illius euangelium citra omnem controuer-

Apo. 14. *fiam afferunt. Verum virgines duntaxat can-
ticum illud concinere possunt Deo & agno,
quod nemo alius cantare poterat. Imò virgi-
nes tantummodo sequuntur agnum Dei, quo-
cumque ierit. Nonne ÿ sunt equi albi, qui in-
ter mirteta sequebatur eum, qui in albo equo
Zach. 1. sedebat, vt Zacharias narrat? Saluator mun-
di ex virgine sacra natus, velut equo albo
insidens, vitam suam perfecit opere, & ser-
mone suadens nobis virginalem castitatem.
Beati inquit, qui se castrauerunt propter re-
gnum caelorum. Tales erunt in hac vita vt
angeli Dei qui suapte natura virgines sunt.
Ii plane in albis equis militant carnis illece-
bras, lethalesque delectationes horrentes. In-
ter mirteta ambulant, quippeque semper vi-
rent, odoreque nimio fragrant. O mirum vir-
ginitatis odorem, o virorem omni Smaragdo
pulchriorem. Nonne virginitatis fragrantia,
& pulcherrimus eius viror, filium Dei in si-
nu patris caelestis allexit, ita vt recumbe-
ret in utero purissimæ suæ matris homo si-
cetus? Equidem qui hanc eximiam virtutem
puritatis adamauerit, integer permanebit.*

Quoniam

Quoniã qui cum vxore est diuisus, & solici-
tus est quomodo placet vxori. Quemadmodũ
Apostolus clamat. At qui caelebs manserit,
is perfectus & integer est, totum se Deo di-
cauit. Nec aliorsum tendebat, sacrificiũ quod
olim Abraham Deo obtulit, in quo diuidens
animalia, aues tamen haud diuisit. O foelices
qui mundo corde & corpore, quasi duabus
pennis in sublime volitant, cum Paulo dicen-
tes. Conuersatio nostra in caelis est.

Quorsum tot titulos magni honoris in Ioa-
ne glorioso adnumerauimus fratres? Nempe
vt toto corde eum honorificetis, sectemini-
que illius tam excelsas virtutes. Ad hæc
vt intelligatis quomodo, quasi omnium
oblitus, se dilectum à Christo vocarit.

Mirares, non Prophetam, aut Marty-
rem, non Euangelistam, aut Apostolum,
non denique virginem à Christo Iesu sele-
ctum, sed quod plus ponderis hebet, plus &
meriti continet dilectionem Christi erga se
patefacit. Discipulus quam diligebat Iesus,
inquit. Quid prodest prophetare vt pessimus
balã, qui tã mira de populo Dei vaticinatus.

P p 4 in bara-

Matt. 7. in baratrum descendit? Quid iuuat cum illis clamare in die iudicij, nonne domine in nomine tuo prophetauimus? Et in nomine tuo demonia eiecimus? Sine charitate tradere corpus vt ardeat, nihil prodesse testatur Paulus Virgines erant illic stulte & quanquam lampades ardentes manibus portabant, clausa ianua ait sponfus, nescio vos. Nimirum nisi Christus diligat nos miseri sumus & infelices. At si nos dilexerit locupletes, & beati erimus. O ter quaterque beati quibus Rex regum Christus ait. Iam non dicam vos seruos sed amicos. Et iterum. Pater amat vos quia vos seruos me amastis & credidistis. Nec fieri potest, quin saluator dona propemodum innumera impendat suis dilectis, omnium virtutum charismatibus eos ditans, potissime charitatem cordibus suis infundens, quae ceteris virtutibus, praecellentior est. Imo illarum speciem & forma, Vnde recte Theotogi asserunt, quod aliarum virtutum actus per charitatem ordinatur in suum finem, S. Thom. 22. q. 23. arti. 8. Nec alio tendit quod potissime saluator noster, omnis & sacra pagina hanc excellen-

cellentem virtutem passim nobis incultat. Hinc apostolus, charitatem excellentissimam virtutem benemerito appellat. Nunc manent fides, spes, charitas, sed horum maior est charitas. Vbi aduertendum, quod virtutes Theologicae quae consistunt in attingendo regulam primam, id est Deum, longe meliores sunt moralibus aut intellectualibus virtutibus, quippeque regulam rationis dumtaxat attingunt. Ideo oportet quod ea virtus theologalis potior sit quae magis Deum attingit, & haec est charitas. Nempe fides & spes Deum ipsum attingunt, secundum quod ex eo nobis provenit cognitio veri, vel adeptio boni. At charitas ipsum attingit, vt in ipso sistat, non vt ex eo nobis aliquid proveniat. Quae ob causam charitas praecellentior est, fide & spe, & alijs virtutibus. Haec Christus impertiuit affatim beato Ioanni, & ob id maxime gloriatur de Christi Iesu amore, dilectum Iesu se dicens, quibus vis alijs titulis honorificis, veluti post habitis. Demus ergo operam fratres vt a Christo diligamur, cuius dilectionem profecto facile assequemur si eum vt par est, toto corde, totoque affectu

Pp 5 diligamur

I. Cor. 13.

Nota.

S. Tho. 22 q. 23. art. 6.

diligamus. Ego ait ipse, *ceu fidelis amator, diligentes me diligo. Sed iam signa ingentia præcipui amoris Christi erga Ioannem ostensa, propensius inspiciamus.*

QVI supra pectus domini in coena recubuit. Quid dicam fratres, aut quo me veritam prorsus ignoro. Stupet mens lingua obmutescit, dum intueor discipulum adeo honoratum, adeoque exaltatum & supra pectus caeli & terræ domini recumbentem.

O immensam Christi Iesu in discipulum suum charitatem. O modis omnibus laudandam summi numinis benevolentiam. Moses vocatus de rubo ardenti in deserto, statim audit. Ne apropies huc, Ioannes vero nec ascitus, sic audet accedere ut recumbat in pectore Salvatoris. Baptista alias sanctificatus & plenus spiritu sancto adhuc ex utero matris, pauet, & tremit, tangere verticem domini ad baptismum aduentantis. Imò subinde ut venientem vidit clamat. Domine ego debeo baptizari à te, & tu venis ad me? Apostolus autem non veretur, sed

Exod. 3.

Matt. 3.

fiden-

fidenter accedit nihil trepidans. Quid plura? Ut populus quondam legem accipiat, nedum in mente ascendere audebat cum Mose, nec tangere radicem montis poterat, poena mortis imminente. Diuus Ioannes forti animo ipsum legislatorem tangere haud expauescit & in ipso requiescere præsumit.

Denique, Oza ex templo morte repentina mulctatur, tangens arcam federis domini bobus recalcitrantibus, quippeque ex lignis septim fabrefacta, manna in urna aurea, & tabulas legis digito Dei scriptas portabat, & Christi humanitas vera pacis nostri arca, in qua habitat plenitudo diuinitatis, sic à Ioanne tangitur & contrectatur?

Manus nostræ ait ipse, contrectauerunt de verbo vitæ. O mirabilem sancti amoris audaciam, nempe ut testis est Bernardus, amor dignitatem nescit, amantes æquat. Videte charissimi præcellentem gratiam, quam nobis largitus est filius Dei, postquam se fratrem nostrum effecit & nostræ carnis cinctorium induit. Olim ut dominus

2. reg. 6.

Nota.

1. Ioan.

maie-

maiestatem suam indicabat, quo terror illius
esset in corde seruatorum suorum. Tunc ut leo
vindictam sumebat de improbis hominibus,
nunc ut agnus mansuetus, verbum caro fa-
Etum est & habitauit in nobis, Cui sententia
alludit illud prophete. Post hæc in terris vi-
sus est, & cum hominibus conuersatus est.
Et egressus eius à diebus æternitatis. Ad sti
Baruc. 3. pulatur huic sententiæ diuus Paulus dicens.
Apparuit benignitas, & humanitas saluato-
ris nostri Iesu Christi. Apparuit filius Dei
homo factus benigne se gerens erga homines,
ut benignitate allecetet, quos olim timore in-
Iere. 17. genti deterrebat. Ecce aquila magnarum ala-
rum plena plumis, & varietate, venit ad Li-
banum & tulit medullam cedri, & asporta-
uit eam, in ciuitatem negotiatorum. Quæ est
de rege Babilonis dicta sunt, qui adeo potens
fuit ut ciuitatem sanctam destrueret, &
regem ac magnates captiuos duxerit in Babi-
lonem, melius de beato Ioanne hæc omnia di-
ci possunt. Grandis aquila fuit qui dilectus à
Christo, & electus magnus effectus est. Ma-
gnas pennas habuit, qui sic volauit ut super
Cherubin

Cherubin ascēderit, & Trinitatis sacrum my-
sterium, nedū vidit, sed nobis prædicauit. Ut
aquila diuidens escam suis filijs, in nidulo cor-
poris huius degētibz. Varietate colorum hæc
aquila decoratur, dum tot priuilegijs dilectū
suum dominus insigniuit, ut iam nuperrime
diximus. Sane illū fecit saluator, prophetam,
apostolum, euangelistam, & martyrem, nec
non & virginitatis pulchritudine eum deco-
rauit. Hæc aquila ad Libanum, idest ad can-
didam eius humanitatem exaltatus, in pecto-
re illo sacro recumbens, medullam cedri tulit,
verbum patris contemplatur dicens. In prin-
cipio erat verbum, & verbum erat apud
Deum, & Deus erat verbū. En facies aequi-
le de super ipsorum quatuor, seipsam excedēs.
Vbi S. Aug. tract. i. super Ioannem. Tam al-
tum sumpsit ille exordium quod si Paulo al-
tius sumpsisset, transcenderet omnia cacumi-
na montium, terrarum, & omnes choros an-
gelorum. Nisi omnia creata transcenderet ad
eum qui omnia creauit non perueniret. Ecce
medulla cedri, filius Dei altissimi est, cui pater
suam potentiam, æternitatem, & Deitatem

S. Aug.
in Ioāne.

communicat ab aeterno. Hanc medullam in ciuitate negotiatorum posuit aquila nostra grandis, quando diuinitatem saluatoris ostendens in sacra ecclesia mysterium, tã abditum, tãque multis retro seculis absconditũ reseruit. Tres sunt inquit qui testimoniũ dāt in celo, pater, et verbũ & spũs sanctus & ij tres vnũ sunt. Non probat rationibus, quæ fide indigent, et omnẽ rationẽ superant. Quas ob res intellectus captiuũ adũs est in obsequiũ Christi Iesu. Negotiatores in ecclesia fideles ipsi sumus, quique optimas quarimus margaritas, virtutes omnes capesere affectãtes. Quibus dñs ait. Negotiamini dũ venio. Veniet vniq; saluator, vt mercedem electis præbeat.

Deut. 33

Ecce fratres vaticinium Mosi impletum. Benjamin amantissimus domini in eo habitabit confidenter, quasi in thalamo tota die morabitur, inter humeros illius requiescet. Bone Deus quam optime cuncta dilecto discipulo accommodantur. Vos sigillatim cuncta expendite, nobis in præsentiarum minime vacat omnia explanare. Benjamin filius erat Iacob minor natus, & ob id tenerius eum pater

pater amabat. Hunc Rachel peperit, & Gen. 35. in illius partu obiit. Fuit binomius, nam mater angore magno affecta vocauit eum benoni, idest filius doloris mei. At pater appellauit illum Benjamin. Hoc est, filius dextere. Ad eandem imaginem saluator noster filium dextera vocat Ioannem quem tantopere ipse exaltauit, & donis maximis honestauit. Filius dextere fuit qui infracto animo iuxta crucem astitit cunctis apostolis recedentibus. Atqui Rachel pulcherrima virgo sancta Deipara, nominat eum benoni. Quia filius doloris eius fuit Ioannes, & tempore angustia, sibi à Christo Iesu datus. Mulier ecce filius tuus. Vbi partim alma virgo Ioan. 19. vehementer gausa est, audiens vocem dilectissimi filij sui in cruce pendentis, partim vero nimia mestitia fuit affecta, audiens tam insolitam & imparem commutationem fieri. Filius altissimi quem ipsa concepit tollitur, subrogatur autem filius piscatoris. Seruum pro domino accipit, creator pro creatura commutatur. O benoni filius doloris mei, anxietatis & laboris maximi. Is

ergo

IN FEST. S. IOANNIS

ergo Benjamin habitat confidenter in pectore
 Iesu quiescens, inter humeros omnipotentis dei
 Psal. 67. commoratur, quo nemini apostolorum cōf-
 sum fuit unquam. Demiratus regalis propheta
 de hac stupenda re aiebat. Ibi Benjamin a-
 dolescentulus in mentis excessu. Quid est ibi?
 Sane supra regis nostri pectus pro cervicali
 habens cor diuinum. Ibi adolescentulus Ioan-
 nes erat. Sed quo nam pacto se habebat? E-
 quidem in mentis excessu. Soporem misit
 Deus in Adam, & tunc adduxit ad eum om-
 niā, ut videret quid vocaret ea. Imposuitq;
 nomina rebus. Præcellentius in hac paradiso
 amenissima ubi nullum serpentis versuti ve-
 stigium, in pectore Christi obdormiens Ioan-
 nes, nedum omnia nouit, sed super omnia eue-
 ctus, omnium rerum molitorem ac moderato-
 rem, acie irreuerberata inspexit. Nomina pe-
 culiaria rebus indidit Adam, Ioannes tribus
 personis nomina propria imposuit, patrem &
 I. Ioan. 5. filium & spiritum sanctum, Trinitatem, illā
 ineffabilem appellans, in unitate essentia co-
 adunatam. *Itres aut unum sunt. Non tres
 dii sed vnus Deus, nec tres domini, sed vnus*

DECLAMATIO IX. 307

& idem dominus. Hinc saluator noster re-
 ete illud canticorū ore suo benedicto profert.
 Dilectus meus mihi & ego illi, inter vbera
 mea commorabitur. O verba amoris igne fla-
 Cant. 2. grantia, quis nisi amore Dei tactus ea poterit
 indagare? Dilectus meus Ioannes mihi cha-
 rus, & à me præceteris apostolis vnice dile-
 ctus est, & ego illi magister, frater, & ami-
 cus. Eas ob res inter vbera mea requiescet in
 cœna. O fratres, si nos ut columba Noe inter
 vndas huius diluuij volitantes, nō quicquam
 inueniremus ubi pes affectus nostri quiesce-
 ret. Utinam ne in honore seculi labentis, nec
 in diuitiarum amplitudine, nec in carnis sal-
 lacis voluptate requiem inueniamus, nempe S. Grego.
 mala quæ hic nos præmum ad Deum ire cō-
 pellunt. Ad arcam nostram conuolantes fu-
 giamus cum Ioanne. Ecce pectus Christi Ie-
 su adest, imo ostium apertum nobis datur
 quia modicam habemus virtutem, ut domi-
 nus in Apocalypsi clamat. Fugiamus satanæ
 technas & tendiculas, fugiamus mundi an-
 fractus, fugiamus denique nos ipsos, ut in pe-
 ctore Christi tanquam in nidulo tranquilla
 Apoc. 3. sit

fit mens nostra, cum psalmographo decantantes. In pace in idipsum dormiā & requiescā.

Psal. 13. Et iterū. Hęc requies mea in seculum seculi, hic habitabo quoniam elegi eā. Nōne petra vere fugium est heriuatys, vt in psalmo legimus? Petra autem solida Christus est, nos vero herinaciy mole delictorum onusti, & spinis peccatorum obsiti, petrā tutissimā adeamus fidenter. Quin & ipse instar galine nos vocare nullatenus cessat dicens. Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Iesu bone nostri amātissime, sub

Matt. 11. vmbra alarū tuarū protege nos, a facie eorum qui nos afflixerunt. Audiens Ioannes pressuras & labores plurimos, quos Christus Iesus erat passurus, breui admodū. Tristatus valde Ioānes, veluti ad arcē tutissimā cōfugiens, ad brachia saluatoris cōuolauit, cū rege David, dicēs. Sub vmbra alarū tuarū sperabo, donec

Psal. 16. transeat iniquitas, & iudæorū seuera persecutio. Admonens nos vt in quauis calamitate, ita & nos faciamus. Nonne populus Christianus filius doloris est Deiperæ Mariæ, quæ sub arbore crucis angore ingenti adflita peperit?

Nec

Nec alio attinebat illud quod saluator ei dixit ostendens Ioannem. Ecce filius tuus. Sed pater piētissimus Christus filiū dextere orthodoxos vocat, quos vt oues in die iudicij statuet ad dexteram, benedictos eos dicens, qui digni sint regno illo felicissimo æthereo.

Sed forsitam rogabit quis. Quorsum Ioannes præcipue dilectus sit vocatus, cū dominus omnes apostolos dilexerit? Iam non dicā vos *Ioan. 15.* seruos sed amicos ait ad eos, rationemque tante necessitudinis subinde adnectens inquit. Quoniam quæcūque audiui a patre meo, nota feci vobis. Quid plura? Deus suapte natura *Sapi. 11.* omnia diligit. Diligis omnia, ait sapiens, & nihil odisti eorūque fecisti. Imo omnes creature ideo sunt quia creator eas vult esse. *S. Tho. 1. part. quæstio. 20. art. 2.* Ad hoc respondet sanctus Augustinus quod Deus omnia quæ *S. Aug.* fecit amat, magis autē rationales creaturas. Et de ijs, amplius eas quæ sunt membra filij sui. Multo magis ipsum vniigenitū suum. Vnde *S. Diony.* sanctus Dionysius. 4. de diui. nomi. audendū est, & hoc pro veritate dicere, quod & ipse omnium causa per abundantiam amatiue boni-

tatis, extra seipsum fit ad omnia existentia providentijs. Multi multa dixerunt super hac questione, nos obiter nonnulla dicemus, remittentes sapientem lectorem ad diuum Aug. tracta. vlti. super Ioannem, vbi pleraque annota digna explicantur. Etiam beatus Tho. 1. Scotus. 3. p. q. 22. articul. 4. ad tertium. Vnde opere prae-
 tium erit notare quod Deus magis diligere meliora nihil est, quam eis velle maiora bona. Voluntas Dei est causa bonitatis in rebus, nostra vero voluntas non ita, sed amat bonum quod est, vel apparet in rebus ipsis. Itaque Christus quo plus dilexit Ioannem, eo maiora dona illi voluit ac exhibuit. Diligit piensissimus Deus in nobis bona quae ipse contulit sponte. Iuxta illud, sanabo contritiones eorum, diligam eos spontanea. En primo sanat mentem nostram, omnem infirmitatem tollens, & subinde vltro nos diligit, cuncta charismatum dona lubens nobis largiens. Quis autem duorum fuerit melior, Petrus an Ioanes, praesumptuosum est iudicare vt optime sanctus Thomas dicit. Dicente Salomone, poterator spirituum Deus est. Idq; de beato Ioane baptista & euangelista

Scotus. 3.

d. 32. q. 1.

Osee. 14.

Prou. 16.

euangelista

euangelista dicendum nemo est qui ambigat. Satius nobis esset saluti nostrae consulentes, praeclaras sanctorum virtutes, mansuetudinem, pietatem, tollerantiam, charitatem, pro captu nostro imitari, quam curiosius, de eorum sanctitate & gloria indagare. Caterum quod dominus praeceteris beatum Ioannem dilexerit, ei quae maiora amoris inditium ostenderit, primo lenitas & mansuetudo eius causa fuit. Sane Petrus magis cocitus mouebatur, vñ increpauit dominum de morte sua predicantem, & dixit. Absit a te non erit tibi hoc. Adhuc in comprehensione Christi Iesu, euaginato gladio auriculam serui pontificis abscidit. Quod egeret ferens mitissimus magister sanauit illum cõfestim. At contra Ioannes mitis plane & mansuetus erat, cui melius quam Moysi conuenit, encomium illud. Erat mitissimus vir super omnes homines, qui morabantur in terra. Nec alio tendit laus illa mirabilis regis David, inueni virum secundum cor meum, nisi quia valde mansuetus fuit, tum cum saule superbo, tum etiam cum Absalone filio suo pessimo. Quinimo de hoc vate sancto scriptum est. Dauid sedet in cathedra sapientissimus princeps

Nota.

Num. 12.

inter tres, ipse est, quasi unanimes legitur
 mattheus. Et uocatur in dicitur in similitudine deo-
 rum fuit diuinus beatus. Legitur eius matris
 apud alios. Et uulgaribus quanta a matris Deo
 procreatione dicitur, prae se ferunt. Sane si omnes
 uocantur, et per hanc in libro euangelium, nulli
 meminerunt in quo eorum de charitate scriptum
 sit. Quoniam ad charitatem referunt, et se quod dicit
 loquuntur, dicitur factum uerbum fieri. Quod quod
 uocabatur, ipse est, uocatur uocantur, quod dicitur
 hinc. Patet in hac scribo uobis, ut non peccatis.
 O uiscera pietatis, et charitatis plena ex
 quibus talia profecta sunt uerba. Quia ui-
 uat Ioannes matris, factus adeo fuit, mitis atq; be-
 nignus tenemus a Christo Iesu dilectus est, ut
 ipse agnos Dei, factus sumus, et matris sumus
 existeret uocem filius hominum, alio, ut pro omni
 flexantibus in cruce patres amant, aduulgare be-
 charitatis pro amu salute affundant. Vos cha-
 rissimum su a Christo dilectum cupitis matris esse
 et, pro matris uocem pro uocem uobis, donatis ea
 fuit, et ipse dominus donauit uobis. Sic ma-
 tris ipse uobis uocem amant, ut in extrema
 uocem amant, et agnos ad dicitur suam
 fiamus,

Nota

stituat, hedos uero ad sinistram, quos mittet Matt. 2
 in gehennam ignis.

Secundo saluator noster maiora dilectionis
 simbola ostendit cum Ioanne, quia uirginitatis
 mundissime priuilegio enituit. Quandoquidem
 uirtus haec uel maxime Deo grata est. Unde
 extat oraculum annotatione dignissimum. Qui di-
 liget cordis munditiam, propter gratiam labio-
 rum suorum habebit amicum regem. Quis enim Prou. 12.
 rex is est, qui tantopere munditiam cordis amat
 nisi rex regum, et dominus dominatum Chri-
 stus Iesus, qui ex uirgine sacra nasci dignatus
 est? Munda sindone uoluit inuolui, mundum
 quae mausoleum elegit, et nouum, in quo non Mat. 26.
 dum quisquam posuius fuerat? E quidem hanc
 gemmam sinagoga non meruit possidere, quin
 omnes nuptui tradebantur. Vbi sanctus Hie-
 ronimus libro. 1. Contra Iouinianum qui ore
 in probo matrimonium equabat uirginitati.
 Imbi doctor egregius exponit illud canti-
 corum. Similitudines auri faciemus tibi ver-
 miculatas argento. Sinagoga similitudi-
 nes auri habebat, non aurum uirginitatis. S. Hiero.
 Argentum matrimonij tantum possidebat.

Vbi ergo ventum est ad *Daparam* Mariam ecclesia sancta auram optatam habet, Margaritam virginitatis possidet. Exclamare id licet cum sapiente. O quam pulchra est casta generatio cum claritate. Immortalis est enim memoria illius, quoniam & apud Deum nota est, & apud homines. Et in perpetuum coronata triumphat. Quid præcedentis? Aut quid salubrius, vitiosique, de castitate dici quam potest? Pulchra quidem est virginitas & sole ipso clarior, quam sic adamant rex noster Christus, sic laudavit, & suis Christi-

Sapi. 4.
Matt. 5. colis commendavit. Beati mundo corde ait, quoniam ipsi Deum videbunt. Et rursus. Beati qui se castrauerunt propter regnum celorum. Id est, qui a se abdicarunt lethales voluptates, & carnis spurcicias horrore habent, virginitatis pulchritudinem amantes. Hinc *S. Amb.* diuus *Ambrosius* lib. de virginitate. Pulchritudine quis potest maiorem estimare decore virginis, que amatur à rege summo, probatur à iudice, dicatur dño, consecratur Deo? Et *S. Tho. 22. q. 15. 2. ar. 5.* excellentissima pulchritudo attribuitur virginitati, quippeque omni

veneram

veneram contemnit voluptatem. Hæc nota est apud Deum, qui sic integritatem etiam corporis dilexit, ut mulieres in statu illo felici Innocentiæ virgines conciperet, & parent. Sic theologorum sententia extat. Ergo in poenam peccati corruptio data est. Nota est apud homines etiam ethnicos, unde templum virginum vestalium Romani erexerunt. Ob hanc cœlicam virtutem sic *Ioannes maximus* placuit Christo, ut etiam matrem suam virginem illi commendaret. Dedit etque ei primatum ecclesiæ & non Petro, nisi iunior foret, ut author est diuus *Hieronymus* lib. 1. contra *Iovinianum*.

Tertio, nisi fallor saluator in Ioannem precipuum amorem habuit, ob acumen intellectus, quo dono ultra alios ipse pollebat. Hoc sane vel solo suo experimur euangelio, quemadmodum paulo superius tetigimus. Ipse de diuinitate, deque triadis sacræ mysterio altius ceteris conscripsit. Ut magistri chariores habent, qui ante alios studiosiores sunt, sic magister noster Iesus discipulum hunc tantopere dilexit propter subtilitatem intellectus. Huc ex-

295 peccat

Prox. 14. peccat illud Salomonis, regni accipiens est ser-
uus intelligens. Quoniam & de Platone memo-
rie produmum est, quod Aristoteli de sepu-
lchro suo pro eius diligeret, eo quod maiori
intellectus acumen erat praeclarus. Unde fa-
ctum est, ut die quodam cathedram ascendens
à lectione abibant, non adesse videret Ari-
stotelem. Tunc plura ait, intellectus abest. Sic
confestim de cathedra descendit. Caetera sic
Deus rudes & insipientes abumatur, ut le-
ge sanctum esset, quod asinus nullatenus in
sacrificio poneretur, imo oue redimeretur.

Rom. 12. Vos charissimi nolite fieri insipientes sed
intelligentes, quae sit voluntas Dei, bona bene-
placens & perfecta. Ceu apostolus admonet.

Esa. 52. Ecce seruus meus ait dominus, intelliget, exal-
tabitur & eleuabitur & sublimis erit val-
de. Quod si de populo illo rudi, hoc dictum est,
quanto magis de populo Christiano ad locum
haberi? Nos reuelata facie (non velata ut Mo-
ses illam habuit) gloriam domini speculantes
in eandem imaginem transformamur. Imò no-
bis datum est nosse mysterium regni Dei.

Seruus

Seruus intelligens populus orthodoxorum est,
exaltatur & eleuatur à Christo Iesu, et subli-
mis erit valde super etherea collocatus. Quae
omnia de beato Ioanne explicanda forent, ni-
si onerosum esset, singula explanare. Exalta-
tus est dum in sinu saluatoris requiescit. Ele-
uatus dum ad arcanum Trinitatis fuit euectus,
sublimis valde, ubi obdormiuit placide animam
exhalans, suscitatus ab angelis sublatus fuit
ad gloriam.

Summatim dicam quaedam, quae in laudem Summa.
tanti apostoli nunc tritauiamus. Equidem
fas erat ut à Christo Iesu caeteris plus dilige-
retur, qui mansuetudine magna pollebat,
nam omne simile diligit sibi simile. Mansue-
tissimus agnus discipulos mites valde diligit
iratos & feros odio habet. Sub hac, can-
dore virginitatis Ioannes erat decoratus, &
ideo regis altissimi Christi amicitiam sibi con-
ciliauit. Enimvero puritatis amator Christus
est, adeo ut non ex qualibet muliere sed
ex virgine Maria nasci dignaretur. Haec
mirabilis virtus angelis cognata semper fuit,
ut testis est sanctus Hieronymus. Nam S. Hiero.
quod

quod angeli suapte natura habent, vt sint mū
 di ac puri, id virgines gratia summi numinis
 vendicant, in carne præter carnem viuentes,
 quod nifallor plus meriti habet. Tandem dil-
 etus est à domino valde apostolus Ioannes, eo
 quod sagaci intellectu dotatus fuerat, veluti
 sua scripta patefaciūt. Aquila grandis est in
 pectore Christi conuiescens, tanquā in rupi
 emineti, et nido sublimi, nos volumus Ioānem
 sectātes, visibilia omnia transcendamus, &
 volantes nō deficiamus, donec ad pectus Chri
 sti Iesu uenientes, inibi requiescentes iubilā-
 do concinamus. Hæc requies mea in seculum
 seculi, hic habitabo quoniam elegi eam. Et ite-
 rum cum sponsa letitia magna perfunsi decan-
 temus. Tenui eum uec dimittam, donec intro-
 ducam eum in domum matris meæ. Inueni
 thesaurum diu desideratum, neutiquam di-
 mittam illum. Nempe omne argentum &
 aurum, omnesque gēme vernantes, arena exi-
 gua sunt si ei conferantur. In ueni sponsum
 speciosum præ filiis hominum, etiam præ om-
 nibus angelis, eam ob rem brachijs fidei sin-
 cere, charitatis flammigere, & spei indiuulsi-

Cantic. 3.

cuma

eum tenere enitar. Introducam illum in do-
 mum matris, quæ fide sancta agnoui affectu
 voluntatis sponte amplexabor, inuiscera
 mea, & in medio cordis, regem meum Chri-
 stum collocabo. Velut carceris custos illum
 obseruabo, vincula non erea aut ferrea, sed ijs
 fortiora adducam. Gemitus, singultus, lachry-
 masque abunde effundam, toto corde efflagi-
 tans, ne me deserat unquam. Compeditibus &
 manicis ipsum alligans ingi orationi instabo,
 ne vel leui piaculo illū offendā. O charissimi
 in hoc pectore Iesu obsecro requiescamus, vbi
 corpus illud sacrum, ibi aquile filij sint diu no-
 etuque, iuxta illud. Vbi fuerit corpus, illuc
 congregabuntur & aquile. Infideles & hæ-
 retici, talpe instar ceci sunt, vt vesperiliones
 & noctuæ tenebras amplexantur errorum.
 Nos aquile, fide sincera solem Christum Ie-
 sum intuentes, eum in sacra eucharistia quo-
 tidie omni reuerētia & deuotione adoremus,
 sepius cōmunicantes in hospiciolo pectoris no-
 stri excipiamus. Congregentur illuc aquile,
 vbiunque fuerit Christus Iesus, quique ad
 dexteram patris regnat in gloria honorifica-

Mat. 24

TMS

IN FESTO. S. IOANNIS
tus ab angelis. Cui sit honor & imperium in
secula. Amen.

ANNOTATIONES
appendices.

Annota-
tio. I.

Primo notandum, quam sit laudandus,
quantæque honore prosequendus Deus no-
ster, qui ob id homo factus est ut homines
vestigia eius sequerentur. Olim dicere non
pöterat cuiquam sequere me, eo quod videri
ab hominibus minime poterat. Ipso ad Moy-
sen dicente. Nemo videbit me & vivet,
Et illud, Deum nemo vidit unquam. At ubi
verbum caro factum est, & habitavit in no-
bis, iure optimo in clamat & Petro ait. Tu
me sequere, idque nobis inculcat mirum in
modum cupiens, ut eius virtutes Heroicas,
sanctæque illius opera sectemur. Huc attri-
net illud Iacob ad fratrem suum primogeni-
tum Esau. Præcedat dominus meus & se-
quar ego. Præcepit Christus Iesus saluator
noster, & statim secuti sunt eum tot ex-
milia

DECLAMATIO IX. 314

mina martyrum, cunei confessorum, & ca-
terua magna virginum. Quin & Ioannes ac
frater eius Andreas relictis retibus & patre
secuti sunt dominum. Quod non vulgare
portentum fuit.

Secundo, quantum Christo Iesu placeat,
ut unus quisque nostrum sui ipsius curam
habeat, ministerium sibi commissum im-
pleat, vel ex hoc perspicuum est, quod Pe-
tro respondit. Si eum volo manere, donec
veniam quid ad te? Tu me sequere. Vbi
sanctus Chrysostomus. Munus tibi com-
missum exerce, oves meas pascere quas tibi
pascendas dedi, mortis meæ normam se-
ctare in cruce obiens. De nece Ioannis di-
lecti mei nil tua refert. Hic sane excla-
mandum erat. O curas hominum quan-
tum, est in rebus inane, plane talis est ge-
nius carnis, talis & execranda consue-
tudo, ut plus cure habeamus de alijs, quam
de ijs, quæ nobis vel maxime incumbunt.
Non ergo in hoc imitandus est Petrus qui
superuacaneæ locutus est. Sed omnem
curam, & solertiam habeamus, ut
Chri-

Christum Iesum in omnibus, & per omnia
omniter sequamur. Ipso asserere, qui secutus
nos non ambulat in uentibus, sed habet la-
men vite, aut saluauer.

3 Tertio, ammaduerendum. Vbi aquila no-
stra Ioannes maduam suam locat. Quippe in
pectore filij Dei recumbens, uelut alter Ben-
iamin amantissimus dominum, patris erat tyrum
patiens. Intra illud psaltem, Ibi Beuonia ab-
lescentulus in mentis excessu. Verum dum sic
recumbebat datus ei calamus mensuræ, simi-
lis uirge, ut ipse faceret. Apoca. II. Cur ita
nempe ut metiretur altare, templum, & eos
qui adorabant in illo. Quid altare nisi diuini-
tas est? Quare in lege Deus præcepit. Non fa-
cietis mihi altare cu gradibus, Hoc est in Tri-
nitate nulla personæ maior, nulla minor. Sed
tote personæ sibi sunt coequales. Vt Athana-
sius inquit. Hoc altare metitus est Ioannes ubi
dixit. Et Deus erat uerbum, hoc erat in prin-
cipio apud Deum. Mensus est templum, id est
corpus Christi, quando dixit. Hoc dicebat de
templo corporis sui. Denique mensus est ora-
tes in templo. Vbi ait, fratres filij Dei sumus
sed

Psal. 67.

sed nondum apparuit quid erimus. Cum appa-
ruerit, similes ei erimus, & uidebimus eum
sicuti est. O nos beatos si tantum bonum no-
bis post hanc calamitosam uitam contingat.
Vigilandum tamen ne spurij sed filij Dei, mā-
datis eius obedientes simus.

Quarto. Quamuis Ioānes præ cæteris fuit 4
à Christo Iesu dilectus, qui mitissimus erat,
nec non acumine intellectus præ alijs vige-
bat, ceu scripta illius palam faciunt, virgini-
tas eius & puritas uel maxime Christo pla-
cuit, quippe quæ eximia uirtus est. Matri-
monium, secundum naturam, ad hoc propen-
sam, non naturales vires superat, at virgini-
tas quiddam eximium opus est, naturæ leges
vinces. Senectus Basilius, lib. de Vera virgini-
tate, in quo mira de hac cœlica uirtute loqui-
tur. Vnde factum est, ut saluator mundi uir Gen. 48.
ginem matrem suam, Ioanni uirgini commē-
daret. Ecce ait mater tua. Perinde dicat. Do-
tibi partem unam ultra fratres tuos, quam
acquesui arcu & gladio, de manu Amor-
rhæi. Nonne alma uirgo absque peccato con-
cepta, & passione Christi præmissa immunitis

est seruata & eā velut gladio suo filius Dei defendit, ne amorreus satanas, nec per instans ei dominaretur? Hanc summi Dei hereditatem luctator Christus dedit Ioanni, quo prae alijs apostolis eum dicaret, honoraretq; . O singulare privilegium quouis imperio terreno dignius, salubrius & præcellentius.

5 Quinto, notandum, quam sit vera pollicitatio illa centuplum accipiet in hoc tempore,

Marci. 10 & in futuro vitam æternam. Marci. 10. Sane Ioannes ob Christi amorem retia & patrem suum reliquit & Iesum secutus est . Atqui loco patris sui Zebedei piscatoris datur ei mater Dei, cui seruiat, et reuocatur ut matrem . O mira commutatio non nisi dextere excelsi.

4. Reg. 2. Caterum si Helias propheta orate discipulo suo Eliseo, duplicem spiritum suum illi reliquit, simul & palliū dedit. Quid ni saluator mundi curru igneo euectus, cruce illa exaltatus, non Ioāni palliū suū, daret benedictā genitricē suā illi præbēs? Sane quod filij prophetarum clamantes dixerunt, nos longe melius de beato Ioanne asserere possumus. Remansit spiritus Heliae super Eliseum . Quienit pro-

fecto

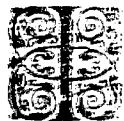
fecto Christi Iesu spiritus super dilectum discipulum in cuius rei signū possidet palliū, quo filius Dei se operuit nostram induens humanitatem.

Sexto, obseruandum, quod sicut pater cælestis primogenitum habet quem ex se generat ab æterno, & cum introductus est in orbem terræ omnes angeli adorauerunt, ad Hebræo. 1. Nihilominus habet & alios adoptiuos filios, sic alma virgo primogenitum habet Christum quem genuit, & peperit. Veruntamen omnes orthodoxi filij adoptiui Mariæ sunt, quos magnopere ipsa diligit. Inter quos primas tenet beatus Ioannes . Cui à Christo Iesu dictum est . Ecce mater tua, & continuo accepit eam in suam . Ecce quantum honoris dominus exhibuit dilecto suo Ioanni commonefaciens nos ut illum toto cordis affectu veneremus, & venerantes, suffragia eius indefesse imploremus . Est profecto hic apostolus filius virginis

Mariæ, ac subinde Christi

Iesu frater.

IN FESTO S. IOANNIS
INFR OCTAVAS
Natiuitatis Domini, De-
clamatio decima.

In hoc sacro Eua^gelio fratres po-
tissime tria adnotanda sunt. Primo
admiratio Deipare Virgins, &
S. Ioseph. Secundo benedictio quam Symeon
Vir iustus dedit Virgine. Tertio encomia que
Anna prophetissa protulit de benedictio pue-
ro Iesu. Sacra lectio sic habet.

Erant Ioseph & Maria mater Iesu mi-
Eua^gelium tes super ijs, que dicuntur de illo. Luca. 1.
Luca. 2. Admirari non sufficio, unde Virgo alma
admirabatur, nempe Philosopho teste adma-
Li. 1. Me tatio de re noua et insolita obornat. sacra virgo
taphisi. sacra scriptura optime sciebat, & pollebat is-
genio & scientia super omnes vates, ut asse-
rit Origenes, quorsum miratur qua se conce-
pisse filium Dei virginitate seruata hanc igno-
rant? Dicere possimus, quod mirabatur igno-
scens ex perimento, quod uenerat ex reuelatio-
ne. Sicut saluator miratus est videns centurio-
nis fide. Vel cum S. Thom. vult, no ex igno-
114

DECLAMATIO X. 117

tia admirata est Maria virgo & Ioseph, sed
ex magnitudine rei. Deniq; mirati sunt, non
tam ex ijs que dicebantur, tum a pastoribus,
tu a magis, tu deniq; a Symeone & Anna,
qua de ijs, qui mirabilia Iesu personabant. Ve-
rum eis non fuerat reuelatu de aduetu pasto-
rum, aut magoru, donec ipsos viderunt cora
puero, mirificis laudibus eu efferentes, nec de
Symeone & Anna, qui erant in templo. Hac
admirationem vaticinatus est Esaias dicens, Esa. 60.
Tuc videbis, et afflues, & mirabitur, & dila-
tabitur cor tuum. Quandoquidem si agricola,
vel puer aliquis, egregiam sententia proferat
mirantes ad alterutrum interrogamus. Nonne
audistis quid puer loquutus est? Nil nouitatis Collatio.
audistis, sed quod sciebatis, in ore pueri prola-
tum admirationem peperit. Ad eandem ima-
ginem alma virgo & Ioseph, melius calle-
bant mysteria, que audierant in templo de
puero saccerrimo Iesu, nihilominus miraban-
tur, quod benignitas Dei arcana hęc reuela-
rit Symeoni & Annę viduę. Nos fratres
cum Dauidę dicamus admiratione rapti.
Mirabilia opera tua, & anima mea cognouit.

Rr 3 scet

Psā. 138.

scet nimis. *Quanam opera hæc? Plane quod verbum caro factum est, & habitavit in nobis, quod spiritu sancto cooperante Christifera Maria concepit, & virgo citra omnem dolorem gaudens peperit. Quod pastores & magi in cunabulis adorarunt eum, & verū mesīā esse agnouerūt. Mirabilia opera hæc, ideo omnia nostra agnoscat nimis, penitus consideret, ingi meditatione expendat, toto pectore diu noctuque contempletur. Imo cū*

*Abac. 3. Abacuchi canere oportet, domine audiui auditum tuum & timui, cōsideraui opera tua & expaui. Quis non contremiscat angelorū letitiā, beatorū gaudiū, filium Dei vagientē in præsepio vidēs. Cōsideraui opera tua, que pro hominibus redimēdis patraisti Iesu bone, & expaui. Mirantur angeli, stupet cælum, quid ni nos cū matre alma, & Ioseph in isto miremur? Vtinā admiratione rapti in extasim euecti, meditatio hæc cordi nostro infixā semper maneret, nimirum cum propheta statim clamare potuissemus. In meditatiōe mes-
Psal. 38. exardescet ignis, charitatis scilicet. Et amplioris dilectionis. Mirabantur ergo Maria,*
alioqui

alioqui prudentissima & Ioseph, vt nos admirari doceant. Admirabātur inquā & studebant cōferentes cūcta quæ dicta erāt, à rudibus pastoribus, ab exteris viris regibus, qui pequi regē appellabant, puerū tredecim dierū, quem procumbētes adorarūt, donaq; mystica obtulerūt, hæc omnia cōferentes cū ijs, quæ in tēplo sancto à Simeone spiritu sctō pleno audiebāt, qui cāticū nouū cecinit puero benedictō, breue admodū verbis, refertū autē myste-
rijs, nō poterāt nō admirari. Quis nō miraretur vidēs, quā linceos fides sctā habet oculos? Sane hic infans ille erat de quo Esaias. Vere

Esai. 41.

tu es Deus absconditus, rex noster saluator. O quam absconditus Deus verus sub trabe nostre carnis delitescēs, angelorum gloria latēs sub paruulo corpusculo. Videtis charissimi quā merito mirātur Christi Iesu parentes, de bonitate Dei, qui sic ordine miro paulatim voluit innotescere mortalibus. Nūc audite mirabilem benedictionem quā Simeō illi dedit.

Et benedixit illis Simeō. Et dixit ad Mariā matrem eius, ecce hic positus est in ruinam, et in resurrectionem multorum in Israhel. Et

Text.

in signum cui contradicetur.

Mirabile mysterium, maior merito, & excelsior angelis Maria, ab inferiore & minore benedicatur. Hoc tamen non imperando, aut alio quod donum largiendo, quod peculare est Deo, qui benedixit creaturis suis, subinde ut orbe creauit. Sed benedixit eis enuntiando, quod omni laude digni erant, quos tanti dominus fecit. Sic angelus ad Mariam dixit, aue gratia plena dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Sic Elisabeth, quamuis inferior, collaudauit virginem gloriosam propalando mirabilem dignitatem, & insignes eius virtutes. Vnde hoc mihi ait ut veniat mater domini mei ad me? Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Sed quid mirum si Maria benedixit Simeon, qui benedixit Deum, & dixit. Nunc dimittis seruum tuum domine secundum verbum tuum in pace? Quin et nos hortatur regalis propheta dicens. Magnificate dominus mecum et exaltemus nomen eius in idipsum. Et iterum. Benedicamus dominum in omni tempore, et semper laus eius in ore meo. Itaque Deus optimus sua benedictione virtutem mirabilem impertit creaturis. Iuxta illud

Psa. 114.

aperu

aperis tu manum tuam, et implebis omne animal benedictione. Ministri tamen Dei, id est sacerdotes nouae legis, nos benedicendo ministerialiter spiritualia dona conciliant. At annuntiativae, siue per modum praedicandi, minores benedicunt maioribus. Ecce fratres ad umbrata est haec benedictio, in illa qua data fuit Iudith mulieri fortissime, alioqui sanctae, & Deo optimo vehementer dilectae. Cui post vi Etoriam partem de cruento ac funesto tyranno Holopherna, tu sacerdos, tum etiam uniuersa Bethulia, voce grandi clamabant. Benedicta tu filia a domino excelsa, quia viriliter fecisti. Quanto melius nos orthodoxi, in laudem Christiferae Mariae hodie decantare oportet, benedicta tu filia Dei patris, sponsa spiritus sancti, mater sacrosancta altissimi Dei filij, benedicta tu & millies benedicta, quia viriliter fecisti, caput satanae confringens, ubi conceptio tua singularis nil labis peccati agnouit. Sic multis retro seculis de te vaticinatum fuerat. Ipsa conteret caput tuum. Quod non vulgarem terrorem praebuit serpenti infelici satanae. Viriliter fecisti quando ut

Iudith. 15

Figura.

Gene. 3.

Iudi. 16. altera dalida s̄sonem robustissimum, ver-
bū patris, vinculis non eris sed nostra carnis
alligatum nobis miseris filijs Adæ præbusti.
Tunc nō vna ciuitas tantu sed vniuersus or-
bis ab impio Heli pherne liber euasit. Lau-
dent te omnes cali ciues, o virgo præclara, om-
nes creatura tonēt tua magna præconia. Be-
nedicta tu ait rex David ad humilem Abi-
Figura. gal, quia prohibuisti me, ne irem ad sangui-
1. Re. 25. nē. Quod verbū quotidie profert Deus nos-
ter matrem suam sacrā benedicēs. Tu pia parens
iram meā sedasti, tua humilitas & charitas
cor meū scutauit, nec vindictā sumerem de
Ioan. 10. mūdo Nabal superbo. Sed iā homo factus in
hunc mundū veni vt homines vitā habeant,
& abūdantius habeant. Fūctus est Simeō in
stus suo officio, & quoniā sacerdos erat bene
dixit eis. Nempe in templo nemo audebat da-
re benedictionem populo, nisi sacerdotio fun-
geretur. Imo hæc benedictio pars erat cerimo-
niarum, quæ in oblatione puerorum fiebant.
Quod si verba quibus vsus est Simeon audi-
re capit is, plane ea sunt quæ dominus præce-
pit sacerdotibus proferre. Dicente domino

Mosi

Mosi. Loquere Aaron & filijs eius, sic be-
nedicetis filijs Israel. Benedicat te dominus **Nume. 6**
& custodiat te. Ostēdat dominus vultū suū **Oratio s̄a**
ad te, & det tibi pacem. Conuertat dominus **cerdotū.**
faciem suam, & misereatur tui. Sic bene-
dictionem protulit sacerdos benedictus, &
vates sanctissimus. Quam nimirum euange-
lista siluit, eo quod in sacra scriptura benedi-
ctio illa sancita erat.

Ceterum quoniam vir sanctus Ioseph te-
stis locupletior erat virginitatis Mariæ &
nutritius Christi Iesu tantū, eam ob rem ad
verā matrē Simeō spū Dei tactus se vertit,
& ait. Ecce hic positus est, in ruinā & resur-
rectionem multorum in Israel. Breui verbo
profundissima mysteria referauit, quæ à pro- **Ro. 9. 10.**
phetis prædicta fuerunt, & ab apostolis re- **11.**
serata, maxime à beato Paulo. Is vberius
hæc pertractat scribens Romanis. Ecce, rem
sane satis mirandā, ideo quasi stupefactus lo-
quitur. Nempe ab omnibus Israelitis, mes-
sias expectatus erat, & ipse ob salutem
omnium venerat vt Paulo ante diximus.
At suapte malitia homines, beneficentiam

Dei

INFRA VIII. NATIV. DOMI.

Chrysof. Dei respicientes, medicamen verterunt sibi in lethale venenū. Fuit saluator mundi, cum Chrysofostomo placet, ut lux solis, quippeque oculos incolumes oblectat, egros vero excruciat. Oculis egris odiosa est lux, quæ puris valde est amabilis. Hinc Esaias Christum vocat lapidem offensionis & Petram scandali. Superbi offendentes in eius humilitatem corrūtes perierunt, humiles in sublime prouecti, & gratia Dei roborati surrexerunt. Idque virginem sacram nullatenus latuit, sed in suo cantico palam fecit. Deposuit potentes de sede, inquit, & exaltauit humiles. Ceciderunt Christo aduentante potentes pharisei & principes sacerdotum, ob suam insolentiam, surrexerunt autem apostoli, & Paulus spirans minorum & plerique alij. Et in signum cui contradicetur. O quanta contradictio facta est, contra miracula Christi Iesu, contra euangelium eius, & sanctam crucem, ut optime expendit beatus Augustinus. Signum crucis erectum est ait, sed contradicentibus eius inimicis. Prædicamus Christum crucifixum, Iudeis quidem scandalum gentibus autem stultitiam

DECLAMATIO. IX. 313

titiam, nobis autem vocatis sanctis virtus Dei est. Noli scribere rex Iudeorum dicunt improbi, sed Pilatus etsi ethnicus respondit. Ioan. 19. Quod scripsi scripsi. Potest & sic exponi ut idem peccator sit qui corrūit & resurgit. Ideo dicitur verte impios & non erunt. E-
Prom. 12. runt tamen quod non erūt. Ita legimus de niuue ciuitate subuersa triduo, non quidem in menibus sed in moribus. Contradicitur Christus ab hæreticis qui contra legis edictum agrum seminant diuerso semine, venenatam doctrinam efficientes. Contra dicitur heu in Israel Christus Iesus, hoc est inter fideles, dū orthodoxi perperam agunt Dei mādatis post habitis. Quotus quisque nostrum est fratres, qui corde candido dicat cum apostolo, Omnia arbitratus sum, ut stercora, ut Christum
Roma. 8. lucrifaciā? Et rursus, scio quod nec mors nec vita poterunt me separare à charitate Dei. Per pauci utique tales inueniuntur.
 Et tuam ipsius animam per transibit gladius. En quam magnus & terribilis fuerit cruciatus Mariæ, videntis filium suum Christum Iesu tot probra, flagella, & mala pati.
 Hunc

Lucæ. 1.

1. Cor. 1.

Origenes. *Hunc dolorē atrocem Origenes intelligit gladium, quo martyr effecta est Dei genitrix. Sanctus Ambrosius vero, verbū Dei affert gladium hūc fore, quod vivū est & efficax, & penetrabit in omni gladio ancipiti, dūdēs vsq; ad animā. Hoc verbū instar rophææ accute illud fuit. Mulier ecce filius tuus. Si*
 Ioan. 19. *quidē res hæc tam est seria, tāq; spū plena, ut contemplatione indigeat, non allocutione. Fecit Christus Iesus charissimi, ut saltem stillam doloris, quæ alina virgo passa est in passione filij sui, corda nostra saxea sentiant. Ut revententur ex multis cordibus cogitationes. Revelata sunt mala, quæ inimici saluatoris excogitabant quādo multis questionibus eum sunt adorti, quando corā Pylato instabāt vocibus clamātes crucifige crucifige eū. Revelantur hodie salubriter cogitationes nostræ dum exomologesim facientes coram sacerdote, mala quæ cogitatione tenui, patramus pandimus. Quasi illud domini audientes. Quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid ni fratres ad salutē animæ capesendā, corda nostra in confessione sancta referemus, quādo Christus Ie-*
 su

sus in cruce pendēs viscera sua nobis pandit? Per vulnera carnis, ait diuus Augustinus, patent mihi arcana cordis saluatoris, patent viscera charitatis, in quibus visitavit nos oriens ex alto. Varie cogitationes patefactæ sunt Christo Iesu nato, nam subinde pessimus Herodes seuire cœpit, & ira de bachatus magna, tot innocentes peremit. Magi vero qui antea idola vana colebant, regē regum Christū queritant, queritantes inveniunt, & inuentū fide integra, ac charitate flagrantia adorāt. Huc expectat illud ego veni ut nō vidētes videāt, id est ut gētis quæ hæc tenus cecucientes errabāt, fidē accipiant, et qui vident ceci fiant. Hoc est, ut iudæi qui se videre putabāt, et sciētia ac sanctimonia se poltere dicebāt, adeo excecati sunt ut suū messia & regē persequatur, et patibulo crucis affigāt. Vos charissimi expēdite altius, quā fuerit Christi Iesu atrox mors, quā gladiū Simeō ore prophetico vocavit. Quiq; nedū virgineū cor pertingeret, sed prorsus pertrāsierit. Hinc vox illa Christi Iesu morietis in aures suorū dilectorum iugiter insonat. O vos omnes qui
 transiit

Lucæ. 1.

Marc. 4.

Ioan. 9.

Nota.

Threno. transitis, videte & attendite si est dolor, sicut dolor meus. Quandoquidem in re tam seria magna attentione opus est. Ideo inquit, attendite, & videte. Is gladius teneram virginis animam supra quam dici potest, dolorum sentibus & stimulis replevit. Vbi notandum quod verbum hoc, ipse, referri non potest nisi ad Mariam, nam græce, astes, quasi dicat, tuam met, vel tuam ipsam animam. Sed de hoc in declamatione purificationis Mariæ, vberius dictum est. Sat sit scire illud Hieronymi. Quia virgo Maria mēte passa est, plusquam martyr fuit.

Text. Et erat Anna prophetissa filia Phanuel, hæc processerat in diebus suis, & vixerat cum viro suo annis septē à virginitate sua. Et hæc vidua vsque ad annos. 84. Quæ non discedebat de templo, ieiunijs & obsecrationibus seruiens die ac nocte.

Ecce quales eligat Deus vt sua proferant arcana, videte egregia quæ de vidua hac sancta Lucas proferat. Vtinam hodie tales viduas haberet omnes, ecclesia nostra Romana.

1. Timo. 5 Viduas quæ vere viduæ. Sunt ait apostolus honora

honora, elemosinis paupertatem earum subleua. At, quæ nomine tantum viduæ sunt non hoc honore sunt digne. Semel nupsit Anna non sepe, continens fuit quoad vixit marito orbata, ieiunijs & orationibus vacans, à templo sancto non recedens. Gratissimum Deo habitaculum corpus mundum & ieiunium. Oratio sobrietatem & puritatem assecutas, et affines habet. Vnde Paulus coniugatis consulat adinuicem contineant, vt orationi se dedant. Sane carne reluctante mens in Deum eleuari nequit. Habeant ergo in hac muliere benedicta exemplar viuendum fideles viduæ, habeant & vxorate tanquam lucidum speculum. Talis erat Iudith quæ olim superbum tyrannum suo gladio trucidauit, talis & sancta monica beati Augustini pia parens, cuius ieiunijs elemosynis, ac precibus, necnon lachrymis, tum maritus, tum filius ad Christum Iesum sunt conuersi. Quid plura? in veteri testamento prophetisse fuere. Maria soror Moysi, Debora fœmina sancta Olda, & alia, tamen Anna hæc, omnes superat, tum sanctitate, tum dignitate, quia messiam agno

1. Cor. 7.

S. Moni- ca.

Exod. 15

Judi. 5.

88 uic

uit toto corde amavit, encomijs mirificis eū
 predicauit. Non paucis sed cunctis qui opta-
 bant redemptionem Israel. Verum hæc erat
 vna de mulieribus quæ obseruabant ad ostiū
 1. Reg. 2. tabernaculi, vt in regum libro legimus.
 Vos nunc obseruate mecum, quam sit alie-
 nus Deus à personarum acceptione. Sane vt
 mundi iactura per virum & mulierem ob-
 orta est, sic per mulierem Mariam virgi-
 nem & hominem Christum Iesum salus ho-
 minum apparuit. Et qui fecit mulierem &
 hominem ad imaginem suam, vtrumque se-
 xum honorauit, non modo Simeoni reue-
 lans mysterium incarnationis absconditum,
 sed etiam Annæ viduæ sancte. O mirabi-
 lem Christi Iesu dignationem, qui se mulie-
 ri huic hodie manifestauit, is peccatrici Sa-
 maritanæ dixit. Ego sum messias, qui lo-
 quor tecum. Omnis ætas, vterque sexus sal-
 uatorem agnouit, qui cum in forma Dei
 esset mutauit habitum & vt quondam rex
 3. Re. 22. Israel, ingressus est prælium pugnaturus pro
 nobis. Pastores mirantur, Magus adorat,
 Simeon exultat, inter prophetandum vidua
 sancta

sancta Anna profitetur mira, de puero be-
 nedictio. Veh viduis quæ vestigia Tha-
 mar improbe sectantur, illa meretricio cul-
 tu Iudam socerum decepit suo magno malo,
 hæc messiam magnifice laudauit predica-
 uitque. Proh nefas, Romanæ viduæ clau-
 debant Ianuas domus, scindebant velum ca-
 pitis, nudis pedibus ambulabant, solitariæ
 edebant, collum sanguine herinacio vngebāt,
 scalide incedentes, ancillas iodebant, at non ul-
 la viduæ Christianæ nec signum aliquid vi-
 duitatis præ se ferunt. Quod autem tex-
 tus ait non discedebat à templo, hæc est fre-
 quenter limina templi terebat. Et bene
 Anna, idest gratia, eo quod in oculis Dei
 gratiosa erat valde, & gratiam in con-
 spectu eius inuenit. Eas ob res, spirituum
 propheticum illi saluator largitus est. Se-
 quitur.

Vt perfecerunt omnia secundum legem do-
 mini, reuersi sunt in Galileam in ciuitatem
 suam Nazareth.

Quia perfecti erāt et ex omni parte absoluti
 S s 2 perfecte

perfecte ea qua legis erant expleuerunt virgo Maria & Ioseph . Nos commonefaciunt Christi Iesu parentes, vt nec iota vnum legis

Iaco. 2. Christi relinquamus . Scientes quoniam qui peccauerit in vno factus est omnium reus.

Hoc est, qui quoduis mandatum Dei praterierit, supplicium patietur aeternum, nisi poeniteat. Vel sic factus est omnium reus, nam gratia Dei sublata propensus est vt labatur

Psal. 41. in scelera omnia . Dicente Dauide abissus abissum inuocat. Et alius propheta . Vlulabie

Eesai. 16. moab ad moab . Roborat hanc sententiam diuus Gregorius dicens . Peccatum quod per poenitentiam mox non deletur, statim ad aliud trahit. Quod quidem perspicue in David cernimus, qui post adulterium in homicidij scelus dilapsus est . Perfecerunt omnes legis antiquae ceremonias, humilitatis causa, & vt exemplum alijs darent . Saluator vero ideo

Galat. 4. factus est sub lege vt eos qui sub lege erant redimeret, & adoptionem filiorum reciperemus, veluti asserit apostolus. Qua in re mirabilem erga nos charitatem innuit.

Tex. Puer autem crescebat, & confortabatur
plenus

plenus gratia, & sapientia, & gratia Dei erat in illo.

Signanter ait puer crescebat, perinde quid nouum sit pueros in dies crescere, vt haereticorum iniquum dogma funditus euertat, quidq; ore improbo carnem in diuinitatem esse consumptam vel conuersam dixerunt. Crescebat vt verus homo veramque humanitatem habens, & crescendo confortabantur membra tenerrima. Graece habetur, confortabatur spiritu. Idest roborabatur ad exequenda officia corporis. Plenus sapientia, tum diuina, tum

humana infusa. Erant quippe in eo omnes thesauri sapientiae & scientiae Dei absconditi. Collo. 2.

Et tandem gratia Dei erat in illo . Imo vt Ioannes testis est, non est ei datus spiritus ad mensuram. Nempe in eo fuit gratia vnionis, capitis & particularis personae, vt theologi vere aiunt. Quin & ipse Christus fons exuberans & totius gratiae est. De cuius plenitudine omnes accepimus gratiam. Eccc quomodo caput est ecclesiae, nosque eius membra sumus. Aduertendum maxime est, quod secundum essentiam eadem est gratia particularis

Ioan. 1.

S. Thom. personæ in Christo, & gratia capitis, quippeque in nos derivatur. *S. Tho. 3. part. quaest. 8. artic. 5.* Adhæc, saluator crescebat quia mons erat, & lapillus propter nos factus est, **Dani. 2.** veniens in hunc mundum. Crevit autem in montem magnum adeo, ut iam sedeat index tera patris, ubi advocati partes gerit, interpellans pro nobis. Oremus toto corde ut crescat in nobis, quotidie puer Iesus, sua gratia nos roborans ut crescamus de virtute in virtutem euntes, donec videamus Deum nostrum in Sion. Idque nobis quæquam immeritis ipse impertiat, qui cum patre & spiritu sancto vivit & regnat in secula. Amen.

ANNOTATIONES
appendices.

Annotation. 1. **N**otandum primo quod vita iustorum in patria, quædam admiratio est, nam videntes pulchritudinem, maiestatem, & summi numinis potentiam, & alia id genus, stupore magno commoti dicunt. *Magnus dominus, & laudabilis nimis, & sapientia eius,*

Psal. 47

eius, ac magnitudinis non est finis. Verum si regina Sabba, alioqui sapiens, audiens sapientiam Salomonis, adeo demirabatur in extasim raptâ quod non habuerint ultra spiritum. Quid de unoquoque sancto dicemus, qui in felici illa vita videt Deum sicuti est? Nempe Salomoni dictum est, *visisti famam virtutibus tuis. Et agnovi quod verus est rumor quem audiui in terra mea, & intellexi quoniam dimidia pars, non est nuntiata mihi. Quæquidem omnia alludunt ad illud Pauli. Ex parte enim cognoscimus, & ex parte prophetamus. Sed cum venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est, itidem. Videmus nunc per speculum in ægumate, postea facie ad faciem. Tunc plane gliscentes omnes dicemus. Verus est rumor quem audiui in terra mea, vera sunt omnia quæ fides orthodoxa nos docuit, in terra calamitosa illa, & laboris, ac doloris plena. Tunc inquam videbimus, & affluens mirabitur & dilatabitur cor nostrum, veluti Esaias testatur. Nihilominus oportet*

3. Re. 10.

2. Cor. 13

Esai. 60.

INFRÀ VIII. NATIV. DOMI.

nos nunc opera Christi Iesu tota animi attentione considerare, & magis ac magis ea inspiciendo admirari, & cum regio cithareda decantare. Tu es Deus solus, qui facis mirabilia. Et hoc est manna quod Deus optimus pollicetur victoribus. Vincenti dabo manna absconditum, quod nemo nouit nisi qui accipit. Hebraice, mā, seu māhu. Id est quid est hoc. Ecce admiratio iustorum in hac vita mortali, en manna quouis fauo suauius. Quid est hoc quod externa intueor, dum cœlos & elementa considero nisi opus summi Dei, in quo potentia, sapientia, & bonitas opificis clarescunt? Quid hoc est, quod vnigena filius Dei carnem meam induit, & frater meus factus est, vt coheredem me faceret vitæ aeternæ? Quod tantopere me dilexit, vt mortem in cruce oppeteret, quo mortem & peccatū destrueret? Quid hoc est? Manna absconditum est, quo degustato, desipit omnis caro. Admirerur cum sacra Virgine opera Dei contemplantur in hac labili vita, vt facie ad faciem regem nostrum Christum, in cœlo videntes admiratione rapti eū collaudemus in aeternū.

Secunde

DECLAMATIO X. 327

Secundo, notandū quanta fuerit Hebræorum duritia & ingratitude, quorum multi dilapsi sunt in lapidem Christum Iesum impingentes. Maxime dolendum quod in Israel, non inter gentes quæ Deum ignorabant, sed in populo Dei quem maximis beneficijs prosequutus fuerat. Cui legem cœlicam dederat, cui tot vates ante se miserat, in hoc populo sibi delecto nec esset agnitus, nec vt ius erat susceptus. Vnde conqueritur & quidem recte. Quis cecus nisi populus meus? Esai. 42. Esai. 42. Molesta quidem res & valde onerosa, vt post hac Israel hoc est orthodoxorum caterua, Christum Iesum non brachijs extētis excipiat. Illi ceu ingrati miserè ceciderunt, nos resurgamus nouam vitā inchoantes, & mādata Dei opere exequamur. Sic alma Dei mater & Ioseph postquam perfecerunt legis mandata reuersi sunt in ciuitatem suam. Caueamus ne ingratitude noxa nos inuoluat vnquam, quin gratias agentes Deo pro tot impensis nobis donis, Deiparæ virginis humilitatem, fidem & charitatem imitemur.

ss Ter

3 Tertio animaduertamus oportet, quanti Deus faciat opera nostra, ieiunia, orationes, & alia id genus. Sane nisi Deus illa magni faceret, non tam exacte Anna prophetissa in euangelio esset commendata. Quippe ieiunijs & obsecrationibus seruebat Deo optimo. Respondet huic sententiae diuus Paulus. Non quasi aerem verberans, sed
 1. Cor. 9. castigo corpus meum, & in seruitutem redigo. Cur ita? Ne cum alijs predicauerim, ipse reprobus efficiar. Aerem verberare est tantum dicere, & non facere. Itaque haeretici omnes, opera bona horrentes aerem verberant, & ideo reprobi habebuntur. Si haec scitis beati eritis, si feceritis ea, ait magister verax Christus. Sin vero minus, peribitis & miseri eritis. Quid quod saluator noster ora imprudentium obstruxit dicens. Non omnis qui dicit mihi domine domine, intrabit in regnum caelorum, sed qui fecerit voluntatem patris mei qui in caelis est, ipse intrabit in regnum caelorum. Quid obsecro lucidius dici potuit

potuit? Haec vel sola sententia omnium haereticorum comenta destruit, nisi furor eorum pertinax foret.

Quarto fas erit notare, quod Christus in signum nobis datus est a patre, ut resurgamus, cum eius sancta dogmata, tum etiam illius candidam vitam sectantes. Mirabile dictu, Mosis signum victoriae in virga datur, quae conuersa fuit in serpentem. Gedeoni in rore, qui in vellus descendit, Abrahae in igne, qui deuorauit sacrificium, nobis autem longe melius, ac praecellentius signum ob oculos ponitur, Christus Iesus filius dei, in quem aspicientes aberrare minime quibimus. Quin ut quondam a serpētibz sauciati, aneum serpentem intuentes, subinde incolumes abibant, ita credentes in Iesum pendentem in cruce, & charitate toto pectore eum amantes, spiritalem salutem in templo rescipient. Ecce scopus totius vitae nostrae, in quem cogitationes omnes, verba, & opera nostra dirigamus. De quo signo vates Esaias dixit. Leuabit dominus signum in nationibus, & congregabit profugos israel. Quasi extorres et exules omnes eramus donec saluator

1. Cor. 9.

Ioan. 13.

Matt. 7.

4

Exod. 4.

Gene. 15.

Num. 21.

E sai. 5.

INFR A VIII. NATIV. DOMI.

Saluator crucis patibulū ascendit, at ubi mortuus est ad eum conuolantes, per fidem & dilectionem, conglomerati, perinde vt milites sub vexilio regis certamus, sathanā cruentū mundum fallacem, carnem subdolan patrocino illius profligātes, & prorsus expugnātes.

Quinto annotatu dignum est, qualiter Christus vnice dilectos cruciet in hac vita. Sane matrem sanctissimam, vehementer amatam gaudio suae passionis vulnerauit. Vnde sanctus Bernardus. Posteaquam dominus spiritum emisit in cruce, ipsius plane non tetigit animam crudelis illa lācea. Quae nec mortuo parcens, cui nocere non posset, aperuit latus.

S. Ber.

Sed animam virginis vtique penetravit, vt plusquam martyrem merito praedicemus. In qua nimirum corporee sensum passionis, excessit cōpassionis effectus. Nec inter tot agones difuit solamen caeleste, quo roborata deipara Maria stabat iuxta crucem filij sui, vt sanctus Ioannes narrat. Quin vera est illa sententia cui pauli, sicut abundant passiones Christi

Nota.

2. Cor. 1. si in nobis, sic per Christum abundat consolatio, cū concinit illud psalmi. Secundum multitudinē

DECLAMATIO X. 329

titudinem dolorum in corde meo, consolationes tuae letificauerunt animam meam. Quis trepidet posthac fratres labores effugiens? Gaudeamus profecto cum tribulatio instat, Iaco. 1. omne gaudium existimantes cum in variis tentationes incederimus, vt pulchre admoneat sanctus Iacobus.

DECLAMATIO

vndecima in festo
circuncisionis.

M

Irabile mysterium fratres sacrosancta ecclesia hodie ob oculos nostros posuit. tota nostri intellectus indagine contemplandum. Sane non tam Dei filij quam nostrum agitur festum charissimi, nam ipse subiit legis antiquae graue iugum, nos vero liberamur. Dolet puer Iesus, vt nos gaudeamus. Denique pientissimus medicus vulneratur, vt nos sanemur, circunciditur carne, vt nos purificet

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

risficet & circuncidat mente. O exuberantem summi Dei erga nos charitatem, non sicut Phil. 2. fuit, formam serui accipere, qui erat in forma Dei, patri coequalis, nisi exinaniret se hodie, catoris imaginem induens, medicamentum peccati nostri suscipiens? Iesu bone & nostramantissime, cum sephora Moysi sponsa iam clamare posset hac non desinam. Sponsus sanguinatus tu mihi es. Non auro argento ve, non gemmis vernantibus animam meam emisti, sed cruore roseo tuo, me decorasti, & è faucibus drachonis versuti redemisti. Es ob res inexhaustas tibi gratias ago, agam quæ quædiu vixero, te adiuvante. Nos ergo fratres ad explicandum sacrum euangelium accingamur, cuius ut audistis nunc, breuissima lectio est, veruntamen maximis ac multis diuinis mysterijs copiosa. Vbi potissime duo annotatione dignissima Lucas narrat. Primum Christi saluatoris nostri circuncisionem deinde quemadmodum è caelis per angelum Gabrielem nomē mellitum Iesu, fuerit alatum. Euangelij historia sic habet.

Euangelij Postquam consummati sunt dies octo, vt

ca

DECLAMATIO XI. 330

circuncideretur puer, vocatum est nomē eius Iesus. Quod vocatum est ab angelo priusquam in vtero conciperetur.

Puer Iesus octauo die aduentante ad circuncisionem ducitur. Sed quis obsecro puer iste est? Sane ille de quo beatus Ioannes intonuit. In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Ecce puer quam magnus quia Deus ab aeterno genitus à patre. Quem constituit heredem vniuersorum, per quem fecit & secula, vt per belle ait apostolus. Vere tu es Deus absconditus, rex noster saluator. Cum propheta clamare oportet. Deus aeternus sub paruo corpusculo dies octo tantum nato, latitat, fortitudo sub fragilitate, & tenera atate, immensaque maiestas paniculis inuoluitur. En fratres Sanson robustissimus alligatur, quem Dalida nostra, virgo sancta nobis obtulit, fasciis vincitum. Mira res, Filistim gaudentes eum suscipiunt, quando pharisæi & sacerdotes crucifigendum in Caluarie

Ioā. r.

Hebr. i.

Esā. 45.

INFRA VIII. NATIV. DOMI.

Caluarie locum ducunt, quasi molam ponderosam humeris eius imponentes, dum baiulat sibi crucum, & tanquam athleta fortis lanceam gestans suis manibus, qua triumphum de inimicis capret. Ut pulchre sanctus Athanasius notat. O domine tu es solus qui facis mirabilia. Non modo ait Cyprianus, mundi huius staturam admiror, non stabilitatem terrae, cum eam complectatur volubile firmamentum, non singulos dies, non luna defectum & incrementum, non solem semper integrum & laborem perpetuum, non temporum vicissitudines in quibus, quaedam vivit, & quaedam aere, quaedam mortua videntur deinde reuiuiscunt. Miror sane Deum in utero virginis, miror omnipotentem in cunabulis, miror quomodo verbo Dei caro adhaeserit, quomodo incorporeus Deus corporis nostri tegumentum induerit. Totus me stupor complectitur, dum intueor medicum nostrae salutis antidotum peccati nostri, absque peccato libenter accipere. Miror denique, proh dolor fratres in hac dispensatione tanti dispendia temporis & tam lentos ad obedientiam saluato-

S. Atha.

S. Cypria.
ser. nati.

ri

DECLAMATIO XI. 331

ris nostros processus. In breui poterat patrari negotium, & abrenari labor tantus, ad solū Christi verbum sicut factus est mundus. Iuxta illud ipse dixit & facta sunt. Sed elementario mundo dignior est homo rationalis, quod ex eo quod in eius seruitium facta sunt omnia facile creditur. Quin & haec sunt noua mira que praedixerat Ieremias. Nouum creauit Deus super terram, mulier circundabit virum. Et rursus Esaias clamat. Ut faceret opus suum peregrinum est opus eius ab eo. Ecce paruulus noster Iesus infans octo dierum, & vir potens vocatur, quem fragilitas foemeninea suo utero spiritu sancto operante conclusit, quem hodie virgineis brachijs portat, ut lapideo cultro vulneratus, omnium nostrum vulnera amputet. Vere langores nostros ipse portauit, cuius liuore sanati sumus. Opus suum profecto fecit quod creauerat saluans quod perierat, ad vitam reuocans quod mortuum fuerat. At peregrinum opus fuit in Deo, quod verbum caro factum est ex auro diuinitatis, & argento humanitatis, quasi species electri apparens, ut Ezechiel flu-

Iere. 31.

E sai. 28.

E sai. 53.

T t pe

Eze. i. pefactus vidit, quod factus est visibilis & cōprehensibilis, passibilis & mortalis, peregrinum quidem opus à maiestate dei est. At, quod puer suggens vbera, panniculis involutus, sanguinem sponte effundat, conuitia sustineat, & conscendens crucem inibi mortem oppetat peregrina res est. En puer octo dierū, & gigas omnipotens exultauit, vt athleta fortis ad currendam viam vehementer arduam ac laboriosam redemptionis nostræ.

Vt circunderetur puer, ait lucas, dies octo impleti sunt. Observandum quod pius parens creator noster, post infelicem prothoplastorum casum, hominibus originali culpa infectis semper medicamen tribuit, quo mundantur, & mundati non prorsus perirent. Vnde in lege naturæ sacrificia & oblationes pro infantibus deo offerrebantur. Ita vt sanguine animalium aboleretur feda illa lepra, de qua ingemiscens propheta ait. In peccatis concepit me mater mea. Et apostolus, omnes in adam peccauerunt & egent gloria dei. Ceterum

Magis. 4 Etis semper medicamen tribuit, quo mundantur, & mundati non prorsus perirent. Vnde in lege naturæ sacrificia & oblationes pro infantibus deo offerrebantur. Ita vt sanguine animalium aboleretur feda illa lepra, de qua ingemiscens propheta ait. In peccatis concepit me mater mea. Et apostolus, omnes in adam peccauerunt & egent gloria dei. Ceterum

Psal. 50. animalium aboleretur feda illa lepra, de qua ingemiscens propheta ait. In peccatis concepit me mater mea. Et apostolus, omnes in adam peccauerunt & egent gloria dei. Ceterum

Gene. 17 tempore Abrahæ, cum quo deus fedus percussit, cuius amicitia signum circumcisio fuit.

Infans

Infans cuius præpucij caro octauo die circumcisa non fuerat peribat de populo suo. Idq; in lege rursus innotauit. Leui. 12. Fiebat naraque lapideo cultro, vt inter ne animæ duritiæ remotionem adobraret. De quo signo Apostolus valde egregie differens inquit. Signū accepit Abrahā circumcisionis signaculū iustitiæ fidei, quæ est in præputio, vt sic pater omnium credentium præputium. Perinde dicat, Deus optimus Abrahæ dedit circumcisionē, non vt inde iustus fieret, sed vt iustitiæ, quam iam fide adeptus erat, claresceret notaque esset hoc signo. Nec soli Abrahæ, verū etiā omnium qui eius imitarentur fidē, quibus eque usq; ad legis ablationē hoc signū præcepit. Quamuis peregrinationis tempore dispensatione Dei fuerit intermissa. Vbi viscera pietatis summi nominis vel maximè patefcūt. Vt vt vehemēs erat dolor diæ tertia post circumcisionē, iter agere non valebāt hebræi in deserto, ob id tūc temporis circumcisio cessauit. Est quidem deus noster pater misericordiarū et fons totius cōsolatiōis. At qui, christus deus noster hoc signo minimè eguit quū esset ipsa iustitia, verū

Ioſue. 5.

Rom. 4.

Tt 2 tamen

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

tamē oneri tam graui legis, se subdere voluit. Quin & ipse dedit signum hoc Abraham, magna ei promittens, videlicet, quod esset pater multarum gentium, & reges plurimi nascerentur ex illo, & quod plus ponderis habebat, pollicitus est illi, dicens in semine tuo, benedicentur omnes gentes. Vnde apostolus exacte hoc explicans ait. Non in seminibus quasi in multis, sed in semine tuo quod est Christus. Par ergo erat vt promissione impleta ipse signum tolleret, qui illud dedit. Nonne iam Abraham pater multarum gentium effectus est, vbi fides eius longe lateque mirum in modum accreuit? Nunquid non plures reges prodierunt ex semine eius in Israel? Quid plura? Messias illi promissus in mundo apparuit, quem ille quondam oculis fidei vidit, et vehementer gauisus est. Valeat iam circuncisio quam mordicus Hebræi tenent frustra, quippeque vt salutaris erat olim, æque lethalis & mortifera est, vbi sacrum baptisma Christi Iesu apostolorum prædicatione sufficienter fuit hominibus pro palatum.

Quæstio. Mirum tamen est, quod Christus Iesus circuncidi

DECLAMATIO. XI. 333

cuncidi voluerit, cum S. Gregorius dicat. Omnis Christi actio nostra est instructio, imo ipse dominus teste Ioanne ait. Exemplū dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis ita & vos faciatis. Quorsum ergo ipse fecit quod nos orthodoxi execramur? Verum fratres saluator mundi circuncisionem accepit tempore illo, quo sub præcepto erat. Quam ob rem actio eius in hoc nobis est imitanda, vt obseruemus ea quæ sunt nostro tempore præcepta, tum adeo optimo, tum etiã ab ecclesia sancta, quæ spiritu Dei afflata præcepit, quæ nobis salubria sunt. Nonne scriptum est. Vnicuique negotio est tempus & oportunitas? Hinc pulchre Origenes ait. Sicut mortui sumus cu illo moriente, & conurreximus Christo resurgente, ita circuncisi sumus spirituali circuncisione per Christum, & ideo carnali circuncisione non indigemus. Quo pertinet illud apostoli. In quo circuncisi estis circuncisione non manu facta, in expiatione corporis, sed in circuncisione domini nostri Iesu Christi. Itaque suscipiendo figuram, saluator impleuit veritatem. Sane quod tantoperæ

Tt 3 sponfa

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

sponsa in canticis desiderabat obnixè & deposebat, aduētāte Christo impletū cernimus.

Dilectus meus mihi & ego illi, qui pascitur

Cantic. 2. inter lilia, donec aspires dies, & inclinentur

& 4. umbre. Idq; nō semel sed iterato dixit. Verū sole orto umbre paulatim euanescent, sic saluatore nato quæ umbratica erāt in lege veteri abolita sunt, & paulatino labefactata. Dicē

Apac. 21 te dño in trono gloriae suæ sedente. Ecce noua facio omnia. Hinc S. Augustinus. Nouus homo veniens in mundum, noua præcepta dedit mūdo, nouaque sacramenta instituit. Sunt sane

Nota. quæ plurime rationes, ob quas dominus circuncisionem accepit. Primo opere prætiū erat, vt carnis suæ sanctissime veritatem ostēderet. Sciebat nāque saluator, vt pote sapientia patris cœlestis, homines futuros qui eo demētiae, & ingratitude deuenirent, idque diaboli suggestu, vt veram humanitatē in Christo negarent. Vah demētiam hominum iniquorum, ne gratias agerent, & toto pectore amarent eum, qui tanta perpessus erat pro eis, dæmonis commenta innania sequi maluerunt, quam veritati fidē dare Impius Mani-

cheus

DECLAMATIO. XI. 334

cheus asserere haud erubuit, Christum phātasticum corpus habuisse. Appolinarius contra, corpus Christi diuinitati cōsubstāiale dixit. Valentinus improbus ore improbo profiteretur dominum è cœlo corpus attulisse. Plane cecauit eos malitia eorum, & dicentes se esse sapientes stulti facti sunt. Vt ergo tres cuneos hosce lapide vno prosterneret, noster David manu fortis Christus, goliathque gigantem monstruosum funditus prostraret, octauo die vt in lege sancitum fuerat circūciditur, lapideo cultro vulneratur, sanguinem effundit, vagit, lachrymatur dolore nimio confectus. Quæ omnia veri corporis, vera iudicia sunt. Secundo, par erat, vt legem quam ipse tulerat comprobaret, & à Deo datam esse insinuaret. Ipso dicente, non veni soluere legem sed adimplere. Tertio, ius erat vt qui Abrahæ promisit se nasciturū ex illius pro sapia, Abrahæ filium se ostenderet, quique legem circuncisionis a Deo acceperat, vt nunc tetigimus, in signum fidei. Huc attinet illud Pauli, Nusquam angelos apprehendit

Hæretic

Matt. 5.

Tt 4 sed

sed semen Abrahæ apprehendit. Quid plura?
 Vt legis onus graue nimis tolleret à nobis, le-
 gi obnoxium se fecit. De quo iugo ait beatus

1. Petri.

Petrus. Quare imposuistis eis iugum, quod
 nec nos nec patres nostri portare potuimus?
 Non vulgarem emphasim habent hæc ver-
 ba, quæ maxime Hebræos taxant. Hanc ra-
 tionem egregie tangit apostolus, dicens. Vbi

Galat. 4.

venit plenitudo temporis misit Deus filium
 suum factum ex muliere factum sub lege,
 vt eos qui sub lege erant redimeret. En du-
 plex donum modis omnibus existimandum,
 nedum nos redemit saluator è manu Pharao-
 nis tyranni, sub cuius imperio, heu astricti te-
 nebamur, sed de maledicto legis nos liberauit
 beneficentissimus saluator, iugum ferreum il-
 lud ex omnium nostrum colo auferens. Sit

Oseæ. II.

per omnia ipse benedictus qui sic vnice nos
 dilexit. Huc attinebat vaticinium Oseæ, per
 quem dominus pollicitus est. In funiculis A-
 dam traham eos, in vinculis charitatis. Et e-
 ro eis, quasi exaltans iugum super maxillas eo-
 rum. Equidem exaltauit iugum & abstulit,
 vbi legem ipse adimplens, iugum suauè nobis
 reliquit,

reliquit, legem gratiæ condens. Vnde pulchre
 ipse clamat. Tollite iugum meum super vos. **Matt. II.**

Iugum meum suauè est, & onus meum leue.
 Mira res, si rubus ardens non comburebatur,
 eo quod Deus ibi erat, quid mirum si onus le-
 gis nouè leuè sit, & iugum suauè, quod nobi-
 scum filius Dei quotidie portat? Extat illa
 sententia omni consolatione plena. Computre-
 scet iugum à facie olei. Olen gratiæ quod sua **Esa. 10.**

gratuita dignatione Christus abinde nobis lar-
 gitus est, id operatur vt nedum patièter ad-
 uersa sustineamus, sed quod mirabilius est,
 gratanter atque gaudenter. Quod videre est
 in apostolis de quibus Lucas inquit. Ibant a-
 postoli gaudentes à conspectu concilij, quo-
 niam digni habitusunt, pro nomine Iesu con-
 tumeliam pati. Videte obsecro fratres, videte
 aquas marath suapte naturæ amaras, per ma-
 num Moysi lignum mitentis dulcoratas. Crux
 Christi ligum salubre, quotidie mirabilia hæc
 operatur, dum in quauis calamitate clama-
 mus. Dominus dedit dominus abstulit, sicut
 Deo placuit, ita factum est, sit nomen domi-
 ni benedictum. Venit ergo Christus Dei filius **Iob. 1.**

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

homo factus, suscepit antique legis iugum p̄derosum, ut illo ablato, aliud suauitate plenum praberet suis orthodoxis, ita ut pueris condolens, puer ipse circuncisionem accipiens graue onus ab illis abstulit, de hoc fufius. Sanctus Tho. 3. p. q. 37. artic. 1. Vbi septem rationes adducit, ob quas saluator circuncisus est.

O iugum suaue & omni suauitate plenum, circuncisionis loco, quæ duntaxat ex opere operato gratiam cōferebat ad deletionē culpæ Originalis, datum est nobis baptisma sacrum, vbi abudatius & locupletius gratia nobis confertur, tã ad abolendam quamlibet culpã, quã ad aperiendam cœli ianuam, quod sane circuncisio nunquã potuit, nec martyrium, ante Christi Iesu aduentum & benedictã mortē.

Ceterum sciendũ est, quod saluator populũ suum à circuncisione carnis liberans, aliam spiritalem eis inuexit. De qua apostolus ad

Rom. 2. Romanos ait. Non enim qui in manifesto iudeus, neq; qui in manifesto in carne circuncisio, sed qui in abscondito iudeus est, & circuncisio cordis in spiritu, nõ litera. Cuius laus non ex hominibus, sed ex Deo est. Verba hæc

pl

DECLAMATIO XI. 336

plane ita nota sunt ut nullatenus expositione indigeat. Quibus maxime Christicolis spiritalem circuncisionem commendat. Itidem alibi. Nos sumus circuncisio qui spiritu rinimus Deo, & gloriamur non iam in carne, Phil. 3. sed in Christo Iesu, qui iustificatio nostra est. Neque hæc spiritalis circuncisio adeo noua est, ut non quondam eam præceperit Deus. Quã quidẽ mysticã hæc circuncisioẽ Moses Iudæis predicauit. Circūcidite ait, præputium cordis vestri, et cernicẽ vestrã ne induretis amplius. En circuncisio quæ fit à peccatis abstinẽdo, Deut. 10. quã sit antiqua. Et Esaias quãuis alijs verbis id suadet lucidius. Auferte malũ cogitationũ vestrarũ ab oculis meis. Cogitationes prauæ et super vacanæ, veluti præputiũ cordis sunt, Esae. quas execratur vehemẽter dñs. Atqui, quoniã opis nostræ nõ est auferre pctã, & corda mūdare sed Dei, clamat Moses. Circuncidet dñs Deus tuũ cor tuũ ex toto corde tuo, & in tota anima tua, ut possis viuere. Notandũ quam sit proficua, imo per necessaria hæc spiritalis circuncisio, sine qua anima viuere nequit. Ut possis viuere inquit. Quod est dictũ. Alioqui morieris. Nec sanctifi-

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

Iere. 4. catus Hieremias silētio rem tam seriam præterijt. Hæc dicit dominus viro Iuda & habitatori Hierusalem. Circūcidimini domino, & auferte præputia cordium vestrorum vi ri Iuda. Ne forte egrediatur, vt ignis indignatio mea, & succendatur, & non sit qui extinguat. Audistis quidē quāta mala in terminetur dñs, non ijs qui incircuncisi sunt corpore sed corde. Posthac fratres mei oportet ad re operam, vt tam cordis prauos affectus, quam etiam corporis omnes sensus mortificātes, quasi Petri no gladio ob Christi Iesu amorem quicquid noxiū est, subinde amputemus.

Cantic. 2. Tempus putationis venit ait sponsa. Vineæ domini sumus, palmites resecandi sunt, & purgandi vt fructus vberiores ferant. Certo certius scientes quod de omni verbo ocioso quod locuti fuerint homines, reddent rationē in die iudicij. Sicut iudex ipse equissimus cōmonefacit. Et quoniam à planta pedis vsque ad verticem in nobis non est sanitas, iuxta illud dauitici. Non est sanitas in carne mea, hæc expoliatio vniuersalis sit oportet, non in parte vna vt illa carnalis circuncisio facta

Eesai. 1. erat
Psal.

DECLAMATIO XI. 337

erat. Vnde pulchre apostolus ait. Expoliantes veterem hominem cum actibus suis, & induentes nouum. Equidem veterem hominem expoliat, qui superbiam, qui auaritiam, gulā, & alia id genus piacula à se prorsus abdicat. Nouumque hominem induit, qui humilitatem Christi Iesu, inopiam, charitatemque pro sua virili consecratur. Quod vero die octauo, vt Lucas recensuit, Christi circuncisio facta fuerit mysterio non vacat. Resurrectionem mirabilem hoc indicat, in qua absterget Deus omnem lachrymam, famem, sitim, & labores, quibus nunc vel maxime homo lacepsitus, & afflictus incedit. Hinc colligitur, quoniam pacto nos spiritualiter circuncidamus in omnibus viribus nostris, idque tam internæ quæ externæ. Sane si manus vel pes putrescere incipiat, statim resectio vel adustio fiat oportet, ne pars sincera inficiatur. Quod maxime rationi cōsentaneum esse, nemo tam stupens est qui ambigat. Peccatū autem nil est quam putredo, ea quæ non sola sed aliā ex alia producēs, ergo pētūm poenitentiæ cultro, dicto citius ressecādum est. Alio-

Nota.

Collatio.

qui vt

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

qui vt cancer vsq; quaq; serpit, assumēs omnia, oēs virtutes corrupens. Abissus abissum inuocat. Abissus vnus sceleris, abissum alterius parit. Dauid ex adultero in precipitiū homicidij cecidit. Iudas auarus, sacrilegus fit sacramentū indigne accipiens, reddidit Christū Iesum vili pratio, tadē infelix sese laqueo suspendit. Ecce putredo peccati in eo vsq; adeo circūserpēs omnia cōsumpsit in traditore. Iā

S. Ber. ser S. Bernardum tātis per audiamus. Nos quoq; mo. circū. fratres circūcidi necesse est, & sic nomē salutis accipere, circūcidi sane nō litera, sed spū, & veritate. Circūcidi nō vno mēbro, sed toto corpore simul. Licet enim magis in ea parte, qua mādata est Iudeis circuncisio regnet additamētū leniathā, quod à malo est, et amputari debet, vniuersam tñ occupat carnē ita vt dicere possimus. A plāta pedis vsque ad verticē nō est in nobis sanitas. Quod quidem malum magnū, adūbrabat ille homo descēdēs ab Hierusalē in Hierico, qui à latronibus spoliatus & vulneratus relictus est semiuiuus. Pius autē Samaritanus filius Dei descēdit, et eū intuens sauciātū, oleū & vinū gratiæ suæ infundens

DECLAMATIO XI. 338

infundēs peccatorē sanauit. Memēto fratres quod nemo in circuncisus possedit terram illam optatam lacte & melle manātem. Imo dñs ad Iosue ait, circūcide populū secundo. Vt intelligamus vitam Christianā nō aliud esse quā diuinā circuncisionem, alioqui patriam celestem cuius typū terra illa promissa gerebat, nemo corde incircūcisus intrabit. Si oculus vel manus tua scādalizat te, abscede eam & projice abs te. Videte terribilē circuncisionē oculorū manū, necnō & pedū. Quorsum charissimi in die circūcisionis Abrahæ, nomē eius, et sare vxoris illius inuuantur? Profecto quia in generatiōe spiritali quæ fit in baptismo, et in circuncisione spiritali, vox ea insonat. Ecce noua facio omnia. Hæc sanctus Augustinus. lib. 19. de ciuita. cap. 27. & 28. Nos igitur signati sumus fratres nobiliori signo, dicente apostolo. Nolite contristare spiritum sanctum in quo signati estis. Hoc signum in sacro baptismo accepimus plus valiturum, quā Iudæorū circūcisio. Quiq; temere se iactitāt quod in sua circuncisione Deus eos agnoscet in iudicio. Ita vt quisquis

Iosue. 5.

Nota.

Apoc. 21

Ephe. 4.

IN CIRCUNCISIO. DOMI.

Theophi.

quis quis illud signum non habuerit, eum asserant damnatum iri. Fabula hæc est, nam teste Theophilato, portionem illam benedictam carnis Christi, illesam ipse seruauit, & in die resurrectionis resumpsit, quo integrum corpus ascenderet in caelum. Vnde etiam ipsi Hebrei præpuciati asurgent, vt nullus defectus remaneat. Erit sanè tunc perfecta in nobis circuncisio, si vt Paulus hortatur nos, provideamus bona, non solum coram deo, qui internam conscientiam intuetur, sed coram hominibus, ne quicquam scandali præbeamus, etiam infirmis, Domino ipso cõminante. Veh illi per què scandalum venit.

2. Cor. 8.

Nota.

Ceterum fratres, si quis desiderio pio scire affectat, quantum doloris hodie passus est puer Iesus, altius rem consideret, dño opitulante. Alioquin sumus fragiles, vt dicere nõ possumus, dominus Iesus nisi in spiritu sancto, vt Apostolus contestatur. Duplicem dolorem contemur in Christo Iesu hodie, alterum mentalem, alterum corporalem. Equidem si quis iam doli capax, & vir etate perfectus, brachium haberet adeo infectum, vt medicorũ consilio

DECLAMATIO. XI. 339

consilio esset mane refecandũ. Infirmus subinde vt hoc scit, intelligens grauitatem futuri doloris, interne dolet antequã caro eius sit vulnerata. Dum ergo nouacula corpus vulnerat duplici illo dolore affligitur. Saluator mundi confestim vt in virginali utero sue benedictæ matris conceptus fuit, vir perfectus factus est. Iuxta illud Ieremiae, mulier circumdabit virum. Et in euangelio legimus. *Matt. 2.* Quod in ea natum est de spiritu sancto est. Vbi sanctus Basilius ait. Ecce quam perfecta fuerit Christi conceptio, vt natiuitas appellatur. Anima illa gloriosa videns verbum omnia præterita præsentia & futura agnouit. Maxime præssuras & labores, ac mortem suam contemplata est. Nec modo; vt alij martyres suos agones ex reuelatione sibi facta agnouerunt, ita & anima Christi angores peculiore intellexit, sed quantum doloris erat passurus optime sciuit. Vnde ob oculos eos cruciatus et si futuros habuit, ex utero sacrerime matris. Cuius vox gemibunda ea est. Dolor meus in conspectu meo semper. *Psal. 37.* sit dolorem circuncisionis mentalem, ex quo

conceptus est, corporalem vero die octavo, postquam alma virgo eum peperit. Magnus dolor prior, magnus & secundus. Si ergo viri Sichimite robusti corpore die tertia, post
 Gene. 34 circuncisionem sese tutari non valuerunt, contra filios Iacob certantes, ut sororem suam Dinam liberarent. Imo interfecti sunt ab eis dolore nimio circuncisionis consternati. Quid de puero Iesu dicemus, cuius corpus sacrum omnium erat tenerimum, & delicatissimum, quando cultro Petrino fuit vulneratus? Dubio procul tunc clamavit infans sanctissimus, si
 Treuo. 1. non ore, saltim mente. O vos omnes qui transitis per viam attendite & videte si est dolor sicut dolor meus. Attentione magna opus est charissimi in re tam seria tamque nobis frugifera. Eam ob rem ait attendite & videte, Totu cordis affectu inspicite, & oculis fidei illustrati contemplantini, si est, aut fuit unquam tam vehemens dolor, ut est hic meus. Quid de alma virgine dicam fratres, cuius viscera pertransiuit gladius ille, quo filius eius vulnus accepit, vos obsecro mente hæc reuelentes, gratias agite utriusque
 filio

filio sacerrimo, & benedictæ matri.

Deiparæ almæ verba illa sunt quæ superius adduximus, quæ séphora sponsa Moysi ore suo protulit, quando filius suus Petrino cultro circuncisus fuit. Sponsus sanguinum tu
 Exod. 4. mihi es. Mirabile mysterium, si filius, quomodo sponsus? Si vero sponsus qualiter & filius? Equidem Christus filius Dei sponsus fuit Mariæ, & etiam filius. Ipse namque tanquam sponsus processit ex ea, virginitatem illius seruans, dolorem ei nullum præbens. Unigena filius eius fuit, quem ope spiritus sancti concepit & peperit. Dicamus & nos fratres, Iesu bone, sponsus sanguinum tu nobis es. Quique tantopere nos etsi immeritos amasti, ut non semel sed septies sanguinem tuum pretiosum pro nobis affatim effunderes. In horto Gessemani anxius ad
 Lucæ. 22 patrem orans sudore sanguineo perfessus angore nimio fuisti confectus. In domo Pylati immanissimè flagellatus riuuli cruoris tui atrium irrigarunt. Spinea corona caput tuum vulneratum, unde sanguis faciem tuam sole pulchricrem cruentabant. Deinde

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

clavis ferreis pedes tui, manusque confosse sanguinem nobis tuum dedisti, nec guttatim sed terrentis in morem defluebat cruor ille. Quid plura? Tam fuit sponsus amantissimus noster Christus Iesus, sanguinisque sui magnificus largitor, ut post mortem lancea vulneratus de corde suo sanguinem nobis exhiberit. Dicente beato Ioanne. Vnus militum, lancea latus aperuit, & continuo exiit sanguis & aqua. Septies passeris occisi sanguine altare Dei in ablutione leprosi aspergebatur, ex edicto legis, & septies sacerdos noster Christus secundum ordinem Melchisedech, pro nostra salutem sanguinem effudit, quo peccatorum nostrorum leprosa fedissima mederetur.

Gene. 34 Ecce charissimi princeps Sichem filius regis emor, qui affectu magno accensus, ut diuina filiam Iacob pulcherrimam ducat, circumcisionem sponte accepit. Anima nostra

Figura. plane pulchrior sole est, eo quod imagine Dei summi insignita. Hanc sic Adamant filius Dei, ut pro ea sanguinem suum dare non reuerit. O diuina caue, tanto sponso sis indigna,

DECLAMATIO. XI. 341

gna, beneficium tibi impensum agnosce, gratias benefactori tuo redde, ama toto pectore, eum qui vnice te dilexit. Mira res princeps Sichem, post circumcisionem quam amore diuina sustinuit ab Hebraeis interfectus est. Ad eundem modum saluator cuius principatus super humerum eius, à Iudæis crucifixus obiit. Hunc pretiosum cruorem fratres iugiter ob oculos habentes, fortiter certemus, nullatenus hostes timentes. Nempe ut elephantes regis Antiochi fortius pugnabāt, videntes sanguinem vne & mori, quem eis ostenderunt ad acuedos in praelium, sic martyres sanguinem Christi contemplantes, nec tyrannos truculentos, nec ergastula, aut Sargines timebant. Confessores sanguinem hunc vne & mori aspicientes, id est Dei & hominis cruorem agnoscentes, mundum & ea quæ mundi sunt aspernabatur, & in eremum scelerum fugientes in cauernis terræ degebant, poenitentiam austerrimam agentes. Virgines etiam tenelle, suapte natura fragiles, Christi sanguine roborate, carnis effrenes motus, vicerunt, nec non hostes & carnifices triumpharunt.

Nota.

1. Mach.

6.

INFRA VIII. NATIV. DOMI.

Enimvero flāmeus ille gladius in Manucherubin positus, vt paradisum custodiat, necnō

Gene. 3. & ille qui in manu Abrahæ seuiebat con-

Gene. 22. tra Isaac, iam in ariete Christo vulnus infixit, vt nos viuamus, ille soluit quod non raperat. Canamus quotidie cum sanctis, qui in cælo canticum illud gratissimum indefesse concinūt, gloriam toto pectore regi nostro

Christo Iesu dantes. Redemisti nos domine in sanguine tuo. Ex omni tribu & lingua, et

Apoca. 5. populo, & natione, & fecisti nos Deo nostro regnū. Vtinā semper & vbiq̄ue, verba hæc, tum corde, tum ore personantes gratias exhiberemus saluatori nostro. Qui non in sanguine alieno, hircorū aut vitulorū, sed in sanguine suo redemit nos beneficus dominus. Sanguine agni primogenita Hebræorū liberātur in Aegypto ne angelus domini noceat, nos autē sanguine agni Dei Christi eripimur, & regnum sanctum efficimur Deo. Sanguis ille

S. Basil.

typum habebat sanguinis saluatoris nostri, Vt sanctus Basilus notat. lib. de spiritu sancto. cap. 14. multa sese offerebant de hoc mirabili sanguine Christi quæ lubens nunc mit-

to,

DECLAMATIO XI. 342

to, vt de sacro noīe eius Iesu in secunda parte declamationis huius aliqua dicere valeat.

Vos fratres vt Zaram filius Thamar hoc cocineo filio digitum vestrum alligate, coram vbiq̄ue habentes hunc resem cruorem, qui letificare vehemēter potest animas vestras, quavis calamitate vrgente.

Gene. 38.

SECUNDA PARS DECLAMATIONIS de ineffabili nomine Iesu.

Vocatum est nomen eius Iesus, quod vocatum est ab angelo, priusquam in utero conciperetur.

Tex.

Hic aduertendum quod textus concisus est, nam vbi dictum fuerat, vt circumcidere tur puer, statim addēdum est, circumcisus est. Et tunc sequitur vocatum est nomen eius Iesus. Hoc benedictum & omni veneratione dignum nomen, non ab hominibus inuentum est, sed à summo Deo datum, & per angelum almæ virgini nunciatum. Vocābis nomen eius Iesum ait Gabriel, hic erit magnus, & filius altissimi vocabitur. Ex his aduertere licet, non ab angelo

Luc. 1.

Vu 4 sed

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

Esai. 40. sed à Deo qui eum misit, hoc sanctum nomē datum esse. Vnde *Esaias* multis retro diebus prophetarat. Ecce nomē dñi venit de longinco. Ac si patenter dicat. Non humano consilio erit inuentum, sed diuino. Et rursus scriptum est. Vocabitur tibi nomen quod os domini nominauit. Itaque non *Deipara Maria*, nō *Ioseph nutritus eius*, sed pater cœlestis hoc nomen sacrosanctum imposuit filio suo. Nec absque magno mysterio & nostra utilitate, ceu infra domino opitulante indicabimus. Mira res ante quam esset conceptus iam nomen habebat, nam *Iesus summo Deo* nomen inditum est. Domini est salus, ait regalis propheta, & super populum tuum benedictio tuā. Si ergo peculiare est Deo saluare & salutē populo suo dare, *Iesus ipse est*, & fons omnium bonorum, salutisque author. Vbi obseruandum quod non ex præcepto nomen dabatur pueris in circuncisione, sed ex consuetudine, eo quod *Abraham* quando circuncisus fuit nonaginta nouem annos natus, impositionis nomen accepit à Deo, vna superadita litera. Vnde apud *Iudæos* hæc consuetudo inoleuit.

Hinc

DECLAMATIO XI. 343

hinc factum est, vt *Salomon* se tenellum & *Prou. 4.* unigenitum matri suæ appeller, quamuis frater eius vterimus natu maior erat, nam ille ante circūcisionem obiit absque nomine. Ideo quasi nusquam esset decessit.

Caterum roget quis, nomē nouum promissum est. *Messia* *Esai*a dicente. Vocabitur tibi nomen nouum, quod os domini nominauit. Hoc nomen *Iesus* alijs in veteri testamento fuit impositum, vt *Iosue* & *Iesu* sacerdoti, quomodo ergo saluator vocatus est *Iesus*?

Hic aduertendum est quod nomē debet proprietati rei respōdere. Vnde scite *Philosophus* *Arist. 4.* dixit. Ratio quam significat nomen, est definitio, quæ designat propriam rei naturam. Nomina singularium hominum semper imponuntur ab aliqua proprietate eius, cui nomē imponitur. Vel ab euentu & sic *Ioseph* vocauit primogenitum suum *Manassem* dicens. Oblivisci fecit me *Deus* omnium laborum meorum. *Gen. 41.*

Vel etiam ex aliqua qualitate nascentis. Sicut vocatus est *Esau*, id est rubeus. Erat quidem ruffus & totus in morem pellis hispida. Aliquando dantur nomina ex cognatio-

Vu s ne,

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

Gene. 25. ne, sic cognati Ioannis Baptistæ cunabantur, ut nomē patris Zachariæ daretur ei. Nomina autē quæ diuinitus aliquibus imponuntur, semper aliquod gratuitū donū significāt, illis coelitus datū. Hinc Abrahamæ dictū est appella-

Gene. 27.aberis Abrahamā, quia patrē multarū gētiū cōstitui te. Et Matth. 16. dictū est Petro. Tu es Petrus & super hāc Petrā edificabo ecclesiam meā. Quia Christo hoc munus gratiæ collatū erat, ut per ipsum oēs salutē acciperent, eā ob rē iure optimo nomē eius Iesus, id est saluator, per angelum, nō modo matri, sed etiam Ioseph, futuro nutricio datū est. Et quā quā alijs olim impositū fuerit hoc nomē secū-

S. Tho. p. 3. q. 37. art. 2. dū aliquā rationē factū est, quia tēporalē salutē populo Dei attulerūt. Secūdū autē rationē vniuersalis salutis hoc nomē Iesus propriū est Christo. Et ideo dicitur nomē nouum ab effectu nouo & inaudito. Imo Iosua qui antea Osee vocabatur, primus fuit qui hoc nomē benedictū habuit. Moses spū dei afflatus, ubi ducē populi eū cōstituit, Iesum ipsum nominauit. Is plane introduxit populū in terrā promissā a Deo, et duodecim tribubus eā di-

Nota. uisit

DECLAMATIO XI. 344

uisit. Adubrāns Christū Iesum venturū, qui fideles in cœlū duceret, cui omne iudiciū datū est à patre, ut singulis det gratiā & gloriā. Testāte apostolo. Vnicuiq; data est gratia, secūdum mensurā donationis Christi. Iosua barbaros profligauit, & expoliāuit illos, sic Christus principatus & potestates expoliās, traduxit illos cōfidenter dæmones omnes euicēs. Quid multa Iesus filius Iosedech sacerdos ille sanctus fuit, qui tēplum dñi restituit, ut merito imaginem Christi in se haberet. Cui datū est sacerdotiū secūdū ordinē Mel-sedech. Ut fufius probat Paulus ad Hebræ. 7. Iesus noster nō ex lapidibus nec manu factā extruxit ecclesiam, sed proprio sanguine redemit, & illam erexit. Tertius autē Iesus filius, Sirach nomē illud sanctissimū assequutus est. Vir sui seculi prudētissimus, ita ut renouaret sapientiam de corde suo. Ecclesi. 50. Ille Christi Iesu typum gessit profecto, quis Christo sapientior unquam fuit? Ipse sapientia patris cœlestis est. Prædicamūs Christum Dei virtutē, et Dei sapientiā ait Paulus. Ideo præcel-
lētī suæ doctrinā orbē vniuersum illumināuit,
i. E. s. d. 5.
i. Cor. 1.

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

uit, & euangelica veritate à cultu pessimo idolorum emundauit. Tres ergo isti eximij vi ri non immerito nomen Messiae habuere, & personam eius gesserunt, primus Dux fortissimus, fuit secundus sacerdos & summus Põti fexteplii restaurator, tertius sapietissimus scri ba. Quæ omnia summo gradu in Christo ag glutinata sunt. Nissfallor Deus summus ideo alios voluit ante Christi aduentum hoc bene dictum nomen habere, ne versutus Satã agnosceret Messiam ex nomine. De quarto nil inuenimus nisi quod in agro eius requieuerit ar ca domini, Philistæis remittentibus eam. Hinc S. Bernardus, Sermo. 3. Circun. Vocatum est nomen eius Iesus, non impositum, nempe hoc ei nomen est ab eterno, à natura propria habet vt sic saluator, innatum est ei hoc nomẽ, non inditum ab humana, vel angelica creatu ra. Sed quid dicimus, quia Esaias ipsum pue rum multis nominibus appellandum fore dixit, hoc tamen nomen tacuit? Sane exul tavit egregius propheta vt videret diem hunc, vidit & gamsus, gratulabundusque, laudans Deum ait. Puer natus est nobis, &

1. Reg. 6.

Esai. 9.

filius

DECLAMATIO XI. 345

filius datus est nobis, & factus est principa tus eius super hamerum eius. Et vocabitur no men eius admirabilis, consiliarius, Deus, for tis pater futuri seculi, princeps pacis. Magna quidem nomina, sed vbi est nomẽ quod est su per omne nomẽ? Vbi Iesus, in quo omne genu flectitur? Forte in ijs omnibus illud inuenie mus, sed expresum & quodammodo effusum. De quo sponsa oleum effusum nomen tuum. Habemus plane ex omnibus ijs appellationi bus Iesum. Nec vocari posset nec esse salua tor, si forte quippiam horum deffuisset. Ad mirabilis quidem est in mutatione nostræ vo luntatis, hoc saluationis nostræ principium, cum eo donante spernere incipimus quo im pensius antea diligebamus, dolere vnde leta bamur, amplecti quod metuebamus, optare quod contenebamus. Admirabilis plane, qui hæc in nobis operatur mirabilia. Consiliarium se exhibet in elestione pœnitentiæ & vitæ ordinatione, ne forte sit absque sciẽtia zelus, & voluntati bone prudentia desit. Alioqui Paulus arguet nos dicens. Zelum, vel emula tionem habent non secundum scientiã. Deus nobis

Esai. 9.

Cantic. 1.

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

nobis est in peccatorū remissione. Nā ipse ait. Ego dñs qui deleo iniquitates tuas propter me. Fortem eum experiamur oportet in certamine contra hostes nostros. Quique vocem illam intonat. Nollite timere ego vici mūdum. Pater futuri seculi Christus est, qui nobis immortalitatem promisit. Fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum. Per præsentis seculi patrem generamur ad mortem, eo quod statutū est hominibus semel mori & post hoc iudicium. Per Adā cœlestē regeneramur ad æternam vitam. Nec hoc satis est nisi princeps pacis sit Iesus, qui patri nos conciliet, cui traditurus est regnū, multiplicabitur eius imperium vt merito saluator mundi dicatur. Quam salutē hodie operari cepit sanguinē pro nobis effundens. Ecce opere implet nomen suum sanctū, & quia vocatur Iesus salutem nostram operari non horruit. Agite fratres & vos implete nomē vestrū magnū, Christiani appellati estis, opera agite vestro nomine digna. Nomen vestrum honorabile & sanctum est, imò vos estis genus electum regulæ sacerdotium, gens sancta populus

Ioan. 16.

Nota.

1. Petr. 2.

DECLAMATIO XI. 346

lus acquisitionis. Ne obsecro degeneres facti mancipia diaboli efficiamini. Nam qui facit peccatum seruus est peccati. Veh cui dictum est. Nomen habes quod viuas, & mortuus es. Hoc nomen, Christianus, nomen vitæ est, nisi fides charitate indigeat, quæ nimirum fides absque operibus viuere nequid. Quin & ipsa fides diu noctu clamat cum Rachele, & ait. Da mihi liberos alioquin moriar. Vhi Diuus Hieronymus, quasi filij nostri opera bona sunt, quæ ex voluntate candida procedunt. Vnde in lege maledictus erat qui semen non habebat, quod plane non modo de generatione carnali, sed de spiritali intelligendum est. Huc attinet illud. Ite maledicti in ignem æternum. Esuriui & non dedistis mihi manducare sitiui & non destis mihi bibere. Hoc ad hædos steriles dictum est, ad oues vero pias & pietatis operibus deditas contra. Venite benedicti patris mei percipite regnum. Videre est quosdam in ecclesia Dei, aliena rapientes, diuitias cogere, thesaurū suū in hac vita momentanea facientes. Hoc cine est Christianæ viuere?

Apoc. 3.

Genes. 30.

Nota.

Nempe

IN CIRCUNCISIO. DOMI.

Sacra vir
go Maria

Nempe tales nomen habent quod uiuant, nihilominus mortui sunt. It frustra nomen gerunt sanctum perperam uiuentes. Equidem alma virgo in ea epistola quæ ad sanctum ignatium misit, sic ait. Mores & vitam voto conformes. Breuis quidem sententia sed profunditate magna, en methodus totius perfectionis nostræ, vita nostra candida sit, & mores conspicui sine tenebra peccati elucescant, ita ut voto sancto quod in baptismo protulimus conformes sint. Saluator noster id nos hodie docet adimplens sacrum suum nomen, sanguinem suum effundens, ut dum Iesus vocatur, Iesus sit opere, non mine tenus.

Magnum quidem fratres & stupendum mysterium circunciditur puer, & vocatur Iesus, quid sibi vult ista connexio? Circuncisio nimirum magis saluandi quam saluatoris esse videtur, & saluatorem circuncidere decet, quam circuncidi. Sed agnoscamus mediatorem Dei & hominum, qui ab ipso natiuitatis suæ exordio diuinis humanis sociat, imo summis. Mirabile dictu, nascitur ex muliere, sed cui fecunditatis fructus sic accedat

ut

DECLAMATIO XI. 347

ut virginitatis flos nullatenus decidat. Pannis puer inuoluitur, & panni ipsi angelicis laudibus honorantur. Absconditur in præsepio, sed proditur stella radiantæ de cælo. Sic circuncisio veritatem susceptæ humanitatis probat, & nomen quod est super omne nomen gloriam indicat maiestatis. Circunciditur tãquam verus Abrahamæ filius, & Iesus vocatur tanquam filius Dei. Attendendum aut quod prius ab angelo vocatur Iesus, deinde ab hominibus, nam idem saluator, angeli & hominis. Sed angeli ab initio creaturæ saluator est, hominis autem ab incarnatione. O verbi profunditatem, ecce in ore duorum testium est omne verum, angeli & homines Christum Iesum fatentur mundi saluatorem, nec est aliud nomen nobis datum, in quo oporteat nos saluos fieri. Nos ergo ut in vacuum non portemus nomen salutis, spiritalẽ circuncisionem habeamus superflua quæcque ressecantes. Habentes alimenta & quibus regamur ijs contenti simus. En moralis & satis frugifera circuncisio, & qui habet duas tunicas det vnã non habenti, & de cibis similiter. Videtis normã viuendi

Nota.

Acto. 4.

1. Timo. 6

X x

di

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

di caelicam, & philosophiam diuinā, vos praecor eam pectoribus vestris altius infigite.

Nomē dei Sadai. Hic animaduertendum est, quod duobus nominibus prisci patres Deum optimum vocabant, adorabantque, in lege naturæ usque ad Moſen, nā Deū Sadai illum appellabant. Sadai interpretatur sufficiens, vel sufficientia, & quia toto corde eum diligebant, Sadai illū vocabant, in quo omnem sufficientiam habebant. Quin & ipse est qui dat iumentis escam ipsorum, & pullis cornuorum inuocantibus eum. Velut psalmographus canit. Itaque omnis creatura ad eum clamat. Sath. Sath. Quasi cum apostolo dicens. Omnis sufficientia nostra à Deo est. Hoc nomine Isaac vsus est quando misit, Iacob filium suum peregrinari. Benedicat tibi Deus Sadai, & crescere te faciat. Atqui tempore Moſi aliud nomen Dei apparuit. Vnde dominus ad eum sic ait. Ego dominus qui apparui Abraham, Isaac, & Iacob in Deo Sadai, & nomen meum Adonai non indicaui eis. Cuius nominis Moſes meminit in scripturis suis. Hoc quidem nomen essentiam Dei significat, ideo
Hebrai

DECLAMATIO XI. 348

Hebrai ex septuaginta duobus nominibus Dei, hoc unum vocabant praecipue. In lege autem noua ubi umbratica illa euauerūt, & arcana cuncta clarescunt, nam gratia & veritas, per Iesum Christum facta est, nos fideles hoc nomen benedictum Iesum habemus, veneramur, & totis medijs cordis diligimus. Decentes cum Abachuc. Gaudens gaudebo in domino, & exultabo in Deo Iesu meo. Sadai, id est qui sufficiens vel qui sufficientia, nomen Dei est, quoniam solus ipse sibi sufficiens, quia bonorum nostrorum nō indiget, nos vero vel maxime eo indigemus. In quo viuimus mouemur & sumus. Adonai. Hoc est dominus, vel dominator. Iesus saluator noster est. Quippe qui cum diues esset nosque inopes, & miseri, inops ipse factus est, ut illius spontanea inopia, nos locupletes ac diuites essemus innumeris spiritalibus diuitijs ditati. Dominus ac dominator est omnium quamuis inter cunabula vagiat, sanguinem suum, lachrymasque abunde hodie effundat. Eo quod vox Iacob in sonet, sub manibus Esau. Paui quibus inuolutus erat

Abac. 3.

Gene. 27

Nota.

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

Iesus, velut pellicule sunt, sub quibus latet, filius Dei, postquam verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Cui pater cœlestis loquitur dicens. Vox quidē vox Iacob est, manus manus sunt Esau. Plane in similitudinem carnis peccati hodie apparens, & cruciatum ingentem pro nobis circuncisus sustinēs benedictionem patris obtinuit nobis, qui maledictioni obnoxij eramus, necnon & filij ire iure vocabamur. De rore cœli & de pinguedine terræ, nobis datur benedictio, vbi cruore eius irrigamur qui Deus & homo est, Christi

Ephe. 1. Iesus Iesus, dicente apostolo. Qui benedixit nos in omni benedictione spiritali in cœlestibus. Sed in quo? Nēpe in ipso Christo Iesu, saluatore nostro, qui totius mūdi salus est.

Psal. 106 Psalmo grapho astruente. Misit verbum suum & sanavit eos. Quis obsecro tantum bonum misit? Sane pater cœlestis cupiēs vulneribus nostris mederi, cicatrices nostras sanguine sui filij sanare. De quibus ingemiscens aiebat propheta.

Psal. 37. Computruerunt & corrupte sunt cicatrices meæ, à facie insipientiæ meæ.

Ceterū volens nunc mitto nomen illud tetragramaton,

DECLAMATIO XI. 349

tetragramaton, idest nomē quatuor literarum, quod Hebræi sic scribunt. H, V, H, I. Ineffabile hoc nomē appellant nō quod fari nequeat, vt Origenes notat, sed quod tantoperē illud venerentur, vt nemo nisi sacerdos in benedictione populi proferre illud audeat. Nec scribere hoc nomen extra libros biblicos volebāt, coacti aliquando per figurā sic exarabant, si vero aliquando in terram caderet piaculū ducebant. Proh nefas quorū Christicolæ hodie ore polluto nomen benedictum Iesum assumunt peierantes. Faxit Deus optimus, vt tam lethalis pestis quam primum abscedat, à fidelium ore. Atqui litere quibus hoc nomen honorificum tetragramaton scribebatur erant. Iod, He, Vau, He, Sic & græce, quatuor literis scribitur nomen Dei. Theos, verum quod pueri Hebræorum canebāt hierosolymis Christum Iesum laudātes, & mesiā verū profitentem, ex psalmo desumptum erat, vbi sic habetur. O domine saluum me fac, o domine prosperare, benedictus qui venit in nomine domini. Hebraice habetur. O Iehouah, saluum me fac. Saluatorem mundi Iesum appellabant

Psal. 117

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

in quo mundi salus sita erat. Adhuc notandum quod nomen illud ineffabile, ut quidam aiunt, ineffabile factum est per litteram. S. quam Schim Hebræi vocant. In cuius pronuntiatione maxillam inferiorem superiori iungimus. Vbi incarnationis mirabile opus ostenditur. Iodem Deus homo factus est, & vocatus Iesus, præterea, Schim, apud Hebræos figuram lampadis habet, quam ob rem incarnationem significat. Iuxta illud Esaiæ. Et saluator ut lampas accendatur. Lampas Christum denotat, nam intus habet lumen diuinitatis, & oleum effusum quod est nomē benedictum Iesum. Sic clarescere cœpit nomen Dei, adeo ut demiratus David dicat. Domine dominus noster quam admirabile est nomen tuum in vniuersa terra. Et ipse dominus ait. A solis ortu usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus. Quodque olim non contigerat. Sed notus erat Deus in Israel duntaxat, magnumque nomen eius in Iudæa. Sed iam fas erit de mirabili virtute huius sacratissimi nominis Iesu aliqua indagare, quæ tum magnum solatium, tum ingens commodum afferant

Picus. li.
7.

Esa. 62.

DECLAMATIO XI. 350

rant mentibus nostris. Quam sit venerandū, & modis omnibus colendū hoc salutare nomē palā facit apostolus. In nomine Iesu omne genu flectatur, cœlestium terrestrium & infernorum. Ecce triplicem monarchiam nominauit, cœlum & terram, & infernū, in quibus omnes genu flexi nomen hoc sacrum adorant. Angeli & omnes beati, in cœlis, orthodoxi in terra, iusti qui in purgatorio poenas luunt, donec purgati etherea regna possideant, cuncti magnificant Iesum. Quid plura? Demones quamuis miseri, superbi, & procaces in nomine Iesu exhibant ab obsessis per aera clamantes. Quid nobis et tibi, fili Dei benedicti, venisti ante tempus torquere nos? Quid ergo mirabilius? Quid re potētius hoc sacro nomine? Langores quosuis fugat, demonia pellit, mortuis vitam præbet, claudis reclusos gressus exhibet. Argentum & aurum non est mihi ait, Petrus, totius ecclesiæ caput, quod autem habeo hoc tibi do. Et confestim, claudus medicans in speciosa porta templi, exiliens incolumis factus est, stupentibus cunctis. Sed quid auri argenti ve illi impertiuir? In nomine Iesu

2. Cor. 12.

Matt. 8.

Acto. 3.

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

Psal. 118. surge & ambula. Iesu bone & salutis nostræ
 auidissime, qui claudicantes sanas, tua potenti
 virtute, precamur supplices, & toto pectore
 oramus cum Dauide. Dirige gressus nostros
 in semitis tuis, in mandatis tuis sanctis, ne for
 sitam, moueantur vestigia nostrâ. Vach de
 mentiâ execrandam hæreticorum, qui nolūt,
 flectere genua ad nomen Iesu, ij peiores diabo
 lo facti, cum diabolo cruciabuntur, ni respue
 rint pœnitentiam agentes in hac vita, quam
 dominus eis sua gratuita dignatione imper
 tiat, ne pereant, En fons patens domui David
 in ablationem peccatoris & menstruate, ve
 lut propheta varicinatus est. Quem vtique
 limpidiſſimum fontem, apostolus digito suo no
 bis ostendens inquit. Abluti estis, sanctificati
 estis, iustificati estis, in nomine domini Iesu
 Christi. O sacrum, ô salutiferum & per om
 nia venerandum nomen Iesu Christi, in quo
 fideles omnes abluti, sanctificati, & iustifica
 ti sumus. E quidem in hoc benedicto nomi
 ne quotquot abluuntur vt de Nazareis Iere
 mias ait. Cãdidiore sunt niue, nitidiores la
 ete, et ebore antiquo pulchriores. Plane ij sunt
 quos

DECLAMATIO XI. 352

quos in spiritu Ioãnes inspexit sequentes agnũ
 statem supra montem Sion, quique in fron
 tibus suis, hoc est in anima scriptum habebant
 nomen hoc saccerrimum. Mons Sion Ecclesia *Apo. 14.*
 Romana sancta est, in qua saluatoreẽ specta
 mus dominum nostrum Iesum Christũ, qui re
 formabit corpus humilitatis nostræ, configu
 ratũ corpori claritatis suæ. In hac Sion id est,
 specula, oculis fidei sacræ reuelata facie, vela
 mine Mosi deposito, gloriam domini speculã
 tes, certo certius clamamus cum beato Petro.
 Non est nobis aliud nomen datum sub cœlo, *Acto. 4.*
 in quo oporteat nos saluos fieri. Quin & ipse
 dominus per Oseã ait. Non est saluator absq; *Oseã. 3.*
 me. Idque Esauas contestatur. Nec Zacharias
 hoc siluit, imo voce magna ait. Ecce rex tuus.
 venit tibi iustus & saluator. Angelus ad pa
 stores huius saluatoris meminit. Natus est vo
 bis hodie saluator qui est Christus. Hinc conc
 cilij Lugdunensis decretum sic habet. Cõue
 nientes in ecclesia, nomen illud quod est super
 omne nomen, à quo aliud sub cœlo non est da
 tum hominibus, in quo saluos fieri credentes
 oporteat. Nomen videlicet Iesu Christi exhi
 bitione

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

Luca. 10. bitione specialis reuerentiæ attollant. Agitte vos charissimi sanctum & terribile est nomen hoc, suauis iustus, horrendum demonijs, ut nunc attigimus. Quam plenum gaudij & consolationis est nobis, tam vicissim terribile est hostibus nostris. In nomine meo demonia eicient serpentes tollent, ait saluator. Idque quotidie nobis accidit, dum tentatione catimur, demon, mundus, aut caro nostra inuestat, in nomine Iesu clamantes, nihil bella hostilia nocent. Vnde Bernardus Iesus mel in ore, melos in aure, ubi in corde. Quid dulcius melle? Salomon ait mitium habet dulcedinis. Sic nomen hoc fons est, & radix totius suauitatis. In auribus melos suauis est, & in corde alacritas & gaudium mirabile. Eam ob rem omnia in nomine Iesu Christi facite, ut pulchre admonet apostolus, qui ore & corde Iesum Christum personabat, quemadmodum passim in suis epistolis conspicuum est. Nihil aliud magis inculcat quam hoc suauissimum, mellissimumque nomen Iesu Christi.

Nedum iesus salutare nomen, nobis armatura mirabilis est, qua omnes inuestis-

mos

DECLAMATIO XI. 352

mos hostes expugnamus, funditus & prostramus, sed asilum, & turris in expugnabilis cunctis Christi militibus est. Hinc Salomon. Turris fortissima est nomen domini, ad ipsam currit iustus & exaltabitur. Singula emphasim habent non vulgarem. Iesus turris est non quæuis, sed fortissima, vndiquaque munita contra quam nec techne aut iacula diaboli quicquam valent. Ad hanc confugiunt non omnes, sed iusti apostoli sancti, martyres domini, tyrannorum minas spernentes, vulnera & cruciatus perferentes. Nec non, & confessores, & virgines carnem suam ieiunijs, & vigilijs castigantes, ad hanc turrim munitissimam confugebant, fugiuntque quotidie in hac calamitosa vita, degentes, quæ quidem iugis militia est, super terram teste beato Iob. Et velut septuaginta transtulerunt, tetratio est vita hominis super terram. Attendite fratres non morose aut segniter, orare oportet, nomenque iesu Christi inuocare, sed festinanter, eam ob rem sapiens dixit ad ipsam currit iustus. Quamprimum tentatio pulsat iustus clamat. Deus in adiutorium meum

Prou. 18.

S. Bern.

Colo. 3.

Iob. 7.

Psal. 69.

meum

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

meum intende, domine Iesu ad adiuvandum me festina. Et iterum. Deus in nomine tuo potest

Psal. 52. tissimo saluum me fac, & in virtute tua libera me. Statimque, dominus qui non dormitabit neque dormiet respondebit. Quonia in me speravit liberabo eum proteget eum, quonia cognouit nomen meum. Discat hic omnes Christicole se

Psal. 90. dulo se exercere, & nomen Iesu, saepe sepius inuocare, quo velut in arce fortissima, requie & pacem adinuenire possint. Quin et vates regis omnes fideles pusillos & magnos comonescit, ut tam mirificum ac precellentem nomen

Psa. 149 laudent. Reges terrae & omnes populi, principes & omnes iudices terrae, iuvenes & virgines, senes cum iunioribus laudent nomen domini, quia exaltatum est nomen eius solius. Ecce sanctus propheta omnes excitat fideles, ad honorandum ac laudandum sanctissimum hoc nomen. Vos fratres habete hoc commendatissimum, siue cubitum eutes, siue è lecto surgentes, imo & cuncta in nomine Iesu facientes, fieri non potest, quin foelicem finem sortiantur. Christo Iesu contestante, ac ore suo sacro promittente. Amen dico vobis si quid pe-

cieritis

DECLAMATIO XI. 353

cieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Quid obsecro vtilius, aut foelicius dici unquam potuit? Tanta virtutis hoc salubre nomen est, ut pater caelestis audiens nomen filij sui dilecti, in quo maxime sibi complacuit, subinde praecantibus magna largiatur dona. Quem ad modum saluator pollicitus est.

Denique cum sponsa decantare nunc lubet. Canti. r. Oleum effusum nomen tuum. Aequidem aptissima comparatio haec est. Non modo sponsi oscula & vbera sponsa desiderat, na dixerat osculetur me osculo oris sui, quia meliora sunt vbera tua vino, verum etiam nominis gratiam & virtutem demiratur, & commendat. Quod quidem tam est odoriferum tam suaue redolens, tantis & refertum gratijs dulcedinis, ut oleo siue vnguento praestantissimi odoris possit ac debeat comparari. Olei plane nomine vnguentum praeciosum intelligitur, vel succus aromaticus, eo quod fere vnguenta omnia ex oleo conficiantur ut prima & praecipua materia. Adiuuetis deinde alijs herbarum speciebus aromaticarum, secundum quas variantur vnguenta. Sic aliud vnguentum nardi aliud myrrhae

Nota.

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

mirrhe, & ita in alijs speciebus. Quod autem in euangelio unguentum Magdalene spicatiū dicitur, ratio est, quia ex spicis nardi fiebat, ideo præstantius eo, quod ex folijs eiusdem nardi conficiebatur. At ergo sponsa, oleum effusum nomen tuum, Non quidem inclusum, sed effusum. Nam ubi apertum fuerit vasculum & effusum, quod ante latebat unguentum, tum demum ipsius odoris fragrantia longe lateque spargitur. Sicuti de unguento Maris legimus, quod alabastro fracto, nõ modo conuantes eius odore sunt resecti, sed tota domus repleta est odore unguenti. Ad hũc modum sponsus Christus iesus sic nomen suum benedictum per orbem effudit, vt vniuersas mundi partes, omniaque terrarum climata odore gratiæ suæ impleat, vbi que se laudãdum præbens fidelium cordibus, vbi que omnes fideles suæ dulcedinis gratia abunde reficiens, quemadmodum oleum pretiosum effusum omnes copiose astãtes reficit & oblectat. Ceterum, oleum non modo illuminat tenebrasque depellit, sed exhilarat, & mēbrorum virtutem reparat. Tandem vulneribus adhibetur, vt medicamē

Mar. 14.

DECLAMATIO XI. 354

medicamē salutis sit. Quod vero oleũ latũ red dat aspectum perũctis, palã facit David dicēs. P sal. 103.
 Vt exhilaret faciē in oleo, & panis cor hominis confirmet. Cōfortat mēbra, & athletas robustiores efficit. Hinc legimus, infirmata sunt genua mea à ieiunio, & caro mea immutata est propter oleum, siue ab oleo. Et hæc consuetudo inoleuit apud antiquos. Ad restituendas vires adhibetur oleum vt patet de captiuis ex irenere defatigatis, qui oleo vucti fuere Quar 2. Paral. 28.
 10 notissimum est oleum adhiberi vulneribus. Vnde illud prophete, vulnus, & liuor, & plaga non sunt ligata, nec curata medicamine, Esai. 1.
 nec fota oleo. Quin & Samaritanus ille euangelicus, vulnera sauciati hominis, oleo vñxit. Iuxta hunc quadruplicem olei vsum atque virtutem, dicimus nomen Iesum multiplicis esse virtutis, effectumque habere non vnicum. Exhilarat mentis faciē, & magnopere letã reddit, tam gratissimi ac iucundissimi nominis memoria. Imo omnem mestitiam longe depellit. Nonne gauisi sunt discipuli viso domino post resurrectionem? Hunc videt mens nostra quoties illius sacerrimi nominis

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

est memor. Ioannes in tentorio materno clausus, oculis suis Iesum non vidit, & nihilo fecius exultauit mirum in modum, quemadmodum mater eius testata est. Adhuc, omnes interioris animae vires mirabiliter roborat, ita ut ad omnes functiones suas peragendas, sufficiat. Et enim lassatis, & defatigatis in via Dei ob virtutis studium, nil potest adhiberi tam efficacem ad resumendas vires, ad percurrentem viam mandatorum Dei, ad prelianda domini praelia, quam oleum istud nominis Christi Iesu.

At qui quod vulnus tam excruciale, aut quis morbus tan grauis, cui non hoc oleo superfuso facile medeatur? Equidem seminuos curare valet, et mortuos viuificare potest. Quid quod instar olei illuminat corda obcecata, ut iam agnoscere possint Christum Iesum creatorem ac redemptorem mundi? Vnde ipse Iesus ait. Ego sum lux mundi. Non vnus ciuitatis aut regni sed totius mundi lux saluator est. Nec ut Manichaeus stulte commentus est, sol iste qui terram illuminat Christus est, sed lux hominum appellatur à Ioanne, & sol iustitiae ab Esaiâ. Quid obsecro candelabrum illud in tem-

plo

DECLAMATIO. XI. 355

plo auro purissimo fabricatum ex precepto domini, septemque lucernas habens praesignabat, quam nomen hoc iubare ipso lucidius, per quod septem charismatum dona fidelium mentibus dantur? Ideo adolescentule dilexerunt te. Anima fidelium haec sunt, quae in sacro baptismate generantur intra ecclesiam. De quibus Petrus apostolorum princeps. Quasi modo geniti infantes sine dolo lac concupiscite ut in eo crescatis. Adolescentule itidem sunt qui in poenitentiae lauacro abluuntur & à vetustate peccatorum lauantur. Huiusmodi adolescentule vehementer delectantur fragrantia nominis iesu, mireque reficiuntur, ita ut non possint non diligere sponsum tam beneficum, totum desiderabilem, ac suauissimis vnguentis delibutum. Signanter adolescentule, non vetule sponsum Christum diligunt, nam si etate corporis videantur senescere orthodoxi, intus tamen in anima adolescentiam retinent. Vnde in psalmo legimus. Introibo ad altare Dei, ad Deum qui letificat iuuentutem meam. Et iterum. Renouabitur ut aquile iuuentus tua. In adolescentularum nomine puritas, & incorruptio

Exod. 25

1. Petr. 2.

Psal. 41.

Psal. 102.

Yy prio

Lucæ. I.

Nota.

Ioan. 8.

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

2. Cor. II.

ptio insinuat, quippeque alienis non sunt occupate amoribus, sed Christum solum pura mente cādidoque corde, ut sponsum diligunt. Has admonet Paulus, ne sicut serpens seduxit Euā astutia sua, sic corrupatur a simplicitate, quae est in Christo Iesu. Versutus ille serpens, ut est inuidus, nullū nō mouet lapidē ut orthodoxorū mentes corrupat. Quā ob rē caute ambulādū est semper. Hinc quotidie videmus in sancta ecclesia viriusque sexus homines, adhuc in etate teneriori, quando maxime videtur eis mūdus sapere, in optimo etatis vigore, odore nominis diuini Iesu allecti quod viriliter mūdū, et quicquid in mūdo arridet plausibile cōtēnūt, rotosq; se spōsi nobilissimi obsequijs dedūt tradūtque. Ii propter eius amorem, contra carnem mūdum, & diabolū, ac satellites eius fortissima praelia ea quae assidua gerentes.

S. Bern.

Sanctus Bernardus spū seruidus, doctrinae que mirabili prae dicitur, eaq; magis caelitus inspirata quam humanitus parta, has adolescentulas mentes ipsas caelestes, ac angelorum no- uem choros esse asserit. sermo. 19. in canti. Nā quia capatiores integro oleo gaudent, effuso

NON

DECLAMATIO XI. 356

non indigent. Ii vehementer diligunt Christum Iesum diu noctūque collaudant dicentes. Sanctus, Sanctus, Sanctus dominus exercituum, ut de seraphin, asserit Esaias. Atque eo magis laudant, quo plus amant. Oleum effusum nomen tuum. Ecce ob bonum odore vberum intrinsecus perfusorum, ait sponsa, oleum effusum esse nomen Christi Iesu, ascribens ipsum odorem nomini sponsi tanquā oleo effuso super vbera. Et quicūque munere gratiae exterioris perfusum se sentit, quo & ipse alijs re fundere possit, etiam huic dicere est, oleum effusum nomen tuum. Sed sane cauendum est in his, aut dare quod nobis accepimus, aut quod erogandum accepimus retinere. S. Bern. sermo. 18. in canti. Curramus fratres curramus in odorem huius suauissimi unguenti, & cum adolescentibus magnopere Christum diligamus. Quid captius resonat dulcius quam Iesus saluator? Quid gratius lassus, quam requietionis praconium? Quid egrotis suauius prudenti medico? Quid perditis mellitius nomine redemptoris? Ecce quot thesauros habet hoc mirabile nomen Iesus.

Esai. 6.

S. Bern.

Atha.

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

Summa.

Post hoc salutiferum nomen currant uniuersi, nam turris fortissima est, ex qua mille clipei pendent, omnisque armatura fortium in illo reposita est. Antidotum animarum nostrarum efficax iesus ipse extat. Ipse veritas qui oculorum mentium illuminat, ipse via duicens nos per tutum iter, ipse iesus vita est, sine qua mors. Adolescentule nimium eum diligant, quæ nimis ab eo dilectæ sunt, ob eius amorem omnia deserentes. Nam paululum postquam hæc visibilia transierint, sponsum nobilissimum inuenient, inuentum & possidebunt, possidentes eo fruëtur perpetim, in gloria. Quam ipse nobis dare dignetur, qui cum patre & spiritu sancto regnat, in secula seculorum. Amen.

ANNOTATIONES
appendices.

Annotatio. I.

Primo notandum quam se dimiserit filius Dei propter nos. Quique cum salus mundi esset, non horruit medicamẽ accipere quod ipse priscis patribus dederat, in originalis culpe medelam. Circuncidi voluit qui agnus Dei est,

DECLAMATIO. XI. 357

est, & peccata totius mundi tollere venerat, & nec vestigium vulneris peccati habens ligaturam vulneris non refugit. Ne posthac superbi filij Adæ tot vulneribus delictorum. Nota. sauciati erubescant vulnerum ligaturam. Quin potius sua piacula per integram exomologesim facientes, cordis sui viscera sacerdoti sponte pandant, sanctam absolutionem accipientes. Sanctus Bernardus. sermo. I. circuncisionis. Hinc temeritas & stultitia hereticorum apparet, quique more pecudum viuentes, Confessio. non pudet eos peccati, pudet autem scelera sua nefanda confiteri. Audiant regalem prophetam ingemiscentem, tam insignem insipientiam. Quoniam tacui inueterauerunt ossa mea. Et Psal. 31. iterum. Coptruerunt & corrupte sunt cicatrices meæ a facie insipientiæ meæ. Vbi insipientiam vocauit, non vulnera conscientie detegere in confessione salutari quam Christicolæ tantopere amant.

Secundo obseruandum, quod octauo die puer 2 Iesus circuncisus est. Vbi nisi fallor spem commendat. regni cœlestis. Quod videlicet ad primum reflexus dierum circulus præferre Ty 3 quandã

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

quandam coronæ speciem videretur. Hinc est quod octava potissimum die post solemnitates præcipuas celebratur. Et in sermone domini. primæ beatitudini copulatur octava. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Quod in prima beatitudine iam iam dictum erat, idq; factum est, ut cælestis regni demum iterata pollicitatio euidenter nobis coronam fabricet. Sanctus Bernardus, sermo. 2. circunci. De qua corona apostolus. De reliquo reposita, est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi in illa die iustus iudex. Et iterum. Non coronabitur nisi qui legitime certauerit. Omnes in hac vita tanquam in palestra certent velint nolint, necesse est. Veruntamen quia in certamine plures succumbunt, vltro hostibus suis sese dantes, non nisi qui viriliter, & infra æto animo præliantur hanc immarcescibilem cælestis gloriæ coronam accipiunt. Quam ob rem scite corona iustitiæ nuncupatur.

Tertio, quidem annotatu dignum est, quæ optime congruant sanguinis effusio, & nomen saluatoris. Nempe hæc præcellens nomen

Iesus,

DECLAMATIO XI. 358

Iesus, qui nos saluare venerat iure hodie sanguinem proprium effudit, quo ministerium suum incipiat, salutemque nostram auspicetur. Venit filius hominis saluare quod perierat, ait ipse dominus. Nec iam quere re est Christianis, cur Christus voluerit circuncidi, nihil horum propter se, sed propter nos, ait Sanctus Bernardus sermo. 2. circuncisio. Sane propter quod natus, ob id circuncisus & passus. Huc pertinet illud apostoli omnia propter electos. Ecce quam impensius nos dilexit, ut & nos vicissim arctius amoris vinculo ei astringamur. Vt nam à corde nec ab ore verba illa sponse recederent. Dilectus meus mihi & ego illi, inter vbera mea commorabitur. Hanc feruentissimam dilectionem exposcit hodie, sanguis Christi effusus, vagitus eius, dolor vehemens, illiusque quauis gemma præciosiores lachryme. O infelix peccator contremisce, en sanguis fratris tui Abel clamat ad me de terra, ait cælestis pater. Ne posthac operias sanguinem hunc terra iniqua.

Quarto, magnoperæ aduertendum, quod in 4

Yy 4 hæc

2. Timo. 4

Matt. 18

S. Bern.

Canti. 2.

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

hac circuncisione domini, nedum habemus quod admiremur vt paulo ante attigimus, sed simul quod imitemur. Magnum dignationis in ea clarēscit beneficium. Saluare nos venit, ita est, & etiam docere, tum verbis tum, & exemplis. Dicente Paulo. Apparuit gratia Dei omnibus hominibus erudiens nos, vt abnegantes, omnem impietatem, & secularia desideria. Sobrie, & iuste, & pie viuamus in hoc seculo, expectantes beatam spem & aduentum magni Dei. Nō vacat singula explanare, quod facundia non possumus, votis & affectu obsecro exequamur. Gratia Dei, Christus Iesus Deus homo factus est. Nā ipse fons perhenis extat, de cuius plenitudine omnes accipimus gratiā, pro gratiā. Gratia Dei apparuit, eo quod nulla maior dignatio quā quod filius Dei cinctorio nostræ carnis indutus apparuit. Erudit nos, vt sobrie, quoad nos. Iuste quoad proximos, pie quoad Deū viuamus, ope raque sancta fidei nostræ adnectamus, vt vt nostræ tempestatis hæretici cecucientes obganiant, fidei tantum cœlum dantes. Secularia desideria pranosque adfectus abne-

gemus

DECLAMATIO. XI. 359

gemus ex templo oportet. Sobrietatem iustitiam, & pietatem operari nos docet sacer-
rimus puer Iesus sanguinem preciosum suum fundens pignus redemptionis nostræ. Verum Iosua. 2.
nisi hoc coccineum filum Raab meretrix in Figura.
fenestra domus suæ habeat, ipsa peribit. Si autem mens nostra hoc signum mirabile possederit, plane Hierico de populata, hoc mundo prostrato, nihil mali nobis continget.

Quinto animaduertendum, quod si pius & misericors dominus ab onere legis antiquæ nos liberare voluit, ita vt si quis circuncidi voluerit, saluator nil ei proficiat, Apostolo teste. Nihilominus circuncisionē spiritalem nobis præcepit, ita vt superflua quæque abscindamus. Nec alio expectat quod dominus inf-
Mat. 18.
sit, oculum eruere, manum aut pedem abscindere, quando scandalum nobis præbent. Hæc circuncisio non ea est quæ cultro lapideo fit, sed spiritu Dei, nec in expoliatione carnis, sed in abscindendis cordis nostri affectibus, vt pulchre apostolus indicat. Itaque illa euanescente, hæc viguit, illa occidit, hæc viuificat animam. Mira res nihil tam inculcat euangeliū,

Yy s quam

Tit. 2.

Ioan. 1.

IN CIRCUNCISIONE DOMI.

vita christiana. quam diuitiarum opulentiam, honoris nimietatem, voluptatisque abundantiam refecare. Immo omnis orthodoxorum candida vita circuncisio quadam sancta, & spiritualis est. Eodē tendebat veluti sanctus Bernardus perbellē ait, quod in die octauo, Christus circūcisus sst. Ser. 3. Circunci. Nam perfectio dierum discretionem presignat, quippeque mater virtutū est, & perfectionis consumatio. Ea quæ, vt magistra docet ne quid nimis, aut plus fiat. Nam qui nimius est, fructum boni operis abscindit, non circurcidit. Hæc Bernar.

6. Sexto denique, hoc nomen sanctū, & omni suauitate plenum IESVS, velut mare est in quod tamquam flumina omnia alia nomina olim mesæ data intrant. Nā quod Esaius ait vocabitur nomen eius Emanuel, id est nobiscum deus. cap. 7. & rursus cap. 8. voca nomen eius accelera, spolia detrahe, festina prædari. Et iterum cap. 9. Vocabitur nomen eius admirabilis cōsiliarius, Deus, fortis princeps pacis, Pater futuri sæculi. Et deniquē Zacaria, 6. Ecce vir cui nomen oriens, in omnibus ijs nominibus Iesus significatur. Ipse est Emanuel,

6

DECLAMATIO XI. 360

& particeps naturæ nostræ, quia Deus & homo. Ipse spoliator satanæ à quo nos liberauit. Admirabilis in verbis & miraculis, pax perfecta filiorum Dei, & oriens qui ex patre ab æterno, & in tempore ex virgine matre Maria natus. Vir plane potens operæ & sermone, cui occurremus in vitam perfectam ipso patrocinate, in die vniuersalis resurrectionis. In cuius nomine etiam probra ipsa, quæ omni felle amariora carni nostræ esse solent dulcescunt. Testante beato Luca. Ibant apostoli gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt, pro nomine Iesu contumeliam pati. Quid plura mors ipsa quæ terribilissima omnium terribilium est, pro Christo Iesu omni mellita dulcedine dulcior efficitur. Faxit Deus, vt quæ ore loquimur

experimento agnoscamus, & Iesu gloria nostrā in cælo fruamur.

Acto. 5.

declamatio xi. datur

IN FEST. EPIPH. A. DOMI.
IN FESTO EPIPHAN-
niæ domini, Declamatio
duodecima.

Rom. 17.

Eccle. 1.

QUAM sit vera sancti Pauli
sententia fratres perspicuum est, &
in hac letabunda solemnitate ma-
gorum ita esse agnoscimus, quod
qua à Deo sunt, ordinata sunt. Hoc sane sa-
pientes viros olim non latuit, qui mirum thea-
tri mundi huius ordinem omni librata ratio-
ne indagantes, omnia siue cœlestia, siue elemē-
taria mirabili ordine, ac diuina sapientia dige-
sta, sole ipso lucidius agnouerunt. Equidē cœ-
lorum omnium concentus, temporum tam va-
rie vicissitudines, fontium & fluuiorum de-
cursus in mare, vt iterum fluant, prata flori-
gera, & auium vox sonora, quid obsecro cha-
rissimi subindicant, nisi potentiam creatricē,
bonitatem & sapientiam, summi Dei mode-
ratricem. Qui ergo cuncta in pondere nume-
ro & mensura fecit mundum hunc creando,
is veniens habitu mortalitatis nostræ indu-
tus,

DECLAMATIO XII. 361

tus, in sui manifestatione, ordinem mirum ser-
uauit. Primo pastores vocauit, quippe qui in Luca. 2.
eadem regione erant custodiētes gregem suū
& vigilantes. Deinde accersiuit, reges Ma-
gos, vt cœlesti stella duce regem cœlorū qua-
rerent, quærentes inuenirent, inuentum, ma-
gna fide, in gentique iubilo adorarent. Iuxta Esai. 60.
vaticinium Esaiæ dicentis. Ambulabunt ge-
tes in lumine tuo, & reges in splendore ortus
tui. Par erat, qui pastores Hebræos vocarat,
tanquam primitias iudæorum, vocaret etiam
Magos in præfatio gentium, in eum creditu-
rarum. Sanè velut splendor ortus regis nostri
Christus stella illa erat, quam viderunt magi
in Oriente quemadmodum ore suo ipsi profi-
tentur. Hoc graphice depingit nobis hodie S.
Mattheus in lectione Euangelica, faxit do-
minus vt eam explicare valeamus ad gloriā
summi regis nati, & animarum nostrarū sa-
lutem, atque solatium.

Euangelium sacrum sic habet. Cum natus Euange-
esset Iesus in diebus Herodis, in Bethleem Iu-
lium.
dæ. Ait euangelista. Quod natus est saluator Matt. 2.
ibi ne forte quis de alia Bethleem intelligeret

IN EEST. EPIPHAN.

que est in tribu Zabulō. Iosue. 19. elegit Christus nasci in hac ciuitate parua in qua natus fuit Dauid Rex, non autem voluit in Sion, que etiā ciuitas erat Dauid, tanquā ab eo extructa nasci, quippeque pars illustrior erat hierosolyme, vt palam faceret quod vilitates nostras sponte assumere cupiebat, honores vero mundi per omnia continens. At contra, vt probra flagella & crucem subiret non Bethleem vicum selegit, sed ciuitatem regiā opulentam Hierusalem. Non talis est nostre carnis genus, sed prępostere agēs, honores in meditullio mundi captare cupit, conuicia quidē que maximē horret saltim intra lares ostio clauso vul pati. Vah nostram superbiam, & insignem arrogantiam. Quid superbis terra & cinis? En dominus omnium & rex regum, seculi gloriam vt lethalem pestem in omnibus fugit. Adhęc par erat, vt vbi natus fuerat Dauid qui Messie typum gesserat, & cui dictum erat de fructu ventris tui penam super sedem tuam, quod ad literam de Christo nascituro promissum fuit, ibidem nasceretur Dauid manu fortis pręfiguratus, qui gi-

Nota.

Psal. 109.

DECLAMATIO XII. 362

qui gigantem superbum profligaret, Satanam destrueret de cuius imperio nos omnes liberaret. Virum secundum cordei Dauid in Bethleem nasci oportebat, de quo pater cęlestis, tū in baptismo, tum in mirabili transfiguratione clamauit. Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui. Ecce quare in Bethleem Iudę saluator natus est. Sequitur. In diebus Herodis regis. Tacuit Cęsarem Augustū, eo quod Magorum aduentus, nō a Cęsare sed ab Herode pēdebat, erat quippe annus. 42. Imperij Augusti, Herodis Ascalonitę. 34. Vel circiter. Hic ab alijs vocatur magnus. Diserte quidem Magos eos vocat, vt cōpendio tā patriam ex qua venerant, quam etiam eorum sapientiam ostendar. Mattheus. Magus Persica dictio est, nō Latina Gręca, aut Hebręa. Vt enim Gręci Philosophum, Latini sapientem, indi gymnosophistam, hunc perse magum appellant, vnde perspicuum, est, hos Persas fuisse. Id lucidius apparet cum Euangelista ait. Ab Oriente venerunt. Sanē Persia in Oriente sita est, nedum

Mat. 16.

nedum respectu Hierusalem, sed vniuersatere habitabilis. Nec frustra ter in hoc euangelio orientalis regio vocatur. Præterea rex Herodes nominatur qui idumeus erat, & ex matre Arabe, vt intelligamus tēpus messie adesse. Defecerant reges iam de tribu Iuda, dicente Iacob. Non auferetur sceptrum de Iuda, nec dux femore eius donec veniat qui mittendus est, ipse est expectatio gentium. Ab oriente venerunt, de terra longinqua, theophilato authore, vt confundant Iudæos, qui Christum negantes, messiam tādīū desideratum crucifixerunt. Nec abs re magi ab oriente venerunt, ortum solem iusti requirentes, eum de quo legitur. Ecce vir cui nomen est oriens. Itaque non solum voluit nasci sed agnosci, non tantū ad terras descēdere, sed inotescere. Sctūs Bernardus, ser. 1. Ephanie. Ab oriente venerunt, nam sicut ab aquilone dimanat omne malum, vt in Ieremia legimus, satana excitante fere omne piaculum, sic ab oriente oritur omne bonum, fides quidem magorum, quæ velut initium & præsigium fuit, fidei nostræ. Atqui admiratione vtitur Matthæus. Ecce inquit

magi

magi ab oriente venerunt. Sane vnum potissimum miraculum ex omnibus quæ saluator in hoc mundo patrauit hoc est. Miror quidem latronem in cruce consistentem Christum Iesum regem. Stupro Centurionem digito illum filium Dei indicantem, verūtamen portenta quæ in caelo & in terra tunc fiebant, saxa ipsa scindere atque cōmolire poterant. Eū miraculis tot cōmoti, Christum Iesum verū regem & messiam agnoscere potuerunt. At magi viri sapientes, tā subito regna sua relinquere, per regiones ignotas, haud sine capitis periculo, nouum regem inquirere, eumque voce publica nūtiare, procidentes panis inuolutū adorare, præcellentissimū miraculum est. Vnde merito clamat euāgelista. Ecce magi ab oriente venerunt. Animaduertēdū est, vt pauperes solatium habeant, diuites & potentes timeant. Quod pastores quos angelus vocauit, non longe sed prope erant, in eadē regione habitantes. Eam ob rē eadē nocte & festinantes venerunt, vt refert Lucas, & puerū Iesum adorarunt, absq; Herodis turbatione & versutia. O felix qui pauper spiritu est, qui honorē

Nota.

Luca. 2.

Z z

mundi

mundi non affectat, qui denique in corpore nõ
 quasi in domo sed veluti in tabernaculo habi-
 tat, ad hodiernum dumentum quod satis est
 summit. Is in eadem regione cum Christo Ie-
 su degit, & facile ad eum peruenire potest,
 Psa. 118. viam mandatorũ eius percurrens cum propheta.
 At contra qui locupletes sunt, quique car-
 nis curã agunt, eburneis & molibus lectis viũ-
 tur, mensam opyparã persciunt, y velut à longe
 venire videtur, & ab oriente iter suum arri-
 piunt. Ceterũ quoniam per pauci potentes Chri-
 sto Iesu inseruiant, eique famulantur iuxta il-
 lud. Principes tui infideles, socij furum. Ob id
 velut stupefactus clamat Mattheus. Ecce
 magi ab oriente venerunt. Alludit adhuc,
 quæstio illa. Nunquid aliquis ex principibus
 credidit in eum? Perinde dicat. Multi ex vul-
 go rudi crediderunt in Christum, quorũ vox
 erat. Propheta magnus surrexit in nobis, &
 quia dominus visitauit plebem suam. At cõ-
 tra, de principibus sacerdotum, & phariseo-
 rum non ita scriptum est.

Verum si quis roget, quorsum Mattheus
 non reges eos appellat, cũ vere Esaias & Da-
 uid

uid eos sic vocent. Ambulabunt gentes in lu-
 mine tuo, & reges in splendore ortus tui. Et
 in psalmo. Reges Tharsis & insule munera
 offerent, reges Arabum & Sabba dono addu-
 cent. Vnde benemerito sancta ecclesia reges il-
 los vocat, & sanctus Athanasius Tertulia-
 nus. lib. 3. Contra Martionem, diuus Augu-
 stinus. ser. Epiphaniæ & alij doctores. Quan-
 doquidem, plus laudis eis dedit sapientes illos
 appellans. Nam reges vt assolet potentia ful-
 gent, non aque sapientia polleant. Maius vtiq;
 est testimonium, maiorisq; momenti habe-
 tur à sapientibus, quam a regibus ignorantia
 affectis. Adhuc par erat, vt sapientes & ma-
 gi qui olim restiterunt Mosi in Aegypto,
 procubentes coram puero Iesu, qui patris sa-
 pientia est, eum adorarent, & tanquam do-
 minum dominantium haberent. Profecto ni-
 hil illustrius sapientia diuinitus data, sapien-
 tia terrena, & diabolica demones efficit,
 & superbos homines reddit. Ita vt dicentes
 se esse sapientes stulti fiant. Sapientia san-
 ctorum candidos facit sapientes vt in hi-
 sce magis cernimus. Quid quod dominus

Esa. 60.

Psal. 71.

S. Aug.

Nota.

Apoc. 19

Matt. 20 non venerat ministrari sed ministrare, ideo in principio sui regni noluit eos vocari reges, sed magos & sapientes. Cui sententiæ concinit illud. Nec vocemini magistri, vnus est magister vester Christus. Et rursus. Regnum meum non est de hoc mundo, tametsi data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. Hactenus charissimi audistis quomodo regnante impio Herode saluator natus sit & vbi, nam in Bethleem Iuda, quippeque panis domus interpretatur, inibi ortus est panis viuus qui descendit de cælo, & dat vitam mundo. Tunc magi ab oriente venerunt, viri apissime docti, & reges potentes. Iam fas erit videre quo venerunt.

Tex. Nempe Hierosolymam adeunt, quam intrantes, statim clamant. Vbi est qui natus est rex Indæorum?

S. Bern. ser. 2. epi. Hierusalem adeuntes, stella eos deseruit, nam vt Bernardo teste, manifeste datur intelligi, quoniam humanum flagitantes cõsilium, diuinum amiserunt ducatum, & conuersos ad terrenum documentum, signum cæleste eos deseruit. Vnde relicto Herode continuo apparuit eis cælestis

lestis stella. Optimum hoc est documentum fratres, ne quis creaturæ subsidium querat, creatore ipso relicto. Ne forte dominus conquestus rursus de nobis dicat. Duo mala fecit populus meus me dereliquerunt fontem aque vine, & foderunt sibi cisternas dissipatas, quæ *Iere. 2.* non valent continere aquas. En malum illud duplex in quouis peccato mortali, videlicet auersio à deo, quæ est formalis ratio peccati, et conuersio ad creaturam, quod materiale illius theologi vocant. Fons aque vine limpidissimus omni dulcedine plenus Deus optimus est, cuius suauitas immensa. De qua regalis propheta. *Psal. 30.* Quam magna est multitudo dulcedinis tuæ domine, quam abscondisti timētibus te. Magna nimis est quia infinita summi numinis suauitas. Quo pertinet illud spiritus meus super mel dulcis, et hereditas mea super mel & fauam. Verum balburians est omnis lingua, nec stillam huius suauitatis valet narrare. Vos charissimi omni animi contentione laborate, vt mens vestra degustare valeat quod verbum nullatenus explanare potest. Vnde *Psal. 33.* psaltes ait. Gustate & videte, quoniam sua-

uis est dominus. Vbi Sanctus Augustinus.

S. Aug. Gustate, vt videre possitis mirabilem dulcedinem Dei optimi. Nonne gustant qui in monte dixit. Domine bonum est nos hic esse? Ecce guttula huius suauitatis oceano ipso maior, & potentior est, qui peque animam inebriat, omnium visibulum bonorum obliuionem adducit. Infelix qui fontem hunc derelinquit, & cisternas dissipatas toto labore fodit. Quid obsecro fallaces diuitis, quas sic saluator merito appellauit? Quid honores mundi, & carnis pestilentes voluptates, quam quædam lutulente cisterne, & putei vilissimo limo pleni sunt? Rimarum plenas hasce cisternas fore quis dubitat, vbi nec per horam, aquas continere valeant? Transferunt omnia sicut umbra, & sicut nuntius præcurrens, aiunt qui in inferno pœnas committas luunt. Cæterum; iam ad literalem sensum huius euangelici loci propius accedamus. Profecto alto Dei consilio actum est, vt stella iuxta Hierusalem radius suos contineret, & absconderet. Erat sane hierosolymis, sidus quodam

dam lucidius stella illa. Fulgentissimum astrum, aut solem dico Micheæ prophetiam, quam scribe rectulerunt Herodi. Quandoquidem prophetis siue scripturæ sacra præstantior est, quævis reuelatione. Vnde beatus Petrus, narrans mirabilem Christi Iesu transfigurationem sic ait. Quam vocem de celo auit am audiuimus, cum essemus cum illo in monte sancto. Sed habemus firmiorem propheticum sermonem. Cui benefacitis attendentes tanquam lucerne ardenti in loco caliginoso. Ecce exacte narrans visionem & reuelationem illam magnam, firmiorem vocat prophetiam David dicentis. Filius meus es tu, ego hodie genui te. Vt ergo reuelatio per stellam facta de rege Christo Iesu nato, roboraretur sermone prophetico, ideo cõueniens fuit, imo satis frugiferum, quod caelica luce deficiente, ciuitatem regiam magi intrarent de messia interrogantes. Hinc raticinatus est Esai. 2. Esaias. De sion exhibit lex & verbum domini de Hierusalem. Hoc verbum sane prophetia Micheæ erat, quæ in hierosolyma inuenta est. Quid quod velus dormientes sacerdotes et scribe

Eesai. 60. stertebant, quos excitare isthic voluit saluator, vocibus magorum, qui cum Esai clamant. Surge illuminare Hierusalem quia venit lumen tuum, & gloria domini super te orta est. Poterat stella illa ducere viros sanctos ad Bethleem vsque, sine versuti regis Herodis turbatione, veruntamen Christus Iesus sic disposuit, vt tot scaturirent bona ex ingressu magorum in hanc ciuitatem. Adhuc quemadmodum Deus optimus angelos inferiores per superiores illustrat, & mundum per angelos inferiores disponit, corpora per animas viuificat, ita voluit Deus populos per doctores, & sacerdotes gubernare. S. Diony. ca. 8. de caelesti hierar. Huc attinet illud saluatoris. Super cathedra Moysi sederunt pharisei & scribe. Quae dicunt vobis facite. Secundum opera eorum nolite facere. Et iterum. Qui vos audit me audit, qui vos spernit, me spernit. Nec alio tendebat quod dominus non in sedit asine, nisi vestimentis apostolorum ornate. Nam interuentu & doctorum doctrinis interiectis, super animas nostras lubens sedet & quiescit saluator. Ad eandem imaginem

Nota.

Matt. 23

Matt. 21

imaginem, Magos voluit doceri Christus, per sacerdotes & doctores. Quod nimirum Haeretici superbi & stulti satane consilium sectantes vehementer horrent, nolentes per summum Pontificem, & sanctam Ecclesiam Romanam scire, quae suis animabus maxime expediunt. Quis temere illud Iob dicere audet. Recede a nobis scientiam viarum tuarum scire nolumus. Eam ob rem in scitia iniqua laborantes misere pereunt. At magi quanquam fulgore sideris caelitus illuminati non paruipendunt scire a doctoribus legis, & si improbis, vbi inuenire queant Christum Regem natum. Quem tam ingenti affectu adorare cupiebant. Vbi est, aiunt, qui natus est Rex Iudaeorum? Vidimus enim stellam eius in Oriente & venimus adorare eum.

Magna quidem quaestio, & a seculo non audita, inquerere de Messia nato, quem vaticinia prophetarum nasciturum decantabant. En fratres mei lapis paruus abscissus sine manibus, Christus Iesus ex virgine gloriosa natus, breui admodum creuit in montem magnum, ita vt a magis conspectus in Oriente existen

Cōtra ha
reticos.

Iob 21.

Text.

Dani. 2.

Nota. tibus eū querant lapis inquam est qui magnes dicitur, nō modo pastores qui erant prope sed magos qui in regione longinca, velut porcos pascentes, idola portēta adorabāt, ad se traxit. Petra autē erat Christus, ait apostolus, nempe is lapis est, quē dominus misit in fundamentis sion, lapidē probatum per circumcisionē, pretio sum, quia deus omnipotēs, a deo electū ait Petrus ab hominibus reprobatū, a superbis contēptus est Iesus ab humilibus vnicē dilectus, qui que norunt quā sit, honore dignus lapis hic, et si paruulus videatur exterius. O Iesu bone toto corde precamur trahere nos post te, tua mirabili virtute corda nostra ferrea ad te conuertere, ita vt pastorum ac Magorum exemplo excitati diuitias omnes, sceptrā, & mundi honores post habentes, te regem nostrum quæramus, te fidei brachijs amplectamur, adoremus et vnicē diligamus, vitāq; comite, eū spōsa clamemus. Indica mihi, vbi pascas, vbi cubes in meridie? Indica mihi obsecro te ipsum, quē tātopere diligit anima mea. Nempe nisi mihi tu ipse in dicaueris, subinde vagari incipiā, et graui vestigia secutus infeliciter peribo. Enchari

Esai. 28.

Cant. 1.

fimi quānā cura et sollicitudo orthodoxis sit, sane inde esse diu noctuq; querere Iesū, in iustitia et sanctitate veritatis. In spū et veritate queramus eū et inueniemus illū, prope est dñs omnibus inuocātibus eū, omnibus inuocātibus eū in veritate. nō in vmbaticis & in volucribus legis veteris quæ euanuerūt, lege euāgelica aduentante. Nō in fūco hypocritarū, et subdola inquisitione, sicuti versutus rex Herodes Iesum quærebat vt occideret, sed in veritate, in humilitate paupertate, & patiētia, quæque aduersa, nedū infractō sed alacri animo sustinentes. Quæramus Iesum salutem vnicam nostram in Bethleem, in humili loco iacentem, in cruce morientem, nam vtroque summa est deiectio, vt tandem huius vite stadio finito, videamus in cælo, ad dexteram patris regnantem. Mira res quo desiderio interrogāt. Vbi est qui natus est rex Iudæorum. Vbi S. Aug. annūtiāt et interrogāt credūt et quæruūt. Equidē mysteriū magnū asserētes, messia nō nasciturum sed natū incunctanter profitentur. De loco vero dubitantes inquirūt, existimātes omnibus hierosolymitis id palā esse, cū nihil minus Hebræi de fides scirent, quam

Ephē. 4.

Psa. 144

Text.

Psal. 10. quod *Mesias* esset apud eos natus. O rerum
Psal. 79. varietatem mirabile, Deus cuius sedes in caelo, ut propheta canit, in templo deaurato sedebat super Cherubin, qui in loco auro & bisso fulgenti inueniebatur, nunc in terra, in stabulo viliqueritur, & tanquam rex adoratur, tum a pastoribus, tum a regibus, tum denique ab angelis. Dicente Paulo. Et cum introducit primogenitum in orbem terrarum ad angelos ait. & adorent eum omnes angeli. Cur ita? Equidem olim prestabat Deus temporaria bona legem seruantibus, aurum, honorem ceterasque delicias. At rex Iudeorum nouus, utpote omnipotens, non delegit nasci nisi in paupertate & scalore, qui que regnum caeleste suis electis venit largiri. Agite iam vos fratres si rex nouus nobis placet, placeat etiam solum quod sibi ipse delegit oportet. Ipso acclamante beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum. At contra. Veh uobis diuitibus qui habetis uestram consolationem. Ceterum regem appellant eum uon puerum, eo quod gentes Christum Iesum honorificantes hunc titulum regalem ei dederunt.

Vnde

Vnde Pilatus clamauit, impudentes Habreos redarguens. Regem uestrum crucifigam? Perinde dicat. Miror quod adeo stulti sitis, quod insipienter sic petatis, Christum Iesum regem uestrum, tam probrosa nece uolentes occidere. Et iterum, ecce rex uester. Quasi patenter dicat. Quamuis flagellatus, uerbis coronatus a plata pedis ad uerticem usque sauciatus, uellitis nollitis rex est, & uester est. Quid plura? Ipsi Iudaeis renitentibus, causa ipsius scripta fuit, & in crucis summitate adfixa. Iesus Nazarenus rex Iudeorum. Idque triplici lingua exaratum erat, uidelicet Hebraica, Graeca, & Latina, quo cunctis gentibus palam foret, Christum Iesum Regem fore Iudeorum in lege promissum. Mirares exteri regem profitentur Christum, & honore obsecuntur, Iudaei quibus promissus, & ex quibus natus fuerat, eum obnegantes dicunt. Non habemus regem nisi Caesarem. Ecce in propria uenit, & sui eum non receperunt. Magi gaudentes illum quaerunt, & toto pretore diligentes eum adorant, Hebraei cum nefario Herode perturbantur. O execrabilem ingratitude, diris plebetudam

Ioan: 19.

Ioan. 19.

dam supplicij. Sed iam pœnitius titulum tanti honoris consideremus, quem magi Christo exhibet. Sane rex Iudæorum absolute Deus

Psal. 73. est. Sic enim ipsi iactabant dicentes, Deus autem rex noster ante secula operatus est salutem in medio terræ, & rursus. Fili Sion exul

Psal: 49. tent in rege suo. Id est in Deo suo, gaudeant, & letentur. Idque Zacharias tonat. Ecce

Zach. 9. rex tuus venit tibi, ipse pauper. Si ergo regem natum Iudæorum fateatur Deum hominem factum asserunt. Sane alij reges nec nascuntur reges, nec moriuntur reges. Quando moriuntur reges non sunt. At Christus sicut natus est rex, sic mortuus est rex, quod regalis

titulus in cruce sub indicabat. Quin & perpetuum regnum Christi Iesu, spinea corona aspicatur, quæ velut clavis fixa mansit, aliorum regum diademata non ita, sed vehemens aer mortis illa rapit. Quod sole lucidius apparet in

Alexandro Rege, in cuius conspectu, siluit terra, ut in sacra pagina legimus, idq; de Romanorum Imperatoribus & Israel Regibus fuisse nemo est qui ambigat. Salvator vero ait. Ego autem constitutus sum Rex ab

co su-

eo super Siō montē sanctū eius, prædicās præceptum eius. A quo cōstitutus? Quædoquidē à patre cœlesti, & ideo regni eius nō erit finis, ut angelus pollicitus est sacerrime virgini. Vbi notandū quomodo iam nascentis exordiū appareat ecclesie, nam gētes Iudæis prædicāt Christiū regem natū, quē ipsi ignorabāt, iam venisse, unde in excusabiles facti, maius illos expectat iudiciū. Sed quid ni incunabulis vagientē ignorēt, quādo miracula patrantē & verba vitæ æternæ prædicantē agnoscere nolluerūt? Si ad eos nō venissem & opera in eis non fecissem, quæ nemo alius fecit peccatum non haberent. Nunc autem excusationē nō habent de peccato suo, ait dominus. Sed iam magi, ne quis putaret hæc omnia cōmenta, aut somnia esse, eosque delusos fore, testimonium mirabile sui aduentus proferunt.

Vidimus enim stellam eius in Oriente, & venimus adorare eum.

Multi multa de hac stella dicunt, quippeq; cōtra fidē nō militāt. Alij asserūt quod angelus qui pastoribus apparuit & de messia nato eis nuntiavit, ipse magis in figura sideris fulgentissimi

Luc. 1.

Nota.

Ioan. 15.

Text.

IN FESTO EPIPHANIE

gentissimi visus fuit, & in luce illa insolita
natiuitatem noui regis didicerunt. Vnde san-

S. Le. Pa. Etus Leo ait. Tribus Magis in regione Orien-
tis stella apparuit noue claritatis, quæ illu-
strior cæteris, pulchriorque sideribus, in se in-
tuentium oculos animosque conuerteret. Vt
confeſtim aduerteretur nõ esse ocioſum, quod
tam inſolitum videbatur. Nec deſſunt qui di-
cant, ſpiritum ſanctum, qui in baptiſmo Chri-
ſti in columbe ſpecie apparuit fuiſſe, quiq; in
ſtella illa docuit Magos de Natiuitate Chri-
ſti. Probabilius autem eſt, vt ait S. Thomas.

S. Thom. 3. p. q. 26. arti. 7. Quod illa ſtella denuo fuit
creata, non in cœlo ſed in aere vicino terre,
quæ ſecundum voluntatem Chriſti Ieſu mo-
uebatur. Hinc Diuus Auguſtinus cõtra fau-
ſtũ. Non ex illis erat ſtellis quæ ab initio crea-
te ſunt, ſed in nouo virginis partu nouum ſi-
dus apparuit. Itaque, vt quondam auſpicio di-
uino geſtum eſt, vt columna nubis duceret
populum domini per deſertum, ſic ſtella illa
iter oſtendebat magis, donec in Bethleem ve-
nientes regem cœlorũ adorarent. Quam ſue-
rit mirabilis ac prefulgens; vel ex eo apparet
vt no-

DECLAMATIO. XII. 371

S. Chryſoſtomus, quod non ſolum in nocte, ſed S. Chryſ.
etiã in meridie illuminabat, hoc ſane cæteris
aſtris nec lune ipſi peculiare eſt. Quod au-
tem tempore breui terdecim dierum iter ex-
pleuerint, partim agilitate dromedariorũ, par-
tim regis nati ſingulari patrociniõ perſpicuũ
eſt, quia in Bethleem ſaluatorem cum matre
eius benedicta inuenerunt. Quod nimirum
non eueniſſet, ſi poſt annũ uenirent. Teſtante
Luca, quod poſt præſentationem in templo re-
uerſi ſunt in Galileam in cimitatẽ Nazareth. Luca. 2.
S. Tho. 3. p. q. 36. art. 6. Mitto nunc an magi
fuerint ex proſapia Balaã, qui uaticinatus eſt
Chriſtũ naſciturum, dõcẽs. Orietur ſtella ex Ia Num. 2 7
cob & conſurget uirga de Iſrael, & percu-
tient reges Moab. Potuerunt quidẽ eſſe ex ſe-
mine Iob, qui fuit uir ſanctus inter oriẽtales,
& mira prophetauit de Chriſto uẽturo. Cre-
do ait quod redẽptor meus uuit, & in nouiſ-
ſima die reſurrecturus ſum, & in carne mea Iob. 1.
uidebo ſaluatorem meum. Quod uerum ha-
beretur eſt, eos ex oriẽte ueniſſe, vt Mattheus
refert, et hoc ſatis eſt ad ueritatem hiftoriæ.
Quoſum tanti laboris iter acceperint propa-
lare

lare non pauent.

Tex.

Venimus adorare eum . En quomodo diuina vocis oraculo edocti, intellexerunt Christum dominum ab omnibus, etiam regibus esse adorandum. Mira res & satis miranda, quã audacter fides perfecta loquitur, nec videt Christum regẽ cœli & iam parati sunt pro illius amore & honore mori. Nõ venimus eum vi-

Nota.

dere, sed adorare. Sane viginti quinq; reges in Israel fuere, regnaruntq; annis fere quingentis.

3. Re. 10.

Verum vnum tantum quesitum venit regina Sabba, et muneribus prosequuta est, non autem eum adorauit. At quando eum inuisit famosus erat, quoquo versus sapientia, diuitijs, et gloria. Vnde scriptura testatur. Venit regina Sabba videre Salomonem. Itaq; questionibus propositis & extasim passa, reuersa est dicẽs. Viciisti famã virtutibus tuis. In puero Iesu nihil externum est reperire, non aulam regalem, non diuitias aut gloriam, non denique eloquentiam quãquam plus Salomõ sit, & patris cœlestis sapientia. Nihilominus aiunt venimus adorare eum. Animaduertite fratres quã sit operibus plena fides, nõ sat fuit regibus ijs credere nisi

Nota.

animaduertite fratres quã sit operibus plena fides, nõ sat fuit regibus ijs credere nisi

nisi operibus sanctis fidem suã confirmarent, Venerunt sane è longinco labores itineris excelso animo obeuntes. Nec vacui deuenierunt sed munera Christo Iesu in paupertate sua obtulerunt. Obmutescant improbi heretici, palmã duntaxat fidei dãtes, quippeque Iacobo restãte, si operibus careat mortua est. Tãtũ abest vt vitam eternã prestare possit, quando ipsa vitam non habeat, nisi opere mandata Dei adimpleat. Rursus consideratione dignum est, quod nil de muneribus fantur, sed de adoratione tantum, vt nos doceant opera nostra bona ab impiorum oculis celare. Dicente domino nesciat manus tua sinistra, quid faciat dextera tua. Nempe prudentissime, munera quã attulerãt abscondunt ne regis versuti Herodis auaritiã excitarent. Huc pertinet illud sancti Gregorij. Depradarij desiderat qui thesaurum publice portat. Imo rex Ezechias, alioqui vir bonus, per prophetam redargutus est, quod Babylonijs thesauros suos ostenderit, & ob id illos amisit. Pudet me plane charissimi hæc dicere, nihilominus tacere non queo, proh dolor magi alienigene tantum itineris,

Iacobi. 2.

Matt. 6.

S. Greg.

E sai. 38.

IN FESTO EPIPHANIE

tantum & laboris sunt adorti, ut Christum
 Iesum videant adorentque ad vnius stellæ
 intuitum, nos vero quos Christus Iesus illumi-
 nat, et in sacra eucharistia nos expectat, haud
 pedem mouemus. Illos stella illa in media hie-
 me calefacere potuit, nos Christus sol iustitia
 non calefacit, nobiscum semper manens. Eru-
 Esai. 27. besce Sidon ait mare. Gentes quæ idolis serue-
 bant, & Deum optimum ignorabant, velut
 mare feruens erant quod quiescere non potest,
 & hoc mare nobis ait erubescere, o Christiana.
 Adhæc videte quam sit verum quod domi-
 nus ait in parabola illa. Homo quidem in-
 uento thesauro in agro non quieuit sed abiit,
 & vendidit vniuersa quæ habuit, & emit
 agrum illum. Equidem charitas si est ma-
 gna operatur. Quod perspicuum est in ijs re-
 gibus, qui statim ubi agnouerunt per stellam,
 quiescere non potuerunt, quominus regna, diui-
 tias, uxores & filios reliquerint, ut thesaurum
 in agro absconditum possiderent. Siquidem peculiare
 est charitati, non querere quæ sua sunt, sed quæ
 Iesu Christi, & quæ proximo proficua sunt.
 Miror hominem ethnicum, aliqui sapientem, de ho-
 mine

DECLAMATIO. XII. 373

mine probo ita dixisse. Vir bonus ille est qui Cicero. li.
 omnibus, ut potest prodest, nemini autem nocet. 3. de offi.
 Nilil egregius hac sententia. Vir quidem probus
 est, qui de omnibus studet bene mereri, nulli
 tamen iacturam, danum ve infert. Non ab si-
 miles fuerunt magi sancti, qui Hebræis, &
 nobis orthodoxis magnum fidei suæ exemplum
 exhibuerunt. Imo eorum solertia & ingens
 cura, ac improbus labor, quotidiana desidia &
 somnolentiam nostram, in obsequio regis nostri
 Christi Iesu vehementer taxat. Hic magno pe-
 re est notanda pietas horum virorum, veni-
 mus adorare eum aiunt. Quibus verbis suam
 insignem pietatem in Christum depromunt. Pie-
 tas proprie Dei cultus est, quam græci eusebius S. Augu-
 appellat. S. Aug. li. 10. de ciuitate. Non tauros de ciuitate
 arietes offerre Christo nato volunt, sed seipsum
 dare moluntur, scientes illud prophete verissimum
 esse. Non in sacrificiis tuis argua te, holocausta
 aut tua in conspectu meo sunt semper. Sacrifi-
 cium laudis honorificabit me, & illic iter quo-
 ostendam illi salutare Dei. Immola deo sacrificium Psal. 49.
 laudis, et redde altissimo vota tua. Hoc plane
 magi spiritum Dei afflati fecerunt adorantes regem cœ-
 lorum

lorū, et virtutē pietatis exercētes, q̄ profecto
 præcellētissima omnium virtutum est. Quāvis
 post Deum homo pietatem debeat præstare pa-
 S. Tho. 22 rētibus. S. Tho. 22. q. 101. arti. 1. Quid ergo ex
 q. 101. ar. hoc tā fastidioso tāq; letissimo nūtio fuerit
 1. obortū hierosolymis, nūc Mattheus recēser.
 Text. Audiēs aut herodes turbatus est, et oīs hieroso-
 lyma cū illo. Merito rex alienigena natiōe idu-
 meus, in super Tyrānus Herodes timet, nato
 mesia pacis principe, metuebat quidē ne expel-
 leretur regno, quod possidebat Romanorū au-
 xilio. Falso suspicabatur, Christiū Iesū tēpora-
 liter regnaturū, quippe qui cœleste regnū vena-
 rat hominibus impēdere, nō tēporariū imperiū
 accipere. Vñ sacra canit ecclesia. Herodes im-
 pie quid times, haud arripit mortalia regna
 qui lubēs dat cœlestia. Prava quidē eius cōsciē-
 tia ipsum cōturbat. Nā scriptū est, nō est pax
 Esai. 48. impys dicit dñs. At cōtra, qui legē dei implet
 et pie viuere pro sua virili conātur, pace mi-
 rabili fruuntur. Adeo vt nihil sit tā austerū,
 Psal. 118 quod valeat ipsos turbare. Pax multa diligēti-
 bus legē tuā, et nō est illis scādaluū. Verbū hoc,
 multa, magnā euphasim habet. Ita vt Daniel

in

in lacu leonis, tres pueri in medio fornacis ardē-
 tis, brūs Petrus duabus vinc̄tus cathenis, tam
 sint pacati animi, vt tyranni ipsi et carnifices
 stupefacti, mirabilē erōū trāquillitatē et tolle-
 rantiā in signē intuētes, Christiū Iesū verū Deū
 ac mūdi dñatorē profiterētur. Hinc Nabuc-
 donosor Babylonis rex, vidēs Danielelem inter Dani. 14
 leones incolumen exclamauit. Magnus Deus
 Danielis, faciēs mirabilia in cœlo et in terra.
 magna ergo pax sed quibus? Sane diligentibus
 legē dñi, nec illis poterit vsquā esse scādalum.
 Eo quod scriptū est, nō cōristabit iustū, quic- Prou. 12.
 quid ei acciderit. Nescio quo auersos nos dicē-
 di vis rapuit, quāquam hęc prorsus aliena nō
 sint ab instituto. Par erit iā vt eo redeamus
 vñ nō nihil digressi sumus. Quāquidē cōsciētia
 prava, quāquē cōturbet necesse est, quā ob rē
 impius rex magorū audiēs vocē stupet, et cō-
 tremiscit. Nec miremini fratres si turbatur
 mūdus, ubi nomē christi Iesu insonat. Turbatur,
 suapte natura latro, nom̄ nato iudice. Ex parte Cōciliatio
 scit freneticus corā medico, quia stultitia labo-
 rat. Adeūdē modū herodes et cōplices eius, tur-
 bati sunt iudice ipso aduērate. Verū enim non

decipiuntur, nã Christi vita mudi mors est, & mudi amatoru nex. Timeat vetus hõ oportet, quoniã videt vitã cœlestẽ venire. Herodes typũ gerebat gẽtiũ sacerdotes, et scribe presignabãt iudæoru populũ. Oẽs ergo paueãt, quia

Hebr. 10. nec philosophia grecoru, nec lex Hebræorum quẽquã ad perfectũ adduxit. Imo omnia sub

Rom. 11. pctõ erãt cõclusa qñ saluator venit in mundũ. Sane fortis ille armatus satanas, propomdũ oẽs possidebat, cũ ergo cõiectat fortiorẽ pro

Luc. 2. 11. foribus esse, turbatur valde, captiuosq; suos turbare nititur. Præterea si altius rem indagare placet, Herodis & hierosolyme turbatio, præsaigium totius mundi erat cõmotionis futura, quæ ex euãgelij prædicatione oborta fuit. Vñ in ag geo sic habetur. Adhuc modicũ, et ego cõmouebo cœlos et terrã, & mare, et aridam. Et veniet statim desideratus cunctis gentibus. Et in psalmo. Alluxerunt fulgura eius orbì terræ, vidit & commota est terra. Fulgura Dei miracula Christi & apostolorum sunt, necnõ & verba eorum flammãtia, quæ quidem illustrant credẽtes, impios vehementer terrent. Quid plura turbatur etiam hodie

Herodes

Herodes, dum prædicator interrogat dic mihi fidelis, vbi est Christus Iesus rex tuus. Vbi posuisti eum? Quem pro nili voluptate, pro paruo quaestu, vt alter Judas vendidisti? Vri nam tanta esset in vobis turbatio vt fletu magno cum peccatrice Magdalena, & cum Dauide clamantes & pectora percucientes veniam postularetis dicentes. Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuã. *Psal. 50.*

Sed quorsum omnis hierosolyma turbatur rege suo nato tandem desiderato? Sane hoc per hyperbolem intelligo. Sub impio rege, vt plurimum pars inopia est. Vnde scriptum inuenimus. Secundum iudicem populi sic & ministri eius, & qualis rector ciuitatis tales in habitantes in ea. Dubio procul fratres, quales fuerint in vnaquaque domo parentes, tales & filij, & quales domini tales & serui. Persuasum mihi habeo, quam multos esse hierosolyme, qui audito hoc iucundissimo nuntio letitia magna exhilarati valde gauisi sunt, dicente propheta. Lux orta est iusto, & rectis corde letitia. Nihilominus Sacerdotes et Scribæ, qui emerant officia ab Herode, cum ipso pertur-

Psal. 96.

AA 5 ban-

Nota.

*Psal. 50.**Eccle. 10.**Psal. 96.*

bantur & pauent nihil de æternis bonis cogitantes, tēporaria bona amittere metuebant. Vel vt quidā aiunt, dolo hoc fecerunt Iudæi aſſētationis causa. Sed quo nā pacto gaudeāt de aduentu meſſie, cui legatos miserūt dicentes nollumus hunc regnare super nos? Quin et Pilato dixerunt. Nō habemus regē niſi Caſarē. O rerum vices in diuerſum mutatas, Salomonis vultum omnis terra deſiderabat, qui tamē populum ſtagellis ceſum expilauit, Ieſus pax noſtra qui pro populo poſiturus erat dorſum ad ſtagella, ad crucē, & probra, quā primum auditur natus, hieroſolyma turbatur. O nationē prauā ac perſidā, ſimul et ſtupidā, quæ in tāta, tam mirabili re nihil gaudij oſtēdit. Oportebat quidem vos, o Iudæi agnoſcere quantum vobis ſit additum lucri, quantum dignitatis aduenerit populo veſtro, dum Perſarum reges Chriſti ortus ab Oriēte traxit. At illi deſides et oſtrearum more, nihil aliud quā timorem indicant, nec dant operam vt quod factum eſt, ceu paſtores videre queāt. En philſtim improbi in caſtra arca dñi veniēte expaueſcunt, ingemifcentes. Ecce ſuperbus Rex

Saul

Saul audita electione David ex ore prophete, vehementer turbatur. Sic truculentus Herodes ſcādeſcit, & pauet regis Chriſti Ieſu natiuitatē audiēs. Exclamat S. Doct. Aug. Quid erit tribunal iudicātis, quando ſuperbos reges cuna terrebat infantis? O vos reges intelligite erudimini qui iudicatis terram, ſeruite domino in timore, & exultate ei cum tremore. Pſalm. 2. Ecce rex regum ſaluator venit, per quem ipſi regnatis, cauete ne quando irascatur & animaduertat in vos, vt in hūc tyrannum Herodem animaduertit, gehenali pœna eum plectens. Sed de ijs in regali inſtitutione tractauimus fuſius, per triplicem tractatum. Quam fuerit ſeuerus Herodes in Hebræos, plures ex illis occidēs, teſtatur Iosephus latiūs. Quā ob Ioseph. li. rē ipſe merito turbabatur, ſuſpicās Iudæos rur 14. c. 14. ſus inſidias in eū moliri, vt regno eiſceteretur. O excecranda lues, paſſimaque peſtis ambitio, tu Ioseph virum ſanctum vebidiſti, tu tot milia puerorum innocentum occidiſti, tu denique Chriſtum Ieſum totius mundi authorem, cruci adigiſti. Quid ergo agat iniqua conſciētia, quæ ſemper timida eſt, & quam pœnitus neſcit iudicium viderimus, Ambitio peſſima.

IN FESTO EPIPHANIE

Text. Congregans omnes Principes Sacerdotum
& Scribas, sciscitabatur ab eis ubi Christus
nasceretur.

Non interrogat resanus hostis ubi natus
est, sed ubi nasceretur, nam sacerdotes & scri-
be statim dixissent nescimus. Verum, si ut pa-
stores ipsi vigilarent super gregem suam, ani-
marum salutem perquiretes, & in excubijs
semper vigilarent, non sua lucra exquirerent,
angelus eis nunciaret locum regis nati. Scribe
legis doctores erant & super cathedrâ Moy-
si, ut sacerdotes sedebant populum docentes,
ut saluator author est. Vel ideo scribe dicti
sunt, ceu Diuus Augustinus refert, quia ipsi
tantum, libellum repudiij dabant, ut in lege san-
citurum erat. Mira res Herodes quamuis eth-
nicus sacris literis. candidatos viros accersit,
à quibus conciliū accipiat. O si Reges Catho-
lici, saltem in gravibus negocijs solerter id age-
rent consilia sapientium requirentes. Utinam
principes non proprium consiliū sectarentur,
sed auscultare scriptis diuinis, ex quibus vel
maximè vis gubernationis recte pender. Ibi
multa salus, ubi multa consilia, dixit quidam

Pro. II.

Rex

DECLAMATIO XII. 377

Rex Israel. Et iterum. Fili sine consilio mhi
facias, & post factum non pœnitebis. Ecll. 32.
Utilis-
sima quidem exhortatio hæc, & modis omni-
bus seruanda, potissimè à regibus & prælatis.
Mira Res Moses cui Deus loquebatur tan-
quam amico, audiens consiliū Ietro soceri sui
sacerdotis idolorum Madiam, subinde acquie-
uit, & opere implcuit, eligens decanos & cœ-
turiones, qui causas populi audirent. O puer-
sa & detestanda superbia eorum, qui aliena
consilia vilipendunt. Sub hæc, regum consilia
rij non adeo adhereant his quæ Bartolus, aut
Baldus decreuerunt, quin potius quia Christia-
ni sunt ex diuinis pendeant oraculis. Sed quid
obsecro prodest orthodoxis sapientes viros cõ-
gregare ac sciscitari an sit fraus aut usura,
si postquam rescuerint veritatē statim abij-
ciunt. Ii Heridi similes sunt qui agnita veri-
tate peior factus est. Congregat viros doctos
in suæ damnationis cumulum, dicente Petro.
Melius fuerat illis non agnoscere viam Dei,
quam post agnitionem retrosum conuerti. 2. Petr. 2.
Quid autē Rabini responderint nūc sequitur.

At illi dixerunt ei, in Bethleem Iudæ. Sic

enim

IN EEST. EPIPHAN.

enim scriptum est per prophetam. Et tu Bethleem terra Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda. Ex te enim exiet Dux qui reget populū meum Israel. Multa. Variarūt, quæ in prophetia Micheæ non sunt, ea plane sic habet. Et tu Bethleem ephrata, minimus es, ut sis in millibus Iuda. Ex te mihi exiet, qui sit dominator in Israel. Et egressus eius a principio, à diebus æternitatis. Iis verbis retunditur stultitia Iudæorum, eo quod nec de Dauidæ, nec de aliquo alio hoc oraculum verum est, nisi de Christo. Is solus à principio Deus est, cuius egressus à patre in diebus æternitatis. Arrianorum cōmētum reuincitur, quia verbum Dei semper fuit. Eternum plane est, quod nunquam non fuit. Vnde beatus Ioannes. In principio erat verbum, & verbū erat apud Deū, & Deus erat verbum. Caterum perperā fecerunt Rabini sacramētum hoc propalādo homini ethnico. Dederunt sane sanctum cani, quod dominus vetat. Præterea diuinitatē Christi nati tacuerūt, quā si Herodes sciisset forsità mutasset sententiā & contra Iesum insidias ne

Mich. 5.

Ioan. 1.

molire-

DECLAMATIO XII. 378

moliretur, nec tot infantes occideret. Sed sibi iacturā nō paruā ipsi fecerūt, nā proculdubio filios eorū interfecit qui in terra Iuda et in finibus eius educabātur. Ad hæc, o quā antiquū est malum hoc, quod reges nō integrā audiāt veritatem. De sola humanitate Christi respōderunt Herodi, quod vero ad eius diuinitatē attinebat tacuerūt. Sic eum deceperunt, & seipos deluserunt. Veraces ad se, mendaces cōtra se vocat illos Diu. Aug. nunc obseruandū maxime existimo, triplex esse hominum genus in ecclesia qui Christum querunt. Alij ut eum interficiāt, ut Herodes, De quibus apostolus. Rursus in semet ipsis Christū crucifigētes. In quouis scellere, Christus cōtēnitur cōprehenditur & occiditur. Viuit autē in me Christus ait Paulus, ob pētū mortale vita illa gratiæ moritur, & ideo crucifixor est pētōr. Alij Christū ut scribe et sacerdotes, et hūc in uenire optāt scriptū, seu pictum, nō viuū. Et ij sunt concionatores, et literati, qui studio magno libros euolunt, non ut sibi prosint, sed populo, quibus dicet index rectus. Amen dico vobis nescio vos. Quāuis in nomine meo propheta-

Nota.

S. Aug.

Gala. 2.

Prædicatores.

pheta-

phetastis, & demonia eiecistis, non à peccatis abstinuistis, ideo nescio vos. Sanè ut Vnus regales literas hi portant, magno suo malo.

Matt. 5. Qui fecerit, ait dominus, & docuerit hic magnus vocabitur in regno cœlorum. Non quasi aerem verberans sed castigo corpus meum & in seruitutem redigo, inquit, apostolus. Cur ita? Ne cum alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar. Audiant hæc præcones verbi Dei, te timeant, ne quod absit de vno quoq; illorum locum habeat, quod insultantes Pharisæi dixerunt Christo. Alios saluos fecit seipsum non potuit saluum facere. Demum quidam quærentes Christum Iesum fide & spe & claritate roborati adorare eum cupiunt, & ideo inueniunt illum, voti sui compotes effecti.

Nota. De quibus propheta. Hæc est generatio quærentium dominum, quærentium faciem Dei Iacob. O felices qui quærunt Christum bis, fide & operibus sanctis, ut magi quæserunt. Plane ridebunt faciem eius intuentes eum, sicuti est, in sua maiestate & gloria. Non vacat adamusim prophetiam Micheæ quam narramus explanare, hoc vnum velim vos annotare

notare. Quod in parua Bethleë natus est rex Israel Christus, minima es tu Bethleë, & magna Hierusalem ipsa gloriosior, quia in te natus minimus ac paruus ille, qui magnus est, & **Psai. 144** magnitudinis eius non est finis. Itaq; Micheas vocat hanc ciuitatem minimam, & ita verum est. Ipsa est minima & nõ minima, nam præcellentior comprobatur quam opulentissima ciuitate. Sic in ea natus est ille de quo Esaias. Paruulus datus est nobis, & filius natus est **Esai. 9.** nobis, nihilominus, magnus est & imperium habet. Ideo principatus eius super humerum eius. Minimus Christus est, quia vermis & non homo, opprobrium hominum & abiectio plebis. Minimus & valde humilis quoniam venit non ministrari, sed ministrare, quia nouissimus virorum sciens infirmitatem. Tamè **Matt. 20** magnus quoniã constitutus rex à Deo super **Esai. 53.** Sion montem sanctum, ut in psalmo legimus. Imo est super omnem principatum, & potestatem & virtutem, cui denique pater dedit **Ephe. 1.** nomen super omne nomen, ut in nomine Iesu omne genu flectatur, tam in cœlo quã in terra. Quod autem iste tam magnus natus sit in **Phili. 2.**

IN FESTO EPIPHANIE

*Humili-
tas.* minima ciuitate bethleem, id mysterij habet,
quod filius eam deligere solet animam, in qua
nascatur, quæ in suis oculis minima est, nihil
sapit quod altum sit. Quippeque cum prophe-
ta dicere queat. Ludam & vilior fiam ante
eum qui elegit me. Et ero humilis in oculis
meis. Et iterum. Domine non est exaltatū cor
meum neq; elati sunt oculi mei. In hac Beth-
leem minima, hoc est in anima humili foelitus
uascitur Christus quam in illa ciuitate parua.
Imo ex illa exijt regere Israel, ex anima non
exibit vnquam, sed permanebit in æternum,
iuxta promissionem illam. Ad eum veniemus
Ioan. 14. & mansionem apud eum faciemus. Quas ob
res hanc saluator præcipue commendauit di-
cens. Discite à me quia mitis sum & humilis
Matt. 12 corde. Nempe humilitas potissima virtus ap-
pellatur, eo quod per eam magnum nostra sa-
lutis impedimentum remouetur. Idest super-
bia iniqua labefactatur, quæ sane omnibus o-
peribus bonis insidiatur, vt pereant, diuo Au-
gustino teste. Vide sanctu. Thom. 22. quæstio.
151. artic. 5. ad. 4. Mirro nunc quod prophe-
ta dixit ex te exiet qui regat populum meum.

Vbi

DECLAMATIO XII. 380

Vbi nomen tanti regis? Sane maior est omni
laude, cur quæris nomen meum, quia mi-
rabile? Omni rege & imperatore Christus ma-
ior est. Quin & rex regum & dominus do-
minantium appellatur, veluti scriptura in
femore, & vestimento eius cõtestatur. Egres-
sus eius à diebus æternitatis. Alludit ad illud.
In splendoribus sanctorum ex vtero anie lu-
ciferum genui te. Idest pater genuit verbum
suum ex omnibus perfectionibus suis. Omnia
quæ habet pater mea sunt. Quæ quidem per-
fectiones quamuis in Deo vna perfectio sit
vt est vna essentia, in angelis & sanctis
varie sunt. Dies ille æternitatis, vnus dies
est. Ideo pater ait. Filius meus es tu, ego ho-
die genui te. Atqui, cum pater continenter ge-
nerat filium, dies vna æterna plures dies dicun-
tur. Sed nunc quo se vertat turbulentus &
versutus herodes audiamus.

Tunc Herodes vocatis magis, diligenter di-
dicit ab eis tempus stellæ quæ apparuit eis. Vi-
dete fratres technas & an fractus filij diabo-
li, de tẽpore sideris interrogat, vt Christi Iesu
nati etatem coniectare valeat, & sic facilius

BB 2 inue-

Gene. 32

Apoc. 3.

Psal. 109

Psal. 2.

Text.

IN FESTO EPIPHANIE

inuenire illum queat, non ut seruiat ei, aut adoret sed ut occidat. O infœlix homo, ne dicam immanissima bellua, quid frustra tot insidias paras, aduersus dominum Christũ? Scriptum est. Non est prudentia non est cõsilium contra dominum. Diligenter interrogat, nam filij huius seculi prudentiores sunt filijs lucis in generatione sua. Erubescamus oportet videtes pigritiam nostram in obsequio Dei, & sedulitatem iniquorum in suis prauis desiderijs implendis. Pedes eorum ad malum currunt, nos autẽ gradu testudineo incedimus in via Dei, corporis nostri mole pręgrauati. De tempore apparitionis stelle, extat varia doctorum sententia. Alij putant mox nato puero apparuisse, alij ut Chrysostomus, bienio ante eius gloriosam natiuitatem, sed quia ex sacra scriptura non constat, relinquitur cuius sua opinio.

Text.

Exacta ergo diligentia, edoctus de tempore stelle rex impius, dixit magis. Ite & interrogate de puero. Et cum inueneritis renuntiate mihi ut & ego veniens adorem eum.

Vbi sanctus Augustinus. Impius rex deuotionem fingebat, & gladium acuebat. Sub melota

DECLAMATIO XII. 381

melota dentes lupi habebat. Ecce versipellis Saul, sanctum David insectatur exploratores suos mittens. Satanus ore vtriusque loquebatur. Veruntamen oportebat impleri scripturã.

1. Reg. 22 & 26.

Nõ coques hedũ in lacte matris sue. Vnde Leo papa. Ante condendum est euangelium, ante patranda miracula, instituenda sacramenta, prædicandum regnum cœlorũ. Ite ait in Bethleem & interrogate de puero, inuidens ei, non regem sed puerum nominat. O summi Dei prouidentiam, cur Herodes in magos debachatus non irruit, & eos aprehendens interfecit?

Exod. 24

Sane Herodem sua vana spes fefellit, expectabat eos reuersurus, at dominus alto suo consilio longe aliter præordinauit. Quãdoquidem fallacem animum Herodis pandit sequens factum, interfecit plures infantes ut vnũ Christum occidat. Magi cum audissent regẽ abierunt. Iam duplici testimonio roborati iter arripiunt, stelle apparitione, & prophete Micheã vaticinio fulti, ut in ore duorum vel trium sit omne verum, gaudentes in Bethleem pergunt. Vos fratres notate, desidiã Hebræorũ, fontem omnium gratiarum mirabilem veluti

Deut. 17

IN FESTO EPIPHANIE

digito ostendunt peregrinis, ipsi vero siti pe-
reunt. Equidem litera occidit illos, spiritus au-
tem magos vivificavit. Sex miliaribus ab
Hierusalem, ciuitas Bethleem distat, sacerdo-
tes & scribe autem, nec pedem mouent, ve
regem suum natum videant, & videtes ma-
cum his sanctis regibus adorent. Ceterum ma-
gis abeuntibus caeleste sidus sese manifestauit.

Text. Ecce stella quam viderant in oriente, an-
tecedebat eos, relicto Herode, dimissa ciuita-

S. Ber. ser- te Hierusalem, quippeque et si visio pacis in-
mo. 3. epi. terpretetur, turbata est cum impio suo rege. In-
foelix nimium ciuitas in qua Herodes tyrannus
regnat. Quique interfector est paruulorum, ne
religio initiata crescat infantes occidit. Vos
chavissimi pueros Babylonis ad Petram qui Chri-
stus est allidite ne grandescant, & animam
perimant. Beatus qui tenebit & allidit paruu-

Pfal. 136 los suos ad Petram ait propheta. Cogitationes
prave extinguende sunt quam occisime, co-
gitatus sancti & mundi nutriendi. Si ergo cae-
lestis sidus cum magis intueri cupitis Hero-
dem relinquite, nam eo dimisso stellam vide-
runt reges. Ecce stella quam viderant in orie-

Text,

DECLAMATIO XII. 382

te antecedebat eos. Vsq̄ue dum veniens staret
supra vbi erat puer. Videte quam perfecta
sint summi Dei opera, stella quae eos ab orien-
te duxit, quasi silens donec sacra scriptura lo-
queretur, exeuntibus regibus, rursus apparuit
eos non deserens, donec ostenderet domum in
qua saluator erat. Tacita loquebatur dicens.
En locus vbi rex Iudeorum iacet, introite in
conspectu eius in confessione & procubentes
eum adorate. Nonne sacra fides stella caelica est, Fides si-
qua nos non deseret, donec videamus Christum cra.
Iesum ad dexteram patris regnantem? Vos sequi-
mini eam, et si Herodes impius obsistat, et toto
nisu reluctetur. Sane post exhalatam animam ve-
niet quod perfectum est, euacuato quod ex par-
te est. Immo nunc videtes Christum in speculo et
enigmate, postea ipsum videbimus facie ad fa-
ciem. Quod lucidius Iohannes expressit. Cum apparui-
rit, videbimus eum sicuti est, in sua maiestate et
essentia. Quatum latitiae magi habuerint iterum
sua stellam aspicientes recesserit nunc Mathaeus.
Videntes autem stellam gaudi sunt gaudio Tex.
magno valde.

Absit a fidelium cordibus ait. S. Greg. vr

quis fatum esse dicat, nequaquam, fato aliqua reguntur qui nihil est, sed providentia diuina cuncta gubernantur. Tu autem pater providentia tua omnia gubernas, ait Sapiens. Cui sententia alludit saluator asserens, nec passerculi, cadere absque voluntate patris. En magnum solatium orthodoxorum, qui certo certius sciunt, omnia siue prospera siue aduersa è manu summi ac beneficentissimi Dei euenire. Iniqua esset stella quæ ad malum impellit hominem. Vt ait

Sapi. 10.

S. Chryf.

Chrysostomus. Deus autem creator mundi vidit cuncta quæ fecerat & erant bona valde. Huius rei maximum argumentum est, quod stella quam viderunt magi pendebat à virtute pueri, non contra, puer à stella pendebat. Quam ob rem non puer ad stellam sed e contrario stella ad puerum Iesum venit, ostendens ubi esset. Hanc cum vidissent magi gauisi sunt, quorum gaudium graphicè depingit euangelista, quater, eos dicens esse letatos, in visione illa. Sat erat dixisse gauisi sunt, quorsum tot verbis letitiam illam enarravit? Sane charissimi, tam est excellens, & sublime cæleste gaudium, quod optimus Deus dilectis, adhuc

Nota.

in

in lachrymarum valle hac degentibus, vt sentiri possit, dici autem nullatenus possit. Quæ nam lingua narrare, aut quibus verbis exprimere quis poterit intraneam letitiam, vehemens gaudium, quod Deus impertire amicis suis solet? Rudis est angelorum facundia, vt spiritus nostri exultationem pro dignitate explicare valeat. Vos suppliciter Deum præcætes cum regali propheta clamate. Reddemihî letitiam salutaris, & spiritu principali confirma me. Gauisi sunt magi, gaudio magno valde. Nos quidem de re inuenta plus gaudere solemus, postquam eam amisimus. Sic magi cū applicuissent hierosolymam, stellam amittentes non vulgari mestitia sunt affecti. Nunc rursus eam videntes, quasi de re inuenta magna letitia exhilarati, gaudent vehementer. Vos fratres animaduertite, quod nisi tenebro-

Psal. 50.

Nota.

Aegypto relicta lux cælestis nõ eluxit populo Dei, nec magi iterum stellam viderunt antequam Herodem impium & hierosolymam reliquerint. Vultis & vos cælesti gaudio perfrui, tenebras vitiorum pellite, & consortia praua relinquite. Vnde dominus. Exite de

BB 5 medio

Esai. 52. medio Babylonis, mundamini qui fertis Vasa domini. Recedite, exite, recedite inde, pollutam nolite tangere. Aderit profecto lux de cælo lætificans corda nostra si gaudia huius mundi spreuerimus, fallacique eius lætitia post habitata, Christum Iesum toto corde quesierimus. Memerote vos Charissimi quam sit fugiendum malorum consortium, Petrus primas habens inter apostolos, in domo Cayphe dum mori timuit vitam negauit, egressus vero foras *Matt. 26* poenitentiam saluberrimam fecit flens amare. Sequitur.

Text. Et intrantes domum inuenerunt puerum cum Maria matre eius. Et procidentes adorauerunt eum.

Non plurimum laboro, an domus hæc diuersorium fuit in quo natus est Christus, sanctus Augustinus & diuus Bernardus diuersoriorum fuisse dicunt, vel saltem domus paupercola erat, quemadmodum sanctus Leo asserit. Vos fratres alius expendite intra corda vestra. Si sola stelle visio tantum gaudium inuexit cordibus regum istorum, ut gauisi sint gaudio magno valde, quantum lætitiæ susceperunt

ceperunt videntes solem iustitiæ christum, qui cœcauit sidus illud, cœlos & vniuersum orbem? Vnde sanctus Basilus. Cor mihi floridum quid germinat, mens est alacris, lingua modica, sermo exilis inest, ad hoc ut tantum gaudium exprimat. Nemo sit non letus, nemo ingratus. Sanctus Basi. ser. epiphaniæ Procumbentes & humi reptantes adorant maiestatem in corpore paruo delitescentem. O mirabile, & stupendum misterium, non inuenerunt illum regali sede & purpura fulgentem, non miracula patrantem, sed pannus vilibus obuolutum, & in matris gremio accumbentem, nihilo secius sapientes & potentes reges, pedibus pueri Iesu prouoluti, fide integra, spe inconcussa, charitate quæ flamigera accensi eum adorant. Ecce fratres lapis paruus absque manibus abscessus de monte pedes statuæ percussit, & redacta est in puluerem. Humilitas et charitas christi tam fuerunt potentes, ut iam magi oblitri suæ dignitatis, nobilitatis, & sapientiæ, quæ per aurum, argentum et æs, statuæ præsignabatur sese sic deiecerunt, ut procideres, christum adorarent. O si nos cõfestim lapis hic percuteret, sane superbia

IN FESTO EPIPHANIE

superbia nostra, arrogātia, et supercilia subinde ruerent, & humiles facti cum magis procumbentes, diu noctuque Christo Iesu famulātū exhiberemus. Venite adoremus & procidamus ante Deū, ait propheta. Hinc adoratio nē magorū demiratus S. Bern. ait. ser. 3. Epiphania. Vn vobis hoc alienigenę, neq; enim tantū fidē inuenimus in Israel? Sic vos non offendit vilis habitatio stabuli, nō pauperies cum pręsepij? Non vos pauperis matris pręsentia, non lactentis infantia scandalizat? Cui comparabimus viros istos? Latronis & Cętronis fidem magorum fides excellit, quando ij ante miracula plurima patrata, verum Deum & regem cęlorum profitentur. Nempe quicquid illic sermonibus, hoc adoratione, & muneribus isti confitentur. Mira res, & omni admiratione digna, quam linceos fides sacra habeat oculos, cognoscit Dei filium lactentem, cognoscit in ligno pendentem, cognoscit morientem. Sanctus Bernar. ser. 2. Epiphanie. Hanc adorationem humilem sancti in cęlo exercent, ad pedes agni procubentes & coronas suas mittentes, velut gloriam exhibentes Christo Iesu,

Psal. 94.

S. Bernar.
dus.

DECLAMATIO. XII. 385

su, cuius mira virtute, sathanam, mūdum, & carnem vincentes, coronam glorię vendicare meruerunt. Vos fratres cum sanctorum, tum magorum, necnon Christi Iesu exemplo, qui in horto super faciem suam procidens orauit, pręcations vestras Deo optimo effundire. Ceterum non tantum supplices regem Christiū adorarunt, sed munera mystica obtulerunt, iamq; in spiritu audierant illud in lege scriptū. Non apparebis in conspectu meo vacuus. Vnde bene subnectitur.

Nota.

Exod. 23

Et apertis thesauris, suis obtulerunt ei munera, aurum thus, & myrrham.

Text.

Videtur quidem quomodo captiuantes intellectum sum in obsequium Christi, ipsum in cunabulis proni adorarunt. Imo vt apostolus pulchre hortatur fideles omnes, cum sapientes ipsi essent stulti facti sunt, vt sapientes habeantur. Hac egregia fide moti, thesauros suos aperiuunt, non in curia regali Herodis, non cōuiujs & ebrietatibus, non in ludis execrandis, ceu in curijs assolet, sed coram Christo paupere, thesauros suos produunt. Horum vestigia charissimę sectę, inopes solemur, pauperibus elemosi-

1. Cor. 10.

1. Cor. 3.

elemosinas largiamur abūde, Adhuc saluator
 in suis pauperibus inopia ingenti afficitur. Ea
 propter clamat. Quod vni ex muneribus meis
 Mat. 25. fecistis, mihi fecistis. Et iterū. Quod superest
 date elemosinam, & ecce omnia munda sunt
 vobis. Adhuc animaduertite filiam Pharaonis,
 que vt in sicela iuncea vidit mosem puerum
 pulcherrimum, dixit mulieri Hebrææ (erat
 quippe mater infantis) nutri mihi hunc fili-
 um. O admirabile arcanum, magi nomine
 gentilitatis, erogant munera virgini sacræ,
 & aiunt Nutri nobis hunc puerum, non si-
 nagogæ ingrata, quæ suapte malitia eum ne-
 gabat & occideret, sed nobis gentibus. O beata
 virgo nutri hunc puerum, nam ipse dixit.
 Psal. 17. Populus quem non cognoui seruiuit mihi,
 in auditu auris obediuit mihi. Verum de ijs
 donis, varia est apud doctores expositio.
 Mirabile dictū, quod seraphim olim decan-
 tabant deum trinum in personis, in essen-
 tia vero vnum profitentes, hoc magi tri-
 bus muneribus fatentur. Sanctus, san-
 ctus, sanctus dominus deus exercituum, men-
 tes ille beate hoc consona canebant voce, at
 magi

magi tria dona vni Deo præbent. Quod au-
 rum regum sit, indicat statua illa cuius caput
 erat aureum. Et regi dictum est. Tu es caput Danic. 2.
 huius statue. Aurum ergo offerunt Christo
 tanquam regi. Thus vero vt sacerdoti, &
 Deo. Et hic confunditur Arrius qui soli pa-
 tri litandum dixit. Myrrha mortalem eum
 indicat, qua vsus est Nichodemus sepeliens Ioan. 19.
 corpus benedictum Christi. Hic autem suc-
 cumbit improbus Manicheus, qui dominum
 nostrum mortuum fuisse negat. Itaq; aurum
 regnum perpetuum Christi testatur iuxta il-
 lud Danielis, potestas eius potestas eterna, &
 regnum quod non relinquetur. Thus Deū sub-
 indicat, quod iuxta legē soli Deo offerebatur, Exo. 22.
 Nam ipse solus habet immortalitatem. Myr-
 rha autem mortem saluatoris cōtestatur, quā
 sponte subiit, vt mortem nostram occideret,
 vitamque resurgens è mortuis repararet. Nos
 vero orthodoxi in conspectu regis nostri, nul-
 .latenus vacui appareamus fratres. Quin quoti-
 die dona precellentiora Christo litemus oportet.
 Quandoquidem fide integra, eum regnā-
 tem, vbi fatemur, aurum optimum illi damus.

Deum

IN FESTO EPIPHANIE

Deum verum patri equalem asserentes fore, thus suave olens præbemus. Vnde sepe sepius corda erigentes cum regali propheta clamare opere prætium erit. Tu es rex meus, & Deus meus, qui mādās salutē Iacob, vel cū sctō Thoma, seruido dicamus affectu, dñs meus & Deus meus. Mellita quidē verba hæc, & omni suauitate referta, animæ diligēti Christum Iesum. Adhæc myrrham ei offerimus, quoniam probra, & cruciatus, crucem & mortem illius, in corde versamus, cum sponsa dicentes fasciculus myrrhe dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur. Nimirum animæ nostræ vbera intellectus & voluntas sunt, inter quæ commorari debet Christi Iesu iugis memoria. Dum vero intellectus penitentiæ vitam candidam, mortemquē Christi contemplantur, voluntas toto ac flammigero affectu eum diligit, tunc vel maxime myrrham offerimus. Sub hæc, aurum thus & myrrhā offerimus, vbi fide, spe, & charitate, Christum Iesum laudamus eius & paremus mandatis, examusim cuncta seruantes. Imo sub ijs tribus mysticis donis alia munera adumbrata sunt

DECLAMATIO XII. 387

Sunt quæ diuus Bernardus sermone. 3. Epiphaniae, nos pulchre docet, aurū diuitias huius seculi insinuat quod per eius gratiam, nos deuote offerimus, vbi pro eius amore totius seculi bona, vt stercora reputātes quæ sunt bona æterna toto pectore amamus. Deinde qui dño optulata terrena contemnimus, fas est vt cælestia appetamus flagrantiq; desiderio ea queramus. Sic thuris odoramenta offerimus. Odoramenta orationes sanctorū sunt, veluti in Apocalypsi legimus. Quo pertinet illud Psalmi. Dirigatur oratio mea sicut, incensum in conspectu tuo. Denique myrrham optimam Christo damus si mortificationem eius in corpore nostro circumferentes, vita eius appareat in nobis. Vt apostolus hortatur. Sane qui sunt Christi carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs. Dubio procul si oratio vestra hasce duas pennas habeat, contemptum mundi & carnis mortificationem, cælos ipsos penetrabit. Videtis fratres, quomodo magi offerentes tria dona, omnia quæ in mundo sunt obtulerunt. In mundo sunt concupiscentia carnis, cōcupiscentia oculorum & superbia

S. Bernat
Apoc. 5.
Psa. 140.
Galat. 5.
2. Ioan. 2.
per-

Et honores designantur, id est myrrha, aurum,
Et thus. Vel spiritus et anima Et corpus, quæ

1. Thef. 5. apostolus integra inueniri in die dñi Iesu ma
gnopere desideras intelligi possunt, id tamen
summopere cauendum, ne cū impio Cain vilia
Deo offeramus, sed quæ optima sunt cū iusto

Genes. 4. Abel, ei qui omnia nobis præbuit exibeamus.
Holocaustia medullata offeram tibi, cum incē

Psal. 65. so arietū, regalis propheta dicebat. Nō placet
Deo holocaustum, sine medulla charitatis Et
spiritus pingedine. Alioqui nō respiciet nos nec
munera nostra. Magi quidē optima obtulerūt
Christo Ie. u. Et ideo respexit eos Et munera
medullata quæ ei dabant. Quid dixi respe-

3. Reg. 10. xit? Imo vt Salomon plus dedit reginae Sab-
ba, quam ab ea acceperat, sic verus Salomon
Rex æternus Christus longe maiora præstitit
magis, quā ipsi obtulerunt. Multa dedit Salo-
mon reginæ, absque munere regio ait spiritus
sanctus. O quot Et quanta charismatū dona
dominus impertuit ijs viris heroicis, Et hoc
absque munere regio. Regale munus regnū cæ-

Psal. 118. lorum est, quod nimirū dedit eis, in spe, iuxta
illud beati immaculati in via, qui ambulat in
lege

lege domini. Hinc saluator suos electos tutās,
non vult eos ad Herodem reuertere.

Responso accepto in somnis ne redirent ad
Herodem, reuersi sunt in regionē suā. S. Leo
Papa tres eos fuisse dicit, idq; argumento est,
quod tria corpora sancta ipsorū, Colonia vi-
suntur. Consentaneū rationi est in suis regnis
Christum Iesum prædicasse, narrantes om-
nia quæ viderūt, idola omnia delentes Deum
optimū adorantes. Angelus in somnis eos mo-
nuit, quemadmodum se loqui prophetis Deus
asserit, ne iterū impii regem videant. Cui pla-
cēt hic tropologijs ludere, amplissimum habet
campum. Alia profecto via nobis redeundū
est ad patriā, quā ea qua expulsi sumus. Vnde
S. Cyprianus. Sermo. Epipha. adorato dño ma-
gi hilares, alio tramite in suā patriam reuer-
tūtur, quia necesse est, vt qui credūt ad iusti-
tiā, ore autē confessi sunt ad salutē, deinde vias
eligāt arctiores, Et se districtioribus mādati
alligēt, quoniā per vias latus descēsus que præ-
cipites ad inferos itur. Per arctus vero Et
difficiles reditur ad superos, dicente propheta.
propter verba laborū tuorum ego cuiusmodi ni

Text.

Num. 12.

S. Cypria.

*vias duras. Scopuloſe ſunt ſemite ſed ad patriã que paradifus eſt nos ducunt non eſt tutus regreſſus ad Herodẽ, nec expedit cum iniquis federa iungere, ideo per aliã viã reuerſi ſunt in patriam ſuam. Iam nos eſt legales & anti-
Ioann. 4. quatas Hebreorum ceremonias ſeruare, ſed in ſpiritu et veritate Deũ odorare. Alia via nos eccleſiæ ſanctæ ceremonias ſeruamus, nõ ut
1. Cor. 3. paruuli lacte egẽtes, nõ in timore, ſed in ſpũ libertatis tãquã viri. Et de euãgelio hæcenus.*

S E C V N D A P R S

Declamationis.

Non nihil morati ſumus in ſacra euangelij lectione fratres, eo quod innumeris ſcateat myſterijs, nunc obijter tractare inſtitui quomodo cum ijs regibus egrediamur, quærentes regem noſtrũ Ieſum, ut eum totis medullis cordis aderemus. Clamat ſponſa et vere ad nos fideles omnes clamat. Egredimini & vi-
Cantic. 3. tæ filiæ Siõ, regẽ Salomonẽ in diademate ſuo, quo coronauit eum mater ſua, in die deſpoſitionis & lætitiæ cordis eius. Egredimini, o viſ legis doctores & ſacerdotes, qui conſiliũ verũ ac ſalubre magis ab Oriente egredientibus

& Chriſtũ Ieſum quærentibus datis, egredimini de cauernis literæ quã mordicus tenere cõtenditis magno veſtro malo, exite de rudi & ignobili veſtra intelligẽtia. Nõne in lege veſtra ſcriptũ eſt? Nouis adueniẽtibus vetera proijcietis. Iã dies deſpoſitionis a deſt, ſaluator ſpoſus pulcherrimus rex regũ aduenit, iuſtitia & ſalutis ſignatur conſcriptio, nuptialia ſunt inſtrumẽta cõfecta, cruore roſeo ſpoſi octauo die effuſo chiriographũ delicti quod erat cõtrea nos deletũ eſt. Libellũ repudiij Sinagoge datur, & quæ vxor erat odioſa, videlicet gentilitas, ad ſponſum ſuum currit. Quid obſecro, ò filiæ Siõ ruruſus vultis rugas contrahere literæ quæ occidit, quas ſaluator mundi explicuit? velamen Moſi deponite poſthac, ecce noua ſunt facta omnia. Nempe niſi egrediamini, videre non poteſtis Regem Salomonem, Chriſtum Ieſum diademate coronatum, quo mater ſanctã, mater immaculata virgo Maria eum coronauit. Verum corona gloriæ nobis Chriſticolis eſt incarnatio, quam vos Hebræi putatis contumeliã. Videte coronam victoriæ noſtræ, inſpicite virtutum

Eph. 5.

omnium copiam. Nempse si egredieris, o Sinagoga & regem tuum cum magis adoraueris, non vocaberis ultra derelicta, & terra tua

Esai. 62. non vocabitur terra desolata. Sed nunc desistamus ad eos qui foris sunt sermones proferre, ad nos fratres nostra se conuertat oratio.

Egressus est Abraham de terra sua Deo ipso vocante, & sic cœlestia arcana reuelata sunt

Gene. 12. ei, non in Caldea ubi idola vana colebantur, Audi filia ait dominus, & inclina aurē tuā.

Audi vt videas nam, si non obedieris, nequam videre poteris. Adhæc, obliuiscere populum tuū & domū patris tui. Non sat est exire de Aegypto si adhuc memoria illius in te viget, et reuerti ad ollas carniū desideras. Eorumq; retro sunt obliuiscēs, ad ea quæ antero

Phili. 4. ra sunt me ipsum extēdo, ait Paulus. Equidē fratres mei si de terra vestra egrediamini, si vt par est Aegypti memoriā non habueritis concupiscet rex decorem animæ vestræ. Nā ipse est Deus noster, qui eo venit, nos vt alter

S. Bern. Hinc beatus Bernardus. Egredimini filiæ Sion animæ delicate, egredimini de sensu carnis, ad

intelle-

intellectum mentis, de seruitute carnalis concupicentiæ, ad libertatē spiritualis intelligētiæ, egredimini de terra vestra & cogitatione vestra, et de domo patris vestri alioquin nō erit vobis tutū videre eū ecclesiastē. Idē enim qui Salomō, id est pacificus, in exilio est. Ecclesia stes, id est concionator, erit in iudicio. Idida, id est dilectus dñi, in regno cœlesti. In hac vita pacificus mansuetus & amabilis, in iudicio terribilis & iustus, in regno gloriosus & amabilis valde. Egredimini & videte regem Salomonem, nam vbique rex est, quamuis regnū eius non sit de hoc mundo, est tamen in hoc mundo. Videte eum in corona paupertatis, in seruo miseriæ. Coronauit eum pater, gloria & honore vt in Psalmo legimus, coronauit illum nouerca Sinagoga spinea corona, nam spectata est vinea illa, vt faceret vvas fecit autem spinas. Coronauit eum mater benedicta virgo sancta diademate nostræ carnis. Videte coronā paruuli & vna cū magis humilitatē eius adorare, quorū fidei deuotio hodie vobis proponitur in exēplo. Egredimini et vos filie Sion virtutes ægelice incolæ ciuitatis supernæ.

Ioan. 19.

Psal. 8.

IN FESTO EPIPHANIE

Hebr. 2. ecce rex vester sed in corona nostra, in diadema suo quo coronauit eum mater sua, quia natus quam angelos apprehendit sed semen Abraham apprehendit. Egredimini et videte regem vestrum et nostrum, quia Iesus delicis usque modo caruistis, hanc hactenus dulcedinem non gustastis. Habetis sublimitatem eius, sed humilitatem illius non vidistis. Egredimini omnes et videte regem vestrum, et adorare eum in presepio, quem in sinu patris ante hac adorastis dicentes. Sanctus, sanctus, sanctus deus exercituum. Sed non est opus illis nostra parere, nisi, non indigent hominum exhortatione, quoniam ipsi sunt qui desiderant in faciem eius prospicere, ceu beatus Petrus indicat. Illis enim quanto sublimitas notior, tanto humilitas proptior, preciosior, ac mirabilior est. Vnde licet nobis maior sit causa letitiae, eo quod paruulus natus est nobis et filius datus est nobis, tamen ipsi nos praeueniunt, ipsi nos exhortantur. Rei huius argumentum est, quod angelus gaudium magnum euangelizauit pastoribus, et multitudine caelestis exercitus facta est cum illo, ita ut uno ore. Dulce melos canerent omnes iubilantes et dicentes. Gloria in altissimis Deo, et in

terra

DECLAMATIO XII. 391

terra pax hominibus bone voluntatis. Vos filiae Sion quae in specula sublimi sanctae ecclesiae, aeterna arcana, et foelicia bona lustratis, vos anima deuote, quae fidei puritate, charitatis deuotione, mundi huius exilium per fastidium, et contemptum, quasi transilientes, ad supernam Hierusalem, patriam beatorum iugiter suspirare, mentemque et feruido affectu quotidie, imo quauis hora ascendere non desinitis. Exite et conuolantes ad puerum Iesum caelorum regem adorandum properate. Nempe propter vos rex Salomon ferculum sibi fecit cuius media, charitate constrauit, Cantic. 3. quia delicate et tenelle estis, volens vos cum ipso morari ac secum vehi, necnon et transferri ab hac militante ecclesia, in illam triumphantem Hierusalem. Eo namque hac ecclesia in terra fundata est a sposo, ut electi subuehantur in aethera, ad quae nemo peruenire poterit nisi per hanc, ceu ferculum quodam siue vehiculo vehatur seu transferatur. Sane ut extra arcam Noe omnes qui erant perierunt, Perinde quot extra sanctam ecclesiam degunt, siue ethnici, siue haeretici, misere in barathrum

CC 5

damnati

Iosue . 6. damnati descendunt. Nemo in ciuitate illa magna Iericho vixit, nisi Raab & eius familia, Iosue duce sic disponente. Et ad eandem imaginem Iesus saluator noster eos duntaxat seruabit incolumes, qui in sacra ecclesia pie sancteque vixerunt. Ceteri omnes velut diluuiio magno submersi, vehiculo hoc per necessario destituti infeliciter peribunt. Agite ergo vos filie Hierusalem, vacate & videte, quonia ego sum Deus, ait saluator, ego rex vester qui e caelo veniens ob salutem vestram homo factus sum. Vacate inquam, expurgate corda vestra a quibusuis vitiorum sordibus, desideria mundana abdicare, vt ad mei cognitionem conscendere possitis. Videte filie Sion, qua modo per speculum in enigmate contemplamini, atq; Denm vestrum videte, non tam corporis quam mentis oculis, Inspicite eum qui tantoperæ dilexit vos, vt quasi extasim passus & suimet oblitus, in diuersorio moratur, &

Hebr. 12. in praesepio arcto flens iacet. Videte magnificentum Salomonem, aspiciate authorem & consummatorem fidei, ac salutis vestrae, qui vos proprio sanguine redimere venit, per quem

Q

& pacificabit ea que in caelis, & in terris sunt. Quod nam diadema est hoc, nisi humana natura quam filius Dei assumpsit in vnitatem suppositi? Caput Christi Deus ait apostolus. Vbi ergo Deus homo factus est, filius Dei hoc diademate redimitus apparuit. Cuius mater, benignitas Dei dici potest, quatenus ab ea primarie hoc consilium inuentum est, & opus effectum, vt pro hominum salute filius Dei homo fieret. Huc attinet illud Esaiæ. Gaudeb in domino, & exultauit anima mea in Deo meo. Quia induit me vestimentis sanctis, & indumento iustitiae circumdedit me. Quasi sponsam decoratum corona, & quasi sponsam ornatam monilibus suis. Mirabile dictu, qua letabundus filius Dei loquitur, videns se humanitate nostra vestitu, cupiebat mirum in modum libertatem nostram & salutem. Obid sane gliscit, videns velut in ianuis redemptionem hominum. Sponsus se vocat corona decoratum. Nam tam excellens tamque perfecta creata est humanitas eius, vt nihil peccati habens honoris esset filio Dei eam assumere, non ludibrio.

O admirabile arcanum, & omni admiratione

di-

dignum, corona ipsa, & sponsa est, quæ statim loquitur. Ornauit me monilibus suis. Sane monilia nativã habent pulchritudinem, & suapte natura decorem maximum ferunt. Sic humanitas Christi adeo fuit omnigena gratia ornata, ut non tantum haberet gratiam singularis personæ, sed eam que gratia capitis appellatur. De cuius plenitudine omnes accipimus gratiã pro gratia. En flos de radice Iesse ortus sole ipso pulchrior super quem requieuit, spiritus domini. Spiritus sapientiæ & intellectus spiritus consilij & fortitudinis. Spiritus scientiæ & pietatis, & repleuit eum spiritus timoris domini.

Ioan. I.

Esai. II.

Hunc regem nostrum & saluatorem charissimum queramus cum magis sapientibus egredientes de terra nostra, nec Herodem subdolum turbatum timeamus. Nam si Deus est pro nobis quis contra nos? Infracto ac excelso animo hostium aduersa perferamus, eo quod stella sacræ fidei nostræ dux est, nec deficiet in hac calamitosa via, imo hæc est victoria quæ vincit mundum fides nostra. Nedum mundum enincere potest, sed tenebrarum princi-

I. Ioan. 5.

pem

pem sathanam, qui tanquam leo rugiens circumcui quærens quem deuoret. Insuper carnis tyrannidem sola fides quæ per dilectionem operatur funditus euertere valet. Cuius ducatus iter nostrum agentes ad dexteram, aut sinistram minime declinantes regem nostrum Salomonem inueniemus, inuentum adorabimus, adorantes toto corde laudabimus. Cui sit gloria & imperium, cum patre, & spiritu sancto, per infinita secula. Amen.

APPENDICES

annotationes.

P Rincipio annotare lubet, quam sit Deus Annotatio. I. optimus verax in promissionibus suis, quæ quæ beneficis, volens omnes saluos fieri & ad agnitionem sui peruenire, ut pulchre apostolus asserit. At quia Esaias vaticinatus fuerat dicens. Filij tui de longe venient, & filia tuæ de lateræ surgent. Hebræi perinde ac filia delicatæ, tot miraculis patratæ à Pharaonis imperio erepti, mare rubro diuiso, mæna cœlesti enutriti sunt, & triginta regum victoria par-

Esai. 60.

ta,

IN FESTO EPIPHANIE

ta, terram promissam lacte & melle manantem possederunt. At filij fortitudine magna præditi, magi à longe venerunt, ab oriente fulgore insoliti sideris illustrati, adorare puerum Iesum cupientes iter suum arripuerunt. Ecce angularis lapis duos parietes in unitatem fidei condens, tam Hebræorum quam gentium populum accerset. Pacem præbens ijs qui longe, & his qui prope. Nunquid Iudæorum tantum Deus ait apostolus, nonne & gentium? Eam ob rem gratias inexhaustas Christo Iesu agamus, quippe qui sua gratuita dignatione veniens in mundum fecit utraque unum.

Psal. 118.

2 Secundo animaduertendū est, ut perbelle s. Chryf. Chrysostomus ait. Quod non dñs reges hos per prophetā, non per angelū vocat, forsitan contēpsissent, ob id hæc omnia derelinquens, per ea illos vocat, quæ familiaria eis cōsuetudo faciebat, mira quadā dispēsatione pietatis ad hominū cōdescendēs salutē. Vel ob eā rē sic gestum est, quia ij prophetā habuerūt Balaā, ex cuius prosapia magi descēderunt. Cū vero vaticiniū de stella Iacob adimpletū essent rati. Nu. 14. Sidus novum sequuntur, abdicatis regnis & patria,

DECLAMATIO XII. 394

patria, quasi dulcedine inusitati sideris mēbriatis. Sicque gratia summi numinis inuisibiliter pectora magorum illuminavit, ut spiritu Dei acti confestim iter acceperint, & tanquam animalia sancta, ubi erat impetus Exechi. 1 spiritus illuc ultro gradiebantur. O nimis fœlix orthodoxus qui lumine cœlico, ut alter Paulus illustratur. Is plane sese dimittens ex templo clamabit. Iesu bone, quid me vis facere? Quod est dictū. Domine ad te confugi, doce me facere voluntatem tuam, quia Psal. 142 Deus meus est. En quod lux illa cœlestis operata est in magis, voluntatem suam abnegantes, Christi Iesu voluntatem scire cupiunt, eamque exacte adimplere pro sua virili contendunt.

Tertio, notandum vel maxime est, quam 3 audax sit animosa fides. Alienigene erant magi & audacter clamāt. Vbi est qui natus est rex Iudæorum? Vbi fulgentius. Cum Iudæi nō simus regē tamen Iudæorū nos querere profitemur. Et neque Herodē, nec eius filiū Archelaū adorare volumus, sed Christū paruum in præsepi, valide aut in cœlo regnātem.

Eius

S. Fulgē. Eius plane stellam in oriente vidimus, & eatenus venimus famulatum tanquam regi nostro exhibere. Verum fortis est ut mors dilectio, ita ut per medias hostium acies transeat. Stupenda quidem res, iam opere clamant magi quod apostolus postea dixit. Quis nos separabit à Charitate Christi? An fames? aut gladius? Aut mors? Scio quia nec mors nec vita, nec presentia, nec futura poterunt nos separare, à charitate quæ est in Christo. Veli nobis cuius recordia tanta est, ut minima occasione oblata, imo nos ipsi occasiones excitamus, quibus ad malum currentes succumbamus. Scriptura testatur. Qui vult discedere ab amico occasionem querit. Hinc parvus questus, minus honos, exiguaque oblectatio, sic pusillorum animum allestat, ut Christi Iesu amittitiam pro nihilo pendat. De quibus iure optimo scriptum est. Pro nihilo habuerunt, terram desiderabilem.

Psal. 105.

4. Quarto, videre est vulpinam Herodis calliditatem, quam nihil prosit contra dominum, conuocat scribas & sacerdotes, magos ipsos diligentiissime interrogat tempus stelle scire cupiens

piens. O execrandam astutiam, putabat se ad Christum venturum ipsumque occisurum. Ve qui profundi estis corde, ut à domino abscondatis consilium. Esai. 29. Tales sunt qui in tenebris scelerum suorum gradietes sanctitatis speciem præ se ferunt, intus aut pleni sunt omni spurcitia & dolo. Proh nefas, quot fideles in ecclesia Herodis nefanda vestigia imitantur. Verba sancta audientes, etsi credunt, operibus suis fidem suam non testantur. Sacra loca profanant, temere patrantes quæ nec in plateis fas erat operari. Tandem adeo procaces sunt & efrontes, ut palam sua scelera subindicet, quo alios pellicere valeant. In Herode peiores effecti non clam, sed in meditullio delinquere haud erubescunt. Dominus autem deludet, illusores, & ut Herodi improbo euenit, sic, & eius secacibus continget, quando laborem & operam perdent, morte aduentante.

Quinto, observandum, quam fuerint magi probati in hac via. Sane apostoli sententia extat. Omnes qui pie viuere volunt in Christo Iesu persecutiones patientur. Quid est omnes? Equidem Deus flagellat omnem filium quem

DD recipit.

Proh. 3.

Hebr. 12.

recipit. Ut mitis sit, & non effiratur iniqua. Omnis homo quamlibet pius & conspicuus, necesse est ut patietur in hac vita erumosa tē-
tationē. Unde admonet sapiēs. Fili accedens ad

Eccles. 2. seruitutē Dei, sta in iustitia & timore, & prepara animā tuā ad tēntationē. Stare in iustitia fortis athletæ est, succūbere autē fragilis & pusillanimis. Sic de filijs Ephrē memoria prouidū est, quia conuersi sunt in die belli, terga dātes inimicis, ut recordes. At magi fide & charitate, ac spe fultri, turbationē Herodiani nō metuentes, cōstāter in opre suo persistūt, nec frustra laborē susceptū existimāt, quominus ultra procedere uelint, donec Christi Iesum inueniāt & adorēt. Quo docemur hostiles in cursus in uia Dei non timere, quin horum uirorum exemplo roborati, animo infracto bona opera cepta perficere, dicente re-

Psal. 104 ge Dauide. Querite dominum & confirmi-
mini, querite faciem eius semper.

6 Sexto mirabile mysterium hoc est, quod magi procumbentes puerum in uili tugurio pannis inuolutum adorant. Nempe nō regem terrenum quarebant sed cœlestem, utpote cui

astra

astra cœli famulabantur. Eā ob rem nihil scādali passi adorāt in carne uerbū Dei, in infantia sapientiam eternam, in infirmitate uirtutem, in humanitate maiestatem diuinā. Ecce tres uiri fortissimi Dauid, qui irrupentes per inimicorum castra, aquam hauserunt de cisterna Bethleem. Saluator noster aqua uina est, quam si quis biberit non sitiet in eternum. Fons limpidissimus est, omnes sitiētes satiare cupiens. Cuius uox sic tonat. Qui sitit ueniat ad me & bibat, qui credit in me sicut dicit scriptura, flumina de ventre eius fluent aque uiue. O nos fœlices si de hoc fonte bibentes, fastidio terrena quæque habeamus. Ex hac plane aqua magi delibantes, confestim thesauros suos aperientes dona regi summo dederunt. Iubilantesq; dicebant sicut audiuimus sic uidimus in ciuitate Dei nostri. Profecto quem admodum oraculo diuino nuntiatum fuit illis in oriente, sic oculis suis uiderunt, adorantes puerum Iesum, & matrem pijsimam eius laudantes, in cuius manibus dona illa valde prætiosa p̄suerunt.

Septimo, valde obseruandum, quibus donis

DD 2 salua-

IN FESTO EPIPHANIE

saluatorē honorificarūt magi, aurum, thus, & myrrham offerentes. Vbi Chrysostomus, magi offerunt munera dignitati Christi congrua. Imò à spiritu sancto docti sapienter saluatori honorem exhibuerūt, tum corporis submissione, quæ ad latriam expectat, tum etiam donis mysticis quæ sponte ei dederunt. S. Tho. 3. p. q. 36. artic. 8. Ach Lutherani videte opera, fidei iuncta, nã magi credentes è longinquo venerunt, ecce opus satis laboriosum. Nedum venerunt, sed adorantes Christum Iesum, munera obtulerunt. Captiuatè iam intellectum vestrum in obsequium inuicte veritatis, frustra reluctamini Christo, de quo falso præteritis gloriâmini. Ille quidem ruiturum in exitium dicit, qui quod audierit non facit. Nos autem fratres quotidie tria dona Christo Iesu offeramus. Aurum fides est, sine qua nemo placere Deo potest. Accedentem ad Deum oportet credere, quia est, & quod remunerator est. Spē incensum indicat, cuius odor vsq; adeo fragrat vt cœlos penetret. Odor vestimentorum sicut odor thuris, ait sponsus ad sponsam. Denique myrrham offeramus, quæ vel

Hebr. II.

DECLAMATIO. XIII. 397

vel maxime vermes conscientie extinguit, charitatem habentes. Quippeque operit multitudinem peccatorum. Talibus hostijs profecto Deus optimus promeretur.

DECLAMATIO XIII.

dominicæ infra octauas

Epiphaniæ.

Lamat fratres mei & recte clamat, sapiens taxans eos qui sapientiam suam occultantes alijs prodesse non incumbunt. Nam sapientia abscondita & thesaurus inuisus quæ utilitas in vtrisque? Perinde dicat. Nullū emolumentum, nullūque cōmodum proximis oboritur, si quis literis candidatus fuerit, & alios non erudiat, et in viâ virtutis nō ducat. Erit plane sapientia eius vt thesaurus in humo delitescēs, qui nemini frugi est. Quis obsecro charissimi patris æterni sapientia nisi verbum eius est? In eo ceu in arte, pater ipse condidit vniuersam mundi huius machinam, & in hac sapientia cuncta, tum visibilia, tum etiam inuisibilia

Eccle. 20.

INFR OCTA. EPIPHANIE

fbilia digessit, miroque ordine disposuit. Vnde regalis cit haredus tati arcani minime ignarus cecinit. Omnia in sapientia fecisti. Quid est omnia? Nempe quod beatus Ioannes lucidius expressit, in exordio sui euangely dicens. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Ecce verbum & virgine cœlestis patris sapientia eius est, per quam vniuersa sunt condita, & subsistunt. Hac profecto sapientia quæ linguas infantium facit disertas, quæ angelos & homines docet scientiam, vbi nostram induit naturam, & suadignatione verbū caro factū est, sub fragilitate carnis nostræ, sic latuit, sic sese abscondere voluit, vt per omnia fratribus suis assimilatus delitesceret. Vnde iure optimo sacer vates Esai. 45. saias exclamat. Vere tu es Deus absconditus rex noster saluator. Abscondit se in vtero matris Mariæ virginis, filius Dei fastidia infantia obiens, abscondit se in præsepio, quando ab alma parente colloceatur, deliruit in Aegyptum pergens, deludens Herodis funestitatem. Tandem in morte dira, & in cruce, adeo se occultare voluit, vt qui agnus Dei

immacu

DECLAMATIO XIII. 398

immaculatus erat, cum iniquis & sceleratis reputatus fuerit. Vt ergo sapientia Dei mirabilis, non veluti thesaurus esset inuisus, quin hominibus fructum exuberantem reddere incipiat, Christus Iesus duodecim annos natus ascendere hierosolymam instituit, in qua Deipara Maria & viro sancto Ioseph nescientibus puer benedictus, & totius benedictionis fons in exhaustus mansit, paschatus solennitate transacta. Inueniunt denique eum parentes eius post triduum in templo, sedentem inter doctores. Quos lubens audiens, quasi sapientia suæ mirabilis cirtillas emittens, nedum doctores legis audiebat, sed interrogabat. Hac compendio sunt, quæ nobis sacra lectio recensuit, modo summi numinis suffragio freti, expositionem eius aggreduamur.

Quum factus esset Iesus annorū duodecim ascendentibus illis hierosolymam, secundū consuetudinem diei festi. Consummatisque diebus, quum redirent, remāsit puer Iesus in Hierusalem. Et non cognouerunt parentes eius.

Quam fuerint legis obseruatores scētus vir Ioseph, & spōsa sua Deipara Maria, Paulo su

DD 4

p.rius

Esai. 53.

Euāgelii

INFR. A VIII. EPIPHANIE

rūs hoc eodē capite euāgelista nobis innotuit. Ibant parētes eius, ait, per omnes annos in Hierusalem, in die solēni pasche. Hoc est, in pasce. Erat sane præceptum in lege, quod sic habet. Ter in anno apparebit omne masculinū

Exo. 24. tuum corā domino tuo. Ascēdebant ergo omnes viri tum in paschate agni, tū etiā in Penthecoste, quādo lex data fuit, tū deniq; in festo tabernaculorū, siue cenophegie. Quæ plane festa adeo solēnia erāt, vt per hebdomadā integram coelebrarentur. Vbi aduertendum quā-

Nota. tam oneris lex illa præ se ferebat, quæ non modo tēpus præsignabat, sed locum in colendis festis eius. Omnes viri tenebātur itinerare & cōparere in tēplo, vt Deum adorarēt & munera offerrent. Nos vero fideles solēnitates nostras coelebramus absque insudatione templi plurima habentes, in quibus sacra Deo optimo facimus, longe præstantiora, quibus suis sacrificijs & holocaustis Hebræorum, in quibus velut in uolucris vnicum sacrificium nostrum Christus Iesus adumbrabatur. Equidem vnicum templum in illo regno Hebræorū, vnicā columbā in cāticis, cāticorum miris encomijs

Cātic. 6.

sepius

DECLAMATIO XIII. 399

sepius collaudatam præsignabat. Verum dum vnicam ecclesiam Romanā dico, o quā beatā, quāq; numerosam societate dico, quæ prophetas, quæ apostolos, quæ tot martyrum cōfessorū, Ecclesia ac virginū examina, quæ tot animas Deo ma-

ximo charas cōplectitur. Nec potest esse pauper sancta ecclesia, quæ tā diuiti capiti Christo Iesu cōiuncta est. In quo plane habitat plenitudo diuinitatis corporaliter. Hoc est Deus factus homo. Atqui, quemadmodū extra vnicū tēplum illud nullū erat sacrificiū, ita extra ecclesiā sacrosanctā nullū est sacramētū, nullaque fides. En Noe viri iusti arca, extra

sancta.

quā nemo mortē euadit. Vt optime beatus Petrus asserit. Si ergo turce, si sarraceni, si heretici viuere cupiūt, veniāt arcā salutis, intrēt fidem catholicam, tum corde tum etiam ore profitentes, alioqui morte perenni plectentur, & flāmis gehennalibus cruciabuntur perpetim. Caterum hinc error nostratium hereticorum apparet, qui que festa pro sua virili abrogare & aboleve moliantur. O execrabilem, ac detestandam stultitiam, nonne Deus optimus festa seruare præcepit, & longe præ alijs

Gene. 7:

DD 5

diebus

1. Cor. 5.

diebus? Nempe fratres pascha nostrum im-
molutus est Christus, ideo impensa ab illo no-
bis beneficia festiuis diebus vel maxime ea re-
colamus, immortales, & innumeras gratias ei
agentes, non tantum pro omnibus simul sed
pro singulis.

Virginis
deuotio.

Iam vero charissimi Deiparæ Mariæ fla-
grantissimum affectum in Deum animadu-
erte, animaduertetes, & vestigia eius pro mo-
dulo vestro sectamini. Nullatenus legis præ-
cepto tenebatur ascendere in Hierusalem in
hac pascha quia mulier erat, statutum illud vi-
ros duntaxat amplectebatur. Insuper &
Christi Iesu legislatoris erat mater & ob id
haud obnoxia legi. Nihilofcius tam erat
vehemens eius deuotio, tantoque summi nu-
minis amore ardebat, vt itinera quamuis lō-
ga non timeret, quominus vt exemplo fo-
ret omnibus, quotannis hierosolymam ascen-
deret. Vos fratres & si liberi, & nullo man-
dato Dei astricti bona in laudem Christi,
& in edificationem fratrum vestrorum ope-
ramini. Ita vt extra quadragesimam san-
ctam, potissime festiuitatibus magnis aduen-

Documē-
tums.

tanti-

tantibus, confessionem integram peccatorum
corā confessore faciatis obsecro. Sacrā eucha-
ristiam, & panem viuū, qui è cælo descendit
Christū Iesum reuerenter accipite. Eleemosi-
nas pauperibus, citra extremam inopiam pa-
cientibus affatim impēdite. Cum Dauidæ cla-
mātes. Voluntariæ dñe Deus sacrificabo tibi,
quoniā bonū est. Sic profecto spontaneæ obse-
quia vestra offerētes, virginis almæ vestigia
sectabimini, & vobis in cælo ingētes thesau-
ros cōparabitis. Solus itaq; ex præcepto dñi Io-
seph adire tenebatur Hierusalē, verūtamen
virgo sancta, cū puero Iesu dño nostro ascen-
dit, vt normā viuēdi præsentibus, & nobis
etiā Christicolis exēplū operandi lubenter ea
quæ Dei sunt daret. Ad hæc saluator duode-
nus ascendit ad solēne festū cū parentibus quā
quā dñs & rex angelorū, vt ipse legislator le-
gē adimplēs, doceat homines rebelles mādatis
Dei parere. Puer facerrimus, pueros hortatur,
vt in tenera sua etate summo Deo se dicare,
ac offerre studeāt. Equidem qui venit oēs sal-
uare, in quavis etate, omnes erudiuit quomo-
do mores cōpouerent, & famulatum creatori
suo

Psal. 53.

INFRA OCTA. EPIPHAN

suo sapienter præstarent. Mira res non confestim vt ex sacra virgine ortus fuit, in virum perfectum creuit, vt Adam creatus est, cui
Genes. 2. in Genesi legimus. Factus est homo in animâ viuentem, nõ utique puer sed homo Christus paulatim creuit, quoniam oportebat eum per omnia fratribus assimilari, quo veram humanitatem, & non fictitiã assumpsisse, experimento comprobaret, atque manicheorũ stulticia commenta funditus euerteret. Simul & puerorum educationem orthodoxis parvulis indicaret, quæ quidem res non parui momenti in sancta Ecclesia est. Quandoquidem propheta
Ioelis. 2. Ioaël, Deo ipso præcipiente, canere tuba in Sion suadet, & coadunare cetũ, & senes etiã paruulos, vt sedare valeat populus iram Dei. Coadunate senes & paruulos suggestentes vbera. Innocentium vagitus & gemitus, Dei misericordiam conciliant nocentibus & improbis hominibus. Ascendit ergo puer Iesus in templum, vt parentes maximam habeant curam erga filios & filias, erudientes illos de ijs quæ Dei sunt. Non ad spectacula puellas ducant, neq; per plateas circumferant, vbi iuuenes va-

gantur.

DECLAMATIO. XIII. 400

gatur. Vtinam Dina Iacob filia domi mansisset, et nõ egressa esset ad videndas mulieres regionis Sichæ. Nepe nec ipsa corrupta rediret, nec strages tam ingès ciuitatis illis subsequuta esset. Caueant igitur parentes pericula imminencia, quæ circa filios male indolis accideresolent, audiant sapientem eos admonentem. Filij tibi sunt erudi illos, & curua eos à pueritia sua. Ecce eruditione pueri vel maxime indigent, ne vt ager inculcus sentes, & tribulos viciorum iuuentus lubrica proferat. Incruua illos à pueritia sua. Nam qui parcit virge odit filium suum. Non plane pater sed hostis, non mater sed nouerca est, nisi austeritate debita filios suos corripiat. Virga & correctio ait sapiens, tribuit sapientiam, puer autem qui dimittitur voluntati suæ, confundet matrem suam. Erudi filium tuum & refrigerabit te, & dabit delicias animæ tuæ. Ecce consilia optima quæ maxime expectant ad puerorum educationem, quippeque longe præstantiora sunt, quibus vis documentis philosophorum. Vtinam adolescentes omnes ob oculos haberent Iesum filium Sirach, & cum ipso clamarent.

Quum

Gene. 34

Eccle. 7.

Prom. 29.

Eccle. 51. *Quum adhuc iunior sum, priusquam ob erro-
rem, que sivi sapientiam, palam in oratione
mea, ante tempus postulabam pro illa. Et
vsque in nouissimis perquiram eam. Equidem
rectè antequam ab erraret petiuit sapièti-
am, quia in maleuolam animam ipsa, vrpote no-
bilissima & mundissima non intrat, nec ha-
bitat in corpore subdito peccatis. Nimirum
lucis ad tenebras nulla est societas, nullum-
que commercium, apostolo teste. Agite vos
patres, & omni solertia filios vestros in timo-
re Dei educate, ne forte vobis contingat,
quod in sacra pagina memorie proditum est
de Heli, qui blande corrigens filios suos, ni-
hilo meliores facti, misere in bello interie-
runt. Et simul pater audito hoc infelice nun-
cio, de sede cadens, mortuus est. Ne ergo
Deus optimus animaduertat in vos, corripi-
te eos, tum verbis, tum flagellis si opus fue-
rit. Si percusseris filium tuum virga, no mo-
rietur, ait sapiens. Nempe sensus & cogita-
tio humani cordis prona sunt ad malum ab
Genes. 8. adolescentia sua, nisi doctrina, & virga
cohibeantur. Mira quidem est, & omni*

acce-

ceptione digna sententia illa. Adolescens
iuxta viam suam, etiam cum senuerit non re-
cedet ab ea. Nonne consuetudo aliea est
natura, vt Philosophus rectè contestatur?
Vt ergo cum senuerit adolescens à virtute,
& timore Dei non recedat, det operam ne
male assuescat. En documentum salubre quod
puer Iesus filius Dei exhibet adolescentibus sa-
cri baptisatis vnda ablutis, vbi hodie ascen-
dit in templum.

Consumatisque diebus cum redirent, remã
sit puer Iesus in Hierusalem. Videte iam
fratres quam fuerint ex omni parte absolu-
ta Deiparæ virginis opera. Expletis die-
bus septem reuertitur in Nazareth, non me-
diante festo. Equidem vt Dei perfecta
sunt opera, ita vt nihil eis desit, sic suo
modo virginis almae facinora præclaraque
gesta, semper perfecta fuerunt. Vitam eius
Cãdidã dũ in templo puella debebat pœnitius
expẽdite, responsum quod præbuit Gabrieli, to-
ta vestri intellectus indagine cogitate, verba
omnia quæ spiritu sancto dictãre loquuta est
sonferte, & palam agnosceis quam fuerit in

Text:

omni-

omnibus perfecta. Hinc illa elogia in canticis
passim ab sponso prolata sunt. Tota pulchra es
Canti. 4. amica mea, & macula nō est in te. Non qui-
dem corporis speciem sponus collaudare solet,
nā ipse scit, quod fallax gratia et vana est pul-
chritudo, mulier autem timēs Deum ipsa lau-
dabitur. Anima & species & venustas ei vehe-
menter placet. Si ergo virgo Maria tota pul-
chra est, perfecta sit ex omni parte oportet.

Nota. Proh dolor quantum nos ab hac perfectione
absumus, quam inconstantes sumus in bonis
operibus. Profecto vt filij Israel si aliquando
Aegyptum & regem eius Pharaonem relin-
quimus, subinde in deserto poenitentia positi
in gemiscimus ollas carniū concupiscentes.
Imo ore improbo quidam aunt. Vtinam mor-
tui essemus in Aegypto quādo comedebamus
panem in saturitate. O infelices filij vxoris

Gen. 16. Loth, quæ respiciens retro in statuam salis cō-
uersa est. Mementote iræ summi Dei, ne for-
te in vos animaduertat omnipotēs. Nam qui
tenens aratrum in manu & retrorsum con-
uertitur, neutiquā aptus est regno Dei. Quas
ob res in bono perseverātes animæ quiores sto-
te, regi-

te, regine cœli vestigia imitantes, quippeque
nisi consumatis diebus, totiusque pasche tem-
pore expleto, reuersa est in domū suam. Cau-
sam nos reddere nequimus, cur saluator remā-
serit clam in ciuitate. Citra controuersia hoc
asserere possumus, quod ipse zelum suum erga
spiritualia propalare voluit. Quique longe me P sal. 68.
lius quam Dauid dicebat. Zelus domus tuæ co-
medit me. Vt ergo doctores admoneat messiæ
tempus venisse, & qui literas sciebant habe-
rent & spiritum simul, remansit in Hieru-
salem. Hoc autem absque parentum obliuio-
ne, existimabant illum esse in comitatu. Vbi
aduertendum, moris esse Hebræis in huiusce-
modi solēnitatibus confluere & redire viros
seorsum, & mulieres seorsum, sic enim dece-
bat honestatem. Quod proh dolor hodie apud
orthodoxos nō fit, vnde scādala plurima, pia-
cula, & hominum neces oboriuntur. In-
fantes vero liberi erāt cum vtroque parente
incedere. Quam ob rem beata virgo & Io-
seph vicissim putabant puerum Iesum quem
secū non cernebant, cum altero parēte reuer-
sum, vnde Lucas ait. Existimantes illum esse

in comitatu. Ioseph putabat Christum fore in comitatu mulierum, mater benedicta, existimabat illum esse in comitatu virorum. Vos fratres mecum hic notate, quod non nisi in die

Nota. festo Christifera Maria amisit Iesum. Plane in die illo lugubri passionis eius, iuxta crucem stabat alma Maria, ut Ioannes testatur. Quo nobis perspicuum sit quod tribulatio nos Deo

Psal. 119. adglutinat. Iuxta illud ad dominum cum tribularer clamavi, & exaudiuit me. Et ipse dominus ait. Cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum & glorificabo eum. Tremenda quidem res, a latere Dei, id est ab erumna, & calamitate, mille dilabuntur, à dextris vero, hoc est, à prosperitate honore, & opulencia diuitiarum, decem millia, labefactantur. Quemadmodum in psalmo legimus. Vos charissimi videte qualiter dies festos agitis, ne forsan dominus conqueratur, ut quondam contra populum suum. Solenitates vestras, & lxxalendas vestras odiuit anima mea. Vestrae sunt & carnis vestrae concupiscentias explentes, iniqua patris opera, ideo eas odio habeo, ait Deus. Viderunt eam inimici & deriserunt sabbata eius, flens dicebat propheta Hieremias, Inimici no

Psal. 90.

Isai. 1.

stri immaniissimi demones sunt, qui dum festa Dei piaculis innumeris prophanamus irrident illudentes. Quid parentes eius faciebant; ubi Iesus remansit, sequitur.

Requirebāt eum inter cognatos & notos. Et non inuenientes; reuersi sunt in Hierusalē requirentes eum.

Mysterio non vacat, quod inter cognatos Christus non sit inuentus, humana cognatio non potest filium Dei continere, ut bene ait Origenes. Nec inter notos, nam maior est, omnium mortalium notitia. Et ut non nihil altius remota serua rimemur, recte non inter cognatos Iesus coparet. Quia Abraham non apud suos exaltatus est, sed in terra aliena, pater multarum gentium fuit appellatus. Ioseph à fratribus venditus, & seruus factus, apud Aegyptios regium honorem adeptus est. Moses itidem à parentibus expositus, erga filiam Pharaonis gratiam inuenit. Quam & homicide ipsi, homicidam Christo praxulerunt dicentes. Da nobis Barrabam non Iesum. Mira res quia sponsa dormit abunda surrexit aperire sponso ad ostium pulsan-
santi, nec illum inuenit, iam alio transierat.

Origenes.

Gene. 15.
& 41.

Cantic. 12

ideſt ad gentes declinauerat. Vos nunc obſecro fratres quærite dominum dum inueniri poteſt, inuocate eum dum prope eſt. In hac via & peregrinatione, vita comite, Ieſum toto corde quærite, quatenus de uobis illud pſalmi dicatur. *Hæc eſt generatio quærentium dominum, quærentium faciem Dei Iacob.* Fœlix generatio quæ nõ, quæ peritura ſunt quærit, ſed dñm omnium factore, & moderatore. Faciem eius quæramus, nõ manus, datorẽ nõ dona eius tantũ affectates. Nec par eſt, vt inter cognatos aut amicos Chriſtũ quæratũ, y ſane ſepius quæ ſua ſũt quærit nõ quæ Ieſu Chriſti. Quærite illũ in Hieruſalẽ, in peccata cõſcientia, in tẽplo quod uoſ eſtis. Dicete apoſtolo. *Tẽplum Dei eſtis, et ſpiritus ſanctus habitat in uobis.* Quærite in eccleſia ubi uerba Dei populo propinãtur, ubi ſacra quotidie coelebrãtur. Sapiencia ubi inuenitur? Ait Iob, et ubi eſt locus intelligentiã? *Nefcit homo prætiũ eius. Nec inuenitur in terra ſua uiter uientiũ.* Abiſus dixit nõ eſt meũ. *Mare loquitur non eſt in me. Nõ dabitur aurũ obĩſum pro ea, nec appendentur argentum in commutatione eius. Et poſt pauca. Trahitur*

Pſal. 23.

Iob. 28.

sapiencia

sapiencia de occultis. *Abſcondita eſt ab oculis omnium.* Singula adnotatione digna ſunt, *Nota.* *Veruntamen non uacat ea proſequi.* Abiſſus peccatum eſt in quo Chriſtus ſapiencia patris non eſt. *Mare feruens quod quieſcere non poteſt, mundus turbulentus, honores, diuitiæ, & oblectamenta execranda, in quibus non Chriſtus, ſed antichriſtus inuenitur.* *Quid multis immoror? Abſcondita eſt ſapiencia ab oculis omnium, qui fide & charitate indigent.* Talibus tãque linceis oculis, paſtores Ieſum agnouerunt in præſepio, magi procumbentes regem regum adorauerunt, & dona ei obtulerunt, *Si meon iuſtus & Anna in templo paruulũ laudibus miris extulerunt.*

Cæterum quis uerbis proſequi queat, quo dolore, quãne anxietate affecti ſunt Ioseph iuſtus & Chriſtifera Maria, ubi Ieſum nõ uideret? *Nẽpe angore maximo ſpõſus aiebat illud geneſeos. Puer nõ cõparet, & ego quo ibi? Saluator mudi nõ a deſt, quo ipſe me uerã penitus ignoro? Si dederõ ſomnũ oculis meis et palpebris meis dormitationẽ, donec inueniã locũ ubi eſt dñs.* *Hæc & multa alia id genus, in-*

Gene. 37

EE 7

gemifcẽs

Canti. 3.

gemiscēs vir sanctus flens dicebat. Atqui alma virgo cū sponsa clamitabat. Surgā & cir-
cuibo ciuitatē, per rivos & plateas quærēdo
quē diligit anima mea. Quā cū custodes Hie-
rusalē vidissent lachrymātem, suspiriaque ia-
Et antē interrogāt, Qualis est dilectus tuus, o
pulchra inter mulierū? Qualis est dilectus, et
quæremus eū tecū? Tūc sacerrima virgo. Di-
lectus meus cādidus & rubicūdus, electus ex
millibus totus desiderabilis. Equidē candidus
erat Iesus, quia cādor lucis æternæ speculū si-
ne macula, imago bonitatis illius. Rubicūdus in
passione, roseo suo sanguine decoratus, speciosus
forma præ filijs hominū, in quē desiderāt angeli
prospicere. Talis est dilectus meus, ait Ma-
ria benedicta, et ipse est amicus meus. En fra-
tres quā verū vaticiniū Simeonis fuit, ubi iā
gladius incipit viscera almae virginis saucia-
re. Tuā, ait, ipsius animā pertrāsibit gladius. Id
est tuāmet animā gladius cōpassionis pertrās-
sibit. Est quidē fœminini generis dictio illa.
Ipsius. Verū quia qui sedula inquisitione quæ-
rit inuenit, ideo ait. Paululū cū pertrāsissē eos,
inueni quē diligit anima mea. Inuenit procul-

Sapi. 7.

Luce. 2.

dubio

dubio sancta mater & Ioseph Iesum in do-
mo patris sui cœlestis. Vnde Lucas ait.

Et factum est post triduum inuenerunt eū Tex.
in templo, sedentem in medio doctorum, au-
dientem illos, & interrogantem eos.

Quanta alacritate, viso Christo, alma Dei
genitri fuerit exhilarata, nemo excogitare po-
terit, tantum abest ut verbis exprimere quis
audeat. Diligebat vti que eum filiali amore,
quo nulla parens filium suum vnicum dilexit
vnuquam. Amabat insuper Iesum tanquā crea-
torem mundi. Et ob id merore nimio affecta
uocēs ducebat insomnes, donec eū inueniret.
Quod si Anna Tobie mater, tam anxie exi-
bat per vias filium suum queritans, et lachry- Tob. 10.
mis irremediabilibus deslens in gemiscebat di-
cens. Quo te misimus peregrinari fili mi, lu-
men oculorum nostrorum, baculum senectutis
nostræ, solatium vitæ nostræ? Quid de
virgine benedicta existimandum est, quippe-
que vnice Christum Iesum adamabat? Nunc
autem illo adinuenta tanto gaudio fuit persufa,
quanta ante hac mœstitudine fuerat an-
xiata. Vnde cum regali propheta decantare

Psal. 29. potuit. Cōuertisti plāctū meū in gaudiū mhi,
 Iesu amātissime, concidisti sacco meū, & cir-
 cūdedisti me letitia. Et iterū, cum Iacob in spe
 Gene. 46 Etō filio suo Ioseph dicere potuit. Iam lata mo-
 riar, quia vidi faciem tuā. Ecce quam sit ve-
 ra sententiā illa Tobie propheta fratres. Domi-
 ne Deus qui post tempestatē tranquillū sa-
 cis, & post lachrymas, & fletū, exultationē
 inducis. Est plane Deus noster pater misericor-
 diarum & Deus totius consolationis, eam ob-
 rem agnoscens figmentum fragilitatemq; no-
 stram, nō sinit nos diu excruciaci, quo minus,
 suā misericordiā viscera nobis ostendat. Ita
 vt cum Davide Deum collaudātes dicamus.
 Secundum multitudinem dolorum meorum,
 Psal. consolationes tuā letificauerunt animam meā.
 Fœlix charissimi & nimium fœlix, qui Chri-
 sti Iesu absentiam sic dolore tactus deflet, vt
 nil solatiij in hoc exilio habens, è caelo visita-
 tus ineffabili iubilo raptus, cuncta visibilia,
 ac fugatia ei amarescunt. Adhuc quod post
 triduum tam calūnitiosum virgo Maria Ie-
 sum inuenerit, id sacramenti habet, quod post
 triduum amarissime passionis & mortis Chri-
 sti,

sti gloriosum & triumphantem, cum erat vi-
 sura. Tunc Deipara gaudium plenum fuit si-
 lium suum adorans, non morti obnoxium, sed
 immortalitatis sola vestitum. Vel triduum
 hoc typum gerit eorum qui pœnitentiam ve-
 ram egerūt, quique piacula sua vt par est de-
 flentes, integram exomologesim coram sacer-
 dote egerunt, satisfactionemque debitam iam
 expleuerunt. Horum vox ea est. Viam triū
 dierum ibimus, vt sacrificemus Deo nostro in
 deserto. Hoc est in pœnitentia sancta, hominū
 commertia abdicantes, & soli Deo vacantes.
 Non enim fas est in Aegypto, & sub Pha-
 raonis ditione, Deo optimo sacrificiū offerre,
 quoniam nemo potest duobus dominis seruire.
 Excamus ergo in desertum pœnitentiæ, &
 tunc gratum erit dño holocaustum nostrum.
 Alludit ad hoc quod dominus Abrahæ dixit. Gene. 12.
 Egredere de terra tua, & de cognatione tua
 & veni in terram quam ego monstrauero ti-
 bi. Faciam que te ingentem magnam.
 Sed iā solerter cōsiderādū est, vbi inuētus
 est puer Iesus, sane in templo. Tēplum quidem
 viuū, in tēplo Salomonis reperitur. Hoc dice-
 bat

Ioan. 2.

bat Iesus de templo corporis sui, inquit Diuus Ioā. In domo Dei saluator inueniri potest nō extra. In ecclesia sc̄tā catholica est, quisquis eum videre nititur, siue ethnicus sit, siue hæreticus ad ecclesiā Romanā veniat, & Christū Iesum adinueniet. Ipso dicēte vobiscū sum vsq; ad consumationē seculi, Itaq; nequaquā in ecclesia malignantiū, sed in congregatione sanctorum saluator est. Illi heu, infelices Antichristum, nos vero verū Christū filiū Dei sequimur, toto corde amamus, & reueremur.

Text.

Ad hæc inter doctores sedet. Videte granitatem pueri sanctissimi. Duodenus inter grandeuos sedet, utpote dominus & rex regum, vel ideo inter sapiētes sedet, ut ab ipso edocti sese dimittāt & nullatenus vana ostentatione se iactēt, quādo puer benedictus profunda quæ ignorabāt pādīt: Erāt quidē in eo omnes thesauri sapiētiae, et sciētiae dei absconditi. Imo ipse est de quo Iob. Profunda fluiorū scrutatus est, et abscondita produxit in lucē. Audiebat illos & interrogabat. Prius oportet audire alioqui stultitia magna est, deinde interrogare.

Colo. 2.

Iob. 28.

Prou. 18.

Qui enim respōdet priusquā audiat, stultū se esse

esse demonstrat. Imo si bis iuuenis interrogatus fuerit, habeat caput suū responsum, ut sapiens, rectē consultit. Idq; omnes S. Iacobus admonet. Sit omnis homo velox ad audiendū, tardus ad loquendum, tardus ad iram. Interrogando docebat eos, quod humilitatis magnum artificium est. Roget quis & dicat, quid respondebatur, aut quid interrogabat? Quandoquidem magnum esset nobis solacium, si Euangelium hoc indicaret. Quod ego existimo, de aduētū Messiae erat quæstio, quem aduētasse accuratissimis argumentis suadebat, tum ex vaticinio Iacob. Non auferetur sceptrum de tribu Iuda, nec Dux de femore eius, donec veniat qui mittendus est. Ipse est expectatio gentium. Defecerat quidē rex de prosapia David, & Archelaus filius Herodis regnabat, & hinc suadebat illis Messiam venisse. Necnon septuaginta hebdomades Danielis recēfens, quæquidem abreuiata erāt super populū illū, & super urbem sanctā, ut consumaretur præuaricatio, et finē acciperet peccatū, & educeretur iustitia sempiterna, impleretur visio & prophetia, et vngeretur sc̄tus sanctorū. Hoc est, Messias promissus. Quæ oīa Daniel ex ore Gabrielis

Eccli. 32
Iacobi. 1.

Gene. 49

Danie. 9.

audiuit, propria manu ipse conscripsit. Hæc omnia doctores audientes in re optimo mirabatur. Vnde Lucas inquit.

Text. Stupebant omnes qui eum audiebant, super prudentia & responsis eius.

Lucas scite in hoc capite dixit de Iesu, & erat plenus sapientia. Vnde constat nihil didicisse ab hominibus, vt S. Thom. asserit. 3. p. q. 12. arti. 3. Experientia autem in dies aliqua discebat, erat quippe in Christo Iesu scientia

Nota. quadruplex. Diuina quia Deus erat, beata nã anima eius fruebatur visione verbi, indita qua angeli agnoscut per species sibi inditas à Deo. Denique erat etiam scientia experimentalis, & per hanc intellectus abstrahabat à sensibilibus species intelligibiles. Fas non erat vt tã nobilis potentia esset ociosa. Hinc beatus Paulus. Cũ esset filius Dei didicit, ex his que passus est obedientiam. Vbi glosa ait, experius est.

S. Th. 3. p. S. Thom. 7. p. q. 9. arti. 4. Nec solum hodie in templo, sed postea stupebant dicentes vnde hic literas scit cũ non dixerit. Mirabile dictu fratres, mirantur legis doctores audientes Christum, non tamen conuertantur. Parui refert

vt con-

vt conciones audientes stupor vos teneat, nisi peccatis post habitis, in saluatorem credentes mandata eius seruetis. Stupor, metus, admiratio ve, non saluat sed affectus pius in dominũ, & vera pœnitentia Deum in sefsum placat, & nos ei conciliat. Ecce plusquam Salomon hic inter Rabinos, & Magistros sedet, & in referãdis arcanis, nedum equat, sed mirum in modũ vincet & superat. Mirabile dictu tũc Esaiæ vaticiniũ impletũ agnoscimus. pater de filio suo Christo sic ait. Ecce intelliget seruus meus, & exaltabitur, & eleuabitur, & sublimis erit valde. Sicut stuperũt super eũ multi, sic inglorius erit inter vos aspectus eius, & forma eius inter filios hominum. Ecce palam indicat ob sapientiam Christi stupeda, multos vertendos esse in stuporem, ipsumque eleuandum. Quiquidem ipse inter eos qui stupebant sapientiam eius agnoscentes, ignominia repleretur. Quod gestum legimus eo obeunte in patibulo crucis. Erat quidem docens vt potest atẽ habens & non sicut scribe & Pharisæi. Ait Diuus Marcus. Vos charissimi ammaduertite

Esaiæ. 52

Marc. 1.

quomo-

quomodo stupet coram Salomone, imo coram creatore & domino Salomonis. Non habens ultra spiritum. Verum admiratio doctorum super prudentia & responsis Iesu longe maior & mirabilior illa fuit, etsi hæc, in illa præfigurabatur. S. Chrysostomus inquit. Nullum miraculum fecit Iesus in pueritia sua, hoc tamē prodit Lucas, per quod mirabilis Christus videbatur. Iudæi autē inter alta quæ audiunt, & humilia quæ vident in Iesu, dubia admiratione turbabantur stupentes. Nos vero nihil miramur sed vehementer eū laudamus, certo certius scientes quoniā paruulus natus est nobis, & filius datus est nobis. Nec parentes eius admirati sunt, quū scirēt eum filium Dei esse, sed eā ob rem mirabātur vidētes quid nouum antea non auditū. Nec putabant in ætate illa tenera, sapientiam suam ostensurum.

Text. Et dixit mater eius ad illum. Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes querebamus te.

Mira res, virgo Maria vsque adeo humilis, sciens quia vir caput est mulieris, tacente Ioseph viro suo ipsa loquitur prior. Enim ve-

ro nostræ sacræ fidei vel maximum argumētum hoc est. Ioseph quia nihil habet in puero, nisi quod nutritius eius est, eam ob rem non audet interrogare Iesum. At vera parēs quæ opere spiritus sancti eum cōcepit, & peperit, ausa est nedum loqui, sed veluti conquesta ait. Fili quid fecisti sic nobis? Atqui in nuptijs vino deficiente, hac nomenclatura vritur dicens. Fili vinum non habent. Notandū hic est, quod non tam causam scire cupit, cur remanserit clam, quam affectum pium ostendere nititur, grauemque merorem quem passi sunt triduo illo eum querentes. Agite nunc dilectissimi, Deipara & Ioseph, qui absq; neglectu præsentia corporalē tantū Christi Iesu amiserūt dolētes, & memore afflictī eum querūt, nos vero qui tot piaculis eum irritauimus, quiq; spiritalem eius præsentia reliquimus, videntes & luxui vacantes, inuenire illum putamus? Conuertimini ad me in toto corde vestro, ait, in ieiunio fletu, & planctu. Sciudite corda vestra & non vestimenta vestra. Sic sic dolēs, et flens quæ sinit eum beata Magdalena, & proinde audire meruit. Luca. 7.

Ioan. 2.

Nota.

Remit-

Remittuntur tibi peccata tua, vade in pace. Sāctus Petrus post trinam negationē egressus foras fleuit amare scelera comissa, & dominus pepercit illi. Huc pertinet illud beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur. At contra. Veh qui nunc ridetis quia flebitis vos.

Ceterum quod alma virgo patrem Christi Ioseph vocavit nihil obstat, secundum vulgi rudis opinionem loquuta est. Pater erat nō generatione, sed cura & educatione. Vnde humilitas Mariæ vehementer splendēt primo Ioseph nominavit, deinde se ipsam indicavit.

Nota. Vxoribus præbens exemplum, ut viros suos prosequantur reuerentia & honore. Notat Apostolus nec abs re, quod Sara mulier sancta, dominum appellabat virum suum Abraham. Plane quæ secus facit perpetrã facit, & Christum Iesum in viro suo contemnit. Sed nunc lubet fratres, sacra virgini responsum dare. Vultis domina angelorum scire, quorsum filius vester hunc laborem vobis dedit? Sanè quia nimis dilecta illius mater estis. Pater ipsum dereliquit, quanquam filius amantissimus erat, in quo semper ipse cōplacuit. Et ita de re

dereliquit, ut clamaret in cruce. Deus Deus meus quid dereliquisti me? Ille propter peccata mundi passus est & derelictus a patre, vos benedicta mater ut solatio, & exemplo sitis afflictis, derelicta fuistis à filio hoc triduo. Verum si de Tobit legimus. Hanc tentationem ideo permisit dominus euenire illi, ut posteris daretur exemplum patientiæ eius, sic legimus de sancto Iob. Quā ob rē audita hac calamitate virginis non asserere audebimus, quod non tantum ad illius meritum sic factū est, sed ad nostrum exemplum? Sunt & hodie, quamplurime spirituales matres Christi, quæ dulcedinem eius minime degustantes in oratione, confessione, & cōmunionē sacra, dolent flentes, suspiriaque iactantes, quasi suapte desidia, deuotionis mellitam suauitatem amiserint. Quippeque matrem Dei aspicientes in hoc triduo, valde roborantur, adeo ut nedum patienter sed ouanter expectent solatium cœlicum, eo magis insudantes & orationi instantes, quo plus differtur sponsi amantissimi presentia, qua vehementer gaudere animæ sanctæ assolent, oblita pressura præterita propter

Tobi. 2.

Docum
tum.

Ioan. 16. *presens gaudium. Nonne verba Christi Iesu ea sunt? Iterum videbo vos & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet a vobis? Mellita hæc eloquia non noueris, sed spiritualibus matribus dicta sunt. Iuxta illud, Quicumq; fecerit voluntatem patris mei qui in cælis est, ipse meus frater soror & mater est. Ecce magna animarum sanctarum dignitas, ingenisque honos, quo maior nullus est. Fœlix anima quæ filij cœlestis patris parens est, quæ fide & charitate, eum concepit, & operibus sanctis quotidie illum parit, in corde suo nutrit ac fouet. Nunc benedictæ matri pius filius loquitur, & ait.*

Text. *Quid est quod me querebatis? Nesciebatis quod in ijs quæ patris mei sunt oportet me esse? Et ipsi non intellexerunt verbum quod loquutus est ad illos.*

Mecum iam cõsiderate fratres profunditatẽ verborũ Iesu, qualiter matri & vehementer dilectæ responderit. Quid est quod me querebatis? Perinde dicat, quã ob rẽ de mea corporali absentia turbati estis? Meminisse oportebat, me vestrũ non duraxat esse filiũ, sed & pa-

trẽm

trẽm habere cœlestẽ, ob id si vobis quandoque morẽ nõ gero, id nõ de contẽptu vestri, sed de patris prouenit cõmissiõ. Oportet me operari opera eius qui misit me, suũ verbũ annunciare, illud hæctenus velatum detegam & animabus saluandis sponte inferuiam. Hic docet orthodoxos plurisfacere quæ spiritalia sunt, quã quã animalis homo cõtrarium fere faciat. Nã omnes quæ sua sunt querunt, nõ quæ Iesu Christi. Et S. Bernardus flẽs ait. Cadit a sina & est qui subleuet, perit anima, & nõ est qui curet. Proh dolor adeo beluini, & improbi sumus, sic immemores salutis animæ efficimur, vt maior cura sit de pecore si pereat, quam de anima si gratiam Dei amittat. An non hoc est modice fidei signum? Longe aliter regalis citharedus animarum iacturam sentiebat. Vidi prauaricantes, ait, & tabescebam quia eloquia tua non custodierunt. Dicamus ergo fratres & nos, in ijs quæ patris nostri cœlestis sunt, oportet nos esse. Non in his quæ ad quæstum, aut ad honores vendicandos expectant, futilia quidem sunt hæc, & toto corde spernenda. Hinc optimo consilio nos hort-

tur dominus dicens, quid prodest homini si totum mundum lucretur, anima vero sua detrimentur patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? Ecce quam præferenda est anima omnibus que sub cælo sunt. Nos vero sic deliramus ut nec de amissione Christi Iesu doleamus, nec cum dolore eum qui vita & salus nostra est queramus. Omnia sane relinquenda sunt, quo saluatorem inuenire possimus, nedum diuitias quas & philosophi dimiserunt, ut expeditius contemplationi vacarent, sed ipsos parentes, dicente domino. Qui amat patrem, aut matrem plusquam me non est me dignus. Vehementer annotanda

Matt. 10. sunt verba illa sancti Hieronymi ad Heliodorum. Licet paruulus ex collo pendeat nepos,

S. Hiero. licet sparso crine & scisis vestibus, quibus te nutriebat vbera ostendat mater, licet in limine iaceat pater, percalcatum perge patre, & siccis oculis ad vexillum crucis euola. Solum pietatis genus est, in hac re esse crudelē. Quod vero Lucas ait, ipsi non intellexerunt verbum, quod loquutus est ad illos. Non admodum mihi placet sententia eorum qui dicunt aliam virginem

virginem nescisse, quomodo redimendum esset genus humanum. Cum id Esaias, & Hieremias alijsque prophetae haud ignorarent. Si autem apostoli verbum passionis quod dominus eis narrauit non intellexerunt bene quidem, adhuc rudes erant, & infirmi. Nec calebant scripturas, quas eis aperuit saluator à mortuis resurgens. Plus arridet mihi expositio illa, quæ per figuram synecdochem, hoc explicat, in qua pars pro todo accipitur. Itaque solus Ioseph verbum hoc non intellexit, Deipara vero, ut erat sapientissima optimè Christi verba semper intelligebat. Probat hoc quod statim euangelista subnectit, in calce euangelij. Maria cõseruabat omnia verba hæc in corde suo. Nunc sequitur in lectione sacra euangelij.

Luc. 24.

Et descendit cum eis & venit Nazareth, Tex. & erat subditus illis.

O insignem Christi Iesu benignitatem & humilitatem, ut matrem benedictam consoletur, patris cœlestis opus relinquit. Vel ut melius loquar non reliquit, sed commutauit, quo nos erudiat & exemplum obediendi nobis tribuat. Hic sane totum me stupor complecti-

tur, nec mirum si homūtio in extasim veniat, cum angeli egregium hoc opus videntes vehementer admirati sese continere nō valent magnificātes, & pro sua virili laudātes Christum Iesum, ob eius indulgentissimā charitatē & modestiam. Nēpe, qui rex regū est, & dominus dominātū . Qui palmo metitur caelos, & tribus digitis molē terræ appendit, ad cuius nutū colūne cœli pavēt & contremiscūt, is ipse duodēnus pariet libenter virgini sanctæ & sabro Ioseph obedientiam præstat. Quid post hac superbis homo terra & cinis? Quid vermiculus humi reptās detestanda arrogantia te extollis? Ecce totius orbis opifex, & mundi moderator se dimittit, adeo ut suis creaturis morē gerat. Hinc beatus Basilus. Ab ipsa primeua etate parentibus obediens, quēlibet laborē corporeū humiliter & reuerēter Christus sustinuit. Cū essent homines honesti & iusti, ac egeni necessariarū penuriā patiētes, testē præsepie partus venerādū ministerio, palam est quod sudores corporeos cōtinuo frequētābat, necessaria vite sibi querētes. Iesus autē obediēs illis etiā in sustinēdos labores subiectionē ple-

Esai. 40.

B. Basil.

uariat

nariā sustinebat. Ecce fratres, quā fuerit obediens saluator parentibus suis manibus laborādo ut S. Basilus nūc asseruit. Adhæc diuus S. Ambrosius inquit. Miraris si patri desert, qui subditur matri? Nō utiq; infirmitatis, sed pietatis fuit ista subiectio. Nūquid humano egebat auxilio, ut materno seruiret imperio? Vos charissimi à Christo Iesu discite obedire nō modo præpositis, qui curā gerūt, & rationē redituri sunt pro vobis, ut apostolus admonet, sed etiam omnibus quāuis discipulis. De hac egregia virtute & quā grata sit Deo optimo tractat vberius S. Basilus. De statu monachali. cap. 23. Res omnium difficilima est se ipsum agnoscere, & curare, ob id quod vnus quisq; suapte natura plus equo se diligit, ideo in veritatis iudicio fallitur sepe. At ab alio cognosci curarique, facile est. Hæc in sententia etsi non iisdem verbis hic sanctus inibriscribit, meo videri dogma hoc est aureis literis conscribendum. Vos equidem qui filij estis Iesum ob oculos habentes obedite parentibus in omnibus, ne forte ut filij Heli peius commeritas luatis. Vel instar Absalonis

S. Amb.

Hebr. 13

Nota.

1. Reg. 3.

FF 4

patria

INFRA OCTA. EPIPHAN.

Exemplū
valde no-
tandum.

patris sui David infestatoris, in quercu suspi-
si percatis. Afferam huc exemplum stupen-
dū quod magnus ille predicator sanctus Vin-
centius, in contione huius festi narrat. Adole-
scens quidam ira succensus, diaboli suggestu
excitatus in propriam matrem manus iniecit.
Quippeque piaculum filij sui videns, malum
imprecata est ei dicens. Hac in ciuitate vale-
tia, & in hoc loco vbi percussisti me suspensus
obeas. Mirabile distū post dies aliquot, iuuenis
accusatur de homicidio, quod non comiserat.
Et tandem suspendendus ducitur & patibu-
lum punitum est, vbi matrem ipse percusse-
rat. Ille autem videns quoniam Deus iudex
est iustus, clamauit. *Auscultate me omnes
obsecro. Deus testis est quod hominem hunc
nō occidi, veruntamen iuste, ac recte mecum
agitur, vt vbi matrem meam percussisti, ibidem
alto iudicio Dei moriar. Agite adulescentes &
exemplum hoc tenaci memoria seruate, vt
parentibus in omnibus obedientes, non Deus
animaduertat in vos, quemadmodum in Ab-
salon & in hunc iuuenem animaduertit. Vos
etiam patres ceu apostolus comonefacit, nolite
exacerbare*

DECLAMATIO XIII. 415

exacerbare filios vestros, ne animo pusillo fiat. Colo. 3.
Sed affectu paterno illos erudientes corripien-
tesque, si opus fuerit in timore domini eos edu-
cate. Animo versantes quam benigne, quanq;
misericorditer pater cœlestis, suauiter omnia
gubernat, et si potenter attingat à fine vsque
ad finem. Ecce exinanuit se rex gloriæ for-
mā serui accipiens deiciens se magnopere, ne-
dum obediat parentibus, sed vt crucis patibu-
lum ascendat, & inter latrones iniquos repu-
tatus sit. Nec venit ministrari sed ministra-
re nobis, quo supercilium iam iam abijcientes,
non modo Deo optimo sed hominibus ob Dei
amorem obediamus. Inobedientia è paradiso
eiecit, & humilis obedientia cœlo nos proue-
here potest. O verbum nunquam satis mirā-
dum, nec verbis vllis explicandum. Erat sub-
ditus illis Iesus. Mirabilis dignitas Mariæ &
Ioseph, in cuius ditione dominus mundi dege-
bat, sed mirabilior humilitas filij qui formam
perfecte humilitatis nobis Christicolis reli-
quit. Quasi iā opere dicens quod sermone Mo-
si quondam dixit. Inspice & fac iuxta exem-
plar, quod tibi in monte monstratum est. Hæc Exod. 25

INFR. OCT. A. EPIPH. A.

omnia ne memoria effluerent, virgo sancta pe-
Etori suo recondebat.

Text.

Maria mater eius conseruabat omnia ver-
ba hac, conferens in corde suo.

Seruabat verba hac. In ijsque patris mei
sunt oportet me esse, cum ceteris, quae audie-
rat, tum à Simeone, & Anna in tēplo, A pa-
storibus & magis in Bethleem. Et vt omnis
munda cuncta ruminās mirabili dulcedine cō-
tēplabatur. Et veluti sagacissima architectrix
ex vngue vnico, magnitudinē leonis de tribu
Iuda quodāmodo agnoscebat. Vos videte fra-
tres vbi verba Dei & facta collocanda sunt,
plane non in aure tantum, sed in corde intra
viscera tam excellentem thesaurum recondi-
te, dicentes cum propheta. In corde meo ab-
scondi eloquia tua vt non pacem tibi. Ibi ex-
pendite cūcta saluatoris verba & gesta, vir-
ginis sacrae vestigia sectantes. Lex illa vetus
in lapidibus exarata est, duritiam populi petra
illa praesagiens, vt beatus Augustinus notat.
Imo dominus ad Mosē. Cerno quod populus
hic dure cervicis est. At lex noua qua lex
gratiae & amoris nuncupatur, in tenerissimis
visceribus

DECLAMATIO XIII. 416

visceribus conscribenda est. Quo attinet illud. Hier. 3.
Dabo legem meam in visceribus eorū, & in
cordibus eorum scribā eam. Qualiter autē Iesus
in dies crescebat nunc Lucas enarrat.

Et Iesus proficiebat sapientia & etate, & Text.
gratia apud Deum & homines.

Nullatenus Lucas immemor est suorum
verborum, vt quem Paulo superius dixerat
plēnū sapientia, nūc dicat proficere sapientia.
Plenus quidē semper fuit habitus sapientiae, vt
iam tetigimus de quadruplici scientia Christi
tractātes, scilicet diuina, beata prophetica, seu
reuelata, per inditas species, et experimentali.
Et in hac, vltima crescebat. Proficiebat acti-
bus sapientiae, procedēdo de sapientibus actibus
ad sapientiores. Proficiebat etiam gratia apud
Deū plus meriti acquirēdo. Apud homines, nā
apparebat amabilior in Dies & gratior. Simi-
le habemus quotidie in sole, nēpe dū in oriente
apparet, non eque autem illuminat terram, do-
nec in altum conscendat. Ad eandem imagi-
nem sol iustitiae Christus Iesus, qui de se ipso
dixit ego sum lux mūdi, quo amplius etate au-
gebatur, eo magis, illuſcebat & sese prode-
bat.

Collatio.

Ioan. 8.

bat. Et sicut sol idem manet in ortu suo & in medio coeli eleuatus, sic Christus sapientia patris idem in utero matris, qui et in baptismo, & in cruce pendens. Itaque puer Iesus tantum proficiebat experimentalis scientia rerum in genere proprio, quae requirit existentiam & praesentiam cognitorum. Profecit profecto, ea quae cognoscebat uno modo, cognoscendo alio modo, nam ad aliqua obiecta aliquando conuertebatur eius sensus, et intellectus, quae prius non erant sibi praesentia in actuali existentia. Et est aduertendum, quod etsi intellectus noster non intelligit nisi unum pro nunc, hoc tamen non conuenit ex sua natura sed ex peccato Adae. Teste Augustino. Sed haec ad scholas attinent. 3. sent. d. 14. Magister & alij theologi latius pertractant. Vos charissimi videre qualiter proficiatis primo apud Deum, subinde apud homines, non e contrario. Siquidem quemadmodum verbum in carne fatemur passum, et si sola caro passa est, quoniam caro uerbi erat quae patiebatur, ita proficere ex eo dicitur quod humanitas proficiebat in ipso.

Theophi.

Summa.

Qui ergo patres sunt, filios suos ducant ad ecclesiam

ecclesiam & ad ea quae Dei sunt eos solerter erudiant, considerantes & Christi Iesu parentes ob oculos habentes, qui ad solennia pasche ascendentes secum tulerunt saluatorem duodecimum annos natum. Nec statim ab ecclesia recedant, sed perseuerantes in oratione persistant, nam consummatis diebus festiuitatis, alma uirgo reuersa est in domum suam. Extat egregia Eccli. 6. illa sententia. Melior est finis orationis quam principium. Quod si contingerit, ut nostra apte natura ad peccatum proni sumus, & Christum reliquerimus, dolentes illum queramus, nullatenus quiescentes, donec, per integram poenitentiam eum adinueniamus. Quo inuento cum sponsa oportet clamare. Tenui eum nec dimittam, donec introducam eum in domum matris meae, & in cubiculum genitricis meae. Denique Cantic. 3. a Christo Iesu mundi huius creatore obedire discamus, quippe qui cum parentibus descendit Nazareth, & erat subditus illis. Sic sic petulantia filiorum Adae retunditur, & eorum superbia labefactatur. O quam magna erat infirmitas, quam ingens arogantiaque tam praetiosa indigebat medicamine, utinam humilitatem

tem Christi intuentes, humiles corde efficeremur. Oremus ut descendat nobiscū, alioqui humilitatem & obedientiam ignorabimus. Magister noster ipse est, eius vestigia libenter sequamur, quo illū in vniuersum imitantes, cum illo in gloria gaudeamus. Quam nobis ipse largiri dignetur. Qui cū patre & spiritu sancto regnat in secula. Amen.

ANNOTATIONES
appendices.

Annotatione. I.

S. Bern.

Primo notandum est, quam ingenti amore ac zelo saluator noster hominum salutem optabat, qui duodecim annos peringēs, eo ascendit hierosolimam, ut suam sapientiam patefaceret Rabinis & scribis. Ii quidem neglecti vacantes qui inertia filius est, ut sanctus Bernardus asserit, legentes scripturas minime intelligebant. Vnde saluator raditatem illorum redarguens dixit. Scrutamini scripturas quia ipse testimonium perhibent de me. Quid est scrutari, nisi penitus sensum earum haurire, & cortici non in herescere? Li-

tera

tera profecto occidit spiritus autem viuificat, veluti apostolus ait. Eas ob res Iesus salus nostra, mansit in hierosolyima, & in templo inter doctores sedet, audiens eos, & interrogans de aduentu messiae, tot prophetarum oraculis promissi. Sapientia locum medium tenet, quo commodius radios sui luminis ad omnem circumferentiam equaliter diffundat. Hinc ait Iob. cap. 29. Cum sederem quasi rex circumstante exercitu, eram tamen meretium consolator. Qui me audiebāt, expectabant sententiam. Et intēti tacebant ad consilium meū. Verbis meis addere nihil audebant, & super illos stillabat eloquium meum. Nempe ad literam hæc omnia Christo Iesu in tēplo sedenti optime congruunt. Non autem vacat singula prosequi. Verum quæstiones quas dñs interrogabat, non de relationibus rationis, nec de formalitatibus, non an plures angeli sint eiusdem speciei, vel si Deus est in prædicamento erant, aut si diuinæ personæ constituantur per absoluta, vel per relationes. Interrogabat illos ait Lucas, quandoquidem vaticinia de messia recitabat, quo intelligerent

Nota.

rent tempus impletum fore. Nec dubito adduxisse in medium magorum aduentum, quando ante annos duodecim turbatus fuit Herodes & omnis ciuitas cum illo. At ipsi vt erant rudes, quamuis mirabantur haud conuersi sunt, ita vt eum adorarent tanquam verum mesiam. Ecce Hebraei nullam occasionem habet causandi, aut se excusandi. Dedit eis pater celestis doctorem iustitiæ. Ioelis. 2. cui ob audire nolluerunt, idcirco perierunt.

2 Secundo aduertendum, quibus angoribus alma virgo fuit affecta, nedum in diuersorio regem cœli enixa, sed in Aegyptum cum puero Iesu fugiens tyrānidem Herodis declinās. Nunc vero Hierosolymis filium vnice dilectum amisit, quem merore nimio confecta triduo quæsiuit. Vnde liquet tribulationem non esse fugiendam, sed æquanimiter ferendā, imo votis omnibus apperendam. Huc expectat illud Iob. c. 6. Hæc mihi sit consolatio, vt affligens me dolore non parcas. Et regius vates huic sententiæ adstipulatur. Dicit proba me & tenta me. Psal. 25. Sed hæc præcatio non omnium sed perfectorum tantum est.

Quali

Iob. 6.

Psal. 25.

Qualis erat Diuus Augustinus qui toto pectore orabat. Domine, hic vire, hic seca, & nihil mihi parcas, vt in æternum parcas. Nec abs re sanctus Hieronymus in sermone Assumptionis Mariæ, eam martyrem prædicat, quā uis in pace vitam finierit. Vos fratres præcor ne posthac animum in tribulationibus, quæ domino volente obueniunt despondeatis. Scientes quod non est malum pœne quod Deus nō faciat in ciuitate, imo beatus Iacobus non frustra ait. Omne gaudium existimate cum in varias tentationes incideritis. Hoc mirum schema nō omnes capiunt, sed admodū pauci.

Tertio considerandum, quod si filij parentibus obedire debent ex legis edicto, tamē oportet Deo obedire magis quā hominibus. Acto. 5. Quique supremus parens & creator est. Ideo spiritu sancto dictante Iesus digreditur & clam remansit hierosolymis, vt in operibus quæ erant patris cœlestis se exerceret. Hinc dogma salutare obortum est, vt iuuenes conuolare ad religionem valeant, & ibidem permanere possint quoad vixerint, parētibus ipsis renitentibus. Imo filij sarratenorum

Iacobo. 1.

GG hoc

hoc idem quaerunt, qui liberi sunt, ut sacrū baptisma suscipiant, & in sancta ecclesia Romana, sancte & pie degant. Vnde saluator cū dā dixit. Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Tu autem vade & annuntia regnum Dei. Et illud qui amat patrē aut matrem plusquā me, non est me dignus. Hac omnia militant cōtra impium Lutherum & complices eius, Faxit Deus qui adhuc viuunt, quamprimum conuertantur, ne pereant, veluti qui in sua cecitate permanentes perierunt obeuntes. Nos quidem obediamus praelatis, regibus & parentibus, ita ius est, nihilominus pareamus magis Deo. Qui nos ex nihilo creauit, redemit, alit, & beat.

Mat. 10.

4 Quarto, animaduertendū, quod virgo mater non statim Iesum benedictum inuenit, sed post triduum. Alludēs ad illud Iona qui fuit in ventre ceti, quā figurā sibi saluator appositissime adaptauit. Itaq; hoc triduum vbi tanta, tāq; graua parentes Christi Iesu passi sunt tormēta, symbolum erat, aut typus suae sacrae passionis. Caterum in phalāge mundi, & turbatione, rex & princeps pacis non inuenitur,

imo

imo factus est in pace locus eius, & habitatio illius in Sion. Nō inter cognatos & notos apparet, nec extra Hierusalem, quippeque, visio pacis interpretatur. Vnde Paulus clamat, Deus non est litium, sed pacis. Erubescāt iam haeretici & scismatici, luxui & cōtētionibus vacantes, non inueniēt Christum, ut ingenue fatear, sed antichristū cui suapte voluntate seruiunt. Ceterum inuenerunt eum dolentes, et si toto corde quæserimus nos in tribulatione inueniemus illum. Iuxta illud. Ad modicum in puncto dereliquite, & in magnis miserationibus congregabo te. Esa. 49.

Nota.

Quinto annotatu dignū est, quā mitem & morigerū se ostenderit Christus parētib; suis, nam descendit cū eis & venit Nazareth, & erat subditus illis. Nusquam hoc verbum in quatuor euangelij; legi, erat subditus illis. Ecce magna misratio quam per Esaiam promisit anime afflictæ, & ad modicum derelictæ. Esai. 49. Sane dominus omnipotens voluntatem timentium se faciet, ut pulchre asserit Dauid. Vbi sctus Theodoretus. Deus voluntatem timentium se facit, nam ipsi

Esa. 49.

GG 2

adhe

DOMIC. II. POST EPIPHAN.

adherentes Deo unus spiritus fiunt cum illo, volentes quæ Deus vult. Ideo dum Deus voluntatem dilectorum suorum facit, suammet voluntatem adimplet. O felices viros, qui ad hanc mirabilem perfectionem summi Dei gratia euecti sunt.

DOMINICAE SECUNDÆ post Epiphaniam
declamatio decima quarta.

Mirum est fratres charissimi quam luceat sol quæ in nubilo carnis nostræ delitescerat. Filius Dei factus homo propter homines paulatim suæ lucis emittens, pastores illuminavit, nam circumfulsit eos lux de cælo, magos stella eius ab oriente perduxit, & in templo presentatus rursus sic effulsit, ut à Simeone agnitus lumen, ad revelationem gentium appellaretur. Veruntamen retraxit, lumen suum fugiens in Aegyptum, tyrannidem cruenti regis Herodis

DECLAMATIO XIII. 421

rodus deludens. Iterum duodecim annos natus, ut sidus fulgentissimum micare cœpit in medio doctorum sedens, unde doctores legis stupefacti vehementer admirabantur super prudentia & responsis eius. Rursus lumen suum abscondit usque ad diem ostensionis suæ in baptismo attingens triginta annos. Vbi vox paterna è cælo personavit. Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui. Hinc in desertum abiit, ut ieiunio & orationibus doceret nos improbum satanæ profligare, quippe quem ipse nobis victum reliquit. Unde rediens nonnullos selegit discipulos, cum quibus collibuit ei venire ad nuptias, quo ibidem, sol qui erat in nubilo, plus solito eluceret, miraculum magnum patrando. Quo inspecto discipuli in eum crederent, palamque faceret gloriam, & maiestatem suam. En summa euangelij quod nuperrime audiimus. In quo nifallor aduentus Christi Iesu ad nuptias, necnon & benedictæ matris eius describitur. Deinde portentum ingens quod saluator operatus est, ac eius effectus adamusim recensetur. Nos gratia Christi Iesu opitulante explanationem sa-

Lucæ. 2.

Hebr. 8.

cri euangelij ag grediamur.

Euāgelij. Nuptiæ factæ sunt in Chana Galileæ. Et erat mater Iesu ibi, vocatus est autem Iesus et discipuli eius ad nuptias. Ioan. 2.

Mirabile sane apparet quod saluator adire voluerit nuptias, vbi tot cibaria, gaudia & voluptates adesse solent, ita vt prob dolor in-

Matt. 5. ibi, raro Dei fiat metio. Sic ergo ore suo nos docuit illos beatos fore qui luger, imo ipse deplorat ridentes dicēs. Veh vobis qui nunc ridetis,

Luce. 6. quia lugebitis vos. Verū magnū hic latet mysteriū fratres. Iā multis retro seculis Esaias de mesia prophetarat, arūdinē quassatā non cō-

Esai. 42. fringet, & linū fumigās nō extinguet. Perinde dicat infirma non cōminuet, sed potius solida dabit. Tepida haud extinguet sed succēdet. Voluit sane nuptiis interesse, vt sua præsentia, pariter & beneficio miraculi, sanctum honoraret matrimonium. Erant quidem solēnia nuptiarum, non diuitum, sed pauperum, alioqui non deficeret vinum sed abundaret. Cana vicus est, vnde beatus Ioannes oriundus erat, eā ob rē virgo Deipara causa affinitatis ibi erat, nam teste beato Augustino sponsus non alius

nisi

nisi Ioannes fuit, quem de nuptiis saluator vocauerat, vt virgini virginem matrem suam commendaret. Quid plura? diuus Hieronymus in eadem sententia est, in prologo super euangelium Ioannis. Quod vero in Cana Galileæ nuptialia hæc festa facta asserat Ioannes, ideo

est, quia est Cana Galileæ gentium in tribu Affer, vbi Nathanael erat natus, vt refert S. Hierony. Ad hæc magna laus hæc est matrimonij, quod Deipara Maria & Iesus erāt ibi. Quo vel gemino testimonio, Tatianorū ver-

sutia eliditur, prohibentiū nubere. Adherebāt vt ait Paulus spiritibus erroris. Ius quidē erat vt qui in paradiso inter Euā, & Adā matrimonij sanctū instituit, nuptiis interesset vt sacramētū hoc ordinaret. Sine miraculo illud celebratū nō fuit, nā ex costa Adæ facta est Eua, nec hoc matrimonij absque prodigio efficitur. Honorabile cōubiū et thorus immaculatus, ab apostolo, nec abs re appellatur. Notādū quod nō ex luto Euā deus optimus fecit, sed ex costa adæ, vt vir intelligat nihil sibi charius, nihilq; aglutinādū tenatius vxore. Mira res cætera sacramēta in terra sūt instituta, matri-

monij

monium

monium

monium

monium

monium

nium autem in paradiso amenissima. Alia ob peccati medelam, hoc innocentie tempora natura condite datum est. Ceterum quam sit Deus pacis & unitatis amator ex hoc vel maxime agnoscimus. Ex viro vno fabricauit matrem omnium viuentium, quod vinculum nec in aibus aut animantibus inuenimus. Creauit Deus optimus simul plura volatilia & iumenta, quid plura? In angelis vicisitudine hac non reperitur, millia millium vna creata sunt. Quod autem in cana, id est, zelo nuptie facte sunt, zelus discretus præsignatur quo coniuges vicissim se diligere debent. Est zelus improbus reprehensione dignus, de quo sapiens. Non zelus vxore sinus tui. At de vxore scriptum est dolor cordis, & luctus mulier zelotipa. Zelus sanctus & prudentia plenus ille est de quo apostolus. Viri diligite vxores vestras, sicut Christus ecclesiam. Præclara similitudo & valde notanda, vtinam vxorati memorie eam commendarent. Et iterum vnus quis vxorem suam diligat vt seipsum.

Ceterum nuptie hæc alias longe excellentiores adubrât. Vbi sponsus filius Dei, sponsa natura

tura humana sibi asumpta est. Audite vtriusque vocem, sponsi scilicet & sponse. Gaudens gaudebo in domino, & exultabit anima mea in Deo meo. Cur ita? Quia induit me vestimentis salutis, & indumento iustitie circumdedit me. Quasi sponsum decoratum corona. Ecce vox sponsi. Et quasi sponsam ornauit me monilibus. En vox humanitatis Christi quam ineffabilibus charismatum donis, verbum Dei ditauit, que monilia Esaias nuncupauit. Et bene in cana facte sunt, hoc est in zelo, nam amore nimio successus, pater misit filium suum in mundum. Dicete Ioanem. Sic deus dilexit mundum vt filium suum vnigenitum daret. Vt omnis qui credit in illum non pereat sed habeat vitam æternam. Singula verba magna emphasin habent. Quid quod, has nuptias allegorice S. Paulus explicat de Christo & ecclesia? Sacramentum magnum hoc in Christo dico & in ecclesia. De coniugio priorum parentum erat sermo, nam ex latere Christi Iesu pedetis in cruce sponsa vnice dilecta Romana ecclesia prodijt. En coluba auolans & exiens ex latere arce Noe, oliue ramum viridibus folijs ore suo portans. Nam lex clementie pietatis & misericordie

Nota.

Eccli. 8.

Eccl. 26.

Ephe. 5.

Esai. 61.

Ioan. 3.

Ephe. 5.

Gene.

DOMI. II. POST EPIPHAN.

die in lingua ecclesiæ est. Sæper Deū laudās ac deprecās, miserere mei dñe miserere mei. Verū extra ecclesiā hęc, nulla propitiatio, nullusque locus pœnitentiæ adinuenitur, imo coruus extra arcā Noe perijt, colūba vero vlnis extentis à Noe suscepta saluatur. Surge propera amica mea, colūba mea, formosa mea, ait sp̄sus benignus Christus. Ecce quātōpere eā diligit, cui blandientis affectu sic loquitur. Ecce Moses ethiopicam duxit, Maria sorore eius murmurāte, quæ alto Dei iudicio cōfestim lepra percussa est. Equidē nigredine peccati fœdatus, erat omnis homo, adeo ut regius vates diceret.

Canti.

Psal.

Oēs declinauerunt simul inutiles facti sunt. Quomodo oēs declinavim, aperuit br̄us Paulus, vno verbo. Oēs in Adā peccauerūt, & egēt gloria Dei. O summa & admirāda Dei charitas, hęc Etiopissam sic adamavit, ut sanguine suo mirabili decoraret assumēs eam sibi in sp̄sam. Hinc apostolus veluti stupefactus clamat. Christus dilexit ecclesiā & tradidit semetipsum pro ea, ut exhiberet eā sp̄sam gloriosā, nō habentē maculam nec rugā, nec aliquid huiusmodi. Egregia plane sententia au-

reis

DECLAMATIO. XIII. 424

reis literis cōscribēda, in qua exuberātem filij Dei in nos dilectionē agnoscimus. Abstulit ab ea maculā peccati mortalis, et tulit rugam venialis culpe. Quo dicere potuisset, nigra sum sed formosa filia Hierusalē. Ne obsecro angeli posthac, deformē & scaldam me estimare velitis, nam si meapte natura nigra sum, sp̄sus meus Christus sua gratiā me decoravit, & adeo speciosam fecit, ut sole ipso pulchrior sim. Nazareus ille fortissimus Sāsom me alienigenam Dalidam ita dilexit, ut amore mei fuerit vinc̄tus ab inimicis, nedū vinc̄tus, sed flagellatus, spinis accutissimis coronatus, & tandem cruci affixus sponte oppetēs mortem, ut mihi eternam præbeat vitam. Latissimus nobis patebat hic campus, sed lubens super se deo.

Iudi. 14.

Alie sunt nuptie quas sponsus Christus cum vna quaq; anima quotidie celebrat. Verba sponsi satis dulcia ea sunt. Sponsabo te mihi in fide, sponsabo te mihi in iustitia, & iudicio, & in misericordia, & miserationibus, & scies quia ego dominus. Singula profecto annotatu digna sunt, non tamen

Osee. 2.

uacat

vacat omnia prosequi. Cum beato Ioanne nuptias hasce concludam. Gaudeamus, & exultemus & demus gloriam Deo quia venerunt nuptiæ agni. Et uxor eius preparauit se. Et datum est ei, ut induat se bisimo splendido, bis sinum iustificationes sanctorum sunt. Sanè hoc dictum de triplici connubio quod hæcenus explanauimus luculenter exponi poterit, necnon de nuptiis cœlestibus, ubi sancti sponsi præsentia fruuntur, iubilo mirabili exultates. Cuius vox mellita ea est. Ecce sponsus uenit exite obuiam ei. Tunc intrabunt cum eo prudentes uirgines, stultis foris remanentibus, & clausa erit ianua. Intrauerant ait S. Mathæus, cum sponso ad nuptias, quippeque non in terra sed in cœlo perpetim ecelebratur. Vbi alma mater Dei ad dexteram filij, filius ad dexteram patris, apostoli & propheta, sicut nouele oliuarum erunt in circuitu mense domini. Vbi erit uinum abundans, ut magnificentia regis regum Christi dignum erit, longe melius ac foelicius, quàm de mensa regis Assue ri legimus. Quippe qui adamauit Hester super omnes mulieres, & regnare eam fecit, pro regina

Apo. 19.

S. Tho. 4.

d. 49. ar.

s. 9. 3.

Hester.

gina Vasti insolenti & rebelli, iussit que para re magnificum conuiuium pro nuptiis Hester. Quæ omnia inuolucra & umbratica erant nuptias has adumbrantia. Sed iam euangelium prosequamur.

Deficiente uino dixit mater eius ad eum. Text. Fili uinum non habent.

Providentia summi Dei factum est ut uinum deficeret, ut sese filius Dei manifestaret in hoc stupendo miraculo. Quamuis argumentum paupertatis, & insigne inopie sponsi hoc sit. Non saluator mensis opyparis & splendidis adesse solet, sed ijs conuiuijs interesse gaudet, quæ paupertatem præ se ferunt. Videte ait dominus ne grauentur corda uestra in crapula & ebrietate. Consilium egregium maxime diuitibus datum. Utinam ob oculos illud haberent, ut dum uictirant, pauperum memores essent. Atqui mundi huius gloria & gaudium huiusmodi est, breui admodum deficit. Dicente Salomone extrema gaudij luctus occupat. Pro. 14. Quin & uir iustus Iob ait. Gaudium hypocrita instar puncti. Ecce quam citissime uinum deficit quod puncto simile dicitur. In cuius

- Reg. 2. typo Absalon improbus conuiuium magnum parauit. Amō fratri suo, in quo subdole ad ipso Absalone interfectus est. Quid multa? In conuiuio filiorum Iob vinum letitiæ deficit, nam edentibus & bibentibus in domo primogeniti, subito ventus irruit & domus corrui, & sic oēs oppressi sunt. Fugite obsecro fratres, fugite conuiuia, ubi tot mala auditis ex eis oboriri. Mira res vinū & mulieres apostotare faciūt sapiētes, ut in sacra pagina legimus.
- Iob. 1.
- Eccl. 19 Exēplo nobis sit Loth, quem plane sodomitarum scelus nō vicit, veruntamen vinū quod immodice bibit, illum deuicit. Ut scite. assertit Dnus Ambrosius. Roborat totum hoc apostolus dicens. Ne lite mebrari vino, in quo est luxuria. Piaculum illud Noe aliqui viri iusti
- Genes. 9. è memoria non estuat, ipse vineam plantauit, & vino eius inebriatus fuit. Ut ergo charissimi vinum illud bibatis cum Christo nouū, in regno patris coelestis cauetis, mūdi mēsam adeatis, in qua vinū letitiæ spiritualis deficit.
- Text. Dixit mater eius ad eū. Videte pietatē Mariae sanctissimæ precibus nullatenus adorta rogat benedictū filium, ut opprobrium nubentiū affu

affuturū tollat. Solo intuitu apprehēdit egressa tem & subinde precatur Christum. Et enim misericordia mota hæc fecit, quippeque longe melius quam Iob dicere poterat. Ad infantia creuit mecum miseratio, & de utero matris meæ egressa est mecum. Vos fratres ut fratrem necessitate laborare videretis, statim eū subleuantes illius misere mini. Nam si quis viderit fratrem suum necesse habere, & clauserit viscera sua, quomodo charitas Dei est in illo? Perinde dicat. Talis crudelis est, & nec Deum nec proximos diligit. Sed quam modestè quamque sapienter orauerit virgo Maria iam audiamus. Fili ait, vinum non habent. Ecce documentum egregium quod pro nostra virili sequi nos oportet, ne forsitan repulsim orantes patiamur, dicat que nobis dñs quod duobus fratribus dixit. Nescitis quid petatis. Defectū vini insinuauit dñtaxat, modū & tempus ad subueniendum, voluntati eius dimisit. Alludit ad illud sororum Lazari egrotantis. Ecce quem amas infirmatur. Ioan. II. Quandoquidem Deipara ut piè petiuit, sic & reuerenter orauit, suggerens filio verbis ijs, ut

ijs, vt misereatur inopie nubentium. Aduertendum, quod non loquuta est palam, sed seorsum adijt filium, non eius potentiam tentans, sed illius voluntatem humiliter explorans. Filii vinum non habent ministri, vt propinent. Qui enestigio respondit.

Text.

Quid mihi & tibi est mulier? Nōdum venit hora mea.

Nihil austeritatis præ se ferunt verba hæc, imo sponsa in canticis de Christo spōso vnice dilecto ait. Atel & lac sub lingua tua, eloquiū tuū dulce. Nēpe verba Christi Iesu paruulos vt lac enutriunt, & perfectis dulcedinem præstāt ineffabilem. Dicēte David, quā dulcia faucibus meis eloquia tua super mel & fauum. Si vinum deest quid ad nos pertinet? Nostra non interest hoc providere qui huc vocati sumus. Sponsus sibi consulat, cuius communia celebrantur. Taceant iā hæretici & blasphemiacorum faceßat. Non negauit suā matrem fore Iesus, sed more scripturarū mulierē appellauit. Sic vocata est Eua statim vt Deus eam creauit. Nec est nomen corruptionis sed sexus. Eo quod Eua adhuc virgo mulier vo-

cata

cata est. Mira res ter in hoc euangelio beatus Ioannes vocat Mariam matrem Christi, & ipsa bis eum vocat filium, quo euidentius hæreticorum scelus appareat. Nōdum venit hora mea. Hoc est nō penitus vinum defecit, vt egestatē suā agnoscētes miraculū pluris faciāt. Nōtādum quod omnia operatur dñs, sed oportūne. Oculi omnium in te sperāt dñe et tu dñs

Psal.

escā illis in tēpore oportuno. Aperis tu manū tuā, & imples omne animal benedictione. Vos fratres præpostere ne festinetis, sed si moram fecerit expectate eū. Expectauit patienter, sacra mater, festinauit vt nos doceat, lōganimes esse in spe. Mirabile dictū. 33. annis Christus Iesus expectauit, vt adimpleretur desiderium, quo est uabat nos redimere. Desiderio desiderari hoc pascha māducare vobiscum ante quam patiar. Verū anima illa benedicta, subinde vt vidit Deū in vtero sacrosancto Maria, desiderio magno concupiuit nos eripere de ore cruentissimi draconis satanæ. Huc attinent verba illa satis notanda. Baptismo habeo baptizari, quomodo coarctor donec perficiatur. Quid ergo mirum si nostra desideria, quamli-

Nota.

HH

bet

DOMI. II. POST EPIPHAN.

ber sancta differantur? Cœcesit quod es flagi-
tabat pia mater, sed suo tēpore, videlicet quā-
do prorsus vinū deficeret. Sic non panē cœlicū
dedit populo suo in deserto, nisi deficiente sari-
na, quā de Aegypto secū adduxerant. Nec in
deserto bis miracula dignatus est operari pau-
cis panibus, tot hominum millia satians, nisi nō
habentibus ipsis quid māducaret. Caterū astro-
logi nūl possūt hic canillari, quāuis Christus di-
cat nōdum venit hora mea. Dominus erat tē-
poris, qui creauit solē & lunā & stellas, pos-
suit quē eas, in signa, et tēpora. Homo creatus
est rectus & in manu sua relictus, vt sacra
testatur scriptura. Et ideo stelle inclinare pos-
sunt, cogere voluntatē nullatenus valent. Vn
de astrologorum princeps dixit. Vir sapiens do-
minabitur astris. Idque sanctus Augustinus
asserit. lib. 5. de ciuitat. cap. 6. & Diuus Basi-
lius, congreg. 6. in exameron. Imo omnes do-
ctores sancti vehementer taxant curiosita-
tem eorum, qui horas, diesue frustra obseruāt.
De quibus regalis citharedus. Odisti omnes
obseruantes vanitates superuacue. Ecce quam
abhorreat Deus optimus supersticiosos homi-

Gene. I

Eccli. 19

Ptholo-
meus.

Psal.

nes

DECLAMATIO XIII. 428

nes. Horam suam vocauit saluator tempus cō-
modius & vtilius miraculo. Vel sic tropolo-
gice. Est hora summi Dei, & est hora nostra, cc.
Thopologi
gice. Est hora summi Dei, & est hora nostra, cc.
quippeque ob id nostra vocatur quia ea perpe-
ram vitimur mala patrantes. Quo attinet il-
lud saluatoris. Hæc est hora vestra, & pote-
stas tenebrarum. Persequentibus se hoc dixit,
vt libertatem & breuitatem impiorum de-
scriberet. Horarium est, imo momentaneum
est quod deletat impios, æternum quod cru-
ciabit illos. Ecce infœlix hora peccatorum, qui
quādiu vixerunt mala efficere valent. Hora
Dei ea est, qua miseretur nostri, lubēsque pētā
dimittit. Non ergo venit ejus hora nisi nostra
deficiat. Si vero pētā dimittimus, pœnitentiā
agētes, tūc hora Dei adest, & ipse vinū suauē
gratiæ suæ impartit. Deficiente tamē peccato
quod fel draconū est. Fel draconū vinum eo-
rum ait Moses. O nimium desiderata summi
Dei hora, de qua scriptum est. In quocūq; die
ingemuerit peccator, omnium iniquitatum
quas operatus est, non recordabor amplius.
Nedum parcere nobis sponndit, sed quod plus
admirationis habet, nec rationem aut memo-

Dent. 31

Exec. 18

HH 2 riam

DOMI. II. EPIPHANIE

riam nostrorum scelerum, pœnitētia peracta, se habiturum pollicetur. Sequitur.

Text. Dixit mater eius ministris, quodcumque dixerit vobis facite.

Ecce quam erat virgo sancta ardēti, ac sagaci ingenio, verū respōsio illa Christi Iesu sub obscura erat, & non nihil austeritatis habere videbatur, at matri quāprimū ille concessit, quod tam pie, tāque prudenter, ac suppliciter postularat, quod sane eā minime latuit.

Nota. Quinimo confidentiam magnā habens, ministros accersit, & ne rebelles sint suadet, sed omnia quæ iusserit saluator efficiant, quāuis difficilia appareant. Idque nobis consulit virgo sancta dicens. Omnia quæ vobis præceperit filius meus Iesus, facite. Morigeros vos exhibeatis oportet, quotquot sacri baptismatis vnda abluti estis. Nec sat est fidem integram habere, sed ea quæ fides orthodoxa docet opere impleatis. *Ioann.* oportet. Iuxta illud vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis. Et iterum beatus Iacobus. Qui peccauerit in vno factus est omnium reus. Omnia ergo quæ vobis fidelibus præceperit dominus facite. Nec ore tenus id

DECLAMATIO XIII. 429

id dicatis, vt quondā populus ille dixit Moysi. Omnia quecunq; præcepit nobis Deus, faciemus. At ipsi vt procaces, ni hil minus fecerūt, sed ad idola vana currentes, Deum verum et omnipotentem spreuerunt. En quomodo altius pientissima parens verba filij sui intellexit. Quæ etsi foris terrorem quendā ostendebant, intus autem dulcedine mirabili manabāt. Non cunctabunda remanet, sed magnam spem ex verbis illis concipit, tum de pietate, tum etiam de potentia Christi, egregia excogitans. Timebatque ne ministrorum infirma fides obstaret, quominus conuiuium subueniret. Sed qui fieri potest, vt saluator non audiat vocē tante matris, cum teste Dauide, voces cornuū audiat, inuocātium eum? Vos fratres Mariā inuocate, *Psal.* 146 & toto pectore eā laudate, cui saluator melius quā Salomon matri suæ promisit dicens. *3. Reg.* Mater pete à me quoduis non enim fas est vt auertā faciem meā. Certo certius sciētes, quod præcationes suæ sanctissime matris, hilari frōte ipse suscipiet. Sicut scriptum est, oculi domini super iustos & aures eius ad preces eorum. *Psal.* Hinc alma Dei genitrix fiducialiter accessit

DOMI. II. POST EPIPHAN.

rogans filiū, & incunctanter suavit ministris parere illius præceptis.

Text. Erant aut̄ ibi lapideæ hydriæ sex posite, secū dū purificationem Iudaorū. Capiētes singula metretas binas vel ternas. Dicit eis Iesus. Implete hydrias aqua.

Quod tam exacte numerū hydriarū, necrō et mēsurā illarū Ioānes describat, mysterio rō

S. Chrys. caret, ut t̄git beatus Chrysostomus. Quidam ad sex etates mūdi referūt, incipiētes ab Adā, vsq; ad Christū, et pulchre quidē. Diuus Bernardus primā hydriā castitatē, secundā abstinentiā, Tertiā laborē cōtra torpore dicit. Quar

S. Bern. tā vigiliā & meditationē iugē. Quintā silentiū, sextā spiritālē disciplinā, fore asseruit. Quæ omnia nedū monachis sed cūctis fidelibus valde proficua sunt. Tūbet implere illas aqua, nul

lēs creare vinū illud ex nihilo, quod erat maius miraculum, sed quod euidentius & probabilius esset. Eā ob rē aquā sua mirabili virtute vertit in vinū. Sane aqua insipida lex illa vetus erat, ideo ut S. Petrus iugum illam appel

Acto. lat, quod nec ipse aut patres prisci portare potuerunt. At Christus Iesus aquā illam frigidā

DECLAMATIO XIII. 430

in vinū suauē conuertens clamat. Tollite iugū meū super vos et discite à me quia mitis sum, **Matt. II.**

& humilis corde. Iugū enim meū suauē est. & onus meū leuē. Vel si placet, vertit saluator noster aquā in vinū quotidie, vbi post tēpestatē tranquillū facit, & post fletū & la

Tobi. chrymas, exultationē inducit, quemadmodum propheta Tobias cōtestatur. O vos charissimi

in tribulatione, ne despōdeatis animū obsecro, nī si implete aqua fuerint hydriæ, id est corda

nostra afflictionibus abūdauerint, saluator a-

quā hāc in vinū letitiæ sua mirabili virtute

conuertet. Audite Dauidē quid loquatur. Cō-

uertisti plāctum meū in gaudiū mihi, cōcidi-

sti saccū meū & circūdēdisti me letitia. Et

rursus secundū multitudinem dolorum in corde meo, consolationes tuæ latificauerunt ani-

mā meam. Cui sententiæ consonat apostolus. Sicut abundant passiones Christi in nobis, ita

per Christum abundat consolatio. O mirabile orthodoxorum solamē quantum aqua tribu-

tionis fuerit in nobis, tantundem erit vini, exultationis & gaudiū. Quis obsecro non

in fracto animo aduersa posthac nō sustineat?

DOMI. II. POST EPIPHAN.

Iob.

Aut quis cum beato Iob non ardentibus votis orer. Domine hæc mihi sit consolatio ut affligens me dolore non parcas? Sequitur.

Text.

Haurite nunc & ferte Architricino, & tulerunt.

Architriclinus prepositus erat, mense ordinans tam sessiones quam fercula. Ecce cur regem & magnates Christus habere voluit in ecclesia, nempe opera Dei enarrent, oportet glorificent mundi conditorem. Narrabo ait rex

Psal.

Quid omnia mirabilia opera tua. Ideo ut gustavit hoc vinum velut stupefactus vocat sponsum & ait. Omnis homo primo bonum vini ponit, & cum inebriati fuerint id quod deterius est. Tu autem servasti bonum vinum usque huc? Sane ignorabat rei geste mysterium, eas oleres sic loquebatur. Vos fratres diaboli & mundi conuiuia animaduertite in quibus volupta iniqua apponitur, ut inebriati conuiue, quoc deterius est bibant, mortem videlicet sempiternam. Nam stipendia peccati mors. Sit

Gene. 2.

Eue, & Ade contigit ut in genesi legimus sic unusquisque peccator decipitur, calicem Babylonis aureum veneno lethali plenum

acc.

DECLAMATIO XIII. 431

accipiens. Heu quia ex illo biberunt omnes gentes & inebriate sunt. Apoc. 18.

Nesciebat Architriclinus unde esset vinum illud optimum ministri autem sciebant.

Sat est fratres ut ministri, & prelati, ac predicator s misteria Dei, & ea que sunt fidei sciant. Vos nolite sapere plusquam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem alioqui in precipitia hereticorum irruentes peribitis. Memores estote domini precipientis, quod Leuitæ a Sacerdotibus vasa acciperent non unda, sed velaminibus obuoluta. Hoc facite & vitus, que subtiliora sunt ministris ecclesie relinquite.

Nota.

Figura.

Hoc fecit initium signorum Iesus in Cana Galilee & manifestauit gloriam suam.

Text.

Primum miraculum hoc fuit, quia in pueritia portenta nulla voluit facere, ne præstigia putarentur, ut sanctus Chrysostomus asserit. Ostendit gloriam suam quia Deus latebat in carne. Mira res sola voluntate absque verbis hoc miraculum operatus est. Iuxta illud omnia quecunque voluit fecit Deus, in caelo, & in terra, & in omnibus abyssis. Fructus ingens

Psal.

H s ex

DOMI. II. POST EPIPH.

ex miraculo obortus iam describitur. Crediderunt in eum discipuli eius. Hoc est, ad aucta fuit eorum fides, signo hoc tam insolito facto. Nos vero fratres ardentissimis votis Christū Iesum precemur, vt in ijs nuptijs sanctæ ecclesiæ vbi vinum suæ gratiæ abundat, veluti inebriati vino illo quod germinat virgines, mūdū et ea quæ mūdi sunt prorsus spernētes, quæ a terua sunt bona duntaxat affectemus. Toto corde diligētes illa mordicus teneamus, ipso opitulāte, qui cum Patre & Spiritu sancto viuit & regnat pro secula. Amen.

Zacha. 9

ADNOTATIONES

appendices.

Adnotatio. 1.

Primo, in ijs nuptijs vel maximè splendet saluatoris nostri humilitas, quippequi accersitus nullatenus renuit sed ad nuptialia festa venit. Nempe qui dignatus est seruus fieri cum in forma Dei esset, is nuptijs inter esse voluit, tum primo, vt Ioānem à statuta ga matrimonij tēpestate eriperet, vt iam me minimus ex sentētia Diui Augustini, & bes

S. Thom.

ti Hieronymi, quibus consentit. S. Tho. 22. q.

186.

DECLAMATIO XIII. 432

189. arti. 4. Ad primū. Tum etiam vt deitatem suam ostenderet in miraculo illo patrato. Nec non vt Tarianorum errorem euerteret. Quippe qui nuptias prohibebant.

Secūdo. Quod Ioannes nomē sanctū virginis taceat nō Mariā eā vocans sed matre Iesu, ob id hoc fecit quia ex alijs euangelistarū verbis illud benedictū nomen perspicuū erat. Volēs ergo funditus euertere manicheorū blasphemiam, sepe sepius in hoc euangelio hac nomenclatura vtitur appellās eā matrem Iesu. Nota. Nēpe in auribus Deipare virginis, nil suauius resonat, hoc mirabili nomine. Nos ergo corde & ore eam laudantes, & vbiq̄e & semper inuocantes summi Dei parentem vocemus oportet. Cū Elisabetha dicētēs. Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus v̄tris tui. Vnde hoc mihi vt mater domini mei veniat ad me. Equidem hac dignitate nil in cœlo aut in terra præcellentius est.

Tertio, mirabile est, quod virgo Maria orauit filium quem antea mirabilia facere non viderat. Vbi Diuus Chrysostomus ait. Planc̄e alma Dei mater in corde suo, mirifica quæ super

super

DOMI. II. POST EPIPHAN.

super puerum Iesum facta erant ob oculos habebat. Imo luce teste, conseruabat cuncta illa conferens in corde suo. Nec oblita erat parannymphi Gabrielis verbi. Ecce concipies in utero & paries, et vocabitur altissimi filius. Ad hæc ipse reuelauit matri ut miraculum peteret, alioqui non ita deprecaratur eum. Verum Petrus nunquam diceret claudo in speciosa porta templi sedenti, quod autem habeo hoc tibi do, in nomine Iesu Christi Nazareni surge et ambula, nisi reuelatione sibi facta. Hinc est quod Baptista nullum signum fecit. Quonia Deus optimus nunquam illi reuelarat, ut illud postularat.

Acto. 3

4. Quarto aduertendum, quod Architielinus non abs re demiratur, vino illo degustato, nam vinum illud ex aqua factum, excelebat bonitate, & suauitate, quoduis aliud per naturam generatum. Talia itaque sunt christi Iesu miracula, ut multo ijs que fiunt per naturam speciosa fiant. S. Tho. 3. p. q. 43. ar. 3. vnde iure optimo scriptum est, Dei perfecta sunt opera. Si ergo quis roget, cur nunc cepit miracula facere? ratio est quia in ætate perfecta oportebat

Deu. 31.

DECLAMATIO XIII. 433

bat docere, & suam cœlestem doctrinam miraculis confirmare. S. T. 3. p. q. 43. ar. 3.

Quinto aduertendum, quod fuerit ingens fructus, qui ex hoc miraculo pronactus est, nam crediderunt in illum discipuli eius. Hoc est tãquam verum deum existimarunt, qui potens erat elementa mutare. Prius credebant in eum non tamen eque perfectius. S. T. 3. p. q. 43. ar. 3. vel ut alijs placet, discipuli nuncupantur qui futuri erant, & non tantum qui eum comitabantur ante miraculum factum. Ex quorum sententia est, S. Augustin. lib. de consen. euangelis. In alijs asserunt quosdam inspecto miraculo, confestim in Christum iesum credidisse, eumque subinde esse sequutos.

Dominicæ tertiæ post epiphaniã, declamatio. 15.

Quam grauis erat hominis infirmitas, quam & periculosus morbus adæ & filiorum eius, vox illa vatis sacerrimi palam facit, quam ingemiscens

Psal.

gemiscens ipse emasit. Misere mei dñe, inquit, quoniam infirmus sum. Sana me domine, quoniam cōturbata sunt ossa mea. Equidem super terrā qui mederetur nostræ infirmitatino erat. Quam ob rem regalis propheta obtinere precabatur, ut descenderet de celo filius Dei. Misericordiā implorādo miserum se profitetur. Ideo toto nisu clamat. Misere mei. Incolumitatē magnopere appetit, quare orat, sana me dñe. Deniq; infirmitatē in licās addidit, cōturbata sunt ossa mea, nam peccati lues virtutes anime confundit, easq; conturbare solet. At misertus dñs infirmitatibus nostris, ex alto venit, ut omnes morbos a nobis depellat, integ; a incolumitatem exhibeat. Beato Augustino dicente. Magnus medicus venit è cælo, quia magnus egrotus iacebat in terra. Nec abs re saluator noster sese medicū appellauit. Non est opus valentibus medicus, sed male habentibus. Is autem descendens de mōte nedum leprosum orantem sanauit, sed centurionis seruum sponte curauit. Hæc sunt duo egregia opera quæ nobis S. Mattheus in lectione Euangelij grafice narrauit. Nos ea pe-

nitius

nitius inspiciamus summi numinis ope adiuuante. Euangelium sanctum sic habet.

Descendentē Iesu de monte sequute sunt eū Euangelistæ turbe multe. Matthe. 8.

Signanter euangelista ostendit quando cetera magna populorum, saluatoris vestigia sequuta est, nimirum cum ipse descendisset de mōtis acumine. Ascēderat paulisper in mōtē semotus à turba, cōsummatā legis perfectionē docturus, ideo rude vulgus mole peccatorū grauatum sequi nullatenus poterat. Quis ascēdet in montē dñi ait propheta, aut quis stabit in loco sc̄to eius? Ipse vero statim respōdit. Innocēs manibus & mūdo corde, qui nō accepit in vanum animam suam, nec iurauit in dolo proximo suo. Ecce quomodo montem domini ascendere neuitiquā omnibus datum est, sed eis qui candidam ac perfectam habent vitam, apostolorum instar. Quippe qui ex ore magistri sedentes dogmata præcellentia audierunt. Fas tamē non est quis desperet, sed cū sponsa toto oret affectu. Domine trahē me post te et curremus, in odorē unguentorū tuorū, Expectet peccator donec dñs descendat, ipse iusti-

Psal. 23

Cantic,

tia

tia sua fastigium inclinabit, & infirmitatibus nostris sese accommodabit, utpote misericors & benignus. Vidi afflictionem populi mei
 Exod. 3. & descendi ut liberarem eos. Sane si in sublimi sua equitate persisteret omnes in faelices in barathrum dilaberemur. Dicente propheta. Si iniquitates obseruaueris domine, quis sustinebit. Mirabile dictu Moses quidem ut populum idolatriæ scelere infectum plecteret; descendente eo de monte legis tabulæ constracta sunt, quãquam digito Dei conscripte. Ad eundem modum saluator noster Moses præfiguratus, ut nobis delicta cõdonaret duritiem legis fregit, in se ipso peccatã nostra vindicans, quo cunctis peccatoribus parcat. Non enim habemus pontificem qui nõ possit compati infirmitatibus nostris, tentatum autem per omnia, pro similitudine absque peccato. Fas non erat ut in lege sancctum est, ut agnus qui Deo offerebatur maculam vel minimam haberet, alioqui redemptoris functione minime fungeretur. Hinc neminem ad se venientem reijcit, sed lubens vnius extentis amplexatur. Quid quod mons ille de quo ad literã descendit
 alium

alium montem adubrabit cuius sublimitas infinita est. Exiit à patre & venit in mundum, & cū in forma Dei esset, non rapinã arbitratus est, sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens. O mirabilem & non satis laudãdam summi Dei in nos charitatem. Is qui dominus erat, serui formam induit factus homo propter hominum salutem. Et qui diues egenus efficitur, ut opes spirituales nobis pauperibus suppeditaret. Denique filius Dei descendit ad terram, ut nos suis humeris proueheret in ethera. Ecce descendit in humilitatem carnis nostræ, qui Deus vltionum appellabatur olim, eo quod in peccatores animaduertens, eos de terra debebat, nunc aqua, nunc igne sulphureo illos enecans. Quin & terra ipsa dehiscente rebelles homines perimebat. Mira res fratres eo descendit filius Dei altissimi, ut inter iniquos reputatus omnia traheret ad se, quod in monte alto sedens non fecerat. Iamque totus orbis crucem adorat, crucifixum Christum Iesum verum Deum & redemptorem profitetur, tyrannis seuientibus, & demonijs ipsis vlulantibus. Si ergo prædicator zelo
 Ioan. 12.

II charitatis

DOMI. III. POST EPIPH.

charitatis accensus prodesse cupit populo, se dimittat descēdens de mōte superbiæ, ubi nec ros gratiæ, nec pluuia misericordiæ Dei de cēdit. Sic turbas allectabit, vt doctrinā sanctā toto corde diligāt, opereque mandata Christi Iesu impleāt. Sūma. Sane saluator malorum omnium fontem & radicē sciens fuisse superbiā Adæ, humiliavit se, vt nos coelestem viā doceat esse humilitatem. Scientes illud Iacobi dogma verax. Deus superbis resistit, humilibus autē dat gratiam. Nēpe vt filius Dei in sua maiestate permansit, nec homo factus descēdit ad nos, notus erat Deus in Israel dūtaxat, modo ubiq; terrarū magnum est nomen eius. Quid plura? Nedum homines qui incolumes erant, sed infirmi & leprosi ad eum veniebant recuperāde sanitatis causa, vti sequentia indicant.

Iacobi.

Tex.

Et ecce leprosus veniens ad eum, adorabat eum dicens. Domine si vis potes me munda dare.

Luca. 5.

Psal. 101.

Lucas dicit hūc hominē plenū lepra, Marcus autē asserit quod genu flexus orabat, quia humilitas in oratione pernecessaria est. Dicte Dauidē. Respexit in orationem humilium,

DECLAMATIO. XV. 436

& non spreuit preces eorum. Quod videre est in publicano orante ac dicente. Deus propitius esto mihi peccatori. Quique iustificatus descēdit de templo, vt saluator noster contestatur. Rursus sapiēs ait. Oratio humiliantis se nubes penetrat. Et donec appropinquet non consolabitur, & non discedet, donec altissimus aspicat. Singula annotatu digna sunt, vt orationem pluris faciamus. Atqui leprosus hic imaginem gerit cuiusuis peccatoris. Est quidem peccatum lepra foedissima totam animam inficiens, ita vt horreant angeli eam inspicere. Qui de lege huius infirmitatis quam multa scire cupit, legat. capit. 13. & 14. Leuitici. Alia est lepra in cute dum quis in peccatum dilapsus, non tenaciter heret, imo si aliquis eum reprehendat, è vestigio surgit. In carne vna lepra inuenitur, quando altius peccatum penetravit, ita vt anima misera placeat sibi in scœlere. Vnde sapiens. Qui letantur cum malefecerit, & exultant in rebus pessimis. In fœlices dixerim, eos qui eo stultitiæ deuenerunt, & diaboli similes facti sunt. Est lepra in cicatrice, ubi pecca-

Luca. 18.

Eccli. 35.

Psal.

tor vt canis ad vomitum reddit. Putruerunt cicatrices meae, à facie insipientiae meae, aiebat David. Quandoquidem qui scelera sua contigit, nec per sanctam confessionem referat, is insipiens est, & ob hoc cicatrices eius computrescunt. In capite lepra est dum quis contra Christi fidem delinquit. Ipse est caput nostrum, nosque membra eius. In caluitio, cum quis superbit de paupertate, vel de aliquo opere bono. In vestibus reperitur, vbi aliquis ceremonias sacrosanctae ecclesiae temerè contemnit. Emundatio leprosi multa continebat.

Leui. 14.

Duo passeress offerrebantur cum ligno cedrino, hysopo, vermiculo, & in vase fictili, alter illorum immolabatur super aquas viuentes. Quae omnia mysterijs scatent. Videte leprosum ab Esaià exactè depictum. Omne caput languidum, & omne cor merens. A planta pedis vsque ad verticem, non est in eo sanitas. O irremediabile malum, nisi pius medicus descenderet ad nos. Qui plane multis retro seculis pollicitus est dicens. Obducam cicatricem tuam, à vulneribus tuis sanabo te. Quibus medicamentis bone Deus id facies? Ego sum passer solitarius in tecto, et

Esai. 1.

homo

Iere. 2.

homo

homo

homo factus sanguine meo rorabo leprosum, cum ligno cedrino sancte crucis, & hysopo humilitatis, & insuper super aquas viuentes hoc fiet, nam è latere meo exhibit sanguis & aqua. Vas fictile corpus meum sacrum est. Ecce emundatio leprosi quam illa praesignabat. Quid fratres mei dicam, quotidie, in sacrosancto altari sit saluator noster sacerdos & hostia, cuius sanguine benedicto tingimur, quem ibi communicantes bibimus, & perfecte sanamur. Nam optime ac scite apostolus dixit, sine sanguinis effusione, non fit remissio, nec sine sanguinis Christi Iesu intinctione quis ad perfectum adductus est. Quippeque perfectio signatur quoniàm in lege dictum est. Intingatur leprosus septies. Cùm ergo hoc pretioso sanguine peccator affusus fuerit liber euadet, & conuolare poterit in desertum. O rem mirabilem, in agrum mittitur, vt vltro deserat quae in hoc labili mundo sunt, iam quae conuersatio eius sit tantum in caelis. Tunc lauet vestimenta sua, operationes omnes purificans. Pilos radat superflua queq; rescindat. Sic dignuserit ingredi in castra, hoc est in consortium sanctorum. Quid mul-

Hebr. 9.

DOMI. III. POST EPIPHAN.

Job. I.

tis immoror charissimi? Tā ingens fuit pientissimi nostri medici charitas, ut ipse fieret leprosus in corpore, quo nostræ mentis lepram emū daret. Ecce verus ac figuratus Job, in Sterquilinio montis Caluarie iacet, ulcere pessimo sauciatus. Vos autem si amici eius estis, quotidie inuisere eum satagite, laudantes & cædido pectore amantes, regem vestrum, qui tanto per & dilexit vos. Vidimus eum ait Esaias, non habentem speciem & decorem, nec reputauimus eum. Extimauimus illū quasi leprosum, & percussum à Deo. Fœlix qui in passione Christi se abluuit sepiissime, et velut alter Naramam in hoc Iordane limpidissimo, suorum scœlerum lepram lauat. Is sane sole ipso splendidior euadet, longe melius quam ille. Hactenus de lepra nostra, audistis nunc. obscuro leprosum orantem audite.

Esai.

Tex.

Domine si vis potes me mūdare. Equidem oratio hæc breuis admodū est, sed fidelis valde, & nihil hesitās petitio, literis aureis in scribenda, & cordi nostro absque obliuione gestanda. Pronus in terra præcatur Christum Iesum, utpote regem regum & dominum danantium,

DECLAMATIO XV. 438

minantium, veluti cum Abraham dices. Loquar ad dominum meū, cū sim puluis & cinis. Ad hæc potè etiam saluatoris profitetur, et volūtate illius humiliter explorat. Vbi diuus Hieronymus inquit. Qui voluntatem rogat, de virtute non dubitat. Non ut improbi Hebrei ait. Quomodo potest Deus parare nobis mensam in deserto? Quā ob rē cū adhuc esce erant in ore ipsorū, ira Dei descēdit super eos, eo quod blasphemii erāt. Licet fratres, de voluntate Dei dubitare, an velit nos sanare nec ne, quia forte nobis non expedit, de potentia vero eius non ita, quia infinita est. Dicente Hester regina. Domine in ditione tua cuncta sunt posita, & non est qui possit voluntati tuæ resistere. Nempe ipse cuncta creauit quæ cæli ambitu continentur, & ob hanc causam omnia ei obediunt. Nonne quotidie orantes Christo doctore dicimus, fiat voluntas tua? Imo saluator morte eius imminente patrem cœlestem obnixè orabat. Nō mea volūtas sed tua fiat. Equidem petitio in voluntatem rogari relata nullas paritur calūnias, & quāuis reprehensione caret, & cunctis licita est. Vos

Gene.

S. Hiero.

Hester.

Mat. 26

vero charissimi normam hanc orantes ubiq;
 obseruate si vultis impetrare quod recte affe-
 ctatis. Deo totum committamus oportet, quique
 vt beneficis pater est, ita quod magis nobis
 expedit efficiet. Cuius voluntas bona est, be-
 neplacens, & perfecta. Imo vt Paulus testa-
 tur Dei summi voluntas est sanctificatio no-
 stra. Neque fas est de bonis spiritalibus dubi-
 tare, quia ipse benedixit nos in omni benedi-
 ctione spiritali in caelestibus in Christo. Deus
 enim quae temporaria sunt, quibus bene, &
 male vti possumus longè aliud est iudicandū.
 Sub hæc, nec modum, nec tēpus Deo impona-
 mus quādo nobis subueniat. Dicēte Iudith &
 sacerdotes obiurgāte. Qui estis vos qui tētatis
 Deū, et terminū ei imponitis? Equidem puer à
 patre charo aliquid potēs, nihil dubitat, & tū
 ipsius voluntati omnia committit lubenter. Ad
 eādem imaginem nos oportet facere, maxime
 quia sic rudes & inscī sumus, vt quid ore-
 mus nescimus. Adeamus cum fiducia magna
 ad Christum, per quē pater instituit omnia no-
 bis elargiri, et accedētes dicamus. Dñe siuis po-
 tes me mundare. Quis potest facere mundū de
 immun

immundo cōceptū semine? Sane nemo angelo-
 rum hominū ve, sed tu qui solus es? Tu in quā
 abluere me vales, idq; si feceris, super niuē de-
 allabor. Verū saluator nedum corpora sanare
 venerat, sed animas primo, sanabit vtq; cor-
 pora vt homines agnoscerēt filium Dei fore,
 à quo omnis salus, tum animæ, tum corporis
 expetenda sit. At Christus Iesus cor contritū
 & humiliatū ne tiquā despiciens, misertus le-
 prosū, statim respondit, volo, ideo sequitur.

Extēdēs manum suā tetigit eū dicēs. Volo
 mundare. Et cōfestim mandata est lepra eius. Iob. 9 Tex.

Mira res qui solo verbo, imo voluntate tā-
 tum sanare eum poterat, extendit manum suā
 & illum tangit. Nēpe sese legislatorem sub-
 indicat, quando tangit. Cautum fuerat in lege
 Mosi ne quis leprosum tangeret, & hoc ob pe-
 riculum imminens, ne lepra tangentem infice-
 ret. At cum nihil periculi hic instabat, quāuis
 Christus videatur contra legem tetigisse, non
 autem contra legis intentionem. Imo Helias Leui. 13.
 mortuum puerum tetigit, & Eliseus idem fe-
 cit, ad suscitandum, ideo legis fractores nō ex-
 titi erunt. S. Tho. 1. 2. q. 13. ar. 2. Volo ait Iesus, 4. Re. 17
4. Reg. 4

DOMI. III. POST EPIPHAN.

Ut mundus sis, ab hac lepra. Tu dixisti, si vis, ecce volo. Dixisti potes, eu dico mūdare. Non repulit egrotum nec execratur sūciatum, sed solatur eum, ac illi salutem præstat. Quando quidem Eliseus propheta magnus, nec inspice-re Naamam lepram audebat, eo quod seruus e-rat. At contra Christus dominus omnipotens aspicit leprosum libenter, & tetigit miserico-rditer. Volo, mūdare. Magnam fiduciam in me habuisti, magna promeruisti, magnam tibi im-pendam misericordiam. Fiat tibi sicut vis. O verbum fau-ltissimum omni alacritate plenu, volo, Verbum intimis præcordijs recondendu, in quibus vis peccatis, calamitatibusque simus. Vult nos præcellentissimus medicus mūdare, & prorsus abluere, quippe qui adeo nos dilexit ut lauaret nos in sanguine suo. Concordat huic sententiæ illud Dauid. Clamauit ad me, & ego exaudiam eum, cum ipso sum in tri-bulatione, eripiam eum, & glorificabo eum. Ostendit ac promittit se auxiliaturum ne quis despondeat animum, vtinam vt Paulus orat probaremus, quæ sit voluntas Dei, in omnibus Rom. 12. tam aduersis quam prosperis. Est haud du-bia

DECLAMATIO XV. 440

bie bona beneplacens & perfecta. Bona pla-ne ijs qui viam Dei gradi incipiunt. Benepla-cens illis qui proficientes appellatur, perfecta aut omnibus qui perfectionis metã attigerunt. Atqui quã sit efficax quantamq; virtutem Christi Iesu voluntas habeat ostendunt sequentia. Et sanata est statim lepra eius. Nō planemino ris virtutis erat caro Christi, sed longe amplio-ris, quam aqua Iordanis in qua iubente Eliseo Naamã lepra defecit. Corpus illud sacrosan-ctum ceu diuinitatis organu, magnam præ se ferebat virtutē, ideo ex tēplo lurida illa lepra euauit. O mutatio non cuius vis, sed dextere P sal. 76. excelsæ. Foelix qui orando Dei voluntatē con-ciliat, & foelix eger, quem Deus saluum esse iubet. Clamemus fratres vt à lepra spi-rituali mundemur, & suppliciter cum Hie-remia dicamus. Sana me domine & sana-bor, saluum me fac & saluus ero. Quid ob-secro manus Dei in sacra pagina quam eius potentiam præsignat? Vnde Dauid ait. Su-per iram inimicorum meorum, extendisti ma-num tuam. Et iterum emitte manum tuam Ps. 137. de alto, eripere me de aquis multis, & de manu

Apoca.

Hier. 17

Ps. 137.

manu filiorum alienorum. Hac manu potenter tangimur quoties prava cordium desideria, impiosque affectus mutari sentimus, quum timore percussi, in obsequium Dei excitamur.

Canti. 5 Iuxta illud canticorum. Misit dilectus manus suam per foramen, & ad tactum eius intumuit venter meus. Alia translatio habet, timuit venter meus. Caterum ubi sanitatem leproso oranti est largitus, statim dominus dogmata salubria dedit.

Text. Vide nemini dixeris sed vade & ostende te sacerdoti, & offer munus tuum, quod precepit Moses, in testimonium illis.

Honorem defert sacerdotio legis, breui admodum periture, ut deducatur cum honore ad tumultum sinagoga, ceu beatus Augustinus inquit. Nec vult legem aboleri donec ipse in cruce clamet, consumatum est. Munus tuum offert ait, quod in lege sancitum est. Sane confessionis sacre in hoc inuolucro typus latebat. Verum si quis contritione duntaxat a quo vis peccato sit mundus, tempore ab ecclesia instituto, tenetur adire confessorem, cui omnia sua peccata propalare debet. Ratio est, quia in contritione

Leu. 14.

4.d.14.

tionem vera confessionis votum latet, alioqui non esset contritio. Vade peccator ostende te sacerdoti, ne tui ipsius unquam sis iudex, sed a confessore accipe sententiam absolutionis. Nempe ut ressedit iuuenis ille a Christo suscitatus in ciuitate Naim, subinde cepit loqui. **Vt. Lu. Luca.** cas recenset. Quia & sanctus David clamat.

Confitebor aduersum me in iustitiam meam domino, & tu remisisti iniquitatem peccati mei. **Psalms.**

Profecto non homini delicta tua detegis in confessione illa, sed domino, qui sacramentum hoc instituit, ubi apostolis dixit. Accipite spiritum sanctum, quorum remisissetis peccata **Ioan. 20.**

remittuntur eis. Frustranea quidem foret haec eximia dignitas sacerdotum, quibus data est haec potestas nisi orthodoxi astringerentur scelera sua confiteri. Facebat haereticorum haeresis diaboli suggestu excitata, ad animarum iacturam & praecipitium. Vos Christicolae fideles ite libenter, & frequenter conscientiam eliminantes, & delicta vestra confitentes omnia sacerdotibus ostendite, quemadmodum saluator praecipit. Quod vero eum iussit tacere, ipse autem, **Dino Marco teste, cepit remanere.** **Marci. I.**

manere,

Matt. 9. famare, misterio non caret. Idemq; de duobus cecis, *Matthæus* asserit, nullatenus ij rebelles fuere *Christi* mandato, sed magnum saluatoris famulatum præstiterunt. Nunc præcepit *Abrahæ* truci dare unicum filium, & tandem nihil mali sustinuit? Affectû plane que-

Gene. 22. rebat ibi non opus. Ut *pulchre* ait *Ambrosius*. Ita hos silere iussit, non quod sic fieri oportebat, sed ut gratiæ vim, & fidei magnum impetum in eis ostenderet. Verum tacere Dei beneficia quamvis adiurati minime quibant, dicente an-

Tobias. 12. gelo *Raphaelæ* *Tobis*. Opera Dei reuelare honorificum est. Voluit insuper humilitatis magister nobis exemplum dare, ne dum opera bona patramus, hominum laudem venari nitamur. Quin ut ipsemet nos edocuit, manus sinistra nesciat quid dextera operetur. Sequitur secundum miraculum in *Capharnaum* factum.

Matt. 6.
Text. Cum introisset *Capharnaum*, accessit ad eum centurio, rogans eum & dicens. Domine puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur. Et ait illi *Iesus* ego veniam & curo: bo cum.

Siquem fratres singula sacri Evangelij pro-

prosequi non valemus, esset nimis longum admodum cum cuncta explicare, quæ ob rem secundum hoc portentum succincto sermone percurrâ.

Postquam dominus dimisit leprosum emundatum cui præcepit suum munus offerre sacerdoti, iuxta legis edictam, in testimonium sacerdotibus, qui liuore inuidiæ tacti calumniabantur *Christum*, ceu legis contemptorẽ. In super & videntes ipsum incolumen, & suæ lepræ expertem, crederent mirabilibus saluatoris, ac subinde Deum ardentissimis votis magnificarent. Nunc aliud prodigium nobis enarrat *Diuus Matthæus*, & ingenue fatear duplex miraculum ob oculos nostros ponit, alterum præcellentius quod factum est in anima ethnici centurionis, alterum vero in seruo eius. qui paralytici male vexabatur. Sanè rem hanc mirabile referens vehementer stupeo, cupiens effari quod in re tam seria sentio, veruntamen vel balbutientium more nonnulla dicam. Primo nihil ambiguitatis aut controuersiæ habet cum *Matthæo*, quod *Lucas* asserit, videlicet centurionem ad *Iesum* venisse. Nempe à vero non abhorret, seniores *Iudæos* primitus misisse, ut refert

Nota.

Luc. 7.

refert *Matthæus*, deinde crescente periculo serui vehementer dilecti, per se accessisse. Vel si malumus, ipse propior erat Christo credens, quam quos miserat, cum maior sit fidei accessus quam corporis. Adhæc vera est sententia philosophi, quod per amicos facimus, per nos ipsos facere dicimur. Is ergo ait. Domine puer meus iacet in domo paralyticus. Alludit hæc oratio humilis & prudens, ad illud sororũ Lazari. Ecce quem amas infirmatur. Vbi mira modestia splendet, voluntati domini relinquens, quid opus facto sit. Quod nuperrime in oratione leprosi fusius tractauimus. Sed iam magnates documenta hinc salutaria hauriant. Centurio infidelis diligebat seruum hunc, & ob id salutem eius querit, in domo sua retinet infirmum, & non in hospitali reiecit illũ.

Ioan. II. Est tibi seruus fidelis, sit tibi quasi anima tua quasi fratrem eum tracta. Quæ utique verba annotatu dignissima sunt. Tanquam animam tuam dilige illum, & veluti fratrem ipsum habeas oportet. Idque apostolus vel maxime

Esse. 6. Epheseis commendat. Considerantes aut, quod *Colossse. 3.* niam & si dñi sunt, vnus tamen dominus est

in cælo

in cælo vtriusque, tã domini quam mancipij rex omnipotens. Proh nefas, sunt nonnulli adeo immanes, & feri, vt maiorem habeant curã de equis suis, quã de seruis egrotantibus. Hocci ne est fidelitatis insigne? Apostoli doctrinam audite fulguris instar habetis. Qui suorum & maxime domesticorum curã non habet, fidem negauit & est in fideli deterior. Induite vos fratres viscera misericordie, bene mereri de omnibus studentes, maxime de seruis vestris, dogma ab hoc ethnico Centurione saltim accipientes. Sed quid dñs responderit iam audiamus.

Ait illi Iesus ego veniens curabo eũ. Animaduertendum quã sit propesius saluator ad miserendum, statim pollicetur nõ aliũ mittere, sed ipso progrediente, egrotum inuisere ac sanare. Non propheta Eliseus id fecit, quin primo misit discipulũ suum gæzi cum baculo suo, vt sciscitaret puerum filium vidue. At mundi opifex & angelorum imperator, quod verbo duntaxat patrare valebat, quod & tandem effecit vt *Matthæus* recenset, id sua gratuita dignatione promittit facere, domũ Centurionis adeundo. Notandum quod regulo Christi Iesu

Tex.

4. Reg.

lx lx

aduentum

Ioan. 4. aduētū deposcēti, dictū est. Vade filius tuus
 uiuit, nolles domū eius intrare, quoniam exigua
 fidē habebat, Cēturioni Romano viro diuini-
 tatem Christi ore & corde profitēti dicitur.
 Ego venies curabo eū. Mirabile quidē dictū,
 idolatre hominis lares nō horret, sed sponte ire
 in domū eius promittit, quod lex vetabat He-
 bræis, nā qui per fidē in corde ducis huius iam
 habitabat, inuisam illius domū haud habebat.
 Tēplū Dei estis ait apostolus, et spūs sctūs ha-
 bitat in vobis. Hoc est, per fidē & charitatē
 Deus optimus mētes vestras inhabitare digna-
 tur. Ibat Iesus cum senioribus Hebræis, vt in-
 quit *Lucas*. Et cū nō lōge esset à domo, sciens
 Cēturio aduētū Iesu exiuit, vt ego reor, &
 ipse respōdit. Dñe nō sum dignus vt intres sub
 tectū meū, sed tantum dic verbo, et sanabitur
 puer meus, addidit *S. Lucas*. Propter quod nō
 sum dignū arbitratus, vt venirem ad te. Ecce
 oratio valde humilis & ingēti fide freta. Quā
 vt Hierony. & alij doctores astruūt, Christi
 Iesu diuinitatē profitetur homo ille. Palā hic
 ostendit quod in psalmo legimus. Ipse dixit et
 facta sunt, ipse mandauit & creata sunt. Et
 rursus.

rursus. Verbo diuicæli firmati sunt, et spūs vris
 eius omnis virtus eorum. En qui domū illius
 non intrauit mētem eius possedit, & fide cha-
 ritate, & spe, ornauit. Dico Christum habi- *Ephē. 3.*
 tare in cordibus vestris per fidem.

Mira res, rationibus hoc suadere contendit,
 Centurio. Habeo inquit sub me milites, & cū-
 sim homo tantum, præceptis meis extēplo pa-
 rent, si ergo commilitones mei mihi obediunt,
 qui nō nihil iuris habeo, quāto magis tibi præ-
 cipiēti morbus pueri mei parebit, qui Deus es,
 & vite ac mortis habes imperium? Quasi cū
 sapiente loquutus est. Nec herba neque ma-
 lagma sanauit eos, sed tuus domine sermo, qui
 sanat omnia. Tu es domine, qui vite & mor- *Sapi. 16.*
 tis habes potestatem, & ducis, vsque ad mor-
 tem & reducis.

Audiens Iesus miratus est, & sequentibus *Text.*
 se dixit. Amen dico vobis non inueni tantam
 fidem in Israel.

Non vos moueat charissimi quod saluator
 miratur, eo quod non ex ignorantia, sed ex
 rei magnitudine apprehensa, hæc admiratio
 oborta fuit. Vnde Origenes. Attende obsecro,

DOMI. III. POST EPIPHAN.

quantum, & quale sit quod filius Dei, sapientia patris cœlestis admiratur. Plane aurum, opes, principatus, & regna, velut umbra in conspectu eius sunt, & nihil horum admiratur, sed tantum fidē magnificat, quæ per dilectionem operatur. Quo nã pacto saluator sperimētali scientia in dies crescebat, & secundū hanc admirari poterat, vberius tractauimus infra octauas Epiphaniæ, super verbo illo luce. Iesus autem proficiebat sapientia & atate. Ideo lubens nūc sileo. Quod autem tãtam fidē asseruit in Israel non inuenisse, quasi exprobrans Hebræorum incredulitatem dixit. Martha & soror eius dixerunt. Domine si fuisses hic frater noster non esset mortuus. Nichodemus, alioqui vir sapiens, Christo respōdit. Quomodo possunt hæc fieri? Hic autem alienigena altius illis de Christo credidit, sub velamine carnis latitantem diuinitatem profitens.

Ioan. II.

Ioan. 3.

Luca. 33

Miror non modo hūc Centurionem, sed alios in quibus fides sacra apparuit. Centurio qui erat iuxta crucem domini, videns quod voce magna saluator obiuit, exclamauit dicens. Vere filius Dei erat iste. Quibus verbis, vel maxime

DECLAMATIO XV. 445

maxime sacerdotum & phariseorum cateruã reprehendit. Alius Centurio à beato Petro adductus fuit, vt in actis apostolorū legimus. Deniq; Centurio erat qui Paulū tutatus est, & pie illū tractauit. Vnde in veritate cōperimus, quod non est acceptio personarū apud dominum. Notādum quod Israel appellauit dominum rude vulgus, & sapientes ac doctores legis, qui eum persequebantur. Non enim fides Centurionis maior, aut æque perfecta fuit, vt Deiparæ virginis, de qua Elisabetha. Beata quæ credidisti quoniam perficientur in te, quæ dicta sunt tibi a domino. Hinc diuus Hiero. Non saluator loquitur de patriarchis retro seculis, nō de regina cœlorum Maria, nec de Baptistâ, sed de ijs qui dum prædicare ac miracula patrare cœpit, conuersi sunt. Vociferantes dicebāt plerique, propheta magnus surrexit in nobis, non autem filium Dei eum fore credebāt. Quin & apostoli ipsi, relicto eo in manus inimicorum fugerunt. Vel dicēdum quod verbum hoc hyperbolem sapit, cui alludit illud veniebat ad Ioannem baptizantem in Iordane' omnis hierosolyma & Iudæa. Perspicuum est

Acto. 10.

Act. 27

Luca. I.

lx lx 3 quod

DOMI. III. POST EPIPHAN.

quod multi hierosolymis manebant, qui ad baptisma Iohannis non confluebāt. Miratur saluator fidem magnam in alienigena ut nos admirari doceat. Miratur Christus ut homo fidem Ceterionis, quā ipse ut Deus in corde eius in sculpsit. Dicente Paulo, fides donum Dei est.

Tex.

Amē dico vobis quia multi ab oriente & ab occidente venient & recubēt cū Abrahamā, Isaac & Iacob in regno cœlorū. Filij autem regni eiicientur in tenebras exteriores. Ibi erit fletus & stridor dentium.

Comminatur Iudæis in quibus aliquando regnabat Deus. Ii ob insignē ingratitudinē repulsi sunt, & euāgelium ad gētes migravit, ut ap. stolus palā illis inuit. Sed quorum duxit,

Acto. 3.

Pauci sunt electi & nunc ait multi veniēt?

Nota.

Origenes. Ex singulari nationibus pauci erūt selecti, simul autē adnumerati, erunt multi. Vidi turbā magnā quā dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, & tribubus stātes ante thronū, ait beatus Iohannes. Huc pertinet illud Esai. 2. venient gētes multe & dicent, venite ascēdamus ad montē domini & ad domum Dei Iacob. Et docebit nos vias suas, & ambulabimus

DECLAMATIO XV. 446

labimus in semitis eius. Et Zacharias decē viros dicit venturos, qui apprehendēt simbriam Iudæi, dicentes. Ibimus vobiscū. Audiuimus, Zacha. 8. quoniā dñs vobiscū est. Vñ S. Hierony. quas Esaias septē mulieres vocavit, et Ioānes septē ecclesias, hic decē homines appellat, qui apprehēdēt simbria Christi Iesu. Tenebre exteriores gehēna vocatur, eo quod tenebrosa sit quāuis igne succēsa, Tātū illa habebit lucis, quātū sat sit, ad vidēda q̄ sūt afflictiona. S. Tho. 4. d. 44. q. 3. ar. 2. Hinc regalis propheta infernū grafice depingēs ait. Ignis sulphur & spūs procellarū, pars calicis eorū. Ignis nāq; sulphureus tetrus ac turbidus est. Ibiq; flentes & ulabūt māducātes linguas suas prae dolere, ut in Apocalypsi legimus. Stridet dētibus, tū aduersus deū indicē equissimū, tū cōtra se irascētes seipsos dilacerātes, ac sibi maledicētes. O miserabile ac infœlicem sortem, cum improbis demonijs flammis sempiternis cruciari. At cōtra electi Dei recumbent quiescētes, & epulātes in mēsa oppypara Christi Iesu, cuius vox ea est. Ego dispono vobis, sicut pater disposuit mihi regnū, Luc. 2. 22 ut edatis & bibatis super mēsa meā in regno meo. O fœlices conuiuas regis regum Christi,

Psal.

Luc. 2. 22

DOMI. III. POST EPIPHAN.

Vbi exultatio magna, letitia iugis, vite aeternitas adsunt. Nihil nos fratres reuocet, aut detineat, quo minus ad hoc regale conuiuium perueniamus. Inibi conuiue inebriabuntur ab vbertate domus Dei, & torrente voluptatu dominus potabit eos. Teſte David.

Pſal.

Text.

Deniq; Christus dominus se vertens ad Ceterionem ait. Vade & sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora.

O ineffabile fidei nostrae fructum & energiam, vt credidisti me Deū esse, & solo verbo cūcta operari, sic tibi fiat. Credamus fratres in Christum, & eū totis medullis cordis diligamus, vt secundū fidem nostram omnū charismatum dona nobis impertiat. Nobis plane dictum est, quicquid orātes petitis credere & accipietis. Ecce quā forti vinculo fides sancta Deum astringit homini, vt negare nequeat, quod cōstās fides, charitate roborata, efflagitavit. Oremus charissimi cū leproso Christum Iesum inuocātes, precemur eundem Ceterionis fidē & charitatē quā in seruū suū exercuit scētātes, quo audire mereamur. Fiat vobis, vt credidistis. En vobis exhibeo quod toto per-

Matt. 21

batus

DECLAMATIO XV. 447

bat is pectore, incolumitatē corporis et mētis, vt roborati dono gratiae post exhalatā animā vitam habeatis aeternā. Hanc sua dignatione ipse nobis praestare dignetur. Qui cū patre, & spiritu sancto, regnat per secula. Amen.

APPENDICES ANNO-
rationes quaedam.

Primo, saluator noster descēdens de monte Annato-
euāgelici pastoris et praedicatoris typū adū tio. 1.
brat, quiq; vt apostolus cōmonescit, nedū sapientibus, verū etiā insipientibus debitor est. 1. Cor. 2. Is sane sic sapientiam loquitur inter perfectos, vt lac nō subtrahat, ijs qui ceu infirmi, forti ac solido pabulo vti nequeūt, quē admodum veritatis praedicator docet. 1. Cor. 3. Ascēdat ergo, & descēdat par est. Ascēdat fidei sacre mysteria, & sacre pagine arcana explicās, descēdat aut infirmis rudibus condescendens, ad eorū caprū sese submittat. Itaq; nō sufficit ascendere nisi sciat descēdere. Sed quando, vt angeli in scala Iacob legimus, prae- Gene.
latus, seu concionator ascendere, aut descendere debeat, hic labor hic opus est, nisi spiritu edoctus fuerit & orationi instauerit. Vos fratres
lxlx 5 mentote

ascendentes in montem contemplationis, me-
mentote quia scriptum est. Vnicuique mada-
uit Deus de proximo suo. Hinc sancta anima-
lia modo in altum eleuata volabant, modo de-
scendendo per humum gradiebantur. **Exec. 1.**
2 Secundo, orationis virtus quam sit magna
perspicuum est cunctis, vbi leprosus orans,
quod efflagitauit à Christo Iesu obtinuit. Imo
redemptor noster tam est propensus ad mise-
rendum, vt confestim oratione expleta, ma-
num suam benedictam extenderit, infirmum
tangens, & simul illum emundans. Vnde per
Cantic. 8 belle in canticis dictum est. Manus eius tor-
natiles, aureæ plene iacintis. Hoc est, facili cō-
tactu, hac & illac mouentur, vt in pila notū
est. Mira res latro semel orauit in cruce dicēs.
Domine memento mei dum veneris in regnū
tuum. Et subinde dominus respondit. Amen
dico tibi hodie mecum eris in paradiso. **Lucæ.**
Quanta agilitas, in manibus Christi sit ad mi-
serendum. Atqui manus illius aureæ sunt.
Aurum quidem diuinitatem præsignat, nam
est cunctis metallis præcellentius. Manus er-
go saluatoris diuine sunt, potentes & gemmas
omnibus

omnibus meliores. Nec vacue esse possunt, sed
iacintis plene & innumeras virtutes homini-
bus impediunt. Bone Deus, quot infirmos, quot
mortuos, quot à demone vexatos homines sa-
nauit. Ecce in hoc euangelio duos iacintos lar-
gitus est Christus, alterū leproso, alterū seruo
cæturionis. Imo animas horū fide illuminauit,
& charitate succedens, spe magna roborauit.

Tertio, humilis cōfessio quātū habet cōmodi
hinc colligere licet, leprosus in oratione quam
protulit se immundū profitetur, deinde volun-
tati saluatoris suam incolumitatē comisit. Id
quod maxime Christo placuit, & ob hāc cau-
sam confestim illum sanauit. Vbi dogma fide-
les habemus, satis frugiferum, vt nos agnosce-
tes proclui genu Christi Iesum oremus, cum
propheta dicēs. Miserere mei dñe quoniam in **Psalm.**
firmus sum. Sana me dñe quoniam cōturbara
sunt ossa mea. Et cū Hieremia, se penumero
orare oportet. Sana me dñe & sanabor, saluū
me fac, et saluus ero. ad eundē modū leprosus hic
orationē effudit et exaudita est oratio eius.

Quarto, cæturionis fides vehemēter lauda-
tur à Christo, eo quod charitate fulta erat

Hæc

DOMI. III. POST EPIPH.A.

Hereticorum commenta hoc ariete labefacta
 tur, nam credens, serui sui salutem magno la-
 bore, anxieque q̄sivit, tū per alios accedēs ad
 Iesum, tum denique per seipsum, vt latius in
 euangelio expendimus. O extremam eorum
 insaniā, qui cum plures virtutes in centurio-
 ne hoc agnoscat, videlicet, fidem, charitatem,
 & spem, humilitatem, & misericordiam, quā
 habuit erga seruum suum, tantum fidem ex-
 tollunt, & eam duntaxat iactant, quum Di-
 uus Iacobus clamet. Fides sine operibus mor-
 tua est. Quid dicam, nisi quia cecauit eos ma-
 litia eorum?

¶ Quinto, quamuis regnum cœlorum mul-
 tifarie in sacra scriptura sumatur, nunc pro
 Christo, iuxta illud, appropinquauit in vos re-
 gnū Dei, id est, statim veniet ad vos Messias.
 Nūc vero pro sacra scriptura, vnde legisperi-
 tis dictū est, auferetur a vobis regnū Dei &
 dabitur genti facienti fructus eius, nunc pro
 Ecclesia militate, quare sagene misse in mare
 similem fore dixit saluator. In præfetiuram
 quidem Ecclesiam triumphantem intelligi-
 mus, vbi est beatitudo sanctorum. S. Tho. 4.
 d. 49.

DECLAMATIO XVI. 449

d. 49. q. 1. ar. 2. Et quamuis cœli nihil confe-
 rant ad beatitudinem, quæ in visione, & fru-
 ctione Dei sita est, secundum quandam decen-
 tiam & decorem in cœlo Empireo locum bea-
 torum est. S. Tho. 22. q. art. 7. Idq; S. Augu-
 stinus asserit. Sermo. Domini. in monte.

DOMINICAE IIII.
 post Epiphaniā Decla-
 matio. XVI.

¶ *Q*UAM sit fidelis pater ille mise-
 ricordiarum Christus Iesus, ne in
 tribulatione succumbamus, quan-
 taque sit illi cura, dum calamita-
 tibus varijs in hac labili & flutuaga vita
 catimur, palam ostendit apostolus dicens. Fide-
 lis est Deus, qui non permittet vos tentari, vl-
 tra id quod potestis sustinere. Sed faciet cum
 tentatione prouentum. Ecce fidelem amicum
 vocat cum qui solus potens, solusque pius om-
 nium nostrum parens est, vt fiduciam nostrā
 in ipso collocantes dicamus. Tu es domine spes
 mea

Psalm.

mea

mea. Et benemerito cuestigio subnectitur. Altissimū posuisti refugium tuū. Is plane ut est suapte natura misericors, nihil laboris euenire nobis sinit, quod vires nostras excellat, si tamen orationi instemus, qua roborati & profusus fræti, ex quavis tentatione quamlibet immani, plurimum frugis hauriemus. Quod quidem sacra euangelij lectio nobis eleganter patefacit, in qua veluti in speculo, tum sanctæ ecclesiæ labores, tum etiā Christi Iesu potentiā magnā, dilucide inspicere possumus. Nūc tota animi attentione fratres audite, quoniam modo saluator mundi electos suos examinat, & qualiter sua clementia mirabili, ex maris senua tempestate potenter liberat. Historia ergo Euangelica talis est.

Euāgelij Ascendente Iesu in nauiculā, sequenti sunt
Mat. 8. eum discipuli eius. Et ecce motus magnus factus est in mari, ita ut nauicula operitur fluctibus. Matthæi. 8. & Marci. 4. & Luca. 8.

Mirum videtur quod maris creator, nauigio mare ipsum transire velit, cum olim populo suo in diuisiones aquarum mare Rubrum ipse

ipse diuiserit. Veruntamen sic fieri oportebat, S. Augu. ut pulchre Diuus August. ait, ne dum omnia mirabiliter Christus faceret auferret quod mirabiliter fecit. Expediebat maximè, ut se hominem indicaret, ne Manicheorum versutia ansam assumeret, quippeque veram carnē filium Dei accepisse temere negauit. Ut homo famefcit, sicut, & alia id genus mala pro nobis obire dignatus est. Ideo tanquam verus homo nauim ascendit, in cuius puppi ut homo dormit, post laborem indigens quiete. Itaque Christo non indigebat nauis, sed nauis indigebat Christo, qui ut est omnium patrator, sic & omnia sua potēti virtute regit, & moderatur. Argumento rei huius nobis sit, quod remigantibus discipulis nocte quadam, quibus erat ventus contrarius, ad eos venit ambulās super mare, perinde ac si solidam humum calcaret. Caterum magistrum discipuli nequaquam defferunt, sed vestigia eius sequuntur. Fœlices dixerim Christicolas, qui magno saluatoris amore accensi, non probra, aut inopiam, non denique salutis aut mortis pericula timent, quo minus Christo Iesu adhe-

Nota.

Rom. 8.

adhereant, eius & mādāta adamusim seruet.
 Cum apostolo acclamantes. Quis nos separabit
 à Charitate Christi? An fames? An nuditas?
 An gladius? Scio quia nec mors nec vita
 poterit nos separare à charitate Dei quæ est
 in Christo. En fratres quod in canticis legi-
 mus. Fortis est vt mors dilectio, dura ve-

Cant. i. 8.

lut infernus emulatio. Lampades eius lam-
 pades ignis atque flammaram. Aque multe
 non potuerunt extinguere charitatem. Sane
 singula emphasin habent, & adnotatione
 sunt dignissima. Quæ omnia potissime disci-
 pulis Christi congruunt, quem per aridum
 & mare semper sequuti sunt. Equidem multi
 dominum committantur in terra, vbi nullum
 imminet periculum, vbi honore homines eos
 prosequuntur, diuitiæ affluunt & omnia tem-
 poraria arriident. Veruntamen vsque ad tumē-
 tes maris fluctus, vbi naufragiū paupertatis,
 & vitæ dispendium adest, statim Christum
 relinquunt. Verum multitudo magna Christū
 sequebatur in terra, nunc ipso ascendente in
 nauim, duntaxat apostoli cum ipso conscende-
 runt. Summa. In mensa omnes aiunt, etiam si

opor-

oportuerit me mori tecum non te negabo. Ni-
 hilofecius, Christo Iesu comprehenso omnes
 fugerunt eo relicto. Extat ergo vera illa sen-
 tētia. Est amicus mēse, & in tribulatione nō
 permanebit. Nos Christū fratres sequamur ad
 carceres vsque, ad vincula & gladiū, nedum
 mortem plus equo timemus, vitam verā ab-
 negemus. Vt Petro neganti contigit.

Non inficior eorum sententiam admodum
 veram & pulchram fore, qui hanc nauiculā
 militantem ecclesiam esse dicunt. Verū sacro-
 sancta ecclesia est, quæ in arca Noe præfigura-
 tur, in qua quot quot diluuiο instāte vixerūt,
 per ipsam euaserunt. Et si beato Petro vt par
 est credimus, arca illa imaginē Christi ecclesie
 gerebat, extra quā nemo vitā æternā adipi-
 sci potest. Nauclerus sapientissimus huius na-
 uicule Christus Iesus est arbor in medio erecta
 crux benedicta, velaq; pāduntur charitas, fi
 des, & spes. Vetus vehemēs spūs sancti affla-
 tus, quo impellēte, nec scopulos pertimescimus,
 nec fluctus persecutionum aliquid mali nobis
 nauigātibus, in hoc mari magno, inferre pote-
 runt. Seniant tyranni, æquor ipse intumescat,

LL

in sur-

DOMI. IIII. POST EPIPHAN.

insurgāt Turce et sarraceni, heretici. ut leones rugiāt, nauicula Christi ad optatū portū, cum- Et is aduersantibus deueniet. Dicēte Christo Ie- su, et pollicēte. Porte inferi nō praualebūt ad- uersus ecclesiā meā. Astipulatur huic sentē- tiæ apostolus dicēs. Si Deus est pro nobis quis cōtra nos? Ecce auxilio Dei roborati, nihil est in toto mūdi ambitu, quod timeamus. Caterū quoniā oēs qui piē uiuere volūt in Christo Ie- su, persequutiones necessum est patiātur, et dñs clamat. In mūdo præsura habebitis, in me autē pacem, et iterum. Si me persequuti sunt et vos persequētur, eā ob rē opere pratum erit, ut in omnibus scuto fidei nos muniamus. Iuxta il- lud. In omnibus accipiētes scutum fidei, in quo possitis omnia tella ignea nequissimi extingue- re. Aduertendum quod, tentationes satana, nedum tella sunt sed ignea, eo quod maxime orthodoxos infestat, ut carnis oblectamenta sequantur, more iumētorū uiuentes, idq; Chri- stus vel maxime horret.

Vita Chri- stiana.

Exterum nauis hic nifallor vita Christiana est, in qua sola Christus rex gloriæ couquiescit & dormit. Ut enim nauis hereticorū & infidelū

DECLAMATIO XVI. 452

infidelium aula est antichristi, et diaboli, nam ipse est rex super filios superbix, ita orthodoxorum vita, lectulus Salomonis est in qua saluator requiescit. Vñ spōsa inuitās filium Dei, ut veniret, & factus homo, homines è fauci- bus draconis erueret ait. Lectulus noster flori- dus. Nepe vita Christiana adeo florigera est, ut rosarum in morem, cogitatus, verba, & opera, mirabilem fragrantiam emittant, ange- lis & hominibus, necnon & Deo optimo bene olentem. Enimvero veluti nauis, cōstricta est vita Christiana, domino cōtestate. Arcta est via quæ ducit ad beatitudinē. Sed proh do- lor, pauci inueniūt eā. Enimvero arctitudo vi- tæ Christianæ in principio nostræ cōuersionis nonnulla est, at vero in fine nimis lata, regali propheta dicēte. Ois cōsumatiōis vidi finē latū mādaturū tuū nūq̄. Hæc quippe viā pauci in- ueniunt, eo quod spaciofa est viā quæ ducit ad barathrum, in qua, quā multi ambulāt, hono- res, opes, carnis lenocinia affectātes. Adhæc quemadmodū nauis infernæ stricta est, super- ne vero lata, sic electi Dei que tēporaria sunt tātūmodo tāgētes, cū apostolo aiunt. Habētes

Canti. 1.

Matt. 7.

Psal.

alimenta & quibus tegamur ipsi cōtēti sumus.

Imo cū eodē corde & ore clamāt. Omnia arbitratu sum, ut stercora, ut Christum lucrifaciam. Eā ob rem, de rotis animalū sanctorū legimus, quod sursum eleuabatur. Nā rota in puncto terrā tāgit ceu diuus Greg. pulchre adnotat. Sic iusti in hac vita, pauperes spiritu sunt, tātūmodo vite admnicula accipiētes, siue quibus viuere nequeunt. Superna vero & quæ vera sunt bona cādido diligunt corde, q̄

Exechi. 1

sursum sunt querentes non quæ super terram.

Collo. 3.

Factus est motus magnus in mari. Animaduertendum, quod is qui dormiebat Christus, ipse mare cōturbabat. Ipse in quā dormiebat et vigilabat, corpore dormit, diuinitate uigilat. Cuius uerba ea sunt. Ego dormio & cor meum uigilat, imo anima eius btā, uerbo diuino fruens uigilat. Ecce nō dormitabit neq; dormiet qui custodit Israel, multis retro seculis uaticinatus est Dauid. Vultis uidere fratres hac onania uerissima esse, prophetā ipsum audite. Tu conturbas profundum maris, motū autem eius tu mitigas. Ecce qui terminum posuit mari, & dixit hucusq; uenies, ibi con-

Cātic.

Psalm.

fringes

fringes impetus tuos, ut testatur Iob, is ipse Iob.

utiq; profundū eius cōmouit, ita ut operiretur nauis fluctibus. Quorsum tendat tempestas hæc, quam concitauit Christus nemo tam est rudis qui ambigat. Equidem explorare uoluit discipulorum fidem, esset perfectā necne. Ad eādem imaginem Deus olim probauit Abrahā, dum in monte uicū filiū ei præcepit occidere, et sic adamās ille probatus est indomabilisque inuentus, & in signe patientiæ cunctis mortalibus factus. Probatus est et uir rectus

Gen. 22.

Iob multimodis uisionū iētibus, et calamitatibus afflictus. Imo ut sapiens asserit. Probauit tāquā aurū in forna electos suos dñs, & quasi holocausti hostiā accepit illos, & inuenit eos dignos se. Pulcherrima cōparatio hæc est. Fornax tribulatio aut tentatio est, aurum uir iustus. In igne aut pallea fumat, et in cinerē redigitur, aurū uero scoriā si quā habebat amittit. Hinc diuus Iacobus. Beatus uir qui suffert tentationem, quoniā cum probatus fuerit accipiet coronā uite, quā repromisit Deus diligētibus se. Audistis coronā gloriæ paratā nō omnibus, sed legitime in agone certātibus, quos

Iacobi. 1.

Deus optimus vnice amat. Estote ergo ani-
mae quae res in tribulationibus charissimae, tem-
porariū, imo quod cruciat momentaneū est, ater

3. Augu. nū aut quod delectat in caelo. Beato Augu-
stino teste. Nec absimile est illud Petri. Mo-
dicū nunc si contristari oportet, in varijs ten-

1. Petri. 1 tatiōibus, vt probatio fidei vestra multo pra-
ciosior sit auro quod per ignē probatur. At-
tēdite obsecro charissimi vel vnū tantū ver-
bum illud. Modicū nunc. Sane quod fragilitas
carnis nostrae multū vocat, exiguum & mo-
dicū omni librata ratione est. Vnde diuus Au-
gustinus. Nō est magnū in labore, quod tēpo-

Iacobi. 4 re breue est. Qui fieri potest vt magnum sit,
quod vexat nos, cū vita nostra vapor sit ad
modicum parēs? Oremus igitur iā oportet fra-
tres, & cū Dauide precemur. Proba me dñe

& tēta me, vte venes meos & cor meū. Per-
inde dicat. Tui amoris igne cor meum succēde
& robora, roboratū ac fretum probare, et tē-
tare nō desinas. Adhuc in mari discipulos pro-

Psal. bat vbi tētatio periculosior, sic vt de humano
praesidio nulla sit spes, et ad solius Dei potētā
sit fugiendū. Sic Petrū apostolū in mari pro-

bauit, qñ fluctibus propemodū immersus cla-

mabat, dñe saluū me fac. Ad eūdē modū Ionā
prophetā olim probarat in mari, sunt quidem
magna pericula in eo. Vnde scriptū est, qui nau-

igāt mare, enarrāt pericula eius. Ecce quā ob
causam in mari eos tētavit, nepe vt neminem
haberēt consolatorē nisi magistrum, ad quē fu-

gientes liberati statim verum animarum sal-
uatorem, & dñm omnium agnoscerēt, quod rei
exitus nobis ostēdit. Hoc vnū vos latere no-

lo fratres, quod Hebraei absq; nauigio mare ru-
brū per terrā gradiētes trāsierunt, idq; de Ior-
dane actum legimus, eo quod terra fluēs lacte

& melle populo illi rudi promissa est. Hinc do-
minus ait. Si volueritis & audieritis me, bona
terra comedetis. Nos vero quibus passim re-

gnum caelorum promittitur, altiorem cursum
habemus, super vndas maris seculi huius am-
bulantes, nauicula vitae Christianae euecti.

Cum apostolo dicentes, et hilari facie decēdē-
tes. Conuersatio nostra in caelis est. Mitto lu-
bens quod nauis illa, in qua saluator cum disci-

pulis suis ascendit vna erat. Nam vna est vi-
ta Christiana, vbi vna fides vnum baptisma,
vnus Deus, & pater omnium. Haec nauis vsq;

DOMI. IIII. POST EPIPHAN.

in finē seculi fluctibus plerisq; catitur, et calamitatibus innumeris concutitur, verūtamenō est quod timeamus Christo Iesu asserere. *Vo-*
biscu sum, vsq; ad cōsumationem seculi. De nauicula multa attulimus hactenus, de somno vel obiter nunc tractemus aliqua.

Ipse vero dormiebat. Marcus addit, in pupi super cervical. Cervical a cervice nomen fortitur quia in eo caput reclinatur. Theophilatus vero lignū quodā esse dicit, à nautis sic appellatum. Et iure optimo saluator noster super lignum in nauicula dormit, qui in ligno sancta crucis somnum mortis ut mortem nostrā perimeret erat suscepturus. In quo somno, longe melius quam in Adam gestum legimus, de latere Christi dormientis Euā pulcherrimā spōsam eius ecclesiam exisse. Sacramētū magiū hoc, ait apostolus, de creatione Eux differens, sed ubi magnum? Sane nec ipse siluit, in Christo autem dico, & in ecclesia. Veh qui dormitis in lectis eburneis, et lasciuitis in stratis vestris. Ait dominus. Ecce saluator mundi lassum caput suum reclinat super cervical lignū blandimentum omne spernens, ne vos secundum

DECLAMATIO XVI. 455

dum carnem viuentes, bisso & purpura induētes pereatis. Adhuc in puppi gubernaculum *Prelati.*
 nauis est, ideo somnus Christi praelatorum dormitionem signat. Quibus dormientibus motus magnus in mari conjurgit. Verum ex somnolentia pastorum, hæreses pululant, infidelium bella consurgunt, simultates & dissidia in ecclesia oboriuntur. Imo pleraq; mala id genus in ecclesia sancta enascuntur, ob ignauiam, & torporem, necnon & absentiam quorundam praelatorum. Non alio tendebat somnus ille Iana in profundo nauis dormientis, unde tempe- *Ionæ.*
 stas seu in mari facta est. Timeant praelati cœtus eos deuoret, nam deuorabit illos semel, nec euomet unquam. Atqui dormit Christus in vita Christiana quādo scelera nostra vidēs, quasi dormiēs dissimulat. Vox eius est, factus sum sicut homo nō audiens, et nō habet in ore *Psal. 37.*
 suo redargutiones. Et rursus in Esaia scriptum est. Tacui semper silui, patiens fui. Ut parturientis *Esa. 41*
 loquar. Etenim tacet quādiu peccator uiuit, ad poenitentia eū allectās. Loquetur parturientis instar in morte, vel iudicio extremo dices. Ite maledicti in ignē aternū. Sed iā nos sum-

Matt. 28

Nota.

DOMI. IIII. POST EPIPHA.

mopere caueamus Christus dormiat in corde nostro, nam dormit tepidis, vigilat autem seruidis. Spiritu feruentes, ait apostolus, domino feruientes. Mos vnice diligit Deus quiq; ignis consumens est, tepidos inuisos habet, adeo vt nauiscare eum faciant. Quia tepidus es, incipiū te euomere ex ore meo. Vel si placet de somno contemplationis hoc exponamus. Dormit saluator in nauicula cordis nostri, dū nos ipsi vt altera Maria Magdalena cōtemplationi vacamus. Iuxta illud vacate & videte quoniū

Apoc. 3

Nota.

Religiōsi.

ego sum Deus, Videre est monachorum Cūneos silentio ac solitudini deditos, mundo crucifixos, quorum vita tam est ex omni parte perfecta vt nihil eis desit. Quos grafice delinians apostolus ait. Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo, hac oia eo tendūt vt Christus in eis quiescat. Dormit ergo Christus in suis electis, quoniam eos dormire facit, qui vtrūq; hominē sic mortificāt, vt dormire illos dicatis. O fœlices viros, qui hac trāquillitate gaudent, hoc faustissimo somno soporati, nedum mortui mundo, sed cōsepulti sunt iam cum Christo. Quid ergo pa-

stores

DECLAMATIO. XVI. 459

stores tepidi, tempore tentationis agere debeāt nunc audiamus.

Accesserunt ad eum discipuli eius dicētes. Text.
Domine salua nos perimus.

Quā sit audax oratio nunc animaduertite, quippeq; celorū regē & dominum dominantium excitare audet. Exurge, dñe quare obdormis, exurge ne repellas in finem, clamabat quōdam Dauid, procellis tērationū afflictus. Oratio. Ecce vnicū solatiū in quauis anxietate orationē arripiamus, quæ romphea bis accuta est, visibilia et inuisibilia bella euinēs. Vnde gratias inexhaustas Deo agere debemus, qui armaturā hāc nobis dedit. Hinc propheta gaudēter dicebat. Benedictus dominus, qui non amouit orationem suam, et misericordiā suam à me. Orationi misericordiā Dei adiūgit, quia oratio vel maxime misericordiam Dei peccatori conciliauit. Quod perspicuum est, tum in Dauidæ, Achab, Ezechia, latrone sancto, tum etiam in publicano alijsque innumeris, qui orantes suorum delictorum remissionē acceperunt; insuper & omnium charismatum donis decorati, amici Dei facti sunt.

Acce

DOMI, IIII. POST EPIPHA.

Accesserunt ad Christum discipuli afflictione instante. O nimium felix tribulatio, quæ nos ad Iesum mittit. Ad dominum cum tribularet clamaui, & exaudivit me, aiebat vir sanctus David. Iesu bone hominumq; avidissime, obsecramus tuam indulgentissimam charitatē, trahe nos post te, aduersa quæque mitte in nos tepidos & ignauios, hic cura, hic seca, hic vire, & nil nobis parcas vt in æternū parcas. Veluti orabat Diuus Augustinus. Ingrediat̄ putredo in ossibus nostris, subter nos scateat, vt ascendamus ad populum accinctū nostrum, & requiescamus in pulchritudine pacis, in requie opulenta, quæ in cœlis sita est. Accedamus fratres quam primū, sed ad Christū Iesum qui solus potens, solus pius pat̄s, & de filijs suis benemeriri studet. Accedentes quæ cum discipulis toto pectore, clamemus.

Text. Domine salua nos perimus. Marcus sic habet. Præceptor non ad te pertinet, quod peri-

Marc. 4. mus? Sane purum hominem alioqui sanctū ad huc credebant esse, ob id tutos se non putant, nisi illo vigilante. Miror tamen qui fieri posset, vt salutem ab eo peterent, & ipso præse-

perire

DECLAMATIO XVI. 457

perire timebāt? Equidē perturbatione tacti, rem minus considerabāt. Nos ergo fratres, suscitemus dominum quasi dormientem, dum infidelium diram superbiam aduersus orthodoxos seuientem agnoscimus, dum tot hæreticorum phalāges insurgere quotidie cernimus, tum apud Germanos, tum etiam apud Anglicos. Ingemiscamus habenas lachrymis dātes, vociferemur dicentes. Domine salua nos perimus. Tribulatio proximat, nō est qui adiuuet, precamur ne a nobis discedas. Respice vineā istam quam plantauit dextera tua & perfiice eam. Vulpes paruule nullum non mouent lapidem, vt eam demoliantur exterminent quæ. Salua domine, tuere nos, qui salus es omnium credentium & sperantium in te. Oratio plane charissimi, cum sit vna omnia potest. Hæc Holophernem cruetum, per manum foemine Iudit. 14 sanctæ Iudith prostrauit. Ea est quæ Abimelech superbiam insignem deuicit, vbi orante Mose in monte, manibus eleuatis in cœlum, populus Israel triumphauit. Oratio tandem vt in sacra pagina memorie proditum est, triginta vnum reges deuicit, quibus profligatis populus

Nota.

pulus domini terram fluentem lacte & melle, tantopere desideratam possedit. Notandum quod discipuli hac oratione quid temporale petierunt, nam vita mortalis temporaria, & ut melius dicam, horaria, siue momentanea est.

Vnde dogma nobis datur, ut temporalia ipsi petamus non absolute, sed moderamine quodammodo, eo quod illis male uti possumus. At, quæ spiritualia sunt, & malum euentum habere nequeunt, ut virtutes gratia & beatitudo, hæc votis omnibus absque vlla conditione expetenda sunt.

Vbi Diuus Augustinus. Hoc licet orare, quod licet desiderare, & quia temporalia licet desiderare, non quidem principaliter, ut in eis finem collocemus, ideo ea petere Deus ipse non vetat. Quia saluator nos orare docuit. Panem nostrum quotidianum, da nobis hodie. S.

Matth. 6. Thom. 22. q. 82. arti. 6. Esset quidem satius ut sancti orare consueverunt, nihil cure habere de cibo, salute, & vita, sed ea quæ spiritualia sunt postulare. Vnde regalis propheta dicebat. Ostende faciem tuam & salui erimus. Et rursus. Deduc me in via mandatorum tuorum, quia ipsam volui. Non hoc dixerim

ut

ut Deum quis tentare temerè audeat, nam Apostolus manibus suis laborabat, quo victum haberet, manus mea ait, ministraverunt mihi, & ipsi qui mecum erant. Sed anxiam curam tollendam esse dominus admonet ubi ait, Nolite solliciti esse dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quomodo operiemur. Sed primum querite regnum Dei & iustitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis. Verum est quod Socrates discipulos suos instituens, a Deo Optimo docuit nil determinate petere, sed ut daret bona. Ratio, quia ipse solus sciret, quid unicuique proficuum foret. Quæquidem sententia, partim vera est, & in rebus temporarijs ut tetigimus quibus male uti solent nonnulli, locum habet. Et de oratione sit satis.

Dixit eis Iesus. Quid timidi estis modice fidei? Tunc surgens imperavit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna.

Iuxta Lucam habetur. Vbi est fides vestra? Secundum Marcum nodum habetis fide? Sanè hoc vel maxime Christo Iesu placet, ut ingere fide, magna spe flammigeramque charitatem in ipsum habeamus,

Matth. 6.

S. Tho. 22
q. 82. ar. 5

Text.

Lucæ. 5

DOMI. IIII. POST EPIPH.A.

Gene habeamus, nihil pertimescamus, quanquā pluri-
*r*ma tentationum fluenta inundent. Hinc ad
Abrahā ait. Noli timere ego protector tuus
sum, & merces magna tua nimis. O praeclarū
Esai. 43. *verbum pectori nostro semper, ubique gestā-*
dum. Noli timere, ego protector tuus sum. Et
iterum noli timere Iacob, quia redemi te, &
vocavi te nomine tuo. Meus es tu. Quum per-
transieris per aquas tecum ero, & flumina nō
operient te. Cum ambulaueris in igne non cō-
bureris, & flāma non ardebit in te, quia ego
dominus Deus tuus. Timorem posthac abijcia-
mus, fratres nō timidi simus amplius, tot pro-
missa ex ore domini profecta audiētes, ne for-
te conqueratur saluator & dicat. Quid timi-
di estis modice fidei? Quis obsecro vobis noce-
bit si boni emulatores fueritis? Quid expaue-
scetis, cum Christo Iesu nauigantes & pela-
gus mundi huius transeuntes? Vocem imper-
Roma. 8. *territi militis iam audite obsecro. Si Deus est*
pro nobis, quis cōtra nos? Et alius gigas fortis-
simus ait. Dominus mihi adiutor, non timebo
quid faciat mihi homo. Dominus mihi adiutor
Psal. 88. *& ego despiciam inimicos meos. Ceterū quā-*
litter

DECLAMATIO XVI. 459

liter modice fidei erant discipuli, qui sic orant,
salua nos perimus? Chrysostomus ait. Verum si
magnam fidē habuissent, ipsi in nomine Iesu
imperarent mari & ventis, & statim seda-
rentur. Rursus nisi paruā haberent fidem, neu-
tiquam eum excitassent, quasi vigilans pos-
set, quod non dormiens poterat. In quo eos fe-
*S. Chri-
 fellit sua cogitatio. Nunc mirabilem potesta-*
tem Matthaeus pulchre describit.

Surgens imperauit ventis & mari, & fa-
*Text.
 Eta est tranquillitas magna.*

Mirabili ordine, stupendoque artificio, cū
*Nota.
 Eta operatus est Christus, primo increpauit di-*
scipulos arguens eos pusille fidei, quae quidem
causa fuit tēpestatis instātis. Petro nāq; dubi-
tātē & ventū validū timente, cœpit mergi,
quem orantem saluator manu sua potenti eri-
puit dicens. Modice fidei quare dubitasti? Vi-
*Matt. 14
 dete quam optime scriptum sit. Hæc est vi-*
etoria quæ vincit mundum fides nostra. Ad
hæc imperauit ventis & mari nā ipse est qui
terminum ei prefixit, & posuit rectes &
ostia. Vt in Iob legimus. Ipse inquam est de
*Iob. 38.
 quo Dauid. Tu dominaris potestati maris.*

DOMI. IIII. POST EPIPHAN.

Quod nemini regum concessum est unquam. Principes possident terræ climata, dominantur hominibus, elationes maris haud sedare queunt. Sed altius rē hāc repetamus. Venti ecclesiam sanctā conturbātes, vel tyranni sunt, qui tot martyres trucidātes, nauim Christi perdere satagebant. Aut heretici improbi sunt, qui per quatuor bestias illas quas Daniel intuebatur supra mare inuicem pugnantes præsignantur.

Dani. 7. Superbia ab oriēte perflat, & edificat turrim Babel. Auaritia ab occidente, qua inundante refrigescit charitas multorum. Salvatore teste. A meridie procella luxuriæ oritur, nunquam dicens sufficit. Ab Aquilone discordia efflat, quæ idolum zeli in Exechiele appellatur. His quatuor ventis quatuor præsententur. At Christus Iesus, vt olim de Pharaone populum suum in manu valida eduxit, ita nunc a quibusuis procellis nos tutatur, & protegit. Modo ipsum præcantes, orationique pro nostra virili instantes simus. Iuxta illud rogare quæ ad pacem sunt Hierusalem. Et saluator ait. Rogate dominum mesīs, vt

mittat

DECLAMATIO XVI. 460

mittat operarios in messem suam. Vnde san- **Lucæ.**
 Et doctores pulchre colligunt, prædeterminationem iuuari præcibus nostris. Surgens dominus miserebitur ecclesiæ suæ, stabit & spiritus procelle, silebunt fluctus tempestatis, fiet que tranquillitas magna in ecclesia sancta. Quid plura? In quouis nostrum quotidie tem- **Nota.**
 pestas tentationis insurgit, & tum superbia, tum iræ, tum denique carnis motus magnus fit, quem placare solus Christus Iesus potest. Nonne caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem? En Cain pessimus insectatur iustum Abel, & liuore **Gene. 4.**
 inuidie accensus, eum exterminare molitur. Ismael improbus aduersatur Isaac, qui secundum spiritum natus est. Et Esau technas tendit contra Iacob mansuetum & pium. Obnixæ eam ob rem orandum est, vt saluator imperet vëtis & mari, ne forsitan pereamus in tentatione succumbentes. Nec alio tendit dogma illud salubre. Orate et vigilate, ne intretis in tentationem. Sane tentationi succumbere, in eam intrare est. Cum Davide vtrique in **Psal. 58.**
 defeſſe clamemus. Domine non me demergat

M M 2 tem

DOMI. IIII. POST EPIPHAN.

tēpestas aque, neque absorbeat super me puteus os suū. Eripe me de luto, vt nō infingar. Id est, de lutulentis cogitationibus gratia tua liberet me, nam scio & optime scio, quia nemo potest esse continens, nisi tu des. Tunc erit tranquillitas non quæuis sed magna, quæ contingere nō solet, nisi post tribulationem & magnam tēpestatem. Cum lapidibus regionum pactum tuum, & bestia terre pacifice erunt tibi, ait Job. Lapidēs regionis sancti sunt gloriosi, quos si reuerenter inuocauerimus, belluine cogitationes, nihil nocere nobis poterunt. Pacifice erunt, non emortuæ, nam quādiu caro uiuit nemo quamlibet senes, prorsus sibi fidat oportet. Senes utique Susane persecutores erant, nihilominus ignis prauæ concupiscentiæ in eis exardescēbat. Idq; de rege Salomone memoria proditū esse nemo est qui ambigat. Ecclēlices qui tranquillitate, summi numinis uirtute facta gaudenter decantare ualent. Transiimus per ignem & aquam & induxisti nos in refrigerium. Et cum uirgine benedicta Sara dicunt. Hoc pro certo habet omnis qui colit te, quod uita eius si in probatione sit coronabitur,

DECLAMATIO XVI. 461

nabitur, etsi in corruptione fuerit, ad misericordiam tuam venire licebit. Non enim deletaris in perditionibus nostris. Quia post tempestatem tranquillum facis, & post lachrymationem & fletum, exultationem infundis. Nihil est in hac oratione fratres, quod non magnum solatiū nobis afferat, imo in ueteri instrumento, & in nouo, huius orationis ueritas patescit. Potissime erga discipulos uehementer afflictos hoc ipsum actitatum inspicimus, quippe qui post tempestatem magnā, tranquillitatēq; magnā uiderūt Christo Iesu imperāte mari & uentis, utpote maris & totius orbis creatore. Cui omnia iure parent, & ad nutum quamtotius obediunt. Veh tamē peccatori renitenti, qui solus rebellis est, & uoluntatem Dei optimi pro nihilo pendit. Mare & elementa sensus expertia creatori suo obtemperant, homo autem rationis capax reluctatur uoluntati diuinæ. O dementiam execrandam, o stultitiam insignem. Si ego dominus, ubi est timor meus? Si ego inquit pater, ubi est amor meus? Miraculi fructus ingenis nunc ob oculos nostros ponitur.

Tobia.

Mala. i.

Job.

Danie.

Psal.

Text.

Porro homines mirati sunt dicentes. Qualis est hic, quia venti & mari obediunt ei.

Iure optimo stupent, repēte tranquillitatem intuentes mare, non sensim, vt suapte natura solet quiescere. At homines naute appellātur, nam ob honorem apostoli, vel discipuli dicti sunt, qui comitabantur Christum. Origenes autem ait, nihil vetat, quominus homines discipuli nuncupentur, quoniam potentiam non nouerāt saluatoris. Idem beatus Hieronymus asserit. Quin & hęc admiratio vtrosque amplectitur, tam discipulos, quam nautas. Benemerito mirati sunt omnes. Eo quod nō precibus, vt olim Helias, & Eliseus aquas Iordanis diuiserunt. Non virga percutiens veluti Moses mare rubrū scidit, sed solo iussu suo, pontū sedauit, & ventū silere fecit. Itaq; vt dormitio eū hominē fore indicauit, ita maris tranquillitas Deum, ac creatorem mundi innuit.

Exod. 8

Summa.

Summatim iam dicam fratres. Salvatore ascendente in nauim nos vt par est, eius vestigia sequamur, quæ mundi sunt relinquentes, & mundi opificem vbiq; comitātes. Et si forte tempestas oborta fuerit, talē tāq; potētem nauclerum

nauclerū habentes, non est quod timeamus, ne modice fidei nos arguar, vt discipulis cōrigit. In hac naui quæ vita orthodoxa est, omnes remigantes laboremus. Donec ad optatum portū felicitatis æternæ deueniamus. Non enim habemus ciuitatem manentem, sed futuram inquirimus. At qui procella tentationum inualefcente, neutiquam animum despondeamus.

Aarca Noe quanto magis vnda aquarum crefcebant, eo magis in sublime eleuabatur. Et ad eundē modū cor nostrū tribulationū vnda seuiēte cœlo vicinius erit. Dicente, diuo Gregorio, mala quæ hic nos præmūt, ad Deū ire cōpellūt. Quod si Christus obdormierit ardētissimis votis & præcationibus, eū excitemus dicētes.

Apprehēde arma & scutū & exurge in adiutoriū mihi. Lubēs ipse consurget imperans mari & vētis, fietq; trāquillitas magna,

tū in nauī, quæ est ecclesia eius, tū eā in cōsciētia nostra. Adeo vt factus sit in pace locus eius, et habitatio illius in Siō. Tūc stupore rapti cū populo Israel decātabimus. De magnis periculis liberati, ingētes Deo gratias agimus. Cui sit gloria & imperium in secula. Amen.

Gene. 8.

Psal.

2. Machab. beor. I.

DOMI. IIII. POST EPIPHAN.
APPENDICES ANNO-
rationes.

Primo notandū, quod nauicula hac nō mo-
do ecclesiā sanctā, vitāq; Christianā adū-
brat, quemadmodum in hac declamatione fu-
sus dictum est, sed crucē Christi Iesu, in quā
vltro ipse ascendens, tempestas valida orta
est, in cordibus Hebræorum qui temere cla-
mabant, crucifige crucifige eum. Ecce fidei
naufragium stupendum, etiam in toto orbe.
Nam terra mota est, & Petra scisse sunt, &
monumenta, aperta fuerunt. Quin & tenebra
apprauerunt sole ipso obscurato, quoniā sol in-
stitiæ Christus in patibulo crucis exaltatus,
speciē nec decorem nō habebat. Facta est autē
trāquillitas magna, vbi de somno catulus leo-
nis, spolia versuti hostis accipiēs iubare ipso lu-
cidior suscitatus apparuit. Tūc mirati sunt di-
scipuli, & fides eorū audaucta, quorum car-
men & dulce mellos erat. Surrexit dominus
vere & apparuit Simoni. Et iterum. Vicit
Leo de tribu Iuda radix Dauid. Aperire li-
brum & soluere septem signacula eius. Inte-
rim apostoli orantes clamabant. Domine sal-

uanos

DECLAMATIO XVI. 463

uanos perimus. Nec virginis, almæ præcatio
de erat pro caterua fidelium eandem orationē
proferens, in quā fides firma, charitate sulca
semper mansit, tempestat e hac inualescente.

Secundo, aduertendum quomodo saluator
electos suos experiri velit, ac probare, iuxta
illud. Tentat vos Deus vt palam faciat an di-
ligatis eum ex toto corde an non. Sane qui to-
to corde diligit Deum, nihil pauet, imo iustus
vt leo confidit, vt sapiens contestatur. Hinc
discamus fideles omnes calamitates & labo-
res quas Christus Iesus immittit, eo cedere, vt
tam in fide quam in charitate crescamus, cre-
scentes magis ac magis perfectionis metam
atingamus. Qui non est tentatus quid scit?
inquit sapiens. Perinde dicat. Ignorans erit, &
nec seipsum, suasque vires expertus est, ob id
documentum præclarum cunctis fidelibus da-
tum est. Fili accedens ad seruitutem Dei, Sta
in iustitia & timore, & præpara animam
tuam ad tentationem. Quid pulchrius? aut
quid vtilius vnquam dici potuit? Si filius
Dei es à labore alienus non eris, nam Deus opti-
mus, flagellat omnem filium quem recipit, non

MM 5 ve

ut vulneret ad sit, sed ut erudiat, & humiliet eius insolentiam. Is stet in iustitia & timore, mātata Dei opere impleat, pertimescēne labatur aliquando & succumbat. Adhuc, se ad tentationem preparat, sciens neminem coronari, nisi qui legitime certauerit. Ecce causa ob quam saluator noster in mari explorare voluit discipulorū fidem. Explorat & quotidie nostram.

3 Tercio, mirabile est, quod non vulgus rude ad obeunda maris pericula assumit sed discipulos valde dilectos, primo ut in periculis ne obstupescāt, sed infractō animo aduersaq; perferant. Secundo ut in honoribus, non magna de se autument, imo sese dimittant, fragilitatem suam intuentes. Itaque vbi erat miraculorum ostensio plebem permisit adesse, vbi vero tentationum & timorum arreptio, athletas orbis terrarum, quos exercitaturus erat tantum accepit. Ecce dilectionis insigne est, quacumque tentatio, non reprobationis solum. O quam pauci hoc sibi persuasum habent. Huc attinet illud Raphaelis ad Tobiam. Quia acceptus eras Deo, necesse fuit

Tobiz.

ut

ut tentatio probaret te. Verba faustissima hæc sunt, & cœlesti angelo digna. Vos obsecro adnotate ea.

Quarto, solerter intuemum quam sint dissimiles orthodoxi, & hæretici. Fideles in nauī Christi pericula subeunt, labores patiuntur quamplurimos, iuxta illud. Multa tribulationes iustorum. Veruntamen statim propheta addidit, de omnibus ijs liberabit eos dominus. Notandum, ab omnibus, quia fieri non potest ut deserat diligentes se. At contra, infideles & improbi hæretici, extra nauim Christi, nedum pericula, sed naufragium miserum patiuntur, & demersi detraduntur in baratrum nunquam inde exituri. Vbi profecto cum satana vapulabunt plagis multis, commeritas poenas luentes, eo quod Christum Iesum relinquerunt, sponsamque eius sacrosanctam Romanam ecclesiam deserentes.

Psalms.

Quinto, hoc loco discamus, quam pius & misericors sit saluator noster, orantibus discipulis surrexit confestim & consolatus est eos, tristitia & timore affectos. Quippe qui,

ut

DOMI. IIII. POST EPIPHA.

vt imperavit ventis & mari, tranquilla facta sunt omnia. At qui, nauis & si pene pro cellis semiētibz operiebatur, haud submersa est

Mat. 16.

Vbi pollicitatio illa nimis splendet. Porta inferi non preualebit aduersus ecclesiam meam. Mat. 16. Quin, & quomagus persequitur, eomagus floret, dum oprimitur crescit, dum contemnitur proficit, dum leditur vincit, vt per pulchē afferit diuus Hilarius, lib. 7. de trinit. Idque de populo Israelitico legimus, qui a Pharaone tyranno oppressus fuit valde, nihilofecius, quo plus labore & flagellis eum cruetus rex affligebat, eo amplius crescebat. Vnde mirabilior apparebat summi numinis potentia.

6.

Sexto, tandem hæc historia comonefacit nos ne spem abijciamus, sed cum viro sancto Iob dicamus. Etiam si occiderit me, in ipso sperabo Sic discipuli confidentes ad Iesum accesserunt eius presidium inuocantes. Ad eandem imaginē fideles omnes quibus suis calamitatibus valati, ad Iesum piētissimum accurrant, qui quē solus salus & vita est, omnium venientium ad se. Exēplo nobis sit rex ille Iosaphat, qui in angustia constitutus sic orabat. Cum ignore-

Iob.

mus

DECLAMATIO XVI. 465
mus quid agere debeamus, hoc solum habemus 2. Para.
residui vt oculos nostros ad te dirigamus. Ita 20.
deceret nos orationi enstare & indefesse orare,
donec saluator noster subueniat, dabitq; quod
flagitamus, si eius glorie & saluti nostre pro
futurum fuerit.

DOMINICAE
quintæ post epiphani-
am, declamatio

.17.

QVANTA sit diaboli versutia cha-
rissim, quantaquē hominum igna-
nia, sanctus Petrus paucis verbis
palam facit. Sobriū estote inquit, &
vigilate, quia aduersarius vester diabolus, tā-
quam leo rugiens, circuit querens quem deuor-
ret. Cui resistite fortes in fide. En arma insupe-
rabilia aduersus hostiles incursum sathanā, sob-
rietas & vigilantia, quibus abiectis, Eua in
paradiso statim occubuit. Sane nisi veritum
fructum degustasset, nullatenus subdolos ho-
stis

1. Petri.

Stis eā profligasset. Obdormire ipsa cepit ubi ambigere, de præcepto dñi ausa est, dicens. *Ne forte moriamur. Idque magno suo & nostro malo.* At Adam mandatum Dei cōtēnens, & uxori placere descernens, somno indulgit, quo dormiēte inimicus homo diabolus super seminauit suū pessimū semen. Ne ergo leo hic nequū, nobis nocere valeat & ne quod absit, quēquā fidelem deglutiat, saluator mundi hac parabola nos docet quanta nobis sit opus vigilantia. Dormientibus truculentus inimicus venena sua infundit, non vigilantibus. Quippe qui operibus sanctis, assiduisque orationibus instant. At ergo Evangelista *Mattheus.*

Euāgeliiū Dixit Iesus discipulis suis parabolā hanc.
Matt. 13 Simile factum est regnum caelorum homini, qui seminavit bonum semen in agro suo. Cum autē dormirent homines, venit inimicus eius & super seminavit zizania in medio tritici, & abiit *Matthae. 13.*

S. Hiero. In parabolis sepe loquebatur Christus turbis, nā teste Diuo Hieronymo, Palestinis talis erat loquēdi modus. Adhuc David de Messia vaticinatus fuerat dicēs. In parabolis aperit

os meum, loquar propositiones ab inicio. *Matthaeus* hanc rationē adducēs sic habet. Sine parabolis non loquebatur eis, ut ad impleretur quod dictū est per prophetā. Aperit in parabolis os meū, eructabo absconditā cōstitutione mūdi. Vbi mysteria redēptionis, nostrae absconditae vocātur, quae tātū reuelata sunt prophetis. Vnde *velamē* vsq; adhuc positū est, super cor *Hebraeorū*, ut ait *Apostolus*, si ergo conuersi fuerint ad Christum, subinde auferretur *velamen*. Nos vero orthodoxi faelices in quos fines seculorū deuenērūt, iamā reuelata facie imaginē & arcana Dei Optimi specularēs, in eādē imaginē trāsformamur, à claritate in claritatē tanquā à dñi spiritu. Quā ob rem nobis datū est nosse mysteriū regni Dei, superbis vero in parabolis, ut audientes non intelligant, veluti saluator ore suo benedictō loquutus est. Orātibus apostolis, Christus hāc parabolā explanauit *adamusim*, vos fratres attendite, *Matt. 13*

Bonum

Bonum vero semen, hi sunt filij regni. Zizania autem filij nequam. Inimicus autem qui seminavit ea diabolus est. Messis vero consummatio seculi. Messores autem angeli sunt. Zizania igni comburentur, & iusti tunc fulgebunt sicut sol in regno patris eorum. Qui habet aures audiendi audiat. Ecce exacta & preclara expositio quam magister summus nobis reliquit. Operepretium erit, nonnihil fusius haec explicare. Scriptum quippe est Verba sapientium ornat scientiam. Et iterum. Qui me elucidaunt vitam eternam habebunt. En brachium mirabile doctoribus summi numinis ore promissum. Regnum caelorum non habitatio beatorum hic appellatur, equidem ibi nec demō, ex quo cecidit ut fulgur, quicquam potest, nec scādala mihi oriuntur vlla. Quin summa pax, ingens que tranquillitas invenitur, dicente

Psal. David. Qui posuit fines tuos pacem, & adipe frumenti satiat te. Felix civitas que pacis ante muralia habet, quae frustione divina gaudet, & satiatur. Utinam nos inopes inter tot bella gradientes, vel de micis quae cadunt ex illa regali & oppyara mēsa ederemus. Regni caelorum

caelorum ecclesia sancta Romana est, in qua triticum optimum, & Zizania iniqua adinveniuntur immixta. Idque alto Dei iudicio factum est. Nam ideo impius vivit ut convertatur, aut ideo vivit, ut per eum bonus exerceatur, beato Augustino teste. Vera quidem illa sententia est. Stultus serviet sapienti. Quod in Cain pessimo, & in fratribus Ioseph, necnon & in saule iniquo palam est. Impij obsequium magnum praestant iustis viris, imo Herodes cruentus, nunquam aequae beatissimis parvulis profuisset obsequio, sicut profuit odio. Vos obsecro fratres, ut aequanimiter inimicorum mala sustineatis, certo certius scientes quoniam stultus vellit nollit, servit sapienti. Huc pertinet illud Pauli. Diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum. At contra iniquis omnia vertuntur in dispendium. Honor, opes, salus, & vita, et quae Deus optimus ad poenitentiam eis erogat, in eorum iacturam cooperantur. Quid plura? Ex patrat is sceleribus non vulgare fructum electi Dei hauriunt. Equidem cautiores resurgunt deinde, & fragilitatem suam agnoscetes clamant. Bonum mihi quia humiliasti

Psal.

NN me,

me, vt discam iustificaciones tuas. Ecce quid subest cause, vt in ecclesia rex omnipotens Christus, procaces & impios homines vinere sinat. Mirares, p̄ct̄ā ipsa electis Dei sunt frugi, tantum abest vt peccatores dānū aliquod eis inferant. Zizania ergo oportet esse inter triticum, ad seculi finem vsque.

Ceterū saluator noster est, qui optimum seminat semen, cuius dogmata tam sunt electa & sancta, vt nihil lolij habeant. Ipso dicere verba quæ ego loquor spiritus & vita sunt. Perinde dicat, ea quæ sunt spiritualia præ se ferunt, & vitam æternam pollicetur illa obferuatibus. Huc attinet illud beati Petri. Quo ibimus, verba vitæ æternæ habes? Ex hoc semine optimo, tot iusti oboriuntur, & in ecclesia omnes fideles enascuntur, imitantes Christū seminatore per omnia, mūdi luxū calcantes, & carnis lenocinia prorsus spernentes. Vnde orabat propheta. Incola ego sum in terra, nō abscondas à me mādāta tua. Hoc est, quoniā in hoc exilio dego, vbi rot sunt p̄ct̄orum tenebre, vt possim bonū semē esse, mādāta tua mihi ostende. O miram Dei in nos pietatem filius Dei altissi-

mi,

mi, huc venit, vt filios regni regeneraret, quique antea Ada filij & semen nequam erāt, imo filij ire nascebantur, vt Paulus admonet. Voluntariæ genuit nos verbo veritatis ait Iacobus. Hinc palam est, Adam filios ire genuisse, Christus autem filios Dei nos effecit. Vt enim ager incultus spinas et tribulos generat, etsi quas herbas profert, pabula iumentorum sunt, & frustraneæ. Sic nisi sator Christus adsit homines alioqui sapientes, vt fuere philosophi, non nisi arbuta & herbe inanes sunt. De quibus Esaias ait. Venti peccatrici, semini nequam, filijs sceleratis, de reliquerunt dominū. Atqui de filijs regni inquit Petrus. Generati estis non ex semine corruptibili, sed in corruptibili, per verbum Dei, permanentis in æternum. Hos plane saluator seminat in hoc mundo, quando per verbum vocat in fidem. Mirabile dictu fratres, quā sit potēs semē hoc Dei, de quo in psalmo. Potens in terra erit semen eius. En filios Dei adeo potentes vocant fore in hac vita, vt cum apostolo clamare audeant. Omnia possum in eo qui me confortat. Eodem attinet sententia illa beati Iohānis,

Iacobi. i.

Esai.

1. Pet. i.

DOMI. V. POST EPIPHAN.

1. Ioan. 3.

quippeque nonnihil habet difficultatis. Omnis qui ex Deo est non peccat, quia semen Dei manet in illo. Ac si patenter dicat. Qui verbum Dei in corde retinet, in peccato non permanebit usque in finem. Cur ita? Quoniam respiciet & poenitentiam tandem aget, quamquam ut fragilis labatur. Adhuc versipellis & astutus demon tam est invidus & fallax, ut videns à Christo bonum triticum seminatum in agro mundi nihil, intetatum relinquit, quo superseminet zizaniam suam iniquam. Is inimicus Dei vocatur, quia superbia eius ipsum excecavit, & ob id è caelo eiectus in lacum sulphureum, flammis exurit. Inimicus hominis est ab exordio mundi, quare homicida vocatur. Quin & dominus ei dixit. Inimicitias ponam inter te & mulierem, inter semen tuum & semen illius, ipsa cõteret caput tuum. En bellum iuge quod gerit contra filios Dei diabolus, rugiens velut leo, querit a se, nullum non mouens lapidem, ut habeat quem deuoret. Quisque nil potest contra nos, nisi somno in grauescente. Ideo dictum est dum dormirent homines. O execrandam hominum pigritiam, o vehementer

Gen. 3.

DECLAMATIO XVII. 466

hementer detestandam eorum inertiam, demonis techne, & anfractus nihil aduersus nos valent, nisi somno indulgeamus. Iacobi dogma audite. Resistite diabolo, et fugiet à vobis Nonne vecors & fragilis est hostis, qui confestim, ut ei resistitur, fugam capit, & terga vertit? Verum drachonis fortitudo somnolentia misera hominum est, dormiunt homines quando ab animarum custodia torpescunt. Hinc diuus Augustinus. Dormiant homines cum negligenter prepositi ecclesie non attendunt super grege suo. Quorum vox ex est. Posuerunt me custodem in vineis, vineam meam non custodiu. Beati qui ut pastores Bethleem vigilant super gregem suum, hocce plane lux de caelo circumfulget, & angelum Dei nuntium loquentem audiet. Iracionem optimam reddet, principi pastorum Christo Iesu aduertati, et in iudicio omnium suarum ratione deprecanti. Sed proh dolor non solum pastores quidam dormiunt, ut diabolus haereses seminet quam plurimas, sceleratque innumera placet, sed nos peccati somno dediti aditum diaboloparamus, stertimus torpore iniquo pigritantes. Alioqui apostolus non dice-

Iaco. 4.

Cantic.

DOMI. V. POST EPIPH.A.

Eph. 5. *1. Thes. 5.* *1. Cor. 12.* *die,*
 ceret. Surge qui dormis, resurge à mortuis, et
 illuminabit te Christus. Ecce lethalis somnus
 peccati, qui animā enecat, quē vocauit dormiē
 tē euestigio mortuū appellauit. Et iterum. Oēs
 filij lucis estis, & filij Dei. Nō sumus noctis
 neq; tenebrarū, igitur nō dormiamus, sicut ca
 teri, sed vigilemus & sobrij simus. Agite iā
 fratres hora est iā nos de somno surgere, abij
 ciamus ergo op̄ra tenebrarum, in quibus ante
 hac dormitabamus, & induamur quāprimū
 arma lucis, gratiæ Dei & virtutū omnium,
 quippeque sole ipso clariores sunt & cādidio
 res. Vbi maxime obseruādū quod zizanīū non
 apparuit, nisi iā accrescēs, et fructū proferens.
 Nā praua utiq; dogmata et iniqua desideria,
 nō nisi ex fructibus eorū dignoscuntur. Sane
 oēs heretici, veluti diabolus eorū pater, trans
 figurāt se in angelū lucis. Dicētes verbū Dei,
 euāgelīū Christi, quū nihil minus predicēt quā
 christū iesū. Imo sub ouina pelle, vt optime sal
 uator admonet, lupi rapaces delitescūt. Hinc
 dñs. ex fructibus eorū agnoscetis eos. Qui nā
 fructus? Plane carnis versute pctā quorum
 seminātor inimicus homo demū est. Hinc inui

DECLAMATIO XVII. 470

die, simultates, seētæ, voluptates cædes, et alia
 id genus mala enascuntur. Vnde Ioannes abso
 lute ait. Qui facit peccatū ex diabolo est, quo
 niā ab initio diabolus peccat. Ecce quā adamu
 jim sementa dogmatum diiudicare licebit, ore *1. Ioan. 7.*
 nus dñm supplices, ne nobis vt Ione contigat
 in profundo nauis obdormire, maris procellis
 seuientibus. Nam sunt quidam adeo improbi
 vt cum in profundum malorum venerint cō
 temnant. Quos Salomon suspirijs extremis de
 plorat. Platonis sententiā notanda est. Princi
 pes qui noctu vigilant hostibus sunt formida
 biles, suis ciuibus vehemēter amabiles. Verum
 sententiā hęc homine sapiente est digna. *Prou. 18.*

Accedentes autem serui patrifamilias di
 xerunt ei. Domine vis imus & colligimus ea? *Text.*
 Et ait non. Ne forte colligentes zizanīa, era
 dicetis simul cum eis & triticum.

Serui domini zelo magno accensi angeli
 sunt, vt saluator noster nobis exposuit. Qui
 bus facile erat omnes sarracenos, turcas, &
 hereticos interimere. Imo vnus eorum tan
 tum in exercitu senacherish nocte vna ma
 gnā stragē fecit. 18 o. milia hominū occidēs.

DOMI. V. POST EPIPHAN.

Psal.

Veruntamen misericors & miserator dominus longanimis & multum misericors, non statim ulciscitur, sed lente agit, nolens aliquos perire, sed omnes ad poenitentiam reuerti, ut diuus Petrus testatur. Non sunt peccata amorreorum adimpleta, dixit olim Deus. Vel angelici viri hi sunt, qui tot mala in mundo aspectantes sicut ingemiscetes gloriam Dei zelantes. Talis erat

Exo. 30.

Moses qui videns peccata populi tabulas digito Dei scriptas fregit, & se de libro vite deleri petiuit, ne ira Dei populum vastaret. Talis & phinees videns Israelitam cum madianitide scor-

Num. 25

tari, eos pugione confodit. Et placatus est dominus. Talis denique Dauid, cuius verba sunt. Vidi prauaricantes & tabescebam quia eloquia tua non custodierunt. Et rursus. Defectio tenuit me, pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam. O quam indigemus hodie viris his zelo Dei successis, qui ut alter Helias clamet. Zelo zelatus sum pro domo Dei, qui Baal sacerdotes impios occidat. Mira res Deus optimus scit cur impij prosperentur & viuunt, eam ob rem iubet eos dimittere, usque ad tempus praestitutum. Vbi vel maxime eius bonitas effulget.

Sinite

DECLAMATIO XVII. 471

Sinite ait vtraque crescere, usque ad Ierusalem.

Mirabili Dei prouidentia id actum est, nam ipse solus scit qui sunt eius, quidam lolium videntur secundum praesentem iustitiam, sunt tamen triticum in praedestinatione aeterna. Hoc in paulo perspicuum est qui persequebatur ecclesiam Christi, in Cypriano et beato Augustino, quos Deus tanti fecit, ut nedum ad se vocaret, sed columnas in templo suo effecerit. Nolite ante tempus iudicare fratres donec veniat dominus. Sed cum tremore & timore vestram operamini salutem. Iudas in apostolatu triticum fore videbatur, & tandem in Zizania versus perijt. Latro sceleribus plenus in cruce pendens zizanium apparebat igni comburendum, sed dignatione Dei post exhalatam animam statim, in paradiso cum Christo fuit. Ecce iudicia Dei abissus multa. Est & alia ratio cur impij viuunt quam superius tetigimus, nempe ut per illos pijs viri exerceantur, & coronentur. Unde Paulus. Quomodo tunc, is qui secundum carnem erat, persequebatur eum qui secundum spiritum, ita et nunc. Videte quam succincte & luculenter in

1. Cor. 4.

NN s Ismael

Galat. 4. *Ismaelæ & Isaac, lolium & triticū, probos & impios homines deliniant.*

Text. *Tūc dicā messoribus, colligite primū zizania, & alligare ea in manipulos ad cōburendū.*

Messores ut iam diximus angeli sunt. De quibus saluator. Exhibunt angeli, & separabūt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis, ibi erit fletus & stridor dentū. Notandum quod non solum diabolus laborat, ut opera mala faciamus, sed dum suadere non hoc valet, saltem opera recta, prava studet intentione fœdere. Itaque cauti simus tot periculis circumuelli, alioqui, lolium erimus, quod messores in fasciculos colligent ad

S. Tho. 22 comburendū. Notandū quod falso hæretici aut q. 64. articul. 2. *tumēt dicentes Christus zizania relinquere iussit, ergo pseudoprophetæ nō sunt cōburendi.*

Sanē angeli verantur omnes malos perdere, non autē iudex interficere hæreticum. Neq; enim sine causa, gladium portat, ad vindictā malefactorum ad laudem vero bonorum. Ite

Rom. 13. *rum angeli prohibetur colligere improbos quādo erradicandus est bonus. At ubi bonus non eradicatur hæreticus comburatur oportet.*

Subla-

Sublato enim Loth de medio Sodomorum au- Gene. 18.
geli homines pessimos ignibus tradunt. Verum si in lege veteri filium iactantem maledicta in parentes Deus præcepit lapidare, quāto magis hæreticus qui blasphemare aduersus Deū audet, est occidendus. Notandum quidem, quod dum Christus Iesus in hac vita nos ple-
Et it veluti igne nos probat. Iuxta illud igne Psalm.
me examinasti, & non est inuenta in me iniquitas. At ubi zizania calligere iubet & in fasciculos cōgregat iudex in caminū ignis, tūc grauisima, & perpetua ira Dei infligitur impijs. Quando quidem ibi erit fletus & stridor dentū, transibūt enim ab aquis niuū ad calorē nimium, teste Iob. Erit pœnitentia, sed fru-
Iob.
stranea quia serotina. Pœnitentiam agētes aut sapiēs, & præ angustia spiritus gemētēs. Quid Sapien. 5.
plura? Manducabunt linguas suas præ dolore, ceu in Apocalipsi scriptum est. Hæc omnia propter nos fratres scriptura sunt, ut labores nō fugiamus, quos Christus nobis immit-
Apo. 16.
tit. Scientes, quoniā horrendū est incidens in manus Dei uiuentis. Quin si patientia adsit, quod momentaneum est, & leue tribulationis no-

nis nostræ, supra mundum in sublimitate æter-
num gloriæ pōdus operatur in nobis. Sane sin-
gula verba magnam emphasim habent, vos
in corde vestro ea expendite, pœnitius consi-
derantes, qualiter ab hoc momēto calamitōso,
pendeat beatitudo æterna. Colligent itaque
zizania in fasciculos, hoc est, perpetuis vincu-
lis perditionis constringentur, & in ignē mit-
tentur. Dicente Diuo Ioanne. Descēdit ignis
de cœlo, & deuorauit eos. Et diabolus qui se
ducebat eos, missus est in stagnū ignis & sul-
phuris. Vbi bestia & pseudopropheta crucia-
buntur diæ ac nocte, in secula seculorum. Fas
est vt cum diabolo pœnas luant, qui diaboli
scœlera imitantes, sponte Christum Iesum reli-
querunt. Ius inquam erit, vt qui diaboli furo-
rem & procacitatem scētati sunt, ad mortem
vsque mala parrantes, cum diabolo perpetim
pœnas dent commeritas. Nōne duodecim ego
vos elegi, & vnus ex vobis diabolus est? At
dominus, de improbo Iuda loquens. Peccator
quidem vocatur, qui labitur, quia fragilis, ni-
hilominus resurgit & pœnitet. Qui vero vi-
tam omnē in delicto transigit, is diabolus est.

Nolim

Nolim vos latere fratres, quod donec Mes-
sis veniat inter zizania viuendum est. Imo
sponsus in canticis lilium inter spinas vocat Canti.
sponsam suam, quæ hæc Romana Ecclesia est,
vel qualibet anima sancta. O flos delicate et
candens lilium, ait Bernardus, vide quomodo
caute ambules, inter sentes. Verum inter scor-
piones viuimus, quos cauere iubemur, non occi-
dere, nisi iudicis autoritas adsit. Aduerten- Ezech. 2.
dum quod lilium vnum est, spinæ quidē mul-
tæ. Vix tercentum erant in exercitu Gedeo-
nis, vbi primò triginta milia Hebræorum nu-
merata sunt. Relictus sum solus aiebat Helias Iudith. 7.
flēs, cum malorum Cuneos inspexisset. 3. Reg.
19. Atqui ne inter zizania viuere egre fera-
mus, memores simus, quod aliquādo, et nos zi-
zanium fuimus. Ne abominaberis Aegyptiū,
ait dominus, quia tu aliquando in Aegypto
fuisi. Erat is aliquando tenebræ, inquit aposto-
lus, nunc autē, lux in domino. Et rursus. Hæc 1. Cor. 6.
enim fuistis, sed abluti estis, sanctificati & in-
stificati, & translati de morte ad vitam. Nō
quidem est triticū qui non zizania tollerat,
sed lolium. Audite vocē veri frumenti. Cum Psal. 119

ijs

ijs qui oderunt pacem eram pacificus. Veniet dies illa domini, & tunc Zizania euellentur in fasciculos alligabuntur, ut quos similis culpa inquinavit, par poena constringat. Si autem

Esai. 24. - quis roget, quorsum Esaias ait, congregabuntur in congregatione vnus fascis in lacum?

Sanctus Hieronymus ait. In vno eodem manentes loco, diuersa tamen supplicia habebunt. Gehenna vna est non tamen cunctos vna eadem poena plectit. Nam in caelo mansiones multae sunt parate iustis. Infelices eos

Joan. 14. dixerim qui in sceleribus suis permanserint, nam vermis eorum non morietur, & ignis non extinguetur vnquam. Ipsi tamen morientur, nam fiet illis mors sine morte, finis sine fine, quia mors viuit, & finis incipit. Quis nisi demens haec audiens non obstupescit? Quis posthac in peccato persistere audebit? Stipendia peccati mors est, at mori cum satana quis vult? Si vero quis diligit vitam, & dies cupit videre bonos, prohibeat linguam suam a malo, & labis suae loquantur dolum. Inquirat pacem & persequatur eam, quemadmodum regalis propheta

Psalm.

pheta

pheta commonescit. Enimvero si in hac laboriosa vita nihil dulcius ipsa vita, quanto suauior, ac mellitior erit caelestis & beata vita? Vbi profecto, fames non infestat, aut sitis, dolor non cruciat, mortis timor non attingit, vbi denique nihil malum, sed omne bonum inuenitur. Dicente domino Moyse. Ego ostendam tibi omne bonum. Et David satiabundum apparuerit gloria tua. De ijs qui Deo famulatum & iuge obsequium offerunt, ait nunc paterfamilias, messoribus.

Exod.

Triticum autem congregate in horreum meum. **Text.**

Ecce quam sit variatio Zizaniorum & tritici. Illi colliguntur violenter, quia non vltro moriuntur. Dicente domino de auro diuite. Hac nocte repetent animam tuam a te, Quae congregasti cuius erunt? Imo ligatis manibus & pedibus mittentur in tenebras exterioriores, Quorum typum ille gerebat qui vestem nuptialem non habuit, in nuptijs filij regis, Iusti autem viri qui nomēclaturam tritici habebēt, cōgregātur, eo quod spōre obeāt, et optimo Deo gratias agāt, qñ seculū hoc calamitosum deserunt,

deserunt. Quin cum apostolo sepe numero ora-
tes aiunt. Desiderium habens dissolui & esse
cum Christo. Rursus cum Dauidæ, diu noctu-
que præcatur. Domine educ de carcere animã
meã, vt confiteatur nomini tuo. Sed heu, quã
pauci corde & ore, orationes hasce proferunt.
Et enim perfectõrũ hæc præcatio sancta est.

Psalm.

Text.

Congregate triticum in horreum meum ait.
Electos in hac vita bene trituratos, & à pa-
leis separatos in cœlestes mansiones ferte. Et
quoniam hic pacem & vnitatem dilexerunt,
ibi perpetua charitate Deo vnientur. Ii sunt
de quibus in psalmo. Euntes ibant & flebant

Psalm.

mittentes semina sua, id est opera bona patran-
tes, & ob eam rem, venientes venient cum
exultatione, portantes manipulos suos, nã ope-
ra illorum bona sequuntur eos. O quanto gau-
dio perfuerunt, qua letitia potientur, verbũ
illud mellitum audientes. Intrate in gaudium

Mat. 25.

domini vestri. Et iterum venite benedicti pa-
tris mei percipite regnum, quod paratum est
vobis à patre meo. Huius gaudij mirabilis nõ

Esai.

oblitus Esaias ait. Letabuntur coram te sicut
letatur in messe, sicut exultat victores capta
præda,

præda, quando diuidunt spolia. Accommodè
similitudines he sunt. Nam agricole tempore
messis laborum omnium obliuiscuntur, fru-
ctum vberimum sudoris sui coram videtes.
Idque milites victoria parta faciunt iubilantes,
& mirum in modum exultates de triumpho
hostium adepti. Ad eandem imaginem
viri sancti ineffabili exhilarantur gaudio, la-
borum omnium immemores, videntes Deum
facie ad faciem. Letitia sempiterna super ca-
pita eorum, gaudium & exultationem obtine-
bunt. Et hic notandum quod ille plus gaudij
habebit in cœlo, qui plus charitatis habuit in
terra. Nam gaudium charitatis effectus est.
Quam ob rem apostolus, inter fructus spiritus
gaudium adnumerat. Fructus autem spiritus
est pax, gaudium. S. Tho. 22. quæstio. 28. art. Galat. 5.

4. Itaque nec est virtus theologica, nec mora-
lis, sed actus vel effectus charitatis. Caterum
quid de paleis erit quæ eadẽ radice fulciuntur,
cum tritico? Nam omnes orthodoxi eandem
fidem habent, siue probi sint siue improbi. Hæ-
retici & infideles non communicant nobiscũ
in radice, fidem vtique non habent, sine qua

DOMI. V. POST EPIPHAN.

impossibile est placere Deo. Ioannes baptista hanc obiectionem soluat cuius ventilabrum in manu sua. Et purgabit aream suam, triticum in horreum suum congregabit, paleas autem comburet igni inextinguibili. Ecce quid fiet de orthodoxis qui etsi fidem habeant, fidei sancta opera non habent, ut palea in ignem mittetur et ardet, cum infidelibus & hæreticis qui zizania fuerunt. Nemo ergo sibi blandiatur dicens credo, demones credunt ait Iacobus & contremiscunt. Ostende igitur fidem tuam operibus, si triticum Christi esse cupis, & in horreum hoc est in regnum Dei congregaberis, & non cum paleis in gehenna ardebis. Mirabile dictum fratres, in regno illo cælesti, fulgebunt iusti sicut sol, ait dominus. Nempe ut sol irradiabunt, quoniam nihil tenebrosum in eis erit, sed lucidum & fulgentissimum. Et qui in hoc exilio oppressi & vexati à malis fuerant, & veluti tenebrosa nube calamitatis obducti debebant, tunc ut sol qui prius & in nubilo irradiantes corruscabunt. Huc pertinet illud Ioannis. Charissimi filij Dei sumus sed nondum apparuit quid erimus. Hoc est,

DECLAMATIO XVII. 476

pauperes et despecti sumus, ut purgamenta mundi. Ioan. di huius facti. At cum rex noster Christus apparuerit, in extremo iudicio, similes ei erimus, solis instar fulgentes, & videbimus eum sicuti est, in maiestate sua & gloria cum intuebimur. Vos fratres date operam obsecro, ut seminetis non in carne ex qua corruptio oritur, qui in illa seminaverit palea erit. In spiritu seminantes de spiritu metetis vitam æternam, ut pulchre Paulus nos hortatur, & ratio ipsa Gal. 6. subindicat.

Satis supraque de parabola zizaniarum diximus, post hæc astutias satane intelligite qui molitur inter doctrinam sanctam super seminare sua zizania prava, & sectas varias, dogmata lethalia, tanquam inimicus fraudulentus spargere nititur. Eam ob rem caute, scientes quoniam lilium inter spinas sancta Romana ecclesia est. Nec oportet dormire ubi leo rugiens diabolus non dormitat, deuorare cupiens animas fidelium. Quod si vos saluator ab hac peste liberavit ita ut fidem integram habeatis, satagite per bona opera certam facere vocationem vestram. Ad hæc, improbos homines

Summa.

1.Thi.1.

in spiritu lenitatis corripite, usque ad messem expectantes. Eoquod Deus scit qui sint eius, & quando qui ut zizanium reputabatur electum triticum Christi erit. Idque in Paulo videre est, quippe qui ex lupo agnus, & ex persecutore doctor egregius gentium factus est. Scitote charissimi quod in horreum Christi congregati gaudebitis gaudio magno, exultantes toto pectore laudabitis regem gloriae Christum Iesum. Cui sit honor & gloria, cum patre & spiritu sancto. Amen.

ANNOTATIONES
appendices.

Annotatio. I.

Primo notandum, quo tendat haec parabola zizaniorum, plane scopus eius est, quam sit atrox quaque furibunda rabies diaboli contra homines palam facere. Quippe qui ut est vaser technas & anfractus suos parat, quo inter pios homines impios & scelestos immisceat. Quos diaboli proceres salvator appellat. Sic iniquus hostis perimere probos viros nititur à mundi exordio. Vnde Cain surrexit in Abel

Abel fratrem suum quem dolo occidit. Ismael adversus Isaac, qui natus erat ex spiritu, ut apostolus narrat. Esau contra Iacob, Saul rex superbus, malignatus est adversus David mala multa. Unde oportet quidem, duos seminatores agnoscere, alterum optimum qui seminat filios dei, et hic Christus Iesus est, quiq; eo venit ut potestatem nobis praeberet filios altissimi fieri, credentes in eum, eiusque mandata adimpletes. Alter vero seminator diabolus est, qui seminat filios perditionis, quos zizaniam in medio tritici salvator vocat. De quibus ipse pharisaeis & legisperitis dixit. Vos ex patre diabolo estis. Et unde tam pessimi patris filij fiant statim aperuit. Voluntatem eius vultis adimplere. Itaque non natura, sed vestra apte malitia tam iniqui parentis soboles estis, ipse homicidia est ab initio interficiens primos parentes in paradiso, & vos eius vestigia sectantes me occidere conamini, ideo ex diabolo nati verutiam illius imitamini. Quam ob rem nisi poenitentiam egeritis, cum illo peribitis in tartaro ardentes nunquam exituri. Ecce quantum inter est, quis nos seminet Christus an diabolus, filij

Gene.

Ioan.

diaboli surgent in supplicium perpetuum, filij Christi in vitam eternam.

2 Secundo, quam sit fragilis demon eiusq; potentia infirma, vel ex hoc perspicuum est, quod nihil hominibus mali inferre valet, nisi ipsi dormierint, et se in spiritualibus ignaviter gesserint. Itaque eius fortitudo & victoria contra nos, nostra inertia & ignavia est. Alioquin saluator non diceret dum dormirent homines, venit inimicus & superseminavit zizania in medio tritici, & abiit. Aduertendum quod tam sunt propensi homines ad malum, tamque solliciti in sceleribus patrandis, ut diabolo abeunte, & semel prauo concilio suo iacto, ipsi perperam agant. Zizanium autem quod seminat vel secte aut hereses sunt, quas eius suggestu oriri, heu hoc in nostro seculo videmus. Rursum zizania & scandala queque in ecclesia ob-

Nota.

orta, per improbos homines fore non dubitamus, domino testante. Necessum est ut veniant scandala. Veh tamen illi per quem scandalum venit. Que omnia versutus hostis operatur nocte veniens, quando stertunt homines somnolenti, verbum Dei & sacrosancta sacramenta,

menta, & eorum usum contemnentes. Quippeque, salutaria dona & antidota animarum sunt. Que innumera mala vel maxime truculentus demon patrare potest, dum pastores, & concionatores, ac confessores non inuigilant, utinam in Germania, & in Anglia y omnes scubias agerent, nec ut canes muti forent, non volentes latrare. Esai. 56. Faxit Christus Iesus ut in Hispania nostra, nihil tale contingat, ubi domino opitulante fides viget, & dogmata sancta a cunctis propinatur predicatoribus. Per omnia benedictus Deus.

Tertio, tota animi contentione eo laborandum est, ut vigiles nos seminator zizaniorum sathanas inueniat, qui adeo vecors comprobatur ut scriptum sit. Resistite diabolo & fugiet a vobis. Non ob id hoc dictum est, ut nostris viribus tantum fidamus, dicente Iob. Iob. Non est potestas super terram que coparetur ei. Opus quidem habemus summi numinis gratia sine qua tamquam puluis ante faciem ventis sumus. Huc attinet illud sine me nihil potestis facere. Ioan. Imo gratia Christi sublata iustitia nostra ceu pannus menstruatus sunt. Adhuc, nequis labatur

DOMI. V. POST EPIPHAN,

misere, amplectendum est dogma illud saluatoris atcedite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus aut sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos Matth. 7. Et rursus. 1. Ioã. 4. Nolite credere omni spiritui, sed probare an ex Deo sint. Idq; apostolus suadet. Obseruate eos qui dissensiones seminant. Ecce quam nos oporteat vigilare, ne quod dñs auertat labamur, ob oculos semper habentes illud apostoli. Qui stat videat ne cadat. O quos nostra hac tempestate, vt stellas in cœlo fulgentes vidimus, qui ruentes confestim perierunt. Nos ergo summopere caueamus ne superbiã inflati à fide decidamus inquam.

4 *Quarto, quãuis dominus dicat in parabola siuite vtraque crescere vsque ad messem, hoc est, vsque ad mundi finem, non ideo vetat quo minus improbi pœnis commeritis plectantur, dicente domino alibi. Qui gladio occiderit gladio peribit. Matth. 26. Quanto magis occisores animarum occidendi sunt? Lex diuina sic disponit, quæ sic habet. Propheta, aut fictor somniorum interficietur, quia loquutus est, vt vos auerteret à domino Deo vestro. Quod*

Deut. 15

DECLAMATIO XVII. 479

Quod quidem sic mandatum erat, vt nec filio nec fratri nec amico esset parcendum. Et rursus in Exodo. 22. Non patieris maleficos viuere. Idque in Zacharia legimus. cap. 13. Concilia sancta & sanctiones Ecclesiæ idipsum sanxerunt. Eam ob rem hereticus ferendus nõ est, imo priuatim aut publicè puniendus, vt vel emendatus pœnitentiã subeat, vel si pertinax fuerit extremo plectatur supplicio. Vt luti Diuus Augustinus docet, epistola ad Parmenianum. Plane tempore Theodosij Imperatoris serio mandato donatiste coacti sunt, vt nollentes ad fidem sanctam reuerti per verbũ Dei, pœnis debitis cruciarentur. S. Augusti. Episto. 50. ad Bonifacium. Et ad Vincentium Epist. 48.

S. Augu

Quinto, quam sit pius parens Christus Iesus patieter agens erga improbos, potissime in hac parabola palã apparet. En gemina dulcedo in eius pectore lucet, longaminitas in expectãdo vsque ad messem, id est vsq; ad seculi finem. subinde agilitas in donãdo iuxta, illud in quacunque die ingenuerit peccator, omnium iniquitatũ quas operatus est non recordabor am

Eze. 18.

O s plius

DOMI. V. POST EPIPH.

plius. Quin & ipse sua nimia charitate rogat eos qui temere & stulte in eum peccauerunt, stans ad ostium & pulsans, summopere affectans in corde nostro habitare & coenare. O stupendam & modis omnibus, laudibus euehendam Christi Iesu pietatem. Eodem pertinet illud Essaiæ. Expectat vos Deus, ut misereatur vestri, & exultetur in vobis. En longanimitas ingens quam exercet Deus in nos. Ut misereatur nobis expectat, non ut diris cruciatibus puniat. Paciēter utiq; agit, ut à somno peccati surgentes salutē consequamur, & qui zizania erant triticum fiant, & per poenitentium salutarē filij Dei effecti, non in ignē mittantur, veluti de zizanijs dictū est, et de palleis eādem radicem fidei cum tritico habentibus.

6 Sexto aduertendū, quanti saluator mūdi electos suos faciat. Quippe qui & si in hac vita in glorij, & spreti, in oculis hominū appareat, plane corā rege regū Christo magno habentur honore. Iuxta illud honorificātes me honorificabo, qui cōtemnūt me erūt ignobiles. i. reg. 2. & saluator ore suo sacro inquit. Quicumque honorauerit me corā hominibus, honorificabo

Esai. 30.

1, Reg. 2.

DECLAMATIO XVIII. 480

& ego cum coram patre meo. Ecce merces magna quā Christus suis athletis pollicetur. Et hoc est horreum in quod congregare præcipit angelis triticū suum. Quo enigmate nos docet, regnum celorum ceu horreum fore, ubi omnes sancti cum angelis gaudent, Christum Iesum facie ad faciem videntes, indefesse eū collaudantes.

DECLAMATIO DECIMA OCTAUA, in festo sancti Illefonti Archiepiscopi Toletani.

Miles strenuus Paulus fratres charissimi, qui tot victorias de infestissimis inimicis magno labore captarat, pluresque triumphos domino opitulante sibi vendicarat, volens nos paratos redere ad hostilia bella, & inopinatos Satanæ incursum, Romanis scribens sic ait. Abijciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis. Sic ut in die honeste

Roma. 13

honeste ambulemus. Præmiserat paulo ante
 rationem non parui pendendam. Hoc scientes,
 quia hora est nos iam de somno surgere. Nunc
 prior est nostra salus quã cum credidimus,
 Nos præcessit dies autem aporinquauit. Per
 inde dicat. Tempus illud elapsum est, quando
 gentes ambulabant in tenebris, & sedebant in
 vmbra mortis, idola muta, quæ nimirum de
 monia sunt adorantes, vt vates sacerrimus
 Esaias prophetarat. Fas nõ est posthac somno
 indulgere, & in vtramque aurem dormire.
 Hora foelix adest, vt iam Hebrai quæ vela
 mine Mosi obumbratam tenebant Euangeli
 cam veritatem, surgant, coelicam luce aduen
 tante, & illuſcente euangelio. Lex quidẽ
 per Mossem balbum, data est, gratia & veri
 tas per Iesum Christũ facta est. Lex illa v
 bram habebat futurorã nõ autem imaginem
 rerum. Propior planẽ nunc salus animarũ no
 strarũ est, quam olim. Tunc prisca patres Chri
 stum credebant & amabant venturum, nũc
 verbum caro factum est, & habitauit in no
 bis. Dies autem aporinquauit, sol iustitiæ or
 tus est, qui vmbaticas legis antiquæ ceremo
 niarũ,

Esai. 9.

Ioan. I.

Hebr. 10.

niarũ, fulgore & mirabili luce effugauit, erro
 resque totius mudi interemit. Eã ob rem ope
 ra tenebrarum, quæ sunt opera carnis, adeo cõ
 spicua ac manifesta, vt nemo rationis compos,
 ea ignorare queat, proijciamus confestim opor
 tet. Tenebrarum opera sane sunt, quæ operato
 res suos in exteriores baratru tenebras eijciunt.
 Quibus depositis subinde induamur arma lu
 cis. Sic vt in die honestẽ ambulemus. Vnde
 Diuus Augustinus. In Psalmum. 76. In cõ
 paratione infidelium, nos in die sumus, sed iste
 dies vitæ fidelium non sufficit, hic quãuis dies
 sit, tentatio est vita humana super terram.
 Itaque dies quem habemus, nox est in compa
 ratione angelorũ. Habebunt fideles illum diem,
 cum erunt equales angelis, quod illis in resur
 rectione promissum est. Ob id armis lucis in
 digemus, operibus sanctis vel maximẽ opus
 habentes, ne forsã cum inimicis manus con
 ferentes succumbamus. Ad hanc luctam quo
 tidianam, rex noster Christus Iesus nos hortat
 ur, in euãgelio quod nuper nobis lectum est.
 Sint lumbi vestri præcincti, habentes lucer
 nas in manibus vestris, ait. Nos viribus no
 stris

Gala. 5.

S. Augu.

stris diffisi, summinuminis confisi, explanationem sacri Evangelij aggrediamur, quo in secunda parte declamationis, nonnulla de beato Illefonsi, deque eius mira sanctitate, & ar denti affectu, in Deiparam gloriosam virginem dicamus, Evangelium igitur sic habet.

Lucæ. 12. Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris.

Sane in sacri scriptura præcinctio, signum est militis ad prælium parati. Vnde in Genesi legimus Gad accinctus præliabitur. Hoc est preparatus & expeditus procedet ad hostes debellandos. Huc pertinet illud. 4. reg. 3. Moabitæ videtes quod tres reges descendissent, ut pugnaret aduersus eos, conuocauerunt omnes qui accincti erant Baltheo de super. Ecce quo modo præcinctio symboli erat militis ad bellandum destinati. Saluator mundi præcipiens suis fidelibus quod lumbos accingat, eos vult peratos et expeditos ad prælium, ne forte hostes spirituales qui excubias agunt, ut nos interficiant imparatos inueniant. Nonne vita hæc militia est super terram? Vel ut septuaginta dicunt. Tentatio est vita hominis super terram. Si ergo

Vita

vita ipsa mortalis iugis militia est, quam vigilantes, quamque accinctos ad præliandum nos oportet esse? Equidem Baltheus quo Christi milites & tyrones, accincti præliantur fides ipsa est. Non quæuis sed quæ grafice depingit Paulus, quippe quæ per charitatē operatur. Hæc sane veluti cinctorium vestem colligit ne humum verrat, hæc superflua quæque abscindit, tam in victu quam in vestitu. Imo fides charitati coniuncta inopes solatur, pauperes subleuat, & cum sibi parca sit, proximis admodum liberalis & pia semper fore comprobatur. Hæc sane puella illa, quæ vestem reginæ Hester eleuabat erat, ne terram tangeret. O mirabilem sacræ fidei virtutem, quæ roborati, eorumque retro sunt obliuiscetes ad ea quæ anteriora, quæ coelestia & æterna sunt bona nos ipsos extendimus, toto animi conatu, totoque nisu, eo contententes, ut spretris perituris bonis, gaudia etherea capefere valeamus. Vox fidei sancta caest. Habentes alimenta & quibus tegamur, ijs contenti sumus. Et rursus qui habent diuitias tanquam non habentes sint, qui gaudent tanquam non gaudentes.

Gala. 5.

Figura.
Hester. 5.

Et

1. Cor. 7. Et qui videntur hoc mundo tanquam non videntur. Sanè orthodoxus qui fide hac accinctus & roboratus est, non in corpore est velut in domo, sed ut in tabernaculo. Non in terra thesauros condit sed in caelo. Vbi nec tinea est nec erugo, nec fures illos rapere possunt. Tantum in zona gestat, quantum ad dimensum hodie num satis est. Non habens civitatem manentem in hoc seculo nequam, sed tota animi intentione, eo contendit ut caelestis Hierusalem, quam mater nostra est, ac perinde libera, possideat perpetim. Is denique non dormit aut dormitat unquam, sed cum Propheta clamat. Vigilavi & factus sum sicut passer solitarius in tecto, terrena conculcans & caelestia flagranti desiderio appetens, diu nocturneque in procinctu habens arma, adversus hostium impugnationes inopinatoque incursus. Quid quod zona illa aurea quam ad mamillas accinctus erat angelus qui Ioanni apparuit, hanc fidem charitate fulgentem praesignabat? Et bene auro similis fides sancta est, ob splendorem mirabilem quem habet. Pulcherrimam efficiens animam, ita ut sese continere non valens sponsus eam videns clamet.

Apoc. I.

clamet. Surge prope amica mea, columba mea, formosa mea & veni. Sed pro dolor quam multi fideles peccato servientes, quamvis aurum fidei possideant auri fulgorem & pulchritudinem, haud habent, Charitas sane, quippe que omnium virtutum forma est, & decor, peccato mortali adveniente perit. Eam ob rem animaque sole pulchrior ac splendidior erat, obscura & foedissima manet. Propheta dicente. Denigrata est facies eorum super carbones. Et in threnis legimus. Quomodo obscuratum est aurum, mutatusque est color eius optimus? Ecce contra haereticorum venenata dogmata, efficax argumentum. Equidem post piaculum patratum fides manet quamvis mortua, nam aurum adhuc extat, color eius optimus deficit, charitate deficiente. Alioqui, quicumque esset mortali noxe obnoxius, infidelis maneret. Quod fieri non potest, quum fides integra maneat, & ipsidem articulis assentiat. Felix & nimium foelix charissimi Christicola, de quo vere dici potest. Erit iustitia cingulum eius, & fides cinctorium renum eius. Encomia quidem sunt vestrae si literam inspiciamus, qui

Cantic. 2.

S. Tho. 22

q. 23. art.

8.

Treno. 4.

Esaï. 11.

iustitia accinctus in mundo apparuit, omnia le-
gis mandata adimplens, iuxta illud. Non veni
soluere legem sed adimplere. Qui etiam mini-
ster circumcisionis, a Paulo appellatur. Iepla-

Ioan. 8. ne fidelitatem in omnibus seruauit dicens. E-
go honorifico patrem meum, & vos inhono-
ratis me. Saluator uester fidem non habuit

Scotus. 3. sed uisionem beatificam, qua anima eius bene-
dicta fruebatur ab instanti sue conceptioni.

Quæ quidem uisio fidei nostre merces est ma-
gna, diuo Augustino testante. Visio est to-
ta merces. Et rursus dominus. Hæc est uita
æterna ut cognoscant te Deum uerum. Nos
autem iustitiæ cingulum habentes mandatis
Dei obediemus, & fidem integram seruan-
tes cinctorium renum mordicus teneamus.

Exod. 19 Nec mysterio uacat, quod dominus Moysi
Figura. precepit. Cinges Baltheo Aaron. Ecce fi-
des sine qua nemo placere Deo potest, de qua
Saluator nunc ait. Sint lumbi uestri præ-
cincti.

Et quia sat non est fidem duntaxat habe-
re nisi fidei quis opera habeat, statim dominus
subnectit. Et lucernæ ardentes in manibus
uestris.

uestris. Verum enim uero, si fidelis in uerita-
te lumbos suos succinxit, quemadmodum apo-
stolus hortatur, quæ quidem ueritas ipsa fides S. Tho. 2.2
est, quæ primæ ueritati innititur, quam ob re q. 1. ar. 3.
ei nullatenus potest subesse falsum, par erit ut
lucernas in manibus suis habeat. Hoc est, qui
fidem sinceram profiterur, operibus sanctis il-
lam se habere ostendat. Nonne opera bona fi-
dei orthodoxe protestationes quædã sunt? Di-
cente beato Iacobo. Ostende mihi fidem tuam Iacobi. 2.
ex operibus. Vnde perspicuum est, non solum
pro fidei defensione mortem subire martyrium
esse, sed pro quolibet actu iustitiæ pati necem
rationem martyrii habere. Ratio est quam iam
attigimus, nam opera sancta protestationes fi-
dei sunt. Huc expectat illud. Beati qui per-
sequutionem patiuntur propter iustitiam, quo-
niam ipsorum est regnum cælorum. Sane san-
ctus Ioannes baprista, non decollatus est, quia Matt. 5.
noluit idolis litare, nec quod Christi Iesu fi-
dem abnegare renuit, sed pro ueritate tuenda
passus est & martyrii palmam obtinuit, &
in sancta ecclesia, cum martyr uerus colitur.
S. Tho. 2.2. quæst. 124. arti. 5. hæc fidei sacræ

IN FESTO S. ILLEFONSI

protestationes dominus iure optimo lucernas
ardentes vocat. Quod lucidius ipse nobis esse
dicit. *Matth. 5.* Sic luceat lux vestra corā ho-
minibus, ut videant opera vestra bona, et glo-
rificent patrem vestrum qui in caelis est. En-
scopus in quem tendere debēt orthodoxorum
orationes, elemosine ieiunia, & alia id genus.
Nēpe nō ut popularem aurā quis adipiscatur,
nec ut hominum laudē aucuperetur, sed in glo-
riā summi numinis omnia referat oportet. A-
lioqui frustra consumpsit laborem & operas.
Super ijs verbis diuus Gregorius sic ait. Lu-
cernas quippe ardentes in manibus tenemus, cū
per bona opera proximis nostris exempla mō-
stramus. Liberos vero praecingimus, cū carnis
luxurā per cōtinētiā coarctamus. Quid plu-
ra fratres? Ut facis portitor sibi viam indicat
& alijs, sic bonum opus, partim operatur fru-
ctū exuberantē, partim etiā proximis iter re-
ctū parat, ne gradientes in via Dei impigat,
& tenebras patiantur, ut pulchre refert bea-
tus Cyrilus. At qui diuus Gregorius expens
illud. *Iob. 31.* Si vidi solem cum fulgeret. *lib.*
mora. 22. c. 6. sol quippe in fulgore est bonum
opus

S. Gre. in
homo.

S. Cyrilus

DECLAMATIO XVIII. 485

opus in manifestatione scriptum est sic luceat
lux vestra coram hominibus, ut videant o-
pera vestra, & glorificent patrem vestrum
qui in caelis est. Et rursum. Sint lumbi vestri
praecincti, & lucerne ardentes in manibus ve-
stris. Quod enim hoc loco fulgente sole, id in
euangelio lucernis ardentibus designatur. Bo-
num quidem opus cum in medio perfidorum
lucet, lucerna ardet in nocte, cū vero in eccle-
sia resplendet ardet in die. Bonum opus si ad-
huc tale est, quod soli mali miratur, lucerna in
nocte est, si vero ita proficit ut mirari à
bonis & perfectioribus possit nimirum sol
est. Adhuc bonum opus cum per actiuam vi-
tam corporis lucet, quasi lucerne more, lumen
ex testa resplendet. Cum vero per solā virtu-
tē mentis in contēplatione attollitur, quasi mō-
re solis de caelo lux veniens videtur. Ex quibus
verbis profecto excellentiam boni operis in-
telligere possumus, quod aliquando non modo
ut lucerna, sed ut sol miro radio longe lateq;
perlustrat.

Animaduertendū quod succinctioni lum-
borum, lucernam annectit, quo perspicuum

PP 3 sit,

LUC. 12

Nota.

IN. FESTO S. ILLEFONSI

S. Grego.
is. ho.

fit, quod nec castitas magna & sine bono opere, nec bonum opus aliquid est sine castitate. Sicut beatus Gregorius pulchre asserit. Quantum ad parabolam expectat, nocturnum tempus describitur quo expectatur dominus reuerſurus à nuptijs. Ideo lucernæ accense requiruntur, ne forte in tenebris offendantur adueniente domino. Lucernæ autem partes cognoscitue sunt, quæ tunc accenduntur, quum claritate fulgent scientia, eorum quæ attinent ad salutem. Sed quia de hac lumborum succinctione, & lucernarum possessione in secunda parte fusius tractabimus, euangelij contextum lubet prosequi.

Text.

Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando reuertatur à nuptijs.

Pulcherrima & accommodatissima comparatio. Dominus qui venturus est, quiue ascendens in cœlum, nuptias cœlebravit, tot mellia sanctorum secum vehens, ascendens que in altum captiuam ducens captiuitatem, rex regum & dominus dominantium Christus esse ostenditur. Is in die iudicij cum omnibus angelis suis veniet, angelis ipsis in iucundissima

DECLAMATIO XVIII. 486

cundissima eius ascensione dicentibus: Viri Galilæi quid statis aspicientes in cœlum? Hic Iesus qui assumptus est à vobis in cœlum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in cœlum. Atqui, cupiens nos saluare, & non iudicare, qui minime letatur in perditione & morte hominum, imo ingemiscens ait. Heu quia consolabor de hostibus meis, eas ob res vt parens beneficentissimus ait. Parati estote, & neutiquam dormientes ac desides sitis, sed quemadmodum serui fideles inuigilant, dum redeuntcm regem, aut dominum suum expectant celebratis nuptijs. Ecce quam gaudeter, quaq; gratater, nos decet expectare saluatoris nostri aduentum. Vnde beatus Ioannes commonefaciens nos, & ad hoc ingens gaudium inuitans omnes electos clamat. Alleluia, gaudeamus & exultemus, & demus gloriam Deo. Cur ita iubilandum? Quia venerunt nuptie agni, & vxor eius preparauit se. Mira res quod in hac vita calumitosa, in hac lachrymarum valle, vt eam propheta merito vocauit, quoniam à lachrymis vitam hanc aspiciamus, & ante quam

Acto. i.

Esai. i.

Apoc. i. 9

Nota.

terram teramus lachrymis eam rigamus, alle-
 luya decantare, exultare, & gaudere nosu-
 beat Ioanes. Quandoquidē magna & mirabi-
 lis est letitia spiritalis, quæ etiam in hoc mor-
 tali corpore, in hoc carneo ergastulo, in quo ani-
 ma peregrinatur, eā valet letificare. Spe gau-
 dentes ait apostolus. Quæ quidem spe? Num
 honoris mundi nequam? Aut diuitiarum,
 quas ut idola muta homo insipientes adorare, &
 toto cordis affectu adamare solet? Absit, gau-
 dium hypochrite ad instar puncti est, teste
 Job. Spe gaudeant orthodoxi Christum Ie-
 sum expectantes quando venturus est, sine in
 extremo iudicio, quando corpore suo induti in-
 bare ipso splendorosiores erunt, iuxta illud. Ful-
 gebunt iusti sicut sol in regno patris eorum.
 Sive in die mortis quando corporis exuius po-
 sitis, anima euolabit ad cælum, & regem cœ-
 lorum Christum in maiestate sua & gloria
 facie ad faciem videbunt. Nuptiæ agni ve-
 nerunt, quando verbum caro factum est, &
 habitauit in nobis. Vbi filius Dei tanquam spō-
 sus humanitatem sibi adiungit, & tanquam
 sponsam ornatu monilibus, ac indumentis em-
 niū

niū charismatum decorauit. Vxor eius quæ
 sancta ecclesia est, vel quelibet fidelis anima
 appellatur, quæ tantoperæ sponſus hic cœlestis
 adamauit, ut demiratus apostolus dicat. Chri-
 stus dilexit ecclesiam, & tradidit semetipsum
 pro ea. Ut exhiberet sibi sponsam gloriosam
 non habentē maculā nec rugā, neq; aliquid hu-
 iusmodi. O mirabilem & stupendam Christi Ie-
 su erga nos charitatem, non aurum non argen-
 tū, aut lapides, vernatesq; gemas pro nobis im-
 pedit, sed seipsum tradidit in manus inimicorū
 suorū, suo sanguine decorauit gemas animarū
 nostrarū. Pectā nostra deleuit, foedissimam no-
 strā lepram abstulit, ne post hac sit in ecclesia
 macula culpe, nec ruga legis antequate. Nani
 vetera transierunt, & ecce noua facta sunt
 omnia. Vnde S. Aug. Nouus homo veniens in
 mūdū, noua præcepta, nouaq; sacramēta dedit
 mundo. Vxor eius preparauit se. Alioqui ma-
 gna foret spōse ingratitude, nisi se ornaret vir-
 tute omnigena, nisi fide integra, spe firma, cha-
 ritateq; flammigera sese componeret. Præpa-
 rauit enim se, nā ut fortis illa mulier tot en-
 comijs à Salomone decantata, accinxit for-
 titudine

Eph. 5.

Prou. 31.

titulone labus suos, & roboravit brachia sua
cingulo castitatis & mundicie labus succinxit,
in quibus illu siones satane vigere solent. Quo-
niam labi mei impleti sunt illu sionibus nō est
sanctas in carne mea, ingemiscēs dicebat Da-
uid. Et alibi. Insuper usq; ad noctē increpe-
runt merentes mei. Quā nam hac nox frater
nisi sevedētus ipsa, in qua oculi caligantur, &
vita mortalitatis ceu nox ceta efficitur? Nemo
sibi fidat quādrū caro vivit, nam Salomon in
sevedētā sua misere dilapsus, muliercalas alieni-
genas amavit, eis & lucos cōstruxit. Vasa lu-
xuria labi suat, nisi mundicie zona cōstruigi-
tur, ideo fortunandae fidei, & amoris Dei vi-
rugo spōsa Christi succincta dicitur. Nec alio
tēdebat quod de Helia propheta magno legi-
mus, erat quippe zona pellacea cinctus. Corri-
gea quidē ex animali mortuo fit. Eodē attinet
quod Ioannes baptista virgo, sanctificatus in
tequā natus precinctus erat instar Helie, in
cuius virtute et spū venit, Gabriele teste. Mi-
ra res satisque miranda, nō nisi accincti pote-
rāt Hebraei agnū illū typicū edere. Quo fide-
les diseāt, quāta puritate & cordis mundicia,

3. Reg. 11

Luce. 1.

ad

ad sacrum altere venire debeant, ut Christū
Iesum agnum Dei, qui tollit peccata mundi
digne māducare queant. Rationi consentaneū
est, ut qui pane angelorū victitant, angelorū
etiā candorē & munditiā habeāt. Rursus, spō-
sa Christi preparare se studeat lucernas ge-
stās in manibus suis, quæ ut nuperrime dixi-
mus sancta & candida opera sunt. Sic sane
cū Paulo dicere poterimus. Salvatorē expecta-
mus dñm nostrū Iesum Christū, qui reforma-
bit corpus humilitatis nostræ, cōfiguratū cor-
pori claritatis suæ. Et iterū spectātes beatā spē
& aduētū gloriæ magni Dei. Nec satis est lā-
pades habere in manibus, nisi ardeāt igne cha-
ritatis. Opera quāvis suapte natura bona sint,
ut orare, ieiunare, elemosinas pauperibus ero-
gare, nisi lumine gratiæ accēse fuerint Christo
Iesu nō placēt. Quā ob rem virgines stulte. Iā
pades exinctas portātes, & si ad ostiū clama-
rūt dicētēs. Dñe, dñe, aperi nobis, nihilominus
terrificum & instar fulguris habens verbū,
à sponso audierunt. Non novī vos. Ceterum
virgines prudentes quæ lampades ardentes
habuerunt, intraverunt cum illo ad nuptias.

Euchari-
stia.

Philip. 3.

Nota.

Matt. 25

Fœlix

felix anima quæ vita comite sponsum expectat, diu noctuque vigilas cum propheta ait.
Psal. 54. Ecce elongami fugiens, & mansi in solitudine, expectabam eum qui saluum me facit à pusillanimitate spiritus & tempestate. Qui nos à quavis tempestate & anxietate spiritus quotidie liberat rex noster Christus Iesus egi. **le.**
Matt. 2. sus saluator seu salus interpretatur, veluti angelus bato Ioseph nūciauit. Vocabis inquit nomen eius, ipse saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Quo enim tendat admonitio hæc, videlicet ut vigilent, & parati sint fideles expectantes dominum suum iam palam ostendit dominus.

Text. Ut cum pulsauerit confestim aperiant ei. Veniet dominus tempore preestituto, ut nunc meminimus, reddere unicuique iuxta opera sua, quod S. Gregorius de extremo intelligit iudicio. Pulsat vero per egritudinis molestiam mortem vicinam designans. Cui sane confestim aperimus si hunc cum amore suscipimus. Unde aperire iudici pulsanti non vult, qui exire de corpore vehementer trepidat. Qui aut Deo opitulante, de sua spe & operatioe securus est, pul-

santi

santi confestim aperit, quoniam de gloria retributionis hilarescit. Huc pertinet illud **Iob. 3.** **Iob. 3.** Qui spectant mortem & non venit, quasi effodientes thesaurum exultant cum inuenerint sepulchrum. O mirabilem virorum fortitudinem, qui semper & ubique, mortem expectantes, nihil cogitant, loquuntur, faciunt ve, nisi omni librata ratione. Iuxta illud memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Equidem obliuio mortis iniquitatum seminarium est. Hæc est vera philosophia, ait Plato, continua medicatio mortis. Et alius sapiens absque Christo, non absimilem sententiam protulit, memento quod mors in omni loco te expectat, itaque tu in omni loco eam expecta. Quid pulchrius, aut quid cõdubitabilius obliuiose nostræ cõditioni dici potuit? Viri iusti mortem affectant, eamque desiderant scientes thesaurum suum situm esse in sepulchro. Ideo nulla eis inopinata contingit mors. Imo si iustus preoccupatus fuerit morte, in refrigerio erit, ut in sacra pagina legimus. Nec fieri potest unquam, ut mala sit mors quamlibet subita fuerit, quam bona vita precessit, **Dino**
 Augu-

Augustinus contra Iulianum. At qui somne vocatus moriturus improvisus, quae se quomodo in nobis sensibus inveniunt? Ab insania nostra quid aliud videmus, & autem non nisi remissas remouentur. Quid asperimus quomodo in somno? Quid in nos demerit tangunt aliter, quod dies nobis proprias moris inuenit curam, iudicibus paratam, offensionem, & autem non quos mentis claritas nobis inuenit ad placentiam.

Nota.

Mors.

Imo passet dominus vultu mundi & ait. Ego sto ad ostium & pulso. Si quis aperuerit mihi intrabo ad eum, & cenabo cum eo & ipse

Apoca. 3

meum. En rex noster & angelorum Imperator ad ostium cordis sit, & sanctis inspirationibus pulsat, nos vero pigri adseruimus in lectulo peccati iacentes. Quis inquam nostrum, qui non aliquando in aliquod discrimen adductus est, vel tempore, vel ruina vel morbo? Quid quod quoties nominatur homo, mortis admonemur, quia mortalis est? Videtis fratres quanta cura sit Christo ut cum pulsauerit ei aperiamus sponte. Imo multis parabolis & exemplis inculcat nobis aduentum suum,

suum, quatenus ad omne momentum simus parati, Noe, Loth, & eorum quos ruina turris insilua inopinantes oppressit, adens subinde minas horrendas, ac dicens. Amen dico vobis nisi poenitentiam egeritis omnes simul peribitis. Atque non semel sed saepe inclamat. Vigilate quia nescitis diem neque horam. Ecce nulla mors venit nobis improvisa. Si tamen venit, hoc est, improvidis, ut melius loquar, surdis, cecis, ac stupidis. Qui nec dominum pulsantem & clamantem audiunt, nec quod sese oculis ingerit vident, nec quod undique pungit sentiunt. Nec refert quod dominus loquitur de supremo die mundi, profecto cuique supremus vita dies, supremus mundi dies quodammodo est. Quid multa? Ut torporem posthac pellamus & semper vigilemus, nunc beare pollicetur, eos qui vigilantes fuerint.

Luc. 13.

Beati Seruij illi, quos quum venerit dominus, inuenerit vigilantes. Text.

Quo ad parabolam & literalem sensum dictum est, de Aduentu domini tam ad mortem cuius

de vobis iniqui, sed in bono & in malis. Q. m. m.

v. 16

IN FESTO S. ILLEFONSI

Gregori. **Nisenus.** **Tex.** *vis hominis, in qua particulare fit iudicium, quam de aduentu iudicis equissimi Christi Iesu, in extremo die, in quo vniuersale & stupendum iudicium celebrabitur. Caterum Gregorius Nisenus explanans hunc locum inquit. Vigilat quidem qui ad aspectum veri luminis oculos tenet apertos, qui seruat operando quod credit, qui tandem a se torporis & negligentiae tenebras depellit. Propter hanc vigiliam obseruandam: supra dominus monuit, ut sint lembi praecincti & lucernae ardentes in manibus. Lumen enim positum coram, pellit oculorum somnolentiam, tibi etiam cingulo praestrikti, reddunt corpus insusceptibile somni, siquidem qui praecinctus est castitate, & fide puraque conscientia illustratus, perseuerat in seculo. Hosce vigilantes seruus fratres mei domino veniente, promulgabit faelices. Ideo ait, beati serui illi, quos cum venerit dominus inuenit vigilantes. Si ni fallor, cum regali vate clamitant. Deus deus meus ad te de luce vigilo. De luce sane vigilat, qui gratis summi dei illustratus quae aeterna sunt bona contemplari non desinit. Qui toto pectore aspirat, ut dei legem*

DECLAMATIO XVIII. 483

gem opere compleat imo iustus quisque cor suum. Eccli. 39 tradidit ad vigilandum diluculo, ad dominum qui fecit illum, & in conspectu altissimi depræcabitur. O beatum virum, qui indefesse orationi instat, in conspectu summi Dei astat, nam talis diluculo surgit, ut dulce manna in agro colligat, omni neectareo cibo suauius. Nepe ante solis ortum præceperat dominus, ut populus in rus exiret, alioqui coeleste pabulum colligere haud poterant. Vbi somnolentiam & pigritiam nostram in ijs quæ Dei sunt vehementer Deus taxat. Vox illa obsecro aures nostras excitet, qua nihil dulcius audiri potest. Beatus qui vigilat ad fores meas quotidie & obseruat ad postes ostij mei. Quotidie vigilandum est, ne labamur, & ad postes summi numinis pulsare nos oportet, ut inopie nostrae subueniat, suam exuberantem misericordiam nobis impertiat. Ipso dicente, ut fidentius accedamus. Petite & accipietis, querite & inuenietis, pulsate & aperietur vobis. Verum nisi segnes & stupidissimi spiritum bonum dabit nobis suppliciter præcantibus, eo quod pater benificentissimus est. Nam qui abunde sanguinem

Figura.

Exo. 16.

Prou. 8.

Matt. 7.

IN FESTO S. ILLEFONSI

nam suum pretiosum pro salute nostra fudit, gratiam suam denegabit? Imo dedit nobis vitam suam in cruce pendens, tantum abest, ut viscera misericordiae suae claudat. Vigilantibus ad fores Christi Iesu, & vulnera eius medullitus contemplantibus quotidie, loquitur

2. Cor. 15 apostolus ne quando obdormiant in morte. *E-nigilate iusti & nolite peccare. Videte quomodo vigilantiam comitatur candida vita. Vigilare nos oportet primo, ne peccemus, delicti somno oppressi. De quo infelici somno apostolus pertractans inquit. Surge qui dormis, resurge a mortuis & illuminabit te Christus. En somnus lethalis animam occidens. Resurge a mortuis ait, inter quos ut cadaver fetidum iaces. O execrandam, hominum somnolentiam & desidiam insignem, tot monitiones, & sacrae scripturae exhortationes non sufficiunt, quo minus suae salutis obliti quam multi, in sceleribus suis obdormiant. Mirabile dictu, sicut fuit in diebus Noe, ita erit aduentus filij hominis. Erant homines comedentes & bibentes, & nuptui tradentes, usque ad eum diem, quo intrauit Noe*

in

DECLAMATIO XVIII. 492

in arcam, & non cognouerunt donec venit *Mat. 24* diluuium, & tulit omnes. Sic erit aduentus filij hominis. Quae verba non vulgarem emphasin habent. Verum natura humana vel maxime hanc duplicem cupiditatem habet. Alteram edendi, ut in diuiduum seruetur. Alteram nubendi, ut species non pereat. Si ergo qui totos huic cure se dederunt, *Nota.* quam dominus natura nostrae inuenit damnantur, qui se totos tradiderunt Superbiae, Auaritiae, & alijs vicijs tradiderunt, quae diabolus seminavit, quanto amplius cruciabuntur? Ne obsecro grauentur corda nostra in crapula & ebrietate, sed animos erectos habeamus, & suspensos, in ea quae caelestia sunt. *Luc. 21.* In palestina laboramus agonizantes, fas non est dormire, nec coniuere, alioqui in bello occumbentes peribimus. Ceterum si vigilantes in mandatis Dei adimplendis permanserimus beati erimus. Rationam autem huius beatitudinis futurae subindicans ait.

Amen dico vobis, quod praecinget se, & Text. faciet eos discumbere & transiens ministrabit illis.

℞ 2 En

IN FESTO S. ILLEFONSI

En fratres quo honore prosequitur Christus rex noster suos fideles. Ipse preparabit se, & in conuiuio cœlesti quod finem non habebit, illos ut dominos discumbere faciet. Et tanquã trãsiens de mensa ad mensam, ne quid deficiat, eis ministrabit pabulum mellitum sue gloriæ illis præbens. O miram saluatoris charitatem erga nos, o stupendam humilitatem, non sat fuerat in hac vita mortali electis suis ministrare, imo & eorum pedes abluere, nisi in cœlo perpetim eis ministret, satieta-tem gloriæ eis impendens? Huc attinet quod se aliquando exemplar humilitatis ostendens dixit. Sicut filius hominis nõ venit ministrari, sed ministrare, & dare animã suã redẽptionem pro multis. Ministrum nostrum lubens se præbuit, quo nos alliciat & trahat ad se, ita ut totos nos ei exhibeamus deuonamusq;. Sicut scriptũ est. In funiculis Adã traham eos, in vinculis charitatis. Sane veluti funiculi qui facile frangi possunt, temporaria beneficia sunt, ut salus, diuitiæ, honor, vita, & alia id genus. Spiritualia aut̃ dona vinculis ereis fortiora sunt, quippe que fusius saluator nobis præbuit.

Nota.

Matt. 20

Osca. II.

DECLAMATIO XVIII. 493

buit. Fides spes charitas, quid aliud quam vincula sunt fortissima? Iis cathenis nos alligare conatur dominus, ne posthac licentiosius, operemur, quæ lex sancta vetat. Quin Christi Iesu sanguis, mors, & opera egregia quæ patrauit, vincula plusquam erea sunt, quibus electi Dei astricti iugum saluatoris suæ tollunt super se, nõ sibi uiuentes, sed ei qui pro eis mortuus est, velut sanctus Paulus hortatur. Iis ministrabit dominus qui in hac vita ministri illius fuerunt. Et accinctus transiet, quoniam ipsi succincti castitatis cingulo vixerunt. Vnde diuus Gregorius. Præcinget se dñs ad retributionem seipsum preparans. Et illos faciet discumbere in æterna quiete resoueri. Transiens ministrabit illis, eos satians luminis sui claritate et gloria, dũ eos extollit forma humanitatis suæ, ad cõtẽplationem diuinitatis. Vel transiẽs ministrabit sanctis in cœlo, quia oēs beat, tamen nullus, nec oēs valẽt, diuinitatẽ Christi cõprehendere, utpote infinitã. Vere ut flumen magnum, lacus omnes quos in litore inuenit replet, nihilo secius impetu miro semper decurrit, ita in beatitudine fluminis impetus, Deus

S. Greg.

Collatio.

optimus, omnes choros angelorum, omnesque prophetas, apostolos, martyres, confessores ac virgines letificat, beat, ac satiat, tamen solus

Psal. 10. ipse Deus se comprehendit. Satiabor ait cytharedus regalis, dum apparuerit gloria tua. Et in alio psalmo. Inebriabuntur ab ubertate domus tue, & torrente voluptatis tue, potabis eos domine. Hic prohi dolor charissimi non torrente nectare dulcedinis Dei, satiamur sed veluti gutta, vel stillicidio roramur, quandiu peregrinamur à domino. Hinc legimus.

Psal. 33. Gustate & videte quoniam suavis est dominus. Et in epistola sancti Petri. Si tamen gustatis, quoniam suavis est dominus. Bis se succinxit saluator, ut ministraret nobis in cælo. Primo quando cum in forma Dei esset exinanivit semetipsum formam serui accipiens. Secundo quando tertia die resurgens diabolum subegit & inferos expoliavit. Tunc succinctorio immortalitatis cinxit se. De quo Dauid.

Phili. 2. Dñs regnavit decorè indutus est, indutus est domini s fortitudine, & præcinxit se. Tunc data est illi omnis potestas in cælo & in terra. Ecce cæna indeficiens in qua ut in mensa

Iosep

Iosep omnes miro ordine, pro suo merito collocabuntur. En mensa opypara regis assueri, vbi

vinum abundans, ut magnificentia regis dignum erit, ibi sanctus quisque ingrederetur ad diuinitatis contemplationem & egredie-

tur ad humanitatis Christi gloriam specularandam, & pasqua inueniet. Ibidem sedebit populus Dei in pulchritudine pacis in requie opulenta, ut dominus pollicetur in Esaia. Vtinã nos huius conuiuij desiderio rapti cū sponsa

vbiq; & semper clamitaremus. Indica mihi pulcherrime spōse, vbi pascas, vbi cubes in meridie. Nēpe in mote pingui cælesti, et in meri-

die miro solis radio fulgurate, qñ nō in enigmate aut in speculo vibidemus deū, nō in fide sed in specie, videbimus eum sicuti est. Sūt tñ qui

trāsitu Christi dicāt ascēsum de vita actiua ad cōtēplatiuā. Dñs, sapiēs, bonus, potēs, vltra quā dici pōt semper trāsit, oēm humanū intel-

lectum excedēs. Hoc est theologiæ negatiue opus, de quo S. Dionysius librū egregiū edidit.

Et in epistola ad titū cōdiscipulū elegantissimè de theologia mystica scripsit. Nō quod rudiplebi hac sint propināda, sed coram religiosis vel

224 monia

Gene. 43

Ioan. 14

Canti. 1.

S. Diony.

lib. de my

sti. theol.

monialibus appositissime possunt aptari. Sequitur in euangelio.

Text. Et si venerit in secunda vigilia, et si in tertia vigilia venerit, & ita inuenerit beati serui illi.

Per has vigilias doctores, varias etates hominis intelligunt, ita ut prima vigilia sit inuentus, secunda perfecta viri etas, tertia senectus. Nil ergo refert ut in hac vel illa vigilia, seu etate, veniat dominus exigere rationem, modo homines vigilantes sint & parati ad mortem vel extremum iudicium. Apud Marcum dominus quatuor vigiliarum meminit, hic trium duntaxat. Ratio, quia prima vigilia rudem etatem indicat, ubi parum rationis lucet. Hic etiam de quarta nil loquitur, quoniam etas decrepita ad delirium tendens pœne omni virtute destituitur, quâuis nulla pœnitentia sera est, quæ non ficta sed vera comprobatur. Pauendum tamen vehementer est, illud S. Augustini. Si quâdo in extremo mortis pœnitentiâ egesti, pœnitentiâ tibi do. securitate nõ do. Ethoc est quod vulgo dicitur. Dubitat Augustinus. Nemo tamen despera-

S. Aug.

desperare debeat, eo quod multus est dominus ad ignoscendum, pius & misericors & præstabilis super malitia. Sanè ut illi qui menia ciuitatis custodiunt incerti sunt, qua hora hostes in eos irruant, sic saluator incertam nobis inuit sui aduentus horam, ob id nos vigilans efficere studet. Nouit dominus lubricum fragilitatis humane ad peccandum, sed quoniam bonus est, ait Diuus Cyrilus, desperare non sinit, magis que miseretur, & dat nobis locum pœnitentiæ ac tempus. Qui ergo fratres in prima vigilia dormiuit vigilet in secunda, qui vero in secunda, ne despendeat animum, in tertia, saltem resipiscat. Qui denique nec in tertia vigilauit, in quarta surgat, & illuminabit eum Christus lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Theophilatus quidem has vigilias esse dicit labores imminentes quæ soporem & desidiam inferunt hominibus, si vero insomnes reperti fuerint & orauerint. Domine ne obsecro inducas nos in têtationem, sed libera nos à malo clamauerint, dominus exaudiet eos, & beaterunt. Sane regapus calamitosum animabus lentis

Ioelis. i.

Collatio.

Theophilus

IN FESTO S. ILLEFONSI

lētis ac pigris somnum lethale adducere solet.
Iuxta illud. Vigilate & orate ne intretis in
Matt. 26 tentationem. Proculdubio si orationi instarent
apostoli, non Christo relicto fugam caperent plus equo
timentes. Idque nobis quotidie contingit, dum tentatio
vehementer infestat. Nunc magister optimus huic
parabole aliam subnectit, ut magis periculum nostrum
ex somnolentia obortum agnoscamus.

Text.

Illud autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias
qua hora fur veniret vigilaret utique, & non sineret
perfodi domum suam.

Describitur perfossa domus à fure, quæ perfossa
non esset, si paterfamilias horam sciret furis
venientis. Itaque incommodum ex non vigilantia
ortum est. Exteriora damna ad medium deducuntur,
per hanc similitudinem, ad mentis nostræ desidiam
excutien dam. Notandum quod furi aduentus
domini comparatur & quidem recte, qui ex inopinato
euenire solet. Vnde apostolus ait. Dies domini
sicut fur, in nocte ita veniet. Sane sicut fur
ingrediens, non quæ parui existimantur sed
quæ præciosa sunt aufert, sic mors,

1108

DECLAMATIO. XVIII. 496

non aurum, argentum ve, non domum aut agros, quæ minima sunt, & heredibus remanent, sed quæ maxime commoda sunt tollit. quæ nam sunt hæc? Plane tempus poenitendi, vitam, sacramentorum usum. Quibus alia si comparantur, arena exigua reputabuntur. Hæc omnia inimica mors ab homine improbo aufert, quoniam in somno peccati dormitens inuenit. Iael mulier erat suapte natura fragilis, nihilominus sisaram dormientem ducem regis Iabim clauo confodit. Ad eundem modum mors, pectore interficit in scelere suo torpentem. At virum iustum non ita enecat sed vehementer eum solatur obdormire eum facies. Vnde Salomon ait. O mors bonum est iudicium tuum homini indigenti, & qui minoratur viribus, defecto ætate, & cui de omnibus cura est. Et in Apocalypsi. Iam dicit spiritus, ut requiescant à laboribus suis. Opera enim illorum sequuntur eos. En requies maxima iustorum, in morte ipsa sita est. Nonne lazarus vere mortuus erat, quando saluator dixit, Lazarus amicus noster dormit? Veruntamen dormientem dixit eum, eo quod amicus erat.

Nota.

Eccl. 41.

Apo. 14.

Ad eo

1. Thef. 5.

adeo iustis suavis est mors, ut iure optimo eos obdormire dicamus, mortali hac vita finita.

Eccli. 41. Sed quid de improbis dicemus? O mors quam amara est memoria tua homini haberi pacem, in substantijs suis, viro quieto, & cui via di recte sunt in omnibus. Singula annotatione digna sunt. Nos vero prosequamur Euangelium. Nesciēte patrefamilias fur domum per-

S. Grego. fodit, ut Gregorius ait, quia dum a sui custodia spiritus dormit, improuisa mors veniens carnis nostrae habitaculum irrumpit. Furi autem resisteret sit vigilaret, quia aduentus iudicis qui occulte animam capit, praecauens ei poenitendo occurreret, ne impoenitens periret. Foelix & nimium foelix charissimi qui cum

Cantic. 5. sponsa clamat, ego dormio & cor meum vigilat. Is quidem in gemiscens, aduentum saluatoris diu noctuque precatur dicens. Heu mi-

Psal. 119. hi quia in collatus meus prologatus est. Et iterum. Desiderium habens dissolui, & esse cum Christo. Compediti hominis vox haec est, qui vinculis corporis captiuus detinetur. Viri aut sanguinum non dimidiabunt dies suos. Eo quod

Psal. 44. nunquam viuere incipiunt, sed somno mortis

conso-

consopiti exanimis iacent, peccatoris querimonia illa est. Dum adhuc ordire succidit me. **Esai. 38.** Quo nihil pro dolor demerius, nihilque vrsitatus, ut quotidie experimento agnoscimus. Finem sacri euangelij iam audiamus qui adhuc nos excitare contendit.

Et vos estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. **Text.**

Hic scopus est, quo tot parabola à Christo Iesu adducte tendunt, suadere nobis vehementer laborans, ut vigilemus, animae quae oculis nunquam in tenebris vitiorum occludamus.

Alioqui mors furis instar quaeque praeiosa sunt, ut nunc tetigimus nobis venientibus auferet. Iis verbis saluator palam facit, quod non diabolus nomine furis hic intelligitur, sed seipsum indicat veterum ut fur. Vnde in Apocalypsi ait. Si non vigilaueris, veniam ad te sicut fur. Nec abs re hoc nomen sibi vendicat propter impios, ad quos non diu sed noctu venit semper. Hinc de diuite illo auaro legimus. Stulte hac nocte repetent animam tuam a te. Quae congregasti cuius erunt? Pij autem hominibus neuiquam Christus Iesus, tanquam

Apocali.
3. & 16.

fur

IN FESTO S. ILLEFONSI.

2. Theſ. 5. fur venit. Apoftolo dicente. Vos non eſtis in tenebris, vt dies illa tanquam fur vos comprehendat. Sunt vtique impij in tenebris delictorum, idcirco Chriſtus noctu ad eos venit, iudex auſterus. Huc pertinet illud. Cum

Pſal. 17. ſancto ſanctus eris, & cum peruerſo peruerteris. Id eſt vt peruerſus à peruerſo iudicaberis, pœnas commeritas illi præbens. Et hic literalis ſenſus eſt huius loci, à pleriq; non intellectus. Adhæc fur non venit niſi vt furetur & mactet, & perdat. Et ad eadem imaginẽ, ſaluator contra impios non venit niſi vt eos donis omnibus ſpoliet, accidatq;ue. Vnde ipſe clamat. Eum timete qui poſtquam occiderit, poteſt animam mittere in gehennam ignis. O ſatis infœlicem eum, qui in furem hunc inciderit, horrendum eſt deuenire in manus Dei viuẽtis ait apoſtolus. Melius erat ei ſi natus non fuiſſet, vt de peſſimo Iuda dominus aſſeruit. Plane talis cum Hieremia geminabundus clamabit. Factus eſt mihi quaſi inimicus, & quaſi hoſtis. Immo vt accerrimus hoſtis. Et iterum. Verſus in ſidiã factus eſt mihi, leo in ab-

Treno. 3. ſconditis. Mirabile dictu ne vt fur ad nos veniat

DECLAMATIO XVIII. 498

niat tot parabolis, & ſuaſionibus vtitur, nullum nõ mouens lapidem, vt paratos dum inuiſere voluerit dignosque ſe inueniat. Quam obrem ait. Eſtote parati, quoniam qua hora non putatis filius hominis veniet. Haud dubio ſaluator venturus eſt, ſed quemadmodum non eadem hora operarios conduxit ad vineã excolendam, ſic non eadem etate omnes vocabit ad rationem exigendam de vita ſua. Et in hoc vel maxime eius prouidentia modis omnibus eſt adoranda atq; colenda. Numerus meſſi hominis, Iobreſtãre, apud ipſum ſummũ no men eſt. Nos interim excuciamus conſciẽtias noſtras integram exomologẽſim peccatorum noſtrorum ante Chriſti vicarium facientes, vt dum venerit ſaluator cõfeſſim ei aperiamus. Idq; ſi fecerimus beati erimus. Hucusq; de euangelica lectione ſatis, nunc ad ſecundam partem declamationis accedamus.

Matt. 20

Secun-

SECUNDA PARS
Declamationis.

Secunda
pars.

Sint lumbi vestri præcincti & lucernæ ardentes in manibus vestris. Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando reuertatur à nuptijs. Iã Paulo superius super his verbis, quod Deus dominauit, pro modulo nostro expèdimus, nonnulla ex doctrina sancto- rum enarrantes. Nunc vero singula verba adamusim

damusim explicantes sancti Illefonsi vel aliquas egregias virtutes, recensemus. Vbi principio animaduertendum est quam sit saluator mundi puritatis amator, nec abs re quum ex Virgine matre purissima nasci dignatus est. Quin & in Esaia scriptum est, omne vestimentum mixtum sanguine erit in combustionem, & in cibum ignis. Quid obsecro fratres mei est corpus hoc terream quod gestamus, quam spiritus nostri tegumentum? Anima imagine summi Dei insignita statim, vt à Deo optimo creatur corpori infunditur, & veluti gladius in fragili vagina absconditus seruetur, sic illa corpore circumdata, opifice summo sic disponente, homo factus est, corpore & spiritu constans. Hoc vestimentum sanguine miscent homines qui iumentorum more carnis sue lenocinia sectantur, voluptatibus excrandis se tradunt, suæ nobilitatis & dignitatis obliti. Ob eas res in combustionem erunt & in cibum ignis. Mirabile dictu, penthapolis igne sulphureo combusta fuit, nõ ob aliam causam nisi quia spurcicijs nephãdis Sodomite & Gomorrite vacabant. Atqui cecitate magna

Esaï. 9.

S. Tho. 1.
p. q. 118.
art. 2.

Gene. 19

RR miseri

miseri ciues percussi sunt, adeo vt nec ostium inuenire possent, & calamitatem illam effugerent. Quid de cataclismo ingenti cuius inundatione, omnes homines submersi sunt, prater eos qui in arca Noe euaserunt? Nam tunc temporis omnis caro corruerat viam suam. Obseruandum magnoperè est, quam sit ingens scelus luxuria, cuius prima filia cecitas nuncupatur. Venerea voluptas maxime rationis lumen extinguit, quod videre est in Sansone, Dauide & Salomone. Proh dolor Salomon rex eo cecitatis deuenit, vt templa idolis construeret, mutaque idola adoraret, muliercularum alienigenarum amore deceptus. Hinc bene scriptum est, fornicatio, & vinum & ebrietas auferunt cor. Quin & in libro de re militari legimus. Minus mortem metuit, qui minus deliciarum nouit. Et Aristoteles ait. Intemperantia maxime corrumpit prudentiam. Affeclæ huius s. l. 2, videlicet cecitatis quam multe sunt. Inconsideratio, precipitatio, inconstantia, amor sui, odium Dei, affectus huius seculi, desperatio. S. Gregorius lib. 2. mora. c. 39. & li. 7. 1. morali. O pestilenti-

tem

tem coluuiem vitiorum, infelix, qui lumbos præcinctos non habet quique mancipium excrebrante luxurie est. Hinc clamat & pulchre clamat apostolus. Nō estis vestri, empti enim estis prætio magno, glorificate, & portate Deum in corpore vestro. O vos charissimi memēote sermonis huius, & nullatenus memoria vestra excidat. Non estis vestri. Vt ulcet satanas, obganiat mundus, titillet misera caro, vna sit omnibus tērationibus resposio, Christi Iesu sum. Ille me ex nihilo creauit, cruore suo roseo redemit, ille lauacro baptismatis cādidiorē niue me effecit. Totus illius sum, qui tot charismatum dona lubēs mihi impedit, imo totum seipsum mihi tribuit, amore mei in patibulo crucis obiens. Dominus qui gubernat suos ad vtilitatem eorum non suam, hoc præcepit, ne per illecebras, & illicitas voluptates corrumpat templum eius, ait diuus Augustinus. Nescitis inquit Paulus, quoniam corpora vestra tēplum sunt spiritus sancti? Si quis ergo violauerit templum Dei disperdet illum dominus. Equum erit ergo, glorificemus & portemus Deum in corpore nostro, & tanti regis

RR 2

vch

1. Cor. 6.

Li. de de
cē cordis.

IN FESTO S. ILLEFONSI

vehiculum candidum, & mundum simus. Ipso dicente. Beati mundo corde quoniam ipsi Deū videbunt. Quādoquidem peccata carnis est maxima non sint, ratione culpe, nā spiritualia delicta grauiora habētur, nihilominus per carnis luxuriam magis homo subditur diabolo. Quia difficilius est vincere vehementiam huius passionis, S. Tho. 2. 2. q. 154. ar. 3. Hinc beatus Augustinus. lib. de agone Christiano. Inter omnia Christianorum certamina, duriora sunt praelia carnis. Atqui domino suffragante, & eius gratia nos roborante, cum Dauide & non temere, dicere possumus. In Deo meo transgrediar murum. Et iterum cum apostolo. Omnia possum in eo qui me confortat. Benedictio illa cœlitus data nobis in hoc agone certantibus veniet, qua scemur nostrum marcescet, perinde vt olim Iacob luctanti contigit. O triumphum gloriosum, & victoriam admirabilem, o letitiam inenarrabilem athlete Christi Iesu, quando per eius gratiam adhuc in mortali corpore degens spiritus imperat carni, parta hac victoria gaudens, ita vt cū propheta decanter. Cor meum & caro mea exultauerunt

Matt. 5.

S. Tho.

Gene. 32

Psal. 83.

DECLAMATIO XVIII. 501
tauerunt in Deum viuum. Nempe vt improbus delitijs carnis intendēs, caro fit, iuxta illud non permanebit spiritus meus in homine quia caro est, ad eundem modum, vir spiritualibus deditus, spiritus efficitur quodāmodo. Alioqui apostolus non diceret. Qui adheret Deo vnus spiritus est.

Quisquis ergo metam tante perfectionis vult attingere, & acumen tam excelsi montis conscendere, lumbos suos accingat vt vir. Quemadmodum dñs præcepit Iob, & cū hoc viro recto ac timente Deū dicat. Pepigi foedus cum oculis meis ne quicquam cogitare de virgine. Vbi sanctus Gregorius pleraque annotatu digna tractat lib. 21. Mora. cap. 31. Anima nostra spiritus est, ac perinde inuisibilis, egreditur tamen per hos sensus quasi per portas quasdam, per easque omnia respicit & respiciendo concupiscit. Vnde sanctificatus propheta Hieremias ait. Intrauit mors per fenestras nostras, ingressa est domos nostras. Tunc mors per fenestras corporis nostri ingreditur, quando per sensus concupiscentia veniens intrat habitaculum mentis. At contra

Iob. 38.

Iob. 31.

Iere. 9.

Esai. 60.

iusti ut nubes volant & quasi columbe ad fenestras suas ascendunt. Esaiã cõestante. Nõ iustos foris rapit concupiscẽtia, sed impios, qui incaute exterius respiciunt. Quod videre est in Dauide inspiciente Bersabe, de Sansone, qui malo suo magno vidit daldam, de que Salomone, ut Paulo ante diximus. Fœdus hoc sanctũ, quod cum oculis nostris facere nos decet est, ne prius incaute videamus, quod postea concupiscamus. Caro ipsa ut est terrea deorsum trahit, quod in Eva & Adam perspicuum est. Vidit mulier pomum quod esset pulchrum, & suaue ad vescendum, eatenus accepit illud & comedit. Ecce intueri non licet, quod non decet appetere. Ne ergo quæ lubrica sunt in cogitatione versemus, providẽdũ est; ne temere quæ prohibita sunt inspiciamus. O nos miseros qui adeo nobis ipsis fidimus, si mater nostra Eva quæ in peccato cõcepta nõ fuerat, per oculos ad mortem devenit, quanto moderamine visum custodire nos oportet, qui filij ire nascimur, & ad peccatum propensi sumus? Oculus meus depredatus est animam meã, ait propheta. Cõcupiscẽdo visibilia, invisibiles virtutes

peccator

Nota.

Tye. 3.

peccator amittit. Nihil tibi fidas inquit dicit Hieronymus, quia nec sanctior es Dauide, nec fortior Sansone, nec sapientior Salomone, quæ misere prolapsi sunt. Pepigi fœdus cum oculis meis ne quicquam cogitarem de virgine. Ecce vir sanctus quæ succinẽtos habebat lumbos, qui non actionem tantũ sed cogitationem pravã extinguebat. Sciebat plane, & cum nõ latebat, Christũ Iesum venturũ, qui præcepta daret excellentiora, quam erant legis veteris. In lege scriptũ est, ait saluator, nõ adulterabis. Ego aut dico vobis, omnis qui viderit mulierem ad cõcupiscendam eam, iam mechatus est eam in corde suo. En fratres, quomodo etiam in lege naturæ sacrum euangelium illuscebat. Iob qui legem scriptam non novit euangelium servavit, cauens ne saltem cogitatione immun-da peccaret. Itaque Moses luxurie perpetrata damnabat, Christus luxurie cogitata vehementer taxat. Huc consonat illud Petri. Propter quod succinẽti lumbos mentis vestræ, sobrii, perfecti, sperate in eam quæ offertur vobis gratiam. Sane ut lumbos succingere est luxuriam ab effectu refrenare, ita

S. Hiero.

Matt. 5.

Exo. 20.

1. Petr. 1.

RR 4

lumbos

IN FESTO S. ILLEFONSI

*lumbos mentis accingere, est à cogitatione pra-
ua abstinere. O mysterium inenodabile, o ar-
canum stupendum. Ioannes videt angelum
Apo. 1. Zona aurea succinctum ad māmillas. Quia in
testamento nouo munditia etiam cordis præ-
cipitur. Et quā bene Zona aurea pectus astrin-
git, nam qui coelestis patriæ cuius est non ti-
more supplicij, sed charitatis amore immun-
ditiam deserit. Callidus hostis satanas cum ab
effectu operis expellitur, secreta polluere co-
gitatione vehementer molitur. Quam ob rem
Deus optimus maledicens illi dixit. Supra
Gene. 3. pectus tuum gradieris. En inimicus versu-
tus pectore & ventre repit. Ventre repit
in eis qui opere luxuriam explet, pectore ve-
re in illis qui cogitatione tantum palluit quia
opere non valuit. Vt ergo serpentem vene-
nosum superemus, lumbos accingamus, &
disciplinam etiam in cogitatione teneamus.
Fugite fornicationem admonet apostolus. Fu-
gite vt Ioseph in Aegypto reliquit pallium
in manibus inique Aegyptiace, ne relinqueret
ornamentum castitatis.*

*Cæterum lucernas ardentis teneamus fra-
tres,*

DECLAMATIO XVIII. 503

*Hoc est, opera non quæuis, sed igne cha-
ritatis flammata habeamus. Non ob aliam
causam inquit sanctus Basilius interroga-
tione. 268. Filios lucis fideles apostolus ap-
pellat, nisi quia dei, & lucis opera faciunt. 1. Thes. 5.
Impij vero tenebrarum filij, in tenebris am-
bulant, & lucem exosam habent. Nonne in
lege sancitum est, nequis appareat vacuus in
conspetu Dei? Siquidem Deus optimus egēs Exod. 23
non est imo Sadai ab antiquis patribus vo-
catus est, nam Sadai teste Hieronymo, sibi
sufficiens, interpretatur. Vnde rex magnus
Dauid. Dixi domino Deus meus es tu, quo-
niam bonorum meorum non indiges. Verum Psal. 15.
quisquis egens est, ex omni parte, non domi-
nus & potens est. Ergo opera nostra vult
altissimus non vt ipse eis egeat sed nos. The-
saurizate vobis, ait, thesauros in cælo. Per-
inde dicat, non mihi qui nullius egeo, sed vo-
bis thesauros bonorum operum in cælo recon-
ditis. Et si iubeo nequis appareat in conspectu
meo vacuus ad subleuandam indigentiam ve-
stram hoc præcipio, ne inanes & vacui sitis,
sed gratia mea pleni diuites efficiamini. Vnde*

RR 5 sanctus

IN FESTO S. ILLEFONSI.

S. Bern. S. Bern. sermo. 2. Purificationis Deiparae Mariae. Ipsa opera nostra in fervore agenda sunt, & in desiderio cordis, ut sint lucernae arden- tes in manibus nostris. Alioquin timendum est, ne forte tepidos nos euomere incipiat qui in Luc. 12. euangelio loquitur. Ignem veni mittere in ter- ram, quid volo nisi ut ardeat? Sic plane si- cer & benedictus ignis est, quem pater sancti- ficauit & misit in mundum. Habet etiam aduersarius noster, utpote peruersus, diuinorum operum emulator ignem suum. Ignem concu- piscentiae carnalis, ignem inuidiae, et ambitionis, quem saluator venit non in omnibus accendere sed extinguere. Nonne versutus demō hoc igne combusit oues Iob? Sic hodie oues Christi Iesu igne iniquo comburere molitur, ne vitam aeternam possideant. Denique si quis hoc igne alieno ac pessimo temere sacrificium offerre Deo contendat, etiam si patrem Aaron ha- beat, morietur in iniquitate sua, quemadmodum duo filij Aaron perierunt. Ceterum in mani- bus opera, fide & charitate accēsa portare est nō procrastinare, sed quodcumque poterit manus nostra instanter operari, velut ecclesiasticus docet.

DECLAMATIO XVIII. 504

docet. Ve illis qui dicunt mada remada, expe- Etai. 28. cta re expecta, modicum ibi modicum ibi. Il- luti coruus cantans in fenestra clamant. Cras, cras, & nunquam venit illud cras. Satius esset & salubrius eis, columbinam vocem emittere & cum propheta ingemiscere, cor- de & ore clamare. Misere mei Deus se- Psal. 50. cundum magnam misericordiam tuam. Au- dirent subinde profecto, mellitam illam vo- cem è caelo allatam. Dominus transulit pecca- ta vestra à vobis nequaquam moriamini. Cū ergo arguatur ociositatis illi quos nemo cōdu- xit, fideles qui cōducti sunt, si ociosi inuēti fue- rint quid supplicij merentur? Nemo non scit si- dem sine operibus, ut lucernam absque igne mortuam esse? Non igitur alienis manibus Iacobi. 2. confidamus opera, quae ipsi vita comite ope- rari valemus. Ante mortem operemur bo- num ad omnes maximè ad domesticos fidei. Ne forte ubi heredibus relinquimus eroganda in pauperes aut debitoribus persoluenta, ipsique desideres fuerint, de illorum pigritia conquerentes dicamus cum beato Iob. Iob. 19. Quare persequimini me sicut Deus, & carnibus meis

meis saturamini? Velut carnibus defunctorum saturantur qui eorum bona retinent, nec debita proximis, persoluent. Et quidem ut Deus mortuum persequuntur. Nam Deus iuste punit delinquentes. Sic quodammodo heredes obli-

Nota.

uosi, dum finiunt animas affinium vel parentum in purgatorio flammis cruciari, tanquam Deus illos persequuntur. Neque impune hoc agunt, sed durissimum iudicium fiet illis, qui mortuorum legata non pro sua virili implent. Vos charissimi si hoc periculum euadere vultis, quam primum lucernas in manibus vestris habete. Placabo eum muneribus quae praecedunt,

Gene. 32.

aiebat sanctus vir Iacob, iram fratris sui Esau sedare cupiens. Et ita factum est, uterque ad amplexus currens, amici facti sunt. Prouoca-

Figura.

uimus Deum nostrum, irritauimus sepiissime fratrem nostrum Christum, ideo munera praecedant, orationes, elemosinae ac ieiunia, ante irae debent, quibus iudex placatus, non ut par erat animaduertat in nos, quin potius miserationes suas nobis affatim impertiat. Stupenda quidem res Gedæon Dux fortissimus, non utique armis ferreis selectos illos trecentos viros ar-

Iudi. 7.

mauit

mauit, sed tubis lampadibus, & lagenis muniuit, nam sicut scriptum est, accensas lampades miserunt intra lagunculas, & tubas in dextra, lagenas in sinistra tenuerunt. Et ad hostes suos cominus venientes, cecinerunt tubis, confrugerunt labunculas lampadesque apparuerunt.

Ideo actum est, ut hinc tubarum sonitu, illinc lampadarum conuulsione territi hostes, in fugam sunt conuersi. Ridicula haec profecto fuerant, si terribilia hostibus non fuissent. Quis obsecro tali artificio usus est in bello unquam?

Nota.

Aut quis contra arma veniens arma deseruit? Dauid quondam & si arma Saulis Regis deposuit, nihilominus in funda & lapide Gigantem monstruosum prostrauit. At victoria ipsa testante didicimus, ne parua haec quae facta sunt, existimemus. Gedæon typum gessit saluatoris nostri, qui eo venit in mundum, ut Madianitas, id est domones euincat. De quo scriptum est. Attollite portas principes vestras,

Psal. 23.

& eleuamini portae aeternales, & introibit rex gloria. Quis est iste rex gloriae, aiunt, ipsi tenebrarum principes? Dominus fortis & potens, dominus potens in praelio. Et rursus ipse

domi

dominus ait. Nunc iudicium est mundi, nunc princeps mundi huius eijcietur foras. Et Esai. hoc bellum grafice descrbens inquit. Iugum oneris eius, & virgã hamcri eius, & sceptrũ exactoris superasti, sicut in die Madiam. Sane exactor callidus satanas idola Labam non inuenit apud nostrum Iacob, quia peccatũ nõ fecit nec dolus inuentus est in ore eius. Sic iugum & virgam eius confregit, & sceptrum regni illius abstulit, ligatum in baratri mittes, vt in Apocalipsi Ioannes asserit. Sed quomodo rex noster Christus vicit? Sane sicut in die Madiam, ait propheta, vno verbo victoriam illam enarrans. Contra hos Gedæon cum trecentis viris pergit ad prælium. Cetenarius numerus perfectionẽ signat, sic fideles per cognitionem perfectã trinitatis, hostes suos prosternunt. Et obseruandum est vt pulchre sanctus Gregorius notat, libro. 21. Mora. cap. 33. Quod numerus tercentenarius in litera Thau continetur quæ figuram crucis habet. Vnde non immerito cum trecentis viris Gedæonem sequentibus, illi designati sunt quibus

Lucæ. 9. dictum est. Si quis vult, venire post me, ab

neget

DECLAMATIO. XVIII. 508

neget semetipsum & tollat crucem suam & sequatur me. Qui sequentes dominum tanto verius crucem tollunt, quanto acrius se edomant, & erga proximos suos charitatis compassione cruciantur. Hinc per Ezechielem dicitur. Signa thau super frõtes virorum gemetium & dolentium. Erecto genu bibamus de aquis doctrinæ rectitudinem operum seruantes ne reprobatifimus, ceu illi qui genu flexi biberunt. Sic tubis crepantibus, fidei sacræ misteria, tum corde, tum ore ipsi confitentes, lagenæque fractis, id est corporibus per pœnitentiam confractis, triumphum capessere poterimus, in omnibus Christi Iesu vestigia sequentes. Quique in cruce lagenam suam fregit, & tunc ignis diuinitatis, & charitatis erga nos ingens effulsit, tuba etiam cecinit dices. Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt. Ecce qualiter martyres confessi, & virgines spirituales hostes superarunt, fidei & castitatis cingulo accincti, & lucernas habentes in manibus suis. De hoc triumpho Gedæonis quem de Madianitis obtinuit, beatus Augustinus tractat ser. 2. domi. 2. post dñicã

S. Augu.
passio-

passionis. Sanè lagenim suam frangens apostolus dicebat. Castigo corpus meum & in seruitutem redigo, ne cum alijs prædicatorim, ipse reprobus efficiar. Quæ planè sententia maxime terret nos. Sequitur nunc.

Et vos similes hominibus expectantibus do-
minum suum quãdo reuertatur à nuptijs. Nō
saluator noster sic in cœlum ascendit ut obli-
uiscatur sponsæ suæ ecclesiæ, iterum veniam
ad vos inquit, & assummã vos ad me ipsum.
Imo ut optime apostolus asserit sacramentū
magnum hoc est, in Christo autem dico & in
ecclesia. Sponsus ipse ad dexterã patris sedēs,
ob oculos semper habet ecclesiam sanctã Ro-
manam, quam sanguine suo mortem oppetens
acquisiuit. In manibus, descripsi te ait spōsus.

Ioan. 14. Sane plagatus surrexit è sepulchro, nedum in
pedibus manibus res, sed in latere vulnus serua-
uit. Quo certiores simus, quod si mater aliquã
do oblita fuerit infantem suum, ipse tamē vni-
cè nos diligens, nostri memor semper erit. Vt
S. Basili. de Diuis Basilius, libro de virginitate. Neq;
ideo descendit Christus, ut in hævendō sponsa
remãneret in terris, sed ut eam assumens atq;
in me-

in meliora commutans, è terris ad cœlos, &
ad regna æterna veheret. Verum quia adhuc
sponsa in exilio degit, donec sponsus suam Ra-
chel ducat in cœlum, Christum expectare o-
portet, donec in morte vniuscuiusque, aut in
extremo iudicio appareat. Quod vero de illa
die certi non simus, neq; quisquam citra re-
uelationem finem suum sciat, indulgentissimã
Christi Iesu erga nos indicat charitatem. La-
tet vltimus dies, ait sanctus Augustinus, ut
obseruentur omnes dies. Et Gregorius. Horã
vltimam dominus id circo nobis voluit esse
ignotam, ut qui illã præuidere non possumus,
ad illam sine intermissione præparemur. Per
belle dictum est. Etenim cum videamus in-
tollerabilem diuitum ac malorum violētiam,
quid obsecro facerent si scirent se diutius vi-
cturos? Adhac infirmi ut sunt plerique mor-
tales si certo scirēt se peruēturos ad senectutē,
huc prorogaret exactioris vite studiū. Rur-
sus, si certum haberēt pauculos dies superesse,
nimium tristes & anxij viuerent, & ad plu-
res reipublice actiōnes frugiferas redderentur
segniores. Nunc hoc temperamento vsa est

S. Aug.

Nota.

supremi numinis peouidentia, vt cunctis hominibus adeo mors sit certa, vt singuli non minus sciant se morituros, quã sciunt natos esse. Itaque nec infimi, neq; summi possint sibi vana spe blandiri. Denique dies mortis adeo incertus est, vt propheta suppliciter oraret.

Psal. 38. Domine notum fac mihi finem meum, & numerus dierum meorum, quis est, vt sciam quid desit mihi. Hinc fit vt impij minus ledant bonos, & boni sic absterneant a malis operibus, quasi sint postridie morituri, sic incumbant bonis actionibus, quasi diu victuri. Vnde saluator inquit. Vigilate itaque quia nescitis diem neque horam. Quæ omnia si propensius consideremus, in beato Illefonso apprime completa inueniemus.

Sãcti Ille Illefonso præsul sanctissimus totius Hispaniæ decus, virtutumque omnium specimẽ, adeo fide & castitate accinctus fuit, vt non modo ab opere, sed a cogitatione immunda vehementer abstinuit. Sane virginittatis candorem quoad vixit seruauit. De hac angelica virtute diuus Augustinus. lib. de virginittate, sic ait. Virginittas est continentia, qua in-

S. Aug. *tegritas*

tegritas carnis, ipsi creatori anima, & carnis vouetur, consecratur, seruatur. Nomen quidem virginittatis à virore sumptum videtur, & sicut illud dicitur virens & in suo virore persistens, quod non ex superabundantia caloris adustionem est expertum, etiam ita virginittas hoc importat, quod persona cui inest, immunis sit concupiscentiæ adustione. Que esse videtur in consumatione maximè delectationis corporalis, qualis est venereorum delectatio. S. Tho. 22. quæst. 152. artic. 1. Vnde S. Ambrosius. lib. de virgi. Castitas virginalis est expers contagionis integritas. Hac sane mirabilis virtus adeo humanas excellit vires, vt de illa præceptum institutum non sit à Deo. Hinc apostolus ad Corinthos. De

1. Cor. 7.

virginibus præceptum habeo consilium autem do. Neque fas est cum improbo Iouinianio coniugalem castitatem equare virginittati. Saluator noster virginem matrem delectit, & ipse virginittatem seruauit, vt dogma illud iniquum destrueret, veluti sacer doctor Hieronymus contra illum hereticum disertè arguit. Ecce diuus Illefonso pud-

Apoc. 1. citiam virginalem seruans, instar angeli, qui Ioanni loquebatur, Zona aurea ad mamillas succinxit se. Nec hoc cogitatione duntaxat fecit, sed religionis voto sese astrinxit, quod excellentius, & longe Deo gratius est. Audierat vir sanctus illud Christi Iesu sacrum dogma. Beati qui se castrauerunt propter regnum caelorum. Legerat quippe in Esaiâ de Eunuchis, quibus Deus optimus pollicetur dare nomen excelsum in domo sua, hoc est in ecclesia, tum militanti, tum etiam triumphanti. Non dicat Eunuchus, ecce ego lignum aridum.

Esai. 56. Quia hæc dicit dominus Eunuchus, qui custodierint sabbata mea, & elegerint quæ ego volui, & tenuerint fœdus meum. Dabo eis in domo mea, & in muris meis locum, & nomen melius à filijs & filiabus. Nomen sempiternum dabo eis quod non peribit. En merces magna quam Deus dabit ijs qui amore Christi Iesu lenocinia carnis & voluptates, etiam licitas spreuerunt. Imo vt erat literis apprime eruditus optime sciebat, quod virgines sequuntur

Apo. 14. agnū quocunq; ierit, quiq; soli cōcinere valēt canticum illud & mellos angelicū, gloriam Christo

Christo Iesu dantes pro hoc præcellenti munere sibi impensō. Erat sane diuus Illefonusus affatum diues & archidiaconatus apicem iā attigerat, quã dignitatē à beato Eugenio archiepiscopo Toletano, ob raras & eximias suas virtutes acceperat. Spiritu autem Dei afflatus intra se expendere cœpit, quot præcipitia in seculo, quotque pericula, in labili hoc mundo exundant. Et cum Psalmographo ingemiscēs ait. Ab altitudine diei timebo. Honor & excelsa dignitas mundi periculosa est valde, & ob id valde timenda. Dicente diuo Bernardo. Humilitas honorata rara. Idque experimento compertum est, in Adamo prothoplasto, De quo in psalmo legimus. Homo cum in honore esset non intellexit. Comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Nonne honor aliquando, vt vinū inebriare solet homines turgidos, et superciliosos? Hoc mero primus parens madefactus è sublimi illo statu innocentie dilapsus, heu, iumentis stupidis similis euasit. Vnde sanctus Ambrosius per pulchre ait. Peius est comparari quã nasci. Res quidem magnopere tremenda, Saul pri-

S. Tho. 22
q. 152. ar.
5.

S. Bern.

Psal. 48.

S. Amb.

SS 3 mus

IN FESTO S. ILLEFONSI

mus Israel Rex, ex throno regali precipitatus perijt. Ozias lepra infectus fuit, eo quod sacerdotis ministerio fungi, temere tentauit, Achab, impia Iezabele vxore sua insidiane, idolis litauit. Quid plaribus immoror? David Rex adulterium & homicidium patrauit, & oues patris sui pascēs in eremo, spiritu Dei plenus, Psalmos creatori suo concinebat. Iis & plerisque periculis agnitis, omni ne librata ratione pensstatis, sanctus vir Illefon sus ad sanctam religionem conuolauit. Cum propheta regio cantans. Ecce elongaui fugiens & mansi in solitudine. Elongauit se vir sanctus ab hoc seculo nequā, retia eius deludēs, & ut alter Sanson fortissimus vincula eius dirupit. Māsit in solitudine religionis Deo optimo vacās. Vbi arētissimā vitā agens, spiritu feruēs, domino toto nisu seruiebat. Stupebāt monachi sanctimoniam eius aspectātes, pietatem tollerātia, & omnigenā virtutem in ipso contemplātes, Quā ob rem mirifice Christū Iesum toto pectore laudabāt in famulo suo Illefonso. In quo potissime ea virtus emicabat, quā ceteras decorat virtutes, nā sese adeo dimittebat, ut

omnium

Psal. 54.

DECLAMATIO XVIII. 510

omniū fratrum seruus videretur. Illud pectore suo inscriptū gestans quod Apostolus omnibus Christicolis suadet, in humilitate superiores inuicē arbitrātes. Quod sacerrimū dogma, utinā omnes cordi infixū haberemus. Plane poterit aliquid boni quis putare in proximo esse, quod ipse non habet, ex quo potest ei se subycere per humilitatem. Ut pulchre inquit. S. Thom. 22. quæstio. 111. arti. 3. Quid dicam de hoc viro egregio postquam abbas monasterij sancti Damiani factus est meritis optimis eius, id exigentibus? Equidem, ut stella matutina in medio nabule luxit, iuuenis sub educatione sanctissimi viri Isidori Hispalensis Episcopi. A quo, cum scientiam, tum mores optimos didicit. Fulsit ut luna perfecta, monachali veste indutus in signe totius religionis pre se ferens. Tandem beato Eugenio mortuo, qui tunc sedem Toletanam possidebat, Illefon sus, quamquam inuitus, factus est Archiepiscopus. Et tunc refulgere cepit ut sol in templo Dei. Quis obscuro acie irreuerberata iubar hoc fulgentissimum, mirificosq; eius radios intueri poterit?

IN FESTO S. ILLEFONSI

nēpe vt pastor optimus oves suas solerter ser-
uabat, populo verbi Dei eas pascebat, paupe-
res alebat, afflictos mirum in mūdum solaba-
tur, victos in ergastulo inuisebat, cūcta pie-
tatis opera exercens. Eaque non toruo vultu,
non ex tristitia & necessitate, sed ouāter ope-
rabatur. Gnarus dicti Apostoli dicentis. Hi
larem datorem diligit Deus.

Mirabile dictu quo exardescerebatur zelo,
vt gregem sibi comissum lupi rapaces nullate-
nus inuaderent, neue vlla hereseos lues eum
tangeret. Vnde cum ex Galiarū partibus duo
illi homines versuti, pellagius & tēdius, Hi-
spaniam applicuissent, ore reprobo asserentes
almam Dei genitricem, post partum virginē
haud mansisse, sic pestilens illud dogma pullu-
lauit, quod breui admodum, totam fere no-
stram Hispaniam infecit. Et sanctus Illefon-
sus propugnator strenuus, integritatis deipara
Mariae zelator, sic in hereticos truculentos
surrexit, vt domino opitulante illis effugatis,
heresim hanc extinxit, famam, & honorem
saccerrimae virginis instaurauit. De qua vi-
ctoria per Christū Iesum & Christifera me-
ritis

Nota.

DECLAMATIO XVIII. 511

ritis parra, in declamatione pro festo expecta-
tionis vberius tractauimus. Ideo nunc breui-
tatis causa super sedemus. Hinc profecto alma
Dei mater, vixote beneficentissima parens,
afferens de caelestibus thesauris munus mira-
bile, casula Illefonsum induit, qua solemnia
sacra solus ipse celebraret. Hanc vestem pra-
ciosam, omni regali purpura, aureo quae orna-
mento splendidiorem, praesul sanctissimus po-
pulo ostendit, qua inspecta omnes miro iubilo
gaudentes, gratias ingentes Christo Iesu, ac al-
mae Virgini egerunt. Seruauit ipse venerabi-
liter hoc donu, tanquam pignus alterius ve-
stimenti gloriae quod spe inconcussa ipse acci-
pere expectabat. Ecce fratres mei exemplar
viuidum ac praclarum ob oculos nostros ha-
bemus, Illefonsum praesulem sanctissimū, qui
castitatis cinctorio lumbos suos accinxit, vir-
go à Deo electus permansit. Is lucernas arden-
tes in manibus suis tenuit praecleara opera, can-
didamque vitam agens, expectans dñm Iesum
animarum nostrarum sponsum, quando a nu-
ptijs reuertatur. Quo pulsante, lubens ipse, illi
aperuit confestim. Imo latitia ingenti affe-

Virgo
Maria.

IN FESTO S. ILLEFONSI

Etus, & exhilaratus sponsi vocem audiuit.
Euge serue bone, in modico fidelis intra in gau-
dium domini tui, O nos beatos si tanti viri
vestigia pro modulo nostro, sectemur, si pieta-
tem & sanctitatem illius imitemur, si eo cõ-
tẽdamus, vt cũ illo letemur, letitia inenarra-
bili, quam Christus Iesus electis suis dabit in
aterna gloria. Hanc saluator noster nobis di-
gnetur impendere. Cui cum patre & spiri-
tu sancto, sit honor & imperium
per cuncta secula.

Amen.

*

DECEM ET OCTO
declamationũ de aduen-
tu domini nostri Ie-
su Christi fi-
nis.

Ventum est, domino Iesu patrocini-
ante, candide lector, ad optatum
finem harum declamationum, pro
aduẽtu mirabili regis nostri Chri-
sti. Proinde gratias inexhaustas agimus omni-
potenti Deo, a quo omne datum optimum, &
omne donum perfectum dimanat. Faxit ipse,
vt lucubationes nostræ aliquid utilitatis affe-
rant orthodoxis, quippe quos Christus salus no-
stra suo pretioso sanguine emit. Dabimusquẽ
operam post hac, summi numinis gratuita di-
gnatione cooperante, vt quadragesimales a-
lias declamationes, quamprimum prodeant in
lucem.

TABVLA.
TABVLA HV
 ius libri.

- 1** **D**OMINICA prima Aduentus
 duplicem continet declamationē.
2 Altera est super illo verbo. Dicitur
 se filia Sion, ecce rex tuus venit
 tibi mansuetus. Altera vero de iudicio ex-
 tremo vberius diserit, iuxta euangelium Lucae.
 Erunt signa in sole et luna. &c. Fol. 1. et 59.
3 In secūda dominica, tertia declamatio ad
 musum hodiernū euangelium explicat. fo. 116.
4 In tertia dominica declamatio quarta, to-
 tum euangelium explanat. fol. 150.
5 In quarta vero dominica quinta declama-
 tio sacra euangelij lectionē exponit. fo. 175.
6 In vigilia Natiuitatis Domini, sexta de-
 clamatio euangelium totum tractat. fo. 200.
7 Natiuitas domini nostri Iesu Christi duas
 habet declamationes. In prima exponitur euā-
 gelium Ioannis, in principio erat verbum. Et
 est septima in ordine. fo. 227.
 In secūda

- TABVLA.
 In secūda declamatione aliud euangelium **8**
 declaratur quod est beati Lucae. Exijt edictū
 à Cesare Augusto, &c. fo. 256.
 Nona declamatio beati Ioānis euangelistae **9**
 egregia priuilegia iuxta euangelium diei sub-
 iudicat. fo. 289.
 Decima pro dominica infra octauas nati- **10**
 uitatis domini. fo. 316.
 Vndecima declamatio, de mellito nomine **11**
 Iesu, necnon de eius circuncisione latius enar-
 rat. fo. 329.
 Duodecima autē de adoratione magorū & **12**
 muneribus quae Christo obtulerunt, secundum
 euangelium diei tractat. fo. 360.
 Tertiadecima pro dominica infra octauas **13**
 Epiphaniae, in qua euangelium sancti Lucae
 exponitur. Remansit puer Iesus in Hierusa-
 lem. fo. 397.
 Quarta decima pro diuina secūda post Epi- **14**
 phaniā. In qua ponitur euangelium nuptiae sa-
 etae sunt in Chana Galileae. Ioan. 2. fo. 420.
 Quinta decima pro tertia dominica post **15**
 Epiphaniā. In qua legitur euāgelium quom
 descendisset Iesus de monte. Matt. 8. fo. 433.
 Sexta

TABVLA

- 16 *Sexta decima, pro dominica quarta post Epiphaniam. Ponitur euangelium ascendente Iesu in nauiculam. Matthæ.8. fo. 449.*
- 17 *Decima septima, pro dominica quinta post Epiphaniam cantatur euangelium de zizanijs. Matthæ.13. fo. 465.*
- 18 *Decima octaua, pro festo sancti Ildefonsi Archiepiscopi Tolletani. Ponitur euangelium sint lumbi vestri præcicti. Lucæ.12. fo. 480.*

Laudetur Christus
in æternum.

MANTVÆ CARPE-
tanorum, ex Officina Petri
Cofin. Anno Natiuita-
tis Domini. 1569.

AS

